

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DIPLOMATARIUM
CHRISTIERNI PRIMII.

SAMLING AF AKTSTYKKER, DIPLOMER OG BREVE,
HENHÖRENDE TIL
KONG CHRISTIERN DEN FÖRSTES HISTORIE.
VED REGISTRATOR HANS KNUDSEN.

EFTER ALLERHÖJESTE BEFALING UDGIVET

AF

C. F. WEGENER.

KJÖBENHAVN.

TRYKT HOS J. D. QVIST & COMP.

MDCCCLVI.

Det ældgamle Oldenborgske Huus havde i Aaret 1848 et mærkeligt Jubelaar. Fire Aarhundreder vare da forløbne, siden Grev Christian af Oldenborg valgtes til Konge i Danmark, hvormed han ogsaa snart forbandt Kongedømmet i de tvende andre nordiske Riger. Og skjönt han og hans Efterkommere endnu i en lang Række af Aar manglede den arvelige Kongeværdighed, forblev dog Danmarks Kongekrone fra samme Tid af hos det Oldenborgske Huus's Ældste, indtil den arvelig fæstedes til dennes Hoved, medens andre Spirer af den første Kong Christians Sæd andetsteds opstege som Keisere, Konger og souveraine Fyrster, og hele det Oldenborgske Huus saaledes indflettedes i Europas Hersker-Stammer, at næsten ingen af dem savnede det Oldenborgske Blod.

Kong Christian den Ottende, höilovlig Ihukommelse, dengang hele sit Huus's Ældste, vilde ikke, at en Festdag, som Hans Bedstefader Kong Frederik den Femte i det forrige Aarhundrede ved saa store Höitideligheder havde udmærket, skulde hengaae uden Vidnesbyrd om ogsaa Hans Erkjendelse af dens Betydning og Hans Tak til Gud for fire Aarhundreders naadige Varetægt over Hans höie Slægt. Han haabede endog ved Indførelsen af en ny og tidssvarende Statsforfatning at skulle gjøre denne Jubelfest for evige Tider mindeværdig i Danmarks Historie, og Han forbandt dermed ogsaa Önsket om ved Arbejder af Kunst og Videnskab at forherlige Festen og foröge sine egne Fortjenester af begge. Det Værk, som herved overgives til Offentligheden, skylder Ham sin første Begyndelse og Fremgang.

Kong Frederik den Syvende, der i selve Jubelaarets første Dage indtraadte i sin hedengangne Faders höie Stilling og höie Forpligtelser, omfattede strax med lige Fölelse og lige

IV

Forsæt den lagte Plan og fremskyndede allerede faa Uger efter sin Tronbestigelse ved personlig Deeltagelse de til dens Udförelse sigtende Forberedelser. Og troede end Hans Majestæt at maatte standse disse og give Afkald paa en Glædesfest, der lidet vilde harmonere med de kun altfor vel bekjendte Begivenheder, som paa en anden Maade gjorde Jubelaaret mindeværdigt, saa vilde Allerhöistsamme dog ikke tage sin Beskyttelse fra de til Festens Prydelse allerede saavidt fremmede Arbeider, at de kun behövede den sidste Haand. Det er efter Hans Majestæts naadige Villie, at nærværende Værk nu endelig fuldendes og udgives.

Da det saaledes efter höiere Befaling er bleven min Lod at skulle overgive Værket til Offentligheden, har jeg troet ikke at kunne indlede det paa en mere passende Maade, end ved at meddele de Efterretninger, der endnu haves, om den tilsigtede store Jubelfest, til hvis Minde det skulde være udgaaet og i hvis Festligheder det skulde have indtaget sin Plads. Jeg önskede at bevare enkelte Træk af Kong Christian den Ottendes sidste Dage med Erindringen om Hans og Kong Frederik den Syvendes personlige Interesse for det mærkelige Jubelaar i det höie Oldenborgske Huus, förend jeg gik over til at omtale dette Værks oprindelige Anlæg og at gjöre Regnskab for dets endelige Fuldförelse.

I.

Kong Christian den Ottende henvendte allerede i Foraaret 1846 sin Opmærksomhed paa det forestaaende Jubelaar, og det er muligt, at Comiteen for Almanakkens Udgivelse har givet den förste Anledning dertil. Denne Comitee havde et Par Aar tidligere foreslaet Universitets-Directionen at rette tvende Urigtigheder i Almanakken og Skrivkalenderen, dels den at Kongehusets Medlemmer ikke vare opförte i den Orden og Form, som de efter K. Christian den Ottendes Thronbestigelse ifölge Kongelovens Arvefølge burde indtage, dels den at K. Christian den Förstes Thronbestigelse var regnet fra Aar 1449 istedetfor fra Aar 1448. Dengang var dog Sagen bleven henlagt. Men i Foraaret 1846 blev den atter optaget af Universitets-Directionen og udentvivl Kongen mundtlig foredraget af Conferentsraad Engelstoft. Kongen gav dog endnu ingen endelig Resolution, idetmindste ikke med Hensyn til den förstnævnte Urigtighed; men hos sig selv besluttede han ved samme Tid, at Jubelfesten i Aaret 1848 skulde erindres, og han lod strax nogle Forberedelser dertil begynde. Han kaldte nemlig Medailleur Krohn til sig og overdrog ham at udföre en Medaille i samme Anledning; han viiste ham K. Frederik den Femtes Medaille ved Jubelfesten i det forrige Aarhundrede og yttrede derhos: "Jeg önsker ligeledes Portraiter af alle de Oldenborgske Konger i Danmark, men naturligviis med det nu udfundne rigtige Portrait af Christian den Förste; jeg önsker derfor, at De itide modellerer alle Kongerne og dertil benytter ethvert Hjælpemiddel, De kan

finde." Dette er det første Spor, jeg har kunnet opdage af K. Christian den Ottendes directe Foranstaltninger til den kommende Jubelfest. Men offentlig blev endnu intet udtalt derom.

Det næste Skridt var Almanakkens Rettelse. Universitets - Directionen indgav nemlig den treogtyvende Juli 1846 en Forestilling, og den fjerde Februar 1847 fulgte den Kongelige Resolution, at K. Christian den Førstes Thronbestigelse skulde beregnes fra en vis angiven Dag i September 1448 og at den genealogiske Fortegnelse over Kongehusets Medlemmer skulde ordnes i Skrivkalenderen paa samme Maade som i Statskalenderen. Denne Resolution foranledigede imidlertid en nærmere Undersøgelse angaaende den Dag, hvorfra K. Christian den Førstes Thronbestigelse burde regnes, hvorved ogsaa det Spørgsmaal kom paa Bane, paa hvilket Sted han havde modtaget sine Undersaatters første Hylding. Da nemlig Geheimearchivarius Finn Magnusen, der som født Islænder havde det Hverv deels at oversætte deels at forfatte den islandske Almanak, troede, at hiin Resolution tillige angaaende Dagen og Stedet indeholdt Antydninger, hvis Rigtighed var tvivlsom, indgik han den ottende Marts umiddelbart til Kongen med en Forestilling, hvori han søgte at godtgjøre, at K. Christian den Førstes Thronbestigelse burde regnes fra hans første Hylding og Kongeed den otteogtyvende September 1448 og at Kongen paa denne Dag havde været i Viborg, ikke — som Nogle havde antaget — i Lund. Følgen deraf blev en ny Kongelig Resolution af tiende Marts 1847, at Almanakken blot skulde betegne September Maaned som den, hvori Kongevalget var skeet, uden Tilføielse af Dag eller Sted, hvorhos Kongen overdrog Finn Magnusen at lade anstille Undersøgelser i Archiverne i Lund, Malmøe og Stokholm angaaende Dagen og Stedet. Saaledes var Almanakken berigtiget med Hensyn til den kommende Jubelfest.

Imidlertid havde Kongen med levende Deeltagelse fulgt det Arbeide, som han havde overdraget Medailleur Krohn. Denne havde efter de ældste og bedste Portrait-Samlinger og Skulpturer paa Frederiksborg og i Kjöbenhavn modelleret samtlige Oldenborgske Konger og efterhaanden foreviist Kongen sine Modeller. Han havde dernæst udkastet Tegningen til en Medaille, der paa Forsiden viiste K. Christian den Ottendes Portrait med en Indskrift, der nærmere skulde bestemmes, og paa Bagsiden Kong Christian den Førstes Portrait omgivet af samtlige hans Efterkommere, Danmarks Konger, saa og Danmarks, Slesvigs, Norges, de tre Kroners, Holstens og Oldenborgs Vaabener. Han havde endelig begyndt og fuldendt en stor Deel af Poinçonnen til Medaillens Forside under stadige Samtaler med Kongen om det fremskridende Arbeide, og i de første Dage af April var denne Poinçon færdig. Ved en af hine Samtaler yttrede Kongen: "Jeg vilde dog gjerne ved mit Portrait have anbragt Emblemer paa constitutionel Forfatning; jeg kan nu ikke nærmere forklare mig derom, men De kunde vel tænke derpaa og sige mig Deres Mening." Kunstneren bemærkede, at en Egekrands om Kongens Hoved maaskee vilde have været det meest passende, men at den nu ikke mere kunde anbringes og at Tiden ikke tillod at udarbeide en ny Poinçon, hvorimod man

VI

endnu under Portraitet kunde henlægge to Egegrene. Ogsaa denne Samtale giver et Bidrag til Historien af de forberedende Jubelfestligheder: Kongen fattede ved denne Tid Ideen til at offentliggjøre under Jubelfesten den Constitution, hvorved han haabede at forene alle sine Lande til een Stat med fælleds Interesser og udslette Disharmonien mellem dem.

Efterhaanden bleve ogsaa flere Videnskabsmænd ved K. Christian den Ottendes umiddelbare Opfordring satte i Virksomhed i Anledning af Festen. De i Lunds, Malmöes og Stokholms Archiver ved Biskop Faxe, Professor Reuterdahl, Rigsarchivar Nordström, Raadmand Falkman og Magister Rietz anstillede omhyggelige Eftersøgninger ledede vel ikke til nye Oplysninger angaaende Dagen og Stedet for Kong Christians første Hylding; men Kongen fik i Foraaret 1847 en anden Anledning til at tage ogsaa historisk Lærdom i sin Tjeneste til den kommende Jubelfests Forherligelse, og han greb den med Iver. For nogle Aar siden, den fjerde December 1843, havde man i Roeskilde Domkirke opdaget Kong Christian den Førstes og Dronning Dorotheas hidtil ubekjendte Grave, og just ved denne Tid besluttede Kongen at lade disse Grave undersøge og sætte i passende Stand. Da Kongen selv tilligemed Kronprindsen i dette Öiemed den syttende Juni 1847 personlig var tilstede ved Gravstedernes Undersøgelse og der havde samlet om sig adskillige Videnskabsmænd og Kunstnere, saa overdrog han Conferentsraad Werlauff at forfatte en Monographie af det saakaldte Hellig Tre Kongers Kapel, der havde staaet i nær Forbindelse med det af Kong Christian den Første stiftede Broderskab, hvoraf i Tidernes Løb den beröimte Elefantorden har udviklet sig. Dette Arbeide blev da ligeledes bestemt til en Prydelse for den tilsigtede Jubelfest, og — fra samme Haand forberededes derhos endnu som Program til Universitets-Höitidelighederne i samme Anledning et andet Skrift, en Universitets - Historie fra Stiftelsen ved Kong Christian den Første indtil Reformationen.

Ogsaa nærværende Forfatter behagede det Kongen at ville benytte paa lignende Maade, og jeg kan saaledes af egen umiddelbare Erfaring og som en tildeels ordret Udskrift af mine samtidige Optegnelser give et lidet ret characteristisk Bidrag til Kong Christian den Ottendes Historie i hans sidste Levemaaneder, — hvis man ikke vil forarges over de smaa Scener, som det kunde falde i min Lod at opleve, og som trænge til at betragtes med venligere Öine, end jeg vel just burde gjøre Regning paa. Under Tilbagereisen fra Föhr kom Kongen om Aftenen den fjortende September 1847 til Soröe, og allerede ved den første almindelige Cour sagde han til mig, idet han forlod mig: "Ja, jeg seer Dem vel imorgen." Disse Ord forstod jeg imidlertid ikke som en Befaling til at söge særlig Audients, og oppebiede Kongens Besög paa Academiets Bibliothek den næste Dag, om Onsdagen; men her gjentog Kongen tydeligere den samme Opfordring, og en Timestid efter gav han mig i Overdirectören Grev Knuths Bolig en lang Audients. Kongen opholdt sig meget ved Academiets nye Reorganisation, som jeg her vil forbigaae, og da han endelig mærkede,

at Tiden skred frem, henkastede han til Slutning de Ord: “Jeg vilde ellers have talt med Dem om en liden Brug, som jeg ønskede at gjøre af Deres Historiograph-Bestilling, men det maa nu bie til ved Leilighed; jeg seer Dem vel engang i Efteraaret.” Atter maa jeg med Undseelse tilstaae, at jeg ikke tilbørlig mindedes Kongens iøvrigt velbekjendte Fiinhed og Höflighed i Valget af Udtryk, og at jeg ikke i disse Ytringer vilde have seet nogen Befaling, dersom jeg ikke sex Uger derefter — det var ved Indvielsen af den næsten heelt ombyggede Nidlöse Kirke — tilfældigviis havde erfaret, at Kongen virkelig ventede mig. Da nu ogsaa Grev Knuth ønskede ved denne Tid at give Kongen nogle Efterretninger om de Soröske Anliggender, tog jeg til Byen Torsdagen den fjerde November. Kongen var just dengang lidt upasselig, men Geheimeraad Stemann meldte ham, at jeg efter Befaling var kommen, og han lod mig derefter tilsige til Söndagen den syvende November paa hans Amalienborgske Palais.

Til den bestemte Tid, Middag Klokken tolv, fremstillede jeg mig. Den jourhavende Adjutant, nu afdöde Capt. Irminger, lod mig en halv Time efter gaae gjennem det förste lille Værelse, hvor Kongen baade som Prinds og efter sin Thronbestigelse pleiede at give Audients, til den ligeoverfor værende Dör. Da jeg aabnede denne, fandt jeg Kongen i et lille Kabinet, civilklædt i sort Kjole med et bredt Baand i Knaphullet, liggende paa en Sopha ved Væggen paa min höire Haand ligeoverfor Vinduerne; foran ham stod et lidet Bord med Papirer. Jeg beklagede at have truffet en for Hans Majestæt saa lidet bequem Tid, men Kongen svarede med sædvanlig Mildhed: “Aa, jeg befinder mig ellers vel; jeg maa blot efter Lægens Forskrift saaledes hvile et daarligt Been og holde mig rolig; vi kunne godt tale sammen”. Jeg stod nu ved Kongens Födder; en lang Samtale begyndte om den nye Plan til Real-Höiskolen i Soröe, og skjönt jeg vel vidste, hvor grundigt Kongen satte sig ind i enhver Sag, maatte jeg dog forundres over hans i de störste Enkeltheder gaaende Kjendskab navnlig til den nye og eiendommelige Underviisningsplan. Jeg fik ogsaa en særlig Anledning dertil. Da jeg nemlig i Samtalens Löb troede, at Kongen dog mindre nöiagtigt havde opfattet et ganske enkelt Punkt og tillod mig at bemærke dette, svarede han: “Ja, jeg har her Grev Knuths Beretning liggende for mig; det forekommer mig at være, som jeg siger, men jeg tager maaskee feil; jeg skal nærmere eftersee det”. Og virkelig erfarede jeg ved min Hjemkomst til Soröe, at Kongen havde Ret: Knuth havde foretaget en lille Forandring, som jeg ikke kjendte. Kongen talte derpaa meget om den tilkommende Overdirectörs Stilling baade i Soröe og til Universitets-Directionen. Men midt under denne Samtale blev der banket paa Dören. “Hvad er det! sagde Kongen, — Herein”. Capt. Irminger traadte ind og anmeldte Prinds Christian og Prindsesse Louise. Med et for mig uforglemmeligt Minespil, hvori lidt Fortredelighed over Afbrydelsen öieblikkelig blev overvundet af den fine Takt, der böd at unddrage hiin Fölelse min lagttagelse, svarede Kongen i den mildeste Tone: “Vær saa god at sige, at jeg modtager dem

VIII

meget gjerne, meget gjerne; vi skulle nu strax være færdige". Da Irminger var gaaet, sagde Kongen til mig: "Jeg vilde endnu have talt med Dem i Anledning af den forestaaende Jubelfest i næste Efteraar for det Oldenborgske Huus's Thronbestigelse; Conferentsraad Werlauff vil ved den Leilighed udgive et Skrift, og jeg ønskede nu ogsaa, at De som Kongens Historiker skulde levere mig en passende Afhandling". Jeg bekjendte oprigtigt, at jeg først under dette Ophold i Kjøbenhavn havde erfaret, at Jubelfesten skulde holdes i Aaret 1848 og ikke efter det forrige Aarhundredes Exempel 1849, hvortil jeg iøvrigt meget vel indsaae Grunden, og jeg bemærkede, at Tiden, ved Siden af mine andre ikke ubetydelige Embedsforretninger, vilde blive mig temmelig kort, hvis jeg ikke allerede skulde have nogle Samlinger og Forarbejder, eftersom jeg formeentlig vilde være bundet til et Emne, der vedkom det Oldenborgske Huus's fælleds Stamfader. Kongen svarede hurtigt: "Aa, De finder nok et passende Emne; jeg forlanger intet stort eller lærdt Skrift; et smukt lille Arbeide i populær Fremstilling bliver De vel færdig med . . . ; men vi maae nu afbryde; jeg har ogsaa sagt Dem, hvad jeg nærmest vilde, og jeg seer Dem vel ved en anden Leilighed". Kongen sagde mig derpaa nogle venlige Ord, gav mig en Hilsen at bringe Geheimeraad Stemann og Grev Knuth og dimitterede mig.

"Da jeg kom ud i Forgemakket, saae jeg første Gang de høie Personer, som vare anmeldte, Prindsen, Prindsessen og een af deres unge Sønner, — den ældste formoder jeg. De gik strax ind til Kongen. Contrasten mellem denne unge fremblomstrende Fyrsteslægt af Dansk Kongeblood og den aldrende svagelige Konge, der hvilede udstrakt paa Sophaen, slog mig, og som et Lyn gennemfoer mig Erindringen om, at — en Sösterdattersön för havde afgivet en Dansk Thronfølger". Med disse Ord sluttede jeg de Optegnelser, som jeg öieblikkelig gik til min Bolig for at nedskrive, da jeg ved min Hjemkomst til Soröe vilde give Grev Knuth et fuldkommen nöiagtigt Referat. Jeg drömte dengang ikke om, at hiint Glimt eller Ahnelse skulde blive til en Virkelighed, for hvilken jeg selv skulde komme til at arbeide saa meget, og endnu mindre om, at jeg derefter skulde bringes i Fortred for at have forsvaret mit efter Regjeringens Önske udförte Arbeide.

Saaledes skulde da ogsaa jeg efter Kongens umiddelbare Befaling forsöge paa at give et Bidrag til den store Jubelfest, og strax efter min Hjemkomst gjennemsaae jeg mine Papirer. Jeg vidste, at jeg tidligere havde været opmærksom paa Kong Christian den Förstes mærkelige Udenlandsreiser, og jeg fandt at have samlet Noget dertil. Dette Emne vilde jeg bearbeide, og dertil knytte en kort Oversigt over Kong Christian den Ottendes egen mærkværdige Reise fra 1819 til 1822. Gjennem Geheimeraad Adler anmeldte jeg dette for Kongen den tyvende November, idet jeg tillige yttrede Haab om ved Kongens Medvirkning at erholde Oplysninger fra fremmede Archiver om Stamfaderens Reiser og fra Adler selv om Kongens Reise. Begge Forhaabninger maatte jeg dog

aldeles opgive; men iøvrigt bifaldt Kongen fuldkommen det valgte Emne, hvorpaa jeg derefter anvendte al min Fritid.

Medens Kongen fra sin Side satte Kunstnere og Videnskabsmænd i Virksomhed, modtog han uventet, men med lige Tilfredshed, Tilbudet om det Arbeide, som herved udgaaer. Registrator Knudsen, der ved sin Stilling i Geheimearchivet og ved sin Deeltagelse i Redactionen af Regesta Diplomatica havde den gunstigste Leilighed til at blive fortrolig med vor Histories diplomatiske Kilder, tilbød Kongen at ville i Anledning af Jubelfesten paa offentlig Bekostning udgive en Samling af Aktstykker, Diplomer og Breve, henhørende til Kong Christian den Førstes Historie, alene efter Originaler i vore Archiver, fornemmelig i Geheimearchivet, og netop den tyvende November indleverede han skriftlig til Kongen et Overslag over de dertil fornødne Omkostninger. Han beregnede, at hele Værket, bestaaende af omtrent firehundrede Breve, vilde udgjøre i det Höieste halvtredsindstyve Ark, og at det, smukt udstyret samt prydet med nogle Sigiller i gode Træsnit, beregnet paa et Oplag af femhundrede Exemplarer, vilde koste attenhundrede og halvtredsindstyve Rigsbankdaler. Den egentlige videnskabelige Plan for Værket maa han vistnok mundtlig have udviklet for Kongen, der umiddelbart forhandlede Alting med ham. Jeg og mine Colleger kjende den kun af hans Samtaler med os, og jeg har hverken blandt hans efterladte Papirer eller andetsteds fundet noget videre derom end nysnævnte i faa Linier affattede Forslag og Beregning. Heller ikke har jeg kunnet opdage nogen anden skriftlig Approbation af Kongen end følgende under tredie December 1847 til Finants-Deputationen udfærdigede allerhöieste Reskript: "Ved at oversende hosfølgende Overslag over Bekostningerne ved en Udgave af Aktstykker, Diplomer og Breve, henhørende til Kong Christian den Førstes Historie, ville Vi allernaadigst have Vor Finants-Deputation tilkjendegivet, at Vi bifalde, at et saadant Værk udgives i Anledning af den til næste Aar forestaaende Jubelfest, og ville Vi derfor have Deputationen paalagt, af den Sum, som for Aaret 1848 vil blive normeret til uforudseelige og ubestemte Udgifter, at lade de fornødne Omkostninger til dette Værk anvise til Registrator Knudsen, efterhaanden som Værket skrider frem".

Kong Christian den Ottende havde saaledes nu i Anledning af den kommende store Jubelfest i det Oldenborgske Huus foreløbig anordnet følgende kunstneriske og videnskabelige Arbeider: en Jubel-Medaille og derpaa tillige symbolsk Antydning af en Constitutions Indførelse, et Skrift om Hellig Tre Kongers Kapel i Roeskilde, et Skrift om Kong Christian den Førstes Udenlandsreiser med et Tillæg om hans egen, en Samling af Aktstykker til Christian den Førstes Historie. Men det ovenanførte Reskript af tredie December, hvorved det sidste Arbeide blev approberet, er ogsaa det sidste Spor, jeg har kunnet opdage af Kongens umiddelbare Deeltagelse i denne Sag. I samme Maaned holdt han endnu sund og frisk de paa den Aarstid sædvanlige Hof-Jagter, og paa Aarets sidste Dag underskrev han endelig Resolutionen om den nævnte Real-Höiskoles Oprettelse i Sorøe;

men i det stille Sind havde han dog af og til en Forudfølelse af, at han muligens ikke skulde see den Festdag, som han saa levende interesserede sig for. Naar saaledes Medailleur Krohn oftere foreviiste den kunstelskende Konge sit fremskridende Arbeide, yttrede han gjentagne Gange: "Gud veed, om jeg lever saa længe". I Begyndelsen af selve Jubelaaret, i de første Dage af Januar 1848, blev han farlig syg, og den tyvende samme Maaned var hans sidste Levedag.

II.

Frederik den Syvende, vor nuværende allernaadigste Konge, var i Begyndelsen af sin Regjering ligeledes bestemt paa at ville feire sin Stammes Jubelfest og fortsætte de i samme Hensigt indledede Forberedelser og Forarbeider. Nu udgik ogsaa allerførst den offentlige Erklæring derom. Efterat nemlig Hans Majestæt den sextende Februar 1848 havde befalet Universitets-Directionen gennem Consistorium at lade udstede en almindelig Indbydelse til Danske Videnskabsmænd, der kunde ønske ved Jubelfesten paa sædvanlig Maade at erhverve sig academiske Grader, behagede det Allerhöistsamme under treogtyvende Februar at tilskrive det Danske Cancellie saaledes: "I Anledning af det Oldenborgske Huus's firehundredeaarige Regjering i Danmark ville Vi allernaadigst, at en Jubelfest skal finde Sted i indeværende Aar, og ville derfor modtage Vort Cancellies Forslag med Hensyn til den Maade og den Dag, paa hvilken denne Fest kan være at afholde. Til Afbenyttelse lade Vi medfølge Afskrifter af de allerede givne allerhöieste Bestemmelser angaaende denne Sag, nemlig allerhöieste Reskript af tredie April 1847 til Finants-Deputationen, allerhöieste Reskript af tredie December 1847 til samme og Resolution af sextende denne Maaned til Universitetsdirectionen, samt en allerunderdanigst Indberetning fra afdöde Etatsraad og Geheimearchivarius Finn Magnusen". Dette Kong Frederik den Syvendes Reskript er i Virkeligheden den første offentlige directe Forkyndelse af selve den forestaaende Jubelfest; thi de i samme nævnte tidligere Reskripter bebudede den kun indirecte, idet de blot angik saadanne Arbeider, der længe forud maatte forberedes.

Hans Majestæt havde saaledes overgivet Sagen i Cancelliets Hænder, og dette Collegium skrev den niende Marts til Biskoppen i Sjælland for at udbede sig hans Betænkning især over den kirkelige Deel af Festen, til Kunst-Academiet for at erfare, hvorvidt Jubel-Medaillen var fremmet, og til Registrator Knudsen i Anledning af det ham overdragne Arbeide. Knudsen blev, maaskee ved sin hyppige Upasselighed, forhindret i at svare. Kunst-Academiet anmeldte, efter indhentet Erklæring fra Medailleur Krohn, med hvem den afdöde Konge umiddelbart og uden Academiets Mellekomst havde forhandlet, at den Poinçon til Medaillens Forside, der havde været færdig ved Kong Christian den Ottendes Död og nu var ubrugelig for Jubel-Medaillen, var bleven benyttet til Kongens.

Dödsmedaille, hvorimod Kunstneren med Hans Majestæt Kongens Bifald arbejdede paa en ny Forside med begge Kongers, Christian den Ottendes og Frederik den Syvendes, Portraiter; at omtrent de tre Fjerdedele af Jubel-Medaille's Bagside vare færdige efter den oprindelige Tegning, saa at K. Christian den Ottendes Portrait, der ikke nu kunde anbringes blandt de henfarne Kongers, i det Sted fik Plads paa Forsiden, hvilken Anordning Academiet ogsaa troede at kunne forsvares, eftersom denne Konge dog havde levet og regjeret i Jubelaaret. Biskop Mynster indgav endelig under tredivte Marts 1848 sin udførlige Betænkning, og da denne vistnok i Hovedsagen vilde være bleven taget til Følge, hvis Festen havde fundet Sted, turde det være passende at bevare dens Indhold.

Biskoppen afhandlede først det Spørgsmaal, paa hvilken Dag Jubelfesten formeentlig burde holdes. Han var da vel enig med Finn Magnusen deri, at Kong Christian den Første maatte antages at have modtaget den første Hyldning af sine danske Undersaatter paa Viborg Landsting den otteogtyvende September 1448, men han meente dog, at det, da man ikke kunde paavise, hvilken Dag samtlige provindsielle Hyldinger vare fuldbrugte, vilde være rimeligst at vælge en Søndag, og som en saadan foreslog han Søndagen den første October, hvorefter da Confirmationen kunde udsættes til den paafølgende Søndag; dog tilføiede han, at man vel ogsaa kunde, ligesom i det forrige Aarhundrede, vælge Kong Christian den Førstes Kroningsdag og saaledes udsætte hele Festen til Aaret 1849. Hvad selve Festens Anordning angik, foreslog Biskoppen at indskrænke Kirkehøitideligheden til een Dag, ligesom det for hundrede Aar siden var skeet, hvorimod han iøvrigt anbefalede at tage de tvende Jubelfester i Aarene 1817 og 1836 til Mönster: Søndagen forud skulde altsaa Festen bebudes i alle Kirker og ved kongelige Herolder paa de offentlige Pladser i Hovedstaden; Dagen forud skulde der ringes med alle Klokker om Eftermiddagen fra fem til sex, hvorefter Psalmer skulde udføres med Basun i Hovedstaden fra Frue Kirke, i Stiftsstæderne fra Domkirken; Festsdagen selv skulde ved Sol-Opgang hilses ved Lösning af Kanonerne tre Gange Volden rundt; Gudstjeneste skulde holdes i alle Kirker med Tak til Gud og Bön for det kongelige Huus, i Hovedstaden ved Froprædiken, Höimesse og Aftensang, hvilken sidste dog maatte bortfalde i Frue Kirke, hvis Höimessen med Hensyn til Kongens personlige Nærværelse blev ansat til Klokkeren tolv og derhos en Cantate af Kapellet's Musici skulde udføres, — i de øvrige Landets Kirker, som have tvende Præster, ved Höimesse og Aftensang; hver Biskop skulde selv prædike til Höimesse i sin Cathedralkirke og de ministerielle Handlinger udsættes; Kirkesangen skulde, hvor det kunde skee, ledsages med blæsende Instrumenter, og efter Prædiken saavel til Höimesse som til Aftensang skulde bruges den Psalme, "O store Gud, vi love Dig", dog at ogsaa en egen til Festen forfattet Psalme kunde tillades, hvor Præsten gav sit Samtykke dertil. De nye Collecter og Bönner, som med Hensyn til Jubelfesten maatte udarbejdes, meente Biskoppen, at man senere kunde tilstille Præsterne, derimod gjorde han nu Forslag til Prædikenernes Text, idet han bemærkede, at man under de nærværende Omstændigheder helst burde

XII

holde sig til det mere Almindelige; han nævnede som passende Texter til Froprædiken Mich. 2, 13, til Höimesse Dan. 2, 20—21, til Aftensang 1 Tim. 2, 1—3, eller ogsaa 1 Sam. 2, 10, Psalm. 18, 50—51, Ordsp. 8, 15—18. Endelig bemærkede Biskoppen, at Jubelfestens anden Dag maatte overlades Universitetet til Tale og Promotioner, og vel ligeledes Sorøe Academie, hvorimod han ikke ansaae det for nödvendigt at anordne nogen Festlighed ved de lærde Skoler.

Denne Betænkning var endnu stilet til det Danske Cancellie; men den femte April 1848 blev Cancelliet oplöst og dets Virkekreds deelt mellem Justitsministeriet og Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Dette sidstnævnte vilde altsaa nærmest have at indgive til Kongen den Forestilling, som ved Reskriptet af treogtyvende Februar var Cancelliet affordret. Men den urolige og farefulde Tid, hvortil der ogsaa var sigtet i Biskoppens Betænkning, trængte dengang alle andre Interesser tilbage, og Kampen mod indvortes og udvortes Fjender naaede først en midlertidig Hvile efter den anden Malmöske Stilstand den sexogtyvende August 1848.

Hans Majestæt Kongen bragte da ogsaa nu faa Dage efter den paatænkte Jubelfest atter i Erindring, og foranledigede, at de afbrudte Forhandlinger derom paa ny bleve optagne. Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet spurgte hos Knudsen, hvorvidt det ham overdragne Arbeide var fremmet, underhandlede med Universitetets Rector angaaende Universitetsfesten, og forlangte af mig, der i Foraaret havde aflöst Finn Magnusen som Geheimearchivar, nogle historiske Oplysninger om, hvorledes Festen i det forrige Aarhundrede var bleven höitideligholdt og hvilke Momenter der formeentlig maatte komme i Betragtning med Hensyn til Valget af Festdagen. Men skjönt der nu iledes fra alle Sider, saa at jeg i en Dagstid udarbejdede og den sjette September indsendte de mig affordrede Oplysninger, saa var der dog megen liden Udsigt til, at de nödvendige Forberedelser skulde kunne fuldendes inden den foreløbig udpegede Festdag, den otteogtyvende September, især hvis det hele vidtløftige Spørgsmaal om Valget af en Festdag efter historiske Undersøgelser atter skulde foretages.

Af de mig ved denne Leilighed meddeelte tidligere Undersøgelser erfarede jeg, at man en Tidlang havde heftet Opmærksomheden ved følgende Dage: den første September som Haandfæstningens Udstedelse i Haderslev, den tiende September som et formeentligt Kongevalg i Lund, den otteogtyvende September som en Hyldingsdag enten i Lund eller i Viborg, og den ottende October, da Kongen formeentlig skulde have opholdt sig i Odense paa en Reise fra Lund til Viborg eller omvendt. Den første September kunde vistnok under Omstændighederne ikke have havt lidet for sig som Festdag; men den var forløben, før hiin Ministeriets Opfordring kom til mig. Hvorledes man var falden paa Dagen den tiende September, vidste jeg dengang endnu ikke og lod det altsaa staae hen; men senere har jeg seet, at det beroede paa en urigtig Angivelse i den danske Oversættelse af Gebhardi, som det ikke faldt mig ind at efterslaae. At Kong Christian den Første den ottende October 1448 havde været i

Odense, synes man rigtignok at kunne slutte af et i Pontoppidans Annaler II. 601 bevaret Document; men Geheimearchivets store haandskrevne Diplomatarium lærte mig, at dette Document hörer til Aaret 1449. Og saaledes blev nu kun Dagen den otteogtyvende September tilbage, med mindre man ligesom i forrige Aarhundrede vilde vælge K. Christian den Førstes Kroningsdag, den otteogtyvende October. Jeg saae ligeledes af de mig meddeelte foregaaende Forhandlinger, at man endnu ikke dengang var bleven enig om, hvor Kongen havde været den otteogtyvende September 1448, idet man endnu fra forskjellige Sider fægtede for Lund. Denne Mening grunder sig, som bekjendt, paa Erkebiskop Tuvos Fortsættelse af Erkebiskop Nicolai Lundiske Bispekrönike (S. R. D. VI. 633), der senere er bleven udskreven af flere Annalister (ib. I. 143. VI. 240), Alb. Crantz o. A., og dersom man ikke havde noget andet Vidnesbyrd, maatte man vel holde sig til dette. Men man har et samtidigt Aktstykke, som fortjener den höieste Opmærksomhed, nemlig selve Kong Christian den Førstes Kongeed, dateret fra Viborg Landsting den otteogtyvende September 1448. Originalen maa vel ansees for tabt, men en Copie deraf findes i det saakaldte Registrum ecclesie Lundensis eller Codex Capituli Lundensis, et Pergaments Haandskrift, der endnu bevares paa det kongelige Bibliothek i Stockholm, og er skrevet af Kong Christian den Førstes Samtidige, Boe Johnsen eller Boecius Johannis, artium magister, s. theol. baccalaureus et cantor Lundensis, som den eenogtrediyte Juli 1494 sluttede sit Arbeide. Dette forhen utrykte Aktstykke skal jeg her meddele efter Geheimearchivets store haandskrevne Diplomatarium:

Iuramentum Cristierni regis. I guds naffn amen. Wy cristiern meth guds nathe Danmarcs, wendis och gotes koningh, grewe i oldenborgh och delmenhorst, lowe och swærghe for guth och alle hans hælghene, oss ath wele ælske guts rethwisheeth och then hælghen Cristne troo, och ath wi wele werne och beskerme then hælghen kirke, hennes formen, bescooper, prelater och alle then hælghen kirkis personer, Riddere, Swene, borgere, köpmen, bönder och bookarle, so wiit som danmarch ræcker, j alle theris rætighed och priuilegie, som them aff wore forfædræ, koninge i danmarch, giffne ære. Och beskerme widuer, fadherlöse och modherlöse börn, pelegime och ælende, och them, som freeden brydhe och freedlöse ære eller æn wordhe, vt aff righit forstöre, Ræthæ domme ath sidde och ræthe over the som freedhen kræncke, och brydhe, Righens ræticheed oc kronens statt och æræ vskadde ath holdhe. Och skulle wi och wele beseygle met wort stoore koninglige maiestats inceyglen jnnen eett aar, effter wi worde krönedhe i danmarch, meth thee yperste goodhe mentz inceyglen aff danmarch andre ophne breeff, i hwilke wor handfestningh skal stande meth swodane article, som bescope, abbate, Rigens raad, riddere och swene och andre goodhe men i righit kunne kenne, ath then hælghen kirke och righit bæst meth bestande kan, oss teel een ærligh amminnelse och teel ydermeere forwaringh. Och wele wi och skulle holdhe danehoff effter wort raads raad. Swo santt hielpe oss gud och theesse hælghen guds ewangelia, som wi alle theesæ forneffnde article swo effter wort

XIV

mackt och formuæ vdhen argt gerne holde wele, hwilke som giorde och giffne ære aff oss koningh Cristiern forneffnde vpa wiburgs landstingh Anno domini M C D X L octauo profesto beati michaelis archangeli nostro sub secreto quo utimur pro presenti.

Delte Document staaer nu i aabenbar Strid med Tuvos Krönike: denne fortæller, at Kongen den otteogtyvende September 1448 var i Lund, hiint er paa denne selvsamme Dag udstedet af ham i Viborg. Da dog den nævnte Krönike ellers maatte holdes for en god Kilde, havde man ved de tidligere Undersøgelser troet at kunne forlige begge Vidnesbyrd ved at antage, at Kongen virkelig den otteogtyvende September var bleven hyldet i Lund og der havde aflagt den ovenanførte Hyldingsed, men at den samme Edsformular siden var bleven brugt saavel ved de övrige provindsielle Hyldinger som ved den Viborgske, saaledes at Dagen eller Datum var bleven staaende og blot Stedet forandret. Denne Gisning forekommer mig lidet rimelig. Efter almindelige critiske Regler maa det officielle Document have Fortrin for en Krönike, der paa mange Maader kunde forvanskes og virkelig sees at have besynderlige Afbigelse i de forskjellige Afskrifter. Det synes utroligt, at et saa vigtigt Aktstykke som Kongens Hyldingsed skulde være udgaaet under en falsk Datum, eller at en samtidig Lundisk Capitels-Bog skulde opføre det i Viborg brugte Exemplar, naar Originalen var fra Lund. Dertil kommer, at en Betragtning over Begivenhedernes Gang ligeledes taler for Viborg, som det förste Hyldingssted. K. Christian den Förste drog fra Haderslev ind i det egentlige Kongerige netop henimod den Tid, da den jyske Adel formodentlig pleiede at samle sig i Viborg til St. Maurids Messe den toogtyvende September (Dan. Atl. IV. 644); denne Leilighed var det rimeligt at benytte, og saa langsomt man end dengang reiste og saameget Kongen end kunde være bleven opholdt ved Höitideligheder i de paa Veien liggende Byer, — hvorpaa Kong Frederik den Förstes Indtog, der ligeledes först gik til Viborg, giver et Exempel (Dan. Mag. T. R. III. 24 fg.), — vilde han dog vel i Löbet af nogle Uger have kunnet naae til Viborg, hvorimod han neppe havde kunnet i samme Tid naae til Lund. Hvor besynderligt ogsaa, at reise alle de övrige Landsting eller Hyldingssteder forbi, navnlig det jyske og det sjællandske, for derefter at gaae samme Vei tilbage. Jeg troer saaledes, at Kong Christian den Förste, efterat have undertegnet sin Haandfæstning i Haderslev den förste September, maa have begivet sig til Viborg, hvor han blev hyldet og aflagde sin Kongeed den otteogtyvende September, og hvorfra han senere formodentlig over Öerne er kommen til Skaane. Da han den nittende November 1448 befandt sig i Kjöbenhavn, og der udstedede et endnu bevaret Brev til Hr. Mikkel Rud, vare vistnok alle Hyldinger tilendebragte.

Men det hele Spörgsmaal blev med Hensyn til Jubelfesten ogsaa denne Gang overflödigt, da man ved nærmere Overveielse maatte indsee Umuligheden af at ordne de paatænkte Höitideligheder i de faa Uger, der endnu vare tilbage indtil den otteogtyvende September 1848. Medaillens Udförelse var standset ved andre Kunstneren overdragne Arbejder; det af mig begyndte Skrift havde allerede

i Sorøe maattet henlægges eller ombyttes med et Mindeskraft, der udkom i Marts og hvori mine Samlinger om Kong Christian den Ottendes Reise vare blevne benyttede, og ved min Forflyttelse til Kjöbenhavn havde jeg faaet saa mange andre uopsættelige Arbeider, at dette ganske havde hvilet; Diplomatariet kunde heller ikke paa nogen Maade blive færdigt i saa kort Tid, og academiske Promotioner havde neppe nogen Videnskabsmand i denne urolige Tid kunnet tænke paa. Hans Majestæt Kongen troede under saadanne Omstændigheder at burde idetmindste udsætte Jubelfesten, og Allerhöistsamme resolverede derfor under sextende September 1848, at der i dette Aar ikke skulde holdes nogen Jubelfest, hvorimod det nærmere kunde komme under Overveielse, hvorvidt den i næste Aar lod sig holde.

Skjönt der ikke kunde være megen Udsigt til, at hans Majestæt igjen skulde beslutte sig til at optage Forhandlingerne om Jubelfesten, efterat det rette Tidspunct til dens Afholdelse var förlöbet, saa bleve dog enkelte af de begyndte Arbeider i Stilhed fortsatte. Knudsen, som i Efter-sommeren havde været fraværende fra Byen, besvarede den attende October Ministeriets ovennævnte Spörgsmaal til ham, idet han erklærede, at Diplomatariet vilde være færdigt til den første Januar, men kunde, om det skulde være, ogsaa fuldendes i Löbet af fem eller sex Uger, hvorhos han bemærkede, at hele Værket vilde komme til at udgjöre henved halvtredsindstyve Ark. Men Diplomatariet blev dog ikke fremmet med nogen Kraft; thi Jubelfesten ansaaes ialmindelighed, og med Grund, for opgivet. Da derfor Conferentsraad Werlauff i Begyndelsen af Aaret 1849 fandt en Forlægger til sit Skrift om Hellig Tre Kongers Kapel, udgik dette uden den Understöttelse, som den afdöde Konge havde lovet, men ogsaa uden at vente paa den Jubelfest, som havde foranlediget det. Den første Halvdeel af dette Aar var overhovedet en trykkende Tid, der ikke kunde indbyde til offentlige Glædesfester, indtil den store Seir ved Fredericia og Fredspræliminairerne med Preussen henpaa Sommeren aabnede lysere Udsigter. Men Tanken om Jubelfesten kom hellerikke derefter mere frem.

III.

Der staaer mig saaledes nu kun tilbage at sige nogle Ord om dette Værk, der saalænge efter den bestemte Tid og ved en anden Haand forelægges Offentligheden. Efterat Tanken om en Jubelfest til Minde om det Oldenborgske Huus's firehundredeaarige Regjering i dette Rige maatte ansees for opgivet, sysselsatte Knudsen sig endnu med Diplomatariet, der ingenlunde efter hans ovenanförte Beregning var blevet færdigt ved den første Januar 1849. Men hans altid svage Helbred levned ham ikke megen Arbeidskraft, og den, han havde, deelte han paa samme Tid til flere forskjellige Sider. Det blev efterhaanden aabenbart for dem, der saaledes som jeg næsten daglig

samledes med ham, at hans Interesse for dette Værk mere og mere tabte sig, og det var hellerikke vanskeligt at fatte Grunden dertil. Diplomatariet var anlagt paa at skulle blive et Slags Leiligheds-Skrift i det Store. Udgiveren havde i Begyndelsen ilet dermed af al Magt og vistnok mere, end han selv ønskede; men han kunde ogsaa billigviis gjøre Regning paa Tilgivelse for enkelte Mangler, som Ilfærdigheden havde foranlediget, naar det store Pragtværk i rette Tid blev færdigt. Nu derimod, efterat den festlige Anledning var borttaget, naar Værket udkom som ethvert andet literært Arbeide og tilmed længe efter den fastsatte Tid, saa vilde dets Mangler være mindre skjulte og mere udsatte for hensynsløs Bedømmelse.

Disse Mangler, en Følge alene af den altfor korte Tid, hvori Arbeidet maatte forberedes, begyndes og fuldendes, lade sig udentvivl paavise baade i Planen selv og i Planens Udførelse, og jeg vil hellere paa dette Sted reent ud tilstaae dem, end senere høre dem af Andre, saameget mere som jeg veed, at min afdøde Collega selv fuldkommen erkjendte dem, og er overbeviist om, at han for en stor Deel paa Grund deraf bestandig nølede med at udgive sit allerede saa vidt bragte Arbeide. Hvad for det første Planen angaaer, da skulde dette Værk ikke indeholde andre Aktstykker, Diplomer og Breve, henhørende til Kong Christian den Førstes Historie, end dem, som her, altsaa fornemmelig i det Kongelige Geheimearchiv, in Originali vare tilstede. Saaledes var det udtrykkelig af Udgiveren foreslaaet og af Kongen bifaldet. Diplomatariet skulde udgaae ogsaa paa en vis Maade til det Kongelige Geheimearchivs Forherligelse, — vise hvilken Rigdom det besidder af originale Aktstykker fra en saa fjern Periode. Der var altsaa ikke Tale om enten at søge i fremmede Archiver, hvor dog ganske vist ikke faa Originaler af denne Slags kunde være bevarede, eller at optage i dette Værk selv det allervigtigste diplomatiske Stykke, som maatte have endog i den bedste Copie, naar Originalen her tilfældigviis savnedes. Et mærkeligt Exempel paa, hvor strengt denne Plan blev fulgt, giver Udeladelsen af det ovenfor meddeelte saa vigtige og lærerige Aktstykke, Juramentum Christierni Primi: uagtet dets historiske Vigtighed og fornemmelig dets Betydning i den saa længe fortsatte Discussion om Tiden og Stedet for Kong Christian den Førstes Hylding, og uagtet det haves i Geheimearchivet nøiagtig afskrevet efter en næsten samtidig, fortræffelig og endnu bevaret Copiebog, saa kunde det dog ikke faae og fik heller ikke Plads i nærværende Samling, fordi Originalen manglede. Men efter en saadan Plan kunde man naturligviis ikke levere et Diplomatarium Christierni Primi, der af Historieforskere kunde betragtes som blot tilnærmelsesviis fuldstændigt, og vilde man blot vise, hvad det Kongelige Geheimearchiv eier af originale Archivalier til K. Christian den Førstes Historie, saa kunde dette Öiemed udentvivl have været opnaaet i langt høiere Grad og med langt ringere Bekostning ved en Fortegnelse eller Indholdsliste med archivalsk - diplomatisk Beskrivelse af de vigtigste Stykker, ledsaget af rigelige Skrift-Tavler i Facsimile, Sigiller og andre deslige for Pragtværker almindelige Prydelser. Hvad dernæst angaaer Udførelsen af hiin neppe

heldige eller vel overlagte Plan, saa bar ogsaa denne altfor kjendelige Spor af den Skyndsomhed, som Anledningen eller Hensynet til den sig nærmende Jubelfest havde gjort uundgaaelig nødvendig. Trykningen maatte nemlig snarest muligt begynde, dersom man i Löbet af omtrent otte Maaneder vilde levere et halvthundrede Ark af diplomatiske Aktstykker, som behövede den omhyggeligste Correctur for at opnaae den Correcthed, der er en saa væsentlig Egenskab ved dette Slags Arbeider. Knudsen blev saaledes nödt til at iværksætte og ustandset fremme Trykningen, förend han tilstrækkelig havde seet sig om i alle de Samlinger, hvori Stykkerne, ifölge den i Geheimearchivet for en stor Deel gjennemførte Real-Orden, vare bevarede, og förend han havde en fuldstændig Oversigt over det hele Materiale, der efter Planen stod til hans Tjeneste; thi Archivets store haandskrevne Diplomatarium kunde vel være ham til nogen Anviisning, men det indeholder ikke Afskrifter af alle de Diplomer og Breve, der for denne Periode haves i Archivet. I Begyndelsen optog nu Knudsen vistnok i Regelen alle de Originaler, som han kjendte, men da der efterhaanden ved hans egen eller hans Collegers Opmærksomhed og Undersögelse fremkom mange flere, end han havde gjort Regning paa, maatte han modificere Planen under dens Udförelse: han maatte udelade ikke alene de mindre vigtige Stykker, fordi han ikke havde Plads til at optage dem, men ogsaa de mere vigtige, der först fremkom, efterat den forcerede Trykning allerede var skredet ud over det Punkt, hvor de efter den chronologiske Orden burde have været optagne. Den Mangel paa Eenhed, som saaledes under Planens Udförelse opstod, var let bemærkelig, og Fölelsen deraf kunde ikke tjene til at vedligeholde den Interesse, hvormed Værket var begyndt.

Thi det er vist, at Knudsen selv fuldkommen erkjendte de nævnte Mangler. Stundom talte han ogsaa om at raade Bod derpaa, saavidt det var muligt. Han yttrede af og til den Idee, at foröge Værket med et Tillæg og deri at optage enten de vigtigste forbigaaede Stykker, hvis Originaler her vare tilstede, eller i Form af chronologiske Regester alt, hvad han nogensteds kunde opdage af diplomatiske Kilder til Christian den Förstes Historie. Den første af disse Udveie vilde imidlertid forudsætte, deels at han nu havde nöiagtig gennemgaaet det hele herværende Forraad og derefter intet videre kunde finde, deels at han havde Midler til at foröge Værket meget ud over det oprindelig bestemte Arketal; men ingen af Delene var Tilfældet. Den anden Udvei vilde være en aabenbar Afvigelse fra den for Værket lagte Plan og staae i en besynderlig Modsigelse med den Strenghed, hvormed man havde holdt sig alene til Originalerne, aftrykt disse in extenso og udelukket en hvilken som helst Copie. Det er derfor ikke at undre over, at Knudsen igjen opgav disse Ideer, som han neppe nogensinde alvorlig klarede for sig, og virkelig finder jeg en egenhændig Antegnelse af ham, dateret den trettende November 1849, hvori han udtrykkelig har bestemt sig til at slutte Værket, naar de Stykker vare trykte, som nu her leveres. Men denne Antegnelse er ogsaa det sidste Spor, jeg har kunnet opdage af hans Sysselsættelse med dette Værk: saa lidet der end ifölge

XVIII

den saaledes tagne Bestemmelse var tilbage at trykke, har han dog derefter ladet Arbeidet hvile. Halvandet Aar senere døde han, den tyvende Mai 1851.

Det ufuldendt efterladte Diplomatarium henlaa nu i lang Tid saagodtsom glemt hos Bogtrykkeren. Fra det Offentliges Side erkyndigede man sig, saavidt jeg veed, ikke mere derom; senere var det kun enkelte Videnskabsmænd, der erindrede det, ønskede at benytte de trykte Ark og undertiden spurgte mig om dets Skjæbne. Af det ovenfor Oplyste vil man have seet, at den hele Sag var af Kongen forhandlet med Knudsen personlig, og at Geheimearchivaren paa Embeds Vegne slet ingen Deeltagelse havde havt deri; jeg kunde fölgelig ikke besvare det til mig rettede Spörgsmaal, hvorimod jeg et Par Maaneder efter Knudsens Död besörgede udgivet et mindre Arbeide, som han efter Overlæg med mig havde paataget sig og ligeledes efterladt ufuldendt, nemlig det fjortende Hefte af Antislesvigholstenske Fragmenter. Da jeg imidlertid erkjendte, hvor ønskeligt det vilde være, at Værket endelig udkom, og hvor naturligt det var, at en af den Afdödes Colleger rakte Haanden dertil, vovede jeg engang i Foraaret 1852 mundtlig at henlede Ministeriets Opmærksomhed derpaa, og ved denne Leilighed blev da en Aftale truffen, ifölge hvilken jeg senere igjen kunde bringe Sagen i Erindring uden at trænge mig ind i Noget, der var mig uvedkommende. Men i det samme Aar begyndte for mig selv en Periode, hvori jeg ikke kunde föle mig meget tilskyndet at overtage offentlige Arbeider, der ikke paahvilede mig som Pligt, og saaledes stod Sagen hen, indtil jeg i Foraaret 1855 atter tillod mig at bringe den for Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, idet jeg derhos bemærkede, at et lidet Pengetilskud vilde udfordres til Værkets Fuldendelse og Udgivelse.

Hans Majestæt Kongen behagede da under femte Juli 1855, paa Forestilling af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, allernaadigst at bifalde, at det fornödne Tilskud maatte udredes af den til videnskabelige Formaals Fremme i Finantsloven anviste Sum, og Ministeriet overdrog mig derefter den treogtyvende samme Maaned at besörge Værket fuldendt efter den oprindelige Plan og udgivet fra det Kongelige Geheimearchiv, naar dette Arbeide kunde forenes med Hensyn til andre. I Löbet af dette Aar har jeg troet at kunne finde passende Leilighed til at efterkomme denne Befaling.

Dette er saaledes nu skeet efter bedste Evne, under Overveielse med mine Medarbeidere her i Geheimearchivet og ved Understöttelse af dem. Jeg har for det förste ladet trykke nöiagtigt efter de afskrevne Originaler det sidste Par Ark af Texten og dermed sluttet denne aldeles i Overeensstemmelse med den ovennævnte af Knudsen under trettede November 1849 gjorte Bestemmelse. Jeg har dernæst ladet trykke alle de af ham valgte Sigiller, der ere tegnede efter Originalerne i Geheimearchivet af Hr. M. Petersen og lithogropherede af Hr. Kittendorff, og jeg har dertil endnu föiet et Facsimile af Kong Christian den Förstes egenhændige Underskrift, som Knudsen neppe vilde

have forbigaaet, dersom han var bleven opmærksom derpaa. Det er nemlig bekjendt, at man endnu i hiin Tid ikke i Regelen pleiede at underskrive offentlige Akter, og at egenhændige Underskrifter af de første Oldenborgske Konger meget sparsomt forekomme, saa at det meddeelte Facsimile, der er anbragt paa det første Blad ovenover Sigillerne, fremviser en stor Sjeldenhed. Underskriften findes under Folden paa det som Nr. 240 trykte Pergamentsbrev af første December 1480. Jeg har endvidere som Vignet paa første Side af denne Fortale givet en Afbildning af den oftnævnte for Jubelfesten bestemte Medaille, som Kong Christian den Ottende havde overdraget Medailleur Krohn at udføre, og som efter Kongens Død skulde have været saaledes forandret, at den paa Forsiden skulde vise Portraiter af begge de i Jubelaaret efter hinanden regjerende Konger, K. Christian den Ottende og K. Frederik den Syvende, Faderen og Sönnen. Det forekom mig nemlig smukt og passende, saaledes at vedligeholde Erindringen ogsaa om dette Arbeide i Forbindelse med de andre paatænkte Prydelser for den tilsigtede Jubelfest, og Kunstneren har selv leveret mig den Tegning, som derefter er dels xylograferet, dels chemityperet i DHrr. Kittendorffs og Aagaards Etablissement. Jeg har fremdeles tilföiet et udförligt Register, som et Værk af den Omfang og Beskaffenhed ikke ganske vel kunde undvære og som med sædvanlig Flid og Duelighed er udarbejdet af Hr. Lieut. Plesner, Cancellist i dette Archiv. Jeg har endelig i disse Linier, som en Fortale til Værket, stræbt at samle en Deel Efterretninger om Ideen og Forberedelserne til den Jubelfest, der havde foranlediget det, og derhos sögt at stille Læseren paa det Standpunct, hvorfra Værket formeentlig bör betragtes for med Billighed at kunne bedømmes.

Dette er, saavidt jeg kan indsee, alt hvad jeg under Forholdene kunde gjöre, og hvad der af mig, som den endelige Udgiver af en Andens Arbeide, kunde fordres, og naar man vil bedømme dette Arbeide med tilbörligt Hensyn til de oplyste Omstændigheder, vil Dommen maaskee ikke blive ugunstig. Det Værk, som her leveres, er i ethvert Tilfælde den störste og anseeligste Samling af diplomatiske Aktstykker, der endnu haves i eet Værk til nogen Dansk Konges Historie; det indeholder mangfoldige Diplomer og Brevskaber, som aldrig forhen vare trykte, og deriblandt ikke faa, som udbrede snart et nyt, snart et klarere og fuldstændigere Lys over mærkelige Begivenheder i K. Christian den Førstes Historie; det er endelig udgivet med en Omhu og diplomatisk Correcthed, som ikke mange Værker af denne Art kunne rose sig af endog i den nyere Tid, endsige i den ældre. Derfor, uagtet jeg ikke har fortiet Arbeidets Mangler, skilles jeg dog fra det med godt Haab om, at det skal finde en velvillig Modtagelse og stifte megen Nytte.

Ved Udgivelsen af dette Diplomatarium turde da vel ogsaa alle de Arbeider, hvormed det var paatænkt at befæste Mindet om den tilsigtede store Jubelfest, være udkomne, forsaavidt de endnu med nogen Grund kunde ventes. Af det lille Skrift, som jeg neppe i to Maaneder havde kunnet

XX

samle Materialier til, fik man paa en Maade allerede i Aaret 1848 nogle Fragmenter i mit Mindeskrift over den hedenfarne Konge. Derefter fulgte i Aarene 1849 og 1850 de tvende fortræffelige Skrifter af Werlauff. Her leveres nu det fuldendte Diplomatarium Christierni Primi, prydet med en Tegning af Krohns ufuldendte Jubel-Medaille og ledsaget af en historisk Beretning om de tvende Kongers, Christian den Ottendes og Frederik den Syvendes, tildeels personlige Bestræbelser for at festligholde Erindringen om deres Kongelige Stamfader. Efterverdenen skal forstaae, hvad de have villet og hvorfor de standsede midt i deres Bestræbelser, og den skal dog ikke paasige vor Tid, at det kongelige Oldenborgske Huus's fjerde Jubelfest gik ganske ubemærket hen i vort Fædrenelands stormfulde Dage.

Det Kongelige Geheimearchiv den 18 September 1856.

C. W e g e n e r.

DIPLOMATARIUM

CHRISTIERNI PRIMI

DANLÆ SUECIÆ NORUEGIÆ REGIS.

1.

Kong Christian den Førstes danske Haandfæstning.

1. Septbr.

1448.

Wy CRISTIERN, meth gudhs nathe greue i Oldenborgh och Delmenhorst, hielse alle men nerwerindes och kommeschulendes kærlighe meth wor herre, och kungøre och kennes meth thette wort opne breff, at wy ære swo ouerens wordne meth ærlighe ryghens radh aff Danmark vpa alle ryghens inbyggeres weghne, som nw ære och komme schule, at wy wele och schule holde stadighe faste och wbrødelighe alle thesse effterscreffne article, om gudh thet swo forseet hauer, at wy worde koning i Danmark. Fførst at Danmarks righe schall beholde og haue syt frii koor effter wor dødth at kese koning, effter thy at thet ær et frii korerighe. Item skedet swo at wy affginge vden æchte baarn, thet gudh forbiudhe, tha skule wore aruinghe enghen arff, rørende eller vrørende, kreffue aff ryghet. Item schule wy enghe vdlendesche herre eller andre indraghe i ryghet vden mestedelen righens radhs radh, och icke forscriffue noyer vdlensche noyer righens ræntte. Item schule wy enghen vdlensche fange slot, land eller leen i Danmark, och enghen vdlensche haue vdi righens radh. Item schule wy ænghen kriig vpa sla meth noyer vden meth mene righens radhs fulbord och wilghe. Item schule wy enghen merkeligh ærende foretaghe och fuldraghe, som kronen vpa røre, vden meth mestendelen aff righens radhs fulbordh och tilladelse, och ængn slot forantworde vden effter righens radhs radh. Item schule wy ey burt føre eller burt lade komme vdh aff righet righens clenodia eller breff som wy ther fore oss fynne. Item schule wy ey forpante eller affhende righens slot, læn eller ræntte, vden, thet gudh forbiude, at righet swodant anfald fyghe at thet nødh och behoff giordes; tha schule wy thet gøre effter wort radhs radh. Item schule wy holde oc regere wor gardh och staat effter righens radhs radh. Item schule wy enghen landskat legge vpa righens inbiggere vden meth mene righens radhs fulbord och wilghe. Item schule wy ey gieste eller stedhe at geste closter eller ander steder eller almwe till vskellighed. Item schall enghen vdlensk keses till werghe aff noyer i Danmark vden thet faller hanum till aff laghen.

Item alle the breffue, som koning Christoffer vdhgaff i hans tiidh Danmarks righes infødde men och inwonere vpa slot læn rænte preuilegier eller friihedh, och the for^{de} læn eller rænte i theres hauende wære fyghe fore hans død, the breff schule wy holde wydh fullmacht effter theres liudh; men the breff som han gaff vpa slot læn eller rænte effter noger mans død som tha leffuede, eller effter noger mans tiidh som ey tha war omkomne, the bliffue døde och machtløse. Thesse for^{ne} article loffue och sighe wy faste och wbrodelighe at holde vden all hielperedhe, och wy Alff meth gudhs nathe hertugh i Sleszwiig, greue i Holsten Stormeren och Schowemborgh, och alt wort elskelig radh, som nw nerwerendes ære och her effterscreffne staa, loffue thette samme meth for^{de} voor søsterssøn, at thet swo i alle madhe holdes schall som forescreffuit staar wden alt argt. Och nar wy Cristiern koning worden ære i Danmark, tha wele wy och schule innen et aar ther effter slicht samme breff ordh fran ordh giffue och beseghle meth wort maiestatis incighle Danmarks inbyggere. Til ydhermere forwaring^g och wydne her om, tha haue wy Cristiern greue i Oldenborgh &c. och wy Alff hertugh i Slesszwiig for^{de} &c. meth wort elskelighe radh, som ære wærdugh fater meth gudh biscop Claues aff Slesszwiig, her Johan von Aneuelde, her Jachim Breyde, her Otte Seestede, ryddere, Breydeke Rantzow, Hans Poggewissch, Jurges [van Quale, Jachim Kuren, Gotzick van Aneuelde, Wulff van der Wisch, Benedictus van Aneuelde herre Benedittus søn, Otte Spliit, ladyt henghe wore incighle for thette breff meth wilghe og wydschab, som giffuet ær i Hadersløff vpa sancti Egidii abbatis dagh effter wors herres fødelse tiidh thusenne fyrehundrede fyretywe vpa thet ottende aar.

(Alle Seglene ere tilstede.)

Bagpaa: *Litera domini Christierni, Dacie &c. moderni et ducis Slesuicensis super articulis conseruatiuis vtilitatum et punctis necessariis regni Dacie.*

2.

Kong Christians Qvittering til Hr. Mikkel Rud, Ridder, for Regnskab over Opbørselen af Kallundborg Slot og Lehn.

1448.

19. Novbr.

Wy CRISTIERN meth gudz nathe Danmarks Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlight alle men, at thenne breffuisere her Michel Rwdh riddere, wor ælskeligh man oc thienere, haffuer nw giort oss gothe rethe oc fult reghenskab aff alt thet, som han haffuer vpboret aff wort slot oc læn Calundeborgh meth all tilligelse, sythen han thet

tørst i wære feck oc swo till thenne dagh. Thy lathe wy hanum oc hans arffuinge frii, qwitte, ledeghe oc løse meth thette wort obne breff fore oss oc wore arffuinge oc effterkomere, koninge i Danmarck, for noghet ydermere reghenskap eller tiltale ther om i no^gher made. Datum castro nostro Haffnensi, fferia 3^a proxima ante festum beati Clementis pape, nostro sub secreto, anno domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo.

Ad relacionem domini Eg. Friil & Jac. Flæming.

(Seglet er borte.)

3.

Kong Christian tillader Hr. Eggert Frille, Ridder, at kjøbe og indløse al den Rettighed, som Jost Kænttenere havde i en Kronens Gaard i Kjöbenhavn, og tilskjöder ham samme Gaard.

22. Martii.

1449.

Wy CRISTIERN meth gudhs nathe Danmarks Wendes och Gotes koning, greue i Oldenborgh och Delmenhorst, gøre wyderlicht alle mæn at wy aff sønderlighe gunst och nathe haue vnt och tilladet, at welbyrdugh man her Eggert Friille ryddere, wor ælskelighe man och radh, ma køpe och til segh inløse all then rættighet, som Jost Kænttenere hauer vdi en wor och kronene gard och grund liggendes vdi Køpendhaffn østen helgegestes kyrke, i hwilken som Gødeke Smydh før vdi bothe, efter thy som koning Cristoffers wor forefathers breff vdwyser som Jost hauer vpa for^{me} hws och grund. Och nar han for^{de} gardh inløst hauer, som forscreffuit staar, tha haue wy efter wort ælskelighe radhs radh, som ære byscop Gerd aff Burlum, biscop Thorlaff aff Wyborgh, her Pether Howenschild ryddere, her Olæff Jenssøn cantor i Køpendhaffn, Aghe Axelssøn och Euert Mølteke, gyffuet schöt och affhændet, och gyffue schøde och affhænde meth thette wort opene breff, for^{de} her Eggert Friille och haus arwinghe for^{de} gard hws och grund, i længe och brethe som han nw ær, till ewyndelighe eyæ at nyde bruge och beholde frii fore alle koninglighe och bysens schat och thyngge. Datum castro nostro Haffnensi, sabbato proximo ante dominicam letare, nostro sub secreto, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono.

(Seglet fattes.)

4.

**Kong Christians Stadfæstelsesbrev til Biskop Oluf Daa paa Roeskilde Bishops
Privilegier.**

1449.

23. Martii.

Omnibus presens scriptum cernentibus CRISTIERNUS, dei gracia Danorum Sclauorum Gotorumque rex, comes de Oldenborgh et Delmenhorst, salutem in domino sempiternam. Constare volumus presentibus et futuris, quod nos omnia et singula priuilegia iura statuta jurisdictiones libertates consuetudines racionabiles et prescriptas, necnon gracias generales et speciales, reuerendis patribus episcopis Roskyldensibus, suis subditis et familie a pie memorie caris progenitoribus ac predecessoribus nostris regibus Dacie ex mera libertate sincera deuocione et gracia speciali ab antiquo data et concessa, datas et concessas, coniunctim vel diuisim, reuerendo patri domino Olauo Daa, electo ecclesie Roskyldensis moderno, presbiteris ceterisque personis ecclesiasticis, rusticis, colonis, subditis suis et familie, necnon omnibus et singulis successoribus, qui pro tempore fuerint, ratificamus et tenore presencium irrefragabiliter confirmamus, et volumus ipsa et ipsas, modis omnibus in dictis priuilegiis et statutis contenta, per nos aduocatos et officiales nostros inuiolabiliter obseruari. Inhibentes districtius sub obtentu graciae nostre, ne quis aduocatorum nostrorum aut officialium, cuiuscunque status aut dignitatis exstiterit, contra hanc nostre ratificacionis et confirmacionis graciae dictum dominum electum, subditos suos aut familiam aut eciam successores suos angariare audeat vel quomodolibet in premissis molestare prout nostram et regiam euitare voluerit vlcionem. In quarum ratificacionis et confirmacionis euidens testimonium secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Haffnis, dominica letare anno domini Mcdxlix^o, anno vero regni nostri Dacie primo.

(Seglet hænger i røde og grønne Silketraade.)

5.

**Det norske Rigsraads Skrivelse til Kong Christian, hvem det tilmelder, at det
har annammet og vil holde og have ham allene for deres rette Konge og Herre,
saalænge han lever.**

1449.

3. Junii.

Edher, höygborne oc meghtighe herræ oc werdhughe første, her CRISTIERN meth guds nadhe Norighes Danmarks Wendes oc Godhe konung, grewe i Oldenborgh oc Delmenhorst, wor

kære nadighe herræ, helsæ wi Aslac meth guds nadh erchebiscopp i Nidros oc paweskæ sædis legat, Jønes meth sammæ nadhe biscop i Oslo, Syghwordh Jonsson riddere, Norges rikes forstandere, Alff prouest at apostola kirko i Bergen, Syghwort Biornsson erkeprest i Oslo, Olaf Hakonsson, Hartwich Krummedige, Kolbiorn Gerst oc Mattis Jacobsson, riddere, oc Symon Biornsson awapn, righs raadh i Norighe, edher nadis ødmyga tro thienere, kerlighe meth gudh, kunnichtgørende meth thette nærværendes wort breff, at edher nadhes meghit ærlighe sendebudh her Eggert Frillæ riddere oc Aghæ Axelsson awapn tede oc antwordedhe oss her i dagh tv edher nades breff. Først eet som wor een credencia ludende swa, at wi mattæ fwlkommelighæ tro hwat the før^{de} edher nades sendebudh wærffdæ vpa then tiid till oss vpa edher nadis weghnæ. Thet annet edher nades breff lydde at wore sendebudh, som wy nw til edher nade haffdhe, komme til ether nadh vm midfastæ sondags tiidh, oc swa frandelis vm thet ærende meghith ærlighe, for hwilket wy ether nade meghit storlighæ thacke, oc swo fore meghit annet gott, som ether nadhe wore sændebudh beuisde. Maa ether nade withe at for^{ne} edher nades sændebudh worffue til oss, som the oc giorde formeer reysæn thaa thee wore her, at wi wilde haffue edher nadhe her til konung oc herre offuer alt Norghes righæ oc ati wilde wissælighe besorghe oss oc alle Norges righens inbyggere, bodhe klerkæ oc leghmæn, meth soodant lagh oc rætt priuilegiis oc frihey, som gantze menighæ Norghes rikæ er bestandeligt meth. Tha haffue wy thettæ ærende oss i mellom offuerwæghet meth tilbørligh grandgiweligheit oc ære endrechtalighe thes eens wordhne meth beradhit raadh, godh wiliæ oc rætt kerligheit, at wi anname ether nadhe oc welæ holde oc haffue edher for wor rættæ konung oc herre oc engen annen, mæthen ether nadhe leffuer, meth sodan hedher ære oc werdigheit som ther til bør. Oc scall ether nadhe wide, kære nadighe herre, at wi wele strax arbeythe ther vm, hwat wi kunne, at forthe oss till Malstrand, swo at wi wore ther gerne søndagh ouer atte daghe, thet er søndaghen infra octauas corporis Christi. Ether nadhis forscr. sendebudh haue giffuet oss till forstandende, ath ether nadhe er tha wæntende thiit at komme eller with the made, oc thet wele wi gerne ware taghe fore forscr. ærendes ytermeer forfølghesse skyld. Till wissen sanninde oc witerligheit vm these forscr. stykke tha haffue wi alle meth withscap og godh wiliæ hengd wore incigle fore thette breff. Datum Asloie, anno domini Mcdxlnono, tercia die pentecostes.

(De 5 første, det 9de og 10de Segl ere tilstede, 6te, 7de og 8de ere borte.)

Bagpaa med en samtidig Haand: Thet førstæ breff som Noriges raadh kesede kungæ Cristiern meth i Oslov.

6.

Det norske Rigsraad tilmelder Almuen i Skidesyssel, at det har befundet Kong Christian at være næstbaaren til Norges Rige med Kong Erik, og at det derfor har annammet ham til Konge; hvorfor Almuen befales at lade møde i Throndhjem til Kongens forestaaende Kroning.

1449.

(Transsumpt af 3. April 1508.)

3. Julii.

Wy æfftherscreffnæ Jon Poelssen proffwesth i Marie kyrkæ i Osloo oc Norgis rygens kantzeller, mesther Erik Walkendorff prowesth i Roskyldh, her Clauess abbuth i Howidøen, Knud Knwdsen, Norgis rygens radh, Her Karll Eghen doctor, her Narffwæ archiprest i Osloo, her Ywer cantor ther samestedz, mesther Mangens cannik ther same stedz, Cristiern Baggæ hōwystman wppa Tonsbierigh, Ottæ Hollerssen aff wapn, Erik Erikssen lagman i Osloo, Tormod Jonssen lagman i Boresyssel, Jon Packæ lagman i Tonsbiergh, Per Laffrissen lagman i Wigen, Hæning Kok, Bænth Hogenssen, borigmestere i Osloo, Lambreyth borigmesther i Sarpsborigh, Laffris Sænkeller borigmesther i Oddewaldh, Jens Pask borigmester i Marstrandh, gjør widderlicth allæ ath ar æffther gudz byrd Mdoctauo mandagen næsth æffther then søndag letare pa byscops gorden i Osloo pa eth almennelicth modæ llagdæ høffgboren fførstæ her Cristiern medh gudz nadæ ræth arffwinghe till Norgis rygæ, wdwald koningh till Danmark oc Swerigæ, hertug i Sleswyg oc Holsthen Stormarun oc Dytmersken, greffwæ i Oldenborig oc Delmenhorsth, wor kiærestæ nadygæ hærræ, lagdæ eth breff i rættæ fore oss, wskrabet oc wstwngæth, well beseyldth med hele oc hollen yndceglæ, liwdenes ord fran ord som her æfftherscreffwet stoor. **Wy** Aslak medh gudz nadæ erchebiscop i Nydhros och pawelighe sedes legatus, Jens med samæ nadæ bisp i Oslo, Sygword Jonssen rydder, rygens forstander i myn nadygæ herres koningh Cristhiern ffrawærilssæ, Allff oc Gwnner proffwæster i Bærghen oc Osloo, Sygword Biørnson ercheprest i Osloo, Culbyørn Gersth, Olaff Nielsson, Hartwyg Krommedigæ, Mattis Jeipsson, ryddere, Erik Biørnsson, Hans Krucko, Symen Biørnssen oc Engelbreyt Staffynsson aff wappen, rygens rad i Norgæ, helsse edder alle bønder oc almwæ, som byggæ och boo i Skydæsyssloo, kiærlygæ medh gwd oc sancte Olaff koning. Kiære wænner och almwæ, wy giøre edder wyddherlicth, ath werdugæ kōng Krystierns i Danmark ffwldmectugæ sændæbwd nw wor hoss oss i Asloo wppa dectyngen om thet brødherskab och bebyndelsæ som wore foreldræ meth them aff Danmark længæ bebwnnet haffwæ, saa om then wærdugæ herræ koning Cristiern. Owerwagæ wy oc randsagede oc beffwnnæ wy oc wnderstodæ med sannænæ, ath han ær fōdder aff rættæ wærdugæ konings blodh aff Norgæ, saa nær ath wærdugæ, wor wærdugæ herre konings Olaffs moder drotning Margrettæ och wærdugæ koning Cristierns moderffader, the wore ffōddæ aff

syskennæ, oh koning Eriks moder moder och koning Crystierns moderfader wore och føddæ aff syskynnæ, gud theræ siell nadæ. Thy kiære wænner kwnne wii ey rætthere fynnæ æffther wor Norges lag i koningh ærffdæ balk wthen thæth wærdugæ herræ kong Cristyærn er næsth boren till Norgis rygæ, med wærdugæ førstæ koning Erik. Thii haffwæ wy owerweyth æffther worth bæystæ samwyd oc Norges rygæ oss edder oc allæ Norigis indbøgere bæistæ och bestandh, och haffwæ annamet verdugæ førstæ koning Cristiærn oss och edder for en fwldmectugæ kōng ath wære offwer Norges rygæ, och haffwæ saa forwaret med hans nade, ath wii och i alle sculle nydæ Norges lagh ffryhed och godæ rættæ bødær och forbedtræ i allæ madæ, som wii och sændæ æffther [ether?] hans nadæ obnæ breff wppa medh hængenne inceglæ med hans nades wærdugæ rads inceglæ aff Danmark. Haffwer hans nade loffwet oc sacth ath hans nadæ will kommæ till Thronnhem nw om sancti Johans daghs tyd mydsomer næst komendhæ och ther thaa æffther wor Norges lagh ffuldburdttæ med hans eyd oc allæ andræ styckæ som wærdugæ koningh i Norigæ ffore hanum giorth haffwæ. Hoor fore kiære wænner bede wii edder kiærlyge och radæ edder allæ och biwde, at æffther thii som laghen wdwyser athii kommæ thaa wppa fornæpndæ tyd till Throndheim, saa mangæ aff hweyo byscops dommæ och ffæhorsloo som wii well vnderstaa athii en diels well wydæ oc till bør med laghen. Magæ i oc wydæ kiære wænner, ath wor nadigæ herre fornæpndæ fførstæ hawer nw med wore radæ oc samtycth, medhen han ær nw aff rygeth om the ærennæ som mach wppa lygger, tillseth werdugæ ffader med gwd biscop Aslak fornæpndæ oc welbyrdlg man Syword Jonsson ryddere ffuldmetugæ hōwystinen ower alth Norges rygæ till fornæpndæ tidh wor nadigæ herræ ind komer till Trondheim, som forscreffwet stor, eller hans nadæ flyer annen skyppen wppa. Haffwæ wii och allæ lowet oc sacth wppa wor godæ thro oc sannænæ, ath wy willæ willæ wæræ them fuldkomelige behøppeligæ om behoff gjørss, ath Norgis [noger?] wsæmmyæ eller wfreyd wppa dragis i rygeth, som gud forbiwdæ, tha wille wii thet affwergæ æffther wor yderstæ mach, och troo wii edder fuldkommeligæ athii oc saa giøræ. Ther med befalæ wii eder gud oc sancto Olaff koning med lyff oc siell nw oc ewærdeligæ. Scriptum Malstrand crastino visitacionis Marie virginis, nostris sub secretis et sigillis, anno domini Mcdxlix. — Oc till sannænæ hær om sættyom wy wore inceglæ ffore thette breff, byscopp Jens aff Assloo, Sygword Jonsson, rygens forstandere, Kolbiørn Giersth, Hartwig Krommædigæ, Mattis Jeipsson, ryddere, Symen Biorsson och Engelbreycth, aff wappen, och rygens radh i Norgæ. Thyll yddermere wydnesbyrd ath saa ær i sannen, haffuæ [wii] hængt wore inceglæ nedhen ffore thette wort obnæ breff. Gyffwet ar dag och stedh som forscreffwet stoor.

(16 Segl ere tilstede; 3die, 12te og 15de mangle.)

7.

**Kong Christians Beskjermelsesbrev for St. Clare Kloster-Convent i Roeskilde
og alt sammes Gods, Hjon og Vordnede.**

1449.

(Diplom. Arna-Magn. Dan. fasc. 61. no. 30.)

14. Julii.

Wy **CRISTIERN** meth gudhs nathe Danmarks Norghes Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle men, at wi aff wor synderleghe gunst oc nathe haue taghet oc vntfanget oc taghe oc vntfa meth thette wort obne breff reenliffuede jomfruær, abbatisen søster oc alt conuent, i sancte Clare closter i Roeskilde oc alt theris closters gotz, hion, wornede oc thænere vdi wor koningleghe wern, heghn, freth oc beskerming, besynderleghe at forsuare oc fordeghthinge til rætte. Thy forbiuthe wy alle ee hwo the helst ære, oc serdeles wore foghede oc embitzmen them vpa gotz hion wordhnede eller thænere omodh thenne wor gwnst oc nathe i noghre made at vforrætte, vnder wor koningleghe heffnd oc wrethe. Datum castro nostro Haffnensi, feria 2^a proxima post festum beati Kanuti regis et martiris, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono.

(Seglet fattes.)

8.

**Stilstands-Tractat mellem Kong Christian og Kong Henrik VI. af Engelland;
(ratificeret af den sidste den 9. April 1450).**

1449.

17. Julii.

HENRICUS, dei gracia rex Anglie et Francie et dominus Hibernie, omnibus ad quos presentes litere peruenerint, salutem. Inspeximus quedam appunctuamenta pro et in nomine nostro per Ricardum Caunton, vtriusque iuris doctorem, et Johannem Beek militem, ambassiatores et commissarios nostros inter nos nostrique successores heredes regna dominia homines vasallos ligeos et subditos quoscumque posteros et modernos ex vna parte, et serenissimum principem **CRISTIERNUM** Dacie Norwagie Sclauorum Gothorumque regem, comitem de Eldenbourgh et Delmanhorst eiusque successores heredes regna dominia homines vasallos ligeos et subditos quoscumque posteros et modernos pro et in nomine ipsius serenissimi principis per Kanutum Michael vtriusque iuris doctorem,

decanum Haffnensem Roskildensis diocesis, Eckardum ffrylle et Nicolaum Erici milites, ambassiatores et commissarios suos ex altera parte, de et super amoris vinculis, caritatis consorciiis pacisque augmentis et prorogacionibus appunctuata et concordata, facta in hec verba. **I**n nomine sancte et indiuidue trinitatis, patris et filii et spiritus sancti, amen. Quoniam, vt ait Augustinus in libro de verbo domini, pax est securitas mentis, tranquillitas cordis, vincula amoris et consorcium caritatis, ita quod bella compescit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat, et secundum venerabilem Lincolniensem in creaturis singulis vnitatis et pacis est appetitus, vt quamquam elementa mundi sint contraria et repungancia, indissolubili tamen concordia ex appetitu vnitatis mundum constituunt: idcirco, vt inter duo preclara luminaria mundi, serenissimos principes et dominos Cristiernum Dacie Norwagie Sclauorum Gothorumque regem, comitem de Eldenbourgh et Delmanhorst, ex vna, et Henricum Anglie et ffrancie regem ac dominum Hibernie, partibus ex altera, eorum successores heredes regna dominia homines vasallos ligeos et subditos quoscumque posteros et modernos, amoris vincula, caritatis consorcia et concordiarum pacisque augmenta, adiuuante altissimo, firmentur et continuentur, nos Kanutus Michael vtiusque iuris doctor, decanus Haffnensis, Rokildensis diocesis, Eckardus ffrylle et Nicolaus Erici, milites prefati serenissimi regis Dacie Norwegie Sclauorum Gothorumque, comitis de Eldenbourgh et Delmanhorst, ex vna, et nos Ricardus Caunton, vtiusque iuris doctor, et Johannes Beek, miles, ad hoc specialiter per prefatum serenissimum regem Anglie et ffrancie et dominum Hibernie, partibus ex altera, ambassiatores et procuratores speciales specialiter deputati, auctoritate et vigore commissionum procuratoriorum et potestatum nobis a prefatis regalibus sedibus hincinde commissorum, quorum copie in maiorem euidenciam presentibus inseruntur, conuenientes sub anno domini M^{mo}cccc^{mo}xliv^o, decimo septimo die mensis Julii, Copenhaven regni Dacie, in domo capitulari ecclesie maioris, ad tractandum et concordandum pro bono concordie et pacis inter regna prenominata dictosque principes et eorum subditos, necnon ad faciendum alia iuxta tenores procuratoriorum seu commissionum hincinde exhibitorum, diuersis magnis restitutionibus dampnorum iniuriarum expensarum et interesse hincinde factorum perpetratorum passorum et habitorum ab vtraque parte in diuersis annis plurimis retroactis propositis eneruatis et petitis, prefatorum negociorum et causarum grauitatibus et arduitatibus temporisque breuitate et aliis causis impediens diligentem pensatis attentis et masticatis, ne labores conuencionis faceremus sine fructu, per nos vnanimiter quodam equitatis medio iuuento et concluso, videlicet super nouo termino sub longioris temporis seu annorum spacio prefigendo et acceptando nouaque dieta infra dicti termini cursum indicenda, infrascriptos articulos concorditer appunctuauimus, submittentes tamen ipsos humiliter regum et dominorum nostrorum ratihabicioni approbacioni et consensui, vt ipsis et eorum regalibus sedibus debitis honore et reuerencia merito deferantur. Tenores vero dictorum procuratoriorum seu commissionum secuntur et sunt tales. **C**RISTIERNUS dei gracia Dacie Norwegie Sclauorum Gothorumque rex, comes

de Oldenbourgh et Delmanhorst, omnibus ad quos presentes litere peruenerint salutem. Sciatis quod cum alias ad honorem dei nostri sacri progenitores et predecessores, reges Dacie et Norwegie &c., quasdam inierunt fecerunt et appunctuauerunt et concluderunt pro se et successoribus suis alligancias et confederaciones sub certis modo et forma cum serenissimo rege Anglie et ffrancie et domino Hibernie, prout ex eorum tenoribus clarius liquere poterit, nos ipsa alliganciarum federa ab omnibus ligeis et subditis nostris, quantum in nobis est, inuiolata et illibata obseruari, et quicquid incontra-rium eorundem actum fuerit aut sit, vltro citroque debita cum celeritate reformari cupientes, de fidelitate circumspeccione et industria fidelium et dilectorum nobis dominorum Kanuti Michaelis, vtriusque iuris doctoris decani Haffnensis, ac Eckardi Frylle et Nicolai Erics, militum, plenius confi-dentes, ipsos nostros legitimos veros et indubitatos deputauimus ambassiatores commissarios procuratores et nuncios speciales, dantes et concedentes eis potestatem et mandatum tam generale quam speciale, nomine nostro cum ambassiatoribus commissariis seu procuratoribus ac nunciis depu-tatis prefati serenissimi regis Anglie, videlicet dominis Ricardo Caunton, vtriusque iuris doctore, archidiacono Sarisberiensis, et Johanne Beek milite, conueniendi, necnon ambassiatorum commissariorum procuratorum seu nunciorum eorundem petitiones voluntates et desideria de et super omnibus et singulis, predictarum alliganciarum debitam et fidelem obseruanciam concernentibus, audiendi tractandi, insuper et communicandi cum eisdem de et super omnibus et singulis dampnis iniuriis depredacionibus interfeccionibus mercatorum ac subditorum alicuius parcium predictarum ac reparacionem attemptatorum contra prefatas alligancias et confederaciones qualitercumque concernentibus et huiusmodi correccionem et reformationem faciendi et eas fieri petendi requirendi et cum effectu optinendi ac vtriusque par-cium huiusmodi querelas vltro citroque propositas et proponendas cum suis emergentibus incidentibus dependentibus et connexis audiendi et examinandi et fine debito terminandi et super eisdem compo-nendi et simpliciter summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii, legalibus terminis, si eis expedire videbitur, non seruatis aut alias de consensu parcium rescissis aut abbreviatis, inspecta sola facti veritate, necnon antiquas ligas et amicicias confederaciones et alligancias confirmandi et si nesesse fuerit de nouo capiendi promittendi et ineundi ac cum iuramento in animam nostram prestandi et nomine nostro sigillandi ceteraque omnia et singula faciendi et exercendi, que in premissis vel ipsorum aliquo necessaria fuerint vel quomodolibet oportuna, promittentes in verbo regio nos perpe-tuis futuris temporibus ratum gratum firmum et stabile habituros et fideliter impleturos totum et quicquid per dictos commissarios nostros actum gestum aut procuratum fuerit in premissis et quolibet premissorum. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes et secreti nostri appensione roborari. Datum castro nostro Haffnensi, feria quinta proxima ante festum beate Margarete virginis anno domini M^{mo}ccccxli^oix^{no}. **HENRICUS**, dei gracia rex Anglie et Ffrancie et dominus Hibernie, omnibus ad quos presentes litere peruenerint salutem. Sciatis quod cum alias ad honorem dei nostri

sacri progenitores et predecessores, reges regni Anglie, quasdam inierint fecerint appunctuauerint et concluderint pro se et successoribus suis alligancias et confederaciones sub certis modis et forma cum serenissimo principe rege Dacie Norwegie Swecie &c., prout ex eorum tenoribus clarius liquere poterit in euentum, nos ipsa alliganciarum federa ab omnibus ligeis et subditis nostris, quantum in nobis est, inuiolata et illibata obseruari, ac quicquid in contrarium eorundem actum fuerit aut sit, vltro citroque debita cum celeritate reformari cupientes, de fidelitate circumspeccione et industria fidelium et dilectorum nobis Roberti Shottisbroke militis, magistri Ricardi Caunton vtriusque iuris doctoris, archidiaconi Sarisberiensis, et Johannis Beeke, militis, plenius confidentes, ipsos veros legitimos et indubitatos deputauimus ambassiatores commissarios procuratores et nuncios speciales, dantes et concedentes eis et duobus eorum, quorum prefatum Ricardum vnum esse volumus, potestatem et mandatum tam generale quam speciale nomine nostro cum ambassiatoribus commissariis deputatis procuratoribus siue nunciis prefati regis siue habencium regimen et gubernamentum regnorum predictorum, sufficientem in hoc parte potestatem exhibentibus, in quocumque loco congruo et ad hoc apto conueniendi, necnon ambassiatorum commissariorum procuratorum seu nunciorum eorundem petitiones voluntates et desideria de et super omnibus et singulis, predictarum alliganciarum debitam et fidelem obseruanciam concernentibus, audiendi tractandi, insuper et communicandi cum eisdem de et super omnibus et singulis dampnis iniuriis depredacionibus interfeccionibus mercatorum et subditorum alicuius parcium predictorum et reparacionem attemptatorum contra prefatas alligancias et confederaciones qualitercumque concernentibus et huiusmodi correccionem punicionem reparacionem et reformationem faciendi et eas fieri petendi requirendi et cum effectu optinendi ac vtriusque parcium huiusmodi querelas vltro citroque propositas et proponendas cum suis emergentibus incidentibus dependentibus et connexis audiendi et examinandi et fine debito terminandi et super eisdem componendi, eciam summarie simpliciter et de plano sine strepitu et figura iudicii, legalibus terminis, si eis expedire videbitur, non seruatis, aut alias de consensu parcium rescissis aut abbreviatis, inspecta sola facti veritate, necnon antiquas ligas amicicias confederaciones et alligancias confirmandi et si necesse fuerit de nouo capiendi promittendi et ineundi ac cum iuramento in animam nostram prestandi et nomine nostro sigillandi ceteraque omnia et singula faciendi et exercendi, que in premissis vel ipsorum aliquo necessaria et quomodolibet oportuna, promittentes in verbo regio, nos perpetuis futuris temporibus ratum gratum firmum et stabile habituros et fideliter impleturos totum et quicquid per dictos commissarios nostros actum gestum aut procuratum fuerit in premissis et quolibet premisorum. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes, teste me ipso, apud Westmonasterium xxiiij die Julii, anno regis H. sexti xxvj^{to}. Tenores vero predictorum articulorum sequuntur in hec verba. Primo per nos prefatos commissarios vnanimiter concordatum est, quod terminus pacis sit prorogatus atque duret vsque [ad] festum sancti Michaelis anno domini m^occcl primo,

propter diuersas instrucciones probaciones auisamenta et similia, ad prefatas causas seruientia, colligenda et conscribenda. Item medio tempore, stante illo termino, in festo pentecostes prefati anni quinquagesimi primi, ad locum dictorum amborum principum arbitrio eligendum, per ambassiatores et procuratores prefatorum serenissimorum regum celebretur dieta, ad quam dictorum principum ambassiatores et parcium lesarum procuratores comparebunt cum plena potestate sufficienter instructi ad proponendum specificandum et declarandum iniurias delicta et offensas hincinde inter dictorum regnorum subditos quocumque tempore commissa et perpetrata, prius inter partes predictas non sopita seu determinata, necnon ad specificandum et probandum ibidem eadem, prout de iure requiritur, ita quod prefata dieta non transeat sine fructu, defectu potestatis specificacionis aut probacionis. Item quod medio tempore, stante dicto termino, mercatores dictorum regnorum Dacie Norwegie et Anglie, atque alii subditi quicumque dictorum serenissimorum principum, per et ad terras mare nauigia et dominia eorundem principum libere valeant hincinde transfretare exire redire morari et stare, emere et vendere, et quod mercatores Anglicani vtantur libertatibus et priuilegiis suis antiquis, et soluantur antiquum consuetum theolonium, quo facto absque impedimento recedant. Item quod Anglici in Orsondia ante biennium capti et adhuc in captiuitate per regem Dacie et extra constituti, seu ad tempus licenciati, inducias ad eundem quo volunt vsque ad prefatum terminum habeant, ad finem et effectum, vt si super singulis dampnis iniuriis et interesse, regnis prefatis et eorum subditis hincinde factis, in dicta dieta plena concordia fuerit facta, ambabus partibus consencientibus, dicti captiui a captiuitate sua simpliciter sint liberi et liberati pro forefactis preteritis et perpetratis, sin autem, tunc dicti captiui ad captiuitatem pristinam, dicto termino elapso, redeant cum effectum. Item omnium aliarum rerum bonorum mercanciarum, quocumque nomine nominantur, hincinde ablatorum restitutiones medio tempore, stante dicto termino, dormiant conquiescant et cessent ab ambabus partibus hincinde. Item mercatores Anglicani, stante illo termino, non debeant versus Islandiam Halgalandiam et ffinnemarchiam, vnde presentes discordie pro maxima parte surrexerunt, nauigare seu quouis quesito colore illuc declinare sine serenissimi regis Norwegie aut eius officialis seu officialium ad hoc specialiter deputati seu deputatorum licencia speciali. Si quis illorum oppositum fecerit, comprehensus luat delictum suum secundum iusticiam absque violacione prenarratorum articulorum. Item omnia et singula per nos in presenti appunctuata et conclusa, vna cum commissionibus et aliis, subsequenter vigorem et robur habeant vsque ad proximam dietam prefatam, et non vltra, iuxta premissa, nisi pro tunc de nouo fuerint renouata et confirmata: tamen per ista antiquis compositionibus inter regna predicta prius habitis derogare non intendimus, immo protestamur de contrario, quia volumus et ordinamus eas obseruari inter partes predictas et eas confirmamus. Item serenissimi regis Anglie et Ffrancie &c. litera, maiori sigillo sigillata, cum primis nauibus et mercatoribus Anglicanis, post intimacionem presencium regi Anglie factam, nauigaturis versus Daciam ad castrum Helsinghure illesa

apportetur et capitaneo dicti castris vel eius deputato tradatur, dictusque castrensis mox et incontinenti prefatis mercatoribus, huiusmodi literam apportantibus et tradentibus, serenissimi regis Dacie Norwegie &c. literam, eius sub maiori sigillo sigillatam, retradat et restituat, in quibus quidem literis seu per illas prefati reges serenissimi huiusmodi appunctuata tractata concepta et sigillata per nos dictos commissarios, vt premissum est, ratificent in pleniori forma et confirment pro inuiolabili obseruancia premissorum iuxta prenarrata. Acta sunt hec in dicto opido Haffnensi, anno mense et die, de quibus supra, et in maiorem euidenciam confecte sunt desuper due scripture eiusdem tenoris et sensus, nisi quod in vna earum anteponitur nomen et stilus regis Dacie &c. et eius procuratorium seu commissio cum nominibus procuratorum seu commissariorum ipsius, ipsorum commissariorum sigillis sigillata, et in altera viceversa nomen et stilus regis Anglie &c. et suorum ambassiatorum preponuntur cum dictorum commissariorum sigillis alternatim hincinde. Nos autem appunctuamenta predicta ac omnia et singula in eisdem contenta rata habentes et grata, ea acceptamus approbamus ratificamus et confirmamus per presentes, promittentes bona fide et in verbo regio, quod nos omnia et singula premissa per prefatos commissarios nostros pro parte nostra, modo et forma, vt premittitur, appunctuata facta et concordata, tenere volumus et firmiter obseruare. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes, teste me ipso, apud Westmonasterium nono die Aprilis anno regni nostri vicesimo octauo.

(Sigillum adpendet.)

9.

Forliig imellem Kong Christians og Kong Carl Knudsens Befuldmægtigede, angaaende Gulland, m. v.

31. Julii.

1449.

I gudhs naffn amen. Aar efter gudhs byrd Mcdxl vpa thet nynde, sancti Pethers aften aduincula, tha ware wy efterscreffne Otte Nyelssøn, Eggert Friille, Niels Ericssøn, Jeiep Lunge, Oleff Lunge, Laurens Thamessøn, Maghens Ebbessøn, Pether Ericssøn, Strange Nyelssøn, ryddere, och Jachim Korningh, aff waben, tilskickede vpa wor nathighe herres weghene, koning Cristierns, och begges hans riges, Danmarks och Norges, inbiggeres och vndersates weghne vpa then ene sythe, och Maghens Green, Jon Karlssøn, Henric Bitzer, Karl Maghenssøn, Father Oleffsøn, Eskyld Ysaacssøn, Laghe Pose, Symon Kornigh, ryddere, Friille Haghenssøn oc Pether Swerd, aff waben, vpa wor

nathughe herres weghne koning Karls och hans riges Sweriges inbiggers och vndersates weghen, vpa then annen sythe, och haue endrachtelighe begrebet och forramet swodan datynghe friid oc sone vpa for^{de} begge herres och alle thørres riges inbiggers och vndersates weghne som her efflerscreffuen staar. Fførst at her Maghens Green, och alle the som her ære meth hanum aff Swerighe i hans befalinge, schule nw genesten fare hethen vd aff Gulland oc ey beschade landyt eller landsens inbiggere i noyer mathe. Och ther meth schal en feligh dagh och friidh nw genesten vpa gaa meth thette land Gulland, som ære slot stad land och alle landsens inbiggere, oc meth koning Karl oc alle hans vndersate och Sweriges inbiggere, och schall staa til sancti Martens dagh nw kommer ouer et aar, swo at enghen schal arghe eller schade annen vpa noyer sythe. Och waryt swo, at noyer dyrffuedes till noyer schade at gøre Swerige eller Sweriges inbiggere innen for^{de} tiid, tha schule the ænghen felighet haue i noyer haffne vnder Gulland eller vpa landet. Thes lighes waryt swo at noyer dyrffuedes till at gøre noyer schade vpa Gulland eller Gullands inbiggere, tha schule the ænghen felighet eller fredh haue vdi the haffner, som ære vnder Swerige eller i Sweriges righe. Swo schal oc nw genesten en feligh fredh oc dagh vpa gaa meth megh Maghens Green och meth alle the, som her meth megh ære i myn befalinghe vpa myn nathughe herres koning Karls weghne, swo at wy ey arghe eller schade schule høghborn første koning Cristiern eller noyer hans riges Danmarks och Norges inbiggere och vndersate innen sancti Martens dagh nw kommer ouer et aar. Och thes lighes schal for^{ne} her Maghens Green meth alle the som her i hans befalinghe ære, som fore ære rørd, wære frii och felighe for for^{de} koning Cristiern och alle the, som fore hans schyld gøre och lathe wele och schule, til sancti Martens dagh nw kommer ouer et aar. Och vpa wor fruue dagh natiuitatis nestkommende, tha schal almynnelighe fredh vpa gaa i mellom bothe for^{de} herrer och theres ryges inbiggere och vndersate och staa til sancti Martens dagh nw kommer ouer et aar, som the breff vdwyse som begge herrer hwer anner ther vpa giffue skule. Och nar the breff swo forantwordyt ære, tha staa herrene for frethen vpa begge sythe efter thørres breffs liudh, begges thørres datyngismæn vskyldethe. Och vpa for^{ne} wor fruue dagh natiuitatis skall hwer nythe syt gotz, hwar som han thet liggende hauer vdi alle try ryghene, till for^{de} sancti Martens dagh ouer et aar. Thet schall ængen haue macht at seliæ eller affhænde syt gotz innæn for^{ne} tiidh. Och schall for^{ne} koning Cristiern schicke tolff aff hans radh meth fuld macht til Halmstede sancte Walburge dagh nestkomende, och thes lighes skall koning Karl och tha sende tolff hans radh meth fuld macht vpa hans sythe till Halmstethe, och the for^{ne} xxiiij skule haue fuld macht ther at forhandele och ouertale forlighe eller atskyliæ om all tilltale och skyllinghe, som for^{ne} herrer och thørres kunne haue till hwor anner, thet wære segh om Gulland eller annet, hwad thet helst wære kan, som thøm och righene vpa røre kan. Och skule bothe herrer wære ther swo nær i thørres egne persone, at the ther tha till komme mwe och stadfeste then datynghe, som ther tha begrebyt worder. Skedyt

och swo, at these for^{ne} xxiiij ey kunne forenes ther, tha schule bothe herrene kese ther andre herrer till efter thørres radhs radh, som fuld macht schule haue thet at atskylæ. Skedyt och swo, thet gudh forbiuthe, at noger af for^{ne} herrer døthe eller affgyngge innen for^{de} tiid, tha skal toch thenne fredh och mothe vbrødelighe holdes och fuldraghes som fore ær rørd. Och at alle these for^{ne} støcke och articule swo faste och vbrødelighe holdes skule, som fore ær rørd, thet loffue wy Maghens Green, Jon Karlssøn, Henric Bytzer, Karll Maghenssøn, Father Oleffsøn, Eskyld Ysaacssøn, Laghe Pose, Symon Korningh, ryddere, Friille Haghenssøn och Peter Swerd, aff waben. Och till ydermere forwaringhe haue wy ladyt wore incyghle hænge for thette breff, som giffuet ær stedh och tiidh som forscreffuit staar.

(Alle 10 Segl ere tilstede.)

10.

Kong Carl Knudsens Ratification paa ovenstaaende Forliig (Nr. 9.)

24. Aug.

1449.

Wy KARL, mäd guds nad Sverges ok Gotes &c. konung, göre witherligid at wy apther wort älskeliga rads radh haffua stadfast ok stadfaste, fulburd ok fulburde mäd thetta wort opna breff then dägtingan ok frid, som wort älskeliga rad bebreffuad ok giort haffua vti Wisby sancti Pethers apthon aduincula mäd wälbirgide [wälbirdige] män konung CRISTIARN rad ok gode män, som ther tha närwarandis woro, ok wele for^{na} frid ok dagtingan fast ok obroteligh holde, ffor oss ok alla the som for wora skyld göro ok late wele ok skolo, vtan argh, apther thy som dägtingis breffuen ther vppa gorde vtuisa. Dirffwadis ok nagor til at göra nagad agrep i mot thenna dagtingen ok fred, tha skal thet forbüdes ok rättas offwir them som bör at rättas offuer fridbritare, ok friden bliffwer alligewäl fast ok offorbroden. Tiil ythermera wisso ok forwaring här om haffue wy lathed wort secrete incigle ffor thetta breff, som giffuid är oppa wort slot Stocholm pa sancti Bartolomei apostoli dag, anno domini millesimo quadingentesimo quadragesimo nono.

(Seglet er tilstede.)

Bagpaa med en gammel Haand: Kunge Karlls stadfestælse breff paa then dagtingen som giord wordh i Wesby &c.

11.

**Det svenske Rigsraads Leidebrev for de danske Gesandter til Mødet i Halmstad
den 1. Mai 1450.**

1449.

7. Octbr.

Wy ærchebiscop, biscopa, prelata, riddara och swena, rikens raadh i Swerighe, bekenomps mz thetta warth wy epter warss nadugx herress konungx Karls wilie och samtykkio felath haffwa och feelom fædre ærchebiscop, biscopa, prelata, riddara och swena, rikens raadh i Danmark, til Halm alborgamesso nw nest komande och særdeles the xij som tha tilskipade ære och alless thera ther at wara rikens ærindhe offwer wæghæ och förhaldhæ, och thædan i sit friæ behall i an alt argth, hiælparædhe, swik eller nagra falska listh. Til högre förwarning lathe pdhe war incigle henge för thetta breff wppa alles wara wegnæ, som ære Jenis mz gudz scop i Vpsala, Ako i Westerars, Magnus i Abo, mz samma nadh biscopa, Sigge erchediegn i Strengenes, Bent Jensson, riddara och lagman i Vpland, Bent Stensson, Niels Jensson, Eringis æn Pædersson, Erik Axelson, Karll Magnusson, Eskil Ysacsson, riddara. Datum Arbogis, anno domini simoquadringentesimo quadragesimo nono, septima mensis Octobris.

(Af de Segl, i det mindste ti, som have været vedhængte, er kun et tilstede.)

12.

Kong Christians Beskjermelsesbrev for Indbyggerne i Tommerup i Skaane.

1449.

26. Novbr.

Wy CRISTIERN meth gudhs nathe Danmarks Norges Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlight at wy haue tagyt oc vntfanget wor burgmestere radmæn oc menighet i Tomedorp i Schane vdi wor koninglighe wærn friidh oc hæghen, besønderlighe at forsware oc fordatyngte till rætte. Oc haue wy vnt oc stadfestet oc vnne oc stadfæste meth thette wort opne breff alle the priuilegia fryhet oc nather, som wore forfæthre koninghe them nathe- lighe vnt oc giffuet haue, swo at the them nythe brughe oc beholde skule i alle mathe som the breff, them ther vpa giffne ære, vdwise. Thy forbiuthe wy alle wore foghede oc embitzmæn oc alle andre,

ehwo the helst ære, for^{de} wor burgemestere radmæn oc menighet her vdower at hindre eller hindre lathe, møthe eller vforrætte, vnder wor koninglighe hæffnd oc wrethe. Datum curie nostre Gladsaxe, crastino beate Katherine virginis, nostro sub secreto, anno domini mcdxlnono.

(Et Brudstykke af Seglet hænger ved.)

13.

Kong Christians Beskjermelsesbrev for Biskop Oluf Daa i Roeskilde og Capitlet sammesteds.

24 Febr.

1450.

Wy CRISTIERN meth gudz nadhe Danmarks Norges Wendes oc Godes koning, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlight at wy aff sønderligh gwnst oc nathe haffue annamet oc vntfanget, anname oc vntfaa meth thette wort obne breff werdugh father meth gudh her Oleff Daa, biscop i Roskild, oc alle hans prelater oc canicke i Roskild kirke, oc alt theres gotz wortnede oc thienere, vdi wor koninglighe freth wærn oc hægn, besønderlighe at forsware oc fordathinge til rætte. Skedet oc swo, at nogher for^{ne} werdughe fathers eller kirkes wortnede eller thianere fulle for nogher merkeligh sagh eller brøde, swo at wii eller nogher wore æmbetzmæn vppa wore weghnæ hathe nogher ræt eller faldsmaal meth them, tha wele wii at ænge wore foghede eller æmbetzmæn skule haffue macht at rætte ther ower, mæn wele selfue meth wort radh, eller hwem wy ther til skickende worde aff wort radh, then sagh til rætte høre, thogh wor oc kronens rættighed vforsømeth i hwelke made thet faldsmaal kommer meth rætte, oc thyffue oc røffuere oc swodane wdædhes mæn lidhe oc wndgelde alltiidh som lowen vdwiser. Item wele wy æy at nogher wore foghede eller æmbetzmæn skule gæste eller gæste ladhe nogher for^{ne} werdughe fathers prester eller klerke vplechtelighe eller til wskellighet. Thy forbiuthe wy alle wore foghede oc æmbetzmæn for^{ne} wærdughe father her ower at møthe qwælye eller vforrætte eller noghet at gøre omodh for^{ne} støcke i noger made vnder wor koninglighe heffnd oc wrethe. Datum Haffnis die Mathie apostoli, nostro sub secreto, anno domini mcdquingagesimo.

dn̄us rex per se presente dn̄o Egg. Friille.

(Seglet er tilstede.)

14.

Den saakaldte Halmstadske Forening, angaaende Fred og Venskab mellem Danmark og Sverrig og disse Rigers eventuelle Gjenforening under een Konge.

1450.

13. Mai.

I gudz naffu amen. Aar effter gudz byrdh thusende fiirehundrethe halffthredyesynnetywe, vigilia ascensionis domini, ware wy effterscreffne Twe meth gudz nadhe ærchebiscop i Lund &c., Oleff Daa i Roskilde, Hennicke i Othens, Jens i Aars aff samme nadhe biscope, Henric Knudzson, Ottæ Nielsson, Eggert Friille, Clawes Nielsson, Pæther Hoffuenskild, Aghe Axelsson, Jeyp Lunge och Thorbern Bille riddere, righens radh aff Danmark, vppa høghboren førstes wor nathige herres koning Cristierns och Danmarcks riges weghnæ, meth fuld macht vppa then enæ sidhe, oc wy Niels i Lindköping, Magnus i Aabo meth gudz nadhe biscope, Beynt Gøtstaffsson electus i Skaræ, mester Helmik dægghen i Vpsale, Eric Ericsson, Niels Jensson aff Dywrsholm, Eric Axelsson, Jon Karlsson, Laurens Snagenborgh, Gøtstaff Vlffson, Aghe Jensson och Symon Kørning riddere, righens radh aff Swerighe, vppa høghboren førstes wor nathige herres koning Karls och Sweriges riges weghnæ, meth fuld macht vppa then annen sidhe, forsamlede i Halmstæthe at forhandle och owerwæye bæggese these righene bæste oc bestand, och ære swo vppa bodhe sidher endræchtelighe eens worthne som her effter screffuet staar, gudh til hedher och begge righene inbyggere til freth sæmye endracht kerlighet oc bestand. Fførst at naar swo kan skee, at nogher aff these koninge som nw i these righe Danmark och Swerighe ære, som ære wore nathige herre koning CRISTIERNS (sic) och koning KARL, affgaar, ehwilket aff these righe thet først skeer, tha skal thes righens radh, som herre mest haffuer, vfortøffret biuthe thet annet righens radh til, och skule sidhen tollff aff hwert these tw righene radh til samen kome i Halmstæthe, innen tollff vgher næst effter at koning affgangen ær, och ther skule the forhandle oc owerwæye, om the wele then koning som igeen leffuer i thet annet righe til there koning haffue. Worde the thes eens, tha bliffue thet i gudz naffu for segh. Kunne the och æy eens wordhe, tha skule these same righens radh och gothe mæn, som koning haffue myst, keese een eller flere indfødde mæn forstandere for righet, effter thy som righens radh och inbyggere thecker tha gaffnlight wære, och then eller the same righens forstandere skule radhe for righet effter righens radz radh til thes at then annen koning affgaar som effter leffuer. Skedhet oc swo at righens forstandere effter gothe mæn noghet anfald vppa komme, tha skal then koning som effter leffuer emæthen han leffuer wære hanum eller them fuldeligh bestandigh och beskerme them och thet righe effter sin yderste formwghe, naar han ther tilkræwes aff forstandere effter righens radz radh. Item naar bothe these koninge affgangne ære, tha skal thet righe som sist koning myste thet annet righens radh

tilbiuthe, och sidhen skule tolff aff Danmarks radh och tolff aff Sweriges radh, meth fuld macht aff bothe righene weghnæ, tilsamen komme i Halmstæthe innen tolff vgher næst efter thet at then siste koning affgangen ær, och skule ther tha keese endræchtelighe een koning førre the thæthen komme, swo at ære konings søner til ænten i Danmark eller Swerighe eller i bothe righene som ther kan være nyttegh til, tha skule for^{ne} fiire och tywe wælghe ther een aff til koning, som the kunne merke mellom gudh och them at bæst ær ther tilfalden bothe righene fore at staa, och then koning skal besørghe the andre koninge børn, swo at the haffue there bierghing til skellighet, efter thy som righene radh thet tha samthycke, och skal then koning radhe ower bothe righene. Och efter then tiidh skule these righe Danmark och Swerighe ewerdeligh samen bliffue vnder een koning och aldrii at skilghes, i swo made at hwert righe skal bliffue weth syt naffn bescreffne lagh friihet priuilegiæ och gothe gamle sethwanye. Och wele och skule wy eller noghre wore efterkomere aldrii nogher tiidh efter these for^{ne} tw koninge affgange, som nw leffue, haffue vdhlænske koning, vden han skal ænten være fødth i Danmark eller i Swerighe. Och swo efftersom koning affgaar, tha skal righens radh aff bothe these righe komme til samen i Halmstæthe om koning at wælghe innen tolff vgher som forscreffuet staa. Item skal koning styre och radhe hwert righe weth sigh meth inlænske mæn, efter thy som loghen vduiser bothe om slot och læn. Och skal hwer man nyde syt gotz och rættighet, hwor thet helst ligger i these thre righe. Och mwe och skule alle the i these thre righe hemme ære, bothe andelighe oc wærdelighe ehwat staat the helst ære, fare frii och felighe hwer til annen och skule ther nyde och brughe alle syne friihet och priuilegiæ, som the aff aalder hafft haffue, thoc swo at om nogher forbryder segh, at thet bødhes efter loghen ther thet gørs. Och skall konings foghet skibe hwer ræt efter thy som wetherbør. Item skule bothe righene Danmark och Swerighe ewigh bliffue tilsammen, swo at ængte there skall draghe segh fran thet annet meth nogher twedracht eller sundran, vden hwat thet enæ vppa gaar meth orloff eller andre wrongwiise mans anfecting, thet skal thet annet vppa gaa, och hwer there thet annet behielpeligh være met all troskap i swo made, at hwilket righe thes andre hielp behøffuer, skal holde thes andre righens mæn kost spiisning och fother, och koning staa them for skadhe. Thoc skal koning eller noghet righe ængen macht haffue noget orloff vppa slaa vden meth thet annet righens, som the hielp aff begære, radh wilghe och samthycke. Item skal koning haffue sin træsel i hwert righe och een inlænske cammermestere i hwert righe. Och skal koning ængte aff righens rænte vdh aff righet føre vden thet gørs swo stoor nødh at righens radh thet tillader och samthycker. Item worder och nogher i noghet righe frethløss byltigher eller förflyttegh i thet annet righe for sin rætte brøthe, tha skal han swo wæl i thet annet righe frethløss være som i thet enæ, och skal hanum ængen hwerken heghne eller holde, vden hwor han worder aatalethe meth skell, ther skal man ower hanum rætte. Thesliges være och om forrædhene mordbrændere thywe røffuere och waldtaghere.

Item ware thet oc swo at nogher man ware i noghet aff thesse righe och gjorde eller lade segh macht om at gøre noghet omodh thet annet righe, aff hwilket righene matte atskilghes och komme i twedracht, for thy han ware høght besidden, tha skal koning och thet righes mæn, som han aff ær, thet forstyre och owerrætte, bothe over liiff och gotz som over een forrædher och vden alle nadhe, righens sambindelse vforkrænkt. Item skal nw strax een ewiigh freth vppa gaa mellom wore nathige herre, som ære koning Cristiern oc koning Karl, och mellom oss som her nw forsamlethe ære och alle the wy kunne nw strax forwaret meth, och meth hwem wy kunne thet æy nw swo farløst forwaret, at wy thet gøre skule thet raskeste wy kunne, vden all falsk och swiigh. Och nw vppa sancti Oleffs dagh næst kommer skal hwer man i thesse thre righe wyde aff thenne freth, och thy skal tha en almyanneligh freth vppa gaa mellom Danmark Swerighe och Norghe, swo at hwo efter then tiidh ther omodh gør, skal rættes over hanum som over een frethbrydher. Thisliges skal och rættes over them som thenne fredh her for innen brydhe effter then tiidh thenne freth them bewiiselighe kynnet er. Och hwat ther skeer innen sancti Oleffs dagh, aff them som aff thenne freth her for innen icke faa at wyde, tha skal thet icke reghnes at wære frethbrydh. Och naar gudh føgher thet swo, at thesse thre righe komme til samen vnder en koning: theckes tha Norges righes radh och inbyggere at wære i thette samme forbundh *, tha skule the meth oss och wy meth them nyde alle the friiheet och forbynning som forscreffuet staar. Til ydermere forwaring och wessen at alle thesse for^{me} article och stycke och hwer there weth segh skule swo fast oc vbrødeligh holdes i alle made, fuldrages, fuldkommes och bliffue som forscreffuet staar til ewiigh [tiidh], thet loffue wy alle for^{de}, hwer meth sin koning och herre, for oss och for alt righens radh, som nw ær eller komme skal, och hænge wore incighle meth wilghe och wethskabh for thette breff, som giffuet ær aar stæth och dagh som forscreffuet staar.

(Af de 24 vedhængte Segl er blot det 12te aldeles borte.)

*) I Originalen staaer *forbudh*, som jeg har antaget for en Skrivfeil for *forbūdh*.

15.

De til Mødet i Halmstad befuldmægtigede svenske Rigsraaders Forpligtelse, at Kong Carl Knudsen personlig skal indfinde sig til et Grændsemøde med Kong Christian.

13. Mai.

1450.

Wy Niels i Lindköping, Magnus i Aabo meth gudz nadhe biscope, Beynt Gøtzstaffssøn electus i Skæræ, mæster Helmich dæghen i Vpsalæ, Eric Ericssøn, Niels Jenssøn aff Dywrsholm, Eric Axelssøn, Jon Karlssøn, Laurens Snagenborgh, Gøtzstaff Wlffsøn, Aghe Jenssøn och Symon Korning, riddere, hoghboren førstes koning Karls i Swerighe radh och fuldmechtige sendebudh her nw i Halmstæthe forsamlethe, gøre widerlight at for bægge herres, koning KARLS och koning CRISTIERNNS, och there righe bæste och bestand skyld haffue wy forramet och begrebet eet wenlight och kerlight modæ och dagh at holde sancti Johannis dagh baptiste mitsomer nw kommer ower eet ower [aar], swo at wor nathige herre koning Karl skal komme til Calmarn och koning Cristiern skal komme til Søluetzborgh vppa for^{ne} tiidh, och tha skal ther forrames een stæth, vppa bægge sidher belæyeligh, som for^{ne} herre mwe til sammen komme. Och kunne bothe herrene radh æy forenes om eet annet belæyeligher stæth, tha skal thet være i Røthneby. Och hver herre skal haffue tha meth segh the som fuldmechtige skule være at forhandle och owerwæye och meth rætte atskilghe mellom for^{ne} herre om Gulland och annet hwat som bothe herre eller theres righes inbyggere haffue hver anner til at sighe, ehwor om thet helst ær eller være kan, thoc then forbyning och kerlighet, som mellom bothe herre och theres righe Swerighe och Danmark loffuet och bebreffuet ær, bliffue weth sin fuldmacht och her meth i ænge made forkræncht. Til ydermere wessen och forwaring her om, at thenne dagh och modæ swo holdes skal, haffue wy for^{ne} meth goth wilghe och wethskap ladet hænge wore incighle for thette breff, som giffuet ær i Halmstæthe anno domini medl, vigilia ascensionis eiusdem.

(Alle 12 Segl ere tilstede.)

16.

**Tractat imellem Danmark og Sverrig, hvorved Kong Carl af Sverrig forpligtes
til at afstaae Norge til Kong Christian.**

1450.

13. Mai.

Wy Niels i Lingköping, Magnes i Aboo, meth gudhs nathe biscope, Beynt Gøtzstafsøn electus i Scharæ, mester Helmik degghen i Vpsale, Erik Ericson, Nyels Jenssøn aff Dyrsholm, Eric Axelsøn, Jon Karlssøn, Laurens Snaghenborgh, Gøstaff Vlffsøn, Aghe Jenssøn oc Symon Kørning, riddere, høchboren førstes wor nathige herris koning Karls radh oc fuldmechtighe sendebudh forsamlethe her nw i Halmstæthe, meth werdughe fæthre oc herre Two meth gudhs nathe erchebiscop i Lund &c., Oleff Daa i Roskilde, Hennicke i Othens, Jens i Aars, aff same nathe biscope, Henrik Knutzsøn, Otte Nielsøn, Eggært Frille, Clawes Nielsøn, Pær Howenskild, Aghe Axelsøn, Jeyp Lunge oc Thorbørn Bille, høghboren førstes koning Cristierns radh oc fuldmechtighe sendebudh, gøre widerlicht at fore begges thesse righen Danmarks oc Sweriges beste oc bestand skuld, oc vpa thet at thesse for^{de} righe matte everdeleghe bliffue til samen i sambindning wenskap oc kerlighet: tha ære wy nw swo fuldeleghe eens wordhne vpa wor nathighe herris koning Karls weghne oc hans righes Sweriges inbyggeres weghne, at wor nathighe herre koning KARL wil meth wenskap oc kerlighet vplade for^{de} høchboren første koning CRISTIERN all hans deel oc rættighet, som hans nathe hauer i NORGHE, oc wil aldrih effter thenne tydh gøre hanum eller nogher Norges righes inbyggere hinder eller forfang i for^{ne} righe. Thette loffue wy for^{de} righens radh aff Swerighe for wor nathighe herre koning Karl oc for alle the, som fore haus skuld wele oc schule gøre oc lade, for^{ne} koning Cristiern oc hans for^{ne} ærleghe radh aff Danmark, som her nw ære, alle meth een samleth hand, stathdught fast oc vbrødheligh at holdes weth troo ære oc sannende vden alle hielperæthe oc argheløst. Ydermeræ loffue wy oc meth thette same breff vpa wor troo oc sannende, at wor nathighe herre koning Karl schal sende sit obne beseylde pærmens breff meth hans henggende insehle intil Helsingborgh innen sancti Oleff dagh nestkomende*, stathfestende thette same breff, oc vplade Norges righe i thet same breff som fore screuet staar. Woret oc swo, thet gudh forbiuthe, at for^{de} breff icke inkomme innen for^{ne} tiidh, tha loffue wy for^{de} righens radh aff Swerighe oss in at komme til Helsingborgh oc æy thæthen vden meth for^{de} koning Cristierns wilghe, om bothe koninge swo lenge leffue. Til ydermere wissen oc forwaring, at all thing skal vbrødheleghe holdes i alle made, fuldkommes oc bliffue som forescreuit staar, tha hauer wy alle for^{ne} righens radh aff Swerige

) D. e. den 29. Julii.

ladet widerleghe hengt wore inseghle for thette breff, som giuet ær i Halmstæthe aar effter gudhs byrdh tusænde firæhundrede halffrediesintztiwe, in vigilia ascensionis domini.

(10 Segl ere tilstede, 7de og 11te fattes.)

Bagpaa med en samtidig Haand: Kong Karls oc righens aff Swerighe sendebudh i Halmstædhe pa mode øvergaffwe oc vplode pa koning Karls weghne Norges righe meth all ret, til wor natige herre koning Cristiern.

17.

Kong Carl Knudsens Ratification paa foregaaende Tractat.

10. Junii.

1450.

Wy KARL, mäd gudz nadh Swergis Norges ok Göta konungh, görom witerligit, at effter thet wort elskeligha radh ära eens vordne mäd konungh CRISTIERNs radh i Danmark, som nw i Halmstada wara om Walburgis näst forlidhen, at wy for thenne beggie rikes Swerges oc Danmarks besta oc bestandh scull, wppa thet at thenna forrörda rike matta äwerdeligha till saman bliffua i endräkt ok kerligheet, weliom forlata all wan deell oc rettogheth, som wy haffua i Norge: tha stadhfästa wy nw mäd thetta wort wpna breff the dagtingan, som wort forscriffna älskeligha radh paa then tiidh ther om giorde, swa at wy welia nw forlata mäd thetta wort breff all wor deell ok rettogheth i Norge, som for^{uat} staar. Ok welia Norges rikes inbyggjare haffua konungh CRISTIERN for thera konungh eller herra, tha lata wy thet till ok welia honum här wti i enge matta hindra eller naghon Norges rikes inbyggjara, om än thenna riken Swerge ok Danmark bliffua* till saman i endräkt ok kerligheet, i swa matta, at wy welia haffua ok beholla wan tytulum ther aff, som wy här till haft haffua. Till ytermere visso lata wy hängia wort secret for thetta breff. Datum Arbogis fferia quarta infra octauas corporis Christi, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo.

(Seglet er tilstede.)

*) Her synes at burde læses: *äy bliffua*; men Ordet *æy* findes ikke i Originalen.

18.

**Det norske Rigsraads Vidnesbyrd om Gyldigheden af Kong Christians
og Ugyldigheden af Kong Carl Knudsens Valg og Kroning til Norges Konge.**

1450.

1. August.

Nos Marcellus Skalholtensis, Johannes Asloensis, Gunnarus Staffwangerensis, Hemmingus Farensis, Mathias Holensis, dei gracia ecclesiarum episcopi, Olauus abbas monasterii Halsene, Aluerus prepositus ecclesie duodecim apostolorum Bergis, Gunnarus Holk prepositus ecclesie beate Marie virginis Asloensis, Sigwardus Beronis archipresbiter Asloensis, Sigwardus Jone, Olauus Haquini, Olauus Nicolai, Erlandus Endridi, Hartwicus Krummedighe, Mathias Jacobi, Colbernus Gerst, Symon Beronis, Ericus Beronis, Gottormus Ewetzson, Johannes Krukow, Gaute Kane, Petrus Nicolai, Henricus Johannis, milites, et Engelbertus Stephani, armiger, consilarii et consilium regni Norwegie facientes, et qui corona vacante iuxta leges et consuetudines patrias de regni successore prouidere habemus, nominatumque electum et introductum presentare habemus postmodum coronandum, dicimus, profiteamur, recognoscimus et ad perpetuam rei memoriam declaramus, quod nuper, vacante regno nostro Noruegie per mortem quondam domini Cristofori regis nostri, nos vnacum domino Aslaco archiepiscopo pridem defuncto et aliis prelatis et proceribus regni in ciuitate Asloensi conuenientes et habentes super futuri regis electione tractatum, tandem, deum et regni vtilitatem commodum et pacem solum habentes pre oculis, nominauimus, elegimus, vocauimus, introduximus serenissimum principem dominum CRISTIERNUM dei gracia regem Dacie &c. in regem nostrum Noruegie, cui tamquam vero regi in opido Marstrand iurauimus et homagia fidelitatis prestitimus, dominia, castra et regni possessiones consignauimus, ad ipsius personam tamquam dignam et benemeritam pre ceteris dominis eciam strictius inclinati, quod post dominum Ericum quondam regem nostrum in consanguinitate cum serenissimo domino Olauo quondam rege nostro, prefati domini Erici immediato predecessore, sit proximior, vt merito in regnum succedere possit et debeat. Cui pro suscipienda regni corona terminum certum prefixit archiepiscopus de nostro consensu ad Nydrosiam, metropolim regni nostri, vbi conuenture essent ad ipsius coronacionem iuxta consuetudinem communitates regni, ipsum deuote et fideliter suscepture. Mandauimus quoque eidem domino Cristierno regi nostro ab omnibus regni incolis fideliter obediri. Verum quia hieme proxime preterita dominus Karolus rex Swecie post omnia predicta, non uocatus, non affectus, non requisitus, nec electus, nec regno vacante, quinymmo contra leges patrias et iura predicti regni Noruegie ab antiquo seruata et ab apostolica sede confirmata, in quibus continetur iste articulus de verbo ad verbum: “archiepiscopus Nydrosiensis neminem coronabit in regem nisi electum et sibi presentatum per consilium et perliamentum regni

et in eorum presencia &c.”, cum paucorum regni rebellium assistencia per devia et montium crepidines clam dictum regnum Noruegie ad ciuitatem Nydrosiensem, ipso domino nostro rege Cristierno tunc in remotissimis finibus regni Dacie existente, intrauit, ibidemque adstatim per archiepiscopum, qui viribus dicti domini regis Karoli resistere nequiuit et qui per * prius dicto domino Cristierno regi nostro homagium fecerat et iuramentum prestiterat, se quasi furtiue coronari fecit, illicoque a regno decessit, existimans tali pretenso dyademate ipsius regni gubernacula vsurpare. Nos igitur talem coronacionem pretensam nullatenus ratam vel gratam habentes, et omnino viribus et effectu carentem, nullam esse decreuimus, ipsique domino Karolo propterea nullum ius ad coronam regni Noruegie acquisitum fore seu competere, nec quod ex eo pro rege nostro ipsum teneri reputari aut quomodolibet ab incolis et magnatibus sustineri possit vel debeat quoquo modo, quem notorium est in possessione actuali regni predicti vel assequione administrationis ipsius seu ad illa nullum effectum sortitum fuisse vel esse, et omnia inde ciuilitur prophane aut alias quoquo modo sequuta et per ipsum aut eius vice et auctoritate et sub titulo regni Noruegie acta facta gesta permissa et indulta tanquam a nonrege nostro et nullam in regno Noruegie potestatem regiam habente, tanquam perperam attemptata, non acceptamus abiicimus et pro inualidis reputamus, inherentes ipsi serenissimo domino nostro regi Cristierno, tanquam nostro vero et legitimo principi, iuxta iuramenta et homagia eidem per nos prestita, et nulli alteri obedire et fideliter seruire intendimus, parati iusticiam suam et nostram sanguine et rebus intrepide defensare. Et in signum irreuocabilis sentencie nostre, prefatum dominum nostrum regem ex remotis regionibus ad hanc metropolim Nydrosiensem magna et potenti nauali classe conduximus et sociauimus iuxta leges patrias et consuetudines regni Noruegie coronandum et tanquam verum regem presentamus tenore presencium coronandum. In quorum testimonium sigilla nostra presentibus litteris, notariorum publicorum manibus subscriptis, appendi statuimus atque mandauimus. Datum in ciuitate Nydrosiensi anno ab incarnatione domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo, primo die mensis Augusti, Nydrosiensi archiepiscopali sede vacante.

Et ego Daniel Kepken de Nulant, clericus Leodiensis diocesis, publicus apostolica et imperiali auctoritatibus notarius, quia premissis professioni recognicioni et declaracioni necnon abiiectioni nonreputacioni omnibusque aliis et singulis, dum sic vt premittitur agerentur et fierent, vnacum discreto viro Petro Vnger, notario publico infra-scripto, atque egregio et strennuis viris dominis Kanuto Michaelis, vtriusque iuris doctore, Eggardo

Et ego Petrus Vnger, clericus Roskildensis diocesis, publicus apostolica auctoritate notarius, quia premissis professioni, recognicioni et declarationi necnon abiiectioni nonreputacioni omnibusque aliis et singulis, dum sic ut premittitur agerentur et fierent, vna cum honorabili viro Daniele Kepken, notario publico suprascripto, atque egregio et strennuis viris dominis Kanuto Micaelis, utriusque iuris doctore, Eggardo Frille,

*) Staaer tydeligt saa. (Skrivfeil for *personaliter* eller *ipse*?)

Frille, Jacobo Longo, Nicolao Erics, Acone Absolonis, Andrea Hack, Johanne Byronis, Petro Erics, Strangone Nicolai et Corfitz Ronnauw, militibus, presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui, ideo hoc presens publicum instrumentum, alterius manu, me aliunde legitime prepedito, fideliter scriptum, exinde subscripsi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui, sigillorumque reuerendorum patrum et egregiorum dominorum prefatorum appensione communiui in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

Jacobo Lunge, Nicolao Erics, Acone Absolonis, Andrea Hak, Johanne Beronis, Petro Erics, Strangone Nicolai et Korrefetz Ronnow, militibus, presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui, ideo hoc presens publicum instrumentum, alterius manu, me aliunde legitime prepedito, fideliter scriptum, exinde subscripsi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui, sigillorumque reuerendorum patrum et egregiorum dominorum prefatorum appensione communiui in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

(16 Segl ere tilstede, 8 ere borte, nemlig 3. 4. 9. 11. 21. 22. 23. og 24.)

19.

Voldgiftskjendelse i Striden mellem Kong Christian og Trondhjems Domkapitel, angaaende Valget af Erkebiskop i Trondhjem.

1450.

7. August.

In nomine domini amen. Nos Marcellus Schalotensis, Thorlauus Wybergensis, Gunnarus Staffangerensis, Hemmingus Farensis, Matheus Holensis, dei gracia ecclesiarum episcopi, Auerus sanctorum apostolorum Berghensis, Gunnarus Assloensis regalium capellarum collegiatarum prepositi, iudices et arbitri ad infrascripta per serenissimum principem dominum CRISTIERNUM, regnorum Norwegie Dacie Sclauorum Gotorumque regem &c., ex vna, et venerabile capitulum ecclesie Nydro-siensis, partibus ex altera, nominati constituti et deputati, ad vniuersorum et singulorum noticiam deducimus et deduci volumus per presentes, quod sub anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo, die prima mensis Augusti, exorta inter predictos serenissimum regem et venerabile capitulum questione et disceptacionis materia super jure consenciendi electioni archiepiscopi Nydro-siensis, sede vacante, et habitis inter eosdem hincinde variis et diuersis tractatibus, et tandem in nos, tamquam in arbitros coniunctim sibi fidos et credulos, dirigentes ipsorum animos, in nos et in nostram arbitralem sentenciam de et super dicta questionis materia, necnon super viribus cuius-

cumque pretense electionis de persona honorabilis magistri Olai Trunderi, eiusdem ecclesie canonici, facte, et eius dependentibus et connexis compromiserunt et nostro dictamini ac sentencie arbitrari in integrum, nulla prouocatione aut exceptione subsequentibus, stare promiserunt, sicut per instrumentum publicum, manu* discretorum virorum magistri Danielis Kepken Leodiensis et Petri Vnger Roskildensis clericorum diocesum, notariorum publicorum, manibus subscriptum, euidenter apparet. Vnde nos arbitri, qui supra, ad examen et audienciam cause memorate, diuersis terminis seruatis, procedentes, et receptis visis et intellectis disposicionibus hincinde pro et contra per partes predictas coram nobis productis, ac precedentibus pro concordia inter eos captanda tractatibus, tandem, partibus predictis concorditer volentibus desiderantibus et petentibus, ad nostram sentenciam arbitralem ferendam duximus procedendum et processimus in hunc modum. In caüsa et causis inter serenissimum principem, regnorum Norwegie et Dacie &c. regem, et venerabiles viros dominum Olauum, assertum electum, et capitulum ecclesie Nydrosiensis super electione de ipso celebrata et consensu parando et obtinendo electioni archiepiscopi Nydrosiensis vergentibus, specialiter constituti et deputati, Christi nomine inuocato, solum deum pre oculis habentes, pro tribunali sedentes, visis auditis intellectis ac diligenter examinatis et inspectis omnibus et singulis iuribus litteris munimentis et aliis hincinde per partes pro et contra viua voce et in scriptis apud acta allegatis et productis, ac in premissis, preuia et matura deliberatione prehabita, communicatoque inter nos deliberato consilio, per hoc nostrum laudum sentenciamque arbitralem dicimus decernimus diffinimus declaramus et arbitramur, dictum serenissimum dominum regem Cristiernum suosque predecessores, Norwegie regis, fuisse et esse in possessione prescripta juris consenciendi, consensum prebendi, electioni electi in archiepiscopum Nydrosiensem pro tempore, sibique et successoribus suis jus competiisse et competere, quatinus ante administrationem et confirmationem is, qui ad Nydrosiensem ecclesiam vacantem electus est aut imposterum eligitur, regis Norwegie pro tempore consensum pro sua electione petere et obtinere teneatur, iuribus priuilegiis immunitatibus et libertatibus tam ecclesiasticis quam secularibus, tam in electionibus fiendis quam aliis quibuscumque ipsi ecclesie Nydrosiensi, tam a jure quam a sede apostolica et diuis regibus Norwegie concessis et indultis, ac ipsius corone in omnibus et per omnia semper saluis. Ex certis quoque rationabilibus causis et motiuis apud acta dearticulatis, animos nostros ad id mouentibus, quas hic pro honore clericalis status subtere decreuimus, et easdem nichilominus habentes hic pro sufficienter expressis, ad et contra electionem nouissime de persona venerabilis domini magistri Olai Tronderi factam, canonice et legitime non fuisse processum, prefatamque electionem pretensam ecclesie et regni vtilitatibus atque statui de presenti minime conuenire. Que omnia et singula in vim arbitrii nobis facti per nostram

*) Dette *manu* bör gaae ud, da der nedenfor kommer *manibus*.

suprascriptam arbitralem sententiam diffinita decreuimus et decernimus in dicto regno et ecclesia perpetuis temporibus inuiolabiter obseruari. Datum Nydrosie anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo, indictione terciadecima, die vero septima mensis Augusti, sub sigillis nostris appensis, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Nicolai, diuina providencia pape quinti, anno quarto, presentibus ibidem strennuis dominis Eggardo Frille, Olauo Nicolai, Achone Absolonis, militibus, testibus ad premissa rogatis pariter et vocatis.

Et quia ego Daniel Kepken de Nulant, clericus Leodiensis diocesis, publicus apostolica et imperiali auctoritatibus notarius, premissis compromissioni acceptacioni, cause introduccioni prosecutioni protestacioni, terminorum obseruacioni et sentencie arbitralis promulgacioni diffinitioni atque decreto, omnibusque aliis et singulis dum, sic vt premittitur, agerentur et fierent, vnacum prenomiuatis testibus, presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui: ideo hoc presens publicum instrumentum alterius manu, me aliunde legitime prepedito, fideliter scriptum exinde confeci subscripsi publicauit et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signauit, sigillorumque reuerendorum patrum et venerabilium virorum, iudicum arbitralium prefatorum, appensione communiui in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

Et quia ego Petrus Vnger, clericus Roskildensis diocesis, publicus apostolica auctoritate notarius, premissis compromissioni acceptacioni, cause introductioni prosecutioni protestacioni, terminorum obseruacioni et sentencie arbitralis promulgacioni diffinitioni atque decreto, omnibusque aliis et singulis dum sic vt premittitur agerentur et fierent vnacum suprascripto notario et prenomiuatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui: ideo hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci subscripsi publicauit et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signauit, sigillorumque reuerendorum patrum et venerabilium virorum, iudicum arbitralium prefatorum, appensione communiui in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

(Alle 7 Segl ere tilstede.)

20.

Notarial-Instrument om at et engelsk Skib og dets Ladning tildömtes Kong Christian.

1450.

29. August.

In nōmine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod sub anno natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo quinquagesimo, indictione terciadecima,

die vero vicesimaseptima mensis Augusti, hora primarum vel quasi, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini, domini Nicolai diuina prouidencia pape quinti anno quarto, in nostrorum notariorum publicorum infrascriptorum presencia atque testium subscriptorum, personaliter constituti serenissimus princeps, dominus Cristiernus Dacie Norwegie Gottorum Slauorumque rex, comes de Oldenborch et Delmenhorst cum suo venerabili dictorum Dacie et Norwegie regnorum consilio ex vna, et prouidi viri Henricus ter Hopen, Johannes Smyt, Bertoldus Monc et quamplures alii pro parte mercatorum pro tunc Bergis existencium, partibus ex altera, super negotio cuiusdam nauis Anglicane mutuo erunt, ipsique mercatores quendam papiri cedulam, intencionem(?) eorundem in se continentem, prefato serenissimo domino regi presentantes, pro vltiori dilacione iudicii super dicta naue et rebus ibi contentis pro tunc ponendi(?) obtinendi instanter supplicarunt. Qua quidem cedula visa et perlecta, prefatus serenissimus dominus rex per organum strennui militis domini Eggardi Frille respondit in hec verba seu eis in effectu similia. Sicuti serenissimus dominus noster rex heri et quampluries iusticiam et equitatem a mercatoribus et nautis de et super nauis prefata et rebus in ea contentis sibi fieri peciit et instancius postulauit, inherendo eciam prioribus suis postulacionibus et protestacionibus per eum hactenus factis, quod eis aut cuiquam alteri viuencium non vellet dictus dominus rex aliquam iniuriam inferre, sed vnicuique paratus ministrare iusticiam et quicquid ordo dictauerit rationis, sic eodem modo prefato domino regi fieri attencius et instancius petiuit. Quibus quidem sic propositis, memorati mercatores insteterunt attencius supplicantes, quatinus prefatus dominus rex graciose annueret, quatinus possent se deliberare cum quatuor consiliariis dicti domini regis tunc presentibus, quos personaliter eligerent. Qua quidem petitione admissa cum protestacione, ne hoc vergeret in preiudicium fraudem siue dolum ipsius domini regis, vt si casus se offerret, quod huiusmodi causa per prefatos consiliarios iudice veniret decidenda, quod tunc illi quatuor consilarii non deberent ex hoc in aliquo allegari suspecti, quinymo absque suspicionis excepcione possent huiusmodi causam iusticia mediante licite decidere et terminare. Quam quidem protestacionem dicti mercatores vnanimiter acceptarunt. Insuper die sabbati proxime sequente, hora primarum vel quasi, super ambulatorio eiusdem curie versus assensum stube maioris, coram multitudine populi copiosa ad hoc specialiter conuocata, dictis eciam mercatoribus ad hoc legittime citatis, quibusdam capitulis in legibus regni Norwegie contentis per dicti regni legiferum iuratum primo publice lectis, lata fuit sententia diffinitiuia super facto dicte nauis et contentorum in ea. Per quam quidem sententiam dicta nauis cum suis contentis adiudicata fuit in potestatem domini regis vigore dictorum capitulorum aliarumque legum et iurium prefatorum regnorum, dictique mercatores pronunciatii fuerunt penas legum prefatorum regnorum dampnabiliter incidisse. Super quibus omnibus et singulis prefatus dominus rex a nobis notariis publicis infrascriptis vnum vel plura publicum seu publica peciit sibi fieri instrumentum et instrumenta. Acta fuerunt hec Bergis in curia regali predicta, anno indiccione die mense hora loco et

pontificatu quibus supra, presentibus ibidem strennuis viris dominis Nicolao Erici, Petro Erici, Thoma Johannis militibus, testibus ad premissa vocatis pariter et rogatis.

Et ego Gunnarus Holk prepositus ecclesie beate Marie virginis Assloie, publicus apostolica auctoritate notarius, [quia] premissis protestacionibus aliisque omnibus et singulis, dum sic vt premittitur agerentur et fierent, vna cum prenominatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui, ideo hoc presens publicum instrumentum manu mea propria fieri feci et in hanc publicam formam redegi, signorumque et nominum* meis solitis et consuetis signaui in fidem et testimonium premissorum rogatus et requisitus.

Et quia ego Daniel Kepken de Nulant, clericus Leodiensis diocesis, publicus apostolica et imperiali auctoritatibus notarius, premissis protestacioni aliisque omnibus et singulis, dum sic vt premittitur agerentur et fierent, vna cum prenominatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui, ideo hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum vna cum circumspecto viro domino Gunnaro Holck, connotario meo suprascripto, exinde confeci et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui in fidem et testimonium premissorum rogatus et requisitus.

21.

Forening mellem Danmark og Norge som selvstændige Riger under een Konge.

1450.

29. August.

I guds nåffn amen. Aar efter guds byrdh thusende firehundredthe vppa halffuetrydiesnyttwende, löwerdaghen nest efter sancti Augustini biscofs oc confessoris dagh oc efter thet wor nadighe herre oc högborne förste koning CRISTIERN, Noriges Danmarks Wendes oc Gota koning, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, war laghelighe keest koret samthykt oc kronade i Trondhem, wore wy Marcellus meth guds nadhe biscop i Skalholt, archipostolatus i Nydros oc paweligs sædes legatus, Thorlaff i Wibergh oc postulatus i Berghen, Gunnar i Stawangre, meth same nadhe biscope, Knwdh Michelsson vtriusque juris doctor oc dægghen i Köbendehäffn, Alff i Berghen oc Gunnar Holk i Oslo proweste, Sigwrd Jonsson, Eggert Frille, Oleff Nielsson, Jeyp Lunge, Erland Endretzsson, Niels Ericsson, Colbiörn Gærst, Anders Hack, Mattis Jeypsson, Aghe Axelsson, Eric Biörnsson, Johan Biörnsson, Guttorm Euindzsson, Pæther Ericsson, Hans Krukow, Strange Nielson, Symon

*) *signorumque et nomine* er uden Tvivl en Skrivfeil for: *signoque et nomine*.

Biörnsson, Correwitz Rønnow, Gaute Kane oc Pæther Nielsson, riddere, righens radh i Norighe oc Danmark, alle tilsamen i Berghen at overwæye begge righens Noregs oc Danmarks langsamlighe wælfærdh oc bestand som wære maa æ mæthen the bothe righe tilsamen bliffue i wenscap endræcht oc sanne kerlighet. Som the nw samen haffue en herre oc koning, alzmechtighe gudh til loff heder oc ære oc bothe righene oc theres inbyggere til freth vpresing oc tilkommende bestand: tha haffue wy nw, meth wor nadighe herres oc höghborne förstes for^{ne} konings Cristierns radh wilghe oc samtychke, giort en stadighe ewindeliche oc vbrödelighe sambinning mellem for^{ne} righene Noregh oc Danmark fore oss oc flere wore mædhebrödhere, ærchebiscop i Lund, biscope, prelate, riddere oc swene, bægge righens radh oc begge righens inbyggere, bothe the som nw ære oc æn her efter komme skule, fødde oc vfödde, meth swodan wilkor oc fforord, at bothe righen, Norighe oc Danmark, skule her efter bliffue oc wære tilsamen i brödherligh kerlighet sönderligh halling oc wenscap oc ængen anners owerman wære, vden at hwert righe regeres meth infödde men som bægge righens priuilegia vduise. Swo oc at hwert righe nyde holde oc fruilighe brughe sin bescreffne logh friihet oc priuilegia, gamble oc nye, som nw giffne ære eller her efter noghet righe giffnes kunne, oc at bodhe righene Norighe oc Danmark skule her efter bliffue vnder en herre oc koning til ewigh tiidh oc hwert righens radh oc inbyggere radhe oc giöre thes anners righes radz oc inbygges bestand oc bæste. Oc at thet ene righe oc thes inbyggere skule her efter komme thet annet righe til hielp oc tröst efter thy som behoff görs. Thoc skal hwerken righe noghet örloff uppa sla vden meth thet annet righens radz fulburdh oc samtychke oc wilghe. Oc hwilket righe thet annet righe eesker vm radh eller hielp, tha stande thet righe som inkaller thet annet fore kost oc tæring, oc koningen stande fore skadhen. Oc nar gudh wil at swo hordelighe kan skee, at koning frafaller, tha skal righens radh i thet righe, som koning bliffuer dödh vdi, biuthe vfortöffret thet annet righes radh til, at the tha aa bothe sidher righens radh meth thet förste samen komme i Halmstæthe, som förre bebindelsen innelöht vm then stæth. Haffuer tha koning echtæ son eller flere, tha keese bothe for^{de} righens radh endræchtelighe then til koning som them thychker bæst tilfallen ware, oc the andre forsees i bothe rikene som tilbör. Kunne oc swo hordelighe falle, som gudh forbiuthe, at ey ware konings æchte sön til, tha mödes thoc bægge righens radh i for^{ne} stæth oc keese then meth endræcht til koning som them vppa bothe righens wæghne thycke bæst wære tilfallen. I alle thesse for^{ne} articulis skule bothe righen wære i alle made vforsömet, oc serdeles i koninge kosning skal hwert righens radh haffue sin frii koor frii macht oc frii wilghe vden all hinder geensighelsse eller arghe- liste, oc ey thæthen skilges förre æn the eens wordhe om en herre oc koning ower bothe righen oc ey flere koninge, thoc swo at hwert righe bliffue weth sin gamble logh oc ræt, priuilegiis oc friihet. Thette loffue wy vppa bothe sidher, at thet swo i alle made, som for^{nit} staar, vbrödeligh

oc ewindeligh holdes skal, oc ther vppa hænghe wy for^{ne} righens radh aff bothe for^{ne} righen wore incighle for thette breff, som giffuet ær aar tiith oc stæth som forscreffuit staar.

(Af de 26 forhængte Segl fattes fem, nemlig 2. 8. 17. 21. og 24.)

Bagpaa: Forbindelse breff mellem Norige oc Danmark.

22.

Revers, udstedt af Biskop og Kapitel i Bergen til Kong Christian, om nogen Gudstjeneste at holde for Hardanger, som Kongen skjenkede dem.

1450.

9. Septbr.

Wii Thorlaff, meth guds nathe biscop i Wiborgh oc postulatus i Berghen, oc wii Findboghe ærchedyegn oc gantze capitel samme stads, gøre witherlicht meth thette wort opne breff, at wii haffue nw vp taghit oc begunnet en daghlighe messe sywnghe ladhe aff sanctæ Olælf for thet altaræ som staar nordhen wiidh kores dørren meth these collecter de sancta trinitate, wor frwæ oc sanctæ Annæ, oc effter messen skule wii ladhe sywnghe jomfrw Maria loff, som ær Aue regina celorum mater regis angelorum, cum collectis de eadem sancta Anna, pro rege et pro pace, oc sidhen hwar affthen skulæ alle kanike vicarii koorpresther oc dyegnæ sywnghe høgtidelighe for wor frwe altaræ Gaude Maria, meth prosis inuiolata oc collectis aff wor frwe, sanctæ Annæ oc de reliquiis. Oc skule wii oc wore effterkommere hwar dagh oc affthen ladhe ringhe meth en stoor klokke, som ther till quemmeligh ær, till then for^{ne} messæ oc jomfrw Maria loff, oc iiij godhe wox lyuss skulæ alle tiidh paa altaræt brænde mædhen messen sywnges. Oc skule wii oc wore effterkommere, biscop oc capitel i for^{de} Berghene kirke, till ewich tiidh innelighe oc gudhelighe bethiæ i alle wore gudelige bøner for wor kære nathige herræ koningh CRISTIERN oc wor kære frwe oc førstynnæ drotningh DOROTHEA oc begges therre forældhre oc forfædhre oc effterkommere, koningh oc drotningh, oc righens radh i Norge oc alle cristnæ siælæ. Oc skal for^{de} wor nathige herræ oc wor kære nathige frwe drotningh ware meth guds hielpe lødtagne aff alle the godhe gerninghe, som wii eller wore effterkommere gøre kunne till ewich tiidh. Och en her vdh ouer haue wii vp taghit oc till ewighe tiidh holdæ skule oc sywnghe wele Aue regina celorum effter hwar tiidh i høge koor, meth collectis aff wor frwe oc sanctæ Annæ coniunctim, gudh till loff oc hæther oc jomfrw Maria, oc wor nathige herræ koningh Cristiern oc alle hans vener, leuendes oc dødhe, till en hetherlich bestandelse oc

ewich glædæ bathe liiff oc siell. Oc vetherkennes wii meth thette wort opne breff, at wii haue fonghit oc annamet, aff for^{de} wor nathige herræ koningh CRISTERN, Hardangher meth all thes till liggelse oc koninglich rættighet, till for^{de} guds oc jomfrw Marias thieneste vppæ meth at holde, oc thy till binde wii oss oc alle wore efterkommere alle thenne for^{de} guds thieneste gudelighe oc trolighe vppæ holde vdhen alt archt oc arghelist eller hielpe ræde. Men ware thet swa at wii icke hølde thenne for^{ne} guds thieneste swa skælighe vppa, som thet sich burde oc wy thet lawet haue, tha skal for^{de} wor nathige herræ koningh Cristiern haue full macht at taghe syn land oc læen i gen. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Bergis anno domini mcdl^o, feria quarta infra infra octauas natiuitatis beate Marie virginis.

(Det første Segl er tilstede, det andet borte.)

23.

Konig Christians Pantebrev til Hr. Aage Axelsen paa Aarstad og Halmstad Herreder i Halland.

12. Octbr.

1450.

Wy CRISTIERN meth gudhs nadhe Danmarks Norges Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlight alle mæn, at her Aghe Axelssøn, wor ælskeligh man oc radh, hauer lant oss til wort och righens nyttæ oc behoff fyrehundrethe gothe rinsche gyldene, fore hwilke for^{de} fyrehundrethe rinsche gyldene wy tilpande sættæ hanum oc hans husfruwe, fruwe Merethe Bæntzdothet, som han nw hauer, wore oc kronene herethe Aræstetheherret oc Halmstetheherret, swo at the them nydhe oc beholde skule fore et fruit brugelicht pant i begghes thørres leffsdaghe meth alle koninglige rænttæ oc rættighet i alle mathe som for^{de} her Aghe thøm nw siellfue i wære hauer. Oc nar the bothe dødhe oc affgangen ære, tha skule thørres arwinge beholde for^{de} herethe meth al koninglige rænttæ oc rættighet et aar efter thørres dødth vafjøsde, oc sythen swo længe the worthe thøm afflōsdæ aff oss eller wore efterkomere, koninge i Danmark, fore for^{ne} fyrehundrethe rinsche gyldene. Thy forbiuthe wy alle ehwo the helst ære, oc serdeles wore foghede oc embitzmæn, for^{de} her Aghe hans husfruwe eller thørres arwinghe her vdi at hindre eller hindrelathe, møthe eller vforrætte, vnder wort hyllestæ oc nathe. Datum opido nostro Halmstethe, feria secunda proxima post festum beati Dionisii, nostro sub secreto, anno domini mcdquinguesimo.

(Af Seglet hænger to Brudstykker ved.)

24.

**Hedemarkens, Gudbrandsdalens og Østerdalenes Indbygges Hyldingsbrev
til Kong Christian.**

1450.

20. Novbr.

Ollum monnom [thennom, som thette] breff sea æder høyra, sendæ Erlander Thordzsson, Thoraldur Olafsson, Haffthoor Berdhorsson, He Thordzsson, Torkel Amundzsson, Thorgeir Thiofiolfsson, Lauræns Niclisson, Einar Thordzsson, Haluarder Pæ[tersson], Botolffuer Olafsson, Anders Ormsson, Fyn Jonsson oc nder Biornsson quedi gudz oc sina. Kunnicht g sakar thes, at aller almughen a Heidmark[enne], Gudbrandzdalom oc Øystrædalom hafwa swa samtykt oc trwligha lofuat met wapnatake a almanligha fylkisthingene a Heidmarkenne, at the wilia hædan i fra haffua høghboren herra oc första konung CRISTIERN fore sin fulmechtigan konung oc herra, swa længi som han liffuer, oc engin annan, oc wara honum holler trwer oc æfterlatogher, som godom almugha bør at wæra sinom rettom herra oc konunge meth retto til allre thægnskyldo oc lidskyldo, meth audhmiwko æfterlæte. Tha nefnde fyrnenffder almughe oss fyrnenfda at fara til Oslo, fulmechtugha vpa alz fyrnenfdz almugha weghnæ, til rikissens radh, som ware i Oslo, i swadana mato at sæghia oc loffua them swadana hylning trwskap oc manskap vpa for^{de} konung Cristierns weghnæ, som fyr sæghir. Oc komo wy til Oslo a fredaghen nesta fore sancti Clemetz dagh anno mcdquingagesimo, oc funnom ther tha fore oss werdugha herra oc godhæ mæn, rikissins radh, som æro werdugh fadir meth gudh herre bisp Jens i Oslo, herra Hartik Krwmmedike høuitzman vpa Akershus, herra Simon Biornsson ridder oc herra Sigurdh Biornsson erchiprest i Oslo, och æfter alz almughens a Heidmarkenne Gudbrandzdalom oc Øystradalom wilia fulle wmbodhe oc befaling framtradhom wy meth fulle jaa oc handarbande herra bisp Jenis, herra Hartik, herra Simon oc herra Sigurdhe, oc meth thesso waro breff stadhfestom oc trwligha lofwom, at fyrnefnda skulom fast oc vbrytaligha herre konung Cristiern thienist audhmiwkt her i breffuenom, oc eingin vtan han, ææ medhan waring oc langha wara Asloie

(Seglene fattes.)

25.

**Kong Christians Dom i en Sag mellem Hr. Niels Knudsen og Hr. Ove Lunge
om noget Gods i Thy.**

20. Decbr.

1450.

Wii CRISTIERN meth gutz nade Danmarcs Norges Wendes oc Godes konning, grewæ ii Aaldenborg och Dalmenhorst, gøre thet widerlict i thette oben breff for alle men nw ære och komme sculæ, ath aar efter gutz byrd mcdl^o aar, then søndagh nest for sancti Thome dagh apostel ii Stægæ nerwærende hederlich men herræ Gunner Holk prowest ii Offslo, her Oleff Jenssøn cancellarius, och fryboren men her Ængelbriect, her Thelluff Ratleff, riddere, Hanss Westni a wapn, och flere gothe men, war skickit her Niels Knudssøn ridder then rætte tæktæ dagh, som war begreben i Køpenhaffn mellom her Awæ Lungæ och hanum then tiisdagh nest for sancte Barbare dagh, aff welboren men herræ Ottæ Niclessøn, her Jacob Flæmingh, her Magnus Ebbissøn, her Lodwig Nielssøn, riddere, som tha ower ware, och biøth herræ Niels Knudssøn sich i rætte meth welboren man her Tyko Lungæ, som thære war møet paa siin fatherss wejnæ her Awæ Lungæ, och swarit han swa, ath hanss fater ligger ii sote sieng och kan ey komme i rætte pa tækte daghen forscreffuen, och lodh læse thære vdscrifter, och saghde at hanss fater hawer swadan oben breff som the scrifter vdludæ. Effter thy there war ey anner breff æller bewisninger imoth for^{ne} her Niels Knudssøn, tha tilldome wi hanum the gotz i Thyd, hwat thet helst ær hanum kan fallæ i Ordorpp och Ordorpe mølnæ meth theris tillhøre, effter hans oben breffs ludelsæ at nydæ och behalde swa længi noger kommer meth bæder bewisning hære imoth. In testimonium huius rei sigillum nostrum ad causas presentibus est appensum. Teste iusticiario nostro Johanne Thorberni milite. Datum anno die et loco, quibus supra.

(Seglet er tilstede.)

26.

Skjøde til Kongen og Kronen paa en Jord, som "Botzstædæ" stod bygt paa.

28. Decbr.

1450.

Allæ mæn som thette breff see eller høre lesse, helse wy Nes Magnussøn, Seuiet Thorkilsøn i Sloop, Trowet Persøn i Karlstorp ok Lasse Persøn i Ericstorp i Biæriæherret

i Skanæ kerlighe meth gudh, kungørendes thet wy haue sold ok skøtt ok wpladet, sellix skøde ok vplade met thette wort apne breff til ewindelighe eyæ welbyrdighe man herre Jachim Flemmyng riddere, wor nadighe herre koning CRISTIERNUS æmbotzman vppo Helsingborgh, vppo for^{ne} wor nadighe herre koningens weynæ oc cronens, then jordh som Botzstædæ nw star bygdh vppo, swo bredh ok swo langt vppo alle sider som hon ligger mellom Bokkebek ok Hyldesbek oc mellom stranden ok then gamble grobæ som gar osten for byen, thoc swo thet wy behiolde wore lykker frie, som wy nw ære wane at sæe wort korn vti, som skyde in vppo groben osten for byen, ok at wy behiolde eth friit strædæ igennøm byen, wort ærende at fare til stranden, til oss ok til wort fææ. Ydermere kennes wy oss for thenne for^{ne} jordh penninge fare ok fuld wærdh aff for^{ne} herre Jachim vppo for^{ne} wor nadighe herre koningens ok cronens weynæ vp at hauæ bared aldeles til wore nøghen, ok wele wy for thenne samme affhendelsæ ey mynskæ wor arlighe skatt, som wy wor nadighe herre arlighe plightighe ære. Thy tilbynde wy oss ok wore arffuinge for^{ne} wor nadighe herre koningen ok Danmarks cronæ thenne for^{ne} jordh at hemle ok at frie for hwars mantz rette tilthale effter landzloghen. Til ydermere forwaringe haffuæ wy wore ingsigle hengt for thette hreff, ok hauæ wy bedet beskedænæ mæn, som ære Tve Nielssøn borgermester vti Helsingborgh, Per Stolpæ ok Magnus Stolpæ, borghere i thette samme stedh, witnæ thette mett theres insigle hengendes ok meth næthen for thette breff. Datum Helsingborgh anno domini M^ocd^oquingagesimo, die sanctorum innocentum.

(Alle 7 Segl ere tilstede.)

27.

Kong Christians Stadfæstelse paa Ribe Domkapitels Privilegier.

1451.

9. April.

CRISTIERNUS dei gracia Dacie Norvegie Sclauorum Gothorumque rex, comes de Oldenburgh et Delmenhorst, uniuersis ad quorum noticiam peruenerit presens scriptum, salutem et sinceri fauoris continuum incrementum. Tam posteris quam modernis constare volumus per hec scripta, nos venerabiles ac dilectos nobis dominos archidyaconum et cantorem ceterosque capitulares ecclesie Ripensis, eorum familiam ac inquilinos cum bonis eorundem mobilibus et immobilibus sub nostra pace et protectione suscepisse specialiter defensandos. Insuper omnia et singula priuilegia libertates emunitates ac gracias, eisdem archidyacono cantori et capitularibus ecclesie Ripensis per progenitores

et predecessores nostros reges Dacie concessa et concessas, concedimus ratificamus approbamus et tenore presencium confirmamus, volentes ut dicti domini capitulares huiusmodi priuilegiis libertatibus et graciis, iuxta tenores literarum progenitorum nostrorum presentibus nostris literis affixos, uti debeant et libere congaudere. Idcirco sub obtentu gracie nostre districtius inhibemus, ne quis advocatorum aut officialium nostrorum aut quisquam alius, cuiuscunque condicionis vel status existat, ipsos aut aliquem ipsorum in bonis colonis aut familia contra hanc nostram gratiam audeat inquietare aut quomodolibet molestare, prout ulcionem nostram regiam duxerit euitandam. Datum Othonie feria sexta proxima ante dominicam passionis, nostro sub secreto, anno domini m̄quadringsesimo quinquagesimo primo.

28.

Kong Christians Qvittering til Hr. Eggert Frille, for alt hvad denne havde opbaaret siden han blev Kongens Kammermester, ifald han döde under en Reise til Kong Erik.

14. August.

1451.

Wy CRISTIERN meth gudhs nathe Danmarks Norghis Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle men som nw ære oc komme schule, at efter thy at wy nw swo eens wordhne ære meth wort elskeleghe radh, som her nw hoes oss ære, at wy wele sende welboren man her Eggert Frille riddere, wor elskeleghe radh og camerestere, meth flere aff wort elskeleghe radh i wore oc righens merkeleghe ærende til høghboren første oc herre koning Erik &c., tha haue wy meth for^{ne} wort elskeleghe radhs radh vnt oc giuet oc vnne oc giue meth thette wort obne breff for^{ne} her Eggært Frille oc hans arwinge frii qwitte lethighe oc løse for alle the støcke, ee huat thet helst heder eller wære kan, som han hauer vpboret intaghet oc vdgiuet oc vdi sinæ wære haft vpa wore weghne, fra første tiidh han wor kamerestere wordh oc swo til thenne dagh, for alt ydermere reghenscap eller tiltall ther om aff oss eller wore arwinge oc efterkommere, koninge i Danmark, vden alt argt eller hielpærethe i noghre made, om swo skethe, thet gudh forbiwdhe, at han affginge i for^{ne} wor oc righens reyse oc thieniste. In cuius quittance euidens testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum castro nostro Haffnensi, vigilia assumptionis beate Marie virginis, anno domini m̄cdquingagesimo primo.

(Seglet er borte.)

29.

**Kong Christian tager Slangेरups Borgere i sin Beskjermelse og stadfæster
og forøger deres Privilegier.**

1452.

(Det kongl. danske Selskabs Saml. i genealogisk-hist. Archiv.)

2. Septbr.

Wii CRISTIERN meth gudhs nadhe Danmarcks Norges Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle mæn som nu ære oc komme schule, at wii aff wor sønderlighe gunst oc nadhæ haue taghet oc vntfonget oc taghe oc vntfaa wore elschelighe borghere oc menicheed i wor køpstædh Slangerop, oc alle theris hion gotz oc thiænere, vdi wor koningxlige wern hæghn oc bescherming, besønderlighe at forsware oc fordagtinge til rette. Oc haue wii nadelighe vnt oc giffuet oc vnne oc giffue thøm swaadane priuilegia friihet oc nadher, som wore forfarne koninge i Danmarck thøm fore oss nadhelighe vnt oc giuet haue, i alle madhe oc meth alle article som koning Cristoffers breff thøm ther vppa giuet vdhwiiser, hwilket wii meth thette wort opne breff fuldburdhe oc stadhfeste, i alle sinæ article vbrudelicht holde schulendes. Och ther til haue wii nadhelighe vnt oc giffuet oc vnne oc giue meth thette wort opne breff for^{ne} wore borghere i Slangerop toldfrii at wære hwor the kommende wordhe i wort riighe Danmarck, vndentaghne wore fischeleyæ vm høsten. Forbiwthendes alle, æ hwo the hælst ære eller wære kunne, oc besønderlighe wore foghede oc æmbitzmæn, for^{de} wore borghere theres hion gotz oc thiænere modh thenne wor gunst oc stadhfestelsse at hindre eller hindre lade møthe tøffue eller vforrette i nogher made, vnder wor konungxlige hæffnd oc vredhe. Datum Roskildis crastino beati Egidii abbatis, nostro sub secreto, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo.

(Seglet er borte.)

30.

**Roeskilde Domkapitels Forskrivning til Kong Christian om en evig daglig Messe
og en evig Aartid at holde for Kongens, Dronningens og deres Forgjengeres
og Efterfølgeres Sjele.**

1451.

7. Novbr.

Alle men, som nw ære oc komme schule, helse wy Jeip Olaffssøn dæghin oc alt capitell i Roskilde ewinnelighe meth wor hærre, oc gøre widerlicht, at wy swo til eens wordhne

ære meth høghboren første oc hærre, hærre CRISTIERN meth gutz nadhe Danmarks Norghis Wendis oc Godis koning, greue i Oldenburgh oc Delmenhorst, wor nadhige hærre, at wy wele oc schule holde een ewigh dagligh messe i høghekoor i sancti Lucii kyrke hæer i Roskilde, the helghe thre-foldeligheeth, jomfrw Marie, sancto Lucio oc sancte Marie Magdalene till loff oc ære, oc alle cristne siæle til lise oc roo. Oc naar guth thet swo forseet hauer, at forneffnde wor nadhighe hærre koning Cristiern eller høghboren førstinne dronning Dorothea hans kære husfrwe, wor nadhighe frwe, døør oc affgaar, tha schule wy strax widh samme tiidh begynde at holde een høgthidhelich ewigh artiidh meth vigiliis vm aftenen oc messe vm morghenen i høghekoor, meth caniker perpetuis prester oc peblinge, oc holde henne swo hwort aar ewinnelighe widh samme tidh, fore forneffnde wor nadhighe herris koning Cristierns oc dronning Dorothees, therris arffuinge, forfarne oc efterkommende koninge oc dronninger i Danmark siæles saligheet skyld. Oc schule wy oc wele hwort aar vdgiffue een lødhigh mark samme tiidh deleschulendis meth fattight falk oc peblinge oc till forscreffne artiidhs ewigh vppeholdelsse. Hwilken forscreffne gutz thieniste wy holde schule i stædhin fore then psaltere læsning, som koning Eric i sancti Lucii kyrke stichtidh hadhe. Oc paa thet at forneffnde gutz thieniste ewicht holdes schall oc maa, tha hauer wor nadhighe hærre forneffnde ladit oss oc wore efterkommere frii oc quitte till ewigh tiidh fore forscreffne psaltere læsning oc nathelighe vnt stadhfest oc tilladit, at sancte Marie Magdalene hand schall ewicht bliue i sancti Lucii kyrke widh capitell, som hwn nw ær, thoch swo at hwn schall kronen tilhøre i alle made, som koning Eric thet tillforen vnt stadhfæst oc tilladit hadhe. Thy tilbinde wy oss oc wore æfterkommere i Roskilde capitell forneffnde daghlighe messe oc aarligh artiidh at holde oc holde lade ewinnelighe i alle made som forescreuit staar, vden alt hinder æller hielperædhe i nogher made. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Roskildis anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo, dominica proxima ante festum beati Martini episcopi.

(Et Brudstykke af Seglet er tilstede.)

Bagpaa med en samtidig Haand: At sancte Marie Magdalene hand skal blifve til ewigh tiidh widh capittelet i Roskilde &c., oc om en ewigh daghlighe messæ i høye choor vdi Roskilde domkircke, for at psalteren nedher laghdis som ther stichteth war.

31.

Kong Christians Qvittering til Hr. Eggert Frille for aflagt Regnskab over alt hvad han havde opbaaret siden han blev Kammermester.

1451.

23. Novbr.

Wy CRISTIERN meth gudhs nathe Danmarks Norghis Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht at wy vdi wort mene elskeleghe radhs radh* nerwarelse, som ære werdughe fethre meth gudh oc herrer Two ærchebiscop i Lund, Oleff i Roskilde, Jens i Aars biscope, doctor Knudh electus confirmatus i Wiburgh, Otte Nielsøn wor hoffmestere, Clawes Ronnow wor marsch, Awæ Lunge, Pær Howenskild, Jachim Flemmyng, Jeyp Lunge, Thorbern Bille, Niels Jenssøn aff Hammer, Aghe Axelsøn, Anders Hak, Laurens Thomessøn, Johan Bjørssøn, Magnus Ebbesøn, Oleff Lunge, Niels Skaffue, Jes Thorbersøn, Ywer Axelssøn, Folreth vamme Knop, Pær Ericsøn, Korrefetz Ronnow, Johan Frille, Strange Nielsøn oc Stigh Olssøn riddere, haue hørt oc annameth her Eggert Frilles, wor elskeleghe radhs oc camermeisteris, reghenskap fore alle støcke, som han vpboret oc annameth hauer pa wore weghne, guld sølff penninghe klæthe oc alt annet, ee huat thet heltzst ær eller wære kan, sidhen han først wor camerlestere wordh, som wor then mandagh nest effter sancti Bartholomei dagh** effter wors herres aar mcdquadragesimo nono, oc swo til thenne dagh, oc hauer han giort oss ther fore skellicht fult oc got reghenskap, swo at oss wel nøyæs i alle made, oc thacke wy hanum for got reghenskap tro-schap oc willigh thieniste, som han oss oc righet i thette embede giort och bewisd hauer. Thy lade wy hanum oc hans arwinge qwitte lethighe oc løse meth thette wort obne breff fore oss wore arwinge oc effterkomere, koninge i Danmark, oc alle andre for noghet ydermere reghenschap ther fore at eske i noghre made, oc stathfeste wy alle the quittebreff, som han i thet embede vdgiet hauer, oc wele at the wedh fuld macht bliue schule. Datum monasterio Andwordhskow die beati Clementis pape, nostro sub secreto, anno domini mcdquingagesimo primo.

(Seglet er tilstede.)

*) *radh* bør uden al Tvivl udslettes.

**) D. c. den 25de August.

32.

**Hartvig Krummediges Skjöde til Kong Christian paa Gods i Sundevid,
Haderslev Lehn og andensteds i Sønder-Jylland.**

27. Decbr.

1451.

Alle men thette breff see eller høre, helser iek Hartwigh Krumedike riddere, myn nathighe herris konings Cristierns embitzman pa Aghershus i Norghe, ewindeleghe meth wor herre, oc gør widerlicht, at iek meth frigh oc godh welie hauer solt oc affhent fra mik oc myne arwinge høghboren første oc herre, her CRISTIERN meth gudhs nadhe Danmarks Norghis Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, myn for^{ne} nathige herre, alle myne erwegotz i Sundwidh oc i Hathersleffs lææn oc annerstædh, huor the helst liggendes ære i Søndre Julland, fore firæ hundrede lybske mark som i Hamborgh ære geffue och genge, huilke for^{ne} gotz mik i arff ffald meth myn hustru Karinæ Marquardzdatter efter hennes brodher Oleff Buk, hues siæle gudh nadhe. Oc hauer forscr^{ne} myn nathige herre koning Cristiern mik til godhe rethe fornøghet the for^{de} firæ hundrede lybske mark, swo at mik althingses wel nøghis. Oc thy hauer iek skøt oc skøder met thette mit obne breff hanum oc hans arwinge til ewerdeleghe æye alle forneffnde myne ærwegotz i Søndre Julland liggendes, oc kennes mik oc myne arwinge engen ræt ther vdi eller til at haffue efter thenne dagh. Framdelis tilbinder iek mik oc myne arwinge for^{de} myn nathighe herre oc hans arwinge alle the forscreffne gotz oc huert besynderleghe at frii hemlæ oc fuldkommelege tilatstaa for huer mantz rætte tiltall, vden alt argt eller hielperædhe i noghre made. Til ydermere forwaring her om hauer iek ladet henge mit insehle, oc bethes til widhnesbyrdh welborne mentz oc strenge ridderis her Clawes Ronnows, her Jachim Flemmings oc her Ywer Axelsøns insehle, fore thette mit breff, som giffuet ær i Kalingborgh efter wor herres aar thusende firæhundrede halffrediesindtiwe paa thet annet *, sancti Johannis apostoli et euangeliste dagh.

(Seglene ere tilstede.)

*) Da dette Brev er gaaet forud for det under Nr. 33 meddeelte, og altsaa maa være ældre end dette, maa man antage, at dets Concipist har regnet Aarets Begyndelse fra 25. December (første Juledag), og at Brevet altsaa hører til Aar 1451 efter vor Tidsregning.

33.

Kong Christians Skjøde til Hertug Adolf af Slesvig paa det Gods i Sønder-Jylland, som han havde faaet af Hr. Hartvig Krummedige (see ovenfor Nr. 32).

1452.

16. Febr.

Wii CRISTIERNN van godes gnaden to Dennemarken Norweghen der Wende vnd Gotten koningk, greue tho Oldemburgh vnd Delmenhorst, don witlik in desszem breue alsszweme, alsz de ghestrenghe vnnsse getruwe here Hartich Krummediik, rittere vnd vnnsze amptman vppe Agherhues in Norweghen, vor siik vnd sine eruen vnns vnd vnnszen eruen to eneme ewighen eruekope vorkofft vnd vorschotet hefft alle sine erffghudere in Sundwiit vnd in Hadersleue leen vnd anders wor se ligghende sin in Sunder Jutlande, de eme tho erue angheualen sin mid siner huesfrouwen Katherinen Marquardes dochtere na eres broders Oleffes Buck dode, vor veerhundert lubessche mark pennynge, na lude eynes breues, den vnns de vorbenomede here Hartich dar vpp beseghelt hefft ghegheuen. Des bekennen wii openbare in desszem suluen breue, dat wii vor vnns vnnsze eruen vnd nakomelinghe mid frigem willen wolberadens modes deme hochgeborenn ffursten vnd heren, heren Alffe hertoghen to Sieszwiigk, greuen to Holsten Stormarenn vnd to Schouwemburgh, vnsszeme leuen oheme, sinen eruen vnd nakomelinghen den breff vnd alle ghudere heren Hartigh Krummediikes vorbenomet ouerghegheuen vorlaten vnd vorschotet hebben, gheuen ouer vorlaten vnd vorschoten en de mid desszem vnsszem openen breue, de alle qwiit vnd vrigh to erffkope to hebbende vnd to besittende to ewighen tokomenden tiiden, sunder jemandes wedderstal iffte hinder, vor veerhundert lubessche mark pennynge, de vnns de erben: vnnsze leue oheme, hertogh Alff, to vnnszer noghe wol betaled vnd entrichted hefft. Vnd des breues vnd ghudere alle erben: scholen vnd willen wii vnnsze eruen vnd vnnsze nakomelinghe demesuluen vnsszem ohemme hertoghen Alue sinen eruen vnde nakomelinghen rechte tostaen vor enes jeweliken tosprake alsz in deme lande eyn recht is, sunder alle argh vnd hulperede in ienighere wiis. To groterere tughnissze hebben wii koningk Cristiernn erbenomet vnnsze ingeseghel witliken laten henghen to desszem breue, de gheuen is to fflensburgh na godes bort veerteynhundert in deme twevndueftighsten jare, ame midweken neghest vor deme sondaghe to vastelauende.

(Seglet er tilstede.)

34.

Kong Christians Gavebrev til Borgemester Niels Kruse paa en Grund i Kjöbenhavn.

12. Marts.

1452.

Wy CRISTIERN meth gudhs nathe Danmarks Norghis Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle men som nw ære oc komme scule, at fore synderligh troschap vmaghe oc thieniste, som thenne breffuisere Arild Kruse, wor borghemestere i Københaffn, oss her til giort hauer oc her efter troleghे gøre maa oc schal, tha haue wy vnt oc giffuet oc vnne oc giue meth thette wort obne breff hanum oc hans arwinge til euerdeleghe æye een wor oc kronenes jordh oc grund, liggendes i Tytzskemanne gade i wor frwe sogn i Køpendhaffn, sønnen . . . * wedh hans eghen gardh som han nw wdi boor, oc ær i øster oc vester nyttē alne vdi sin lenghe, oc sex alne oc eet kortteer i sin brethe. Thy forbiwdhe wii alle ee huo the heltzst ære, oc serdelis wore foghe oc embitzmen, for^{ne} Arild Kruse eller hans arwinge vppa for^{ne} jordh her omodh at hindre eller hindre lade mødhe vmaghe eller vforrætte i noghre made, vnder wor koningleghe heffnd oc wrethe. Datum castro Hafnensi, dominica Oculi mei, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo.

(Seglet er borte.)

35.

**Kong Christians Qvittering til hans Kammermester Hr. Eggert Frille
for aflagt Regnskab.**

19. August.

1452.

Wy CRISTIERN meth gudhs nadhe Danmarks Norghes Wendes oc Gottes konning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle meth thette wort obne breff, at wi vdi wort elskeleghe radhs nerwærelse oc oweruærelse haue hørt oc annamet her Eggert Frilles, wor elskeleghe radhs oc camermesteres, reghenschap fore alle støcke som han annamet oc vpboret haner vppa wore weghne, ee huat thet helstz ær, sidhen han oss sist reghenschap giordhe, som wor

*) Det Ord, som her er ulæseligt i Originalen, er uden Tvivl: *nest*.

annen daghen helghe kors dagh invencionis* nestforledhen, oc swo til thenne dagh. Oc haffuer han giort oss fult oc got reghenschap fore alle stöcke, swo at oss althingges wel nøgher. Oc thacke wi hanum fuldkomeleghe fore got reghenschap troschap oc willigh thieniste, som han oss oc righet i thet embedhe giort oc bewiist hauer. Thy lade wi hanum oc hans arwinge quittæ lethighe oc løse fore oss oc wore arwinge oc efterkommere, koninge i Danmark, oc fore alle andre noghet ydermere reghenschap ther fore at eschæ i noghre made. Item stadhfeste wi alle the qwittebreff, som han vdi thette embede vdgiuet haffuer, oc wele wi, at the weth fuldh macht bliffue skule. In cuius quittance testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum castro nostro Haffnensi, sabbato infra octauas assumptionis beate Marie virginis anno domini mdquinquagesimo secundo.

(Seglet er borte.)

) D. e. den 4de Mai.

36

Et Brev fra Kong Christian til Hr. Eggert Frille.

1452.

(Papirsbrev.)

18. Octbr.

CRISTIERNUS dei gracia regnorum Dacie Norwegie Sclauorum
Gottorunque rex, comes in Oldenborgh et Delmenhorst.

Premisso nostro sincero fauore. Kere her Eggert, som wii talet meth ether weth bordzendæn, her Oleff Axelssøn nerwærendes, bethe wii ether kerlige, ati trolige bewise ether ther vdi som wii ether tiltro, oc ati tilhielpe at the kōpstæthe men strax vdkomme oc fonge theres rethe vpa skibh oc følge her Oleff. Fonge i noghre merkelighe tiidhende, ati wele biuthe oss them til, oc sparer ther icke budh til. In Christo valet. Scriptum monasterio Sorensi, die beati Luce ewangeliste sub sigillo domini Olai Absolonis, nostro non presente, anno domini &c. quinquagesimo secundo.

(Levning af det bagpaa trykte Segl er tilstede.)

Udskrift: Sincero nobis dilecto domino Eggardo Frille militi, camerario nostro, dd.

37.

**Hr. Tymme Nielsen (Rosenkrands) mageskifter til Kong Christian noget Gods
i Hart Sogn, for Engelsholm m. m.**

28. Novbr.

1452.

Alle men thette breff seer eller hørrer læse helsser jegh Tymme Nielssøn ridder aff Styensballe ewindeligh meth gwddh oc kungørrer jegh meth thette myth obne breff, ath jegh hawer gjort magskyfft meth høwborn første konninge CRUSTIERN &c., myn nadhighe herre, oc krwnen aff Danmark meth noghre gotz som megh til hørde, som ær two gorde i Eystrop lignis hooss Kolvingh i Hart soghen och skylder hwert aar thwo halff tønner smør. For hwilke gotz jegh skal igien have aff noghre cronene gotz, som ære Rosdorp oc jeth bool i Sødouerdh oc Jess Perssøns gotz i Sødouerdh, och Rweholm och Engylstholm, som jegh skal igien have til magheskyfft. Thy til binder jegh megh och myne arwingh ath fry och frelsse for^{de} konninge Cristiern och hans efter komme konninge i Danmark the for^{de} gorde och gotz i Hart soghen lignis til ewindeligh eyæ, och kendes jegh megh fult at have igien fonghen til myn nøghe for for^{de} gotz. Til ydermere forwaringh oc bethre beuisningh, tha henger jegh myth ingsegel nedhen for thette breff meth ander gothe men, sossum ær her Eggert Frellof ridder oc høssmon pa Hynzegawel, her Jens Biøgh bispens officialis i Koldingh, Poel Jeipsøn boremaster i samestet. Screwet vnder gwtz aar medlij, then tiisdagh nest effter sancte Karine dagh.

(Alle fire Segl ere tilstede.)

38.

Kong Carl Knudsens Leidebrev for Hr. Claus Rönnow.

7. Decbr.

1452.

Wy KARL, mäd gudz nad Swerigis Norgis oc Götha konungh, göra witherligit mäd thetta wort opna breff, at wy haffua felat oc leydat oc fela oc leyda erlich oc welboren man her Claus Ronnow ridder sielff tretigende eller fertigende, ffri oc felig at komma til oss til Wadstena, frii oc feligh ther at wara, oc fri oc felig aather i sith behal i gen at komma, for oss oc alle the, som for wora skul welia oc scola göra oc latha, mäd alle the som hanum tith fölgjande worda wid for^{na} taal, thet ware sik swenske eller danske eller haa the helzt wara kunna, som hanum mäd sik

haffua tekkis. Thetta for^{na} loffua wy for^{de} konuug Karl fast oc obroteligit at holla wid wora konungsliga ära sannindh oc gode thro vtan alla argalist eller hielparädhe. Datum in castro nostro Örabroensi in profesto conceptionis beate Marie virginis, nostro sub secreto, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo.

(Et Brudstykke af Seglet er tilstede.)

39.

Kong Carl Knudsens Brev om en Stilstand mellem Danmark og Sverrig indtil 1. Mai og om et Möde i Halmstad den 11. Martii.

1453.

28. Januar.

Wy KARL, meth guds naad Sueriges Noriges oc Gøta konung, gøre weterliget meth thetta wort opna breff, at wy haffwa nw forramat een frid oc felig dagh meth høgborens forste konung Cristierns aff Danmarks sændebode, som äre herre Claus Rwnno ok herre Yffwaar Axelson, saa at alle the, som för wara skuld vilia oc skole göra oc latha, skolo i enge mato feyda argha eller skadha for^{de} konung CRISTIERN, hans folk land oc vndersata, ynnan sancte Valburge dagh nest komonde. Huilken frid her nw strax pa gonga skal mellan Suerige oc Danmark ok mellan Suerige oc Norige her swnnan fiældz, oc skal engen then, ther ofwer nogra bönder nw radher pa wara wengna, som til Danmarks oc Noriges crono höra, nogon owanlig skat eller twnga pa the bönder læggia ynnan for^{na} dagh. Theslikes skal oc engen then, ther ofwer nogra bönder nw radher pa konung Cristierns wengna, som til wort rike Suerige höra, nogon owonlig skat eller twnga pa the bönder leggia ynnan for^{na} dagh. Oc skolo wy forwarat meth budh oc breff in i Norge nordan fiældz ynnan annan søndag i fasto, som kallas dominica Reminiscere, at thenne for^{ne} fridh skal obrotlige hiollas til for^{na} dagh, om herre Ørian Karlsson findz her forynnann i Jemptelandh Häriedaal eller Trondelagen. Ær thet oc sa, at for^{de} herre Ørian Karlson är fremmermer in i Norige dragheen, antigen til land eller vatn, tha wilia wy lata thet forwara ofirtøfrat vtan argt, thet aller raskeste wy kunna. Oc skeer thet saa, som gud forbywde, at nogot agrep görs aff wara tiænara oc vndersata, som for wara skuld vilia oc skolo göra oc lata, pa for^{de} konung Cristiern hans land folk oc vndersata ynnan for^{na} tiidh oc at thetta sa forwarat är som forscreuet staar, tha bebinda oc forplicté wy oss til sadana skadha at oprätte ok igen at gefwa oc at rätte ofwer the som then skaden giort haffwa. Fframdellis vilia wy oc sænda aff wort elskelige raad til Halmstade, sa at the äre ther om midfasto

søndag nestkomonde som fulmectoge skulo wara pa wara venghna til at forhandla oc stadfæste om endragt oc frid mellan oss konung Cristiern ok begges wara rikes inbyggjara. Alla thenne for^{na} article lofwo wy stadoge fasta oc obrotlige at hollas widh wara sannind äro oc gode thro, utan alla hielperede eller argha liist. Til ytermere wisso lata wy længia wort secret for thetta breff. Datum opido nostro Vadstenensi, dominica septuagesime, anno domini millesimoquadringsimoquinguesimotercio.

(Seglet er tilstede.)

40.

Nubel Herredsthingsvidne, om at det Gods i Sundevit, som Kong Christian havde solgt Hertug Adolf*, blev denne tildömt paa Thinget.

31. Januar.

1453.

Wii ridderen knechte bunden vnde lansten, inwoners des menen Nubel dinges in Sunthwith, bekennen vnde betugen mid dussem vnsem breue, dat vor vns is geweset Hartich Split, houetman nw tor tiid to Sunderborg** vnser gnedigen heren hartogen Alues, binnen veer dingstocken vppe vnsem Nubel dinge, vnde heft gesproken vppe gudere alsz de Hartich Krummedik rittere heft vorkoft vnde vorschotet koningh CRISTIERN, koningh to Dennemarken, vnde koningh CRISTIERN vort vorkoft heft deme duchtigen fursten vnde heren, heren ALFFE hertogen to Sleszwiicg, greue to Holsten &c. sime leuen oheme, alze de belegen sin in Sunthwith, mid aller rechticheit. Dar doch Luder Ricstorpe stund bynnen veer stocken vppe Nubel dinghe vnde bisprakede desulue guderen vnde sede, dat sodane gudere he gehad hadde wol veftich edder sostich iare, vnde stunde dar nemande ane to, alsz he dat wolde bewisen mid guden breuen de dar vp luden. Des antworde eme Hartich Split vorscreuen, weret sake dat he sodanige bewisinghe hadde, der he mochte neten, he wolde ene steden to allen rechte, des doch Hartich Split vorscreuen eme toch gaf, vnde sine bewisinge scholde bringen to dinge &c. Des quam he wedder to dinge vnde sede, dat sodane breue weren vorbrand vnde eme van der hand weren gekamen. Des doch Luder vorscreuen stund bynnen veer stocken vnde toch vppen schote, de he scholde hebben in den guderen, alsz dat dem menen dinghe wol witlik

*) See ovenfor Nr. 33. — **) Dette Navn er i Originalen skrevet: *Sundborg*' (o: Sundborger), hvilket jeg har troet at kunne ansee for en Skrivfeil for *Sund'borg*, o: Sunderborg. (*Sleszwiicg* er imidlertid ogsaa skrevet *Sleszwiicg*', og *Sundborg*' bör da maaskee blot læses *Sundborg*.)

were. Des doch eme Hartich Spliit antworde vnde sede, he wolde dat ok setten bi dat mene dingk vnde neten vnde entgelden van hertogen Alffes wengen allen wes recht were vnde dar bauen nicht don. Des stund Hartich Spliit vnde bad de menen herredeslude, dat se siik scholden beleren vnde bevragen van den oldesten vnde wysesten, vnde seggen wad se wosten wad recht were, vnde dar gunst edder gaue dar nicht vor to nemende, wente he ene wolde geuen veerteyndage toch. Des quam Hartich Spliit vorscreuen na der tiid to dinge mid den menen herredes luden, des stund he vp vnde bad dat mene dingk, dat se to hope scholden gan vnde siik bespreken vnde seggen wes ene witlik were. Des bespreken siik vnde quemen bynnen veer stocken vnde seden dar endrachtigen, dat se dat nw geseen hadden edder gehort hadden, dat sodane gudere eme weren vorschotet vppe Nubel dinghe, alsze de Hartich Krummediuck rittere vorkoft hadde koning Cristiern, koningk to Denemarken, alsz de belegen sin in Sunthwith, mid allen erer rechticheyt, vnde vurder stunden vnde vunden hartogen Alffe to de gudere, alsze he de gekoft hefft vnde eme vorschotet is, alsze vor gescreuen is, vnde ock na vthwisinge der houetbreue, de dar vppe gegeuen sin. Des stund Luder vorscreuen vnde bad dat mene dingk, dat se eme laten wolden vthgan enen stokneueningk alsze xij bedderue lude, dede scholden vthgan vnde eme vinden, ift Luder vorgescreuen nicht moghe kamen to siner rowelken besittinge. Dar se utgungen vnde quemen bynnen veer stocken vnde seden, na deme male Luder hadde togen, erst vppe breue, na vppe schote, vnde beyde weren mysuallen, so ene konden se anders nicht vinden alse dat mene dingk vunden hadde, he ene konde to siner rowelken besittinge nicht kamen. Dat dit witlik vnde war is, des hebben wy mene herredeslude vnser Nubel herredes ingesegel hengeset nedden an dessen vnser breff, de gescreuen is na der bord Christi dusent verhundert ame drevnde viftigestem jare, ame auende vnser leuen vrowen to lichtmissen.

(Seglet er borte.)

41.

Kong Christians Gavebrev til Jörgen Laurentsen paa en Grund ved St. Gertruds Kirke i Kjöbenhavn.

1453.

20. Martii.

Wy CRISTIERN meth gutz nadhe Danmarks Norges Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle, at fore troschap oc willigh thieniste, som Jørghen Laurentzson, wor elskeleghe man oc thienere, oss oc wort righe Danmark her til giort hauer oc

her effter troleghē gøre oc beuise skal oc maa swo lēnge han leffuer, tha haue wi vnt oc giffuet oc vnne oc giffue meth thette wort obne breff hanum oc hans arwinge wor oc kronene iordh oc grund til ewerdeleghe æye, liggendis her i Køhendhaffn hoss sancte Gertrudis kirke som Lydicke skomaghere aff wor forfadher koning Cristoffer i wære hathe. Thy forbiwdhe wi alle, ee hwo the heltzt ære eller wære kunne, oc serdelis wore foghedhe oc embitzmen, for^{ne} Jørghen Laurentzson eller hans arwinge her vdi at hindre eller hindre lade mødhe eller vforrætte, vnder wort hylleste oc wredhe. Datum in castro nostro Haffnensi, feria tertia proxima ante dominicam palmarum, nostro sub secreto, anno domini mcdltercio.

dominus rex per se &c.

(Seglet hænger ved i to Brudstykker.)

42.

Kong Carl Knudsens Forsikkring om en Stilstand mellem Danmark og Sverrig under det berammede Fredsmøde i Rodneby og derefter.

29. Martii.

1453.

Wy KARL meth guds naad Sueriges Noriges ok Gøta konung, gøre weterligit thet wy efter wort elskelige radz raadh haffua begrepet oc forramat et wenligt möte meth konung Cristierns radh, sa at wort elskelige raad skolo möta meth konung CRISTIERNs radh i Rotnaby pa sancte Valburge dag nest komonde. Oc hafua wy begrepet en frid oc felig dag meth konung CRISTIERN ok alla hans vndersata oc meth alla the, som for hans skuld vilia oc skolo gøra ok latha, ffra for^{na} sancte Valburge dag, ok æ medan the ther tilsaman ære ok yn til iæffna fyra wikor effter then dagh oc begges wara rad ære atskylde i Rotnaby, sa at wy, wara vndersata oc alla the, som for wara skuld vilia ok skolo gøra oc lata, schulo i enge mato ffeyda argha eller skadha for^{de} konung Cristiern hans land folk ok vndersata innan fulla fyra wikor efter then dag at begges wara raadh ære atskylde i Rotnaby som for^{uat} staar, oc saa at then frid oc felig dag, som wy begrepe i Wadstena meth herre Clauus Rwnno marsk i Danmarc oc herre Yffwaar Axelson riddare, blifue i alla mato widh fullamact effter ty som wort opna breff vtwiiser, som ther pa gefuet ær. Oc thenne dag som nw sidhen forramat ær, stande i alle matto om land oc læn efter ty soom förrørde Wadstena dagtingen vtwiisar. Skeer thet oc sa, som gud forbywde, at noget agreep görs aff wara vndersate ok tiænare eller nogre the, som för wara skuld vilia oc skolo gøra oc lata, pa konung

Cristierns folk landh oc vndersate innan for^{na} tiidh, tha bebinde oc forplicte wy oss sa dana skadhe op at rette oc igen at gefwa oc rette som viderbør ofuer thøm ther skaden giorde. Alla thenne for^{na} article oc hwar wid sig loffuo wy stadoge fasta oc vbrotlige at holde wiid wara sannind ok gode tro vtan alla hielperede oc arga liiste. Datum Arbogis in cena domini, nostro sub secreto, anno domini Mcdltercio.

(Seglet er tilstede.)

43.

Tractat mellem Danmark og Sverrig om en Stilstand indtil Pintsedag 1455.

1453.

31. Mai.

Wy KARL, medh gudz nad Swerigis Norgis oc Gota konung, göra witherligit thet wy effther worth elskeliga radz raad haffua begrepit een felig dag oc frid medh konung CRISTIERNS aff Danmarc &c. sendebud, som ære her Clauus Ronnow ok her Yuer Axelsson riddara, allaledis som her efter scriffuit staar. Fførst at thenne for^{ne} felig dag oc frid skal nw strax oppa gaa, stondande bliffua oc obroteliga hollas in til pingxdaga nw nest komande offuer eth aar saa, at wy, wore rikis inbyggjare, vndersata, medhielpara oc alle the som for wora skul welia oc scola göra oc latha, scola i engen motha feyda eller skada for^{da} konung Cristiern, hans rikis inbyggjara, vndersatha medhielpara eller nogra the som for hans oc hans rikis skul welia oc scola göra oc latha, huadsken til land eller watn, ynnan for^{da} pyngxdaga offuer eeth aar nest komande. Oc skola wy haffua wort elskeliga radh ok fulmektiga sendebud i Rotnaby oppa eth wenligt møthe vtan alt argt om sancti Johannis baptiste dag midsomar nw nest komande offuer eth aar medh for^{da} konung Cristierns radh at forhandla oc forrama om frid mellen oss oc for^{da} konung Cristiern oc begges wora rike. Oc welia wy sielff i wor egen persona wara om sama tid i Calmarna, oc æ huru thet atskils i Rotnaby mellen begges wora radh, tha skal friden jo likauel stonda oc bliffua obrotelig in til pingxdaga ther effther nest komande. Oc scola ey wy, eller nogre the som offuer nogor almoga raada paa wora wegna som til Danmarcs crona hõra, nogon owanlig skat eller tunga pa then forrõrda almoga leggja ynnan for^{na} pingxdaga offuer eth aar nest komande. Skeer oc saa, som gud forbiwde, at nogot gõrs moth thenne for^{na} articla aff wora tyænara vndersata eller nogra the som for wora skul welia oc scola göra oc lata, ynnan for^{na} pingxdaga offuer eth aar, aa moth konung Cristiern hans land

folk vndersata medhielpara eller nogra the som for for^{da} konung Cristierns skul welia oc scola göra oc lata, tha forbinda oc forplicita wy oss til med thetta wort opna breff al then skada at opretta oc igen at giffua oc retta offuer them som then skada giort haffua som widerbør. Item ær thet oc saa forramat om Echholm oc the læn som ther tilliggia, at holler her Laga Pose thet til konung Cristierns hand, tha bliffue thet ther wid, oc tislíkis ware oc om Lødislø: staa borgarane ther konung Cristiern hylling oc manskap til, tha bliffue oc ther wid. Item at alle the læn som her Gødstaf Olfson nw i wæria haffuer, bliffue wid Eluisborg i saa motha, at alle wore vndersata baade aandelige oc werdzlige, mæn oc quinna, nythe theres erffue i for^{da} lææn. Item alla fonga som nw gripne ære til wora eller nogra wora vndersata hand, som ekki nw tingilse eller beskatning vtloffuat haffua, scola haffua dag til forrørda møthe i Rotnaby oc sex wikar effther at thet møthit ther atskilt ær. Item saa monga, som konung Cristiern nw haffuer i Norge oc hanum lydilse oc manskap tilstanda, bliffue i sama frid oc dægtingilse som forscriffuit star i alla motha in til for^{da} pingxdaga offuer eeth aar. Alla tesse for^{na} articla haffua wy loffuat med hand oc mwn oc sworn eedh stadiga fasta oc obroteliga holla wid wora æra sanind oc goda thro. Tess til mere wissa latha wy hengia worth secret for thetta breff, oc wy Johannes medh gudz nad erchebiscop i Vpsala, Niels i Lyncøpung, Sigge i Strengenes oc Olaff i Abo med sama nadh biscopa, Eric Ericson, Gødstaff Karlson, Boo Stenson, Æringisl Nielson, Eric Axelson, Eric Nipirtz, Birge Trulle oc Aake Jønson riddara, for^{da} wor nadiga herra konung Karls rad, haffua loffuat med hand oc mwn oc sworn eed medh for^{da} wor nadige herre konung Karl, alle med een samfnad hand, for oss oc alla wor nadige herres vndersata medhielpara oc for alle the som for hans nadis skul welia oc skola göra oc latha, alt thetta for^{na} stadugt fast oc obroteligt holla vtan alla argalist oc hyelparæde. Oc tess ythermer til wissa oc høgge foruarning hengia wy alle wor secret oc incigle med for^{da} wor nadige herres secret for thetta breff, som giffuit ær i Stocholm oppaa helge likama dag, aarom effter gudz byrd tusanda firahundra femtigi oc oppa thet tridia &c.

(Alle tretten Segl ere tilstede.)

44.

Frostethinglagets Vidnesbyrd om Kong Christians gyldige Valg til Norges Konge og Ugyldigheden af Carl Knudsens Valg.

1453.

1. Junii.

For alle men, som thenne nærwarandes scrift hendher til ath komma, kungøre vi Lytzman Nielsson, Anders Kroch oc Thorstein Haluardasson aff Ønefylke, Jon Nielsson, Otther Elifsson oc Erich Jonsson aff Væredalsfylke, Niels Jonsson, Iwar Guttormsson oc Oleff Thorisson aff Skownefylke, Sigurdh Iwarsson, Gregorius Amundsson oc Lodhen Halsteinsson aff Styralsfylke, Euind aff Lagatunæ, Pædher Jonsson oc Redulff Pæderson aff Strindhefylke, Haftoor Asmundsson, Jon Haluardsson oc Arne Arnesson aff Guledalsfylke, Amundh Pauelsson, Thorer Kolbeinsson oc Bardh Halsteinsson aff Orkedalsfylke, Mattes Jousson, Oleff Thorsteinsson oc Laurens Nyman aff Namedalsfylke, at aar effther gudz byrdh Medltercio, feria sexta infra octauas corporis Christi, vare vi pa meneghe almughens vegnæ aff for^{de} fylke Norigis rike i borgherstuene i erchebiscops gardhen i Trondheim logliga tiil kraffde aff erligh oc welboren man her Oleff Nielsson, riddher oc høuitz- man i Berguen, at sighia oc logliga vitne hwadh heller almughen helth oc haffde høgboren første oc herre her CRISTIERN meth gudz naadh Norigis Danmarks Vendes oc Gothe koningh, greue i Olden- borgh oc Delmenhorsth, for vor retthe herre oc koningh eller oc koningh Karl aff Suerike. Til huilket vi endræctelighe suaradhe paa vaar oc meneghe almughens vegne i riket oc sighie saa pa var sanhetzordh, ath then tiidh høgboren første koningh Cristoffer, koningh Eriks systhersson, var dødth oc fra riket fallen oc Norigis rike var koningaløsth, tha kom meneghe rikens prelate, erche- biscop, hiscope, riddere oc suene, køpstædemen oc almughæ, som burdhæ oc tha quemelighe komma kunne, til Oslo, oc endræctelighe scriffue effther for^{de} høgboren første koningh Cristiern, at hans nadhe ville verdugis at møte for^{de} rikens radh oc men i Malstrandæ meth thet første hans nadhe thet quemelighe gøre kunne. Huilkoth hans nadhe oc sa giordhe. Oc var han ther tha endracteligh vtualdh vptaghen oc anamadher til var rætthe oc fulmectigh koning i Norighe, aldeles som sancte Oleffs lagh oc rikens vtuisa, oc louede hiit at komma til Trondheim innan tolff manadhe, ath aname sin koninglighæ krono, effther thy som reth er oc gamel siduenie vtuiser, som han oc quemelighe oc fulkomligha giordhe. Sidhan han saa valdher oc logligha anamadher var for en fulmectigh koningh i Norighe, ffor han strax vfortøffredh til Godlandh som Danmarks rike tiil hører, at vnsætia landh slot oc stadh Visborgh, huilken koningh Karls folk hadhe tha meth velle oc vreth bestallet oc trenkth koningh Erich ther vtaff. Then tiidh han hadhe thet landh friith igen, som hanum meth retthe burdhe at haffua, tha var en dagh forramet mellom kungth Cristiern oc kungth Karl oc beggis theres rikis inbyggere oc vnderdane vthan alt arkt ath holdha. I then feligh dagh oc fridh reedh

kungh Karl hemelighe hiit in i riket til Trondheim vm vinther tiidh, som han viste at var nadigh herre kungh Cristiern kunne ey komme oss tiil hielp, oc nødde erchebiscop Aslac til at krone segh til koningh moth gud ære oc all reth, oc hadhe enghen meth sikh vtan en aff Norigis rikes radh oc faa aff alnughen som ey annedh tordhe. Oc hwo som lather segh sa taghe oc krone til koningh i Norigis rike, som for^{de} koningh Karl giordhe, tha er han openbar oc genstan i gudz oc pauens ban, effther thy som rikens reth priuilegia oc friheeth vtuse. Ther effther kom begge konungsens radh til saman i Halmstæde oc var saa rettelighe ther offuer taledh, at for^{de} koningh Karl hadhe faredh i var nadigh herre kungh Cristierns rike Norighe moth gudh oc all reth i en felig fridh oc dagh. Thy skulle hans radh aff Suerike honum thet sa skælighe vndheruise, at han ey skulle kalla eller holle sikh for kungh i Norighe, thy han thet met inghen like gøre mathe. Saa screff han oc hans opne breff hiit i riket oc badh them rame therres oc rikens beste, thy at han ey ville kunne eller mathe være var oc Norigis konung, effther thy som hans opne breff ther pa vtgiffue oc hiit i riketh sende ythermer vtuse. Oc som forscreffuet standher kom var kære nadigh herre kungh Cristiern meth biscopæ prelate ridder oc suene, som honum burdhe meth sikh haffua, hiit tiil Trondheim meth saadan konunglighe ære staat oc verdugheth som ther til hørdhe, oc anamadhe her konunglige krono meth all saa største vyrdringh ære oc menege rikens inbyggere vilie samtykke oc kerlighet oc haffuer alt sidhan varidh oc en er fulmectigh koningh offuer alt Norigis kungs rike som han meth retthe tiilbyrdugh koredh oc krauedh er, oc haffue vi sidhen enghen annen herre eller koningh haffth vthan honum oc ey haffua vile sa lenghe som han leffuer. Oc hwo som oss eller Norigis rikes inbyggere thet til lagt oc offuer sakt haffuer, at vi skulle vile haffua hafft eller haffua kungh Karl for var koningh herre oc høuitzman, oc ikke var nadigh herre kungh Cristiern, thet haffue the sakt meth openbar vreth moth gud ære oc all rædelighet. Thet Jyrian Karlsson meth hans selskap oc medhhielpere suikeligh i en feligh fridh kom her in i fiordh oc grep mesther Oleff oc her Henrich Jenson ridder, som vare høuitzmen vare vppa var nadig herre kungens vegna, oc giorde vor nadigh herre kunghen almughen oc riket stoor vbodeligh skada forfongh oc vreth, ythermer en vi pa thenne tiidh scriffue kunne, oc tuingade somlige aff almughen meth sikh at ganga oc fara pa var nadigh herre kungens oc rikens verste, thet giorde han meth openbar oweruoldh oc vreth som vel beuislighet er. Oc tha var nadigh herre kungens tromen raad oc tienere, her Oleff Nielsson oc her Pædher Nielsson, komo hiit tiil Trondheim, tha rymdhe for^{de} Jyrian Karlsson oc torde aldre komme igen før en nw effther pasca, sidhan thet var i en feligh dagh oc fridh, som han haffuer altiit førre giort, oc sagde sikh at haffua breff aff konungh Karl ath han hadhe honum thet befallet imoth then dagh oc fridh som nw sidherste i thetta aar, die Valentini i Halmstadh, begripen oc giordh var mellom for^{de} badhe konungænæ therres rike oc vndherdane. Oc nw i thenne tiidh, tha verdughe fædre oc erlige men her erchebiscop Henrich, biscop Thorleff aff Berguen, biscop Jens aff Ferøy,

her Oleff Niels riddher, prouast Alff at apostola kirke i Berguen, her Pædher Nielsson, her Hans Crukow riddher, rikens raad, hiit kom til Trondheim, tha flyde for^{de} Jyrian Karlsson forsmædeligh hædhan til skow oc mark meth hans selskap. Oc vilde for^{de} her Oleff Nielsson oc her Pædher Nielsson paa rikens radz vegne haffue feledh Iyrian Karlsson hans selskap oc medhielpere, som her voro, til ordhe, vppa thet at the mathe fange at hœra meth hvad skæl for^{de} Iyrian Karlsson eller hans selskap giordhe var nadig herre kunghen oc hans almughe saadan overuelle vreth oc skadha, oc for^{de} Jyrian Karlsson ville ikke komme tiil ordz meth rikens raad, vthan rymdhe borth som forscreffuet standher. In quorum omnium et singulorum premissorum firmiorem evidenciam et cautelam sigillum terre nostre vna cum sigillis propriis presentibus sunt appensa. Datum anno die loco quibus superius.

(Af de 25 Segl, som have været forhængte, mangle nu 2. 11. 12. 14. 16. 17. 19. 24. og 25. Det første Segl har den Indskrift: SIGILLV[M C]O[MMVNIT]ATIS DE FRÖSTOTHING.)

45.

Kong Christians Retterthingsvidne om, at Fru Johanne af Asdal skjødede noget Gods i Baag Herred til Hr. Eggert Frille.

1453.

22. Junii.

Wy CRISTIERN, mæth guths nadhe Danmarks Norges Wendes och Gotes koning och greffue i Oldenborgh och Delmænhorst, giore thet alle mæn witherlict, at aar afler gutz byrdh medl pa thet thridie, then thorsdagh næst for the tithwsende ridderes dagh vppa wort rætterthing i Kiøbendhaffn i radhstuwen i gothe mæns nærwærelse, som ære her Pæther Howenschild, her Lars Tomeson landsdomere i Juthland, her Jeip Jensson riddere, Anders Jensson landsdomere i Siælland, Mawens Clausson landsdomere i Laland, Hinric Mawensson, Lauris Jensson aff wapn och mange flere gotheman, war schicket wælbyrdigh qwinne frw Jehanna aff Asdale och hennes twa sønner, som ære Michel Duwe och Offe Nielson, hiolde pa hennes arm, som lowen wtwis, oc scøtte mæth tørrf och jordh, som thet segh bør, solde och afhænde wælboren man her Æggerd Frille riddere i Wberk och hœwetzman vppa Kiøbendhaffn all then arff æyendom och rættighet, som henne war tilfallen i Fiwn i Bogh hærit æfter hennes kiære frændes døth Anders Folkison, til ewinneligh æyæ mæth alle tilliggelse, rœrendes och wrœrendes, mæth hwath naffn thet næffnis kan, æncte vndentagit, och kiændes hwn segh mæth for^{ne} sine sønner penninge och fult wærd til nøghe at haffue vpborit for

for^{ne} arff och rættighet aff for^{ne} her Æggerd Frille. In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus duximus appendendum. Teste domino Johanne Thorberni milite, justiciario nostro.

(Seglet er tilstede.)

46.

Kong Christians Retterthings Vidnesbyrd om, at Johan Oxe tilskjødede Hr. Eggert Frille noget Gods i Herløv i Sokkelunds Herred.

1. Julii.

(Diplom. Arna-Magn. Dan. fasc. 62. Nr. 1.)

1453.

Wii CRISTLÆRN meth guts nadhe Danmarks Norges Wendes oc Godhes koning, greffue i Oldenborgh och Delmenhorst, gjøre thet alle witherlict, at aar efter guts byrdh medliij, wor frwe afften som hether visitacionis Marie, vppa wort slot Kiøbendhaffn for wort rætterthing i gothemæns nærwærelse, som ære her Thorbern Jeipsen Bille aff Biærby, her Jeip Jenssen aff Wiby riddere, her Jens Claussøn kanik i lund, wor canceler, Claus Lembek, Anders Graa, Skelm Pæthersøn i wort kamerigh, och mange flere gothe mæn som och tha nærwærendes ware, war schickedh wælbyrdigh swen Jehan Oxe, wor hoffuesind, pa sine eghne och sine suskene weghne mæth torff oc Jordh skøtte vplodh och fræseligen andwordhede welbyrdigh man her Æggerd Frille riddere al then rættighet arff æghendom och pant, som han mæth sine mæthesysken haffuer æller haffue kan i gots i Herløffue i Glatsaxe sogn i Støwentzhæret i Siæland ligendes, mæth alle therres tilligelse nær by oc fiærn, ehwar thet helst ligger æller ware kan i Siæland, æntte vndentagit, som hans father Pæther Oxe haffde breff och skøthe pa, som the breff i segh wtwise, som ther pa gifne och giordhe ære och Jehan Oxe segh ath antwordhe for^{de} her Æggert Frille riddere alle the breff och som hans father oc han mæth sine mæthsusken haffe hafft och haffue pa for^{de} arff æghendom oc pant, hwilke for^{de} goths arff æghendom och pant som Barfodh aff Alstade Pætherss aff Fiælropp mæth theris mætarwinge tha pa taleda, oc kendes for^{de} Jehan Oxe segh mæth sine mætharwinge och susken peninge och fult wærdh vphaffueborit aff for^{de} her Æggerd for for^{de} rættighet gotz arff och pant, ehwar thet hælst ær æller i Siæland til sine fulle nøghe. In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas Teste domino Johanne Thorberni milite, justiciario nostro.

(Seglet er borte.)

47.

**Kong Christians Retterthingsdom, hvorved et Skjøde paa noget Gods, som
Fru Sophia havde givet Hr. Torbern Bilde, kjendes ved Magt.**

1453.

11. Julii.

Wy CRISTIERN meth guds nathæ Danmarkes Norges Wendes oc Godes koningh, grewæ i Oldenborgh oc Delmenthorsth, gøræ wytherlicht, at aar æfter gutz byrd mcdlij^o, annen dagen nest efter sancti Knudh koninges dag i grobrøtheræ closter i Københaffn, for worth rodh oc ræther-tingh, i neruerelssæ heterligh fæthere meth gudh byscop Jens aff Oræs, byscop Knudh aff Wyborgh, her Ottæ Nielssøn, her Eggerdh Frillæ, her Per Howenskyldh, her Johan Byrnssøn, her Jachem Flemmingh, her Anders Hak, her Mawens Ebbessøn, her Niels Ericssøn, her Olloff Lunghe, her Torbørn Jepssøn aff Byrreby, her Per Ericssøn, her Correfits, riddere, Anders Jenssøn lantzdomere i Siellænd, oc mange flere godæ mæn, ther tha neruerendes wore, wor skecket welbyrdigh man her Torbørn Byllæ aff Abramstorp riddere, laudæ eth skødæ breff i ræthæ, hwelket som frowæ Sophia haudæ vth gyffet po noghere gotz, som thet for^{de} howeth breff vtwisser, oc swo ludendæ, at hennes father affhendæ hennes møtheren oc lystæ hennæ eyngen gengyeld igen. Tha wor ther swo for ræthæ po saudh, at thet for^{de} hoffet breff skal blywæ weth syn follæ macht i allæ artickel, oc skal for^{de} her Torbørn tallæ til gotssen, som for^{de} hoffet breff po ludæ, hwor the helsth liggæ, meth lantz loff. Oc ær ham noget bryst i for^{de} gotz, som for^{de} hoffet breff po ludher, tha haffuer for^{de} her Torbørn Byllæ thet at tallæ til Alberth Heming[søns] arvinghe. In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas duximus appendendum. Teste justiciario nostro, domino Johanne Torborni milite.

·(Seglet er borte.)

48.

**Kong Christian qvitterer Hr. Eggert Frille for aflagt Regnskab og giver ham fri
for ydermere Tiltale i Anledning af hans Forvaltning som Kammermester.**

1451.

11. April.

Wii CRISTIERN meth gudhs naadhe Danmarcks Norghes Wendes oc Gotes koning, greffue aff Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle nærwerendes oc kommeschulendes, at efter thy

at wii nu kerlighen haue igeen anamet wort camermederdomme aff welburdigh man her Eggert Frille, wor elschelighe mand oc radh, som wii honom befalet hathe, vdi hwilket han hauer bewiist oss stoor troscap och wilghe, oc hauer giort oss, i wort elschelighe raadhs nærwærelsse, gothe reethæ oc reghenscap fore alt thet som han hauer opboret oc wdhgiffuet vppa wore weghne siidhen thet første han wor camermedere wordh oc swaa til thenne dagh, ehwad thet helst ær eller neffnes kan, enghete vndentaghet, swaa at oss aldeles wel nøgher. Och thacke wii honom fore got schellicht oc troot reghenscap til thenne tiidh. Thii ladhe wii for^{ne} her Eggert oc hans arffwinge ther fore qwiit ledigh oc løøs till ewigh tiidh fore noghet ydermere regenscap eller tiltalæ aff os wore arffwinge eller efterkommere koninge i Danmarck i nogher maadhæ. Till widhesbyrdh her om haue wii ladhet wort indsigle meth werdugh fadhers meth gudh her Olaff Daa biscop i Roskilde oc andre hetherlighe oc wælbyrdighe herres, swaasom er her Oleff Mortenssøns prouest i Roskilde, Anders Hacks oc Torbern Billes, riddere, indsigle henge fore thettæ breff, som giffuet er i Roskilde anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto, sferia quinta proxima ante dominicam palmarum.

(1., 3. og 4. Segl ere tilstede.)

49.

Kong Christians Fuldmagt, givet hans Sendebud til et Møde i Rodneby med de Svenske.

20. Junii.

1454.

Wy CRISTIERN meth gudz nathe Danmarks Norghis Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle men, at wi sende oss elskeleghe werdughe fæthre meth gudh, her Tuwæ erchebiscop i Lund &c., her Jens i Aarws och her Knudh i Wibergh, biscoppe, Claves Ronnow, wor marsk, Eggert Frille, Niels Jenssøn aff Hammer, Aghe Axelssøn oc Ywer Axelssøn, riddere, wore elskeleghe men oc radh, meth fuld macht pa wore weghne then dagh, som begreben ær i Rodneby holdeschulendes nw mellem oss oc koning Karl, at besøghe oc fuldgøre i alle made oc meth alle article som thet sigh bør. Oc huat the ther vdi gøre pa wore weghne, thet wele wi fuldkommelighe holde fast oc stadhught oc vbrydelicht vden alt arght eller geensighelse i noghre made, ligherwiis som wi selfue i wor eghen persone nærwærendes wore. Datum in castro nostro Haffnensi, die corporis Christi, nostro sub secreto, anno domini mdquinquagesimoquarto.

(Seglet er tilstede.)

50.

**Kong Christian beder Pave Nicolaus V. om at give Biskop Marcellus af Skalholt
sin Naade.**

1454.

26. Julii.

Sanctissime in Christo pater, singulari cum mesticia plurimorum fama referente percepi, qualiter s. v., falsis detractorum sinistre informata commentis, contra reuerendum in Christo patrem, dominum Marcellum episcopum Schalotensem, consiliarium meum, quasi obiectorum criminum conscium, gratiam vestre sanctitudinis auertebat, vt preterea ipsius canonicam postulacionem ad ecclesiam Nydrosiensem distulit &c. Pater sanctissime, prelibatus episcopus in regnis meis constitutus nichil in facultatibus sibi per e. v. commissis reprehensione dignum patrauit, siue quod se legatum de latere fecit, aut alias quitquam exorbitanter presumpsit; sed cum honore apostolice sedis et v. s. maturo cum moderamine singula gessit sibi commissa, vnde innocencie sue ego prelatique regnorum meorum compatientes ex intimis, humilitatem tolleranciam et ipsius equanimem in aduersis pacienciam plurimum commendemus. Et quia p. s. cum sicuti sperandum est, quod testimonium meum pontificum et prelatorum meorum verum et certum in premissis vestre s. conspectui et apostolice sedi acceptabile fiet, personam prelibati domini Marcelli episcopi tamquam insontem et ab illatis sibi infamiis et calumpniis, que ipsius puritatem labetofacere possent, expertam, regia asseueracione duxi excusandum, et ideo super premissis, cum hoc sit vestre beatitudinis proprium subleuare oppressos et paterne amplitudinis gratia confouere, eandem filialiter duxi exorandum, quatinus pro dei reuerencia, cuius est vlcisci iniurias, qui erigit elisos, qui pupillos oculis suscipit pietatis, et pro mei singulari intuitu et accuratissima complacencia prefatum dominum Marcellum episcopum, reiecto a vestro sanctitatis pectore lioris et indignacionis reatu, quorumque in sue benignitatis et clemencie gremium graciose suscipiat oppido commendatam. Ipsius enim diurne paciencie in grauissimis tribulacionibus et dampnis, quas est interea passus, inconcussam constanciam presidii apostolici largissimaque benedictio subsequatur. Valeat beatitudo vestra votiuę et longeve ad felicem statum ecclesie sancte dei. Datum in castro meo Haffnensi, regni mei Dacie, in crastino beati Jacobi apostoli, anno domini &c. quinquagesimo quarto, nostro sub secreto.

E. V. S. deuotus filius

Cristiernus dei gracia Dacie Norwegie Slauorum Gottorumque
rex &c. comes in Oldenborch et Delmenhorst.

Udskrift: Sanctissimo in Christo patri, domino Nicolao, diuina prouidencia sancte Romane et vniuersalis ecclesie summo pontifici.

51.

Kong Christians Gavebrev til Johan Oxe paa en Gaard i Helsingör.

11. August.

1454.

Wy CRISTIERN meth gudz nadhe Danmarcks Norges Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerligt alle men som nw ære oc komme scule, at fore troskap oc wellighe thieniste, som thenne breffuisere Jahan Oxæ, wor ælskeligh thienere oc embetzman vpa Kroghen, oss oc wort righe Danmarck her til giort hauer, oc her effter trolige gøre oc bewise scal oc maa swo lenge han leffuer, tha haffue wii vnt oc giffuet, oc vnne oc giffue meth thette wort obne breff, hanum oc hans arwinge til ewindeligh eye wor oc kronene gardh oc grund liggendes i Helsinghør synden wedh bykirken oc østen wedh Jes Anderssons, som Pæther Hanssøn hans swagher nw vdi boor, oc i lengen fra herstrædhen oc in til stranden, hwilken gardh oc grund oss ær tilfalden effter ræt dane arff effter Gerith Skredhens død. Thii forbiuthe wii alle, ehwo the helst ære eller wære kunne, oc serdeles wore foghede oc embetzman, borghemestere, radhmen oc menighet i Helsinghør, for^{ne} Jahan Oxæ eller hans arwinge her vdi at hindre eller hindre lade møthe eller vforrætte i noghre made, vnden wor koningxlighe heffnd oc vredhe. Datum in castro nostro Kroghen, dominica infra octauas beati Laurencii martiris, nostro sub secreto, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto.

(Et Brudstykke af Seglet er tilstede.)

52.

Følgebrev for Alf Knudsen til Bønder og Almue i Sollör Lehn i Norge.

11. Novbr.

1454.

Wy CRISTIERN meth gudhs nathe Danmarks Norghis Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht at wi fore troschap oc willigh thieniste, som thenne breffuisere Alf Knutzsøn, wor elskelighe thienere oc hoffuesind, oss oc wort righe Norghe her til giort hauer oc her effter trolighen gøre oc bewise schal oc maa swo lenge han leffuer, tha haue wi vnt oc forlent oc vnne oc forlæne meth thette wort obne breff hanum swo lenge han leffuer wort oc kronene lææn oc gotz Sollør meth all koningxlighe rænte oc rættighet, i alle made som her Sighwordh Jonssøn thet tilforn i wære haffdhe. Thy bethe wi oc biwdhe alle wore oc kronene

bønder oc almwæ som vdi for^{ne} læn Sooløør bygge oc boo, ati her efter høre oc sware for^{de} Alff Knutzssøn oc giffuer hanum greydhelighen ether aarlighe landskyld sagherøre thieniste oc all annen rættighedh oc vdgift, som i oss pa kronene weghne plichtighe ære at giffue, oc engen annen swo lenge han leffuer, som oc forscreuit staar, oc lader thet engelund, oc forbiwth alle ee hwo the heltzt ære, oc serdelis wore foghedhe oc embitzmen, for^{de} Alff wor thienere her vdi at hindre eller hindre lade, mødhe, qwæliæ, vmaghe eller vforrætte i noghre made vnder wor koningxlighe heffud oc wredhe oc fulle breffue brudh. Datum in castro nostro Wordbergh, die beati Martini episcopi, nostro sub secreto presentibns appenso, anno domini mcdquinguesimoquarto.

Dominus rex per se et ad instanciam
domini Akonis Axelson.

(Seglet er borte.)

53.

Grev Gerhard af Oldenborgs Revers til Kong Christian angaaende Kongens Andeel af Hertugdømmerne Oldenburg og Delmenhorst.

1154.

13. Decbr.

Wii GEERD, to Oldemborch vnd Delmenhorst greue, doen witlick vnd openbare mit desseme iegenwordigen vnseme breue allen den, dede ene sehen horen efte lezen, also de durluchtige hochgeborenn forste, vnse leue here vnd broeder, her CRISTIERNN to Denmark Norwegen der Wenden vnd Gotten koning, greue to Oldemborch vnd Delmenhorst, vns siner gnaden andeles vnd tobehoringe der vrogenanten beyden herschappen vnd lande Oldemborch vnd Delmenhorst gnedichliken gegunt ouergegeuen upgelaten vnd der voll vnd all gantz gemechtiget, dar an vnd bii to doende to latene vnd to schickene in aller mate [alse] sine gnade an sineme biwesene selue mit sodaneme andele vnd tobehoringe doen laten vnd schicken hette mogen, dat wii vnse kindere, eruen vnd nachkomelinge sodane andeyll vnd tobehoringe sinre gnaden der vrogenanten beyden herschappen Oldemborch vnd Delmenhorst deme vrogenanten durluchtigen forsten heren CRISTIERNN koninge to Denmark &c., vnseme leuen herenn vnd broedere, sinre gnaden kinderen eruen vnd nachkomelingen, iegen eren willen nicht vorhouden vntferren efte affhendich maken schullen efte willen, sunder sodane andeyle vnd tobehoringe der beyden herschappen vrogenant deme genauten durluchtigen forsten herenn CRISTIERNN koninge to Denmark &c., vnseme leuen herenn vnd broedere, sinre gnaden kinderen eruen vnd nachkomelingen, to erre ysliker wederesschingen van vnns, vnse kinderen eruen vnd nachkomelingen vrii vnbeswaert vnd vngehindert upgelaten ouergegeuen vnd wederouergeantwordet

schullen werden, ayn allerleye lenger togeringe hinder indracht hulprede vnd wedersprekent. Vnd louen dar vmme wii Geerd greue to Oldemborch vorgeant, vor vns vnser kinderen eruen vnd nachkomelingen, bii vnser ere vnd broederliken truwen, dit also samelick vnd all vast stede vnd vngelickelick to holdenne, vnd hebben des to vorder betuychnisse der warheit vnser secreet an dessem breue doen hengen, de gegeuen is to Hadersleue, an deme vridaghe negest nach vnser frowen dage conceptionis, in deme jare vnser herenn verteynhundert vier vnd vefstich.

(Seglet i grönt Vox er tilstede.)

51.

Kong Christian fritager Hr. Corfitz Rönnow for at svare kongelig og Byens Tynge af en Gaard i Præstö.

3. April.

1156.

Wii CRISTIERN meth gutz nathe Danmarcks Norghis Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlight, at wii aff wor sønderlighe gunst oc nathe, swo oc fore troskap oc willigh thieniste som welboren man her Korrefitz Rönnow riddere, wor ælskeligh man oc radh, oss oc wore righe trolighe giort oc bewist hauer, oc han oc hans arwinge oss wore arwinge oc efterkommere koninge i Danmarck her efter trolighe gøre oc bewise skule oc mwe swo lenge the leffue, tha haue wii vnt oc tilladet, oc vnne oc tillade meth thette wort obne breff, at han oc for^{ne} hans arwinge mwe nyde brughe oc beholde then gardh oc grund liggendes i Prestøø, som wii hanum oc hans arwinge vnt oc giuet haue til ewigh tiidh, som wort obne breff luder oc vdhuiser, som wii hanum ther vpa giuit haue, frii for skat vdhbudh oc alle andre koningxlighe oc bysens thynghe, ehwat thet helzt ær eller neffnes kan, til ewigh tiidh. Thi forbiuthe wii alle, ehwo the helzt ære, oc serdeles wore foghete oc embetzmenn, borghemestere radh oc menighet i for^{ne} Prestøø, som nw ære eller her efter kommende wordhe, for^{de} her Correfitz hans arwinge, eller hwem han eller the sette vdi for^{ne} gardh, her omodh at hindre eller hindre lade møthe vmaghe eller i noghre made vforrette vnder wor koningxlige heffnd oc vrethe. Datum in castro nostro Haffnensi, feria tertia proxima post dominicam Quasimodogeniti, nostro sub secreto, anno domini mcdlsexto.

dominus rex per se, presente domino
Nicolao Erici magistro curie.

(Seglet er tilstede.)

55.

Forbundstractat mellem Danmark og Frankerig.

1456.

(Ratificeret af K. Carl VII. den 27. Septbr. 1456.)

27. Mai.

KAROLUS, dei gracia Francorum rex, vniuersis presentes literas inspecturis salutem. Dignum censemus congruum, vt que per legatos et oratores regiarum celsitudinum circa propagationem amiciciarum ad regum regnorumque et dominiorum ac subditorum eorundem prosperum statum inita fuere, per regias maiestates firmentur, quo earundem auctoritate communita deinceps nullatenus violari valeant aut infringi. Per eas etenim amicicias regna perdurant, in prosperis quoque solacium et in aduersis presidium ut plurimum adaugentur. Cum itaque annis superioribus illustrissimus princeps **CRISTIERNUS** dei gracia Dacie Swede et Norwegie rex, frater et consanguineus noster carissimus, ex vna, et nos pariter partibus ex altera, per carissimum et dilectum consanguineum nostrum **Fridericum** comitem palatinum Rheni, Bauarie ducem et comitem in **Spouhem**, mutue caritatis et amicicie nostrum vtrorumque regum et regnorum zelatorem, super ineundis interdictum fratrem nostrum et nos mutuis confederationibus et amiciciis, hincinde pulsati et iteratis vicibus ammoniti fuissemus, demumque post multos tractatus conuenciones et dietarum celebrationes, dirigente semper ac repetitis vocibus et scriptis sollicitante dicto consanguineo nostro comite, super hoc habitos, nuper ad certam dietam ex precedentibus dietis continuatam post festum pasche nouissime lapsum in ciuitate Coloniensi propter hoc electa et assumpta, conuenientibus coram prefato consanguineo nostro, huius negocii mediatore, videlicet pro parte iamdicti fratris nostri, Dacie regis, egregiis viris **Warnero de Parsperg** milite et capitaneo castrorum et patrie **Holbekensis** et **Stirbergensis** Dacie et **Alamanie &c.**, consiliario, et magistro **Daniele Kepken de Nulant** metropolitane **Nidrosiensis** ecclesie canonico, secretario, oratoribusque et ambassiatoribus ipsius fratris nostri, ac pro parte nostra dilectis et fidelibus **Ricardo** episcopo **Constanciensi**, **Johanne de Hangest** milite, domino de **Genli**, cambellano, et consiliariis, et magistro **Johanne Regis** secretario, oratoribus et ambassiatoribus nostris, ad premissa ineunda federa hincinde specialiter deputatis et cum sufficientibus mandatis et potestatibus destinatis: iidem sui ac nostri oratores et ambassiatores huiusmodi federa et amicicias inter memoratum fratrem nostrum Dacie regem et nos inierint et contraxerint sub certis modo et forma, prout in quibusdam articulis super [hoc] confectis signisque et sigillis dictorum vtrorumque ambassiatorum firmatis, quos prelibati ambassiatores nostri sub ipsorum militis et secretarii Dacorum signis et sigillis apud nos detulerunt, ac etiam in literis patentibus antefati consanguinei nostri mediatoris, manu et sigillo eius suscriptis et sigillatis, quas propterea nobis destinare curauit, plenius continentur. Quorum quidem articulorum et literarum patentium tenores subsequuntur et sont tales. Et primo articulorum. Sequuntur articuli super federibus et amiciciis seu intelligenciis inter christia-

nissimum Francie et serenissimum Dacie Norwegie &c. reges ineundis, per eorundem regum et principum oratores et ambaxiatores ad hec destinatos, medio et consilio illustris principis domini Frederici ducis et comitis &c., prefati negotii mediatoris et prosecutoris, in ciuitate Coloniensi tractati concordati et conclusi, prout in forma subsequuntur. Primo quod inter christianissimum Francie et serenissimum Dacie reges quoaduixerint contrahatur fraternus amor et fauor. Item quod prefati domini reges, premissis amiciciis non obstantibus, nouas poterunt contrahere amicicias cum quibus suis¹ aliis regibus, principibus, ciuitatibus et communitatibus, dum tamen prefati domini christianissimus Francie et serenissimus Dacie² reges mutuo sibi non aduersentur. Item quod predicti domini reges cum quibusuis aliis regibus principibus ciuitatibus aut communitatibus, eciam vnus aut alterius regis aduersariis, subsistentibus euidentibus vtilitatibus aut necessitatibus, noua poterunt contrahere federa et in illis persistere, saluo tamen quod vterque ipsorum contra alterum vi armis aut potencia nil prorsus agat vel attemptet, quodque alter regum federa sic vt premittitur iniens alteri regi id primitus per literas suas patentes significet. Item et, premissis non obstantibus, si contingat serenissimum regem Dacie cum aduersariis christianissimi regis fedus aut amiciciam contrahere aut inire, et prefatus christianissimus rex Francorum infra tempus fraterni federis et amiciciarum huiusmodi prefatum dominum regem Dacie pro succursu armorum de quadraginta aut quinquaginta nauibus sex vel septem aut plurium hominum armatorum milibus aut minus contra regem Anglie vel suos subditos requirat, quod extunc idem dominus rex Dacie dicto domino christianissimo regi Francorum de succursu huiusmodi subvenire et succurrere debeat, eiusdem tamen christianissimi regis, tam pro nauibus quam pro armatis huiusmodi, stipendiis et impensis, quodque idem christianissimus rex per³ huiusmodi succursu consequendo ad dictum serenissimum regem Dacie suis impensis aliquem destinare debeat cum plena facultate super modo tempore et solucione dicti succursus tractandi et concludendi. Et quicquid desuper tunc racionabiliter tractatum et conclusum fuerit, illius conclusioni stabitur, eritque liberum christianissimo regi pro dicto succursu modo premissis tractari⁴ facere aut pro ipso succursu tantum soluere, quantum consuetudo regni Dacie merito requirit. Item in casum et euentum requisitionis et succursus huiusmodi, ex tunc idem serenissimus rex Dacie de dampnis interesse expensis ac periculis per ipsum propterea ineundis, debeat per prefatum christianissimum Francorum regem aut illius expensis debite releuari, quodque, si etiam potencia assistencia vi aut suffragio dicti serenissimi domini regis Dacie aut suorum homines aut loca in regno Anglie debellarentur caperentur subiugarentur aut obtinerentur, extunc dictus serenissimus dominus rex Dacie debet in illis equalem cum christianissimo Francorum rege habere porcionem, aut vnus faciat alteri super illis iuxta et secundum eorundem dominorum regum aut consiliariorum

1) quibusuis. — 2) serenissimus Dacie et christianissimus Francie &c. — 3) pro. — 4) tractare.

vtriusque regis predictorum cognitionem et ordinacionem. Item quod incole regnorum et dominiorum vtriusque regis predictorum pro ipsorum commoditatibus liberum habeant ad ambo regna huiusmodi ingressum et egressum, eciam stando et remanendo pro mercanciis et bonis aliisque ipsorum peragendis commerciis, juxta et secundum mores consuetudines et plebiscita in eisdem regnis hactenus obseruari solitis. Item quo ad quintum articulum, apertum per dominum mediatorem, videlicet quod Anglici nullas mercancias nec libertates in regnis habeant, placet vtrisque oratoribus, quod iste articulus maneat sub arbitrio vtriusque regum. Item ad alium¹, Si contra fedus per aliquem vel aliquos subditorum regnorum huiusmodi attemptaretur &c.², placet cum modificacione infrascripta, videlicet: Si vero aliquis incolarum regnorum predictorum aut dicionum eisdem dominis regibus subiectorum delinqueret aut forefaceret, ex tunc ille in loco delicti huiusmodi ut juris est, aut juxta consuetudines longeuas eiusdem loci hactenus obseruatas, iudicetur, sic tamen quod huiusmodi delictum preiudicium non afferat nisi delinquenti, amore et fauore fraternis huiusmodi nichilominus in suis robore et firmitate duraturis. Item placet vtrisque oratoribus, quod presentes amicicie et fauores fraterni sic initi et contracti inter ambos reges publicentur in ciuitatibus famosis et opidis vtriusque regnorum et maxime in finibus dictorum regnorum, vt fama ipsarum amiciciarum ad vicinas et exterarum regiones³ conuolare possit. Item rex Francie in signum federis et amicicie predictorum vices suas amicabiliter interponet et operam dabit, quod rex Scocie plenarie, prout dicto christianissimo regi Francorum ex literis et documentis desuper confectis iustum atque consonum videbitur rationi, satisfaciatur⁴ regi Dacie &c., juxta continenciam earundem literarum dicto serenissimo regi Dacie et Norwegie per regem Scocie et eius antecessores super vendicione certorum dominiorum, videlicet terre Sodorensis &c., traditarum⁵; et in casu quo dictus rex Scocie dictamini regi Francie huiusmodi minime parere vellet, ex tunc prefatus Francorum rex occasione fraterni amoris huiusmodi exhibebit se talem in facto huiusmodi pro parte domini regis Dacie, qualem vellet sibi per prefatum regem Dacie viceversa in casu simili seu quomodolibet alteri exhiberi. Item christianissimus rex Francie parabit fraternum amorem et fauorem serenissimo regi Dacie aduersus regem Swecie, similiter et contra ciuitates et communitates hantze, si que fuerint sibi aduerse, et predictis ciuitatibus, sic eidem regi Dacie aduersantibus, fauores et amicicias sic contractas per suas literas notificabit, si opus sit et per dictum illustrissimum⁶ regem Dacie requisitus fuerit. Et si aliquos de dictis ciuitatibus aduersantibus post notificacionem huiusmodi ad partes regni Francie declinare contigerit, ita fauorabiliter et fraterne rex Francie se exhibebit, quemadmodum in simili casu per regem Dacie sibi fieri optaret, etiam personas et bona ipsorum, si opus fuerit, arrestando, tertio nichilominus articulo

¹) ad alium *er udeladt.* — ²) &c. *er udeladt.* — ³) regionis *er udeladt.* — ⁴) satisfaciatur. — ⁵) juxta — traditorum *kommer først i Slutningen af Artiklen.* — ⁶) illustrem.

suprascripto in suo robore permanente. Item cedulae desuper per utrosque oratores sub sigillis ac¹ signis suis ac littere patentes per dominum ducem mediatorem sub sigillo et manu propriis eiusdem domini ducis conficiuntur², per quasquidem litteras federa, fauores et amicitie huiusmodi inter utrosque reges, eisdem dominis regibus coniunctim aut diuisim dirigendas³, inuentur et contrahuntur, prout dicti oratores exnunc inuicem faciunt iniunt et contrahunt, articulos eciam predictos in ipsis litteris domini ducis cum mandatis siue procuratoriis eorundem dominorum regum ad longum inserendo. Submittuntque oratores prefati ratificationem et aprobacionem articulorum huiusmodi tam coniunctim quam diuisim dictamini et voluntati amborum dominorum nostrorum christianissimi Francie et serenissimi Dacie regum predictorum, vnusque alteri suis scriptis aut documentis legitimis litteras ratificationis huiusmodi prefato illustri domino duci ac comiti in Sponhem⁴, tamquam bono huius negocii mediatori, infra hinc et festum sancti Martini hyemalis episcopi proxime futurum transmittet in vberiori forma. Actum in ciuitate Coloniensi sub sigillis et signis dictorum oratorum seu ambaxiatorum, die Jouis, vicesima septima mensis Maii, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto. Sic signatum supra plicam: Warnerus de Parsperg miles, capitaneus castrorum et patrie Holbekensis et Stirbergensis Dacie et Alamanie &c., consiliarius, et Daniel Kepken de Nulant metropolitane Nidrosiensis ecclesie canonicus, secretarius, serenissimi et illustrissimi principis et domini nostri, domini Cristierni dei gracia Dacie Norwegie Sclauorum Gottorumque &c. regis, in negotio huiusmodi ambaxiatores et oratores. — Item patencium litterarum predictarum, demptis articulis premissis in eisdem litteris patentibus pariter insertis, quos quidem articulos hic haberi volumus pro sufficienter repetitis. **C**ristianissimo et excellentissimo principi et domino, domino Karolo dei gracia Francorum regi, domino nostro metuendissimo, Friedericus dei gracia comespalatinus Rheni, Bauarie dux et comes in Sponheim, votium felicium successuum omnisque honoris cum promptitudine fideliter obsequendi incrementum ac in eo viuere et regnare, per quem reges regnant et cui seruire est regnare. Cum dudum certa media federis seu amicitiarum inter excellenciam vestram et serenissimum principem et dominum, Cristiernum dei gracia Dacie Norwegie Sclauorum Gottorumque regem ac comitem in Oldenburg et Delmenhorst, fiendarum et iniendarum per nos, huiusmodi federum seu amicitiarum mediatorem et prosecutorem, dudum concepta et aduisata fuissent, ac demum per vestram maiestatem christianissimam et prefatum dominum regem Dacie certa dieta post festum pasche nouissime decursum in opido Duseldorp Coloniensis diocesis celebranda, pro materia huiusmodi federum seu amicitiarum inibi per suos oratores tractanda et concludenda, nuper fuisset assignata. Hinc eandem vestram maiestatem christianissimam certam facimus, quod in prefata dieta ac aliis dietis ex illa

¹) sigillis ac *er udeladt*. — ²) conficiuntur *er udeladt her og indskudt nedenfor efter* diuisim dirigendas. —

³) dirigendis. — ⁴) Spanheym.

deppendentibus aut continuatis coram nobis in presenti ciuitate Coloniensi comparuerunt et se personaliter representarunt reuerendus in Cristo pater, dominus Ricardus, dei et sancte sedis apostolice¹ gracia episcopus Constanciensis, et nobilis dominus Johannes de Hangest miles, dominus de Genly, cambellanus, et consilarii, et magister Johannes Regis secretarius, ac oratores seu ambaxiatores eiusdem maiestatis, ex vna, et nobilis dominus Warnerus de Parsperg miles et capitaneus castrorum et patrie Holbekensis et Stirburgensis Dacie et Alamanie, consiliarius, et magister Daniel Kepken de Nulland metropolitane Nidrosiensis ecclesie canonicus, secretarius, similiter oratores et ambaxiatores prefati serenissimi domini regis Dacie, ex altera partibus ad infrascripta peragenda hincinde destinati et potestates seu facultates habentes. Quarum quidem facultatum seu potestatum tenores de verbo ad verbum subsequuntur. Vnius vero **KAROLUS** dei gracia Francorum rex vniuersis presentes literas inspecturis salutem. Solent reges et principes sanctissima confederacionum iura et firmissimas amicicias eo feruencioribus animis inter se inire, quo huiuscemodi rem digniorem et diuine placenciosem bonitati sibi ac suis rebus publicis frugaliorem intelligunt, cognoscentes, nichil integritati pacique regnorum suorum esse oportunius, nichil saluti populorum apcius, nichil quod ad inimicorum emolliendos frangendosque animos magis accomodum arbitrari oporteat. Cum autem his superioribus annis nos ex parte vna, ac eciam illustrissimus princeps Cristiernus dei gracia Dacie Swede et Norwegie rex, sicut accepimus, de ineundis inter nos ambos confederacionibus et amiciciis per magnificum principem Fredericum, in Bauaria ducem, comitem de Spanheim, consanguineum nostrum carissimum, tamquam caritatis et amicicie zelatorem, pluribus iteratisque vicibus hincinde pulsati et ammoniti fuerimus, et a triennio citra vt tractatui confederacionum et amiciciarum huiusmodi mutuus hinc et illinc pateret ingressus, certa capitula seu articuli per dictum consanguineum nostrum dati producti et vtroque transmissi fuerint, qui postea per nos in consilio nostro visi et examinati fuerunt, tandemque certa dieta, e prioribus dietis hac de causa captatis dependens et continuata, ad festum assumptionis beatissime Marie virginis² millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto, in loco de Duysseldorp supra Rhenum celebranda, pro huiusmodi confederacionibus et amiciciis inter ipsius serenissimi regis nostrique oratores et ambaxiatores adinuicem ineundis tractandis et concludendis prefixa extitisset, ac demum certis mediis huiusmodi dieta ad proximam ebdomadam instantis festi pasche ex iam dicti fratris regis Dacie nostrique mutuis consensibus translata seu renouata fuerit: Notum ob hoc facimus, quod considerantes singularis amicicie fraternitatis et beniuolencie desiderium, quod rex prefatus ad nos et dominia nostra feruenter gerere et habere prospicitur, itidemque viceversa nos cum illo habere cupientes, et ad materiam ipsam confederacionum et amiciciarum merito deflexi, confidentesque de prudentia fidelitate et discrecione dilectorum et

¹) 1 Originalen *plice*, Skrivfeil for *aplice*. — ²) D. e. den 15de August.

fidelium nostrorum Ricardi episcopi Constanciensis, Johannis de Hangest militis domini de Genly, cambellani, et consiliariorum, ac magistri Johannis Regis secretarii, nostrorum, ipsos ex certa nostra sciencia consilii nostri, matura deliberacione prehabita, nostros oratores procuratores tractatores ambaxiatores et nuncios speciales constituimus stabiliuimus fecimus deputauimus et ordinauimus, constituimusque stabilimus facimus deputamus et ordinamus, dantes et concedentes eisdem plenam potestatem auctoritatem et mandatum speciale ad dictam premissam ebdomade paschalis proxime venture in prefato loco de Duysseldorp vnacum ambaxiatoribus et deputatis serenissimi regis Dacie coram prefato duce Frederico et alias, vbi visum fuerit expediens et necesse, ex parte nostra et pro nobis comparendi et interessendi ac de confederationibus et amiciciis premissis cum eisdem, medio dicti ducis et alias, iuxta et secundum capitula instructiones seu articulos per nos dictis oratoribus nostris datos et traditos, tractandi et practicandi, ipsasque confederaciones amicicias siue articulos predictos et eorum quemlibet, sub adiectionibus et modificationibus super illis per nos factis, consenciendi appunctuandi firmandi ineundi perficiendi et concludendi, necnon declarandi interpretandi et addendi seu mutandi, si que in dictis capitulis et modificacionibus ambigua obscura imperfecta addenda aut mutanda videantur, tractatusque super predictis habitos, conuenciones declaraciones pacta confederaciones et amicicias pretactas promissionibus stipulacionibus juramentis et aliis securitatibus quibuscunque firmandi ineundi vallandi et roborandi, jurandique in animam nostram et in verbo regio pro nobis promittendi predicta omnia et singula per predictos oratores procuratores et ambaxiatores nostros tractata deliberata declarata concordata et conclusa fuerint¹ per nos firmiter teneri inuiolabiliterque obseruari, et super eis literas suas patentes in forma debita conficiendi et expediendi, similiaque juramenta firmaciones roboraciones stipulaciones et literas ab eisdem ambaxiatoribus seu oratoribus serenissimi regis Dacie petendi requirendi recipiendi et habendi, ac insuper omnia alia et singula faciendi gerendi excercendi et expediendi, que in premissis et circa ea necessaria fuerint seu eciam opportuna, et que nos faceremus et facere possemus, si presentes et personaliter interessemus, etiam si talia essent, que mandatum exigent magis speciale. Promittentes bona fide et in verbo regio ratum gratum firmum et stabile nos habituros perpetuo omne id et quicquid per dictos oratores procuratores ambaxiatores et nuncios nostros tractatum deliberatum appunctuatum declaratum et conclusum fuerit in premissis et eorum singulis, ac per nostras patentes literas confirmare ratificare et aprobare, easdemque literas nostras super hoc, infra tempus per dictos oratores nostros propter hoc prefigendum, dare et expedire, similes seu conformes literas a prefato serenissimo rege Dacie pro nobis habendo et recipiendo. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus literis duximus apponendum. Datum in opido de Castelari, die decimaquinta mensis Marcii anno domini

¹) *fuerint* maa udslettes, eller der bør i Linien ovenfor læses: omnia et singula, que per &c.

millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto¹⁾, et regni nostri xxxiiij^{to}. Sic signatum: Per regem in suo consilio J. de la Loche, ac sigillo magno vestre maiestatis christianissime cera crocea cum cauda duplici impendenti sigillatum. — Alterius autem **Nos CHRISTIERNUS** dei gracia Dacie Norwegie Sclauorum Gottorumque &c. rex, comes in Oldenborg et Delmenhorst, notum facimus vniuersis et singulis, ad quos presentes nostre litere peruenerint, presertim serenissimi principis domini Karoli, Francorum regis cristianissimi, fratris nostri carissimi ambassiatoribus et nunciis ad opidum Duyseldorp in causa federum inter prefatum dominum Karolum et nos tractandorum de proximo conuenturis, quod nos ordinauimus constituimus et deputauimus egregios viros Warnerum Parsperg militem et Danielem Kepken secretarium nostrum, nobis fideles dilectos, in veros legitimos certos et indubitatos procuratores actores factores gestores nuncios et ambassiatores nostros speciales et generales, ita tamen quod specialitas generalitati non derogat nec econtra. Ordinamus constituimus et deputamus eosdem per presentes cum dicti regis ambassiatoribus super negotio federum ac tractatum vt premittitur habendorum nostra pro parte tractandum faciendum dicendum gerendum concludendum et procurandum omniaque alia et singula, que circa naturam dictorum tractatum habendorum necessaria forent quomodolibet et opportuna, exequendum et que presencia nostra regalis faceret seu quomodolibet facere posset, si tractatibus huiusmodi presens et personaliter interessemus. In cuius rei euidenciam secretum nostrum regale presentibus est appensum. Datum in opido Rostoccensi, decimaquarta die Marcii anno domini millesimoquadringentesimoquinquagesimosexto. Sigillo secreto antedicti regis Dacie cera rubea cum loculo albe cere et filis sericeis impendentibus sigillatum. — Quiquidem vestri ac predicti regis Dacie oratores prenominati sic coram nobis vt prefertur comparentes, prefatam ciuitatem Coloniensem, tamquam locum apciorem et securiorem ad huiusmodi pertractanda et concludenda negocia de consilio nostro ac mutuo eorum consensu primitus elegerunt et assumpserunt, et adinuicem super premissis federibus fauoribus et amiciciis tractandis conferentes, post multos et varios tractatus inter eosdem habitos et dietas, nobis semper assistentibus, celebratas, huiusmodi federa fauores et amicicias seu intelligencias, de quibus supra fit mencio, medio consilio et in presencia nostris, inter maiestatem vestram christianissimam et serenissimum regem Dacie prefatum inierunt fecerunt et contraxerunt iuxta et secundum formam seriem et tenorem quorundam articulorum per eosdem oratores et ambassiatores hiis superioribus diebus concordatorum et conclusorum. Quorum tenor sequitur et talis est: Sequuntur &c. Quosquidem articulos preinsertos ac omnia in eis contenta vestri et prefati regis Dacie oratores et ambassiatores prenominati tanti esse roboris et efficacie voluerunt atque volunt, ac si in loco de Duseldorp prefato, pro premissis peragendis et concludendis ut premittitur assignato, tractati concordati et conclusi extitissent. Et insuper

¹⁾ 2: 1456 efter vor Tidsregning.

huiusmodi federa ac fraternum amorem et fauorem iuxta et secundum articulos preinsertos inter maiestatem vestram christianissimam et serenissimum regem Dacie &c. prefatum faciunt iniunt et contrahunt per presentes. Submittentes ipsi oratores et ambassiatores hincinde ratificationem et aprobacionem articulorum premissorum ac in eis contentorum, tam coniunctim quam diuisim, dicamini et voluntati vestre maiestatis christianissime ac serenissimi regis Dacie prefati, quodque vnus alteri suis scriptis aut documentis legitimis literas ratificationis huiusmodi nobis, tanquam ipsius negocii mediatori predicto, infra hinc et festum beati Martini hiemalis proxime futurum in vberiori forma transmittent. In quorum fidem et testimonium premissorum presentes literas sigilli nostri appensione fecimus communiri. Datum in dicta ciuitate Coloniensi, in curia habitacionis nostre Wirnenburg communiter nuncupata, die Veneris vicesima octaua die mensis Maii, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto. Sic signatum: Fridericus. — **H**inc est quod nos Karolus dei gracia Francorum rex prefatus, attendentes singularis amicitie fraternitatis et beniuolencie zelum, quem ad nos regnumque et dominia nostra prenominate frater noster rex Dacie feruenter habere prospicitur, et quem nos ad eundem et regna dominiaque sua sincera mente pariter gerimus, premissa federa amicitias et fauores inter sepefatum fratrem nostrum et nos per suos et nostros ambassiatores precontractos sic vt premittitur initos et contractos, ac omnia et singula in preinsertis articulis et literis contenta, super his magni consilii nostri matura deliberatione prehabita, rata & grata habentes, illa et eorum singula, prout superius inseruntur, laudauimus approbauimus et confirmauimus, laudamusque approbamus et confirmamus per presentes, promittentes, prout et his presentibus promittimus, in fide et verbo regiis eadem firmiter tenere et inuiolabiliter obseruare ac per nostros subditos obseruari facere, malicia fraude et caulatione cessantibus quibuscunque. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus literis iussimus apponendum. Datum apud Castellarium, die vicesima septima mensis Septembris anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, regni vero nostri xxxiiij^{to}.

(Seglet er tilstede.)

Paa den omböiede Rand: Per regem in suo consilio.

Collatio facta cum literis originalibus.

Rolant.

56.

**Kong Christians Stadfæstelse paa Kong Eriks Bevilling til Hr. Eggert Frille
og hans Brødre paa 40 Marks og ringere Sager over alt deres Gods.**

1456.

30. Mai.

Wii CRISTIERN meth gutz nathe Danmarcks Norges Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlicht, at wii aff wor sønderlighe gunst oc nathe, swo oc fore troskap oc willighe thieniste, som her Eggert Frille, wor ælskeligh man oc radh, oc hans brødhre oss oc wort righe Danmarck her til gjort haue oc her efter trolighe gøre oc bewise skule swo lenge the leffue, haue stadhfest oc fulburdh, oc stadhfeste oc fuldburdhe meth thette wort obne breff, thet breff som the haue aff wor forfadher koning Eric paa alle fyretiwghe marcke saghe oc ther for nædhen ouer alt theres gotz, ehwor thet helst ligger i wort righe Danmarck. Fforbiuthendes alle e hwo the helst ære, oc serdeles wore foghete oc embetzmenn, for^{ne} her Eggert Frille eller hans brødhre her vdi at hindre eller hindre lade møthe vmaghe eller vforrette i noghre made, vnder wor koningxlighe heffnd oc wrethe. Datum in castro nostro Haffnensi, dominica infra octauas corporis Christi, nostro sub secreto, anno domini mdlsexto.

(Seglet er tilstede.)

57.

**Den Liflandske Hærmester Johan von Mengede eller Osthoffs Forskrivning til
Kong Christian paa 1000 lödige Mark Sölv og 5000 Rhinske Gylden, for den Bistand,
som Kongen havde lovet at yde den tydske Orden mod de preussiske Stæder.**

1456.

25. Julii.

Wy broder Johan van Mengede anders genant Osthoff, meister dutsches ordens to Lyfflande, bekennen vnde betugen openbar in dusseme vnseme openen breue, na deme als de allirdurchluchtigeste vnde grotmechtige forste vnse genedige leue here, here CRISTIERNⁿ der ryke Dennemarcken Norwegen der Wenden vnde der Gotthen koning, greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, deme hochwerdigen heren vnseme homeistere vns vnde vnseme ganzzen orden togesecht vnde gelouet heuet mit syner genaden ryken vrogenant landen vnde luden in dussen vnseme ordens krygen

vnde orlogen kegen vnde weder de vngheorsamen lande vnde stede des bundes to Pruessen, war des behoff vnde not is, mit alle sineme vormogen to helpende vnde bytostande vnde mit alle nicht touorlatende beet to eyneme ganzzen ende der suluigen vnser ordens kryge vnde orloge &c. als dat des suluigen vnser genedigen heren koninges vorbenomet opene vorsegelde breff vns vnde vnseme orden darouer gegeuen mit anderen mer worden clarliken inneholt vnde vtwyset, dat denne wy meister vorgenant vpp sodane touorsicht trost hulpe vnde vorschriuinge, als itzundes berurt is, dem suluigen heren koninge vorbenompth durch vnse sendeboden als mit namen den ersamen vnde erbaren heren Conradt van Vitinghouen, vppe de tidt to Asscherode vnde nu tor Pernow compture vnser ordens, Brune van Wetbergen vnde Reynoldum Storning, vnse leuen getruwen, hebben laten antworten de weerde van dusendt lodigen marcken gudes veynen lodigen suluers volkomener wicht, de ok desoluike vnse here koning nogehafflige vppgebort vnde entfangen heuet na inholdinge siner genade breue, dar van bouen berurt is. Vordan als dersoluike siner genaden de vorgedachten vnse sendeboden noch vorheten vnde togesecht hebben dusendt lodige marck des berurden suluers vnde vyff dusendt gulden Rinissch to vyff iaren, yo des iars twehundert lodige marck suluers vnde dusendt Rinissche gulden, bynnen Lubeck ok na inholdinge dessoluike breues to betalende, dat wy denne vppe dusse tidt siner genaden so als se begert heuet de betalinge dusses ersten iegenwardigen iars gesant hebben by sinen erbaren sendeboden in macht eyner credencien vnser heren des koninges en medegedan, by namen Hanszen van Kokeritzen vnde Hansz van Iarssdorff, als twehundert lodige marck suluers vnde dusendt Rinissche gulden, in maten als desoluike Hansz van Kokeritzen vnde Hansz van Iarssdorff vns ere bekennisse breff, dat se sodane suluer vnde golt entfangen hebben, gegeuen vnde vort gelouet hebben nugehafflige qwytancien van vnseme heren koninge mit deme ersten toschickende, vnde wy gelouen vnde vorheten dar mede in crafft dusses breues, dat wy vort van iaren to iaren vpp sunte Johannes baptisten dach to middensomer¹ edder yo gewyszliken vpp vnsere vrouwen dach assumpcionis², negest na gyffte dusses breues anstande, offte id anders notsaken benemen, twehundert lodige marck suluers vnde dusendt Rinissche gulden gewyszliken vthrichten vnde betalen willen, so lange dat de achterstellige summe, als dusendt lodige marck suluers vnde vyffdusendt Rinissche gulden, voll vnde alle to guder genoge, als dat vnse vorgenomenen sendeboden van vnsere wegen v. genomen vorheten vnde beleuet hebben, vthgekomen vnde wall betalet syn, alles vpp sodanen trost hulpe touorsicht vnde vorschriuinge weder vnser ordens vyande van vnser genedigen heren koninge syner genaden ryken landen vnde luden vnser homeister vns vnde vnseme orden tobescheende, als dat bouen berurt is vnde siner genaden breff dar vpp gegeuen clarliken inneholt vnde vthwyset. Des tor orkonde vnde to vorderer bekennisse der warheyt aller vorgeschreuenen

¹) D. e. den 21. Juni. — ²) D. e. den 15de August.

articule vnde punte, so hebben wy meister vorgemeldet vnse, vnde de ersame vnde gestlike here Godert van Plettenberch, lantmarsschalk to Lyfflande vnser ordens, sines amptes ingesegele vor vns vnse nakomelinge vnde orden to Lyfflande vndene an dussen breff laten hangen, de gegeuen is vpp vnseme slothe Rige ame dage Jacobi apostoli in den iaren na Cristi gebort dusendt veerhundert vnde dar na in deme seszvnde vyfftigesten.

(Seglene ere tilstede.)

58.

**Förlig, stiftet af Kong Christian og Dronning Dorothea mellem Hertugerne
Wartislaff af Pommern, Fader og Sön, og Biskop Oluf Daa af Roeskilde,
angaaende Streye Gaard og Gods paa Rygen.**

1456.

18. August.

Wy WARTZLAFF de OLDER vnde de JUNGHER tho Stettin Pomeran der Wende vnde Cassuben hertoghen, fursten to Rugien vnde greuen to Gutzkowe, don witlik bekennen vnde betughen opembare vor vnns vnser eruen nakomelighen vnde allen den jennen de de dessen jegenwardigen vnnsen breff seen horen ofte lesen, dat de durchluchtigesten hochgeborene ffurste vnde furstinne, her CRISTIERNⁿ koningh vnde frowe DOROTHEA koninghinne der rike Dennemarken Norwegen der Wende vnde Gotten &c., greue vnde greuinne to Oldemborch vnde Delmenhorst, vmme etlikes vnder-scheides willen twisschen vnns vnnsen voruaren hertoghen to Stettin vnde Pomeran &c. an de eyne side, vnde deme erwerdigen in gode herenn Oleffue bisschuppe to Roschilde vnde sinen voruaren an de anderen siden entstan, also van etliker gudere wegen, de hoff to Streyge geheten, der kerken to Roschilde tobehorende vnde andrepende, belegen vppe vnde in vnnseme lande to Rugien, dersuluen gudere vnnse leue vedder hertogh Barnym seliger dechnisse vnde wy vnns nu achtein jar lank vnderwunden hadden, gheramet gehandelt vnde fruntliken gedegedinget hebben, also dat wii sodanen vorgeanten hoff mid allen sinen tobehoringen, wo vnde wor se belegen sint, dar van nictes vthgenomen, deme ergenanten heren Oleffue bisschuppe der kerken vnde sinen nakomeligen, bisschuppen to Roschilde, vrii vngehindert qwiit vnde vnbeworen hude vppe datum desses breues wedder ouergegeuen hebben vnde ouergeuen in crafft desses breues, vnde bekennen vnns vnser eruen vnde nakomeligen to deme vorgeanten houe mid sinen toliggenden guderen nenerleye tosprake anholdent rechticheit edder eghendom tohebbende. Vnde hir mede scholen wii vnnse eruen vnde

nakomelinge aller tosprake van der iarliken rente wegen der vorgeanten gudere, binnen erschreuenen achtein jaren vpgebort, entleddiget bliuen, also verne wii vnse eruen vnde nakomelinge vns mid den vorgeanten guderen furder nicht enbekummeren in jenigher wiis. Were id ouer, dat wii vnse eruen ofte nakomelinge vns bouen desse vnse besegelingē mid der ergescreuenen guderen bekummerden, dar anne jenighen hinder deden edder don leten, so scholen vnde willen wii vnse eruen vnde nakomelinge alle vorsetene vnde vpgebode jarlike rente van den vorgescreuenen achtein jaren vnde dar na deme vorg. heren Oleue bisschuppe der kerken to Roschilde vnde sinen nakomelingen, bischuppen darsuluest, gantz vnde all gutliken wedderleggen vnde betalen. Ok schullen wii vnse eruen nakomelinge ofte de vnse nen inrident gesterie edder affleger in deme vorben: houe vnde sinen toliggenden guderen hebben binnen dessen twintich jaren hir negest nauolgende. Desser vorg. stucke vnde article to furderer vorwaringe hebben wii Wartzlaff vater vnde sone, hertogen erbenomet, in biwesende vnser leuen getruwen redere, her Hinriken Rubenowe, Hinriken Moltzane marschalk vnser landes Stettin, Hinrik Austiin, Hans Plone, Marqward Bere vnde meer andere vnserer guden manne, vnser beider secrete an dessen breff heten hengen, de ghegeuen is vppe Mone to Steke, na vnser heren gebord verteinhundert in deme sesundeueftigsten jare, ame midweken na assumpcionis beate Marie virginis.

(Begge Seglene ere tilstede.)

59.

De tydske Kjöbmænds i Bergen Revers til Fru Elisa, Hr. Oluf Nielsens Enke, angaaende fire Kister med Kostbarheder, som de efter Kong Christians Befaling havde udleveret hende, men derpaa modtaget i Forvaring for hende.

31. August.

1456.

Wii oldermen och menyghe köpmen widh bryrgen vdii Bergen gøre viderlighet meth thette warth obne breff, ath som hogbaren fyrste var kere nadige herre konningh CRISTIERN hawer nw screwet oss till, ath wy skwille nw antworde welbyrdigh quinne ffrue Elitze, her Olaff Nielssøns efterlewerske, pa sine och sine börne wegne, och werdugh ffader meth gud biscop Siwordh i Stawanger och her Alff prowest i Berghen the iii kister, som vth wore tagne aff Stawangers domkirkes sagerstigh *, och thesliges then kiste som vttofs aff Vtstens kloster: tha hawe wii nw efter hogbaren

*) Sacristrie.

fyrstes scriwelse oc Danmarks radz scriwelse antwordhet ffor^{ne} ffrue Elitze the iiii kister i fforskreffne gode herres nerwarelse, och kennes oss meth thette wart obne breff ath have anameth thøm igen i gode tro, och lawe ath gøme henne och hennes børn thøm till gode och trwer handh vden alle argheliste eller nagen gensuelse i nager madhe. Item i then ffyrste kiste halff fierde hwnderde sylff stobe och skalle, atte stykke mynder. Item i then annen eyth confer, ther vdii eyth gul bondh, ther vppa xx och hwnderde gul ryngge, iiii gwlstene mellen hwyerie ii gul ringe, hwerie ii gulstene voghe eyn nabell¹, xlxii ssylff bogen horn. Item i then tridie kiste ii par silke laken meth perle border omkringh och ii perleborder gønom lagenen, eyt thegen² till then store sengh ywer senkth meth gwll och perler. Item till waggen eyth blianth stykke, iiii sametz stykke som hører til ffire hwid dyner³, iii howid dyner senkte meth gull och perler. Item i then kiste, som kom vt aff Vtstens kloster, i eyth skrin fiorthen hwndere rinske gyllene, ffem hwnderde nobele, xviii gwll span, iiii gwll span meth demante och ander edle stene, iiii gull brasser, thw hwnderde sylff skeder oc l, eyn mynder⁴, xviii hwndrde mark danske peninge och atte och firesyntwge lødige mark smelth sylff, som hører henne oc hennes syster till. Hwilke for^e kister gull sylff och klenodie, och althet vdii thøm er, forplikte vii oss och vare effter kamere, oldermen och menighe kōpmen som nw ere eller kame kwnne widh bryggen i Berghen, ath nar som for^{ne} ffrue Elitze eller henness børn och theris arwinghe pa elske [sic] ffor^{ne} kister gwll sylff och alth annet som i thøm er, tha skulle vii antworde thøm theris igen vden alle hinder hielpede eller noghen ghensuese⁵ i nager matthe. Wore och sa, ath gud forbiwde, ath naghet kome for^{ne} gull sylff eller klenodie ath i nager made, meth eldhebrandh eller naghet anneth, tha skal thet ey ware henne eller hennes børn skadhe eller theris arwinghe, wdhen thiill bindhe oss och then menighe kōpman, som nw er eller kame kan till Berghen, op rette thøm thet och halle thøm thet vden all skadhe och gywe thøm theris ighen. Nar gwdd hawer fforseth eller will ffor se ath then skadhe som ffrue Elitze er sketh och henness børn pa hænness kere hosbonde her Oleff Nielsøn, her Niels Olsøn, hennes kere son, som thøm ere aff slagne, och thess lighes theris skib och gotz som thøm ere aff thagne, och alth annet blywer aff thallet och for likth meth menighe kōpmen vdii Berghen, tha skall ingen dektinghen aff andelighe eller werlighe herre eller fyrste, fatighe eller righe, haue makth ath dektinghe thøm thette gull eller sylff eller klenodie aff i nagre modhe som forskrewith star i thette breff, om the ey haue fougeth thet for nagen dektinghen gørs mellem thøm och oss, vden frith oc kwith till tøm och theris arwinghe vden alle hinder eller hielperede eller nagen gensuelse i nagre mate. Ware oc ath for^{ne} frue Elitze eller hennes børn finghe nagen skade kost eller thering, ath thøm halles thette gotz farrer, tha beplikte wii oss oc

1) o: Nobel. — 2) Dækken, Teppe. — 3) o: hvortil hører fire Hovedpuder. — 4) 219 Sølvskeer. — 5) *ghensuese* maa være en Skrivfeil for *ghensuelse* (ovenfor skrives dette Ord: *gensuelse*) eller *Gensigelse*, o: Modsigelse, Vægtring.

then menighe k pman, swm nw er eller kome kan till Berghen, oprette th m thet och halle th m thet vden at skadhe. Alle these forskreffne artikle forplikte wii oss och ware efterkamere, aldermen och menighe k pmen som nw ere eller kame kwnne her till Berghen, ath halle i alle made som forskrewit star. Thiil ydermere visse och better forwaringh haue vii meth willue oc vitskap ladhet henge wart k pmans intsigle neden for thette breff oc til bedendes verdig faders her Siworts biscop i Stawangers signeth oc her Alff prowast i Berghens intsile til vitnesbyrd for thette wart breff. Giwit oc skrewit i Bergen anno domini Mcdlsexto, octauo [sic] beati Bartolomei apostoli.

(Seglene ere tilstede.)

60.

Dagtingning om Borkholm Slots Overgivelse til Kong Christian.

22-27. Septbr.

1456.

Alle men thette breff see eller høre l ses, helser iek ERIC ERICSSØN riddere, h wytzman paa Borcholm, ewindeligh meth gudh oc g r alle widerlicht meth thette mit obne breff, at iek swodane dechtingen hauer begrebet meth h gboren f rste koning CRISTIERN Danmarcks &c., som her efter f lgher. Først at iek hauer begrebet een tiidh oc dagh meth hanum oc hans til then s ndagh nest efter sancti Dyonisii dagh nest kommendes i swo made, at fanger iek icke swodane vnds tning aff myn nathige herre koning Karl at han self kommer i sin eghen persone eller oc swodane hans macht at han winner forscreffne koning Cristiern een fridh aff oc slaar hanum oc hans aff  land meth macht, tha skal iek ok wil antwordhe for^{de} koning Cristiern Borcholm paa forscreffne s ndagh innen soelbierge. Item skal oc her Knwt Beyentsson ridder affgaa self tiende werghende som  re Per Schriffuer, Blix Daa, Per Jensson, Oleff Skoning, Eggert, Per Odzsson, Morten Oleffson, Nis Gallen oc Niels Brand, oc bliffue i forscreffne koning Cristierns wold til for^{ne} tiidh. Item skal iek oc wil antwordhe for^{de} koning Cristiern meth Borcholms slot swo meghen rwgh som ther vppe  r, een lest miel, fire lester malt, xl sidher flesk, lx nåde kroppe, lxxx faarekroppe oc swo mange oc swo godhe werghe som iek annamedhe meth Borcholm, oc thet beste brygge redhe oc eet got k ken t gh. Item skal iek enchte budh eller noghit annet folk haue vp eller aff innen for^{de} tiidh, vden meth for^{ne} koning Cristierns wilghe. Item skal iek oc wil icke feste Borcholms slot innen for^{ne} tiidh, hwerken meth bygning eller annen wern. Item lader iek oc giffuer alle the fange qwytte ledighe oc l se for theres fengxel, som mik fengxel plychtighe  re aff Danmarck, som icke haue

thinget, oc besønderligh Olef Geeth, swo megit som i myn macht ær, thoc vndentaghne them som mik fengxel troløse ære. Item skal iek oc wil lade inbyggerne aff Øland følghe theres gotz aff, naar the thet haue wele. Item skal iek oc wil lade then helghe man bliffue paa slottet meth siit ehwat thet helst ær. Item skal iek eller myne æy wære for^{de} koning Cristiern eller hans omodh i nogher made meth radh eller daath, ehwad heldher myn nathuge herre koning Karl eller hans macht kommer eller æy innen for^{ne} tiidh. Item loffuer iek for^{de} Eric Ericssøn meth alle the som paa Borchholm ære oc her effter screffne stande, som ære først her Knwt Beyentssøn selff tiende, som forescreuit staar, item Per Hinricssøn, Morten, Hinric Hawenthorn, Maghens Jeypsøn, Jep Nielssøn, Michel Petherssøn, Niels Laurensøn, fer Maghenssøn, Hinric Wolgast, Haghen Brodherssøn, Jørghen Laurensøn, Ambrosius, Lydike Jeipsøn, Oleff Laurensøn, Eskil, Oleff Biørnssøn, Laghe Jwde, Mattes Jwde, Hinric Wille, Sander, Oleff Mattessøn, Cristiern Winter, Anders Beyentssøn, Hans Petherssøn, Boo Nielssøn, Swen Baad, Jon Anderssøn, Inge Oleffsøn, Eric Nielssøn, Asgut, Oleff Jenssøn, Clawes Petherssøn, Hemming Nielssøn, Rale, Per Jwde, Per Nielssøn, Morten Mattesøn, Weliom Petherssøn, Beynt Anderssøn, Nis Sak, Boo Daudissøn, Oleff Brabbe, Hinric Jwde, Marqward Jeypsøn, Oleff Jenssøn, Werneke, Anders Sonessøn, Nis Jonssøn, Mattes Scriffuer, Per Smid, Steen, Laurens Kock, Per Swenssøn, Eleff, Oleff Rawildssøn, Per Jenssøn, Hermen, Per Kock, Bertild, Mattes Stolpe, Hans Kock, Jes Finne, Mattes Rebing, mester Thomes, Oleff Jenssøn, Didric Skredher, oc Gunner, for^{de} koning Cristiern oc edhle herre greue Lodwich aff Helffensten, strenge riddere her Eric Ottessøn hoffmester, her Clawes Rønnow marsk, oc her Oleff Axelssøn, til hans trwer hand, eet widerlicht fengxel til ende vd at holde oc in at komme ofortølfret effter then for^{ne} dagh vpa hvad stædh som for^{de} koning Cristiern mik oc manende wordher oc aldrih ther vdh vdhen meth hans wilghe, om iek æy antwordher hanum Borchholms slot paa for^{ne} dagh eller her forinnen. Oc tilbinder iek mik for^{ne} Eric Ericssøn oc alle for^{de} myne thienere aldrih qwyte at wordhe aff for^{ne} fengxel om iek eller for^{ne} myne thienere æy antwordhe for^{ne} koning Cristiern Borchholms slot frit oc vbewort i alle made som forescreuit staar. Alle these for^{ne} article oc hwert wedh sigh loffuer iek for^{ne} Eric Ericssøn meth for^{de} myne thienere paa myn godhe troo stadughe faste oc vbrødelighe at holde. Til ydermere wisse oc bæthre forwaring lader iek meth wilghe oc widskap henge mit incigle nethen for thette breff. Datum circa castrum Borchol[mense] [pro]xima ante festum beati Michaelis archangeli, anno domini [millesimo quadringentesi]mo quinquagesimo sexto.

(Seglet fattes.)

61.

Kong Christians fjerde Dombrev til Biskop Oluf Daa paa Almstoffte Mølle.

21. April.

1157.

Wy **CRISTIERN** meth guths nade Danmarcks Norges Vendes oc Godes koning, greue i Oldenburgh oc Delmenhorsth, gøre thet vitherlicht, ath ffor oss vor skicket hedherligh man her Jep Perssøn kanik i Roskilde meth iij vore dombreff oc fierde nv begærendes aff oss paa verdigh fathers veyne biscop Oliff Daa biscop i Roskilde, huilke for^{de} breff lude paa Almstoffte mølle meth dam och och dams botn &c. och hauer forfuld then dele efter loffuen som thet sigh aff retthe hører, och engæ breff eller beffuising i nogre made imoth komme ære. Thy dømme vii nv fierde tiidh for^{de} her Jep paa for^{de} biscop Oliffs veyne then for^{ne} mølle oc stedher meth dam oc dams botn, intet vnder-tagit, till euigh tiidh ath nyde och beholle swo lengæ at noger kommer for oss meth bætre beffuising. Datum Haffnis anno domini m^ocd^ol^oseptimo, ipso die quasimodogeniti, nostro sub sigillo ad causas. Teste nostro justiciario, domino Johanne Torberni milite de Brengxstorp.

(Seglet er tilstede.)

Bagpaa med en samtidig Haand. fiærde dombreff pa Almstoffte mølle.

62.

Finlands Indbyggere vælge Kong Christian til Konge.

21. Junii.

1157.

Werdhugasthan herre oc fadher mædh gudz nadh her Joniss erchebiscop i Vpsale oc Sweriges førsthe, verdugha fædhrer mædh same nadh Sigghe i Strenghenes oc broder Olaff i Westreaars biscopæ, ærlighe oc welborne men riddarē oc riddare notha, rikesens radh i Swerighe, helsom wi Olaff mædh same nadh biscop i Abo, Henric Bidz laghman i Sudherfinne lagsaghu, Henric Clawsson laghman i Norfinne lagsaghu, riddare, Corth Bidz domprouast *, Nicles Mulle ærche-degn oc alt clarikkeriit i Abo biscopsdøma, friborne oc frælsismen, borgamestare radhmen oc køpstadzmen i Abo stadh oc mena almoghe i Abo læn awinnelighe oc ødmywkelige mædh warom herre Jesu Christo oc gørom ider witherligit, kæreste herrer werdughæste fædhrer oc wener, oss haffua

*) Her er en aaben Plads for et Ord, der synes at være udskrabt.

vnfangit mædh sadana wørdhne oss mædh rættha tilbør, seet oc hørt eth idhert opnæ breff, ludhande widh sadant sin, at epter thet gudh saa føgt haffuer, ati æren nw skildhe widh then hardhe omildhæ oc orætthæwiisa mannen konugh Karll &c., tha æren i alle endræchteligha sa enss wordhne vpa thet i alle oc menæ rikesens inbyggare maghe thess før koma til fredhelighen stadgha oc roolighet, ati wilen mædh gudz hialp wæliæ en konungh igen epter Sweriges bescreffnæ lagh oc haffuin beskedhet ther til en dagh, sancti Johannis baptistæ affthan i gaar forlidhen, oc bidhen i alle, at wi Olaff, owerduger biscop i Abo, badhe laghmenne, hwar wore mædh saa manghe men som laghen inneholde, wildhom wara i Stocholm vpa forscreffnæ dagh at senesthæ tha klokkan slaar ottha fore midhaghen, at hanthera offuerwæghia oc fulboordha mædh idher vm sama konungx valet. Kæreste herrer, werdughæste fædhrer oc wener, wi fingham thet idhert breff ey før æn vm helge likame dagh oc nestæ dagana ther epter, som ware fredaghen oc lögördaghen til stumdhade wora størsthæ høgtidder som wi plaghom holdha hær i domkyrkionæ, hwilkæ som æræ aff kyrkemessena oc wor helgheste patron sancto Henrico. Oc rakadhe erlighen oc welboren man her Eric Abselsson, mædh the andre ærlighe herrer som han mædh sik i følighe hauer, koma hiit i the sama daghana, saa at badhe the oc wi worthom strax bekømbredhe mædh thessa bestallingh fore Abo slot, for theres oskællighet som thet aff konungh Karl i væria haffua. Nu epter thet at thiden wart oss saa stachkot, at wi engeledes konnom koma til maatha til then dag i oss forelacht haffuen, tha warom wi alle forsampnadhe hær i dagh epter for^{de} ærligx oc welbornss her Eric Abselssons oc the ærlighe herrers i hans følighæ æræ aff rikesens radh i Swerighe radh, i alles there nærwaru hær innen sancte Gertrudhe gildhe sthuffua i Abo, och ærom alle endræchtelighæ saa enss wordhne, at wi alle før vpnæmdhe oc nw nær staddhe thessens landzenss inbyggare wiliom stadhelighæ bliffuæ widh idher, werdugæsthe fader her ærchebiscop, werdughe fædhrer oc herrer biscopæ, ærlighe herrer oc men riddare oc riddare notha, rikesens radh i Swerighe, fulbordhæ oc samtykkia alt thet i endrætheligæ gørandhe wordhen epter gudz mildhe forsyn i thetta forscreffna konnungxwalet oc holdha thet stadhugt oc vbrythaligtt likerwiis som wi alle i wore egne personer ther mædh ider haffdrom warit selffue nær staddhe. Och som wi kunnom befyne, at rikesens ærendhe nw belæghen æræ, at the kerlighe bebindingh millan thesse try riken war oc langligha warit haffuer i alles wore førfædhre thyme aatskyldes oc syndrades, allom thessom trem rikom til osæghelighin oc nesthen obøthalighen skadha, then tiidh konungh Karll anamadhe sik Sweriges konungxlige krona, oc flere merkelighæ læn landh oc slot æræ Sweriges rike vndhangangne i for^{de} konungh Karllss tiidh, før hans oskælligæ regement giryhet oc forsumelsse skuldh: tha thykker oss allom vm thenne thry riken skulu naghan tiidh koma til sadana kerlighe bebindilsse, som the før warit haffua, fredhelighen stadgha oc roolighet, oc vm Sweriges rike skall faa sin slot landh oc læn igen vthan' alt for storth swærdz slagh oc myket

cristnamanna blodz vtgwitilsse, at høgboeren førsthe konungh CRISTLÆRN, som nw Danmarkx oc Norgess fulmæktoger konunger oc herre ær, oc the slot landh oc læn, Sweriges rike mist haffuer, i wæriæ haffuer, vælis oc til en fulmekto ghen herre oc konungh offuer Swerighes rike. Honum haffuum wi Eric Abselsson Sweriges rikess forstandare i thetta sin, Eskel Ysaacson, Ake Jonisson, Cristiærn Benkts-son, riddare, rikesens radh i Swerighe, Olaff Drachæ aff wapen, oc alle wi forscreffna biscop, lagmen oc xij aff hwarie lagsaghu ther til nempdhe epter laghen, epter war bæzste samwit nempt oc walt, saa myket som til oss staar, til en fulmekto ghen herre oc konungh i Swerighe, oc wi alle friborne oc frælsismen, borgamestare radhmen oc kôpstadzmen och menæ almoghen hær i Abo læn jachat och samtykt mædh alles wore oc hwarss serlestes vpenbara edhæ oc wora handha alægning vpa helghedoma. Fframledes werdughaste herre oc fader her ærchebiscop, werdughe fædhrer bisco pa oc flere keresthe herrer oc wener, bidiom wi alle thessens fatighe landzenss inbyggare ider alle ødmywklichæ mædh alla hiærthans innerlighet epter thet wi haffuum oss i saa høghelighen wadha sat for then edhelesthe oc høgborne herrins skuldh oc frycthom daglighæ for konungh Karlss offuerwældughe macht som wi wardhom tiit oc opha kuskadhe mæder, oc hans foghuthæ hær vpa slothen hothas vpa oss mædh hedninghæ oc Ryzer, thet i wildhen vnderuisa hans werdyghet at han wil werdughas at betractha alles wora bestondh oc sætiæ sik saa til wæriæ moth konungh Karll oc hans medhialpare at wi wordhom honom oc idher ey fra trængdhe oc ther mædh sa wel wora epterkomandhe som wi awerdelighe fordærffuadhe. Item bidiom wi idher, werdughesthe fædhrer oc kærsthe herrer, ati wilen haffua oss hær aff landhet intaghna mædh idher i alla the dagthinghen i wordhen vpa gaandhe mædh for^{de} høgborne forsthe vm priuilegia friheter, gode gamble sidwenior, kyrkione ræth oc bescreffna rikesens lagh i Swerighe, at wi hær i landhet, hwar epter sin stat oc werdyghet, maghom them nywtha oc brucha like widh flere godhe herrer oc men inne i riket, oc at wi ey thess vntgældhande wordhom vm wi ey kunnom koma til maattha til thess edhelesthe herrins kronælsse for sadhana anfældh skuldh som wi nw hær mædh bekømbredhe ærom, synnerlighe at wi wordhom ey vtskothne aff the læn som wi nw i wæriæ haffuum, hwat thet heldre ær aff konungh Karlss forlæningh eller thet i, werdughæste fader her ærchebiscop, mædh her Eric Abselssons oc flere rikesens radz godh wilie samtykkie oc fulbordhan oss forlænthen then tiidh wi sidzt nær ider warom i Stocholm nw i woress. Gudh ider thet løne oc wi alle ødmywklichæ oc kerlighe forskuldha wilie saa lenghe gudhi tekkes oss i liffue spara. Hær mædh befælom wi idher alla saman alzmæktoghom gudh, han werdughes wel bewara idher badhe til liff oc siell æwinnelighe i sinom nadhom. Thil mere wisse oc witnisbørdh vm all forscreffnæ ærendhe haffuum wi Olaff biscop i Abo, Eric Abselsson, Henric Bidz, Henric Clawsson laghmen, Corth Bidz domprouast, Nicles Mulle ærche- degn, Eskel Ysaacson, Ake Jonisson, Cristiærn Benkts-son riddare, radhet i Abo, Olaff Dracha,

ffrille Haquonson, Pæder Swærdh, Cristiærn Frille, Henric Thawest, aff vapen, lathit henghia waar incigle mædh landzenns incigle vndher thetta breff, som giffuit oc screffuit ær i Abo arom epter gudz bôrdh medlvij^o vpa sancti Johannis baptiste dagh.

(Alle Seglene ere tilstede paa eet nær, nemlig O. Drages. Landets Segl har til Omskrift: S'TER[RE FIN]LANDIE.)

63.

Kong Christians og tyve svenske Magnaters Stadfæstelse paa de gode gamle Bebindelser mellem de tre nordiske Riger.

1457.

16. Julii.

Wy CRISTIERN meth gutz nathe Swerighis Danmarcks Norghis Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlight alle nerwærendes oc kommeschulendes, at effterthy gudh thet swo fôghet haffuer, at mene Swerighis righes inbyggere haffue nw wald annamet oc kroneth oss til therris fuldmechtige koning i Swerige, tha haffue wii effter wort mene radz radh i Swerige stadhfest oc fuldburdh, oc stadhfeste oc fuldburdhe meth thette wort obne breff, alle the godhe gamble bebindelse, som i mellom these righene Swerighe Danmarck oc Norghe giorde ære, vbrødeligh holleschulendes i alle theris article, som the bebindinge breff, ther vpa giordhe oc giffne ære, lude oc vdhuise, ligerwiis som then vwilghe oc krii, som nw i konung Karls tiidh wærit haffuer, aldrih wærit hathe. Oc at the swo wedh therris macht bliffue skule, som forescreuit staar, vden all hielperædhæ, loffue wii Jens meth gudz nathe erchebiscop i Vpsale oc Swerighes første, Niels i Linkøping, Beyent i Skare, Sigge i Strengeness, Oleff i Westeraarss, Olaff i Abo oc Laurens i Wexiø, meth same nathe biscope, Eric Axelssøn*. Jon Karlssøn, Boo Stenssøn, Erengisl Nielssøn, Gostaff Karlssøn, Fadher Wlffsøn, Thure Thuressøn, Birge Trwille, Cristiern Beyentssøn, Laurens Snagenborgh, Thure Jenssøn, Johan Cristiernssøn oc Maghens Beyentssøn riddere. Til ydermere widhnesbyrdh her om lade wii henge wort secret fore thette wort breff, som wii nw nyde at thenne tiidh, meth forn^e wore ælskelighe werdughe fædhres erchebiscops biscope radz oc godhe mentz secrete oc insigle. Datum in castro nostro Holmensi, crastino die diuisionis apostolorum anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo.

(Seglene ere tilstede paa det 3die nær.)

* Istedetfor *-søn* i dette saavel som i de følgende Navne er i Originalen blot skrevet *β*. (Dette anmærkes her ikke som noget usædvanligt, men fordi andre maaskee heller ville have *β* læst *-søn*.)

64.

Danhoff Kalfvæ's Skjøde til Kong Christian paa noget Gods i Lifland.

23. Octbr.

1457.

Witlick vnd opembare sii allen den jenen dar desse breeff vorkomende verdet vnd dede ene sehen horen este lezen, dat ick Danhoff Kalfvæ vor my minen eruen vnd nakomelingen, mit rechten vriihen willekore wall beradenes modes vngenodiget vngeenget vnd vngedrenget, mit gantzem vriihen willen deme alreduchluchtigstem forsten vnd heren, herenn CRISTIERNNE to Denmark Sweden Norwegen der Wenden vnd Gotten koninge, greuen to Oldemborch vnd Delmenhorst, siner gnaden eruen vnd nakomenden koningen rechtens witliken redeliken kopes vrii vnd allerdinge vmbekummert verkoft hebbe alle mine erffgudere rechticheiden vnd egendom in Liiflande liggende, alsze mit namen den hof to Sawes mit driien gesinden vnd ene watermole vor deme houe belegen, darmede desse nageschreueene dorpe vnd gudere, alsze Paydis, Lechtes, Onemecke, Harionoy, Sudanoy, ene watermole in der heyde, ses kroege vnd smede in der heyde, en clawken in der heyde, vnd twe infoetlinge to Sudanoy, samentlick belegen in deme kerspele to Wasschel, vnd ock dar mede den hoff to Lodensee mit dessen nageschreuenen dorpen vnd guderen alsze mit namen Ladenpo, Tester, Thomes, vppe der Koyeste, Tulinde, Illemannorme, Rabitzelle, Parnameke, Jerwenkan, de koppel Kangerisse, Illemskole, Thennascelin, belegen in deme kerspele to Kegele in Harion, vor teyndusend Stockholmessche marck verkope also volkomeliken in craft desses breues, welke teyndusend vorgeschr. marck ick Danhoff erg. to guder nuge in volkomene betalinge vor desse vorgescreuen gudere alle voll vnd all van deme erg. alredurchluchtigstem forsten, heren Cristiernne to Denmark Sweden Norwegen &c. koninge, angenamet vpgeboret vnd to dancke vntfangen hebbe, also dat ick de vakengenante gudere alle, vnd dar mede alle andere rechticheyde gudere vnd tosprake, de myne voraldere ick vnd myne eruen darsuluest in Liiflande hebben, welkerwiis de kunnen geschicket genomet este geheten siin, deme genanten heren koninge sinen eruen vnd nakomenden koningen gantz vnd alle ouergeue, de alle to ewigen tiiden alsze ere eygene proper recht erff goet to besittende vnd der to gebrukende, mit allen ackeren, gebuwet vnd vngewuwet, hayslagen weyden vedriften holtingen hegen horsten dorpsteden molensteden weteringen boeken diiken jachte vogeliie vischeriie, mit allen vriiheyden renten gulden rechticheiden tobehoringen vnd volkomenen tinzen, alsze de vorgenanten houe mit den vakengenanten guderen alrebest gelegen sint, to water vnd to lande, nictes dar van vtbesundert, wo man de gedencken heten nomen edder jenigerwiis vinden mach, den ergeschr. alredurchluchtigstem herenn koninge sinen eruen vnd nakomenden koningen de vakengenante gudere toseggend vnd rechticheide so egentlick vrii vnd vmbekummert to besittende vnd der erffliken sunder jeniges mynschen inseggend to gebrukende, alsze mine voraldere vor my vnd ick suluest na ereme dode

desuluen gudere vriiheide toseggend vnd rechticheide samentlick vnd bezunder alrevriiheste vnd vrede-sammeste bit an gifte desses breues beseten vnd der gebuket hebben, vnd vorlate hiier mede vor my vnd allen minen eruen, nu wezende vnd tokomenden, to ewigen tiiden an den ergenanten guderen allen rechticheiden vnd tospraken allens erfflikes egendomes rechticheide anlanginge inseggendes tosprake vnd irkentnisse sunder jenigerleye vorder indracht wedderseggend hinder hulperede behelpinge geistlikes efte wertlikes rechten, dat mine vordere ick vnd mine eruen wente an gift desses breues jenigerwiis an allen den ergenanten guderen rechticheiden efte tospraken gehaddet mogen hebben. Vnd en scholen ock ick efte mine eruen vppe de vorgenante houe gudere dorpen rechticheiden vriiheiden inseggenden efte tospraken samentlick efte bezondere, wo de genomt kunnen wezen, nictes dar van vthgenomen, na gift desses breues nummermeer to ewigen tiiden saken jenigerwiis, vnd hebbe des ter witlicheid mit guden vriihen willen vor my vnd alle mynen eruen myn ingesegele vor dessen breeff gehenget, vnd hebbe ock to vorder betuchnisse der warheid gebeden in witlicheid alle desser vorg. dinge den alreerwerdigisten in gode vadere vnd herenn Johanne ertzbischope to Vpsale &c., de gestrengen walduchtigen herenn Erick Axelsson houemestere des riikes Sweden, Clawsen Ronnowen marschalcken des riikes Denmarken, Magnus Greyn houetmanne des slotes Borchholm, riddere, vnd de ersamen borgermestere vnd radmanne der stad Stockholme ere ingesegele mit my ter witlicheid vor dessen breeff to hengen. Des wii Johannes van godes gnaden ertzbischopp, Erick Axelsson, Claws Ronnowe, Magnus Green riddere vnse ingesegele, vnd wii borgermestere vnd radmanne vorgenant vnser stad ingesegel ter volkomeliken witlicheid mit guden willen mit deme vorgenanten Danhoff an dessen breeff doen hengen, dede geschreuen vnd gegeuen is to deme Stockholme an deme dage sancti Seueri des hilligen bischopes, nach godes bord vertie-hundert dar na in deme seuenvndueftigisten jare.

(Af de 6 forehængte Segl fattes det 4de, Claus Rønnows.)

65.

Kong Christian forlener Dronning Dorothea med et Jernbjerg i Sverrig.

1457.

21. Decbr.

Wy CRISTIERN meth gutz nadh Swerikes Danmarkis Norghis Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gørom alla witerlight, at wii aff wor sønderliga gønst oc kerligheet halfua vnt oc forlent oc meth thetta wort opna breff vnnom oc forlenom høgboren förstinne

drotning Dorothee, wor kera husfrw, wort oc kronena iernbergh gamble Noreberghslagh meth alla sine tilligelse oc konungxliga rentto oc rettughet, ehwat thet helzt ær eller neffnes kan, enchtet vndentakit, i alla matto som hun thet tilforen haffdha i wor forfadhers konung Cristoffers tiidh, i swodane matto, at hun thet for^{na} Norberghs lagh friit niwte bruke oc beholde skal swo lenge hun leffuer. Oc naar hun dødth oc affgangen ær, tha skal forscr^{na} Norberghs lagh friit meth sine tilligelse igen komme til oss eller wore epterkommere konunge i Swerike vden alt hinder eller gensielse i nokra matto. Thy forbiwthe wii alle wora fogheta oc æmbitzmen oc alla andra, ehwo the helzt æra eller wæra kunno, for^{na} wor kera husfrw eller hwem hun thet befalende wordher paa sine weghna her wtinnan at hindra eller hindra lata møtha qwelia eller i nokra matto oforretta, vnder wora konungxliga hempd oc wrethe. Datum in castro nostro Stokholmensi, die beati Thome apostoli, nostro sub secreto, anno domini mcdquinguesimo septimo.

Dominus rex per se.

(Et Brudstykke af Seglet er tilstede.)

66.

Det norske Rigsraad vælger og hylder Kong Christians ældste Søn til Konge efter Faderens Død.

19. Januar.

1458.

Wii Gunnar i Hammar, Gunnar i Oslo, Siwordh i Stawanger biscope, Olaff electus i Trondhem, Iwer prowest i Oslo, Swen dæghen i Trondhem, Ffindbo erchedieghn i Berghen, Kolbern Gerst, Jon Smør, Hinric Jenson, Alff Knwtsson, Torgit Beyentsson, Jon Pethersson, Henning Augustin, Aslac Thuresson, Rawald Nielsson, Eyner Floga, riddera, Herlagh Pethersson, Engelbrekt Staffensson, Jønis i Berghen, Haward i Oslo, Eric i Stawanger, oc Aslach i Wik, laghmen, Norgis rikis radh, gørom witerlight oc openbara meth thetta wort breff fore alla, swo frawarande som nerwaranda, swo wel ofødda som fødda, bekennopms (sic), at arom epter gutz byrdh thusende firehundrete halffthrediesindztiwghe paa thet ottende paa sancti Hinrici martiris dagh, tha wii forsamplada wara i Skara meth høgboeren første wor kere nadige herre kongh CRISTIERN fore noker merkelig Norgis rikiss ærinde sculd, tha ibland annor ærinde owerwoghæ wii oc then skada oc forderff ther mena Norgis riikis inbyggjara hafft oc liidet haffua i thenna nw nest forlidna aar, aff thy at the gambla godha bebindningæ, i mellan thenna thry riikene Norghe Swerige oc Danmarck fordom giorda, æy haffua bliffuit widh therris krafft ok makt, som i the bebindninge loffuat oc sworet war, fore kongs

Karls weldelige wphøgilse sculd. Nw epter thet gudh meth sinne nadh oc miskund swo føgat haffuer at thenna thry riikene æra ater saman komen i kerleech fridh oc eendreght vnder wor for^{ne} nadige herre, pa thet at engen dyrfwes swo weldeliga oc oretliga mothe Norgis riikis inbyggiaress samtykkio oc godwylie trengia sikh til Norgis krona epter warss nadige herres frafall som kongh Karl giorde i Sverige, tha fore then infødde wars kere nadige herris koning CRISTIERNNS dygdh oc æra, ther wii merkia oc fulkomliga røne at hans nadh haffuer til oss alla Norgis riikiss inbyggiaara, swo oc fore thet stora hop oc trøst wii sætie til hans nadh, æra wii alle, gudhi oc sancte Olaff kongh til loff oc hedher oc mene Norgis riikiss inbyggiaara, lerdæ oc leykte, til friid roo oc bestand, meth godwylie oc beradno modhe swo eendregteliga nw offuereens wordhne epter Norgis riikis bescreffuen lagh, at nær gudhi tekkis kalla war nadige herre aff thenne werld, tha wilia wii oc skola kerliga oc ødmiukliga wnfa oc aname hans eldzste søn, then gudh tha aan at lifwa, oc naar hanum forstacket wort, tha then hans nadis søn som ther nest eldzst ær, søn effter søn, hwilke wii nw hwer effter annen meth thetta wort opna breffs krafft oc maght hylle vntfaa oc anama til waan rette herre oc kongh ower Norgis riike strax epter wars nadige herris dødh, oc wiliom oc skolom hanum meth all troskap thiena oc lyduga wara. Oc skal han the andra warss nadige herris barn erliga oc beqwemliga som widerbør foresee aff rikesens renta epter rikens radz raadh i Norghe. Fføggher oc gudh at høgboeren førstinna war nadige frwe drotning DOROTHEA, warss nadige herris liiff offuerliffuer, tha lofwom wii wilia witha hennis betzste oc bestand meth all hulscap oc troskap oc wara henne til wylie oc thieniste epter wara betzste maght oc formaagha. Wii lofwom oc widh waara sannund oc godha tro at wylie oc skola wara then eller them aff inføddum Norgis mannum biistendige, som wor kere nadige herre betroande warder meth waare kere nadige frw at wara formyndara fore then hans nadis eldzste søn, ther wii nw fore war rette herre oc kongh epter warss nadighe herris dødh hyllat haffua, som foreschreffuit staar, til thes gudh aan hanum til moen alder at komma. Alla thenna forscrefna artiola lofwa wii alla oc hwar widh sikh fore oss wara epterkomanda oc alla Norgis riikiss inbyggiaara, fødda oc ofødde, stadugæ fasta oc obryteliga at holda widh wara æra sannund oc godha tro. Til ytermere wisse oc bæthre forwaring her om haffue wii for^{na} meth wilia oc widhskap ladet hengge ware secrete oc insigle for thetta breff. Datum anno die et loco quibus supra.

(23 Segl hænge ved Brevet; 3 af de sidste fattes.)

67.

Hartvig Krummedige erklærer alle ham af Kong Christian givne Pante- og Lehnbreve ugyldige.

21. Januar.

1458.

Alle men thetta breff see eller høre læses helser jæk Hartwigh Krwmedike riddere ewindelig meth wor herre. Kungør iek meth thetta mit opne breff, at eptir thy myn nadige herre konung CRISTIERN nw meth hans ærligha radh aff Danmark os Swerike haffuer mød sikh ther om, atskilt oc afflaght haffuer all then trætta oc twedraght, som mellom the gothe mæn som i Norghe byggia oc boo, legh oc lærdh, ehwo the helzt æra, oc mik hertil haffuar waret, vnden taghen then skylling her Alf Knwtssøn sisher sikh at haffua til mik, som the opne breff ther vpa giffnæ ære vthuisse, oc swo for thet for^{ne} myn nadige herre nw haffuer owerseet oc nathelighe tilgiffuat all then sagh oc rætt hans nadhe til mik haffdhe i for^{ne} dele oc sagher: tha haffuer iæk vnt opladet qwytt oc løss giffuet oc meth thetta mit opne breff vplader qwyttter oc løss giffuer, dødher oc machtløss mæler alle the breff iek haffuer aff for^{ne} myn nadige herre konung Cristiern, thet wæra sikh pantebreff eller andre forlæninge breff ehworlunde the lude, entighen paa liffs tiidh eller nogher aar tiidh, stacket eller langht, entighen paa myne husfrwes weghne eller myne, togh vndentaghne alle the pantegotz som myn kere husfrw aff arff tilfallen æra efter sin fadhers oc modhers dødth, ehwor the helzt ligge i Danmark. Oc tilbinder iek mik oc myne arwinge engen tiltal eller noghen rettughet i noghre made i forscressne breff at haffua. Item lader iek for^{ne} myn natige herre qwytt ledhig oc løss for mik oc myne arffwinge for all then geld, thet wære sikh guld sølff eller i hwat andre made, som han mik til thenne dagh skyldug haffuer wærit. Til bæthre forwaring oc ytermere widhnesbyrdh her om haffuer iek meth wilghe oc widskap ladet henge mit insighle for thette breff meth flere godhe mentz insighle som ære her Eric Axelssjns hoffmestere i Swerike, her Clawes Rønnow marsk i Danmark, her Thure Thuressjns marsk i Swerike, her Johan Cristiernssjns oc her Niels Cristiernssjns, riddere. Datum in ciuitate Skarensi, die beate Agnetis virginis et martiris, anno domini millesimo quadringentesimo octauo.

(Seglene ere tilstede paa det 5te nær; efter det 6te findes endnu et Hul til en Seglrem, hvilket dog neppe har været benyttet.)

68.

**Tvende Breve af en Deel svenske Prælater og Riddere, hvorved de vælge
Kong Christians ældste Søn til Faderens Efterfølger i Sverrig.**

1458.

(a.)

21. Januar.

Wii Jenis meth gudz nadh erchebiscop i Vpsala ok Swerigis fførste, Benkt meth sama nadh biscop i Skara, Eric Axilson mins nadige herris kongh **CRISTIERN**s hoffmestare i Swerige, Boo Stenson, Magnus Green, Eric Nipertz, Magnus Benktzon, Twre Jenson, Twre Twreson, Laurens Snakenborg, Ache Jenson, Johan Cristiernson, Niels Cristiernson oc Niels Stwre, riddare, gørom witerligt ok openbara bekennomps meth thetta wort opne breff fore alla, swo wel tilkomende som nerwarande, swo ofödda som födda, at arom epter gudz byrd twsende fyrahwndrada fentigie oc pa thet attande aaret, then tiid högboren fførste war kære nadige herre kong **CRISTIERN** reedh sina Ericxgatw stadde nær hans nadhe i Skara pa sancte Agnetis dagh, betractada oc owerwogha wii thet jemmerliga forderff ther Swerigis rikis inbyggjara liidæ oc haddæ aff kong Karls oretuisa oc omilda regiment, ther huatzske agtade gudh æra heller reth oc ey heller the goda gambla kerliga bebindelse som i mellan thennæ try riiken Swerige Danmarch och Norge giorda waara, vtan fore sina giri skuld welladhe sikh til Swerigis krona mothe riikesens bescreffwen lagh. Nw epter thet gudh meth sinne nadh oc miskundh hawer swo milleliga seeth til oss at wii æræ hanum qwittæ wordnæ och faeth i geen retliga epter Swerigis bescreffwen lagh then forscreffne högborne fürste war kære nadighæ herre kong Cristiern, ther wii nesth gudh sætiom wart högxtæ hop oc tröst til at han wil wara oss oc alla Swerigis rikis inbyggjare, fatiga ock riika, fore en hwil godh herre och holda oss alla sina wndersaata her i Swerige widh lagh æræ ræth oc godha gambla sidwænior priuilegia oc friiheter: tha pa thet at i tilkomende tiid engen epter wars kære nadige herris afffall dyrfwes at wældha sikh swo oretliga til Swerigis krona som forscreffne kong Karl gjorde, tha æra wii alle fornempde thess eendregteliga meth fruit welkor godwille oc beradno modhe till eens wordnæ, at wii alle och hwar wara widh sikh a waara egne personer wegnæ haffuom samtygth och meth thetta worth opne breff samtykkjom wars forscreffne kære nadige herris kong **CRISTIERN**s **ELDZTE SON**, then gudh aan tha at liffwa epter hans nades dødth, til waar rette herre och kong. Skeddet oc swo, som gudh forbiwde, at then wars kære nadige herres son tha eldzt waare affwllæ förre æn han til moen alder kome, tha samtykkia wii i sama matta then tha ther næst eldzster ær, hopendes at mene Swerigis riikis inbyggjara skola thet meth oss och wel samtykkia och fulborda. Ok loffuom wii at wii wilia och skola troliga meth them forerbeyda, at han skal aff them oc oss til Swerigis krona epter Swerigis bescreffwen lagh retliga warda walder. Haffwer thet gudh oc swo

forseeth at högboren fforstinnæ war kæra nadige ffrw drotningen lifwer wars nadigx herris liiff wtoffuer, tha loffuom wii wilie witha hennis betzste oc bestandh meth all hulskap oc troskap och wara henne. til wilie ødmiukt ok tieniste epter waare yterste formagha. Alla thenna forrørda article oc besønnerligh hwar widh sigh loffuom wii fasta oc obryteliga at holda pa wara æra sannind oc godha tro. Til thesses breffs högre forwaring oc ytermere stadfestilse oc wissa lotha wii forscreffne waar secret och incigle hengia fore thetta breff, som giffuit oc screffuit ær aar stadh och dagh forscreffwen.

(b.)

6. Febr.

(Dette Brev er ved Seglremmene fæstet til det foregaaende.)

1458.

Wii Sigge i Strengenæs och broder Olaff i Westerares meth gudz nadh biscopa, Gøtzstaff Karlson, Karl Magnusson, Ffader Vlfson, Eskil Ysacson, Götstaff Vlfson, Gregers Benktzon, Staffan Vlfson, Gregers Mattisson oc Daudid Benktzon, riddara, gørom witerlighth oc meth thetta worth breff fora alla the thet see heller höra openbara bekenomps, at aff thy wii ey nerstaddhæ waarom i Skara nw sidzt pa sancte Agnetis dagh nestforliiden, then tiid werdughe fædre oc erlige welbyrdige men, waare kære medbrødre rikesens raadher i Sverige i fforffwan screffwen breff wpnempde, eendregteliga meth frii welkor kerleech godh wilie oc beradno modhe samtygtæ waars kære nadige herris konung **CRISTIERNES ELDZTE SON**, then gudh aan at lifwa epter hans nadis dødh, til Swerigis rikis therris oc allæs wares rette herre och konungh, tha haffwa wii alle fornempde oc huar wara i sin stadh nw samalwndh a wara egnæ personer wegnæ samtygth oc meth thetta worth opne widerhengdæ besegelt breff samtykkiom forscreffne wars kære herris konung **CRISTIERNES** eldzsta son til Swerigis riikis oc war rette herre och konungh, likerwiiss som the godha herrer waare medbrødre forrørde tha i Skara nerstaddæ alle eendregteliga giordhæ, och samtykkiom ther meth therris opna ther pa giffnæ breff, som thetta wart widerhength ær, oc loffuom them stadughæ fastæ och obryteliga at holdha i allom sinom articulis widh waara æræ sannind oc godha tro. Til thesses breffs ytermere wissa oc bætre stadfestelse lotha wii alle hengia wart secret oc incigle fore thetta breff. Datum Vpsalie in crastino beate Agathe virginis, anno domini millesimo quadingentesimo quinquagesimo octauo.

(23 Segl hænge endnu ved begge disse Breve.)

69.

Stokholms Byes Valg af Kong Christians Sønner til Faderens Efterfølgere.

1458.

17. Marts.

Alle men thetta breff see eller høra læses helsom wii Morten Lindorm, Hans Smidh oc Clawes Wise borghemestera i Stokholm, Heyne Nathelwigh myntemestera, Lodwik Westman, Hans van Askin, Clawes Ghere, Heyne Frome, Niels Petherssøn, Pether Nielssøn, Enklika Froffuenloff, Magnus Otter, Lodwik Kock, Niels Dobin, Detert Kraka, Lass Anderssøn, Hermen van Belm, Eric Jønssøn, Staffan Storbeker, Biorn Helsing, Jøns Grotte, oc Hans Skimbelpenning, radhmen, Sander Leckx, Karl Joanssøn, Jøns Magnessøn, Jacob Sidelmon, Henning Pynnowe, Ingwar Deghn, Guddolff Moer, Pether Jønssøn, Goskalk Mwggel, Tydeke Petkowe, Mathies Bretholt, Laurens Hinricssøn, Olaff Sweder, Niels Guldsmidh, Hermen Lintorp, Michel Swarte, Peyter Tørbo, Lasse Hinricssøn, Hermen Becker oc Folret van Lunden, borghera samma stadz, ewindeliga meth wor herra, oc gørom witerlight alla nerwærendis oc koma sculendis, at aarom epter gutz byrdh thusende firehundrethe fæmtyo paa thet ottende, friddaghen nest epter mitfaste søndagh, waar høgboeren første oc alsomechtuste herra konung CRISTIERN wor nathuge herra i sin nathis eyghen persone stædder paa radhstwen her i Stokholm, nerwærendis noghre hans nathis elskeliga radh oc godha men, oc lodh oss see oc høra twenne breff, hele oc holdne oc meth insigle wel forwardedhe. Thet ena hathe vtgiffuit werdugste oc werdug fæthre oc herrer, her Jønis meth gutz nadh erchebiscop i Vpsala oc Bent met samma nadh biscop i Skara, oc strenge oc welbyrdighe men Eric Axelssøn for^{na} wor nathuge herris konung Cristierns hoffmestera i Swerike, Boo Steenssøn, Magnus Green, Eric Nypertz, Magnus Bentssøn, Thure Jønssøn, Thure Thuressøn, Laurens Snakenborgh, Aghe Jenssøn, Johan Cristiernssøn, Niels Cristiernssøn oc Niels Stwre riddara, i Skara epter wars herra aar medloctavo sancte Agnetis dagh, ludendis bland andra ordh, at paa thet at engen skulde dyrffwes at welde sigh til Swerikes crona epter for^{na} wor nathuge herris konung Cristierns dødh, moth gudh lagh ære oc rett, oc atskilie thenna thry rikene i then fasta ærliga oc kerliga bebindilse som the lenge i wæarith haffua oc, gudh thes loff haffua, nw i æra, som konung Karl giordhe nw epter wor nathuge herres konung Cristoffers dødh, hwes siell gudh nadh, rikens inbyggjara til stoor forderff som thy wær nw nogh wæarith haffuer: tha haffua the alla oc hwer besønderliga met frii wilia oc beradno modhe eendregteliga samthyckt oc fuldburdhit for^{na} wor nathuge herres konung CRISTIERN SØN, som gudh aan at leffue, epter hans nathes dødh, til rett herra oc fuldmechtug konung i Swerike, oc kome honum noghit til, tha then for^{na} wor nathuge herres søn, som ther nest eldzt ær &c. Oc haffuar gudh thet swo forseet, at høgboeren førstinna wor kere nathuge frwe drotning DOROTHEA for^{na} wor nathuge herra konung Cristiern offuerleffuer, tha loffwa the i sama breff at wæra hennes

nadh biistendighe hwille oc troo oc thienachtighe epter therres yterste formwga, oc alla for^{na} article fasta oc obruteliga at holde widh theris æra sanningen oc godha troo. Thet annet breff hathe vtgiffuit werduga fæthre oc herrer, her Sigge i Strengeness oc brodher Olaff i Westreaars met gutz nadh biscope, oc strenge oc welbyrduga men Gøstaff Karlssøn, Karl Magnessøn, Fadher Wlffsøn, Eskil Ysachssøn, Gøstaff Wlffsøn, Greyers Bentssøn, Staffan Wlffsøn, Greyers Matssøn oc Daud Bentssøn riddera, i Vpsala, annen dagh epter sancte Agathe dagh vnder waars herre aar, som foreschreffuit staar, ludendis at the alla forskreffna stycke oc article om wor nathuge herres konung Cristierns barn oc wor nathuge frwe drotning Dorothea eendragtelliga met frit wilkor oc beradno hogh samthyckt oc fuldburdhit haffua, obruteliga at holde alla oc hwer enkannelica widh sigh epter therres yterste formwga, widh theris saningen æra oc godha tro som fore ær rørt. Tha wii swodane breff hørt oc vnderstandit hathe, badh oc begheredhe aff oss for^{na} høgboren første, wor nathuge herra konung Cristiern, at wii wilde sampledis for oss oc alla wora methborghera oc stadzens inwanera weghna, som nw æra oc komma skola, fuldburdhe oc samthyckia om høgborne oc werduga førstinna drotning Dorothea, hans nathis kere husfrwe oc wor nathuga kere frwe, oc beggis theris edhle oc høgborne søner til herra oc konunge fuldmechtuga at haffua oc bliffua epter hans nathis dødh i oc ower Swerikis crona, hwer epter annar, som fore ær rørt. Om hwilket ærende wii samman ginga met beradh, oc thet mellom oss grandgiueliga offuerweygda, oc tha wel besinne kunna, at for^{na} werdugste oc werdughe fæthre oc herrer ærchebiscopen biscopa oc strenge oc welbyrdughe riddera, wor nathuge herres radh oc men fornempda, hathe i the ærende besørghet thenna rikene bestand i manga matto, gudh til æra oc alla thry rikene til eendraght fridh oc kerlighet, swo at epter for^{na} wor nathuge herres dødh skal æy komme swodane forderff, som thy wær i manga aar nw wærith haffuar. Thy at vndwighe swodane forderff, then almechtugste gudh til loff oc her sancto Eric konung oc mena thessa rikenes inbyggjara til fridh oc nadh, tha haffua wy nw alla fornempda oc hwer i sin stædh meth beradno mothe oc frii wilia oc wilkor sameledis samthyckt oc fuldburdh, oc samthyckiom oc fuldburdhom meth thetta wort opna breff, for^{na} wor kere nathuge herres søner til wora fuldmechtuga nathuga herra oc konunga epter for^{na} wor nathuga herres konung Cristierns dødh, hwilken gudh styrke oc beware altiidh swnd oc karsk meth sin miskund oc nadh. Oc tilbinde wii oss alla oc wora methborghera oc hwer besønderliga, som nw æra oc komma scula i Stokholm, i oc meth thetta wort opna breff met liiff gotz oc stadh hwilla hørughe oc troo at wæra oc fuldkommeliga biistendiga for^{na} høgboren førstinna drotning Dorothea for wor kere nathuge frwe, oc for^{na} edhle høgborne første, wor kere nathuge herres konung Cristierns oc hennes søner, for wora rette herra oc konunga, hwer epter annar, som foreschreffuit staar, met all troskap, epter wor nathuge herres konung Cristierns dødh, widh wara sanning æra oc godha troo vtan alt arght gensielse eller hielperethe i nokra matto. Till ytermæra forwaring oc wisse her om

haffua wii latat henghet wort stadz insigla meth wora insigle for thette wort opna breff, som giffuit ær anno die et loco, quibus supra.

(40 Segl ere tilstede, 3 fattes.)

70.

Adskillige svenske Magnaters Samtykke til Valget af Kong Christians ældste Søn til Faderens Efterfølger.

1458.

(Jvnf. Nr. 68.)

9. April.

Wi Laurens meth gudz nadh biscop i Wexio, Birghe Trulle, Gøzstaff Laurensso, riddara, Niels Twresson, Gozstaff Matisson, Benkt Haquonsson, Twre Kørning, Joan Magnusson, Haquon Pedersson, Gregers Swensson, Niels Stolpe, Niels Magnusson, Magnus Olsson, Benkt Gisasson, Anders Olsson ok Sigge Pedersson, wæpnara, gørom weterlighet oc meth thetta wort breff fore alla the thet see eller høra oppenbara bekænomss, att aff thy wy ey nerstadde warum i Skara pa sancte Agnetis dagh nest forledhen, then tiid werdhoge fæder oc erlige welbesidige (sic) men, rikessens radh i Swerike, endrekteligha meth fri welkor, kerligh godwelia ok beradno modhe samtykte wor kære nadhige herress konung CRISTIERNSS ælzsta son, then gud an at lifwa epter hanss nadhiss død, til Swerikes rikess ok adress wora rætta herra ok konung: tha hafua wi alle for^{de} ok hwar wora i sin stadh nw sama lund aff wore egne persone wegne samtykt ok meth thetta wort opne besegelt breff samtykkiom forscrepna worss kære nadighe herres konung CRISTIERNSS ælzste son til Swerikes rikess ok wor rætta herra ok konung, likerwiiss som the gode herrer tha i Skara nerstadde alle endrektelige giordho, oc samtykkiom ther meth therress opna ther oppa giffuen breff, oc lofuom them stadhuge fasta ok obryteligha at halda i allom sinom articulis wid wora æro sannid oc godha thro. Til thessess breffs ytermere wisso ok bætre stadfestelse late wi alle for^{de} hængie wor secrete ok insigle ffor thetta breff. Datum Wexio anno domini m^ocdquinguesimo octauo, dominica Quasimodogeniti.

(Seglene ere tilstede, paa det 5te og 7de nær.)

71.

**Flere svenske Magnaters Samtykke til Valget af Kong Christians ældste Søn
til Faderens Efterfølger.**

17. April.

(Jvnf. Nr. 68.)

1458.

Wi Niclis meth gudz nadh biscop i Lynkøpunghe, Erik Trulle domprousth i samma stadh, Æringiisl Nigilsson, Eric Holmstenson, Algoth Æringi lasson, Eric Magnusson, Karl Knutsson, riddara, Andres Andhersson oc Birghe Nigilsson, wæpnara, gørom witherliket meth thetta warth opno breff for allom them thet see eller høra, ath wi meth frii wilkor kerlek godwilia oc beradno modhe samtykkia kora oc fulbordha wars kæra nadhage herres konungh Cristierns ælsta son, then gudh an ath lifua æpther hans dødth, til Swerikis rikis oc allas wara rættha herra oc konungh, likawiis som ærlighe oc wælborne herra, Suerikis rikis radh oc godhe men giorth haffua førstth i Skara oc sidhan i Vpsala, som theras vppen breff ther vppa lydha. Alla the articula, som forscreffna Suerigis radh, ware kære mætbrødher, loffwath stadgath oc bebreffuath haffua i förrørda stædher Vpsala oc Skara, loffuum oc wi endræktelica stadugha fastha oc obrutlica at haldha widh wara æro sannindh oc godha tro meth wara nærwarandis vpno breffue, som giffuith ær arom æpther gudz byrdh tusandha ffirahundradha ffæmtighi vppa thet attandha arith i Lynkøpunghe, næsthe mandaghen for sancti Georgii dagh vndher war hængiandhe secrete oc incigle.

(Alle Seglene ere tilstede.)

Bagpaa: Ösgoti consenciunt in filium regis. — Öster Gyllen hwilet myn herres eldste sön.

72.

**Helsingelands Indvaanere vælge og hylde Kong Christians ældste Søn
til Faderens Efterfølger.**

3. Mai.

1458.

Høgboren herry oc første, konungh CRISTIERN. Wi fatigh idher vnderdane, klærkery frælssismæn bonder oc menoghe almoghen, som byggia oc boo i Helsingalandh, haffuum vnderstandet idhers nadz vilia, oc idhers rikesins radz breff oc samtykkio i swa matto, at the alle endræktelica keest korat oc hyllet haffua idhers nadz ældzsta son, then gud føgher æpter idher nadh lifua, til fulmektogh konungh i Swerge strax æpter idhers nadz dødth, i hwilka matte wi merkia oc befinna kunnom stora nytto oc eweghet bestandh. Thy samtykke wi oc fulbordom alle,

oc huar enkannelica for sik, met thetta wart oppet breff, swa myket til war fatighet star, alt thet rikesins radh i Swerike göra oc i thetta ærendet giort haffua. Screffuet widh Thwna kirkia oppa eth landztingh i Helsingalandh vnder landzins oc menogx almoghans incigle til ytermer stadfæstilsse oc vitnisbyrdh, arom æpter gudz byrdh m^ocd^olvij^o, oppæ helge kors dagh inuencionis.

(Seglet fattes.)

73.

Kongens Retterthing tildømmer Hr. Eggert Frille noget Gods i Rynkeby i Fyen.

1458.

27. Mai.

Wy CRISTLÆRN meth gutz nade Danmarks Sweriges Noriges Vendes oc Godhes koningh, greffuæ i Oldenborgh oc Delmenhorsth, gøræ vitherlicht ath aar effther gutz bird medlvij, proximo sabbato ante dominicam sancte trinitatis i Ringstede closthers stwæ, neruærendes hederligh fadher meth guth her abeth Magns, abeth i samæ stheth, her Jep Jenssøn, riddere i Vyby, her Andres sognæpresther i Brengstorp, Morten Wensterman, Grubbæ, Jep Mortenssøn aff vapn oc byfoghet i Ringstede, oc manghæ flere gode men som ther tha neruærendes [wore], wor skicketh for [oss] hederlich man oc welbirdigh her Beynth Krabbæ, forstander i vor fruæ closther i Roskilde, vp stoth meth frii villiæ oc meth hederlige fadhers abbeth Per Lolys i Soor oc søsther Karinæ Nielssedotthers, priorisse i for^e closther, oc menæ conuentes i samesteth samthicke gode villiæ oc berodh hugh aldeles vplodh oc skøtthe meth trææ oc thørff effter lantzlow hederligh man oc velbirdigh her Eggerd Fryllæ alth thet gotz, som for^e vor fruæ closther hauer i Fyøn i Biergherrith i Rinkeby sognh ligendes oc i Rinkeby by, meth theres retthæ tilliggelse, skow oc mark, agher oc engh, feskewan oc fegangh, woth oc thywrth, engthæ vndentaghet, huath som thet helsth er eller neffnes kan, tyl ewigh tiid ath nyde oc beholde, oc kende for^e her Beynth sik eller nogher po for^e closthers vegne enghen del eller rætigheth ath hauæ i for^e gotz i nogher made. Item tilbanth for^e her Beynth sik po mene conuentes vegne i for^e klosther ath frii oc hemle oc fullelige tilstaa for^e her Eggerd oc hans arffuinge for^e gotz for nogher mantses ydermere tiltal effther lantzlow, meth allæ sinæ tilliggilse som forscreffuet star. Ffor huilketh gotz for^e vor fruæ closther skal igen hauæ aff for^e her Eggerdh gotz som her effterscreffuet stor: Førsth j gordh i Herløff som Per Inguerssøn nw i bor oc skildher arlige ar ii½ pund bygh, j β grot, j lamb oc iiij høns. Item ij gorde i Skowerlunde, i then enæ bor nw Jes Nielssøn oc skilder arlige aar ij pund bygh, j lamb oc iiij høns; item i then annen gordh nw i bor Per Anderssøn oc skilder arlige ar ij pund bygh, j lamb oc iiij høns, meth allæ theres rettæ tilligilse, skow oc mark, agher

oc engh, feskewan oc fegang, enghtæ vndhentaghet, til ewigh tiidh ath nyde oc beholde. Item kende for^e her Beynth sik vp ath hauæ boreth po for^e closters vegnæ aff for^e her Eggerdh attæsyntywæ lib. march rede penninge. Thi tildøme vy for^e her Eggerd oc hans arffuinge for^e gotz ath nyde oc beholde meth allæ theres retthæ tilliggilsse som screffuet stor oc som hans skødhæ breff inneholdher, som han hauer aff for^e closther. Datum anno die et loco vt supra, nostro sub secreto ad causas, teste nostro iusticiario, domino Johanne Torberni milite in Brengstorp, in testimonium premissorum.

(Seglet fattes.)

74.

Kong Christians og det svenske Rigsraads Stadfæstelse paa Kong Christoffer af Bayerns Morgengavebrev til Dronning Dorothea.

29. Mai.

1458.

Wy CRISTIERN meth gutz nadh Swerikes Danmarcks Norghis Wendes oc Gotes konung, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gorum witerlight alle men som nw æra oc komme scula, at epter thy at gudh thet nw swo føgghet haffuer, at wii æra aff hans nadh oc miskund meth oc eptir Swerikis lagh oc rett fuldmechtugh konung ower Swerikes crona, tha haffuom wii meth thessa eptirscreffna wora ælskeliga radz radh, werduga fæthres ok herres meth gudh erchebiscop Jønis i Vpsala &c., Bent i Skara, Sigge i Strengenes, Olaff i Westreaars, Olaff i Aabo oc Laurens i Wexio biscope, welbyrduga mentz her Eric Axelsson wor hoffmestera, Boo Steensson, Erngisel Nielsson, Magnus Green, Gøstaf Karlsson, Fadher Wlffson, Karl Magnuson, Eric Nipertz, Thure Thuresson, Byrge Trulle, Cristiern Bentsson, Laurens Snakenborgh, Thure Jonsson, Aghe Jonsson, Johan Cristiernsson, Niels Cristiernsson, Magnus Bentsson, Eskild Ysaachsson, Greyers Matsson oc Daudid Bentsson, riddera, natheliga tilladet oc fuldburdhit then morghengaffue oc forlæning, som høgboeren første konung Cristoffer, hwes siel gudh nadh, gaff vnte oc forlente høgboeren førstinna drotning DOROTHEE wor kere husfrwe her i Swerike, then tiidh gudh them tilsammen føgghet hathe i thet helghe æchteskap, som ær Ørabro slot oc by meth læn oc land Nerke oc Wermeland til morghengaffue oc Noreskow til forlæning i hennes liiffs dagha, meth alla for^{na} slotz byys landz oc læns tilligelse konungxliga rentto rett oc rettugheet, enchte vndentaghit, i wothe oc thørre, ehwat thet helzt ær ellir nepnis kan, som for^{na} konung CRISTOFFERS breff, ther vpa giffne, ytermere lude. Hwilke wii meth for^{na} wort ælskeliga radz radh stadhfest haffuom, oc i oc meth thessa wora opna breffue fuldkommeliga stadhfestom, obrudeliga holle sculendis i allom sine article vtan alt arghit eller gensielse

i nokra matto. Oc wii allom fornempde erchebiscop biscope oc riddera, wor nathuge herris oc Swerikis rikes radh, til ytermere oc fastere forwaring gøre witerlight i thessa samme wor nathuge herris oc wora opna breffue, at wii meth godh wilia oc frii oc beradhno mothe haffuom alla fornempde ærende om for^{na} høgboeren førstines drotning Dorothees, wor kærste nathuge frwes, forrørda morghengaffue oc forlæning meth wor nathuge herra konung paa wora oc Swerikes rikes weghne samthyckt oc fuldburdhit, oc i oc meth thessa opna breff samthyckiom oc fuldburdhom obrudeliga holle sculendis i alla sine article, som for^{na} høgboeren førstes konung Cristoffers breff, ther vpa giffne, inneholde oc vtuse i alla matto, som forescreffuit staar. Til ytermere forwaring her om haffuom wii Cristiern koning &c. oc erchebiscop oc alla andra for^{na} rikens radh meth wilia oc witskap latat hengt wora secrete oc insigle meth Swerikes rikes insigle fore thessa wora opna breff, som giffuit ær i Stokholm aarom eptir gutz byrdh thusende firehundrethe halffthrediesindztiwge paa thet ottende, mandaghen nest eptir the helghe threfoldighet søndagh.

(22 Segl ere tilstede, 6 manglc.)

75.

Det svenske Rigsraads Dom, hvorved alt pantsat Krongods tildømmes Kong Christian og Sverrigs Krone.

1158.

29. Mai.

Wy Jønis meth gutz nadh erchebiscop i Vpsala oc Swerikes första, Bent i Skara, Sigge i Strengenes, Olaff i Westreaars oc Laurens i Wexio meth samme nadh bisope, Eric Axelsson, høgboeren førstes konung CRISTIERNNS hoffmestera i Sverike, Boo Steensson, Erngisel Nielsson, Magnus Green, Gostaff Karlsson, Karl Magnesson, Byrge Trulle, Thure Jønsson, Aghe Jønsson, Eskild Ysaacksson, Fadher Wiffsson, Greyers Matsson, Johan Cristiernsson, Niels Cristiernsson, Magnus Bentsson, Daud Bentsson oc Niels Stwre riddera, wor nathuge herres konung Cristierns oc Swerikes rikes radh, gørom witerlight alla som nw æra oc kome scula, at aarom eptir gutz byrdh thusende firehundrethe fæmtiæ paa thet ottende paa Stokholms hws, then mandagh nest eptir the helghe threfoldighet søndagh, ware wii alla forsamlethe i nærwærilse høgboeren førstes konung CRISTIERNNS, wor nathugste herris, at ouerwæye oc forhandle Swerikes krones werdugheet oc bestand. Ibland andra ærende som tha fore komme lod for^{na} wor nathuge herra oss vnderstaa, at Swerikes crona wor fornæthret oc forkrenckt i manga matto, oc sønderliga i thy at hans nathis forfæthre konunge

i Swerike hathe vdhset til pant cronenes land læn oc rentte meth swodane oskelliga wilkor, at the pante scula til cronena atterløses for howit swmen vtan alt affslagh, som fran cronen wæriþ haffua i lang tiidh, cronen til skathe oc forderff oc them, som swodane læn i pant haft haffua oc en haffua, til stoor siele wathe oc ewigh forderff, som wel frychtende ær, epter gutz oc then helghæ kirkes bescreffne lagh oc rett, begherende aff oss, at wii thet ærende wilde til oss anname oc ouerwæye ther vi æy all eneste cronenes bestand, men iæmwel therres sieles nyttørfsteligheet oc gagn, som swodane gotz oc pant i swo matto i wærie haft haffua oc en haffua. Hwilket ærende wii alla for^{na} epter wor nathugste herres beghering til oss annamethe oc yterliga mellom oss ouerwæyedhe, som wel tilburdhe. Men i for^{na} ærende innerliga betrachtete wii nytteligare at wære gutz retwise at følghe til sielsens ewigh bestandilse, en nogher mantz forgængeligh oretwise, verdens righdom at haffua nywte eller sammen komme i swo matto, moth gutz oc then helghe kirkes retwise skickelse, som forescreffuit staar. Thy haffwa wii alla for^{na} wor nathugste herres oc Swerikes rikes radh eendraghteliga oc meth frii wilia oc beradhno modhe, engen omoth sighendes, for rette funnet oc for rette vthsighe, at alla the gotz læn oc rentte, som til thenna dagh fraa Swerikes crona haffua vdhstandet til pant, scula frii igen komme oc wæra, ehwor the helzt liggiandes æra i Swerikes rike, eller hwo them helzt i wærie eller i pant haffua, andeliga eller wæildzliga, oc alla swodane pante gotz dømme wii i gutz naffn, alla for^{na} wor nathuge herris konung Cristierns oc rikens radh, i oc meth thetta wort opna breff til oc vnder hans nadh oc Swerikes crona bliffua sculendes frii qwytte ledighe oc løse, vtan hwers mantz gensielse hinder eller hielperedhe i nokra matto eptir thenna dagh. Wara thet oc swo, at nogher for^{na} cronenes pant hathe æy swo lenge vdhstandet, at therres vpbyrdh fult giordhe for howit swmen eptir skelligheet reghnendes, tha skal wor nathuge herra konung Cristiern them fultgøra oc wetherleggia hwes bryst ær i howitswmen. Ær oc vpbyrden mere en howitsumen om nogher for^{na} pant, thet sættia wii til wor nathuge herra, swo at the, som swodane pant i wærie haft haffua til thenna dagh, scula sigh meth hans nathe ther om fordrages, som gutz oc then helghe kirkes rett vtuiser. Til ytermere oc fastera forwaring oc wissen her om haffua wii alla for^{na} meth frii wilia oc beradhno modhe meth Swerikes rikes insigle latat henge wora secrete oc insigle for thetta wort opna breff, som giffuit ær aar dagh oc stadh, som foreschreffuit staar.

(Alle 23 Segl ere tilstede.)

Bagpaa med en samtidig Haand: *Litera judicialis super omnibus pignoribus in Swecia, libere regi et corone adiudicatis perpetuo possidendis.*

76.

**Det svenske Rigsraad tildømmer Kong Christian og Sverrigs Krone alt
Kong Carl Knudsens Gods.**

1458.

30. Mai.

Wy Bent i Skara, Sigge i Strengenes, Olaff i Westreaas oc Laurens i Wexiö meth gutz nadh biscope, Boo Steensson, Erngisel Nielsson, Magnus Green, Fadher Wlffson, Karl Magnessøn, Eric Nipertz, Birge Trulle, Thure Jønsson, Aghe Jønsson, Eskild Ysaachsson, Greyers Matson, Johan Cristiernsson, Niels Cristiernsson, Magnus Bentsson, Niels Stwre oc Daudid Bentsson, riddere, gørom witerlight, at aarom epter gutz byrdh thusende firehundrethe fæmtii paa thet ottende, tiisdaghen nest epter dominicam trinitatis, wora wii alla forsamlethe paa Stokholms hws at forhandle oc ouerwæye rikens merkelige ærende oc ther om for rette saade, nerwærendes høgboren første konung **CRISTIERN** wor nathugste herra, oc lod hans nathe oss tha vnderstaa oc rett begherede over konung Karl, oc yterliga berette then stora forderff thessa rike wore i kompne for hans skull, i thy at the atskildes i then fasta kerliga sambindelse som the i manga aar oc i lang tiidh wærit hadhe oc obrudelige bliffua sculde, som godhe oc faste forwaring om oc paa giordhe oc giffne ware meth eedhe loffte oc faste beseghelde breffue, ludendes meth flere ord oc article oc swo clarliga vdhthrucht war, at om nogher ware eller wordhe kunne swo mechtugh aff slecht byrdh eller cronenes læn oc rentte at han nogher tiidh dyrffwedhes swodane kerliga sambindelse at forstøre eller imoth at gøre, sigh selffuom eller nogher aff sinom slecht til konung i noghit aff rikene weldelige vpathøye, oc rikene ther fore atskildes, tha skulde rettes ouer honum som ouer een rikens forderffuere &c., oc konung Karl, fore sin giri hofferdh oc ondzske swodane kerliga bebindilse æy achtendes, moth sina eyghua eedhe loffte oc breffue, lod sig weldelige wælies dømes oc cronenes til konung over Swerikes rike moth Swerikes lagh, oc manga werduga rikens radh imoth, en thoc at the fore therres liiffs fare oc stora forderff thorde thet æy wethergøre eller openbare neke. Oc ther meth atskildes thessa rike oc komme i stoor forderffueligh krii, som thy wær manga oskilduga swo wel som skylduga haua røn vpa taghit oc i stoor forderff kompna æra, meth brand roff oc mordh &c. Fframedelis berette wor kærste nathuga herra konung Cristiern then stora forderff, som konung Karl giordhe Swerikes crona, i thy at han meth sigh bort ferdhe alla rikens clenodia, guld sølff oc penninga, oc haffuer giort oc lod Swerikes rike i swodane forderff som thet nogher tiidh wærit haffuer, oc at han all eneste æy bort ferdhe thet han i sin tiidh til sammen laght hadhe, botha aff cronenes skat oc rentte eller i andra matto, retteliga eller oretteliga, men iæmwel kosteliga rikens clenodia oc guldcroner som giffne ware thessa rike til werdugheet oc ærligh amindelse aff edhle førstinner drotning **MARGARETA** oc drotniug **PIIYLIPPA**, hwes siele gudh nadhe, oc at sidhen han vdh aff rikit kom, oc

wor nathuge herra konung Cristiern fuldmechtug konung war eptir Swerikes lagh oc rett, tha haffuar han meth radh oc daeth latat ført awindzskiold moth wor nathuge herra in paa Swerikes rike oc latat skinde oc brænde skibh oc andra stycke, som fore oss strax nw meth skelliga witne bewist war, oc styrker for^{na} wor nathuge herres oc rikens fiende meth guld oc sølff, hielp oc trøst, paa rikens argheste oc forderff &c. Oc ther til hathe han thenckt at kommet rikens land oc læn i større forderff meth Rytzer oc andra ocristnes hielp oc trøst moth gudh æra oc rett oforwaret, hathe gudh thet æy besønderlica meth sin nadh affwænt, som wel bewislight ær meth hans eyghet opna beseghlde breff. Ffore swodane tiltal oc andra wor oc ær for^{na} konung Karl stæffnder aff wor nathuge herra konung Cristiern hiid at komme i riket i pingxvghe nest forledhen, at gøre oc hende rett om for^{na} ærende oc andra som nathuge herra oc Swerikes rikis inbyggjara haffua til honum at tala, oc ær leydheth for all vræt, som thet sigh bør. Nw epterthy at han æy kommen ær, oc ingan paa hans weghne som sigh i rette giffue wil, badh oc begherethe for^{na} wor nathuge herra konung Cristiern, at epterthy at hans nadh, paa sine oc Swerikes rikes weghne, haffuer høyst tiltal til for^{na} konung Karl, at wii skulde oc wilde swodane for^{na} hans nathes oc rikens ærende oc tiltal til oss at anamme oc hans nadh oc Swerikes crona hielpe skicke oc dømme rett i oc ower for^{na} konung Karls erffuegotz køpegotz oc pantegotz, oc at wii thet swo yterliga owerwæye oc betrachte wilde, oc honum oc Swerikes crona ther om rett hielpe, swo at han matte swo straffes oc rettes fore swodane for^{na} tiltal oc gerninger som wetherbør, swo at andra æy dyrffwes scula epter thenna dagh swodane ærliga oc kerliga sambindelse, som rikene vti æra, moth therres eedhe loffte oc beseghlde breff at forstøre, rikene til forderff &c., om swodane ærende igenomgaas meth mildheet oc æy strengeliga fuldfølges, som thet sigh hører, godhe til een ærligh bestandilse oc omilde til en retwise frychtelse oc amindelse. Hwilket ærende wii alla for^{na} wor nathuge herres konung Cristierns oc rikens radh i Swerike til oss annamethe oc grandgiffueliga oc meth beradhno mothe randsaghethe oc ouerwæyethe mellom oss som wel tilburdhe, oc funne thet swo i sanningen, at the keremaal, som for^{na} wor nathuge herra foresætte moth konung Karl, hathe sigh swo forlubet Swerikes crona til forderff, oc at han steffnd war oc æy til swars kom, oc ingan paa hans weghne som ther til i rette sware oc gøre wilde, som thet sigh burdhe. Thii ware wii oc æra swo eendraghteliga ouereens, haffuendes gudh oc retwise for øghen, at wii giordhom skickedom oc dømptom i for^{na} sagh oc om for^{na} konung Karls gotz, oc i oc meth thessa wora opna breffue, gutz naffn paakallet, skickom oc dømom, thoc æy swo strengeliga som wetherburdhe, for sagh skull, men miskund oc mildheet betrachtendes oc gørendes meth retwisne, i swo matto at alla konung Karls erffuegotz køpegotz oc pantegotz scula wæra eptir thenna dagh, oc nw dømpte æra vnder wor nathuge herra konung Cristiern oc Swerikes crona til ewigh tiidh for swodane ærende oc tiltal som forescreffuit staar, ehwor the helzt æra eller liggia i Swerikes rike, thoc hans døtters rettugheet oforsømet oc oforkrenckt i therres

mothers morghengaffua oc i alla therres fædhernes kopegotz oc pantegotz, som therres father hathe oc tilhørde før en han lod sikh swo weldeliga til Swerikes crona intrænge, konung at wæra, som forescreffuit staar. Til ytermere forwaring oc fastera wisse om at for^{na} wor dom fast stadugh oc obrudeligh nw oc i tilkommende tiidh bliffua oc wæra maa oc skal, lata wii alla for^{na} wor nathuge herres konung Cristierns oc rikens radh i Swerike meth Swerikes rikes insigle henge wora secrete oc insigle fore thetta wort opna breff, som giffuit ær aar dagh oc stædh som fore ær rørt.

(Alle 20 Segl ere tilstede.)

77.

Calmar Byes Samtykke til Valget af Kong Christians ældste Søn til Faderens Efterfølger.

1458.

(Jvnf. Nr. 68.)

17. Julii.

Alle men thetta breff see eller hōra læses helsom wii Pether Braghe, Hemming Andersson, Wiliom Reyer oc Didric Spegeler, borghemestere i Calmarn, Anders Lippa, Karl Michelsson, Beynt Laurensen, Torbiørn Thormodzson, Offe Iwl, Anders Olaffson, Hinric Medeltørp, Hans Talgh, Hinric Hiwpe, Diidric Hauerbeck oc Hinric Hwitte, radhmen, Ingwar, Germund Thorisson, Niels Hemmingsson, Philippus Iensson, Olaff Kyla, Berend, Olaff Ernilsasz*, Lasse Bagge, Pether Kōpman, Magnus Ericsson, Ioan Pethersson, Jesse Nielsson, Hinric Scheper, Hans Bentsson oc Ioan Grobbe, borghera samme stædz, ewindeliga meth wor herra, oc gørom witerlight alla nerwærendes oc kommesculendes, at epterthy at gudh thet meth sin mildheet swo fōghet haffuer, ⁊ at hōyboren første koning CRISTIERN, wor nathugste herra, ær fuldmechtug konung epter Swerikes lagh ower Swerikes rike, oc thessa thry rike æra ther meth igen kompne i godh gamal kerligh sambindelse, gudh thess loff haffua: tha at vntwike epter for^{na} wor nathugste herres dōdh swodane forderff, som thessa thry rike i thessa framledhna aarom thy wær nw wærih haffua meth orlogh oc krii, haffua werduga fæthre erchebiscop biscope oc riddera, rikens radh oc alla friborne oc frelses men, kōpstædhemen bōnder oc mena almogha i oc ouer Suerikes rike eendraghteliga samthyekt oc fuldburdhit for^{na} wor nathugste herres konung CRISTIERN'S ELDZSTE SØN, hwær epter annen, til fuldmechtuga konung ower Swerikes rike at wæra epter for^{na} wor nathugste herres dōdh, oc hōghboren fōrstinna drotning

*) eller *Ernilsason*, o: *Erngislason*?

DOROTHEA hwlla oc tro at wæra epter theres yterste macht oc formagha, som rikens radz oc godhe mentz oc borghemestares radhmentz oc menighetz i Stokholm opna breff ther om giffna ytermere vtuisse. Oc at swodane ærende thess fastere bliffua maagha oc schulo, ware nw om pingxdagha nest forledhna rikens radh lagmen godhe men oc almogha forsamplthe i Stokholm epter Swerikes lagh thet eendraghteliga at fuldburdhe, gudh til loff oc sancti Eric konung, oc thessa rikene til bestand, swo at paa the helghe threfoldighetz sôndagh war for^{na} wor nathugste herra konungs eldzste sôn laghliga walder kaaren oc aff alla laghmen openbarliga eendraghteliga, engen omoth sighendes, dômper til retten herra oc konung i oc ower Swerikes rike fuldmechtug at bliffua oc wæra epter for^{na} wor nathugste herres dôdh, oc komme honum nokot til, tha then som honum nest eldzst wara, som forescreuet staar, hwilket oss hobes til gudh at thessa thry rikenes inbyggjara skal wæra til glædhi hughnat oc ewight bestandilse. Thii haffua wii nw alla forscreffna oc hwer i sin stædh meth beradhno mothe oc frii wilia oc wilkor paa wora oc alles wora metheborghera wegna i Calmarn sammeledhis samthyckt oc fuldburdhit, oc i oc meth thetta wort opna breff samthyckiom oc fuldburdhom forscreffna høyboren førstinna drotning Dorothea til wor keriste nathuge frwe oc drotning oc begges theres edhle oc høyborne søner til wor nathuga herra oc fuldmechtug konung at haffua epter forscreffna wor nathugste herres konung Cristierns dôdh som fore ær rørt. Oc loffua wii oc tilbinde oss alla oc wora metheborghera, oc hwar besønderliga, som nw æra oc komme schulo i Calmarn, i oc meth thetta wort opna breff meth liiff gotz oc stadh høruge oc tro at wæra oc fuldkommeliga biistændighe for^{na} høyboren førstinne drotning Dorothea for wor keriste nathuge frwe oc drotning, oc for^{na} høyborne edhle første, wor kere nathugste herres konung Cristierns oc hennes nathis søner, for wora retta herrer oc konunge i alla matto som forescreuet staar meth all troskap oc hwlskap epter for^{na} wor nathuge herres konung Cristierns dôdh, widh wora sanning æra oc godha troo, vthan alt arght gensielse eller hielperedhe i nokra matto. Till ytermere forwaring oc wissen her om haffua wii latat hengia wor stadz insigle meth wora insigle for thetta wort breff ther giffuit ær i Calmarn aarom epter gutz byrdh thusende firehundrethe fæmtia paa thet ottende, feria secunda post festum diuisionis apostolorum.

(Alle Seglene, ialt 31, ere tilstede.)

Stilstands-Tractat mellem Danmark og Polen.

1158.

28. Julii.

Witlik sy alle den jhennen dee dessen breeff zeen effte horen lesen, dat na der borth Cristi vnsers heren dusent veerhunderth dar na im achtvndfufftigesten jare, in sunte Pantaleonis dage, vpp dem rathuse bynnen Dantzke, sint vorgadderth gewest dee gestrengen vnd erbaren mannen her Nicolaus Ronnow, her Magnus Green vnd her Werner van Parszberge, riddere, vnd her Daniel Kepken van Nuland secretarius, vulmechtige sendebaden des irluchtigsten hochgebornen forsten vnd heren, heren CRISTIERN, der rike Dennemarken Sweden vnd Norwegen &c. koninges, syner gnaden lande lude vnd vndersaten vpp der eyne, vnd dee gestrenghe vnd erbaren her Stibur von Ponitz, vnderkemerer tho Pazenow vnd starusta in Grothpalen, ritter, vnd her Nicolaus Schonberch notarius, sendebaden des irluchtigsten hochgebornen forsten vnd heren, heren KASIMIRI koninges tho Palan, grothforste tho Lettouwen, tho Ruszen vnd Pruszen erfeling vnd here &c., dee ersamen her Symon Holste vnd her Johan Lanthgreue, radessendebaden van dem Elfinge, vnd dee ersame rath tho Dantczke, van wegen vnd vulmechtich des gnanten heren koninges tho Polan, syner lande lude vnd vndersate, vpp dee ander syde, vmb veyde krigh vnd vnwillen alz denne twiischen beyden heren koninghen vorschreuen vnd erer beyder lande ithlike tyd wente an dessen dach gewest syn, vnd hebben sik durch thodaeth vnd flythige medebeweringhe der ersamen her Johan Lunenborges borgermeisters vnd her Johanñ Lunenborges borgermeisters vnd her Johanñ Westuales rathmanns, radessendebaden der stad Lubeke, der erschreuen veyde krigh vnd vnwillen in eynen frede vnd frunthlik bestand gesettet, in wise zo alz hir nahe beschreuen steil. Int erste dat dee erbenanten beyde heren koninghe mit erer beyder gnaden riken landen luden vndersaten medehelperen byliggeren vnd dee mit en sulke krighe hebben helpen foren vnd in dessen krighen begrepen synt, eynen frede vnd fruntlik bestand holden vnd lyden sollen vnd willen, dee begynnen vnd angan soll vpp datum desses breues, vnd duren vnd waren beth vpp sunte Bartholomewes dach negestkamende vort ouer eyn jar ane geferde, vnd nymand van dessensuluigen beyden heren koningen edder erer beyder vndersaten ensall in dessemsuluigen frede vnd bestande nynes deles vyande starken offte en jhergen ane bystendich wesen vnd ok jhemande husen hegen effte vpholden, dee des anderen lande offte vndersaten beschedigen edder ergeren wolde in jenigher mate, ane alle argelist. Vnd vmb forderen frede sone vnd lengeren vpslach tho bearbeidende, is vorramet eyn dach bynnen der stad Lubeke to holdende vpp sunte Philippi vnd Jacobi dage negestkemende, vpp welken dach dre genanten heren sendebaden des heren koninges to Dennemarken vor ere schedeszheren tho hebbende vthgenomet hebben den irluchtigen hochgebornen forsten vnd heren Alue, herthogen tho Sleszwig vnd greuen tho Holsteyn &c., vnd den ersamen rath der stad

Lubeke, vnd dee sendeboden des heren koninges tho Palen, de vam Elfinge vnd van Dantzke vthgenomet hebben dee ersamen rede der stede Rostock Wismar Stralesund Gripeswold vnd Stetty, twee stede van den vifen, vpp de erschreuen dachuarth alz ere schedesheren tobringende, vnd sulke erschreuen veer schedeszheren sullen samptliken vnd eyndrechtliken vullmacht hebben allen schaden an beyden syden gescheen, welkerley de sy, to erkennende. Vnd effte dee veer schedesheren der sthedinge nicht eyns dregen konden, dat se denne samptliken vnd eyndrechtliken dar thor stede eynen ouermañ kesen mogen. Ok zo sullen dee veer schedeszheren gantze vnde vulle macht hebben vpp dem erschreuen dage eynen ewigen frede tho makende effte furderen by frede vnd fruntlik vpslach to uorlengende. Vnd, dar got vorsy, weret dat jhenich deel in den middelen tyden desses fredes vnd bestandes beschediget wurde, dat sal vpp den erschreuen dage vor allen dingen erkant werden. Vnd vpp sulken erschreuen frede mogen vnd sullen dee vndersaten des heren koninges tho Palen &c. mit eren guderen in vnd durch dee dree rike tho lande vnd tho water seker vorsoken mit thofore vnd affore vpp ere breue vnd olde priuilegia in den dreen ryken en gegeuen, gelike anderen in der henze, vnd dee vndersaten des heren koninges der drier ryke mogen vnd sullen dee lande vnd gebede des here koninges tho Polan &c. veddervmb in aller mate ok zo vorsoken der geliken. Vnd tho forder orkunde vnd vorsekeringhe hebbe wii Stibur von Ponitz, Nicolaus Schonberch vnd borgermeister vnd rathmanne der stad Dantzke vorbenñ vnse sigille vnd secre:e im namen vnd van wegen vnser gnedigsten heren koninges tho Palan &c. vorbenñ, vnd wy rades sendebaden der stad Lubeke vorschreuen alze gude middelers vnse egene sigille anhangen laten to witlicheit dessem breue, dee gegeuen is vnd geschreuen in der stad Dantzke, im jare vnd dage zo alz bauen geschreuen steit.

(Seglenc ere tilstede.)

79.

Kongens Stadfæstelsesbrev paa et Skjøde til Biskop Oluf Daa.

24. August.

1458.

Wy CRISTIERN meth gwtz nadhe Danmarks Sweriges Norges Vendes ok Godes koningh, greffve i Oldhenborgh ok Delmenhorsth, gøre wytherlicht ar effther gwtz byrd ædloctauo sancti Bartolomei dagh paa wort sloth Køphenhaffn for wort radh oc retthertingh nerwærendes welbørdige men her Thorbern Bille, her Michiel Rwdh, her Johan Oxe, her Jachim Griiss, ryddherre, Anders Jenssøn wor lantzdomere i Sielandh, Skelm Perssøn oc manghe flere gode men, ther tha nerwærendes

wore, war skicket welbørdich man Jep Jenssøn, høwesman paa Harisborg, skøtthe oc affhendhe paa welbørdich quinnes wegne, frw Metthæ aff Harebergh i Skone, hedherlich man her Jep Perssøn kanik i Rosskildh paa hedherlich faers wegne, biscop Olwff Daa &c., thuo garde i Thorkilstorp i Walborshæret, i then ene gardh boer Per Jenssøn oc gyffwer iij pund korn, i then annen gard boer Moens Niclessøn, gyffwer och iij pund korn, meth theris fire garsædher oc skowæ som kalles Thorkilstorp lwndh. Item ii gardhe i Søndher Draby i Hornshæret, i then ene boer Per Mattissøn oc gyffwer $i\frac{1}{2}$ pund korn, vi grot, i lam, thuo høns, i then annen gardh boer Anders Mattissøn, gyffwer och swo myghet, meth alle theris retthe tilligelse, eynthe vnnentaghet, woth eller thivrth, ee hwadh thet helssth ær eller neffnes kan. Thy tildhøme wy for^{de} skødhe stadhwhgh oc fasth wedh sin makth ath blyffwe, oc the breff paa for^{de} gotz ær gyffwen, meth theris ordh ac artikel, som the inne holle, swo lenge nogre kommer for oss meth bethre beuisningh ther wppaa. Datum anno die et loco vt supra, nostro sub sigillo ad causas. Teste domino Johanne Thorberni milite in Brengstorp, justiciario nostro.

(Et Brudstykke af Seglet er tilstede.)

80.

Forlig imellem Greverne Morits og Gerhard af Oldenburg og Delmenhorst om den Kong Christian tilhørende Trediedeel af disse Grevskaber.

1458.

9. Octbr.

Wii CRISTIERN̄ van godes gnaden to Dennemarcken Sweden Norewegen der Wende vnde Gotten koningh, greue to Oldemburgh vnde Delmenhorst, ALFF van densuluen gnaden hertoge to Sleszwiigk, greue to Holsten Stormaren vnde Schouwemburgh, bekennen opembare uor alszweme, dat wii hebben fruntliken voreniget vnde vordragen de eddellen vnse leuen brodere vnde ohme Mauriciusze vnde Gherde, greuen to Oldemburgh vnde Delmenhorst, vmme den derdendeel dersuluen beiden herschuppe, welken derdendeel van vnnszes koningk Cristierns wegene vnse broder vnde leue ohem greue Gerd etlike tiid allene in beuelinghe gehat heft. Des hebben wii nu vmme broderliker eendracht willen dar so twisschen en beyden ingeramet, dat ze na bewiszliker redliker delinghe den voregescreuen derdendeill beyder hereschuppe na lude der registre broderliken vnde fruntliken vnderlanges schichten vnde delen scholen vnde des vortmer to geliken houetluden der rente vnde vppkome hebben, doch so dat se vns koninge Cristiern̄ dar eyne truwe hand anne holden scholen, ift wii in tokomenden tiiden densuluen vnnsen deil der beiden hereschuppe esschende worden.

Vnde wanne de delinghe aldus gepartet vnde vppe gelijke schichte gesett is, ift vnnse leuen brodere vnde ohme vorgescreuen denne dar noch nicht ouereyn anne droghen, wes denne wii Alff hertoge erbenomet na vthwisinge der registre en beiden dare anne vthsprekende werden, des scholen vnde willen se siick genogen laten. Ock schall noch en will nement van en beiden hiir na jenige sunderghe veyde anslan, sunder eyn de do dat na des anderen raede vnde doen alse wol billick is samptliken. Doch ift welk van en beyden van euenture vromen neme edder wes gewunne, dat schall vnde mach sin vrome allene sin. Vortmer wes vnnse leue broder vnde ohem greue Gerd bewisliken vorbuwet heft, dat schall nu* in der rekenschupp afslaen. Vnde hiir mede schullen de beyden vnnse leuen brodere vnde ohme van des velebenomeden derdendeils wegene der hereschupp vorbenomet vnde alles anderen vnwillen wegene, alse twisschen en mochte erreszen vnde entstan wesen, broderliken vnde fruntliken gescheden sin. Vnde so hebben wii desser voreninghe tor witlicheit vnnser beyder secret vnde ingesegel an dessen breeff laten hengen, de geuen is na godes bort verteinhundert in deme achtevn-deueftigsten jare ame daghe sancti Dyonisii.

(Begge Segl ere tilstede; Kongens er dog noget beskadiget.)

81.

Kongens Retterthingsdom i en Sag mellem Johan Oxe og Johan Frille, Riddere.

11. Octbr.

1458.

Wii CRISTIERN meth gutz nadhe Danmarks Sverigis Norgis Wendes oc Godes koningh, grefue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre witherlicht at aar æfther gutz biirdh medlvij, torsdaghen nest æfther sancti Dyonisii dagh, wor skicketh fore os oc wort menige radh oc retteretingh pa wort slot Wardingeburgh, ner^{ne} werdugh fadher Oliff Daa meth gutz nadhe biscop i Roskelde, her Eric Ottessøn hofmestere, her Claws Rynnow, her Æggert Frille, her Torbern Bylle, her Knwt Henricssøn, her Korrewitz Rynnow, riddere, Anders Jenssøn landzdomere i Syeland, welboren man her Johan Oxe pa then ene sidhe oc her Johan Frille pa then annen sidhe, om dele oc trættæ som them i mellom war, som først war om fyskeleye som war i Store Appellewiich oc innen Hestnesbek oc i Skeftiswiich, oc om skowskyel oc markeskyel som war i mellom Nykøpings leen oc mellom Brethemathe byerk oc Sersleffangh, oc om her Johan Oxes tyenere Boo Kyllingh som gaff hanum stwdh oc ledingh oc laa til Brethemathe byerk oc her Johan Frille hadde tagith hanum i sit forswar, oc mange andre skillinger som them i mellom wore. Tha gafue the oss mynne ræt makt pa bodhe

*) Istedetfor nu kan ogsaa læses im og mi.

sidher. Tha war ther sva pa sagdh, at for^{ne} her Johan Oxe riddere skal nydhe brughe oc beholde fri oc qvit oc vmbewardh for^{ne} fyskeleye strenningh oc for^{ne} Bredhemathe byerk ffore eet frit byerk oc Sersleffangh meth alle konninglighe rente oc rettigheyth i alle madhe æfther thet breffs lvdelse som han fik met sin husfru, oc hves her Johan Frille hadde vpboreth aff for^{ne} fyskeleye, thet skal bliffue qviit i sva madhe, at the skule bliffue godhe wener oc hver there skule nydhe oc brughe theris konninghlighe leen, som thet sigh bør, oc hves tiltale her Johan Oxe hadde til her Johan Friilles tyenere, tha skal her Johan Frille hyelpen hanum svameghet som ræt ær. Oc thesliges skal her Johan Oxe gøre her Johan Frille, om han nogher tiltaal hafuer til hans tyenere. Ware thet saghe at æy sva skedhe, tha skulle the kommes igeen fore oss oc wart radh. Oc hves them imellom er om skowskyel oc markeskyel, thet skal bliffue som thet war then tiidh Lasse Jenssøn hadde Nykøpingh oc Marqvardh Steen hadde Brethemathe byerk, ffør en the finge theris leen, oc hvo ther fattis noghet vpa, han tale ther pa æfther thy som loghen giffuer sigh. Datum Wardingeburgh anno die et loco vt supra, nostro sub sigillo ad causas, teste nostro justiciario, domino Johanne Torberni milite de Brengxtorp, in testimonium premissorum.

(Seglet er borte.)

82.

Hr. Thure Thuresens Qvittering til Kong Christian for nogle Adkomstbreve.

1458.

18. Decbr.

Jæk Thure Thuressøn riddere gør widerligh for alle meth thette mit obne breff at iek wetherkennes mik at haue annamet aff myn nathige herre koning CRISTIERN nogre obne breffue oc screffter som lude paa noget gotz i Swerige, som iek oc myne metharwinge nw i wære haue, oc wore paa Borcholm then tiidh for^{ne} myn nadige herre thet fick aff her Eric Ericsøn, huilke breffue her Oleff Axelsøn oc her Claues Ronnowe for^{ne} myn nadige herre til troære hand antwordhede. Thi tilbinder iek mik oc myne arwinge frii oc frelss oc vthen skadhe at holde for^{ne} myn nadige herræ oc hans arwinge for hwers mantz tiltal om for^{ne} breff. Til ydermere wissen oc forwaringh her om haffuer iek trucht mit insigle nethen fore thette mit obne breff, bethendes ther til strenge oc welbyrdige mentz her Magnus Greens, her Eric Rynings oc her Jwer Greens insigle. Datum Haffnis, feria tertia ante festum beati Thome apostoli anno domini mcdloctauo.

(Seglene ere tilstede.)

83.

**Kong Christians Stadfæstelsesbrev paa de Hr. Claus Rønnow givne Pantebreve
paa Salling og Sunds Herreder.**

6. Febr.

1459.

Wy CRISTIERN meth gutz nathe Danmarcks Sweriges Norges Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlight som nw ære oc komme skule, at wii aff wor sønderlighe gunst oc nathe, swo oc fore troskap oc willigh thieniste som welboren man her Claves Rønnow ridder, wor ælskeligh marsk i Danmarck, oss oc wort righe Danmarck i mange made, badhe vden landz oc innen, giort oc bewist haffuer, tha haffue wii stadhfest oc fuldburdh, oc stadhfeste oc fuldburdhe meth thette wort obne breff, alle the pantebreffue, som han oc hans arwinge haffue aff oss oc wore forfæthre, koninge i Danmarck, vpa Salinge herrit oc Swndzherrit i Fywn liggendis, oc wele hanum oc hans arwinge them holde vbrudelighe i alle made oc meth alle article som the lude oc vdhuise. Item haffue wii oc nathelighe aff een godh wilghe oc for for^{ne} her Claves Rønnows thieniste skyld vnt oc tilladet, at han oc hans arwinge skule nyde oc beholde all then rentte vpborilse saghefald brøde oc hwat thet helzt wære kan, som forescreffne herritte skylde oc rentte kunne, oc æy affslas i howit swmen i noghre made, naar wii eller wore arwinge oc efterkommere, koninge i Danmarck, for^{ne} herritte igenløse wele til oss oc kronen. Item haffue wii oc nathelighe vnt oc tilladet, at han oc hans arwinge æy skule gøre oss eller wore arwinge oc efterkommere, koninge i Danmarck, nogher thieniste eller koningxlighe thynghe i noghre made aff the for^{ne} herritte, swo lenge the them i pant haffue som forescreuit staar. Alle thesse for^{ne} article oc hwer wedh sigh forplichte oc tilbinde wii oss wore arwinge oc efterkommere, koninge i Danmarck, for^{ne} her Claves Rønnow oc hans arwinge, badhe aandelighe oc wæridzlighe, fuldkommelighe stadughe faste oc vbrudelighe at holde i alle made. Til ydermere wissen oc bæthre forwaring her om haffue wii ladet henges wort koningxlighe secret næthen for thette wort breff. Datum in castro nostro Ripensi, die beate Dorothee virginis et martiris gloriose, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

Lecta coram domino rege et
per eum admissa.

(Seglet er tilstede.)

84.

**Qvittering til Hr. Philip Axelsen for Betaling af 140 Mark af Kongeskatten
af Langeland.**

1459.

(Papirsbrev.)

4. April.

Jægh Amundh Jenssøn, prest oc priær i Dalum, gør vidherlicht alle mæn, ath jægh haffuer vpboredh po min nathighe herre KONGENS wægne aff hedherlighe man her Michel Michelssøn, her Philippes Axelssøns capellan, hundrethe march oc firethiuffue march danske pænninghe, som min nathighe herre kongen sculle haffue aff then skat, som almuen sculde giffue aff Langelandh, fore huilke c march oc xl march giffuer jæg for^{ne} her Michel quittanciam po for^{ne} min nathighe herres wægen. Til større vithne tha trucker jægh mit insægell nædhen fore thette breff. Datum in Dalum anno domini mcdlix, beati Ambrosii &c.

(Seglet er tilstede.)

85.

Kong Christians Qvittering til Hr. Johan Oxe for Skatten af Krogens Lehn.

1459.

16 April.

Wii CRISTIERN meth guth nathe Danmarcks Swerigis Norgis Wendis oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlight, at thenne breffuiser her Jehan Oxe ridder, wor elskelige man oc radh, haffuer giort oss gott fult oc alt reghenschap fore all then skatt oc landehielp, som han vpboret haffuer i Kroghens læn til thenne dagh, swo at oss altztinges ther meth wel atnøyes. Thii lade wii for^{ne} her Jehan Oxe oc hans arwinge frii quitte ledhige oc løse fore alt ydermere tiltall kraff eller reghenschap ther om at gøre oss wore arwinge oc efterkommere, koninge i Danmarck, eller nogher annen paa wore wegne i noghre made. In cuius quittance testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum in castro nostro Haffnensi, feria secunda post dominicam Jubilate, anno domini mcdlnono.

Ad relacionem dni Michaelis Rwdh militis.

(Seglet er borte.)

86.

**Kong Christians Fundats for det nye Capel, han agtede at lade opbygge ved
Domkirken i Roeskilde.**

28. April.

1459.

Wy CRISTIERN meth gutz nathe Danmarcks Sweriges Norges Wendes oc Gotes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlight alle men som nw ære oc komme skule, at efftherthy at wii aff gutz nathe wel bethencke kunne at wii alle paa then yderste domsdagh vpstande skule oc taghe løn fore wore gerninger, godhe oc onde, tha ær enchte nyttelighere til menniskens ewigh saligheet en at bethrachte oc fuldkomme the stycke, som gutz loff oc thieniste daghlighe aff holdes oc øghes kan, oc i swo made these verdens forgengeliche gotz oc righdom her om at wende til ewigh løn i himmerighe at haffue meth gudh, oc at hwer ær swo plychtigh gutz oc then helghe kirkes thieniste at formere oc øghe som gudh hanum aff sin nathe oc barmhertigheet her vdi werden gotz ac welfardh tilføghit haffuer, som hwer wil haffue løn aff gudh oc glædhe meth hans werdughe moder jomfrw Maria oc alle helghene i himmerighe til ewigheet. Oc kunne wii wel besinne oc bethrachte, at enchte ær wissere en dødhen oc enchtet vwissere en døtzens time. Thii ære wii meth wor kere husfru drotning Dorothea swo eens wordhne, at wii aff gutz nathe wele her i Roskilde synden wedher the helghe threfoldighetz oc sancti Lucii kirke vpbygge lade aff ny een capell, the helghe threfoldigheet, jomfrw Marie, sancte Anne oc the helghe thre koninge besønderlighe meth alle gutz helghene til loff oc ære, ther gutz thieniste vdi vppeholdes oc øghes maa, oss, wor kere husfrw, foreldre, børn, forfarne oc effterkommende koninge i Danmark til wore sieles saligheet. Oc skal for^{ne} capel hethe the helghe thre koninges capell, oc wele wii meth gutz hielp fundere for^{ne} capell aff thet gotz, som gudh oss her i werden aff sin nathe oc mildheet tilføghet haffuer, swo at ther vdi gutz thieniste holdes oc øghes maa. Thii haffue wii nw aff beradhen hwgh oc godh wilghe meth thet første i gutz naffn giffuit skøt oc affhend, oc giffue skøde oc affhende meth thette wort obne breff fran oss, wor kere husfrw, børn, arwinge oc effterkommende koninge i Danmark alle these effterscreffne gotz oc hwert besønderlighe wedh sigh, meth alle therris tilliggelse, agher æng skow mark fiskewatn, wot oc thywrt, lidet oc stort, oc meth alle andre therres rettigheet, oc all koningxlighe ræt, som then helghe kirke andre sine gotz friest haffuer, ehvat thet helzt ær eller neffnes kan, enchte vndentaghit, til for^{ne} the helghe thre koninges capell bliffue skulendes til ewigh tiidh. Først som ær Wixiø oc Wixiøfang meth all sin tilliggelse enchtet vndentaghit i sine fire markeskel, oc thre gardhe i Sørop i Wixiø sognh i Jørlundeherrit liggendes, som thet æyedomsbreff ydermere vdhuiser, som wii for^{ne} gotz meth køpt haffue aff her Johan Oxe, ridder, oc hans husfrw, frw Birgittæ Bondesdotter. Item een gardh i Førsløff, som Oleff Karsemose fordhom

i bodhe, som giffuer thry pund korn meth annen smaa redsle. Item een gardh sammestædz som giffuer eet pund korn meth sin redsle, i Flackeberghs herrit liggendes. Item i Hammersherrit i Kastorps sogn i Winninge een gardh som Pether Krogh vdi boor. Item sammestædz een fierding i een gardh som kalles Pilegardh, som Michel Mose vdi boor. Item een dell vdi een ødhe gardh sammestædz liggendes hoos Pether Kroghs gardh. Item een gardh i Torkilstorp meth een gardsædegardh, som Michel Smidh nw vdi boor, i Soby sogn i Wolborghs herrit liggendes, som giffuer fire pund korn oc een lødigh marck. Item een gardh i Sidhersløff i Steffns herrit, Josep Hennikessøn vdi bodhe, oc ligger til for^{de} gardh een hel fierding iordh, halffthrediesindztiwghe oc fire skepper land iordh, stuve iordh. Item een gardh i Ødhersløff i Ringstædhe herrit, som Jeyp Rodh i boor, meth alle for^{ne} gotzes oc gardhes tilligelse oc koningxlighe ret, som forescreuet staar, oc meth alle the eyedoms breffue oc bewisning, som lude paa these for^{ne} gotz, haffue wii them vnt giffuit oc skøt til for^{ne} capell til ewindeliche æye æyeschulendes. Oc wele wii oc skule, oc wor kere husfrw børn oc arvinge, efterkommende koninge i Danmarck, wære fulmechtughe patronæ til for^{ne} capell meth sine tilligelse, oc haffue fuldmacht, naar han vpygder wordher, at skicke hworledes han skal foresees oc forlænes, oc i hwad made thet best tilgange kan om gutz thieniste ther vdi vppe at holdes, efftherthy som thet gotz ther tha tilligger til recke kan oc wii mercke kunne at gudh kan wære tecknemmeligst oc oss, wor kere husfrw, børn oc arvinge, efterkommende koninge, nytteligst til wore sieles saligheet. In cuius rei testimonium secretum nostrum vnacum secreto dilecte conthoralis nostre, regine Dorothee, presentibus est appensum. Datum in ciuitate nostra Roskildensi, sabbato proximo ante festum beatorum Philippi et Iacobi apostolorum, anno domini mcdlnono.

(Kongens Segl og et Fragment af Dronningens er tilstede.)

87.

Fire Ridders Vidnesbyrd om Kong Christians Skjødning af det i foregaaende Brev nævnte Gods til bemeldte Capel i Roeskilde.

1459.

(Dipl. Arna-Magn. Dan. fasc. 25 Nr. 8.)

28. April.

Alle mæn som thettæ breff see eller høræ helsse wii Michild Rwdh aff Weedhby, Jurian Laurendssøn høuitzman paa Bawæhvs, Beint Krabbe, Ærengisel Geddæ, riddere, ewinnelige meth wor herre oc gøre widerlicht, at aar efter gudhs byrdh thusende firehundrede halffthrediesintiwghe paa thet niende, then løwerdagh næst fore sanctorum Philippi et Jacobi dagh, i Roskilde i sacristiet

i sancti Lucii kirke, hørde wii soghe oc hoos wore at høghboren første oc herre, her **CRISTIERN** meth gudhs nadhe Danmarcks Sweriges Norges Wendes oc Gotes koning, greffue i Oldemborgh oc Delmenhorst, wor nadighste herræ, i sin nadis eghin persone, nærwærendes hetherlighe mæn, dækin ærchlidiëghn cantor oc mestedelen aff capittell i sammestædh, schøtte affhende oc vploodh fran sigh oc høghboren førstinne drotning Dorothea thørris børn oc arffwinge, effterkommende koninge i Danmarck, hedherligh man her Oleff Mortenssøn domprouest i Roskilde till eet capellæ, som hans naadhe, gudh til loff oc hans nades oc alle for^{nes} siæle til salicheed, nu aff ny opbygge lade wil sōnden wiidh sancti Lucii kirke, these effterscreffne gotz Wiighsiø oc Wiighsiøfang meth mange fleræ gotz oc gaardhe til ewiigh tiidh bliffueskulendis, som hans nadis skøde oc eghendomsbreff ther vppa giffuet oc for^{ne} her prouest i mene capittels oc wore nerwærelsse oc ahøre aff hans naadhe tha antwordhit paa for^{de} capelles weghne, ydermere luder oc wdhwiser. Oc at swaa gangit oc giort ær i sanning, som forescreffuit staar, thet widhne wii widh wore gothe troo oc sanning meth wore insegle som hængde ære meth wor wilghe oc widhscap fore thettæ breff, som giffuet er aar dagh oc stædh som forescreffuit staar.

(De tre første Segl ere tilstede.)

88.

En fireaarig Stilstand imellem Danmark og Polen.

5. Mai.

1459.

Wii Alf van godes gnaden hertoge to Sleswiig, greue to Holsten Stormaren vnde Schouwenborgh, wii borgermestere vnde radmanne der stad Lubeke, schedesheren des irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren heren **CRISTIERN** der riike Dennemarcken Sweden vnde Norwegen koninges &c., vnde wii Otte Voghe burgermester, Erasmus Steenwech, Mathias Darum, radmanne, vnde Bertoldus Rutze secretarius, vanme Stralessunde, vnde wii Peter Lange Johan Bernd pegel burgermestere vnde Georgius Belouwe secretarius van der Wismer, des irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren heren **KAZIMIRI** to Palen koninges &c. vnde der stede vnde lande Prutzen schedesheren, hebben ouerwagen vnde mit ernste ouertrachtet sodane twistinge sake vnde mishegelicheid also vnder beiden obgenanten heren koningen, der stad Dantziik vnde demc lande Prutzen irresen sint: de welke twistige sake wii schedesheren vorben. bynnen der stad Lubeke vorgaddert, vppe ditmael fruntliker wiise ofte ime rech'en nicht vorscheden mochten, mer wii hebben, na velen

vorhandlingen vndertwisschen beschen, enen fruntliken vpslach vnde bestand desser erscreuen twistigen sake haluen van macht wegene des olden recesses to Dantziik in deme achtvndevefftigesten jare amme dage Pantaleonis gemaket, gedegedinget gesloten vnde vtgesproken so hiir na volget. Interste dat twisschen den vorgemelten beiden parten eyn fruntlich vpslach vnde bestand angaen schal vppe sunte Bartholomei dage nest komende, vnde schal duren vnde waren vort veer jarlangk dar negest volgende ane middel sunder alle geuerde. Vnde des so benome vnde totekene wii schedesheren vorben. den sendeboden beider koninge, der van Dantziik vnde des landes Prutzen dach stede vnde tiid, namliken nv to sunte Jacobi dage schirst tokomende vort ouer dren jaren, vmme dan wedder hiir bynnen Lubeke towesende vnde denne to zeende vnde tohorende desse erscreñ twistige sake, de vppe desuluen tiid in fruntschopp offte mit rechte van vns schedesheren hiitoleggende vnde entliken touorschedende. Des denne beide erben. parte vns schedesheren ere jura schrifte vnde rechticheide to desser sake denende eyn halff jar edder eyn verendeel jars touoren ouersenden vnde schicken scholen vnde willen vnuorsumet. Vnde des schal de erbenomede olde recessz bliuen vnde wesen bii werde vnde bii vuller macht vngekrencket. To merer orkunde vnde witlicheit hebben wii hertoge Alff vnse ingesegel vnde wii borgermestere vnde radmanne der stad Lubeke vnser stad secretum, alse schedesheren des obgenanten irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren, heren Cristierñ koninges to Dennemarcken &c., witliken heten hengen an dessen breff. Vnde wii radessendeboden vamme Stralessunde vnde van der Wismer, alse schedesheren des irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren, heren Kazimiri koninges to Palen &c., der stad Dantziik, der stede vnde des landes Prutzen erbeñ, bruken dessulfften der van Lubeke secretum hiir mede to, des se vns gutliken gegunt hebben vmme vnser vlitigen bede willen vnde gebreke vnser segele. Gegeuen vnde screuen na der bord Cristi vnser heren verteynhundert, darna in deme negenvefftigesten jare, des sonauendes na vnser heren hemeluardes daghe.

(Begge Seglene ere tilstede.)

89.

Dom, hvorved Aarhus By tildømmes Kongen.

1459.

23. Junii.

Wii Tve, meth gudhs nathe erchebiscop i Lund Sweriges første oc pawens legatus, kungøre meth thette wort opne breff, at aar efter gudhs byrd mcdlix^o sancti Hans baptiste afften pa slottet i Københaffn fore oss oc mange flere godhe men som tha nerwarindes ware, som ware

werdighe fæthre meth gudh biscop Oluff i Roskilde, biscop Knut i Wiborgh, oc welbyrdighe oc strenge riddere her Claus Rønnow, wor nadighe herre koningh CRISTIERNs marsk, her Oluff Axilssøn, her Iwer Axilssøn, her Knut Henricssøn, her Oluff Lunge, her Korrefitz, her Michil Rwdh, her Strange Nielssøn, riddere, oc Anders Jenssøn landzdomere i Siælland, war skicket welbyrdigh oc streng ridder her Eric Ottessøn, wor nadighe herres hoffmester, oc tiltalethe oc skyllethe pa wor nadighe herres weghne werdigh father meth guth biscop Jens i Aars, at han icke hathe holdet then saffn som han sagde wor nadighe herre oc somme aff hans nades erlighe raadh i Kalundeborgh om wor frwe daghs tiidh natiuitatis som nw nest forledhen er, i thet at wor nadighe herre skyllethe hanum fore at han tilstædde Esbern Jwde at seile wt aff Aars haffn i modh hans nades forbuth, som her Claus Rønnow til foren hathe kungiort i Horsnes meth wor nadighe herres credencie breff i swo madhe, at enghen skulde tilstædde noghre fittalghe wt at seile aff noghre haffne wner Danmarks sidhe at gøre skathe i siøen, modh hwilket forbuth loth biscop Jens Esbern Jwde wt seile aff Aars haffn. Ther fore ware somme aff wor nadighe herres erlighe raadh begærende aff biscop Jens, at han skulde wplathe wor nadighe herre Aars by, hwilken som han oc Aars domkirke hathe i pant aff kronen, swo at biscop Jens skulde fruit anworde wor nadighe herre Aars by oc thet pante breff som ther wppo ludethe. Ther swarethe biscop Jens til oc sagde, at han matte thet icke gøre meth minne æn han hathe raadh meth sit capittel i Aars. Tha war thet tilladhit aff wor nadighe herre oc hans nades erlighe raadh som tha nerwarindes war, at biscop Jens skulde haffue raadh meth sit capittel om these for^{ne} ærinde, oc jette biscop Jens i wor nadighe herres nerwarilse, wors oc flere gothe mentz, at han wilde giffue wor nadighe herre swodan swar po these for^{ne} ærinde innen sancti Michils dagh som nw nest forledhen ær, at hans nathe skulde enchte skylde hanum fore then sagh. Nw efterthii biscop Jens icke holt wor nadighe herre thet som sagt war i these for^{ne} ærinde, thii dømme wii efter these godhe mentz raadh oc samtycke som for^{ne} stande, at kan biscop Jens icke foreene sikh i minne meth wor nadighe herre innen morghen afften fore thet at han icke holt hans nathe som sagt war, tha dømme wii wor nadighe herre Aars by frui til igeen, oc thet pante breff, som pa for^{de} pant ær wtgiffuit oc ludder, dømme wii enghen macht at haffue efter thenne tiidh. In cuius rei testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum anno die et loco supra dictis.

(Seglet mangler.)

90.

Jens Pedersens Skjöde til Kong Christian paa noget Gods i Skidesysse.

1459.

27. Septbr

Alle men thette breff see eller høre leses, helser iegh Jens Pædherssøn a wabn ewinnelige meth wor herre oc kungør meth thettæ myt obne breff at iæk meth frii oc godh wilghe oc beradh hwgh haffuer vpladit affhend oc skøtt fran migh oc myne arwinghe til hochboren førstæ koning CRISTIERN, myn nadighe herre, oc hans arwinge alt thet panthegotz liggendis i Skydesysse i Norghe meth alle sin tilligelse oh rethtuchedh, som iek fick effter Herlagh Pæderssøns myn brodhers døth, hwilket gotz Thoreld Kane haffdhe i pant sett forscreffne myn brodher, i swo madhe at om forscreffne gotz finnes at være myndher wært en tolf hwn drethe læthe gylden, nar gudh wil at hans nathe in i Norghe kommer, tha skal iek eller myne arwinge hans nathe strax wedherlegghe oc vpfylle hwes han migh eller myne arwinge ther vdi æy fordrage will. Oc tilbinder iek migh oc myne arwinge at antworde oc følghe lade forscreffne myn nadighe herre alle the panthebreff, som ieg oc myne arwinge haffue vpa for^e panthegotz, oc kennes ieg mik oc myna arwinghe enghen rethtuchedh eller deel at haffue i forscreffne pantegotz oc pantebreffue her eptir i nogher madhe. Item haffuer for^{ne} myn nathighe herre vnt oc befalet migh forscreffne gotz i være at haffue i swo mathe, at ieg skal gøre hanom ther aff gothe rethe oc reghenschapp hwært ar, swo lenge hans nathe tilsigher. In cuius rei testimonium sigillum meum est appensum. Datum Haffnis, feria quinta ante festum beati Michaelis archangeli, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

(Seglet er tilstede.)

91.

Retterthingsvidne om et Skjöde til Kong Christian paa en ventende Arv.

1459.

14 Novbr.

Wii CRISTIERN medh gwtz nathe Danmarks Swerigs Norgs Wendes ok Godes koningh, greffue i Oldhnborgh ok Delmenhorst, gøre wytherlicth alle, at aar effter gwtz byrdh medlix, then othensdagh nesth effter sancti Martini episcopi dagh, for oss i Køpenhaffn i grabrødre closter stwffue, nerwerindes hederlich oc werdich fadher medh gwth her biscop Knuth aff Wyborgh, her Korphiss Rønnou, her Johan Oxe, her Anders Niclessøn, her Biørn, riddere, Jørghen Sandh, Jahan

Fycsøn mentaalr (sic), wore kære hostrues hoffsin, Lasse Dan, Knuth Nielssøn, Per Cristiernssøn oc mange flere gode men ther tha nerwerindes wore, war skicket besken man Syuorth Jepsøn aff Rakkeby i Børløm herrit, skøthe oplodh oc fullelich affhende welbordich man her Jens Thorbernssøn ridder i Brengstorp paa wore wegne til ewerdhelich eyæ fraa sigh oc sine arwinge oc til oss oc wore arwinghe eller wore effterkommer, koningh i Danmark, all then arff oc rettigheth, som for^{ne} Syuorth tilful eller tilfalle kunne i reth arff meth sin hostru effter Anders Thomessøns dødh, rørendes oc wrørendes, enthet wndhentaget i nogre made, ee hwadh thet helst ær eller neffnes kan, medh the breffe som paa gotzen rør, ee hwo them i wære haffuer, anthen medh panth eller eyndom, wndentaget tesse effterscreffne gotz som ær en gard i Hunneløff, then østhersth, som Saxe i boer, en gard i Jerssløff, som Anders Nielssøn i bode, oc en thrydieparth i then westersth gard i Nørrewroo. Item kendes for^{de} Syuorth Jepsøn sigh wp at haffue boret aff oss fææ oc fulth werdh for for^{ne} rettigheth til sin gode noffue. Ther offuer tilbanth for^{ne} Syuorth sigh oc sine arwinge at frii oc hemle oss och wore arwinge eller wore effterkommer, koningh i Danmark, then for^{ne} arff rettigheth oc breffue for nogre mans tiltall effter lantzlogh. Datum anno die et loco vt supra, nostro sub sigillo ad causas, teste justiciario nostro, domino Johanne Thorberni milite in Brengstorp, in testimonium premissorum.

(Seglet fattes.)

92.

En Skrivelse fra Örkenöernes Indvaanere til Kong Christian.

29. Febr.

1460.

Excellentissimo principi ac metuendissimo et inuictissimo domino, CRISTIerno dei gracia Dacie Suacie (sic) Noruagie Gotorum Sklauorumque regi, duci Histonie ac comiti de Oldenburgh et de Delmonhost (sic), vestre illustrissime magestatis fideles legii seruitores minimi ac mandatarii simplices et humilimi Thomas de Kyrknes et Johannes Mager, burgenses et balliui vestri burgi de Kyrkwaw, ac communitas tocius comitatus Orkadie cum omnimoda fidelitate et subieccione reuerencias debitas, tanto nostro principi condignas, et honores. Serenissime vestre regalīs excellencie aures nobiles et mansuete nobis, vestris panperculis, easdem in nostra necessitate pulsare constrictis, de sua benignissima pietate aduertere dedignantur, qualiter magnificus et potens dominus Johannes, comes Rossie et dominus insularum, nobis ac terris vestris Orcadie et Zetlandie ab antiquo inimicus capitalis, cum omnimoda sua potestate non parua nos et eas de anno in annum et iudicēs seuissime

nittitur depopulare, edificia comburere, bona depredare, ac omnes vestros legios inhabitantes usque ad exterminium interemere, erga quem et tantam potenciam post deum et vestram serenitatem defensorem ignoramus, nisi tantum gratum et nobilem principem dominum nostrum Vilhelmum comitem Orkadie et Cathtanie ac dominum de sancto Claro, qui ob nostri defensionem a premissis de nostro letali conflictu estiuale detrimento apparente compaciens signanter propter vestre excellencie honorem ad guerras expensas labores et pericula se et sua exponit indefesse, interdum et maxime ob deliberationem nostri cum Jacobo rege Scotorum illustri, alias in comitatu suo Cathtanie et alibi inimicorum crudelium maliciosis et seuissimis propositis sagaciter obuiando, ita quod hucusque, laudes altissimo, nos saluos illesos et pacificos a dictis periculis eminentibus feliciter obseruauit, absque cuius presencia et defensione in occasione gladii et ignis combustione perditum essemus penitus et perempti. Igitur premissis attentis et aliis non paucis, ob longaminitatem vestre excellencie minime scriptis, consideratis, ipsum post vestram gratiam dominum nostrum de sua absentia longea a vestra magestate exhibita excusare dignemini graciose. Nam nunc, ut veresimiliter apparet, suis mediantibus diligenciis, per dictum regem Scotorum illustrem res et materie indecise inter ipsum et prefatum comitem Rossie in breui ita determinari sciuntur, quod, nobis vestris legiis et terris saluis, ad vestram presenciam graciocissimam accedet indilate, prout hec omnia per vestrum natiuum capellanum Johannem Nory, latorem, vestre gracie lacius declarentur, cui nostra minima (sic) ex parte indicenda fidem adhibere dignetur vestra excellentissima serenitas et illustrissima regia magestas metuenda, quam conseruet ad vestri nobilissimi cordis desiderium optatum Criste creator omnium. Scriptum sub sigillo communi Orcadie, cum consensu tocius communitatis, apud Kyrkiwau vltimo Februarii anno domini M^occcc^o sexagesimo.

(Levning af det paatrykte Segl findes.)

93.

Greverne Morits og Gerhard af Oldenborgs Afstaaelse af alt Krav paa Hertugdømmet Slesvig og Grevskaberne Holsten og Stormarn til Kong Christian.

1460.

7. Marts.

Wy MAURICIUS vnde GERD, brodere, to Oldemborch vnde Delmenhorst greuen, don witlik bekennen vnde betugen opembare vor alle den jennen de dessen breff seen horen ofte lesen, dat wy vor vns vnse eruen vnde nakomelingen to ewigen tiden mid guden beradenen sinnen vnde

vullenkomenen willen, so nu de hochgeborne furste her Alff, hertogh to Sleswigk, greue to Holsten vnde Stormaren &c., vnse leue ohem, deme god gnade, van dodes wegene affgegan is, des wy beide vorbenomet mid sampt deme irluchtigesten hochgebornen forsten vnde heren, heren CRISTIENSE to Dennemarken &c. koninge, vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere, to den vorgeanten landen de negesten angebornen eruen sind, mid deme suluen irluchtigesten vnseme leuen heren vnde brodere ene richtige stede durende warende ewige endracht vorkopinge ouergeuinge vnde vorlatinge vngenomen gemaket vnde gantzerdinge angegan hebben, also dat de genante irluchtigeste forste her Cristiern, vnse gnedige leue here vnde broder, vns Mauriciusze vnde Gerde vorbenomet, vnser eruen vnde nakomelingen sin druddendeel vnser herschoppe Oldenborch vnde Delmenhorst, welket eme sinen eruen vnde nakomelingen so vrii tobehorende was also de anderen twe dele der twier genanten herschoppe vns beyden vnser eruen vnde nakomelingen vorbenomet allervriest tobehorende sind, vns Mauriciusze vnde Gerde vorbenomet vnser eruen vnde nakomelingen gantzerdinge, nummermeer to ewigen tiden dar furder vppe tosakende, mid aller tobehoringe vorlaten vnde ouergeuen hefft, vnde dar bouen islikeme vnser twier vorgeschreuen, vnser eruen vnde nakomelingen tobetalende vnde touornogende besegelt hefft veertichdusend rinesche guldene, also nu korforsten munte gemenliken geheten is, tho tiden so denne siner gnaden opene besegelde breue, vns beyden broderen vnser eruen vnde nakomelingen erbenomet dar vpp besegelt vnde gegeuen, furder vthwissen. Dar vpp wy Mauricius vnde Gerd, brodere, to Oldenborch vnde Delmenhorst greuen, vor vns vnse eruen vnde nakomelinge mid vulleme rade vnde willen deme vorgeanten irluchtigesten hochgebornen forsten, vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere, alle vnser beiden brodere vorgeant vnser eruen vnde nakomelinge rechticheid erfftale dele herlicheid ansprake vnde tostage, de vns beyden erbenomeden broderen vnser eruen vnde nakomelingen, na vthwisinge gestlikes ofte werlikes rechtes ofte anders, na dode vnde affgange van desser werld des vorbenomeden vnser seligen leuen ohmes, to den landen also dat hertogdom to Sleswick greueschuppe vnde herlicheide der lande Holtsten vnde Stormaren in gestliken vnde werliken saken, elces nicht dar van vthbesundert, to ewigen tiden sunder jeniges vnser beider brodere vnser eruen vnde nakomelinge vorbenomet forder tosprake rechticheid vnde andele gantzerdingen erffliken vnde to ewigen tiden mid aller herlicheid, gestlik vnde werlik, nutte vnde vramen nogafflich vorkofft hebben vorlaten vortegen vorschotet ouergeuen, vorkopen vorlaten vortigen vorschoten vnde ouergeuen deme vorgeanten irluchtigesten vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere sinen eruen vnde nakomelingen, erffliken tobesittende to ewigen tiden, in crafft desser breues, nummermer to den vorbenomeden landen allen in gestliken ofte werliken saken herlicheiden vnde rechticheiden, wo vnde in wat wise de konen vnde mogen genommet werden, toseggend tohebende. Hir vpp vorlaten vnde ouergeuen wy samptlik vnde besundergen Mauricius vnde Gerd brodere erbenomet alle behelpinge gestlikes keyserlikes vnde alles anderen wertliken rechtes, der aller

nen jegen dessen vnser breff nummermer tobrukende: doch also, dat de breff, den erwerdigen werdigen gestrengen vnde duchtigen bischoppen prelaten ridderen knapen steden vnde gemenen inwoneren des hertogdomes to Sleswick vnde der lande Holsten vnde Stormaren gegeuen, gantz vnde all bi siner macht bliue vngekrenket. Vnde oft geschege in tokomenden tiden, dat god vorbede, dat desse land vorgenomet, alle edder eyn ofte mehr van en besunderen, deme vorgenanten irluchtigesten hochgebornen forsten heren Cristierne, vnnseme leuen gnedigen heren vnde brodere, dorch de heren van Schowenborch edder anders weme in rechtes dwange affgeordelt gedelet oft gewonnen worden, alsdenne scholen wy Mauricius vnde Gerd vorbenomet, greuen to Oldenborch vnde Delmenhorst, vnse eruen vnde nakomelinge sodanen schaden, alse de verbenomede vnse gnedige leue here vnde broder sine eruen vnde nakomelinge dar durch lidende wurden, gantz vnde all, islik vnser vorgenomet na sineme andele vnde gebore, mededregen lyden vnde entgelden. Alle desse vorgeschreue stücke vnde article, vnde isliken bi sik, lauen wy Mauricius vnde Gerd vorbenomet, brodere, vor vns vnse eruen vnde nakomelinge deme vorbenomeden irluchtigesten hochgebornen forsten vnde heren, vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere, sinen eruen vnde nakomelingen in guden truwen stede vnde vast toholdende sunder arch, vnde hebben des vnse ingesegele benedden an dessen breff endrachtigen heten hangen, vnde wy Wilken Vrese vnde Rembert Berneuurr knapen, der vorbenomeden vnser gnedigen heren vnde juncheren redere, vnse ingesegele tor witlicheid mede an dessen breff gehenget, de gegeuen is tho Ripen na Cristi gebord vertieinhundert in deme sestigesten jare, des vrydages name sondage alse men singet in der hilgen kerken Inuocauit.

(Seglene ere tilstede.)

94.

Haderslev Capitels Forpligtelse til Kong Christian om Messer og Begjengelser.

1460.

12. Marts.

Wy Nicolaus van ghodes gnaden biscoppe tho Sleszwiigk bekennen vnde betughen opembare an desseme vnseme breue, dat an vnser jegenwardicheit de ersamen heren dat ghantze capittel vnser leuen vrowen kerken tho Hadersleue myt wolberademe mode zik vorwilkoreden, nach deme de irluchtigheste furste vnde here, her CRISTIERN van ghodes gnaden konningh tho Denemarken Sweden Norweghen &c., hertogh tho Sleszwiigk, greue tho Holsten vnde Stormeren &c., vnse leue gnedighe here, des erbenomeden capittels noet vnde armoet gnedighen angheseen hefft

vnde bestedighet hefft ere priuilegia vnde breue, de ze hebben vppe de kerspelkerken tho Osby vppe Hadersleuenes beleggen, vnde de sulue kerken myt eren renthen en tho deme denste ghodes vnde der jungfrowen Marien ghutliken hefft ghegheuen, dat ze vnde ere nakomelinghe alle weghe vor den erbenomeden irluchtighesten heren koningh Cristierne syne furstinnen olderen vnde kindere heyl vnde woluart scholen vnde willen bidden in allen missen ame hoghen chore, vnde tho groter dancknamicheit stichten willen tho holdende jarlikes tho veere tiiden beghenkenisse vnde memorien myt vigilien vnde zelemissen na der vppersten vnde besten wise, zo me de plecht an der vorscreuene kerken to holende, dar an myt vlite to biddende vor zeligher dechnisse hertoghen Alffes siner brodere vnde olderen zele vnde vor de vorstoruene heren vnde fursten vthe dessen landen to ewighen tiiden. Des to groter witlicheit hebbe wy Nicolaus byscoppe vorscreuen vnse ingheseghel myt des erbenomeden capittels ingheseghel henghen heten an dessen breff. Vnde wy capittel tho Hadersleue vorbenomet lauen an ghuden truwen myt groter dancknamicheit alle stucke, zo vorscreuen is, stede vnde vast tho holende vor vns vnde vnse nakomelinghe tho ewighen tiiden. Des tho tughe vnde merer bekantnisse hebbe wy vnse ingheseghel henghen heten nedden an dessen breff, de gheuen is na Cristi bort vnser heren dusent veerhundert vnde sestich jar, ame daghe des hilghen heren vnde paweses sancti Gregorii.

(Seglene ere tilstede.)

95.

Kong Christians Gavebrev til Provst Oluf Mortensen paa en Grund i Roeskilde.

15. Junii.

(Dipl. Arna-Magn. Dan. fasc. 25. Nr. 14.)

1160.

Wy CRISTIERN meth gutz nathe Danmarks Sweriges Norghis Wendes oc Gotes koning, hertugh i Sleswigh oc greue i Holtzsten Stormaren Oldenburgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle, at wi fore troschaps bewisning oc thieniste schyld som wor elskelighe man oc radh, her Oleff Mortenssøn prowest i Roskilde, oss oc righen i mange made giort hauer, tha haue wi vnt oc giuet, oc vnne oc giue meth thette wort obne breff, hanum oc hwem han thet effter sin dødth vnnende wordher til ewigh tiidh wor oc kronene jordh oc grund liggendes westen weth sancti Lucii kirke i Roskilde, som strecker sikh i brethen sønder oc nør vdhmeth kirkegardhen fra then westre kirkestætte oc swo til thet stræde som løber nedher til Maghlekelde, oc vdi lengen i øster oc wester fran kirkegardhen oc in vpa then gardh oc grund, som wi her Boo til the helghe thre kongers

altere giuet haue, oc swo norden vdhmeth hans gardh swo lankt i wester som hans gardh oc grund sigh vdhstrecker, oc sønnen weth then broo som løber nedh til Maghlekelde. Forbywdhendes alle e hwo the helzt ære eller wære kunne, oc serdelis wore foghede oc embitzmen, borghemestere radhmen oc menighheden i Roskilde, for^{de} her Oleff Mortenssøn prowest, eller hwo som han for^{de} iordh oc grund effter syn døth vnne oc bebreffwe wil, noghit them ther vpa at hindre eller hindre lade, møthe platze vmaghe eller vforrette her omodh, vnder wor koningxlighe heffnd oc wrethe. Datum in castro nostro Haffnensi, die beatorum Viti et Modesti anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo, nostro regali sub secreto presentibus appenso.

Ad mandatum domini regis, presentibus consiliariis &c.

(Seglet er tilstede.)

96.

Kong Christians Stadfæstelse paa Åhus Byes Privilegier.

1460.

15. Septbr.

Wy CRISTIERN meth gutz nathe Danmarcks Swerigis Norgis Wendis oc Gotis koning, hertugh i Sleswik, grewe i Holsten Stormaren Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlicht, at fore troskap oc yilligh thieniste, som oss elskelige borghemestere raadhmen oc menigheet i Aws oss oc wort righe Danmarck her til giort haffuer oc her effter trolige gøre oc bewise skule oc mwe, tha haffue wy stadhfest oc fulburdh, oc meth thette wort obne breff stadhfeste oc fulburdhe alle the breff priuilegier oc friihether, som wore forfæthre koninge i Danmarck them fore wor tiidh vnt giffuit oc stadhfest haffue, oc wele them fast ac vbrødelighe holde i alle made meth theres article som the ludhe oc vthwise. Thy forbiwthe wy alle, ehwo the helzst ære eller wære kunne, oc serdeles wore foghete oc embitzmen, forscreffne borghere oc menigheet i for^{de} Aws her omodh thenne wor stadhfæstelse at hindre eller hindre lade møthe vmaghe eller them paa nogre theres breff priuilegier oc friihether at vforrette i noghre made, vnder wor koningxlighe heffnd oc wrethe. Datum in opido nostro Malmøgis, crastino exaltacionis sancte crucis, nostro sub sigillo presentibus appenso, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo.

Ad relacionem domini archiepiscopi Lundensis.

(Seglet er tilstede.)

97.

Grev Otto af Holsten og Schauenburg tilkjendegiver Indbyggerne i Slesvig, Holsten og Stormarn, at han har afstaaet sin Ret til disse Lande til Kong Christian, m. v.

30. Septbr.

1460.

Wii Otto van godes gnaden greue to Holsten vnde to Schouwenborgh doen witlick bekennen vnde betugen openbare vor alle den jennen, de dessen breff zehn horen effte lezen, dat wii mit beradenen synnen wolbedachtme mode vnde guden vrigen willen, so nw de hochgeboren ffurste here Alf, hertoge to Sleszwiigk, greue to Holsten vnde Stormeren, vnse leue veddere, deme god gnade, na der schickinge godes van dodes wegene affgegan is, vnde wii in schelinge vnde twiidracht weren vnde gekomen sin mit deme irluchtigesten hochgeboren ffursten vnde heren, heren CRISTIERNN to Denemarken Sweden vnde Norwegen, der Wende vnde Gotten konningk, hertoge to Sleszwiick, greue to Holsten Stormeren Oldenborgh vnde Delmenhorst, vnseme leuen ohme, van erfflikes anualles wegene der vorscreuene lande mit deme suluen irluchtigesten vnseme leuen heren vnde ohme eyne ewige stede durende vnde warende fruntlike eyndracht vnde vorlatinge, mit willen vnde wetende alle vnser sones eruen vnde negesten vnde alle der jennen, der ere wille vnde vulbord vns dar to noed vnde behoeff was, vpgenamen gemaket vnde angegan hebben. Vnde wii junchere Otto vorgescreuen, vor vns vnse kindere eruen vnde nakomelinge, alle vnse rechticheit vnde tosprake, de vns denne na dode zeligen hertogen Alfes, vnser leuen vedderen vorgeant, to deme vorbenompten hertichdome to Sleszwiigk, greueschuppen to Holsten vnde Stormeren, mit allen eren tobehoringen werderen olanden stromen enden vnde scheden, so alze de alle samptlick vnde besunderen belegen sind, moge tokomen effte angeuallen wesen, geistlik effte wertlik, effte der welk vns angeuallen effte tokomen sin effte tokomen mochten, nictes dar van vthbesunderd, deme vorbenompten irluchtigesten vnseme leuen ohme siuen eruen vnde nakomelingen to den vorscreuen landen gantzerdinge upgelaten vnde ouergeuen hebben, uplaten vnde ouergeuen in krafft desses breues, nummermeer in tokomen (sic) tiiden, nach wii effte vnse eruen, dar up to sakende. Effte ok wol des vilgenanten hertogen Alfes vnser leuen vedderen olderen effte voruaren vnde vnse olderen effte voruaren jenige scriffte edder breue vnderlanges gegeuen effte eendracht gemaket hedden des enen herschup vppe den anderen to vallende, effte erer welk ane mannes eruen vorstorue, sodane scriffte effte breue scholen desseme breue vnde eendracht vnschedelick vnde vnuoruenclick wesen vnde nergen ane hinderen, vnde scholen in den artikelen effte stucken, dar se jegen dessen breff weren effte sin, machtloes krafftloes vnde van neneme werde wesen. De here koningk schall vnde wil vns Otten vorscreuen, vnse sones eruen vnde nakomelinge, bii vnser vnde vnser herlicheit vnser lande vnde lude vppe desse ziiden

der Elue belegen, mit allen eren rechten fredeliken vnde vngeenghet laten in aller mathe, also wii vnde vnse olderen de wente an desse tiid gehad vnde dar inne beseten hebben, vnde geliick sinen egenen landen vnde luden vorbidden vnde vordegedingen helpen, wor vns vnde vnser eruen des noed vnde behoeff iss, na sineme vormoge. Vnde wii vnde vnse eruen vnde nakomelinge scholen vnde willen deme vilgescreuen heren koninge to denste vnde to willen wesen vnde de vorscreuen vnse slote aff desse ziiden der Elue belegen scholen deme heren koninge sinen eruen vnde nakomelingen der vorgescreuen lande open stan vnde berede wesen to allen sinen noeden, liken sinen egenen sloten, doch sunder vnser eruen vnde nakomelinge schaden. Geschege ok, dat god affkere, jennige schelinge effte twiidracht vpstunde twiisschen des erscreuen heren koninges sinen eruen effte nakomelinge der vorscreuen lande vnde vnser vnde vnser eruen effte nakomelinge vndersaten, dar inne schal de ergenante here koningk vnde sine amptluden sick gutliken hebben vnde vinden laten, so dat se an beyden ziiden bii gelike vnde rechte bliuen. Hiir enbouen hefft desulue irluchtigeste vnse leue ohne vnser guden willen angesehn, vnde hefft, vmme sundergen leue vnde fruntschup willen, vns vnde vnser eruen to der noegen vorwisset vnde vorebreuet vertich dusent vnde veffteyghundert gude rinsche guldene vns vnde vnser eruen vppe tiid vnde stede to betalende, so de breff dar up gegeuen vnde vorsegelt vurder vnde clarer inneholt vnde uthwiset. Hiir vp vorlate wii junchere Otto vorgerord, vor vns vnde vnse eruen vnde nakomelinge, mit desseme vnseme opene besegelden breue den erwerdigen werdigen gestrengen duchtigen vnde ersamen bisschuppen prelaten ridderen knapen steden borgeren vnde gemeynlick allen inwoneren, geistlick vnde wertlick, des vorbenompten hertichdomes to Sleszwigk vnde der greuesschup Holsten vnde Stormeren aller tosprake vnde schuldinge vnde to sage, de wii junchere Otto, vnse eruen effte nakomelinge, to den vorenantent landen, allen edder besundergen, edder eren inwoneren, geistlick vnde wertlick, jenigerleye wiisz hebben mochten effte konden nach geistlickeme effter wertlickeme rechten van erfflikes anfalles wegene der lande ergenant in vorgescreuener wiisze, biddende andechtigen mit flite juw vorscreuen erwerdigen werdigen gestrengen vnde duchtigen bisschuppen prelaten riddere edder knapen stede borgere meynheit vnde inwonere, geistlick vnde wertlick, dersuluen lande, dat gii vp vnser rechticheit vorlatinge, effte wii der welk hebben mochten to den vorscreuenen landen, deme irluchtigesten vnseme leuen ohmen sinen eruen vnde nakomelingen alles des bewisen vnde doen so gii denne juweme rechten heren plichtich sind. Vnde wii junchere Otto vor vns vnde vnser eruen vnde nakomelinge louen deme vorscreuen irluchtigesten vnseme leuen ohne sinen eruen vnde nakomelingen to den vorscreuenen landen vnde juw allen vorenant, geistlick vnde wertlick, juwen eruen vnde nakomelingen to ewigen tiiden alle de vorgescreuene stücke vnde artikele samptliken vnde besundergen in guden truwen vnde louen stede vnde vnuorbraken wol vnde vast to holdende sunder arch, vnde ouergeuen vor vns vnde vnse eruen, vorseggen vnde affleggen vnde vorlaten alle behelpinge geistlikes

keiserlikes vnde alles anderen wertlikes rechtes dere alle neyn jegen dessen breff to brukende. To groterer sekericheit vnde tuchnisse der warheit alle dessen vorscreuen artikele vnde stucke, vnde dat de vullenkomen scholen gehalten werden to ewigen tiiden, hebben wii junchere Otto ergescreuen vor vns vnde vnse eruen vnde nakomelinge witliken mit vrigeme willen vnde berademe mode vnse ingesegel hengen laten an dessen breff, vnde wii Ernst van godes gnaden bisschup to Hildenseme, Alf, Erick, Otto, Hinrik, Anthonius vnde Bernd, greuen to Holsten vnde to Schouwenborgh, alle desses vorgenanten juncheren Otten sonen, wente alle desse vorscreuene stucke artikele vnde puncte mit vnseme willen vnde vulborde gehandelt besloten vnde beleuet sin, vnde de jegenwardigen in krafft desses breues beleuen tolaten vnde vulborden, hebbe wii alle vnde eyn islik besunderen vnse ingesegele bii vnser leuen vaders ingesegel witliken heten hengen vor vns vnde vnse vnmundige brodere vnder an dessen breff, de gegeuen vnde gescreuen iss bynnen Hamborgb des negesten dages na sunte Michaelis dage des hilgen ertzeengels, na der bord Cristi dusent veerhundert dar na in deme sestigesten jare.

(Seglene, der hänge i grüne Silkesnore, ere alle tilstede.)

98.

Grev Otto til Holsten og Schauenburg forpligter sig at give Kong Christian Qvitteringer for de Afdrag, han erholdt paa hans tilgodehavende 41500 Rhinske Gylden hos Kongen m. v.

30. Septbr.

1460.

Wii Otto van godes gnaden greue to Holsten Stormeren vnde to Schomborch, don witlik vnde openbar alle den gennen, de dussen breff seyn lesen eder lesen horen, also de durluchtige hochgeborne fforste vnde here hern Cristiern, tho Denemarken Sweden vnde Norwegen der Wende vnde Gotten konning, hartoge to Sleswygk, greue to Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst, vor sek sine eruen vnde nakomelinge gelouet vnbreuet vnde vorsegelt hefft vns vnser eruen vnde nakomelingen to betalende an guden rynschen golde veyrtichdusent vnde viffteynhundert rynsche guldene van erflikes anffals wegen, dat wy meynden tho hebbende to den landen Sleßwigk Holsten vnde Stormeren vormiddelst zelligen hartogen Alfes vnser leuen vedderen dode, in wyse tyden effte termynen, so de breff darup vns van dem ergescreuen heren koninge gegeuen vnde ghereket klarliken inholt vnde vthwiset, louen vnde seggen wy, tho welken tyden vnde termynen vns

vnde vnsen eruen de vilgenante here konning betalinge deyt, schullen vnde willen wy wontlike vnde nochhafftige qwitancien vor vns vnde vnse eruen geuen, so vele wii des geldes geboren vnde entffangen, dar anne wy on vnde syne eruen qwyd los vnde ledich van sodanen betalden golde vorlaten schullen. Vnde wan de leste summe betalt is, schullen vnde willen wy sodanen breff, alse wy vppe dat vorgescreuen geld vnde schulde tho vorwaringe vorsegelt van deme vorgescreuen heren konninge vnde synen borgen vorsegelt entffangen hebben, gudliken vnde sunder yennigerleye inhodont weder ouerantworden. Dusses to tuge hebben wii vnse ingesegell witliken an dussen breff gelangen heten, de gegeuen is na der gebort Cristi vnser heren dusent verhundert dar enbouen in deme sestigesten iare am anderen dage Michelis des ertzenengels.

(Seglet er borte.)

99.

**Hertug Philip af Burgunds Leidebrev for Kong Christians Gesandter til Frankerig,
Biskop Knud af Viborg og Daniel Kepken.**

1460.

1. Octbr.

PHELIPPE, par la grace de dieu duc de Bourgoingne de Loth̄r de Brabant et de Lembourg, conte de Flandres Dartois de Bourg^{ne}, palatin de Haȳnn de Hollande de Zeelande et de Namur, marquis du saint empire, seigneur de Frise de Salins et de Malines. A tous connestables admirauls seneschaulx gouuerneurs, capitaines de gens darmes et de trait, chastelains, gardes de bonnes villes et autres fortresses de pons pors passaiges, iuridiction et destroiz, bailliz escouthetes maieurs esch̄ms et autres justiciers officiers subgiez amis alliez et bien vueillans de monseigneur le roy et de nous, ausquelles ces lettres seront monstrees, ou a leurs lieuxtenans, salut. Comme reuerend pere en dieu Kanutus euesque de Wibergē̄ et Danel Kepken de Nulant, chancelier general de tresexcellent ex trespuissant prince nostre treschier seigneur et cousin **LE ROY DE DENNEMARQUE**, et ses ambassadeurs, nagaires enuoiez de par sa maiestate roiale, deuers monseigneur le roy, lesquelz ont grant desir de prendre leur retour deuers nous, en nous priant, que pour ce faire leur voulsissions donner et ottroyer noz lettres de seurte et saufconduit, sauoir faisons que nous, les choses dessusd. considerees, inclinans a leur dicte requeste, ausd. euesque de Wibergē̄ et chancelier general de Dennemarque jusques au nombre de trente personnes non estans ennemis, ne fugitifz de mond. seigneur le roy ou de nous, ne de ses pays et seignouries ou des nostres, et autant de

cheualx ou au dessoubz, auons donne et ottroye, donnons ex ottroyons par ces presentes bon seur et loyal saufconduit, durant du iourduy date de cestes iusques a trois mois prouchainement venant, pour ce temps pendant venir aler seiourner et besoingnier, deuers nous et eulx en retourner vne fois ou pluseurs, ainsi que bon et expedient leur sera. Si mandons commandons et estroitement enioingnons a vous noz subgietz, prions ceulx de mond. seigneur le roy, et requirons tous autres quil appartiendra que lesd. reuerend pere en dieu Kanutus euesque de Wibergē et Danel Kepken de Nulant chancelier general et ambassadeurs dicellui roy Dennemarque, ensemble leurs gens et seruiteurs iusques audit nombre de gens et de cheualx ou au dessoubz comme dit est, armez ou desarmez, a piet ou a cheual, auecques leurs lettres robes males, cheualx, harnois ioyaulx, bonges, bagaiges or argent et biens quelzconques vous faites souffiez et lasiez alez venir et seiourner, passer et repasser, sauement et seurement de iour et de nuyt, par eaue et par terre par voz lieux pouoirs logerz iuridiction et destroy sans leur faire ou souffrir estre fait, ou a aucun deulx, empeschement mal destourbier arrest molestacion ou dommaige en corps ou en biens en aucune maniere, pour cause de guerre marque contremarque represaille entrecours ne pour quelzconques autre cause ou action que ce soit: aincors leur purneez de viures et autres necessitez pour pris raisonnable, se besoing en ont et ilz vous en requierent, et tant en faites vous les subgietz amis alliez et bien vueillans dessusd., que vouldriez que en cas semblables feissons pour vous, et vous noz subgietz et officiers, que de bonne obeissance doiez estre recommandez. Sachans que se vous noz subgietz ou aucuns de vous estes **trouuez** auoir fait le contraire, nous vous en pugnerions tellement, que ce seroit exemple a tous autres. Ces presentes apres lesd. trois mois, a compter de la date de cestes, non vaillables. Donne en nostre ville de Brouxelles, le premier iour doctobre, lan de grace mil quatre cens soixante &c.

Par monseigneur le duc, a la relation du grant conseil.

de Heurné.

(Seglet er tilstede)

68.

Forbund mellem Kongerne af Danmark og Frankerig.

6. Octbr.

1460.

KAROLUS, dei gracia rex Francorum, uniuersis presentes literas inspecturis salutem. Ad ea ex regalis dignitatis officio libenter vices nostras interponimus, per que, dissidiorum et litium semotis anfractibus, amiciciarum et federum nexus, presertim inter fratres et confederatos nostros,

contrahuntur. Sane cum dudum, videlicet anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, serenissimus ac illustrissimus princeps, frater consanguineus et confederatus noster carissimus, CRISTIERNUS dei gracia Dacie Norwegie Swecie Sclauorum Gothorumque rex, per suos ex vna, et nos per nostros oratores et ambaxiatores ac nuncios in ciuitate Coloniensi in vnum propter hoc conuenientes, ex alia partibus, federa confederaciones amicicias ac fraternum amorem adinuicem tractauerimus contraxerimus et concluderimus, ac ea cum omnium ac singulorum articulorum et capitulorum in literis federum huiusmodi contentorum et concordatorum insercione nostris patentibus literis, sigillis nostris regalibus munitis, ratificauerimus confirmauerimus et approbauerimus, et inter quos articulos seu capitula federum et amiciciarum predictorum quidem articulus est et reperitur, cuius tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis. Item rex Francie, in signum federis et amicicie predictorum, vices suas amicabiliter interponet et operam dabit, quod rex Scocie plenarie, prout dicto cristianissimo regi Francorum ex literis et documentis de super confectis iustum atque consonum videbitur rationi, satisfaciat regi Dacie &c. iuxta continenciam earundem literarum dicto serenissimo regi Dacie et Norwegie per regem Scocie et eius antecessores super vendicione certorum dominorum, videlicet terre Sodorensis &c. traditarum. Et in casu, quo dictus rex Scocie dictamini regis Francie huiusmodi minime parere vellet, extunc prefatus Francorum rex, occasione fraterni amoris huiusmodi, exhibebit se talem in facto huiusmodi pro parte domini regis Dacie et Norwegie, qualem vellet sibi per prefatum regem Dacie viceversa in casu simili seu quomodolibet alteri exhiberi. Cumque postmodum ipsum serenissimum regem Dacie et Norwegie, fratrem et confederatum nostrum, necnon clare memorie Jacobum, olim Scocie regem, dum viueret similibus federibus et amiciciis nobis junctum, super certis inter eosdem Dacie et Norwegie ac Scocie reges exortis discordiis dissidiis et dissencionibus sedandis ac ad pacem et concordiam inter ipsos tractandam et contrahendam, vicibus reiteratis per literas nostras fraternaliter exhortati fuerimus monuerimus et incitauerimus, et ultimo per nonnullas ex eisdem literis nostris vtrisque regibus destinatas, quibus sequens clausula mutatis mutandis inserebatur. Ceterum serenissime frater et et confederate noster carissime, cum summopere desideremus cordique nobis plurimum insit ut reges, quibus nos eternum fedus et mutua junxit beniuolentia, inuicem quoque per indissolubile caritatis vinculum et perpetuas amicicias vniantur, cernamusque ad practicandas huiusmodi amicicias nichil efficacius nichil opportunius aut accomodacius reperiri quam matrimoniorum vim et connubiorum nexus: idcirco ad faciliorem dissidiorum pacacionem firmioresque et constanciores ineundas amicicias optaremus ex cordis intimo affectu vestre serenitatis filiam cum eiusdem regis Scocie filio matrimonialiter copulari. Super qua re nos de intencione vestra per oratores venturos dignemini facere certiores. Nam et pari modo ad hosque fines regem Scocie sollicitare decreuimus, honores emolumenta et incrementa vestre serenitatis semper de meliori in optimum exoptantes. Datum &c. Super quibus literis nostris prefatis per ipsos reges

receptis sua scripta ad nos direxerunt, per que ipsi et vterque eorum suos oratores super premissis plene instructos ad nos transmittere sponderunt et polliciti sunt. Compresentibus itaque et conspectui nostro se personaliter presentantibus, videlicet anno eiusdem domini millesimo quadringentesimo sexagesimo, carissimo amico nostro Kanuto episcopo Vibergensi et magistro Daniele Kepken de Nulant metropolitane ecclesie Nidrosiensis canonico, cancellario Dacie, antedicti serenissimi regis Dacie &c. consiliariis et oratoribus, propositionem solennem coram nobis, tunc Bituris in nostro regio pallacio existentibus, fecerunt, et pariter nobiles viris Johanne de Monypeny milite, barone dicti loci de Monypeny et domino de Congressault, et Patricio Fouquart scutifero, capitaneo gardie nostre, de regno Scocie ortis et procreatis, prenominati Jacobi regis Scocie oratoribus et ambassiatoribus, similiter coram nobis compresentibus, expeditionem hincinde ad fines suos postulantibus et petentibus. Quibus per nos auditis, vt super premissis omnibus inter eos amicabiliter tractaretur, ad eos amplius et vberius audiendum super omnibus et singulis ambaxiatis suas concernentibus ac cum eis communicandum et tractandum super premissis dissidiis discordiis et differentiis sedandis, necnon connubio seu matrimonio inter filium sepenominati regis Dacie et Norwegie et modernum Scocie regem, ipsius Jacobi nuper Scocie regis natum, contrahendo et nobis referendum, carissimum et fidelem amicum nostrum Ricardum, tituli sancti Eusebii sacrosancte Romane ecclesie presbyterum cardinalem et episcopum Constanciensem, ac Andream de Lauall dominum de Lolxac et marscallum Francie, Petrum de Breze comitem de Mauleurier, magnnm senescallum Normandie, Johannem de Hangest militem, dominum de Genly, cambellanum, necnon Guillerum Cousmot eciam militem, dominum de Monterolio et baillium Rothomagensem, consiliarios nostros, specialiter commisimus et deputauimus. Coram quibus depputatis vtriusque regum oratores et ambassiatores prenominati videlicet in loco capitulari capelle palacii nostri Bituricensis, ad hoc per ipsos consiliarios et commissarios nostros electo, personaliter comparuerunt et se presentarunt. Et primo sepenominati oratores regis Dacie et Norwegie, fratris et confederati nostri, tam verbo quam scriptis dixerunt proposuerunt et alegauerunt que sequuntur, Videlicet quod, cum anno domini millesimo tercentesimo sexagesimo sexto, die Veneris proxima post festum apostolorum Petri et Patri (sic), in ecclesia fratrum predicatorum apud Perthputa inter recolende memorie Magnum Norwegie et Alexandrum Scocie reges vnacum consilio suorum procerum tractata et inita fuisset pax et concordia super controuersiis differentiis et dissidiis occasione insularum Manie et Sodorensis cum aliis insulis tam ex parte occidentali quam australi magni hassi inter ipsos reges exhortis motis et suscitatis vt sequitur. Scilicet quod ipse Magnus rex Norwegie dictas insulas cum omni jure, quod ipse et sui progenitores habuerunt ab antiquo, et quidquid ipse et heredes sui habere poterunt in futurum, eidem regi Scocie pro se et suis heredibus in perpetuum tenendas habendas et possidendas, cum omnibus earum dominiis hommagiis redditibus seruiciis et aliis iuribus et pertinentiis suis vniuersis sine aliquo retenemento, concessit et resignauit, vnacum jure patronatus

episcopatus Manie, saluis tamen jure jurisdictione et libertate ecclesie Nidersiensis in omnibus et per omnia, quod vel quas habet in episcopum et ecclesiam Manie, et exceptis eciam insulis Orchadie et Hiethlandie, quas idem Magnus rex Norwegie sibi cum omnibus juribus et pertinenciis suis reseruauit, sic quod homines insularum resignatarum et concessarum predictarum legibus Scocie subiacerent, et pro istis concessionibus prefatus Alexander rex Scocie et heredes sui ac pro bono pacis et concordie darent et redderent sepepredicto Magno Norwegie regi et heredibus suis centum marchas bonorum et legalium sterlingorum annuatim, certo anni tempore soluendarum, cum quatuor milibus marcharum similium sterlingorum, modis et formis in literis contractus predicti expressis et contentis, eidem Magno regi et ad ipsius vsum pro semel tantum pariter soluendarum, adiecto quodsi aliqua pars a contractu huiusmodi resiliret, pars resiliens teneretur et tenebitur soluere parti non resilienti et contractum eundem tenere volenti, nomine pene, decem milia marcharum similium sine strepitu iurisdictionali se submittentis jurisdictioni sedis apostolice et quod huiusmodi contractus et concordia fuerunt anno eiusdem domini millesimo quodringentesimo vicesimo sexto innouati inter pie memorie Ericum Norwegie et Jacobum tunc Scocie reges, propter que instanter requirebant et petebant, requisierunt et pecierunt prelibati ambassiatores serenissimi fratris nostri Cristierni Dacie et Norwegie regis, nomine ipsius regis et regni sui Norwegie, eis per regem Scocie satisfieri de summa centum marcharum sterlingorum annuatim in perpetuum soluendarum necnon trium milium quodringentarum marcharum pro annis effluxis ab anno millesimo quodringentesimo vicesimo sexto vsque ad presentem annum, in quibus de dictis centum marcis nichil omnino persoluit, atque pro pena adiecta in contractu et concordia predictis contra partem resilientem ab anno domini millesimo quodringentesimo vicesimo sexto predicto vsque ad annum currentem de summa trecentarum quodraginta milia marcharum similium sterlingorum, eo quod prelibatus rex Scocie per non solucionem annuam predictorum a contractu et concordia huiusmodi tot vicibus resilierat, quot anni post dictam innouacionem effluerant, et ipsum regem Scocie ad solucionem integram premissorum sentencialiter per nos condemnari. Pro quorum petitorum probacione quamdam literam seu instrumentum vel transsumptum exhibuerunt et producerunt. Ad quas quidem proposicionem allegacionem requisicionem et petitionem fuit coram dictis consiliariis nostris et depputatis per sepepredictos regis Scocie oratores ambassiatores et nuncios responsum, quod, visa litera et transsumpto per antedicti fratris nostri Cristierni regis Dacie et Norwegie oratores producto, fides nullatenus de jure adhibenda erat nec respondere tenebantur, cum non docerent de aliqua carta siue litera originali, quodque transsumptum predictum ex alio transsumpto transsumptatum fuerat, et dato, quod ad hec respondere tenerentur, et quod innouacio seu contractus vt premittitur initus fuisset, asseruerunt tamen predicti regis Scocie ambassiatores nunquam ex dicto contractu seu summa in eodem transsumpto contenta aliquid persolutum fuisse, allegantes dictam summam et petitionem legitimo modo fore et esse prescriptam.

Et quoad penam, quam dicebant regem Scocie incurrisse, dixerunt pariter et asseruerunt sui oratores predicti, quod non soluere in termino assignato simpliciter non est a contractu resilire, hoc de jure sustinere volentes. Preterea eciam dixerunt, quod episcopus sancti Andree, regis consanguineus et cancellarius Scocie, qui principaliter pro huiusmodi negociis ad presenciam nostram vnacum eis per ipsum Jacobum regem Scocie mittebatur, post iter arreptum Brugiiis graui quadem egritudine, adeo quod iter suum continuare nequiuit, preuentus et detentus fuit, prout et adhuc detinetur, et qui quam plures cartas literas et documenta, per quas clare constat, contractus et innouaciones per oratores et ambassiatores dicti serenissimi fratris nostri regis Dacie et Norwegie allegatis de consensu et concordia regum Norwegie et Scocie pro tempore existencium retractatos cassatos et penitus adnulos fuisse, petentes tempus et terminum quatuor mensium ut ad locum et opidum Brugiarum in Flandria se transferre et prefatum episcopum sancti Andree, cancellarium, consulere, ac ipsum, si sanus foret, ad eandem presenciam nostram adducere, aut literas cartas et documenta apud eum existencia pro sui juris tuicione et deffensione afferre et coram consiliariis et commissariis nostris antedictis producere possent, subsecutis certis replicacionibus et dupplicacionibus ex vtraque parte. Considerato autem per dictos consiliarios et commissarios nostros, quod omnia fere proposita et allegata hincinde per vtriusque regum predictorum oratores et ambassiatores sint facti et in facto consistant nec in promptu probari possint aut expediri, volentes ipsi consilarii et commissarii nostri, iuxta commissionem per nos ipsis factam, ad vltiora, videlicet ad coniugium pretactum et matrimonium contrahendum, procedere, et propterea tam serenissimi Dacie et Norwegie quam Scocie regum, fratrum et confederatorum nostrorum, oratores diuisim interrogarunt, an super dicto matrimoniali contractu ineundo, prout eisdem regibus vt predicatur scripseramus, attendere vellent, aut instructiones vel mandatum desuper haberent speciale. Quibus quidem consiliariis commissariis et depputatis nostris per vtriusque regum oratores pretactos separatim responsum extitit, quod libenti animo audirent omnia quecunque placeret eisdem consiliariis et commissariis nostris pro parte nostra ac bono pacis et concordie inter ipsos reges tractande in medium producere, saluo tamen in hoc vtriusque regum arbitrio; ipsi vero consilarii et commissarii nostri antedicti, vt in negocio huiusmodi matrimonii procederetur, ordinauerunt, quod oratores regis Scocie quicquid eis iustum et honestum videretur pro matrimonio et dote tam illustris ac generose filie tanto principi nubende debitis in scriptis peterent. Quicquid oratores Scocie petitionem in scriptis redactam eisdem commissariis nostris porrexerunt et presentarunt, que secuntur continentes. Quia placuit cristianissimo regi verbum facere super matrimonio contrahendo et ineundo inter serenissimum regem Scocie et filiam illustrissimi regis Dacie Norwegie Swecie &c., ambassiatores dicti serenissimi regis Scocie proinde gratias referunt sue magestati, promptum habentes animum, ac pro zelo, quem ad bonum pacis et amoris inter prefatos Dacie et Scocie reges gerunt, omnino desiderantes, vt res hec pertractetur

atque perducatur ad effectum. Vt vero per eosdem ambassiatores Scocie materia huiusmodi contrahendi matrimonii expressius et particularius apperiat, petunt primo dicti ambaxiatores, quod per contractum huiusmodi matrimonii rex Scocie sui que successores seu heredes ex dicta filia regis Dacie et Norwegie et ipso descendentes maneat immunes et quitti de pensione annua centum marcharum sterlingorum, de debitis quoque et adiectione penarum ac ceteris quibuslibet, de quibus ad causam seu occasionem dicte pensionis idem rex Dacie et Norwegie prosecutionem faciet aduersus regem Scocie. Item et quia dictum matrimonium est matrimonium vnus regis cum filia alterius regis, propter quod decet filiam cum dominio seu possessione alicuius hereditatis ad thorum nupciale accedere, idcirco memorati ambaxiatores rursus petunt, quatinus rex Dacie et Norwegie omne jus et dominium, quod habet et habere pretendit in insulis Orchadie et de Chasteland, prefate filie sue ac heredibus ab eadem et prefato rege Scocie vt premittitur descendentes nomine matrimonii donet transferat et assignet in perpetuum. Deinde quod rex Dacie et Norwegie pro vtensiliando dictam suam filiam, et preter vestimenta ornamenta atque jocalia filie tanti regis spectancia et conueniencia, donet et liberaliter assignet summam centum mille scutorum semel soluendorum. Ipse autem rex Scocie talem predictae filie dotem atque ita amplam et rationabilem exhibebit, quod merito rex Dacie et Norwegie et omnes contentari debebunt. Vterius quod regi Scocie ratificatio reseruetur omnium predictorum, casu videlicet quo suum consensum eidem matrimonio et rebus superius explicatis prestabit. Tandem quod, mediante hoc connubio, firmentur inter prememoratos principes suaque regna dominia et incolas mutue confederaciones et perpetue amicicie. Qua petitione in scriptis per deputatos nostros suscepta et oratoribus sepedicti serenissimi regis Dacie et Norwegie communicata, ipsi in forma, que similiter sequitur, ad predicta responderunt. Attento quod ab vtraque parte non habentur in presenti mandata sufficiencia pro contrahendo matrimonio &c., non apparet nobis apcior via ad huiusmodi perficiendum opus, quam quod intencionem nostri regis cristianissimi et petitionem dominorum de Scocia regie Dacie maiestati fideliter referamus. Item presupposito, quod negocium huiusmodi matrimonii sorciatur effectum, relinquimus Dacie regie maiestati arbitrium, an velit suam filiam cum petitis per Scotos aut alias honesto modo dotare. Item quod nichilominus per sentenciam in scriptis adiudicetur serenissimo domino nostro regi pensio preterita a vicesimo sexto anno vsque in presens cum pena. Item in euentum, quod dicta regia Dacie maiestas in facto matrimonii negatiue duxerit respondendum, quod extunc in festo beati Johannis baptiste responsum huiusmodi inmediate sequenti dicto domino nostro regi fiat plenaria omnium preteritorum solucio. Item quod certificetur regia Dacie maiestas de annua pensione huiusmodi in futurum singulis annis soluenda. Attendentes igitur et mature considerantes prefati consiliiarii et commissarii nostri, quod hincinde per partes allegata quasi omnia facti sint et in facto consistent, vt prefertur, que faciliter aut breui tempore probari aut expediri non possent, quodque oratores dicti regis Dacie et Norwegie ad huiusmodi

matrimonium contrahendum sufficiens mandatum, quamquam requisiti, non exhibebant neque exhibuerunt, licet oratores prefati Jacobi regis Scocie ad vtrumque, videlicet paccanda dissidia et matrimonium contrahendum huiusmodi, sufficiencia mandata producerent et exhiberent, que tamen, superueniente dicti Jacobi regis Scocie inopinato obitu, viribus vacuata fuerint, ad diffinicionem et decisionem differenciarum et dissidiorum pretactorum et matrimonium contrahendum huiusmodi nullatenus iurisdice commode aut vtiliter procedere poterant aut debebant, prout hec omnia predicta nobis fideliter recitarunt et et retulerunt. Nos vero, qui zelum gerimus singularem vt reges, quos diuina nobis clemencia effecit eterno federe sociatos, inuicem leta pacis facie perfruantur, et semoto omni dissidio omni differenciarum reiecta materia vniuersoque litium extincto fomite, inueniantur optata et plena vnione concordēs, quique quantum de nostra tantum de sua quiete et tranquilla felicitate letabimur: post omnes perquisitas vias modosque singulos excogitatos, quibus huic nostro studio ac feruenti desiderio satisfacere possemus, non inuenta est via conueniencior non apcior aut honestior, quam vt matrimonium ante expositum celebretur. Habent enim huiuscemodi matrimoniorum commercia vim non paruam ad conciliandos perpetuandasque amicicias, cum abhinc fons ille prodeat consanguinitatis, qui sanctas et immortales beniuolencias parturire consuevit. Et certe, si gloriosum et triumpho proximum sit jam suscitata et furencia rescindere bella, multo tamen gloriosius arbitrari oportet priusquam surgant iu bellum animi, eos ad pacis et beniuolencie vnionem reuocare. Consulimus itaque et mentis nostre conceptum super premissis declaramus, quod matrimonium inter illustrissimum principem, fratrem consanguineum et confederatum nostrum carissimum regem Scocie, et carissimam consanguineam nostram MARGARETAM, prefati serenissimi CRISTIERNI regis Dacie et Norwegie, fratris consanguinei eciam et confederati nostri carissimi, filiam, contrahatur et in facie ecclesie solennizetur, quodque summa centum marcharum sterlingorum annuatim per dictos oratores regis Dacie et Norwegie super insulis prenominate petita vnacum debitis, tam racione et ad causam nonsolucionis dictarum centum marcharum quam adiectionis penarum vt premittitur et aliarum circumstanciarum connexarum ac deppendencium quarumcunque, in fauorem huiusmodi matrimonii contrahendi et nomine dotis per dictum serenissimum Dacie et Norwegie regem plenarie donentur remittantur largiantur et transferantur pro illustrissimo rege Scotorum et filia antedicta ac heredibus suis vtriusque sexus ab ipsis rege Scotorum et filia regis Dacie procreandis. Alioquin, casu quo proles non sequeretur ex dicto legitimo matrimonio, prefata donacio siue dos ad illos, ad quos alias de iure spectare et pertinere debent, pertineant et reuertantur. De ceteris autem dominiis vestibibus iocalibus et aliis ornamentis tante filie congruentibus et decentibus et quid vltra in fauorem huiusmodi matrimonii prefatus rex serenissimus Dacie et Norwegie donare voluerit et propriam filiam honestare, arbitrio vtriusque regum predictorum aut pro eisdem contrahencium relinquendo. Et hoc medio, quod fiant contrahentur et firmentur federa et perpetue amicicie inter vtrosque reges prefatos regna dominia

et incolas eorundem, quodque omnia dissidia difference controuersie acciones et excepciones predictae ac omne negocium in statu, in quo est de presenti, pacifice et quiete vsque ad annos nubiles dicti regis Scocie et prefate filie regis Dacie permaneant, prelibatos serenissimos reges fratres et confederatos nostros carissimos exorantes et deprecantes in visceribus caritatis, vt voluntati affectioni et declaracioni nostris acquiescere adherere et annuere, ac eas vt juste nobis videntur cum effectu adimplere pro bono pacis et concordie velint et dignentur. Et si matrimonium huiusmodi et omnia predicta iuxta votum et desiderium nostrum superius declarata adimpleri, quod deus aduertat, nequierint: petimus et hortamur, gracia atque contemplacione fraternitatum federum et amiciciarum inter vtrosque reges Dacie et Scocie per nos contractarum, omnia dissidia diferencias controuersias acciones et excepciones predictas et omne negocium pacifice et quiete in statu, in quo est de presenti, vt predictur, saluis racionibus hincinde manere, et omnia continuari et differri vsque ad duos annos proxime venturos a data presencium computandos. Quo in termino exoramus ac prenomatos reges, fratres et confederatos nostros carissimos, affectuose rogamus, vt de voluntatibus et intencionibus suis et quitquid cura egerunt nos suis scriptis aut nunciis siue oratoribus, plena potestate et mandatis validis super premissis suffultis, certiores efficiant. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus literis duximus apponendum. Datum Bituris in palacio nostro, die sexta mensis Octobris, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo, regni vero nostro tricesimo octauo.

Per regem.

dOrsome.

(Seglet er tilstede.)

101.

Grev Morits af Oldenborgs Qvittering til Kong Christian for 6000 Rhinske Gylden.

1460.

29. Novbr.

Wii MAURICIUS to Oldemborgh vnde Delmenhorst greue don witlick bekennen vnde bethugen openbare vor alsweme, so nu de irluchtigeste hochgeborenn furste, vnnse gnedige leue here vnde broder, here CRISTIERN to Dennemarcken Sweden Norwegen &c. koningk, der eddelen vnnser leuen husfrowen, frowen Kathrinen van der Hoye, effte wii na der schickinge godes eer denne se van dodes wegene affgingen, vorsegelt hefft to betalen soszdusent rinsche gulden vor er lifflucht, in affslage der summen sine gnade vns van vnser andeels wegene der lande Sleszwiick Holsten vnde Stormaren, so denne siner koningliken gnaden breue dat furder vthwissen, dat wii den

genanten vnnsen gnedigen leuen herenn vnde broder, siner gnaden eruen vnde nakomelinge, wanner de vorgenante betalinge vnnsen leuen husfrowen ergenant, in maten siner gnaden breue vthwissen, wedderfaren is, allerdinge qwit leddich vnde losz laten vor alle furder tosprake vnde maninge der vorgenanten soszdusent rinsche gulden sunder arch vnde hulperedede. Vnde hebben des tor tuchnisse vnde witlicheid vnse ingesegel witliken laten hengen vor dessen breff, de gegeuen vnde schreuen is na godes bord verteynhundert in deme sestigesten jare, an sunte Andreas auende des hilligen apostels.

(Seglet er tilstede.)

102.

Grev Morits af Oldenborgs Qvittering til Kong Christian for 7000 Rhinske Gylden.

11. Decbr.

1460.

Wy MAURICIUS to Oldenborgh vnd Delmenhorst greue bekennen vnd betugen in dessem vnseme openen breue vor vns vnd vnse eruen, dat de dorluchtigeste hoicheboren furste vnd here, her CRISTIERN to Denemarcken Sweden Norwegen &c. konyngk, hertoge to Scleszwiigk, greue to Holsten Stormeren Oldenborgh vnd Delmenhorst, vnse gnedige here vnd leue broder, vns nu in desseme sunte Mertens achtendage negestuorgangen gutliken gegeuen betalt vnd vornoget hefft seuen-dusent rinsche guldene in affslage der summen vertichdusent rinsche gulden, de sine gnade vnd sine eruen vns van vnsem andele der lande vorlatinge vnd vnnsen eruen des hertichdoms to Scleszwiigk, Holsten vnd Stormeren greueschuppe, schuldich is, seggen vnd schelden den vorbenomeden vnnsen heren vnd leuen broder konyngk Cristiern vnd sine eruen solker seuen dusent rinsche gulden vorbenomet in krafft desses breues vor vns vnd vnse eruen zeker quyd ledich vnd los, vnd bedancken sinen gnaden guder betalinge, sunder argelist. Des to merer tuchnisse hebbe wii Mauricius greue vorbenomet vnse ingesegell vor vns vnd vnse eruen witliken an dessen breff don hangen. Gegeuen in den jaren vnnsen heren vertenhundert in dem sestigesten jare, des neisten donnerdages na conceptionis Marie.

(Seglet er tilstede.)

103.

En Forening mellem Staden Colberg og Kong Christian.

1461.

13. Junii.

Wii borgermestere radinanne vnde meynheit der stad Colberg vor vns vnde vnse nakamelinge don wittik apenbar vor alsweme, dat wy vmme mennigerleye gnade gunst woldat vnde fordernisse, de de irluchtigeste hochgebaren grotmechtigeste forste here*, here CRISTIERN van gades gnaden to Denmarken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koning, hertog to Sleswik, greue to Holsten Stormarn Oldenborg vnde Delmenhorst, vnse gnedigeste leue here, syne voruaren koninge redere manne vndersaten, vnser stad vnde vnser voruaren mennichualdigen togekeret vnde gnedichliken bewiset hebben, vnde wy vns to synen gnaden syner gnaden eruen nakamelingen vnde vndersaten gentzliken vortan vorhapende synt, vnde ok vppe dat de irben: vnse gnedige leue here vnde syne nakamelinge vns vnde vnser nakamelingen in sodane saken, dar wy myd her Henninghe de sik holt vor eynen bisschop to Cammin synen domheren biliggeren vnde voruaren, dar wy myd krighe morde roue vnde banne vnde mennigerleye aueruallinge vnde beswaringe wedder god ere vnde recht to langen tiden togekamen vnde mede beuallen zint, deme de hochgebaren forste vnde here Erick hertog to Pameren byuelt, in vnseme rechte behulplik bistendich vnde forderlik myd rade vnde dade, alse vns des mach to donde zin, yegen de irben: heren ere vndersaten vnde biliggeren, so lange wy myd den irgenanten heren vnde ghistliken in vruntschop edder rechte to eneme gantzen ende na lude syner gnaden apene vorsegelden breues vorscheden werden, forderlik wesen vnde syn scholen, hebbe wy den vorgenanten vnser gnedigesten leuen heren syne redere vnde manne deshaluen otmudigen vmme hulpe vnde bistannd angeuallen vnde gebeden vnde synen gnaden syne rike vnde lande manne vnde vndersaten willichliken to alle eren noden vnde lusten in syner gnaden vnde in eren rechtuerdigen saken vnse stad vnde hauen weddervimme, beth syne koninglike gnade ifte syner gnaden nakamelinge myd deme irben: heren Erik ifte synen nakamelingen sulker tosprake vnde schuldinge haluen, alse syne gnade to em hebben, gentzliken vnde entliken vorscheden vnde entflegghen synt in vruntschop ifte imme rechte, apen to holdende, synen koningliken gnaden hulpe vnde bistannd to donde, vnde de synen like den vnser nach vnseme vormoghe yegen den irbenomeden hertog Eriken syne nakamelinge vnde syne vndersaten to beschermende, vnde, wen wy na deme wille gades eynen rechten heren werden krigende, em in synen rechtuerdigen saken desse besegelinge nicht to na to wesende, sunder em to donde wes wy em van ere vnde rechtens wegghen pleghe (sic) synt vnd bynnen

*) Man skulde mene, at her burde læses *forste vnde here*, eller ogsaa at *forste* burde udslettes; hvis ikke længere nedenfor i Brevet ogsaa forekom . . . *forsten heren heren Cr.*

der vorscr. tiid vmme furder bestand vnde vpslach tuschen deme irgenanten hochgebaren forsten heren heren Cristieren to Denmark &c. koninge, vnseme gnedigen heren synen nakamelingen riken landen vnde vndersaten vnde vns vnser stad borgheren vnde nakamelingen an beyden ziden to nutticheit vnde framen to langen tiden bliuende, arbeyden laten alse wy des moghen auer en werden. Tu orkunde vnde grotter tuchnisse der warheyt hebbe wy vnse ingesegel hengen laten myd witschop vnde willen vor dessen opene breff, de ghegheuen vnde gescreuen ys na der bort Cristi vnser heren virteynhundert iar, darna in deme envndesostigesten jare, de sonauendes vor Viti.

(Levning af Seglet er tilstede.)

104.

Et Brev til Kong Christian fra Biskop Vilhelm paa Örkenöe.

28. Junii.

(Papirsbrev.)

1461.

Illustrissime et serenissime princeps, metuendissime et inuictissime domine. Post debitam reuerentiam ac omnimodam fidelitatem, tanto principi et regi suo metuendissimo condignam, se semper et sua ad vestre serenitatis beneplacita queque et mandata. Regalis vestra maiestas de sua inclita benignitate scire dignetur, quod in hoc instante mense Junii, anno domini M^{mo}CCCC^{mo}LX^{mo} primo, inclitus dominus comes Orkadie et Cathanie ac dominus de sancto Claro cum serenissimo principe Jacobo Scotorum rege illustri, causa custodie sue regie persone sub tam teneris annis constitute, ex desiderio et hanelante studio trium statuum almi regni Scocie personaliter residebat, prout residet de presenti, et propter concordiam tractandam inter eundem dominum comitem Orkadie &c. et magnificum principem comitem Rossie et dominum insularum, qui cum suis hominibus Sodorensibus Ybernensibus et Scotis siluestribus, terris vestris Orkadie inimicis capitalibus, omnimoda crudelitate dictas vestras terras et huiusmodi inhabitantes sepius et sepissime inuaserunt. Nunc vero, quod dolenter refero, dicto domino Orkadie comite sub spe concordie detento et, ut prefertur, cum dicto domino serenissimo rege Scotorum extra suum comitatum procul remoto, prefati Scoti siluestres Sodorenses Ybernenses et alii, memorato mense Junii in copiosa multitudine cum classibus et nauigiis suis in acie belli dictum comitatum Orkadie intrantes, vestras terras villas domos et edificia penitus euertentes combusserunt, gentes vestras vtriusque sexus a maiore ad minorem in acie gladii crudelissime interimentes depopularunt, catalla animalia vtensilia jocalia nummismata et generaliter omnia bona depredarunt secum ad propria deferentes, nichil vel parum reliquerunt nisi solum terre combustum

vacuum et inane, et hoc in maioribus fertilioribus et principalibus terris vestris tocius comitatus Orkadie et insularum eiusdem. Non moueat vestre magnifice maiestatis aures inclitissimas hoc meum lamentabile scriptum, cum minime silere teneor rei veritatem a vestra serenitate memorata. Credo quod ista tam nequiter tam crudeliter tam inhumaniter perpetrata impediunt dictum dominum comitem Orkadie vestram gracioussimam magestatem visitare tam cicius ut disposuit. Nam speratur cum sepe dicto principe, Scotorum rege illustri, residere usque ad vlcionem premissorum, que si per concordiam uel cessasent alias, vestram regiam maiestatem, ut firmiter credo, in hoc presenti anno jocundissimo animo visitasset. Quid plura? Desolatio gentis vestre, amissio amicorum et consanguineorum, evacuatio dyocesis mee Orkadensis et nimia vicens paupertas, teste deo, licet non voluntas, me cogunt et compellant quod ad vestram presentiam regalem optatam commode accedere nequio in breui ut putabam, et nichilominus quam cicius commode potero, premissis consideratis, disponam me hanelanti animo personaliter visitare vestram illustrissimam maiestatem et regalem presentiam metuendissimam memoratam, quam conseruet et regat ad votum vestri cordis altissimi in felici regimine et prosperitate Christus rex regum et dominus dominantium. Scripta sub sigillo meo aput Kirkwau xxviii^o die Junii anni suprascripti.

Vestre serenitatis inuictissime et maiestatis illustrissime
fidelis orator episcopus Orkadensis &c.

Udskrift. Illustrissimo principi et serenissimo domino Cristierno dei gratia Decia Norwagie Swetie Gothorum Sclauorum regi, duci Histonie, comiti de Oldinburgh et Delmonhost, domino et regi suo metuendissimo et singularissimo &c. &c. &c.

(Levning af Seglet er tilstede.)

105.

Kong Alfons V. af Portugals Anbefalingsskrivelse til Kong Christian for Herolden Lolland.

1461.

11. Julii.

Serenissimo principi, CHR[ISTIERNO] dei gracia Dacie &c. regi, consanguineo fratrique suo carissimo, ALFONSVS, dei gracia Portugallie et Algarbii rex Septeque et Alcassarie in Africa dominus, plurimas salutes et prosperitatis incrementum. Jucundissimum nobis fuit audiuisse ex Lolland, perseuant serenitatis uestre, uestram uxoris liberorumque ualitudinem, quem sepe percuntati sumus de regni statu uariisq; aliis, quibus dominia uestra habundant clarissimaque sunt, que ille

tanto ordine ac copia nobis retulit, ut ipsi oculis cernere ea uideremur. Etsi igitur talem perseuant habeatis, cui merito iam necesse est afficiamini, statuimus tamen etiam laudes alias suas uobis recensere fortasse ignotas, ut magis etiam, si esse potest, eum diligatis. Nam in uariis preliis, que a magnifico comite de Uiana, oppidi nostri Alcazarie in Africa atque exercitus duce, aduersus Mauros gesta fuere, insuper et excursionibus in eorum agros, quibus nostri plures uicos igni dedere, plures depopulati sunt, in quibus non paucos captiuos ceperunt, tantam animi magnitudinem ostendit, ut tanti principis dignum uasallum se fecerit, ob eaque magnam laudem meruerit: propter quam, nam de suauius moribus quibus in curia nostra usus est nichil attinet referre, ut inde ad nos rediit, eum militem creauimus, certiores animi strenuitatisque sue in bello redditi ex literis dicti comitis plurimisque uiris, qui cum eo simul pugne interfuerunt. Quare rogamus uos, ut eum non tantum fidei causa, pro qua magnis periculis ac laboribus se obiecit, non tantum seruicii, quod uobis continuo prestat, sed nostra contemplacione, qui ei non parum afficimur in omnibus que augmentum honorem utilitatemque suam concernent, eum habeatis precipue commendatum, quo intelligat literas precesque nostras apud vos ualere quantum nomine uestro ipse nobis prius retulit. Datum in oppido nostro Sintrie, xj die Iulii anno domini 1461.

El Rey.

Aluarus.

106.

Kong Christians Gavebrev til Jes Pedersen paa en Gaard i Kjöbenhavn.

12. Julii.

1461.

Wy CRISTIERN meth gudz nade Danmarks Sweriges Norges Wendes oc Godes koningh, hertogh i Sleswigh, greffue i Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlicht, at fore troskap oc willigh thieniste, som thenne breffuisere Jes Petherson, wor elskelige man oc thienere, oss oc wort righe Danmark her til giort oc bewist haffuer oc en her efftir trolige gøre maa, tha haffue wii vnt oc giffuet ok vnne oc giffue meth thette wort obne breff forscreffne Jes Petherson oc hans arffvinge til ewerdelige eye haffue skulendes een wor gardh meth al sin tilhøring lunge oc brethe, liggendes norden nest wedh sancti Pethers kirke gardh vt til gaden i Købendehaffn, een gardh i mellom liggendes then gardh oc kirken, hwilken gardh forscreffne Jes Petherson nw selff i wære haffuer oc i pant fik aff Skelm Petherson oc samme Skelm Petherson oss schøte oc vplod

meth andre hans gotz oc gardhe som han otte, efftir thi som the obne breff ydermere vtwise, han oss ther vpaa giffuet haffuer. Thi forbiwdhe wii alle, ehwo the helst ære eller wære kwnne, forscreffne Jes Pethersøn oc hans arffwinge her vthower paa forscreffne gardh at hindre eller hindre lade mødhe vmaghe eller vforrette i nogre made vnder wort hyllest oc nadhe. Datum in castro nostro Stocholmensi, dominica proxima post octauas visitacionis beate Marie virginis gloriose, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.

(Seglet fattes.)

107.

Et Brev fra Kong Georg af Böhmen til Kong Christian.

1462.

20. Martii.

GEORGIUS, dei gracia Bohemie rex, sacri imperii Romani supremus elector, Moraue marchio, Lucemburgensis et Slesie dux ac Lusacie marchio, serenissimo principi **CRISTIerno**, Dacie Swecie &c. regi. Serenissime princeps, littere vestre bine nobis reddite sunt, vnis nos ad pacem et concordiam excitantes diffidacionem mittitis, aliis non ad pacem sed ad bellum et pugnam exercitumque cogendum clanculum ammouemur. Primis nunc primum respondebimus, secundis dabitur responsio, et talis dabitur, que a nemine bene senciente poterit, ut speramus, vituperari. Cupido, fastus dominandi ac mater bellorum, superbia Cristianorum principum, litteris vestris summopere detestatur, que detestanda vituperanda et omnino a regum Cristianorum presencia abicienda et compellenda sunt, cum sacratissimo crismate vncti omnes nos Cristiani fraternitatem et mutuam caritatem professi sumus. Hic enim fastus et sui ipsius elacio, veluti semper maledicta, ita a nobis tempore vituperantur in omni. Et quoniam hec causam nostri belli nuper incepti cum illustri principe, domino **FRIDERICO** marchione Brandenburgensi, imperii Romani electore &c., dicitis, profecto uel malam informacionem accepistis, uel ex quadam, ut ita dicamus, maliuolencia ab hominibus nonnullis inuidis nobis ista ascribuntur. Nunquam (deus est testis cui patent corda et mentis scrinia mortalium) vana hec gloria amorque illicitus honoris mentis nostre oculos adeo excecauit, ut non religionem diuinam, fidem catholicam, caritatem fraternam, pacem cristianam vnionemque orthodoxam plusquam dominandi libidinem, fraternale principum dissidium tociusque vnionis ecclesiastice turbacionem amplecteremur, nec nunc (verissime dicere possumus) ipse fastus causa nostri belli est, sed multa, que nunc scribemus, contra regnum et dominia nostra perperam, non licite, minusque iuste a

iamdicto marchione facta gesta ac tractata nos impulerunt, ut et nobis et regno et subditis nostris, quemadmodum tenemur, assistamus. Ne autem longiores simus, perstringemus articulos nonnullos ex quibus auctoritas, preeminencia et dignitas nostre regie sublimitatis, regni, priuilegiorum ac subditorum nostrorum non parum minuta est. Temporibus pristinis fedus ligarum et concordiarum inter nos et predictum marchionem Brandenburgensem &c. percussum est, quo inter cetera cautum erat, ut vnus alteri fines metas dominiorum et ipsa dominia tueri defendere et conseruare adiuuet, cum sua quacunque potestate inuasoribus finium obsistendo, nullosque hostes alterius ad eum fugientes in terris ac dominiis suis conseruet, quinymo hostis vnus et inimicus existat alterius, et ut de feudorum materia coram domino feudi secundum iura feudorum communia cause tractentur et finiantur, quod nos in his articulis et aliis in eo contentis, quemadmodum pacis auctor et amator, omni cum diligencia tenuimus et tenere proposueramus. Sed cum a marchione illorum punctorum seriem rumpi et destrui intelleximus, non videbatur congruum, ut amiciciam destruenti amicicia conseruanda foret. Sunt enim nobis principes Slesie subditi, inter quos illustris Henricus, dux magne Glogouie, noster princeps consanguineus dilectus. Hic a iam nominato marchione Friderico multis premebatur iniuriis multisque afficiebatur damnis. Nam per subditos marchionis isti fines et mete contra iuris publici sententiam ac concordiarum tenorem frangebantur, necnon alie temeritates ab illis suis subditis nostro principi et consanguineo inferebantur. Ammonitus marchio, ut ab his desistat, nullam sensimus culparum emendacionem. Citatus eciam a nobis marchio sepredictus ad instanciam nobilis Adenkoni de Sternberg, purggrauii Pragensis, consiliarii fidelis nostri dilecti, tanquam feudalis, racione controersie castri et ciuitatis Cotbus, ad iudicium nostrum, coram quo feudalibus mos est respondere, multis tergiuersacionibus in terminis positis exquisitis, tandem termino in vltimo peremptorio orhatores suos ad audiendum tantum causam misit, cum nullo tamen pro sentencie diffinitiuę suscepçione mandato. Cumque sententia contra eum tanquam contumacem per nos maturo cum consilio nostrorum prelatorum principum nobilium et fidelium dilectorum lata fuisset, non solum [non?] suscepit, sed contra priuilegia nobis et corone per sacrum imperium Romanum concessa, auctoritate quorum a nobis nostraque sententia sub penis grauissimis minime est appellandum, appellauit, sueque appellacionis instrumenta confecit et publicauit. Postea cum illustri Balthasari, principi nostro Slesie, propter suos nonnullos contra nos et regni nostri coronam factos excessus, aliqua castra et bona iure, ut debuimus, abstulimus, ipseque gracie nostre non restitutus terras exul incolebat alienas, sibi marchio Brandenburgensis contra nostrarum concordiarum tenorem in suis terris et dominiis, et, quod maximum est, in ciuitate Cotbus, quam a nobis iure feodi possidebat, hospicium et tectum contra iura societatis et amiciciae mutue dedit, alimento victu et amictu ipsum sustentando. Demum aduocaciam marchionatus nostri Lusacie pignoris titulo possidens, cum a nobis ammoneretur ut pecuniam acciperet sibi proscriptam, pignus reddere recusauit, summam pecuniariam summere nolebat,

manum fidelem, que omnibus secundum bone fidei auctoritatem aperta et non clausa esse debet, non patefecit, quinymo ex castris et opidis illius nostre aduocacie, que tamen nostre voluntatis ad beneplacitum nobis aperta esse debebant, damna non mediocria nostre serenitati nostrisque intulit. Quamuis obligationem sigillo suo et fratrum suorum de restitutione aduocacie nos habeamus, nichilominus, non considerata sua obligatione, non pensata pignoris natura, non ponderato quasi deposito fidei bone, aduocaciam contra voluntatem nostram et regni tenuit et possedit quo ad, dei ex dispositione, iustis iuuante nos armis et gladio, quemadmodum ad hoc constringebamur, marchionatum et aduocaciam Lusacie ad nos iure optimo pertinentem, nonnullis castris, quorum ipse adhuc minus iustus possessor existit, exceptis, rehauiimus et dei cum dono habemus. Sufficiunt certe hec, quemadmodum existimamus verissimeque credimus, quamuis plura forent, que non solum animum regium sed minoris condicionis hominem inflammare incitareque possent ad sui ipsius suorumque tutelam. Si enim iuris naturalis primatum et preeminenciam consideramus, illud et suadet et permittit et quodammodo natura duce mandat omne animal se incolumem conseruare suamque essenciam defendere. Si canonum sacrosanctorum auctoritatem, si legum sacrarum excellenciam aduertimus, nonne hec vim vi repellendam esse suadent, semelque aquisita priuilegia et libertates manu tenere et tueri? Videantur plebiscita, videantur senatus consulta, videantur Latinorum Grecorum et quorumcunque barbarorum statuta et decreta, intueaturque, quod summum est, lex diuina, noua vetusque: vbique defenssionem admitti, vbique iniurie propulsionem non negari, vbique tutelam sui ipsius et suorum ab alieno insultu non prohiberi inueniemus. Nos has omnes culpas et ceteras plures, necnon licitam iustamque nostram defenssionem marchioni Brandenburgensi predicto in nostris litteris diffidatoriis misimus, et has causas belli nostri fore significauimus. Scripsimus quam plurimis ecclesiasticis et secularibus in sacro Romano imperio electoribus, necnon et aliis principibus comitibus baronibus nobilibus ac eiusdem imperii sacri ciuitatum communitatibus, omnia hec irritamenta predicta belli ipsis significantes. Miramur marchionem, qui vestre excellencie tanta coniungitur amicicia et affinitate, aut ceteros, cum res adeo publicata existat, vobis non significasse. Si enim res iste et cause vestram fugiebant excellenciam et vobis minime note erant, mirari in mente nostra non sufficimus, quo animo, quali persuasu et qua cum premeditatione noster hostis factus sitis, litteras diffidatorias miseritis, nos regem turbatorum reipublice et quasi assertum regem appellatis. Marchionis Friderici Brandenburgensis iam nominati causa instituat. Nos non auditi a iudice non nostro litteris vestris, quantum per vos stetit, ut violentus inuasor condemnamur. Regum presertim Cristianorum facta maturo cum rerum libramine necesse est ut prodeant. Reges non auditis partibus neminem condemnent. Reges, nisi aut subditum aut in causa se beuiuole subicientem, neminem iudicent, nulli rei manum cito imponant; videant prius, consulant prius, quid in re et causa versetur, deliberent prius: tunc primum plurimis versatis sententia ferenda est, et aliquis iniustus violentus inuasor reipublice

ac imperii sacri occupator principumque debellator asseratur. Sin autem, quemadmodum existimamus, res hec manifestissima vestram non latebat sublimitatem, stupor mentem occupat et quam maxima admiracio, ut vos, tantis tot et talibus iustissime defensionis nostre visis causis et rationibus, contra iusticiam phas et legum diuinarum humanarumque auctoritatem, inimicicias et litteras diffidatorias nobis mittitis. Debit profecto iusticia equitatis et nostre tutele necessitas, magis amicicia affinitate et necessitudine marchionis Brandenburgensis ponderari. Nam in re minus iusta nec affnibus nec consanguineis nec quouis amicicia astrictis, eciam contra externos ignotos ac nulla familiaritate necessitudine coniuictos, cum tamen iusticiam prosequantur, est assistendum. Magis itaque his in rebus per vestram excellenciam marchioni, affni vestro, ut a proposito minus iusto desistat, erat consulendum, quam quicquam contra equitatem attemptandum. De hac itaque prima epistola vestra hactenus. Secunde vestre littere in primis fundate effectum inimiciciarum nobis transmittunt, ut pugna manuumque realis consercio fiat, et scribitis et marchioni commissionem fecistis, ipseque nobis mentem vestram significauit. Cum vester familiaris Hassequies litteras diffidatorias nobili fidei nostro dilecto Adenkoni supra nominato de Sternberg, nostre ciuitatis Lucaw tunc capitaneo, dedit, multa mente superba verbisque temerariis, multitudine astante, contra nos nostrosque locutus est, cuius temeritati per dictum Adenkonem et datum responsum tale, quemadmodum et vos satis et suorum verborum ineptia requirebat. Marchio postea racione commissionis sibi facte nomine vestro nobis litteras suas misit et eisdem nos ad manum armatam et pugnam contra vos auctoritate vestre sublimitatis excitat. Accepimus illas et leto animo est tristi mente. Leti enim eramus sumusque cum pro libertate regni nostri, pro priuilegiis et preeminencia dignitatis regie, pro bono patrie ad pugnam inuitamur. Nam his, qui rempublicam et dignitatem sibi comissam defenderint et cum iusticia diuina auxerint, locum certum in celestibus scimus esse determinatum. Mesticia autem compungimur, ut Cristianus sanguis ita sese collidens in hostium fidei Cristiane leticiam effundatur. Semper enim, non compulsi ad defensionem nostram nostrorumque, pacem vnitatem et concordiam dileximus. Sunt nobis varie prouincie testes et ipsarum prouinciarum duces et domini, qualiter semper pro pace laborauimus, ipseque deus gloriosus nouit, que egimus in confederandis principibus, in vniendis hostibus, in reparandis concordiiis, ut laudes nostras nobis, quamuis iuste possimus, non sit opus dicere. Est qui videt et considerat. Nunc profecto, si quouis modo consentanee et congrue nobis venire potuisset, marchionis Friderici supradicti magis optimam amiciciam quam minimam hostilitatem voluissemus, vestraque fraternitas more regio Cristiano nobis plurimum cara fuisset, si non ex mentis vestre elacione aut ali quouis motu nobis inimicicie et scriberentur et significarentur. Sed quoniam sic placet vestre proprie voluntati, deum summum protectorem iusticie et veritatis ac ipsam virtutem astream iusticiam sacrosanctam adiutorio accipiemus, vestrasque minas, marchionis Friderici ac ceterorum omnium, nobis, nostro regno libertatibusque nostris nocere volencium, minime timebimus, quinymo quisquis

ille est, qui nos in pace conseruare recusat, repperiet in nobis et nostris subditis propugnatores iusticie et veritatis. Quemadmodum itaque vos marchioni Friderico comisistis nobis et cum nostris vobis ut pugnam procuret. Nolumus contra marchionem pretactum in hac causa commissarium legatum et vestrum procuratorem tanta vti inhumanitate, quantus ipse labores in suis ad nos litteris uel nunciis mittendo per tantam viarum distanciam habeat. Sed quando dei cum adiutorio in marchia Brandenburgensi constuemur in minori itinerum longitudine, facilius huius rei compositor marchio existet, et vos facite, ut vobis presenciam nostram significet. Tunc vna cum eo, qui se in partem dedistis, poteritis, si libebit, pugnam per vos desideratam fine nobis peroptimo concludere. Nos enim vna cum nostris principibus amicis et subditis nobiles ac aliis fidelibus dilectis nec minas nec terrores nec multitudinem hostium, contra iusticiam equitatem libertates et immunitates iure acquisitas pugnantium, formidamus, sed nostra stat spes in deo clementissimo summa, quod ille, qui iusticiam prosequentibus nunquam deest, et nobis nostrisque se violencie defendentibus presenciam suam non negabit. Datum in ciuitate nostra Pragensi, cum appensione sigilli nostri regalis, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo, terciodecimo kaleñ Aprilis, regni nostri anno quarto.

(Seglet er tilstede.)

108.

Pape Pius II.s Afladsbrev til Bedste for Kongens Capel i Roeskilde.

1462.

8. Junii.

Pius episcopus, seruus seruorum dei, uniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Licet is, de cuius munere uenit ut sibi a suis fidelibus digne et laudabiliter seruiatur de abundantia sue pietatis, que merita supplicum excedit et uota bene seruiantibus sibi multo maiora retribuatur, quam ualeant promereri, nichilominus tamen desiderantes domino populum reddere acceptabilem et bonorum operum sectatorem, fideles ipsos ad complacendum ei quasi quibusdam allectiuis muneribus, indulgentiis uidelicet et remissionibus, inuitamus, ut exinde reddantur diuine gratie aptiores. Cum itaque, sicut ex carissimi in Christo filii nostri **CRISTIERNI** regis Dacie illustris insinuatione percepimus, ipse quandam fraternitatem pro piis exercendis operibus, sub uocabulo sancte trinitatis, passionis domini nostri Jesu Christi et beate Marie, de qua idem rex et carissima in Christo filio nostra regina Dacie illustris, necnon multi principes et nobiles et ipsius regis consiliarii existunt, de nouo instituerit, et pro fraternitate huiusmodi quandam capellam in

honorem sancte trinitatis, passionis domini nostri Jesu Christi et beate Marie huiusmodi, in qua singulis diebus vna cantetur et alie legantur misse, ac alia diuina officia perpetuis futuris temporibus celebrentur, prope ecclesiam Roskildensem edificari et construi fecerit, illamque pro presbiteris missas huiusmodi celebraturis perpetuo dotauerit competenter, necnon ipse et regina predicta ac eorum filii pro se et posteris suis in dicta capella ipsorum elegerint sepulturam: nos cupientes, ut capella ipsa congruis honoribus frequentetur ac illius structure edificia ac paramenta ecclesiastica conseruentur, et ut fideles ipsi eo libentius causa deuotionis confluant ad eandem et pro structurarum edificiorum ac paramentorum huiusmodi conseruatione manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono celestis gratie uberius conspexerint se relectos, necnon, cum regem reginam seu eorum filios predictos ab hoc luce migrare contigerit, tempore exequiarum ipsorum diuinis intersint in dicta capella siue aliis ecclesiis solemniter officiis, de omnipotentis dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, auctoritate confisi, omnibus uere penitentibus et confessis, qui capellam predictam in festiuitate visitationis ipsius beate Marie annuatim deuote uisitauerint et pro structurarum edificiorum ac paramentorum predictorum aut alicuius illorum diuinis officiis huiusmodi, ut prefertur, interfuerint, centum dies et totidem quadragenas de iniunctis eis penitentiis in domino misericorditer relaxamus, presentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Volumus autem, quod si alias per nos dictam capellam uisitantibus et ad conseruationem predictam manus adiutrices porrigentibus seu alias inibi pias elemosinas erogantibus alique alie indulgentie, perpetuo uel ad tempus nondum elapsum durature, consesse fuerint, presentes littere nullius sint roboris uel momenti. Datum Viterbii, anno incarnationis dominice millesimoquadringentesimosexagesimosecundo, sexto id. Junii, pontificatus nostri anno quarto.

(Blybullen er tilstede.)

109.

Den Orkenöeske Biskop Vilhelms Troskabseed til Kong Christian.

21. Julii.

1462.

Vniuersis et singulis presentes litteras visuris siue legi audituris notum facimus nos Wilhelmus, dei et apostolice sedis gracia episcopus Orkadensis, quod in vim multorum beneficiorum, nobis hactenus per serenissimum et illustrissimum principem et dominum nostrum graciosissimum, dominum CRISTIERNUM, dei gracia Dacie Suecie Norwegie &c. regem, gracie impensorum, sue regie maiestati serenissimeque domine DOROTHEE regine, domine nostre gracie, ac eorum liberis

in perpetuum fidelitatis prestitimus juramentum, prout de presenti in hec (sic) verborum forma que sequitur nos inuiolabiliter obseruatuos pollicemur. Nos Wilhelmus, dei gracia episcopus Orkadensis, vouimus et loco iuramenti firmiter promittimus, quod ab hac hora in antea fidelis erimus serenissimo domino nostro regi Cristierno et serenissime domine nostre Dorothee regine, conthorali sue, suisque liberis antedictis. Consilium vero, quod nobis per se uel alium manifestauerint coniunctim uel diuisim, sine eorum consensu nemini pandemus. Non erimus in consilio uel facto, quod aliqua conspiracio contra ipsos seu eorum alterum tractetur. Et si quid perciperimus, quod contra personam uel statum ipsius serenissimi domini nostri regis, domine regine et liberorum prefatorum coniunctim uel diuisim quomodolibet cedere possit, cuiuscunque generis extiterit, adstatim iuxta omnem nostram possibilitatem, omni sublata tergiuersacione, eidem domine nostro regi serenissimo Cristierno domineque nostre Dorothee regine, conthorali sue, et eorum liberis coniunctim uel diuisim, prout qualitas negocii exegerit, verbo uel in scriptis ad plenum significare promittimus, tociens quociens vita nostra durante iuxta premissa necessarium fuerit quomodolibet et oportunum. Ceterum si contingat regiam suam maiestatem uel successores nos ad aliquod personale seruicium vel nostros seruitores in expeditionibus suis requirere, illud iuxta posse nostrum adimplebimus absque renicencia qualicunque, et ad hoc obligari volumus quemadmodum ceteri regni Norwegie episcopi obligantur. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in ciuitate Haffnensi, ipsa die Mercurii proxima post festum beate Margarete virginis et martiris, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo.

(Seglet er tilstede.)

110.

Forbund mellem Kong Christian og Hertugerne Wartislaff og Otto til Stettin.

1462.

27. Julii.

Wii CRISTERN̄, van gades gnaden to Dennemarken Sweden Norwegen der Wende vnde der Gaten koningh, hertoge to Sleswick, greue to Holsten Stormeren Oldenborch vnde Delmenhorst, vp eyn, vnde wii WARTISLAFF, van den suluen gnaden to Stetin Pomerem der Wende vnde Cassuben hertoge vnde furste to Rugen, vp dat andere del vnde vor vnsen vedderen hertoge OTTEN, des wii hir thur stede mechtich sin, bekennen vnde betugen openbar an dessen breue vor alsweme wor he kamende werd, dat wii [vns] vp datum desses breues hir vp desser stede to Nykopinge in Valster mechtichliken verbunden vnde tohope settet hebben vnde samentliken auerøyns komen myt vnsen

rederen, de wii nu thur tiid mede thur stede hebben, also dat vnser eyn ouer des anderen hulpe bliuen schal myt lande vnde luden, mannen vnde steden, vnde ouer des anderen rechte, vmme sulk toseggent rechticheit vnde schelinge wii hebben to deme hochgeborn forsten vnde heren, her Ericke to Stetin Pameren &c. hertoge, vnser ohme brodere vnde vedderen, also wii denne koningh Cristerñ van vnser rike schattes priuilegia breue klenode hillichdum vnde wes dat denne sii, de hochgeborn forste koningh Erick seliger dechnisse vth den riken brachte beth vp Rugenwolde, dat nu hertich Erick in weren heft, vnde wii Wartislaff vnde Otte vedderen erschreuen vmme vnse angestoruen erue vnde rechticheit, wii hebben tome lande to Pomeran, dat wii vnder vns anderen samentliken helpen scholen myt vnser macht land vnde luden, man vnde steden mechtichliken, dat eyn islik mach to deme sinen komen, dar he recht an is, mit fruntschop edder myt rechte. Dar scholen vnser leuen heren ohme vnde zwagere koningh Cristerñ vnde den sinen vnse stede vnde slote to apen stan, vnde scholen solange tosamende bliuen vnser eyn van des anderen hulpe vnde rechte nicht aftotredende myt vnser macht, vredes vnde kryges mytme anderen netende vnde entgeldende, sunder wii sin des alle vnde myt vnser vndersaten myt deme erschreuen heren Ericke vnde myt sinen landen vnde luden komen to eynen gantzen ende wol entflegen to eyner fulkomen sone, de eyne so wol also de andere, nummende dar buten to latende, vnde ok alle de jennen de van der wegen myt vns thur veide komen. Wo wy denne entflegen werden myt rechte, des vnser eyn schal ouer den anderen mechtich wesen, edder myt krige eyn islik van vns to hebbende dar he recht an is. Vnde weret denne dat sik etlike heren dar an steken wolden, se weren we se weren, den schole wii samentliken wedderstan vnde jegen en vnser eyn ouer des anderen hulpe bliuen, solange wii entflegen sin vnde vnse sake myt hertoge Erick vnde ok myt den, de sik dar mede anstrengen, eynen ende hebben. Weret denne dat wii koningh Cristerñ edder de vnser van vnser wegen, edder wii hertogen Wartislaff vnde Otto vorschreuen edder de vnser, samentliken edder berundergen qwemen to deme schatte, dar wii Wartislaff vnde Otto vns nicht anstecken. Weret ok wii erschreuen hertogen Wartislaff vnde Otto desgelikes qwemen to vnser rechticheit vnde andel des landes to Pomeran besundergen edder myt hulpe vnser leuen heren vnde swagers koningh Cristerñs edder der sinen, dar schal sik de hochgebornste furste koningh Cristerñ edder de sinen nicht an warende wesen, des vnser eyn deme anderen behelpen schal also vorberort is myt krige edder wo id denne were, wo wii des alderbest bekomen konen. Vurder wen wii denne wes wunnen samentliken vmme vnser rechticheit willen van hertoge Erickens andele, dat em tokummet in deme lande to Pomeran Wolgast edder wor he wes heft, dat de hochgebornste forste koningh Cristerñ nicht vul en kreges vor dat syne, schat kost vnde teringe, vnde wii Wartislaff vnde Otto to vnser rechte vnde andele vul vnde al qwemen, edder wii nicht to vnser rechticheit vnde andele qwemen vnde de hochgeborn forste koningh Cristerñ qweme to sinen schatte dar he recht to heft, eyn mer wen de andere: dat schall stan vp vnser drier redere,

de vns dar fulmechtigen vmme entfligen scholen sunder vortogeringe dar thur stede myt guder fruntschop na irkentnisse vnde legenicheit vnsen leuen heren ohme vnde swagere aftorichtende myt gelde vor sinen schaden kost vnde teringe. Vnde wii Wartislaff vnde Otto ergeschreuen ok wes beholden vor vnsen shaden kost vnde teringe van den wunnen guderen de hertich Eriken in syne andele in deme lande to Pomeran Wolgast edder wor de belegen sin, vnde scholen vns vnder vns anderen dar vuchliken an hebben wii vns myt guder fruntschop dar vmme entfligen. Men de lande stede vnde slote, eft wii weswunnen in hertich Erickens vorschreuen lande an synen andele scholen by vns hertogen Wartislaffe vnde Otten bliuen: dar schole wii koningh Cristerñ erschreuen vns nicht an beholden, men also vorberurt is dat vnser drier rad irkennen scholen vns van vnseme leuen erben. ohme vnde swagere myt gelde gutliken vnde fruntliken entrichtet werden. Desset vorschreuen alle loue wii koningh Cristerñ vnde wii Wartislaff vnde Otto vorgeschreuen vnser eyn deme anderen an guden truwen sunder jenigerleye geuerde vnde argelist wol to holdende. To merer willicheid vnde orkunde hebben wii ergeschreuen heren koningh vnde hertoghen vnse secrete vnde ingesegel samentliken heten hengen vor dessen breff, de gegeuen is to Nykopinge vorschreuen in Valster na vnser heren gebord verteynhundert in deme twevndesostigesten jare ame dingxtage na sunte Jacobs dage des hilgen apostels.

(1ste og 3die Segl ere tilstede.)

111.

Forlængelse af Stilstanden mellem Danmark og Polen, Preussen og Dantzig.

1462.

6. August.

Wii Arnoldus van godes gnaden bisschop to Lubeke, wii borgermestere vnde radmanne der stad darsulues, schedesheren des irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren, heren CRISTIERN, der riike Dennemarken Sweden vnde Norwegen &c. koninghe, vnde wii Erasmus Steenwech vnde Roleff Moller radmanne vame Stralesunde, Peter Lange-Johan, vnde Hinrik Spek borgermestere, Bertold Nyeman radman vnde Jeorrius Belouw secretarius van der Wismere, des irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren heren KAZIMIRI koninges to Polen &c. vnde der stede alse Dantzke vnde landes Prutzen schedesheren, bekennen vnde betugen in desseme jegenwardigen recessz vnde breue, dat bii vns gewest synt binnen Lubeke de erwerdige in god vadere vnde here here Kanutus bisschop to Wiborgh, de gestrengen her Nicolaus Ronnouw marschalk des riikes Dennemarken vnde her Eggerd Frille, rittere, vnde her Daniel Kepken van Nulande, kenzeler, sendeboden vnde vulmechtige

procuratores des genanten heren koninges Cristierns, vnde de ersamen her Johan Fere borgermester, her Marquard Knoke radmen vnde Martinus Mirike secretarius van Dantziik, sendeboden vnde procuratores der stad Dantziike vnde sick seden procuratores to wesende des genanten irluchtigesten hochgeboren fursten heren Kazimiri koninges to Polen vnde der anderen stede vnde lande Prussen. Vnde also wii denne entfangen hebben tosprake vnde antwerde beyder schelaftigen dele, hebben wii ouerwagen vnde mit ernste ouertrachtet, dat sodane twistige sake vnde myshegheleicheit na inneholde der tosprake vnde antwerde wii schedesheren vorbenomet vppe dit mael vruntliker wiise vnde ok in deme rechten mit eneme entliken rechtes vthsproke nicht vorscheiden mochten, na deme vns schedesheren vorbenomed na inneholde des lesten recesses in der vorseuenen twistigen sake, bynnen Lubeke in deme jare vnser heren do men screff dusend veerhundert in deme negen vnde ueftigsten jare, des sonnauendes na vnser heren hemmelfart daghe, gemaket, jura scrifte vnde rechticheyde to desser sake denende van wegene des erbenomeden heren Cristiern koninges to Dennemarken &c. eyn halff jar ofte verendel jare vor desseme jegenwardigen daghe nicht gesand edder schicket synt. Vnde ofte wol de van Dantziik ere jura scrifte vnde rechticheyde an ere schedesheren gesand vnde geschicket hebben bynnen rechter tiid, so sint de doch bii den vorbleuen vnde an de schedesheren des anderen parthes nicht gesand, vnde also denne de artikel vnde ansprake, vppe beyden ziiden ouergegeuen, wichtich swar vnde grot zint, hebben wii schedesheren binnen desser korten tiid vppe den rechtes vthsproke vns nicht moghen nugastigen beleren. Doch so hebben wii schedesheren na velen vordelinghen vnde arbeide vnder twiisken bescheen, na willen vnde vulborde der sendeboden vorben. beyder schelaftigen dele gesloten vnde gedege dinget, dat sodane fruntlik bestand vnde bifrede also latest hir to Lubeke in dersuluen twistigen sake gesloten vnde berecesset ward van sunte Bartholomeus daghe negest volgende antogaende vort ouer dat jar, vnde wan dat jar vmme kumpt vort solanghe beeth dat een schelaftich deel deme anderen sodannen vrede vnde bestand vnder zineme ingesegele scriftliken vpsicht vnde williken vorbringhen lathe, vnde dar na noch sesz wekene alvmme duren vnde waren schall ane alle geuerde. Vnde vmme merer zekerheid willen, dat de bifrede deste vastere vngebroken holden werde, scholen dessen jegenwardigen recessz mit eren anhangenden ingesegele de sendeboden vnde procuratores beyder vorseuenen schelaftigen dele mede beuesten. Vnde also denne de sendeboden vnde procuratores der van Dantziik nyne vullenkomene machtbreue mit des heren koninghes to Polen &c. ingesegele vorsegeld vor vns schedesheren getoget vnde vorbracht hebben, hebben se vor vns gelouet vnde sick vorplichtet, dat se sodane machtbreff twisschen nu vnde sunte Michaelis dage negest komende bii den rad to Lubeke to truer hand des heren koninghes to Dennemarken &c. senden vnde schicken willen. To merer orkunde vnde willicheit hebbe wii Arnoldus bisschopp der kerken to Lubeke vnser secretum, vnde wii borgermestere vnde radmanne darsulues vnser stad secret, also schedesheren, vnde wii Kanutus bisschopp to Wiborgh, Nicolaus

Ronnouwe vnde Eggerd Frille, rittere, vnde Daniel Kepken van Nuland kenzeler, sendeboden vnde procuratores des obgenanten irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren, heren Cristiern, koninghes to Dennemarken &c., vnse ingesegele witliken hengen heten an dessen breff. Vnde wii radessendeboden vame Stralessunde vnde van des Wismere, alse schedesheren des irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren, heren Kazimiri koninghes to Polen &c., der stad Dantziik, der stede vnde des landes Prutzen erbenomet, bruken der van Lubeke secret hir mede to, des se vns gudliken gegund hebben vmme vnser vlitigen bede willen vnde gebreke vnser segele. Vnde wii Johan Fere vnde Marquard Knoke, sendeboden vnde procuratores des obgenanten heren koninges to Polen, der stad Dantziik vnde des landes Prutzen, vnse ingesegele witliken gehenget heten an dessen stluen breff. Gheuen vnde screuen binnen der stad Lubeke na der bord Cristi vnser heren dusend veerhundert jare dar na in deme twe vnde sostigesten jare, des vridages vor sunte Laurencii daghe des hilgen mertelers.

(De 5 förste og det 7de Segl ere tilstede.)

112.

Kong Christians Pantebrev til Hr. Knud Henriksen paa Bygholm Slot og Horsens By.

1463.

25. Januar.

Wy CRISTIERN meth gutz nathe Danmarcks Sveriges Norges Wendes oc Godes koningh, hertugh i Sleszwich, grewe i Holsten Stormaren Oldenborch oc Delmenhorst, gøre alle witherlight, at wii aff wor sønderlighe gunst oc nathe, swo oc fore troskab oc willighe thienste som thenne breffwisere her Knwt Hinricksøn ridder, wor elskelige man oc radh, oss oc wort righe Danmark her til giort haffuer, tha haue vii vnt tilladet oc fuld macht giffuet, oc meth thette wort obne breff vnne oc tillade oc fuldmackt giffue hanom in at løsæ paa wore oc kronene weghne til sigh oc sine arffuinge aff hans metharffwinge effter her Hinrick Knwtssøn, hans fadher, oc frw Anne hans modher, hwes siele gudh nathe, wort oc kronene slott oc købstedh Bygholm oc Horsnes meth the hæriltæ læn byfoghetii skatt oc all annen theres tilliggelse, som ther til hører, fore tretten hundrett tre oc threttighe rinske gyllen, twsinde rinske gyllen, oc tw twsinde lubeske marck, i swodane mynt oc penninge, som i Lubek oc Hamborch genge oc gewe ære, som forscreffne her Hinrik Knwtssøn oc frw Annæ tilforen i pant haffdhe fore forscreffne swm guld oc penninge, efftertii som the pantebreff the aff oss ther vpa haffdhe ydermere inneholde oc vdhuisæ: i swo made, at naar han forscreffne wore oc kronene slott oc købstedh Bygholm oc Horsnes meth

theris tilliggelsæ oc rentæ, som fore ær rørt, igen løsd haffuer aff hans metharffuinge fore forskreffne swm guld oc penninge, som forescrewit staar, oc the breff igen fongher som han oc the ther vpa haffue, tha haffue wii vnt oc i pant sett, oc vnne oc i pant sette meth thette wort obne breff hanom oc hans arffuinge forskreffne wore oc kronene slott oc købstedh Bygholm oc Horsnes, meth skatt byfoghetii oc meth all annen theris tilliggelsæ oc koningxlige rente oc rettugheet, ehwat thet helszt er, som forskreffne hans fadher oc modher thet i wære haffdhe, at nydhe brughe oc beholdhe fore eet friit brughelicht pant, vaffløst i thii samfeldhe aar nestkommendes aff thette wort breffs data regneskulendes, fore forskreffne swm guld oc penninge. Item, ther till bekennes wii oss skyldigh at wære forskreffne her Knwt Hinrickssøn oc hans arffuinge otte hundred rinske gyllen, godhe aff guld oc gewe, som han oss nw wnt haffuer, til wort oc righens nytte oc behoff: fore hwilcke forskreffne otte hundred rinske gyllen wii haffue forhøghet oc forhøghe forskreffne her Knwt Hinricksøn oc hans arffuinge forskreffne pant i Bygholm oc Horsnes, at nydhe brughe oc beholde i alle made som forescreffuit staar, naar forskreffne tii aar forledhne oc framganghne ære, och skule wii ey, eller wore arffuinge oc efterkomere koninge i Danmark, unne noger andre eller macht giffue forskreffne wore slott oc købstedh Bygholm oc Horsnes, eller noger theres læn oc tilliggelse aff hanom eller hans arffuinge igen at løsæ, vden wii selffue fore wore oc righens eyghne penninge thet igen løsæ wele til wort fadhebyr. Oc sidhen naar wii eller wore arffuinge oc efterkomere koninge i Danmark wele igen løsæ forskreffne wore oc kronene slott oc købstedh Bygholm oc Horsnes meth theris tilliggelse til wort fadhebyr, som forescreffuet staar, tha skule wii kynde thøm løsnigen i Horsnes paa neste bythingh for sancti Morthens dagh, oc swo skall løsningedaghen wære annen sancti Morthens dagh ther nestkomendes over eet aar. Oc skule wii eller wore arffuinge oc efterkomere koninge i Danmark tha betale oc fornøye forskreffne Knwt Hinricksøn eller hans arffuinge forskreffne tretten hundred oc thre oc thretiwghe rinske gyllene, twsinde rinske gyllene, otte hundred rinske gyllene, oc tw twsende mark i stedher penninge, som forescreffuit staar, i Horsnes eller annerstedz i Danmark som thøm beqweme'ight ær forskreffne swm guld oc penninge vp at bære: oc skal vpbærelsen aff forskreffne læn oc købstædh ey reghnes eller affslaes i hoffuetswmmen. Thii forbiwthe wii alle wore foghethe oc embitzmen oc alle andre, ehwo the helsztz ære eller wære kunne, forskreffne her Knwt eller hans arffuinge her emodh at hindre eller hindre lade, mødhe qwælie eller i noger madhe vforrette, vnder wor koningxlighe heffnd oc wredhe. Thil ydermere forwaringh stadfestelsæ oc widhnesbyrdh her om haffue wii henghd wort secrete nethen fore thettæ wort breff. Datum in ciuitate nostro Ottoniensi, die conuersionis beati Pauli, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio.

(Seglet er borte.)

113.

Pave Pius II. giver Kong Christian Præsentationsret til Provstiet i Hamborg.

1463.

27. Febr.

Pius episcopus, servus servorum dei, carissimo in Cristo filio **CRISTIerno**, regi Dacie illustri, salutem, et apostolicam benedictionem. Dum preclaram fidei constanciam et eximie deuotionis affectum, quibus nos et Romanam prosequeris ecclesiam, diligenter attendimus, dignum profecto reputamus, ut nos et ecclesiam ipsam reperias in exhibitione gratiarum munificam et benignam. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, prepositura ecclesie sancte Marie opidi Hamborgensis Bremensis diocesis de iure patronatus comitis Holczsacie seu domini Sthormarie pro tempore existentis, cuius quidem comitatus seu domini, in quo ipsum opidum situm est, administratio hereditario iure ad te peruenerit, existat; quia tamen dicta prepositura retroactis temporibus tanquam principalis dignitas in collegiata ecclesia per sedem apostolicam pluries diuersis personis collocata extitit absque presentatione aliqua, per conniuentiam seu negligentiam comitis comitatus siue domini predicti, de iure patronatus et presentandi personam ydoneam ad illam, cum pro tempore uacat, posset ab aliquibus hesitari: pro parte tua fuit nobis humiliter supplicatum, ut indemnitati tue super hoc paterna caritate consulentes, tibi quod de cetero perpetuis futuris temporibus personam ydoneam in prepositum ipsius ecclesie, quotiens preposituram ipsam imposterum uacare contigerit, etiam et si tibi aut dicto comiti alias aliquo tempore ius patronatus huiusmodi non competiisset, ad eandem presentare libere et licite ualeas, concedere et alias tibi super hoc oportune prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque deuotionem et integritatem tuam erga nos et ecclesiam antedictam non immerito ponderantes, huiusmodi supplicationibus inclinati, serenitati tue quod de cetero perpetuis futuris temporibus personam ydoneam in prepositum ipsius ecclesie, quotiens ipsam imposterum uacare contigerit, nobis et successoribus nostris Romanis pontificibus canonice uitiantibus, presentare libere et licite ualeas, generalibus reservationibus ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon statutis et consuetudinibus dicte ecclesie, iuramento, confirmatione apostolica uel quacumque firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, auctoritate apostolica tenore presentium de spetiali gratia concedimus et de nouo indulgemus. Volumus autem, quod persona per te uel successores tuos, comitatum seu dominium predictum pro tempore obtinentes, inantea presentanda huiusmodi institutionem suam siue ipsius presentationis admissionem et confirmationem seu prouisionem dicte prepositure a nobis et eisdem successoribus infra tempus legitimum debeat obtinere. Alioquin de eis aliter factas presentationes et institutiones necnon quascunque concessionem collationes et prouisiones absque presentatioue tua, alias tamen infra tempus a iure statutum faciendas, et quicquid secus super hiis a quoquam quauis

auctoritate scienter uel ignoranter fieri uel attemptari contigerit, irrita et inania nulliusque roboris uel momenti existere decernimus per presentes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis indulti uoluntatis et constitutionis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum, anno incarnationis domini Millesimoquadringsimosexagesimosecundo, tertio kal. Martii, pontificatus nostri anno quinto.

(Blybullen er tilstede.)

114.

Tvende af mange svenske Rigsraader udstedte Breve, hvori de tilstaae at have givet Kong Christian deres Raad eller Samtykke til den Upsalske Erkebiskop Jens's Fængsling.

14. August.

(a.)

1463.

Wii eptirskreffne Erick Axelssøn, Twre Twressøn, Gøstaff Karlssøn, Maghens Green, Erengezil Nielssøn, Karll Maghenssøn, Ake Jenssøn, Gregers Matzssøn, Johan Cristiernssøn, Niels Stwre, Gregers Beyntssøn oc Iwar Green, riddaræ, høgbores førstæs wor kære nadogæ herres konnung CRISTIERNs radh i Swerike, gørom allæ witterligt, at arom eptir gudz byrd twsandæ firehwdrethæ sextighi paa thet tridiæ, søndagen nest fore war ffrwe dagh assumptionis, warom wii staddæ paa Stockholms slot, aahørendes nokre groffwæ tiltall merkeligæ kæræ oc skyldingher, som forscreffne wor nadoge herræ konung Cristiern haffdæ till werdogh fadher her erchebiscop Jønis i Vpsalæ, oc hørdæ wii oc tha ther then for^{næ} herre erchebiscopes swar vppaa the tiltall &c. Tha æskadæ for^{næ} wor nadoghæ herræ konung Cristiern oss hans nadh i the ærendæ at radhe, eptir thii at swodanæ forrørdæ ærendæ mattæ haffwæ kommet hans nadh Swerikes rike oc oss allæ till eet stoort forderff oc skadhe. Tha raddæ wii allæ forskreffnæ endracketelige, oc hwar wore serdelis wedh segh, for swodant forderff aff at werghie, at thet wore radhelicht at hans nadh wilde æskæ sith slot Stockholm igen oc haffwæ then for^{næ} her erchebiscop Jønis i forwaring swo længæ at hans nadhs menighe radh i Swerike til sammen kommæ oc kwnne thet swo offwerwæghia oc besørghia, at hans nadh oc Swerikes rikes inbyggara eyg bleffwæ i swodanæ faræ oc forderff. Till witnesbyrd at allæ thessæ forskreffnæ articlæ swo i sandningen ære, tha hængæ wii allæ for^{næ} woræ inseyglæ welwilioghæ

wedh thettæ breff. Oc wii eptirskreffne Morten Lindorm, Betert Krage oc Claws Wisæ, for^{næ} wor kære nadoghe herres konung Cristierns borgemæstaræ i Stockholm, fwlkommeligæ tyghom oc tillstandom, at wii nær ware oc aahördæ vppaa forskreffnæ Stockholms slot at allæ thessæ for^{næ} articlæ oc ærendæ swo forlopnæ æræ, som foreskreffwit staar, oc wii thet i allæ mattæ swo raddæ oc fwlbwrdæ. Thii hængæ wii woræ inseyglæ meth wort stadz inseyglæ wedh thettæ breff, som giffwet ær aar dagh oc stæt som foreskreffwit staar.

(1ste, 3die, 5te, 8de og 10-16de Segl ere tilstede.)

(b.)

1463.

13. Septbr.

Wii eptirskreffne Ketild i Lincøpung, Birger i Westeraars, Kort i Abo meth gudz nadhe biscopæ, Erick Axelsson, Twre Twresson, Gøstaff Karlsson, Maghens Green, Eskild Ysaesson, Maghens Benktsson, Karll Maghensson, Erick van Lipen erchediegn i Strengnes, Ake Jonsson, Johan Cristiernsson, Niels Cristiernsson, Gregers Benktsson, Eric Nielssøn, Arent Benktsson, Daud Benktsson, Niels Stwre, Boo Nielssøn, Gøstaff Olafson, Staphen Benktsson, Lawrens Haraldsson, Tord Philippesson, Iwar Green, riddaræ, Arwid Trolle oc Jenis Olafson, aff wapen, høgbores førstes wor kære nadige herres konung CRISTIERNs radh i Swerike, gørom alle witterlicht at arom eptir gudz byrd twsandæ ffire hwndrethe sexthii paa thet tridhiæ, helge korss apton exaltacionis warom wii staddæ paa Stocholms slot i foreskreffne wor kære nadige herres magh, oc lodh hans nadh oss tha forstandæ the merckeligæ ærendæ kæremaal oc skyldinger som hans nadh haffwer till werdogh fater her erchebiscop Jøn is i Vpsalæ, ffore hwlke nokre aff oss, meth flere wore methbrødre som icke nw nerwarendes ære, raddæ oc wort opnæ beseyglæ breff ther vppaa gaffwæ, at foreskreffnæ wor nadige herræ skuldæ foreskreffnæ erchebiscop Jøn is i forwaring holdæ, swo lenge the saker komme fore foreskreffne wor nadige herres menighe radh &c. Eptir thii at swodane forrørdæ skyldinger oc ærendæ matto haffwæ kommet hans nadh Swerikes rike oc oss allæ till eet stoort forderff oc skadhe, swo haffwæ wii oc nw allæ foreskreffnæ, som then tiidh icke nær ware, samtyckt radh oc fwlbordh, at foreskreffne wor nadige herræ skal haffwe foreskreffne erchebiscop Jøn is i forwaring, i allæ matto som wore methbrødre till foren thet raad haffde, swo lenge thet worder ænt for foreskreffne wor nadige herræ oc hans nadz menige rad i alla matto som thet segh aff rettæ bør. Till ytermere forwaring oc witnesbyrd her om, at wii allæ thettæ swo i allæ matto raad oc fwlbordh haffwæ, tha haffwæ wii allæ foreskreffnæ endracketelige ladet hengt wore secretæ oc inseyglæ nedan wedh thettæ breff, som giffwet oc skreffwet ær aar dagh oc stæt som foreskreffwet staar.

(1ste, 11te, 15de og 16de Segl fattes.)

115.

Brev fra Kong Christian til Hr. Eggert Frille om Begivenhederne i Sverrig.

26. August.

(Papirsbrev med Levning af Seglet.)

1463.

CRISTIERNUS, dei gracia Dacie Suecie Noruegie Slauorum Gotorumque rex,
dux Slesuicensis, comes Holzacie Stormarie Oldenborg et Delmenhorst.

Premisso nostro sincero fauore. Kære her Eggert, i faste, then thid wii till Vadstene komme, tha møtte oss ther oss ælskelige verdughe fader her erkebiscop Jens i Vpsale oc mestedelen wort radh i Swerrige. Oc radde for^{ne} verdughe fadher oss tha, at wii skuldhe strax skyliæ her Gødhstaff Karlssøn widh Stægheholm och her Ærendgisell Nielssøn widh Stægheborgh, om wii vilde ath thet perlement, som paa ferde war, skulde bliffue styrt, som wii ider till foren till screffuit haffue. Sidhen wii till Stocholm komme, tha saghde han oss, ath skyldde wii icke her Twre Turssøn widh Stocholm och finge hanom thet, tha gingæ then vpresning fram, swa ath wii icke bliffue konning i Swerrighe till sancti Mortens dagh; men finge han Stocholm, tha bleffue all vpreysning och perlement forstørt och nidherlaght. Epter hwes radh wii oss tha altinges rettedhe och regeredhe i alle mathe. Sidhen ther epter ware wii ower eens meth for^{ne} verdughe fadher erkebiscop och wore menæ radh i Swerrighe, at wii skulde haffue een skibeskat ower alt wort righes (sic) Swørrighe meth alle for^{ne} wore radz godhe tilladelse samptycke oc fulbwrd, som wii ider och till foren ther om tillscreffuit haffue. Oc ther epter, epter for^{ne} wort radz radh, gjorde wii oss redhe ath seyle in till Finland i wore och righens ærende. Then stund wii ther i Finland ware, finge wii thidhende, ath bønderne i Vpsale biscopsdøme haffde giort een sampling och wilde ey vdhgiffue for^{ne} skibeskat, men komme till Stocholm till erkebispen, och gjorde han en dawtingen meth them, ath the engen skibeskat vdh giffue skuldhe, hwelket wii thoc till foren i Stocholm, før en wii till Findhland seyldde, forbudhe hanom at gøre meth them noken deytingen om for^{ne} skibeskat annerledes en som wii meth for^{ne} wore radh ther om tillforen ower eens ware. Tha wii igen komme, fornam han ath thet war oss icke till vilghe, oc befrøctedhe ath wii wilde taghe Stocholm fra hanom. Oc sagde han till oss, ath toghe wii Stocholm fra honom, tha bleffue wii ey konning her i riket till sancti Mortens dagh, fføre for^{ne} ærendes skyldh, som wii ider wæll berette wele naar gudh will wii finnes, oc¹ haffue for^{ne} wore radh rad oss ath taghe Stocholm igen fran hanom oc haffue hanom i forwaringh swo lenge flere wore radh till oss komme, som wii och nw giort haffue. Och sende wii ider een vdhscriffit inne- lught i thette wort breff, som wore radh oss giffuit haffue², ath the oss thet rad haffue. Oc ther

¹) Dette oc er skrevet til oven over Linien; rettest var det maaskee dog at udelade det og sætte Punctum efter *Mortens dagh* i Linien foran. — ²) Isteddenfor *haffue* har Originalen *gaffue*, der ikke kan være andet end en Skrivfeil.

fore ære wii nw swo ower eens wordhne meth wore ælskelighe radh, som her nerwærendes ære, ath oss storlighe behoff gørs oc nyttelicht ær eet tall folk ath ladhe bliffue her igen epter oss paa Stocholm, som wii och nw tillscreffuit haffue wor kære hwsfrwe ther om ath skicke oss hiidh epter idhers och flere wore ælskelighe radz radh. Thi bedhie wii ider kerlighe ath i strax vfortøffrit komme till for^{ne} wor kære hwsfrwe, epter thi som hwn ider ther om till scriffuir, och wærer henne behilpelighe och bistendighe meth radh oc gerning, epter thi som behoff gørs, ath thet tall folk, som wii henne nw om tillscreffuit haffue, maa meth thet første fram komme vthen all forsømmelse. Bewiser ider her vdi som wii idher fulkommelighe væll tilltro och withe ath i gernæ gøre: thet wele wii kerlighe meth ider forskyldte. Item sidhen wii haffde annamet for^{ne} erkebiscop i forwaringh¹, ferdhedes wii till Stæghet och finge thet. Then stwnd wii ther ware, finge wii tidhende ath knabher, hoffmen købstædhemen och bønder, væll atte twsende, haffde sigh forsamleth, och komme for Stocholm och skermedhe paa Brwnkebergh² och finge then Helghensholm och skermedhe hart in fore stadzsens port. Tha wii the thidhende fornomme, ferdes wii strax om løwerdaghen fore sancti Bartholomei dagh³ till Stocholm igen och komme thid om midhnatz tiidh. Strax søndaghen om morghenen begynnedhe wii och wore godhe men ath slaa och stridhe till them och finge then Helghensholm fra them, och slages wii och stride meth them then dagh vdh hender afftennen, swo ath the finge wall hoss twsende dødhe. Och sammeledes bliffue ther och hoss swo manghe sare och grebne. Then thid nødhen them paa gick, haffde the budh till wore ælskelighe radh, begærendes fore gudz skyld at the skulde bedhie them nathe och wenskap aff oss, hwelket for^{ne} wore radh och giordhe, swo ath wii tha fore gudz och theres børs skyld gaffue for^{ne} wor allmwghe wort wenskap. Och hylledhe the oss tha paa thet ny, och antworde the oss tha strax theres baneer och ginghe vnder wor baneer och loffuit at ware oss hørughe och lyduge och giffue oss then skibskat⁴, som wii aff them begærendes ware, och aldrich mere gøre swodanne vpstødh æller forsampling modh oss och righet, och loffuidhe ath antworde oss theres høwitzmen och them som them paa swadant vradh kommet haffde. Och haffue wii nw fanghet een aff theres høwitzmen, som heder Jon Lindorm, som i striden bort rypde och wii sidhen lodhe gribe, hwelken wii vele meth flere ladhe i dagh steyle, som thet sigh bør. Och haffde wii væll hafft mackt ath ladhe sla them alle sammen i hiæll, haffde wii thet icke ladhet fore gudz och wort ælskelighe radz børs skyld. Item haffue wii ider tillscreffuit ij breff om thessæ ærende, ath i jo wist skulde fanghe noghet aff them⁵. In Cristo valet.

¹) I Originalen: *forwarigh*. — ²) Originalen har: *Brwnkergh*. — ³) Løwerdagen för St. Bartholomæi Dag var i Aaret 1463 den 20de August. — ⁴) Originalen har *skibsat*. — ⁵) Her findes i Originalen følgende *overstregede* Ord: *Item haffue wii befallith thenne breffuisere Marquard Theghenhws, wor hoffuesind.*

Scriptum in castro nostro Stocholmensi, sexta feria proxima post festum beati Bartholomei apostoli, nostro sub signeto, anno domini &c. Ixtercio.

Udskrift: Sincere nobis dilecto domino Eggardo Frillæ militi, aduocato in castro nostro Hintzegawell.

116.

Endeel svenske Rigsraader raade Kong Christian at have den fangne Erkebiskop af Upsala i Forvaring, hvor ham selv syntes.

14. Octbr.

1463.

Wii epterschreffne Ketild i Lynköping, Birger i Westeraars meth gutz nadh biscope, Eric Axelsson, Thure Thuresson, Gostaff Karlsson, Maghens Green, Eskild Ysachsson, Fadher Wlffsøn, Maghens Beyntsson, Karl Maghensson, Staffen Wlffson, Ake Jensson, Gøstaff Laurensen, Johan Cristiernsson, Greyers Beyntsson, Greyers Matsson, Eric Nielsson, Erngisel Gedde, Niels Stwre, Boo Nielsson, Gostaff Olaffson, Eric Ryning, Iwer Green, riddere, oc Jens Olaffson a wapen, høyboren førstes wor kere nathige herres konung CRISTIERNs radh i Swerike, gørom witerlight, at aarom epter gutz byrdh mcdlxtercio, friddaghen nest fore sancti Luce ewangeliste dagh, wore wii stadde paa Stockholms slot i for^{na} wor nathuge herres magh, oc begherede hans nadh wort radh, hworledes hans nadh skulde forholdet meth werdugh fadher erchebiscop Jønis i Vpsale, epterthy thenna vpresning, som almoghen nw giort haffdhe modh oss oc rikit, wor kommen een stoor deel aff hanom oc hans handschreffit oc breff som han vdhschreffuit haffdhe, oc om hans nadh skulde lade hanom bliffue her i rikit eller æy. Tha radde wii alle for^{na} endrachteliga wor nathuge herre, at hans nadh skulde haffua hanom nw strax hædhen i mweligh forwaring hwor hans nadh theckes, swo lenge thenna vpstød oc vpresning som paa færdhe ær thess bæther maa wordhe afflagt oc i godhe matte komme: thoc i swo matte, at naar for^{na} wor nathuge herre will haffua hanom i rette fore the tiltal oc skyllinger, som hans nadh hauer til hanom, oc the tiltal til een fuld ende wordhe draghne æntighen meth mynne eller ret, tha skal thet ske her i Swerike fore hans nathes radh oc flere som ther til skickende wordhe &c. Til ytermere forwaring oc witnesbyrdh her om, at wii alla forschreffna thetta swo i alla matte rad oc fuldburdh haffua, tha haffua wii alle endrachteliga latat heggis wore secrete oc insighle nethen fore thetta breff, som giffuit oc schreffuit ær aar dagh oc stædh som foreschreffuit staar.

(Seglene ere tilstede, paa 1. 9. 13. 19. og 20. nær.)

117.

Forlöfte til Kong Christian for Hr. Christiern Beyntsson.

1463.

16. Octbr.

Wii eptirskrepne Birger i Westeraars meth gudz nadhe biscop, Eric Axelsson, Twre Twresson, Eskild Ysacsson, Ffadher Wlfsøn, Maghens Beyntsson, Gregers Beyntsson, Staphen Wlfsøn, Ake Jensson, Gostaff Laurensen, Johan Cristiernsson, Gregers Matsson, Erengizel Gædde, Niels Stwre, Boo Nielsson, Gøstaf Olafson, riddaræ, oc Jes Olafson a wapen, høgborens førstes wor kære nadighe herres konung CRISTIERNNS radh i Swerike, gørom witterligt meth thette wort opnæ breff, at arom eptir gudz byrd mcdlxtercio, søndagen fore sancti Luce ewangeliste dagh, wore wii stadde i forscreffne wor nadige herres konung Cristierns magh paa Stocholm: tha fiøld segh noket tall mellom hans nadhe oc her Cristiern Beyntsson riddare, swo at wor nadige herre wilde haffwæ sith slot Castelholm igen aff hanom, for ryckte oc tall som han oc hans thienere wore i kompne fore then opreysning som bønderne gjorde modh wor nadige herre. Tha wilde han sætte wor nadighe herre loffwan ther fore, at naar wor nadige herre komme i Swerikes rike igen, tha skullæ han oc allæ hans thienere, som han nw i sith brødh haffwer eller her eptir fongendæ worder, stande wor nadige herre till rette fore then tilltall som hans nadhe till hanum oc them haffuer, oc at han oc the skulle eyg ware for^{ne} wor nadige herre ellir hans vndersate ellir Swerikes rike omodh meth breff ellir bwdh, radh ellir gerning i nokre matto. Ffor forscreffne ærende loffwade werdogh fader her biscop Ketild i Lincøpung, her Maghens Green, her Karll Maghensson, her Erick Nielsson, her Daudid Beyntsson, her Eric Ryning oc her Iwar Green, riddaræ. Oc thessæ forscreffne loffwade at her Claws Ronnow skulde stande i samme løfftæ meth them, hwilket han oc siden samtyckte. Till ytermere witesbyrd her om haffwæ wii allæ forscreffne endragttelige hengt wore secrete oc inseyglæ neden wedh thettæ breff, som giffwet ær aar dagh oc stædh som foreskreffuit staar.

(Af de 17 forehængte Segl ere kun 1. 2. 3. 8. 9. 11. og 17. tilstede.)

118.

Et Brev til Kong Christian fra Magistraten i Lybek.

1464.

21. Januar.

Beredicheid vnser fruntliken denstes mit vormogen alles guden. Irluchtigeste hochgeboren furste, gnedighe leue here, so also denne twisschen deme irluchtigesten hochgeboren fursten vnde

heren, heren koninghe van Engelande vnde den gemenen hensesteden ene dachfart bynnen Hamborg edder vnser stad vppe sunte Johannis baptisten dagh zinere gebord to middensommere negest komende to holdende ys vorramet, vnde weret nu sake, dat sulke vorramede dachfart enen sekeren vortgank kregen vnde an beyden ziiden to holdende beleuet wurde, en twiuelen wii nicht vnse vrunde de rad to Colne ere merkliken radessendeboden dar denne ock tor stede hebbende wurde dergeliken. Vnde also denne iuwe grotmogende vnde furstlike herlicheit etlike to sage to den van Colne vormenet to hebbende, darvme bidden wii iuwe koningliken maiestad degere andachtigen gii der van Colne radessendeboden vnde den eren, de sulke erscreuen dachfart vorsokende werden, zeker velich geleide gnedichliken in der besten wiise to vnde aff vnde vppe deme daghe gheuen vnde vns dat bii desseme vnseme ieghenwardighen vorsegelt to ereme besten senden willen: dat vordene wii vmme juwe grotmogenden herlicheit alle wege willichliken, kennet god, de juwe koningliken grotmogendeheid spare vnde beware in salicheiden lange wolmogende. Screuen vnder vnser stad ingesegel ame daghe sunte Agneten anno &c. lxiiiij^{to}.

Borgermestere vnde radmanne der stad Lubeke.

Udskrift: Deme irluchtigesten hochgeboren fursten vnde heren, heren Cristierne der rike Dennemarken Sweden vnde Norwegeñ der Wende vnde Gotten koninghe, hertogen to Sleszwiik, greuen to Holsten Stormaren Oldenborg vnde Delmenhorst, vnnseme gnedighen leuen heren.

(Levning af Seglet findes.)

119.

Notarialinstrument om, at Erkebisen af Upsala ydmyg bad Kong Christian om Tilgivelse og erholdt den.

14. Septbr.

1446.

In nomine domini amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimoquadringsesimosexagesimoquarto, indictione duodecima, die vero sabbati quartadecima mensis Septembris, pontificatus sanctissimi in Cristo patris et domini nostri, Pii diuina prouidentia pape secundi anno septimo, Haffnis Roskildensis diocesis, in refectorjo estiali fratrum minorum ibidem, personaliter constituti serenissimus et illustrissimus princeps et dominus, dominus CRISTIERNUS, diuina fauente clementia Dacie Swecie Norwegie Sclauorum Gottorumque rex inuictusque dux Sleswicensis ac Holsacie Stormarie in Oldenborch et Delmenhorst comes, ex vna, ac reuerendissimus in Cristo pater et dominus, dominus

Johannes dei gracia archiepiscopus Vpsalensis, ex altera parte, in reuerendissimi et reuerendorum patrum, dominorum Twonis archiepiscopi Lundensis, Kanuti Wibergensis et Johannis Arusiensis episcoporum, necnon strennuorum et nobilium similiter dominorum Erici Ottonis, dicti serenissimi domini regis, Coruitze Ronnouw, illustrissime principisse domine Dorothee, prefatorum regnorum regine, magistris (sic) curie, Eghardi Frille, Iwari Absolonis, Torberni Bille, Johannis Hogenschilt, Olai Lunge, Wernheri de Parsbergh, Ludoici Nicolai, Andree Johannis, diuersisque aliis (sic) meique notarii publici ac testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia, volentes omnes diferencias controuersias et discordias quacumque causa racione uel occasione ortas penitus extingwere viresque ipsis amputare ac ad pacem tranquillam et effectum bonum deducere, interrogabat dictum reuerendissimum patrem dominum archiepiscopum Vpsalensem prefatus strenuus vir, dominus Ericus Ottonis magister curie regie celsitudinis, quod superioribus effluxis diebus in consilio priuate peracto, vbi tunc minor pars prefatorum consiliariorum aderat, cunctis significarentur delictaque ipsius et excessus, si qui essent perpetrati, indulgeri possent, ipsius serenissimi principis regalem maiestatem ut indulgere dignaretur denuo, prout tunc, debite requireret. Qui tunc statim et incontinens, sponte et voluntarie, non ad instigationem alicuius, non compulsus, non coactus, aut animo maliuolo sinistre inductus, sed ex mera et intima voluntate, flexis suis pupplicibus in terram, dictum serenissimum principem, ut omnia et singula contra suam celsitudinem per eum quomodolibet inique gesta ac perpetrata qualitercumque et quomodocumque sibi indulgeri et remitti, ipsumque ad gratiam sue maiestatis recipi et fauoribus prosequi ob amorem virginis, filii, Jhesu Cristi, requisiiuit. Antedictus vero serenissimus princeps ibidem adhuc ut premittitur presens, gratiam petenti denegare non volens, dictum reuerendissimum dominum archiepiscopum de terris in brachia sua regalia recipiens et amplectens, omnes et singulos excessus et sinistre gesta ceteraque premissa dei ob amorem indulsit. Similiter insuper omnia et singula per eius maiestatem ceterosque consiliarios spirituales et temporales, nobiles et ignobiles, quibuscumque vocitentur nominibus, contra ipsum dominum archiepiscopum publice uel occulte, directe uel indirecte, consilio auxilio uel fauore dicta gesta siue racione detentionis eiusdem quomodolibet perpetrata, siue etiam quouismodo sibi suisque omnibus aliis, quorum quomodolibet interest aut in futurum interesse poterit, remitti et indulgeri ab eodem reuerendissimo patre requirendum et obtinendum duxit, atque obtinuit realiter cum affectu. Super quibus omnibus et singulis idem serenissimus princeps et dominus, dominus rex antefatus sibi a me notario publico infrascripto fieri confici atque tradi peciit vnum uel plura, publicum seu publica instrumentum seu instrumenta. Acta fuerunt hec loco anno domini die mense indictione et pontificatu quibus supra, presentibus ibidem reuerendo patre, domino Magno Kraffse dei et apostolice sedis gracia episcopo Ottoniensi, Andree (sic) Lale abbate Sorensi, Johanne Brun priore in Anderschow Roskildensis

diocesis, ac strenuo viro domino Erico Niperssz milite, testibus ad premissa vocatis habitis specialiter et rogatis.

Et ego Casperus de Cassill, clericus Maguntin. diocesis, publicus apostolica auctoritate notarius, quia dictarum¹ perpetracioni detencionis hincinde remissioni amicitieque et gracia donationi, omnibusque aliis premissis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, vna cum prenominationis testibus presens fui, eaque omnia et singula sic fieri² et audiui: ideo hoc presens publicum instrumentum, manu mea propria scriptum, exinde confeci subscripsi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis signavi, vocatus et requisitus, in fidem et testimonium premissorum omnium et singulorum.

120.

Kong Christian tillader Biskop Oluf Mortensen af Roeskilde at sætte Marsvinebulke for sin Grund paa Halsnæs.

13. August.

1464.

Wy CRISTIERN medh gudz nade Danmarks Swerigis Norgis Wendis oc Godes koningh, hertogh i Slesuigh, greue i Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht, at aar efter guds byrdh mcdlxquarto, annen daghen efter sancte Marie Magdalene dagh, wore skickedhe fore oss her Daudid Hack oc Mawens Hack paa Køpendehaffn, næruærendis werdugh fadher her ærchebiscop Twæ medh flere wort ælskelighe radh oc kerde oc berætte at oss ælskelighe wærdugh fadher biscop Olaff Mortenssøn i Roskilde gjorde them forfang pac Halsness medh nogre marswine bulke som hans embitzman i Tymmerup vdsætte &c. Ther swaredhe for^{ne} wærdughe fadher swo till, at han ey annenstæds lodh sætte for^{ne} bulke æn fore syn oc kirkenis rette iordh oc grwnd som hører till Hall oc hans embitzman i Tymmerup i wære hauer, begærendes aff oss at wii wilde stædhe hanum oc nydhe lade swodan friihet som andre gode men her i landit, bode abbethe riddere oc swene, i the made haue fore therris rette grwnd &c. Thii haue wii nw vnt oc till ladhit, at for^{ne} wærdugh fadher maa lade sætte syne marswine bulke vhindrethe oc brughe them sikh til nøtte fore for^{ne} syn grwnd paa Halssness, fforbyudendis alle, serdelis ether her Daudid Hack oc Mawens Hack, hanum eller hans embitzman ther vdi at hindre eller hinder gøre eller gøre lade vnder vor ynnest oc nade. Thogh wele wii haue fuld macht, vm wii swo till welie vorde oc behoff gørss,

¹) corrig. *dictis?* — ²) add. *vidi*.

at skicke ther till skælligh aasywn, som thet randsaghe effter lowen, nar oss tæckis, wor kronenis oc for^{ne} wærdugh fadhers oc kirkenis rættighet paa bode sidher tha vforsømit. Datum castro nostro Haffnensi, feria secunda proxima ante festum assumptionis beate Marie virginis, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini mcdlxquarto.

(Seglet er tilstede.)

121.

Erkebisp Jens af Upsalas egenhændige Brev og hans Forlig med Kong Christian.

1464.

8. Octobr.

Wi Jens meth gudz nadh erchebiscop i Vpsala göra witterligith alla som ære och koma skola, ath wi aff gudz nadhe ære kærliga wenlige och wæl fordragne forlikthe och foreenthe til een fulkompligh godh ende meth högboren förste war kærste nadigh herre CRISTIERN om alla stykke och owilie som os i mellan warith hafwa til thenne dagh, och lofwa ath wi wilia wara forscifna war nadige herre, högborne förstinne drötning Dorothea, wor kærsta nadiga frw, och theris elskeligh kære barn hulle och tro och altiindh wara paa theris besta och bestand epter war ytirste makt och formaga. Thetta lofwa wi pa war cristeligh tro och sannindh wtan alth argth gensegilse och hiælparædhe i nogra matta: och til ytirmera wissa hafwa wi latith hengia warth signet meth war ringh, wart secret ey nærwarandis, for thetta breff, huilkit wi hafwa scrifuith meth war eghin handh pa Køpinhamps hws, aar epter gudz byrdh m^ocdlxiiii^o, dagin epter sancte Birgitte dagh. Och bidia wi werdigh herre och fadher meth gudh biscop Olaff i Roskild och wælborne ærlige men hærre Egerdh Ffrille och her Erik Nipertz riddara, ath the lata hengia theris secret och incigle for thetta breff til witnisbyrdh.

(Alle Seglene ere tilstede.)

122.

Kong Christians Fundats for det af ham stiftede Capel ved Roeskilde Domkirke.

9. Octbr.

1464.

I naffn fadhers oc søns och hellighandz amen. Wy CRISTIERN meth gudz nadhe Danmarcks Swerigis Norgis Wendis och Gothis koningh, hertwgh i Sleswiigh, greffue i Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle som nw ære oc kommende worde, at wii meth wor kære husfrwe DOROTHEA, aff samme nadhe drothningh i Danmarck Swerige oc Norghe &c., høghboren førstes oc herris margressue Hanssis aff Brandeborgh oc Nördenbergh &c. dotter, haffue innerlighe grandsket offuerwæghit oc vdi wore hierte betencht, at thenne swighefulde werden ær myghit skrøbeligh falsk oc snart forgengeligh, oc at enchte forgengelicht verdens gotz kan afflæs, ther cristne mænniske kan ydermere komme til hielp til then ewinnelige salicheet, æn thet man hær vdi werden afflær oc i syn frii wælmacht giffuer i almøse oc skicker til gudz thiæniste, hanum til loff hedher oc ære, oc syn syæll til roo oc saligheet. Thii haffue wii meth for^{ne} wor kære husfrwe vp ladet bygge aff nye een capellæ, synnen vp til domkirken i Roskilde, meth try altere, oc fuldkommet meth calche mæsseklædher oc andre ornamænt som ther tilhører, then hælghetrefoldigheet jomfrow Marie, sancte Anne, sancte Birgitte, the hælghet hre koninge oc alle gudz helghene i hymmerige til loff hedher oc ære, wore oc wore forældre, framfarne oc æfterkommere, koninge i Danmarck, wore kære børn meth alle cristne syæle til roo oc liise. Oc wele wii, at i for^{ne} capellæ skal skickes oc holdes gudzthiæniste i alle maade som hær æfter følger. Ffirst at i for^{ne} capellæ skall ware eet canickedømme fore høghe altere aff nye stickthet oc funderet, til hwilket canickedømme wii tillegge giiffue skøde oc met thette wort obne breff fran oss antworde alt Wixjø Wixjøfongh oc Siørup, meth skowe marck ffiskewadn, waat oc thywrt, encthe vndentaghet, leggendes ther til æfter for^{ne} wor kære husfrwes oc meth werdughe fadhers her Olaff Mortenssøns biscop i Roskilde, hans ærlige capitæls oc wort ælskelige raadz raadh wilghe oc samtycke, Vbye kirke som liigger hooss Kalundeborgh i Arshærit, meth ald koningeligh ræt, som ær juspatronatus prestegordh oc alt annet gotz som ther til ligger, meth alle for^{ne} kirkes oc gotzes rætte tilliggelsse oc tilhøringh, æntin til prestebordet æller til kirken, enchte vndertaghit ehwat thet helst ær, til ewinneligh æye æyeschullendes, thogh swaa at ehwo som canick ær til for^{ne} capellæ, han skall æfter for^{ne} werdughe fadhers, som nw ær, oc kommende worde biscope i Roskilde wilghe oc samtycke tilskicke ther een beskedhen prest til capellan, som scall taghe curam animarum oc institutionem aff biscopopen, oc schall bliffue daghelige siddendes hooss for^{ne} kirke i syne daghe, oc gøre ther swodane gudzthiæniste aff oc holde ald thyngge som soghneprest bør at gøre, oc skall haffue syn deell aff rænten, synderlige aff wiist, æfter for^{ne} werdughe fadhers fuldbwrth oc tilladelsse, meth swodant skæll oc wilkor, at for^{ne} canick oc

hwer hans æfftekommere skall hwer dagh holde eller holde lade een swngen mæsse i for^{ne} capellæ fore høghe altere aff then helghe trefoldigheet eller aff wor frowe eller aff the helghe thre koninge. Holder han mæssen de tempore eller aff noghen annen helghen, tha schall han haffue collecter aff then helge trefoldigheet wor frowe oc the helge thre koninge. Haffwer han oc messen aff nogher for^{ne} thre, tha skall han haffue collecter aff the andre two, oc vm hanum tæckis ydermere for alle cristne syæle oc andre helghen. Oc schall for^{ne} mæsser holdis daghelighe in ordine mellom syw oc otte, oc holde two beqwemme peblinge ther sywnghe kunne, som then mæsse hwer dagh thiæne schule, oc then som paa orgher skall leghe i store høghtiidher, oc them schal han løne for theres thiæniste æffter skelligheet, som seedhwenyæ ær i kirken. Item skall han lade holde twenne høghtidelighe artidher fore høghe altere i høghe koor, meth canicke perpetuis vicariis koorsprester oc peblinge som til koor gonge, hwert aar til ewigh tiidh: then første i tampar vghe fore jwll oc then andre i tampar vghe æffter pindzedagh, oc til hwert there giiffue fæm lubske marck at skiiffte i gudzhedher effter gammeld sidwenyæ mellom them som ære i for^{ne} artiidher oc fatight falk effter capitels raadh samtycke oc skickelsse. Item skall for^{ne} canick hwert aar giiffue capitell i Roskilde sex pund koorn pro distributionibus, paa thet at han bliffuer deelachtegh meth them i alle the stycke som skiifftes i capitell fore begengielse oc i alle andre maade, som gammeld seedhwenyæ haffuer wærit oc æn ær. Item schulle ther wære tw ewighe vicariedømme fore the andre tw altere, till hwilke altere oc vicariedømme wii giiffue tillegge oc skøde these æffterschreffne gotz. Fførst til then helghe threfoldigheetz altere alt wort gotz vdi Hærstædhe østre oc Hærstædhe væstre, een gordh vdi Torkilstorp i Walburghshærit, som giiffuer til aarligh landgiilde fiire pund koorn oc een lødhigh marc penninge. Item een gord i Syersleff i Steffushærit, giffuer tw pund koorn oc een lub. marc. Item two gordhe vdi Førsløff i Flakkebjergshærit, giiffue thry pund koorn. Item thre gorde i Vinninge hooss Wordingborgh, giiffue thre lødhigh marc. Item two gorde i Wættersleff, vdi then ene boor Lasse Nielssøn oc giiffwer tw pund bygh een fiervingh smør oc eet halfft swyn; vdi then annen boer Laurens Nielssøn oc giiffwer tw pund bygh een fiervingh smør eet halfft swyn. Item til sancte Anne altere. Fførst two gorde i Wridhsløse, vdi then ene boor Boo Nielssøn oc giiffuer fiire pund koorn oc two skillingh grot, i then annen boor Niels oc giiffwer tw pund koorn oc een skillingh grot. Item een gordh i Gladsaxe som Boo Krogh vdi boor oc giiffuer fiire pund koorn oc two skillingh grot. Item thre gorde i Budhinge, i then første boor Jens Twessøn oc giiffwer tw pund bygh otte skepper oc thywe grotte; i then annen boor Anders Nielssøn oc giiffuer tw pund bygh otte skepper, oc thywe grotte; i then tredhiæ boor Jeip Trwelssøn oc giiffuer tw pund bygh otte skepper, oc thywe grotte. Item een gord i Høgheølsye som vdi boor Olaff Jonssøn oc giiffuer tw pund bygh oc two skillingh grot. Item two gorde i Salby gamble, i then ene boor Esge oc giiffuer thry pund bygh oc two skillingh grot; i then annen boor Olaff Nielssøn oc giiffuer eet pund bygh

oc een skillingh grot. Item een gord i Ascendorp i Ølsiesoghn som vnge Anders Pætherssøn vdi boor oc giffuer eet pund koorn, een skillingh grot, eet halfft swyn, eet halfft lamb oc een halff gaas. Item fire gorde i Soderup, i then første boor Hennicke, giffuer tv pund korn oc een skillingh grot; i then annen boor Jens Pawelssøn, giiffuer tv pund koorn oc een skillingh grot; i then tredhiæ boor Jens Ingwerssøn oc giiffuer tv pund koorn oc een skillingh grot; i then fiærdhe boor Pæther Bosøn, giiffuer tv pund korn oc een skillingh grot. Hwilke alle for^{ne} gotz oc hwert serdeles wii oc wor kære husfrwe haffue lofflige fonghit oc købth aff rettæ æyere fore guld oc redhe penninge, meth alle for^{ne} gordes oc gotzes rætte tilliggelse, agher engh marck skowe fægangh fiskewadn waat oc thywrt, enchte vndentaghit, til ewinneligh æyæ æyeschullendes, i swaa maade at for^{ne} perpetui vicarii schulle hwer there sighe æller sighe lade een læsen mæsse hwær fore sit altere hwer dagh om aarit in ordine vnder for^{ne} sywnghe mæsse. Oc scal hwer there lade holde een høghtiidheligh artiidh hwert aar fore for^{ne} høghe altere i høghe koor som ær aff then hælge trefoldigheetz altere i tampær vghe i faste oc aff sancte Anne altere i tamper vghe effter hælge korss dagh i høsth, oc giiffue ther til hwer dere fæm lub. marc vm aarit til ewigh tiidh, at skiiffte som fore stonder schreuit. Item giiffue wii perpetuis vicariis een wor gordh i Ødhersløff, som giiffer een øre koorn oc een skillingh grot till aarlicht landgilde, til ewig tiidh æyeskullendes, paa thet at for^{ne} vicarii schulle bodhe wære deelachtege i alle distributionibus meth them. Oc skulle for^{ne} canick oc perpetui vicarii selfue siidde oc boo hoos for^{ne} Roskilde kirke, gonge till koor oc gøre gudzthiæniste som andre canicke oc vicarii. Oc schulle the sywnghe eller sywnghe lade hwær dagh i samme capelle alle wor frowe tiidher, som ær otesangh priim terdz sext noon aftensangh oc natsangh, swaa at the begynne otesangh vnder laudes i then otesangh som sywnges i høghekoor, oc aftensangen nar thet rynger annen klokke i aftensangh i for^{ne} domkirke. Item achte wii meth gudz hielp i framtiidhen at stichte en een dagheligh mæsse fore høghe altere i samme capellæ fore alle cristne syæle vnder høghmæssen som sywngs i kirken holdeskullendes. Oc hwilken then mæsse hauer, schall oc meth wære at holde oc sywnghe for^{ne} wor frowe tiidher meth the andre. Item skulle the two pæblinge, som for^{ne} sywnghe mæssæ thiæne, oc wære vdi for^{ne} tiidher oc haffue ther fore besynderligh løn æller frii kost aff for^{ne} canick. Oc schulle these for^{ne} tiidher beghynnes oc holdes poske næstkommende oc holdes framdeles swaa till ewigh tiidh. Oc paa thet at for^{ne} canick oc vicarii mwe thess roligere thiæne gudh, tha vnne wii oc giiffue them alle thre oc hwer besynderlige oc theres æfftekommere ald wor koningliche ræt friiheet oc saghefaldh aff alle theres wordhnede hyon oc thyænere bodhe vdi for^{ne} gotz oc hyem til theres eghen, som ære xl marc oc ther for nædhen, oc orbodhemaall gardhwyrcke hærwercke thywverii mandslæt moordh drab kætteri oc alle andre sagher oc faldsmaal, e hwat naffn the heldst næffnes meth, selfue at nyde wpbære oc beholde till ewigh tiidh vden hwerss mandz gensielsse, i alle maade som hedherlicht capitel i Roskilde hawer

fhafft oc nydhet aff gammel tiidh. Oc skule wii oc wore efftekommere koninghe i Danmarck haffue oc beholde juspatronatus till for^{ne} canickedøme oc vicarias nw oc nar the løse worde, oc werdugh adher biscop i Roskilde skall giiffue collacionem oc institutionem ther vpaa til ewigh tiidh. Item wore thet swaa saghe, at wii wor kære husfrwe eller wore efftekommere kunde ydermere rænte legge til for^{ne} capelle, tha wele wii haffue fuldh macht at formere oc øghe gudz thiæniste effter thii som gudh oss tha i hwgh skywder oc rænten tilsigher, oc for^{ne} canick oc perpetui vicarii schulle engen macht haffue ther emood at sighe. Oc tilbiinde wii oss oc alle wore efftekommere koninghe i Danmarck for^{ne} gotz alle oc hwert serdeles widh sigh at frii hemble oc fuldelighe til at stande til for^{ne} canickedømme oc vicariedømme til ewigh tiidh: oc worder ther noghit aff them franwunnet, thet gud forbywdhe, them tha swaa got gotz aff rænte oc læyeligheet igen at wedherlegge innen eet halfft aar ther næst æffter, them vden ald skadhe. Item skall bedhyes i for^{ne} capelle oc i for^{ne} fiire artiidher i høghekoor fore oss, wor kære hwsfrwe oc børn, wore forældhre oc efftekommere, fore koningh Cristoffer, margreffue Hans, hertwgh Alff oc for alle them som wort selskap bære oc borit haffue. Oc thii haue wii meth for^{ne} wor kære husfrue effter wort menige raadz raadh swaa skicket, at nar noghen dør oc affgor som wort sælskap bær æller borit haffuer, tha scall for^{ne} sælschap sendis oc komme til for^{ne} capellæ oc fæm riingske gyldene meth, som hwer, som selskapit bær, skal plichtugh wære at giiffue tiith i sit testament til gudz thiæniste oc capellæns vppeholde. Oc scall for^{ne} sælschap oc fæm riingske gyldene andwordes wor capellan, canick i for^{ne} cappellæ, oc han schall tha strax lade holde een høghtiidheligh begengilsse meth vigiliis oc syælemesse i høghekoor, oc giiffue tha thre riingske gyldene skiffteskullendes mellom them som i koor oc i gudz thiæniste ære effter gammel seedhwenyæ, oc tha schall bedhies fore oss wor kære husfrwe oc børn oc for hanum, som tha dødher ær oc beganges, oc fore alle andre som fore ær rørt. Item then fiærde gylden skall skiiffes besynderlige bland fatight falk, oc then fæmptæ meth sælskapit skall indlegges till capellens bygningh och nytte, och ther aff schall han gøre ræghenskap fore biscopopen oc two aff capitell, nar behooff gørs, som framdelis skulle vnderwiise oss oc wore æfftekommere ald læyeligheet ther vm. Item wele wii eller wore efftekommere haffue noghre vd aff sælskapene, tha schulle wii thess macht haffue: thogh swaa at wii igen indlegge fulth werdh, guld sølff oc penninge, før wii thet vdtage. Item hawer gud thet swaa forseet, at ther vdi framtiidhen worder søghningh oc offer eller noghen gaffue falder som merckeligh kan wære, tha schal thet skiiffes i fiire dele, een til cappitell i Roskilde, een indlegges till capellens behoff, een til them som thyæne i capellen oc een til fatigh falk. Schall oc enghen macht haffue thette i andre maade at skicke eller noghit gotz at wende fran for^{ne} canickedømme oc vicariedømme oc annit gotz eller rentæ i stædhen legge i noghre maade vden meth wort wor kære husfrwes oc efftekomeres wilghe samtycke oc tilladelsse. Item skeer thet swaa at noghen merckeligh forsømsse skeer paa for^{ne} canicks weghne, at ey swaa

holdes i alle maade som foreschreuit stander, tha schall for^{ne} werdugh fadher biscop i Roskilde meth capitell i sammestædh haffue fuld macht at straffe hanum ther fore oc rætte ther offwer. Mæn skeer ther noghen forsømsse paa vicariorum weghne, tha skall oc for^{ne} werdughe fadher meth for^{ne} canick straffe them ther fore oc sætte them til rætte. Oc ær tha noghen aff them som ey will raadhe boodh vpaa, tha schall biscopen have fuld macht at priuere hanum, oc wii oc wore efftekomere at presentere ther een annen dandeman till, som swaadan gudz thiæniste kan oc wil vppæholde som foreschreuit stander, vden ald gensielse. Giiffuit i Køpendhaffn vnder wor herris aar twsende fiirehundredhe thrysendzthywghe paa thet fiærdhe, sancti Dyonisii dagh, vnder wort koninghlighe maiestatis indcigle, meth for^{ne} wor kære husfrwes, werdugh fadher biscop Olaff Mortenssøns i Roskilde oc hedherlighe capitels i then samme stædh, her Jens Brwn prior i Andwordskow, her Torbern Billes, her Olaff Lunges, her Jens Torbernssøns, her Correwitz, her Axell Laghessens, her Johan Oxes, ridderis, oc Anders Jenssens landzdomeres secrete oc indcigle.

(De 3 første, det 7de, 8de og 11te Segl ere tilstede.)

124.

Tractat mellem Danmark og Engelland.

3. Octbr.

(Ratificeret af K. Edvard IV. den 20. Novbr. 1466.)

1465.

EDWARDUS, dei gracia rex Anglie et Francie, dominus Hibernie, omnibus ad quos presentes litere peruenerint salutem. Sciatis quod cum nuper transmiserimus dilectos et fideles nostros magistrum Jacobum Goldwell decanum ecclesie cathedralis Sarum, legum doctorem, strenuum militem dominum Johannem Cheyne, Henricum Sharp legum doctorem, prothonotarium nostrum, Walterum Cony et Henricum Bermycham de Lenñ episcopi mercatores, ad regnum Dacie, ac ipsos nostros veros et indubitatos ambassiatore commissarios procuratores deputatos et nuncios generales et speciales constituerimus deputauerimus et ordinauerimus cum senenissimo principe **CRISTIerno**, Dacie Swecie Norwegie Sclauorum Gothorumque rege, seu eius ambassiatoribus commissariis procuratoribus deputatis et nunciis conueniendi tractandi communicandi appunctuandi et finaliter concludendi de et super perpetua et reali pace atque concordia, tam per terram quam per mare, necnon ligis amiciciis et confederacionibus quibuscumque inter nos et successores nostros ac regna terras et dominia nostra, subditos amicos alligatos confederatos fauentes et adherentes nostros quoscumque, ex parte vna, et prefatum regem **Cristiernum**, regna terras ciuitates opida villas castra patrias et dominia sua, subditos

amicos alligatos confederatos fauentes et adherentes suos quoscumque, ex parte altera, contrahendis ineundis et firmandis, necnon pacem et concordiam, ligas amicicias et confederaciones huiusmodi, viis et modis omnibus, quibus expedire videretur, vallandi et roborandi. Et ita est, quod dicti ambassiatores nostri quasdam pacis et amiciciarum confederaciones vniones et ligas reales firmas et perpetuas cum ambassiatoribus prefati illustrissimi principis, regis Dacie, inierunt contraxerunt et concluderunt, vt lacijs in literis inde confectis continetur, quarum tenor talis est. **V**niuersis Cristi fidelibus, ad quos presentes litere peruenerint, nos Jacobus Goldwell decanus ecclesie cathedralis Sarum, legum doctor, Johannes Cheyne miles, Henricus Sharp legum doctor, notarius regius, Walterus Cony et Henricus Bermycham de Lenñ episcopi mercatores, illustrissimi ac cristianissimi principis domini Edwardi quarti, Anglie et francie regis ac domini Hibernie, ambassiatores commissarii procuratores et nuncii generales et speciales ad infrascripta specialiter deputati, salutem in omnium saluatore. Illa consuetudo recte regnancium, ille mos juste principancium semper fuit bonum commune subditorum quibuscumque priuatis preferre commodis, talibusque rem publicam munire presidiiis, per que posset continue, semotis guerrarum inquietancium et dispendiorum turbinibus et incommodis, quieta et segura persistere ac sub suauissime pacis felicitate letari, quod tunc satis vtiliter creditur promereri, cum Cristiani principes et alii seculo potentes in veram amiciciam coniuncti in vnam mentis consonanciam affectuose conueniunt et simul indissolubilis amoris federe et nodo copulantur. Hoc siquidem serenissimus ac inuictissimus princeps et dominus noster metuendissimus suprascriptus interioris consideracionis sue pie et catholice reuoluens examine, ad renouanda pacis et amiciciarum federa inter inclite memorie progenitores suos, reges Anglie, ex vna, ac eiusdem memorie reges Dacie ex altera partibus, nobis conueniendi tractandi appunctuandi concordandi et finaliter concludendi de et super perpetua et reali pace atque concordia, tam per mare quam per terram, necnon amiciciarum federe et ligis cum illustrissimo ac gloriosissimo principe domino Cristierno, Dacie Swecie Norwegie Sclauorum Gothorumque rege, seu ipsius ambassiatoribus et commissariis sufficientem ad premissa potestatem habentibus, plenam facultatem et potestatem commisit et tribuit per has suas patentes in hec verba. **E**dwardus, dei gracia rex Anglie et francie et dominus Hibernie, omnibus ad quos presentes litere peruenerint salutem. Inter cetera, quibus regum et principum gloriosa fama procuratur et extollitur ac vtilitati et tranquillitati subditorum consulitur, illud principium fore dinoscitur, vt sibi inuicem reges et principes amiciciarum et alliganciarum indissolubili federe coniungantur, quibus mediantibus alter alteri assistat in prosperis et imponendo fructuosa subsidia nullatenus deficiat in aduersis. Hinc est quod nos, de fidelitate circumspeccione et industria nostrorum fidelium et dilectorum magistri Jacobi Goldwell decani ecclesie cathedralis Sarum, legum doctoris, strenui militis domini Johannis Cheyne, Henrici Sharp legum doctoris, prothonotarii nostri, Walteri Cony et Henrici Bermycham de Lenñ episcopi mercatorum, plenarie confidentes, ipsos nostros veros indubitatos

ambassiatores commissarios procuratores deputatos et nuncios generales et speciales constituimus deputauimus et ordinauimus, ac tenore presencium constituimus deputamus et ordinamus, dantes et concedentes eisdem ambassiatoribus deputatis et nunciis nostris quatuor, tribus aut duobus ex illis, quorum prefatum Jacobum aut Henricum Sharp vnum esse volumus, plenam et liberam potestatem ac mandatum generale et speciale pro nobis et successoribus nostris, regnis terris dominiis subiectis amicis alligatis confederatis fauentibus et adherentibus nostris quibuscumque, cum serenissimo principe Cristierno, Dacie Swecie Norwegie Sclauorum Gothorumque rege, seu eius ambassiatoribus commissariis procuratoribus deputatis et nunciis sufficientem in ea parte potestatem habentibus, conueniendi tractandi communicandi appunctuandi concordandi et finaliter concludendi de et super perpetua et reali pace atque concordia, tam per mare quam per terram, necnon ligis amiciciis et confederacionibus quibuscumque inter nos et successores nostros ac regna terras dominia nostra, subditos amicos alligatos confederatos fauentes et adherentes nostros quoscumque, ex parte vna, et prefatum regem Cristiernum, regna terras ciuitates opida villas castra patrias et dominia sua, subditos amicos alligatos confederatos fauentes et adherentes suos quoscumque, ex parte altera, contrahendis ineundis et firmandis, necnon pacem et concordiam, ligas amicicias et confederaciones huiusmodi viis et modis omnibus, quibus expedire videbitur, vallandi et roborandi. Et nichilominus, si eisdem ambassiatoribus commissariis procuratoribus deputatis et nunciis nostris expediens visum fuerit, cum prefato rege Cristierno aut eius ambassiatoribus commissariis procuratoribus deputatis et nunciis sufficientem potestatem habentibus de et super treugis seu guerrarum abstinenciis ac mercandisarum intercursu, tam per mare quam per terram, inter nos et ipsum ac regna terras ciuitates villas opida castra patrias et dominia, tam nostra quam sua quecumque, ac nostros et suos subditos amicos alligatos confederatos fauentes et adherentes predictos capiendis et firmandis, conueniendi tractandi communicandi appunctuandi concordandi et finaliter concludendi, sub modis forma et condicionibus, de quibus inter dictos nostros ambassiatores commissarios procuratores deputatos et nuncios per prefatum Cristiernum regem seu ipsius ambassiatores commissarios procuratores deputatos et nuncios predictos poterit concordari, ceteraque omnia et singula faciendi exercendi et expediendi, que in premissis seu aliquo premissorum, seu circa ea aut eorum aliquod, necessaria fuerint seu quomodolibet oportuna, ac que qualitas et natura huiusmodi negocii exigunt et requirunt, et que nosmet ipsi facere possemus si personaliter interessemus, eciam si talia forent que de se mandatum quantumcumque exigant speciale. Promittentes bona fide et in verbo regio, nos ratum gratum et firmum perpetuo habituros totum et quicquid per dictos ambassiatores commissarios procuratores deputatos et nuncios nostros in forma predicta actum gestum seu procuratum fuerit in premissis seu aliquo premissorum. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes, teste meipso, apud Westmonasterium xi die Junii, anno regni nostri quinto. — Igitur domini nostri Jhesu Cristi, qui cum dissipulis suis

ultimum in terris vale fecerat, ipsis ceterisque fidelibus cunctis pacem suam dedit pacemque reliquit, nomine primitus inuocato, nos Jacobus, Johannes, Walterus et Henricus, ambassiatores suprascripti, vigore et auctoritate literarum patencium predictarum cum reuerendo in Cristo patre et domino, domino Kanuto dei gracia episcopo Wibergensi, in vtroque iure doctore, ac spectabilibus viris Erico Ottonis magistro regalis curie illustrissimi principis regis Dacie, Edgardo Ffrille capitaneo castrum Hintzegavell, militibus, Johanne Tyderici canonico Roskyldensi, in artibus magistro et in theologia bacallario, predicti regis cancellario generali, Iwaro Wickyngi preposito capelle beate virginis Asloensis, cancellario regni Norwegie, memorati illustrissimi domini regis Dacie &c. ambassiatoribus ad infrascripta agenda et perficienda deputatis per suas literas patentes in hec verba. **CRISTIERNUS** dei gracia regnorum Dacie Swecie Norwegie Sclauorum Gotorumque rex, dux Slesuicensis, comes Holsacie Stormarie Oldenburg et Delmenhorst, omnibus ad quos presentes litere peruenerint salutem. Inter cetera, quibus regum et principum gloriosa fama promittitur (sic) et extollitur ac vtilitati et tranquillitati subditorum consulitur, illud principium fore dinoscitur, vt sibi inuicem reges et principes amiciciarum et alliganciarum indissolubili federe coniungantur, quibus mediantibus alter alteri assistat in prosperis et impendendo fructuosa subsidia nullatenus deficiat in aduersis. Hinc est quod nos, de fidelitate circumspeccione et industria nostrorum fidelium et dilectorum, reuerendi in Cristo patris domini Kanuti episcopi Wibergensis et in vtroque iure doctoris, domini Erici Ottonis magistri curie nostre regalis, domini Edgardi Ffrille, militum, domini Johannis Tyderici cancellarii nostri generalis, in artibus magistri et in theologia bacallarii, et domini Iwari Wikingi prepositi capelle beate virginis Marie Asloensis, regni nostri Norwegie cancellarii, consiliariorum nostrorum, plenarie confidentes, ipsos nostros veros et indubitatos ambassiatores commissarios procuratores deputatos et nuncios generales et speciales constituimus deputauimus et ordinauimus ac tenore presencium constituimus deputamus et ordinamus, dantes et concedentes eisdem ambassiatoribus commissariis procuratoribus deputatis et nunciis nostris plenam et liberam potestatem ac mandatum generale et speciale pro nobis et successoribus nostris, regnis terris dominiis snbiectis amicis alligatis confederatis fauentibus et adherentibus nostris quibuscumque, cum serenissimi principis Edwardi, Anglie et Ffrancie regis et domini Hibernie, ambassiatoribus commissariis procuratoribus deputatis et nunciis, sufficientem in ea parte potestatem habentibus, conueniendi tractandi communicandi appunctuandi concordandi et finaliter concludendi de et super perpetua et reali pace et concordia tam per mare quam per terram necnon ligis et amiciciis et confederacionibus quibuscumque inter nos et successores nostros, ac regna terras dominia nostra, subditos amicos alligatos confederatos fauentes et adherentes nostros quoscumque, ex parte vna, et prefatum regem Edwardum, regna terras ciuitates opida villas castra patrias et dominia sua, subditos amicos alligatos confederatos fauentes et adherentes suos quoscumque, ex parte altera, contrahendis ineundis et firmandum (sic), necnon pacem et concordiam

ligas amicicias et confederaciones, viis et modis omnibus quibus expedire videbitur, vallandi et roborandi, et nichilominus, si eisdem ambassatoribus commissariis procuratoribus deputatis et nunciis nostris expediens visum fuerit, cum prefati regis Edwardi ambassiatoribus commissariis procuratoribus deputatis et nunciis sufficientem potestatem habentibus, de et super treugis seu guer-rarum abstinenciis ac mereandisarum intercurso, tam per mare quam per terram, inter nos et ipsum regem Edwardum ac regna terras ciuitates villas opida castra patrias et dominia tam nostra quam sua quecumque, ac nostros et suos subditos amicos alligatos confederatos fauentes et adherentes pre-dictos capiendis et firmandis, conueniendi tractandi communicandi appunctuandi concordandi et finaliter concludendi, sub modis forma et condicionibus, de quibus inter dictos nostros ambassiatores commis-sarios procuratores deputatos et nuncios per predicti regis ambassiatores commissarios procuratores deputatos et nuncios poterit concordari, ceteraque omnia et singula faciendi exercendi et expediendi, que in premissis seu aliquo premissorum, seu circa ea aut eorum aliquod necessaria fuerint seu quo-modolibet oportuna, ac* que qualitas et natura huiusmodi negocii exigunt et requirunt, et que nos-metipsi facere possemus si personaliter interessemus, eciam si talia forent que de se mandatum quantumcumque exigant speciale. Promittentes bona fide et in verbo regio nos ratum gratum et firmum perpetuo habituros totum et quicquid per dictos ambassiatores commissarios et procuratores deputatos et nuncios nostros in forma predicta actum gestum seu procuratum fuerit in premissis seu aliquo premissorum. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes et secreti nostri regalis appensioe roborari. Datum in castro nostro Segeberge, anno domini millesimo quadringen-tesimo sexagesimo quinto, mensis Septembris die decima nona. — Pacis amiciciarum confederaciones vniones et ligas reales firmas et perpetuas post varias per nonnullos dies communicaciones habitas iniuimus contraximus et conclusimus, sicut et tenore presencium inimus contrahimus et concludimus, et super eisdem conuenimus et concordamus sub hac forma. In primis concordatum est, quod lige confederaciones et amicicie inter prefatos reges inclitissimos quoad uixerint absque violacione omnimoda perseuerent. Cum autem eorum alter e vita excesserit, nichilominus lige confederaciones ipse et amicicie vsque ad biennium a die obitus regis illius irreuocabiliter permanebunt, et eciam post biennium ipsum, donec per aliquem de regnorum illorum regibus expresse ac legitime fuerint reuocate. Item omnes gentes vtriusque regni vicissim per mare flumina aquas dulces et salsas quas-cumque nauigare, portus regna terras et dominia intrare ac in omnibus et omnimodis portubus ciuitatibus et villis regnorum terrarum et dominiorum predictorum ac cum quibuscumque hominibus, cuiuscumque nacionis ritus seu condicionis fuerint, mercandisare poterunt solutis custumis et theloniis solui con-suetis. Item serenissimus rex Anglie prouideat, ne subditi sui ad terram seu in terra Izlandie absque

*) Originalen har *ad*, som er en aabenbar Skrivfeil.

speciali licencia domini regis Norwegie petita et obtenta vllatenus nauigent accendant (sic) seu intrent in preiudicium domini regis Norwegie sub pena amissionis vite et bonorum; nececiam ad Halgalandiam seu Ffindmarkam; nisi Anglicos illos euidens maris periculum aut tempestatum impulsus accedere vel intrare coegerit, vbi tunc minime ipsos mercandisare licebit. Item omnes mercatores et subditi domini regis Anglie in regnis terris et dominiis domini regis Dacie et Norwegie ac viceversa mercatores omnes et subditi domini regis Dacie et Norwegie in regnis et dominiis domini regis Anglie, omnibus et singulis priuilegiis libertatibus franchisesiis et liberis consuetudinibus vti plene debeant et gaudere, prout vsi sunt ante hec tempora et gauisi. Item neuter dictorum regum aut subditorum eorumdem inimicis partis alterius prestabit auxilium quouis modo. Item si futuris temporibus vnus regum predictorum alterius auxilio vel succursu indigeat, et pro huiusmodi auxilio habendo alium regem debite se requisierit, pars requisita huiusmodi auxilium vel succursum parti requirenti, si et quatenus propter occurrencia sibi regnis terris et dominiis ac subditis suis pericula hoc facere poterit, cessantibus dolo et fraude seu ficcione quibuscumque, facere teneatur, requirentis tamen racionabilibus sumptibus et expensis, prout inter dictos reges vel eorum deputatos seu consilia poterit concordari, prouiso semper quod requisicio huiusmodi fiat per sex menses antequam execucioni demandetur. Item si vnus regis gentes in succursum venerint alteri regi, et in eius regno seu dominiis castra ciuitates aut terras adquisirint (sic), bona immobilia illi cedant regi, in cuius regno aut dominiis fuerint adquisita, bona vero mobilia in regno ipso aut dominiis conquisita, insuper et bona tam mobilia quam immobilia in locis non ad predictos reges pertinentibus adquisita, diidentur secundum capita populorum existencium in conflictu, exeptis bonis captis hostiliter supra mare, quorum pars tertia regi qui fecerit expensas applicabitur. Item vnus regum predictorum contra alium non debet inferre, nec inferri consenciet, nec procurabit vlllo tempore alteri, ligiis seu subditis suis hominibusque quibuscumque dampnum aliquod in personis seu rebus, et presertim quod vnus non permittat subditos suos ad vadia vel stipendia sua propria vel alterius transire in obsequium vel auxilium contra alium, regna terras possessiones aut dominia eorum quecumque. Item neuter ipsorum regum, si diffidauerit aliquos propter alterum, treugas cum diffidatis capiat, nisi alter rex regna sua terre et dominia sua comprehendantur. Item presentibus ligis et confederacionibus durantibus, vterque regum predictorum heredes et successores ac eorum subditi omnes et singuli a bona et omnimoda prosecucione iniuriarum dampnorum, si que fuerint, ante datam presencium illatorum aut perpetratorum hincinde penitus supersedebunt et abstinebunt; liga vero finita seu, quod absit, quouis modo dissoluta, prosecucione predictorum dampnorum et iniuriarum, si que fuerint vt premittitur, vtrique parti semper salua. Item si temporibus futuris contingeret, quod absit, quod aliquid contra presentes alligancias per subditum vel subditos alterius regum predictorum heredumve suorum contra alium per aliquas incursiones inuasiones depredaciones deroboraciones personarum manuum, seu rerum capciones seu

detentaciones¹, vel quouis alio modo attemptatum fuerit vel quomodolibet iniuriatum, quod rex ille, cuius subditi taliter attemptauerint vel iniurias fecerint, et heredes sui pro tempore existentes teneantur et quilibet eorum tempore suo teneatur iusticia mediante ad statum debitum attemptata huiusmodi reducere ac delinquentes debite corrigere et punire cum omni celeritate possibili et ad minus infra annum postquam super reformatione et punitione huiusmodi fiendis, probatis probandis, debite fuerint requisiti vel eorum aliquis inde fuerit requisitus, fraude dolo dilacione et malicia cessantibus quibuscumque: prouiso semper quod presentes alligancie pro tanto non censeantur seu habeantur in aliquo fracte dissolute seu irritate, set semper in suo robore permaneant et virtute. Et vltterius pro conseruacione dictarum alliganciarum forcius ordinatum existit, quod si per aliquem vel aliquos subditorum dictorum regum contra aliquem articulum de predictis seu contra omnes simul vel separatim quouis modo attemptari contigerit, nichilominus presentes alligancias² confederaciones et lige in suis firmitate et robore permanebunt et durabunt, et sic attemptata iusticia mediante, vt premissum est, reparabuntur. Acta sunt hec omnia prout suprascribuntur in ciuitate Hamburgensi, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, die tercia mensis Octobris. In quorum omnium et singulorum euidens testimonium nos suprascripti Jacobus, Johannes, Henricus, Walterus et Henricus sigilla nostra presentibus appendi fecimus. Nos autem ligas confederaciones et amicicias predictas per prefatos nostros ambassiatores commissarios procuratores deputatos et nuccios in forma predicta initas contractas et conclusas pro parte nostra firmiter obseruari volentes, easdem ligas confederaciones et amicicias ac omnia et singula in eisdem contenta rata habentes et grata pro nobis heredibus et successoribus nostris iuxta vim firmam et effectum earumdem acceptamus approbamus ratificamus et tenore presencium confirmamus, easque pro nobis ligeis et subditis nostris tante esse virtutis et vigoris ac teneri et obseruari volumus, si eas in persona nostra fecissemus contraxissemus et conclusissemus. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes, teste me ipso, apud Westmonasterium xx die Nouembris, anno regni nostri sexto.

(Per ipsum regem.)

(Seglet er tilstede, men beskadiget.)

¹) *corrig.* detenciones. — ²) *corrig.* alligancie.

124.

To aabne Breve, hvorved Kong Christian tilstaaer at være forligt med Erkebiskop Jens af Vpsala og de Svenske, som havde gjort Opstand mod ham.

1465.

(a.)

7. Octbr.

Wii CRISTIERN meth gudz nadhe Danmarcks Sweriges Norges Wendes oc Gotes koning, hertug i Sleszwiig, greffue i Holsten Stormaren Oldenborg oc Delmenhorst, gøre witterligt alle swo wel tilkommende som them nw ære, at wii aff gudz nadhe ære kerlige wenlige oc wel fordraghne forlichte oc foreente till een fwlkommeligh gantskes godh ænde meth oss ælskelige werdige fadher her erchebiscop Jønis i Vpsale oc alle prelate riddere oc swene, oc thieniste men borgere bønder oc menæ almoghe i Sverige om alle stycke opreysning oc owilghie som oss imellom wæret haffwer, i hwat matte thet helst skeet ellir wæret haffwer, oc loffwom at wii wor kere husfrwe wore kære barn frender ellir wener aldrig wiliom ellir skwlom then owilie skadhe oc opreysning meth breff ordh ellir gerning noken tiidh wrekæ ellir hempnæ paa them ellir noken theres arffwinge epterkommendæ ellir thienere oc alle the som her efter forskreffne oss ælskelige werdige fadher her erchebiscop Jønis i Vpsale hørugæ oc lydugæ wele ware till wore oc wore rikæ sambliffwelse i kerlighet bestæ oc bestand, vtan wiliom ware them alle oc serdeles hwar there wedh segh fore een hwld troo goth herre, likerwiis som then owilghie oss imellom aldrih wæret haffde. Alle thenne forskreffne article loffwe wii faste oc obrøtlige holde, vtan alt argt ellir hielperædhæ i nokre madhe, wedh worè kristeligæ troo konungxlige ære oc sannend. Oc vppaa thet alle thenue for^{ne} article skwlæ fwlkommeligæ holdes, wii epternempdæ DOROTHEA meth samme nadhe drotningh &c., Two erchebiscop i Lwnd, Olaff i Roskilde, Jønes i Aars, Knwt i Wiberg, Jep i Borlom, Maghens i Othens, Pether i Ribe meth sammæ nadhe biscopæ, Otte Nielssøn, Erick Otssøn, Clawes Ronnow, Jens Brvn prier i Antwordskow, Niels Erickssøn, Aghe Axelssøn, Eggert Frille, Torbern Bille, Pether Hoghenskild, Knwt Henrickssøn, Johan Biørnssøn, Maghens Ebbessøn, Jens Torbernssøn, Olaff Lwnge, Johan Oxe, Strange Nielssøn, Johan Frille, Johan Rantzow, Axel Laghessøn, Corfitz Rønnow, Lodwiig Nielssøn, Knwt Trwessøn, Erick Aghessøn, Anders Jenssøn, Daudid Hack, Maghens Hack, Jens Dwe, Ketild Nielssøn, Pether Nielssøn, Werner Partzperger, Anders Nielssøn, Iwen Bryske, Detleff Reuentloff, Engelbricht Albretsson, Laurentz Axelssøn oc Niels Tymmessøn, ffor^{ne} wor nadige herres radh i Danmarck, loffwæ meth for^{ne} wor nadige herre meth sampnada hand oc hans eghen wilkoor alt forskriffwat waraghtat bliffwande, hworfore wii meth wiliæ oc witskap

ladhe wore secretæ oc inseyglæ hengiæ her nethen wedh thette breff, som giffwet ær paa Segeberg sancte Birgitte dagh, aar epter gudz byrd Twysende ffirehwdrethe sextii paa thet fæmtæ.

(Af de 44 Segl ere 15. 35. 41. nu borte.)

(b.)

8. Novbr.

1465.

Wii CRISTIERN van godes gnaden to Denemarken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koning, hertoge to Sleswiick, greue to Holsten Stormaren Oldemborg vnde Delmenhorst, doen witlick bekennen vnde bethugen apembare vor allen jegenwardigen vnde tokomenden, dat wii van der gnaden gades mit deme erwerdigesten in gode vadere heren Johanne ertzebisschoppe to Vpsaell vnde allen prelatten ritteren knapen denstvolke borgeren buren vnde der gantzen gemeenheid in Sweden sint fruntliken leffliken vnde wol vorliket to eneme vullenkomen gantzen guden ende van wegene aller stucke vpresinge vnde vnwillen alse vns entwisschen gewest hefft, in wat mathe dat id gescheen is vnde gewest hefft, vnde louen ock dat wii vnse leue husfrowe kindere vnde frunde nummer scholen edder willen den vnwillen schaden edder vpresinge wedder mit breuen worden edder wercken to jenigen tiden wreken vppe en edder jenigen eren eruen nakomelingen effte deneren noch ock allen den de hirnamals deme vorgenanten erwerdigesten in gode vadere heren Johanne ertzbischope to Vpsaell hörich vnde horsam wesen willen to vnseme vnde vnser riike tohopebliuinge lefflicheid beste vnde bestande, sunder willen en allen vnde eneme isliken bii sick eyn hulde truwe vnde gut here wesen, likerwiisz efft sodane vnwille vns ny touorenn entwisschen gewest hadde. Alle desse vorschreuen stücke vnd artikele louen wii vast vnde vnuorbroken wol to holdene ane alle arch edder hulperede bii vnser kristenliken truwe koningliken ere vnde warheid: vnde ock vppe dat desse vorschreuen artikele vullkomeliken scholen werden gehalten wii nageschreuen Arnd van godes vnde des stoles to Rome gnaden to Lubeke, Nicolaus to Sleswiick bisschoppe, Clawes Rewentlow rittere, Jurges van Qwale, Gotzik van Aleuelde, Wulff van der Wisch, Clawes, Keye, Hans vnde Hinrik Rantzow brödere, heren Schackensons, Benedicesz van Aleuelde heren Hinrikessone, Dettleff van Bockwolde heren Ditleuessone, Clawes Ratlow, Otte Spliit, Jachim van Bockwolde Ditleuessone, Ludere Rumor, Henningh Poggewisch, Clawes vnde Hinrik van Aleuelde brodere, heren Johanssons, Clawes van Aleuelde to Segarden, Hartich Schinkell, Wulff Poggewisch Hansessone vnde Diderick Blome, knapen, vnde redere der lande Sleswiick Holsten vnde Stormeren, louen mid deme erben. vnseme gnedigesten heren mid ener samenden hant vnde sineme egenen vrigen wilkør alle dit vorgeschreuen warafflich to bliuende, darvmm wii mid willen vnde weten hebben vnse ingesegele mid deme secrete vnser gnedigsten heren vorben. laten hengen vor dessen breff, de gegeuen is to Gottorpe

ame dage sancti Wilhadi episcopi, na godes geburt dusent veerhundert in deme viiffvndesestigesten jare.

(Seglene ere tilstede, med Undtagelse af det 10de.)

125.

Kong Christians fjerde Dombrev til det af ham stiftede Capel i Roeskilde paa sammes Gods.

1466.

2. Januar.

Wy **CRISTIERN** meth gutz nathe Danmarks Sueriges Norges Vendes ok Godes konningh, hertugh i Slesuigh, greffuæ i Holsthen Stormern Oldenborgh ok Delmenhorst, gøre thet vitterligt alle, ath fore oss haffuer væreth heterligæ man her Oddæ Haussøn canik i Roskilde meth try voræ dombreffue, ludendes paa alle tesse effter^{ne} gordæ oc gotz, som vy sielffue ok høgboeren førstynnæ dronningh **DOROTHEA** vor kæræ husfruæ haffue bodhe giffuet oc bebreffuet tiil then ny wor capelle, som vy nw stechet oc opbygd haffuæ synnen nest optiil sancti Lucii domkirkæ i Roskilde, gutz tienestæ ther vti dawligæ atholle tiil eviigh tiidh, the helgæ trefoldighedh, iomfrw Marie, ok the helgæ tre konninghe meth alle gutz helgennæ i hymmerigæ tiill loff hether oc ære, først Vixiø ok Vixiøfangh, Siørop, ok Romprop i Bregningæ soghen som ære fyræ gordæ, vti huilke gordæ, vti en aff them boer Oloff Jenssøn ok giffuer iij pund korn, vti then annen gordh boer Jens Anderssøn oc giffuer ij pund korn, vti then tridyæ gordh boer Poell Sudere oc giffuer ij pund korn, vti then fierdæ gordh boer Michel Ingworssøn oc giffuer iij pund korn, meth annen smaretzlæ. Item intiil sancte trinitatis altære fyre gordæ vti Hærstædhe østræ, vti then førstæ gord boer Jens Ingworssøn ok giffuer fire pund korn oc i β grot meth andræ smaretzlæ; item vti then annen gordh boer Mattes Tygessøn oc giffuer fire pund korn meth annen smaretzlæ; vti then tridyæ gordh boer Anders Nielssøn oc giffuer eth pund korn oc vi grotte meth andræ smaretzlæ, som skuldæ aff rættæ giffuæ en øræ korn; item vti then fierdæ gordh boer Hemmingh Jeipssøn oc giffuer $i\frac{1}{2}$ pund korn oc x skepper oc i β grot meth andræ smaretzlæ. Item en gordh vti Tørkelstorp i Woldborgshæret som giffuer arligæ til landgilde fire pund korn oc en lødigh marck penningæ. Item en gordh vti Syærsløffuæ i Steffnshæret som giffuer ij pund korn oc en lub. marck penninghe. Item two gordæ vti Førsløff i Flackebierghshæret som giffuæ bodhe try pund korn. Item tree gordhe vti Vynninghe hoss Vordingæborgh som giffuæ arligæ til landgildhæ iij lødigæ marck penningæ. Item two gordæ vti Vættersløff, vti then enæ gord boer Lasse Twessøn oc giffuer ij pund bywgh en fiærdingh smør

oc $\frac{1}{2}$ swyn; vti then annen gordh boer Laurens Nielssøn oc giffuer ij pund bywgh en fierdingh smør oc $\frac{1}{2}$ swyn. Item til sancte Anne altære, først two gordæ vti Wretzløsæ, vti then enæ gord boer Boo Nielssøn oc giffuer arligæ fire pund korn oc ij β grot til landgildæ, vti then annen gordh boer Niels oc giffuer ij pund korn oc j β grot til landgilde. Item en gordh vti Gladsaxe som Boo Kragh vti boer oc giffuer fire pund korn oc ij β grot til aarligth landgildæ. Item tre gordæ vti Budingæ, vti then førstæ gordh boer Jens Twesen oc giffuer ij pund korn viij skeppe oc xx grotte penningæ; item vti then andræ gord boer Anders Nielssøn oc giffuer ij pund bywgh viij skeppe oc xx grotte penningæ; vti then tridyæ gordh boer Jep Troelssøn oc giffuer ij pund bywgh viij skeppe oc xx grotte penningæ. Item en gord vti Høve-Ølsye som vti boer Oloff Jonssøn oc giffuer ij pund bywgh oc ij β grot. Item two gordæ vti Salbygamlæ, vti then enæ gordh boer Æsgæ oc giffuer aarligæ iij puud bywgh oc ij β grot penningæ til landgildæ, vti then andræ gord boer Oloff Nielssøn oc giffuer j pund bywgh oc j β grot til landgildæ. Item en gord vti Atzendorp vti Ølsyæ soghen som vngæ Anders Perssøn vti boer oc giffuer arligæ tiil landgildæ j pund korn j β grot $\frac{1}{2}$ swyn $\frac{1}{2}$ lam oc $\frac{1}{2}$ goss. Item fire gordhe vti Sodrop, vti then førstæ gordh boer Hennickæ oc giffuer ij pund korn oc j β grot; vti then andræ gord boer Jens Poelssøn oc giffuer ij pund korn oc j β grot, vti then tridyæ gord boer Jens Ingworsson oc giffuer ij pund korn oc j β grot, vti then fierdæ gord boer Per Bossøn oc giffuer ij pund korn oc j β grot. Item en gord vti Øddersløff som giffuer en øræ korn oc j β grot penningæ: meth alle for^{ne} gordes oc gotzes rættæ tilliggelsæ rænttæ ok rættighedh, effter thi som for^{ne} the try voræ dombreffue, ther vppa giffnæ ære, ther om yddermeræ vduisæ oc inneholle. Ok ther emodh ære enghe breffue beuisninger eller nogræ genswar ther vppa foræ oss kommen i nogræ madhe. Thy tildøme vy nw fiærdhe tiidh for^{ne} then ny wor capellæ, for^{ne} altæra som ther vti bygdhe oc stecthedhe ære, tiil gutz tienestæ fore them dawlighe vppæ holle scullendes tiil ewigh tiidh, ok the presther ok personer som then gutz tienestæ ther vti vppæ holle skullæ, alle thesse for^{ne} gordhe ok gotz meth all oc alle theres rænttæ rættighedh ok rættæ tilligelsæ, som ære ager, ængh, skow, mark, fiskævatn, fægangh, orddreffth, woth ok tywrth, encthet vnnentaget, meth hwath naffn thet helst ær eller neffnes kan, athaffuæ nydhæ brughe ok behollæ tiil ewynnelighe eyghe foræ hwers mantz rættæ tiltall ther yddermeræ vppa, effter the eyendoms breffs ludelsæ som ther vppa giffnæ ære. Ok forbywthe vy alle strengæligæ, ehwo the hælst ære eller være kunnæ, for^{ne} vor capellæ, the altære som ther vti vp bygdæ oc stectedhe ære, eller the prester ok personer, som gutz tienestæ ther vti dawligæ til ewygh [tiidh] vppæ hollæ scullæ, som ther tiil skickendes vordhe, ther emodh athindræ, hindræ ladhe, mødhe, vmaghe, eller vti nogræ madhe vforrættæ, vner vor hæffndh ok vredhe, svo lenghe tiil noget kommer foræ oss ther om meth bedræ oc fastære beuisningh. Datum Harisborge anno domini m^ocd^olx^osexto, crastino die

circumscisionis domini, nostro sub sigillo ad causas, teste Ketillo Nicolai de Harisborgh, justiciario nostro dilecto, in testimonium premissorum.

(Seglet er tilstede.)

Bagpaa: fierde dombreff.

126.

Kong Christian tildømmer Biskop Oluf Mortensen et "Marsvinesætte" paa Halsnæs.

1466.

22. Januar.

Wii CRISTIERN meth gudz nathe Danmarcks Swerigis Norgis Wendes oc Gotes koning, hertugh i Sleswiigh, greffue i Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlicht, at aar efter gudz byrdh twsende firehwdrethe trøszindztywghepaa thet siette, paa sancti Vincencii dagh, war skicket fore oss paa wort magh her i Købendehaffn oss elskelige werdhuge father biscop Olaff i Roskilde begærendis, at wii wille tileske the gothe men som wii i sommers paa Kroghen tilskickethe vdi een aasyn paa Halsnes om eet marswine fiske mellom oss oc Roskilde kirke. Thy tilkraffde wii her Jehan Oxe, Keld Nielssøn oc Anders Jenssøn, wore elskelige men ok raadh, at sighe ther om som the haffde vtspoort aff dandemen i then eghen oc selffue seet, meth her Torbern Bille, her Daut Arendssøn, Jeip Jenssøn aff Clare oc Jehan Fickessøn. Hwilke som saghde, at the kwnde ey retteligere vtrantzaghe aff the som hooss ware, en at thet war kirkens grwnd som forneffnde werdhuge fathers marswine bylke stodhe fore, oc at Maghens Hack oc hans metharffwinge haffde eet sette owen fore oc eet nedhen fore, noghet swo næær wedh een made, langt mellom baadhe setten owen oc nedhen fore. Thy tildøme wii for^{de} werdhughe father biscop i Roskilde at nyde forneffnde fiskerii oc marswine sette fore for^{de} kirkens grwnd som andre riddere oc swene, aandelige oc wæildzlige, nyde oc haffue fore theris grwnd. Thy forbywthe wii alle e hwo the helst ere eller wære kwnne, ok serdelis wore foghete oc embitzmen, forneffnde oss elskelige werdhuge fæthre biscopæ i Roskilde her vdi oc vt ower at hindre eller hindre lade, møthe, vmaghe eller vforrette i nogre made, vnder wor koningxlige heffnd oc wrethe. Datum anno die et loco suprascriplis, nostro sub secreto presentibus appenso.

(Seglet er tilstede.)

Bagpaa med nyere Hænder: Secunda Litera. — Koning Cristierns I. Dom paa Marsuin Fischende paa Halsznesz.

127.

Den Jönkopingske Forening.

7. Febr.

1466.

Alla the thetta breff se eller høra læsis, helsom wi Hans meth gudz nadh biscop i Schara, Magnus Green, Ture Turesson, riddara, oc Aruid Trolle awapn, nw vtsende til møte meth Danmarks oc Noriges erligha radh meth fulle macht aff verdug fader meth gudh erchebiscop Jens i Vpsala, Sweriges første oc forstandare vpa thenna tiidh, oc menogha erligha rikissens radh som nw tilsaman waro i Vatzstena, ewinneligha meth gudh, oc gørom witerlighit met thetta wort opne breff, at aarom efter gudz byrd mcdlxvi, ffredaghen nest efter kyndelmesse dagh, wore wii skickede til møte i grabrødra closters stuffue i Jønekøpung, nerwarandes tesse effterscreffna wora methbrødra oc rikissens radh i Swerige, som æro her Eringisl Nielsson, her Erik Nipertz, her Laurends Snakenborg, her Eggerd Krwmmedigh, her Laurends Haraldson oc her Staffan Benctson riddere, verdug ffader medh gudh biscop Olaff i Roskild, her Ivar Vikingson prowast i Oslo, her Claws Rwnnow marsk i Danmark, her Aka Axelsson, her Kolbior Gest, her Boo Flæming, riddare, oc welbyrdog man Magnus Hack, wtsenda meth fulle macht aff høgboeren första konug CRISTIERN oc hans menogha ærligha radh aff Danmark ec Norige. Oc warom wi swa endrachteliga ower eens meth them oc the meth oss, at then kerligha gambla sambindelse, som mellan tesse try riken Swerige Danmark oc Norige i lang tiidh warit hawer, skal framdeles stadug oc fast bliffua alle try riken i mellan i sinne fulle macht vforkrencht i nokre mato, swa at hwar man ma oc schal niwta oc bruka sit retta godz oc eghodeel, løst oc fast, vhindrat i all riken, ee hwat rike han besitiande ær, oc hwar man ma fara aff eth rike oc i the andre i allom sinom retferdogom ærendom frii oc vhindradhe aff hwar man vtan alt hinder eller arghalist i noghre matho. Oc nar gudh føgher thet swa, at menoghe rikissens radh aff all thry riken eller theres fulmechtog sendebud nw i somer nest tilkommande innan sancti Olaffs dagh saman kome, tha schal thet framdeles bliffua wm all forscreffna stykke oc all annor ærende som riken kunne bestandelig wara i mellan til fridh endracht oc kerlighet som the thet tha ytermere endrachtelige skickende wordha. Til ytermere bestand vpa alla sidhor, at thet swa fast oc obrytelicht holdes riken i mellan som forescreffuat staar, haffuom wi latit waar secret oc incigle hengis fore thetta breff, som giffuit ær aar oc stadh som forescreffuit staar.

(1. 2. og 4. Segl ere tilstede, 3. fattes.)

Kong Christians Forbedring af Roeskilde Stifts Privilegier.

1466.

18. Febr.

Wii CRISTIERN meth guds nade Danmarks Sweriges Norgis Vendis oc Godes koning, hertogh i Slesuigh, greue i Holdsten Stormaren Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle som nw ære oc komme skulle, at oss ælskelighe werdughe fadher meth gudh biscop Olaff Mortenssøn i Roskilde hauer beræt fore oss, at ænthogh wore forfædhre koninge i Danmark haue nadhelige i forledin tiidh vnt oc giffuit then hælge kirke oc hans forfædhre biscope i Roskilde, hans ærlighe capitell, prelate oc canicke i Roskilde oc Køpendehaffn, oc alle therres efterkomere, aldt then hælge kirkis oc therres gods, vndersate, thyænere, wordneth oc wordnethes thyænere, frii meth ald konningligh ræt, som the breff oc priuilegia ther paa giffnæ ære ydermere vdwise, hwilke ofte haue wæret fore oss, oc wii stadhfæst haue: Thogh gørss then hælge kirke, forscreffne werdughe fadher oc capitell ther ofte forfang vppaa, at the forscreffne priuilegia ey swo frii nydhe kunne, som them burde, besynderlighe i thet at nar nogre kirkenis eller therres thyænere forbrydhe sigh i thet høgste imodh lowen meth ketterii, thywuerii, mordh, mandslæt, herwerke, aarbodemaal eller i noger andre made, som gyælder paa hals eller hand eller oc therres faldsmal riis paa twenne føriethywghe mark. Tha taghe nogre wore foghete oc æmbitzmen therres godz faldsmal oc howitlodh, som forscreffne werdughe fadher oc capitell paa then hælge kirkes oc therres weghne burde vp at bære oc nyde efter forscreffne priuilegia. Oc at at the therefore ofte haue stort kummer oc vmaghe for oss oc till thinge oc annenstæds meth delæ oc thrætte. Thii hauer forscreffne werdughe fadher ødmywgelighe bethit oc aff oss begæret, at wii wilde ydermere besyrge them ther vdi, oc forscreffne priuilegia ydermere i forscreffne article forclare oc vdthrycke, æn the ære, paa thet at the mwe thes thryggelighere nydhe forscreffne friihed vden delæ oc trætte, oc thes rolighere thyæne then benedigde godz (sic) oc bethe fore oss, wor kære husfrwe, børn, forfædhre oc efterkomere koninge i Danmark oc menæ righens indbøggere oc staat, som the plichtuge ære. Thii haue wii betrachtit i wort rætte samwidh, at wii plichtuge ære ey alt eniste vbrødelighe at holde the priuilegia oc friihet, wore forfædhre koninge i Danmark giffuit haue, besynderlighe wor andelighe modher then hælge kirke oc hennes personer, men them hælder forbædre oc forøghe, gudh till loff, hedher oc ære, then hælge kirke oc hennis personer til bestand. Thii wele wii, som wii fore gudh plichtuge ære, thet yderste gudh oss syn nadhe tillgiuer, fuldbwrde oc fuldkomme wore forfædhris koninge i Danmarck guthelighe attraa, gode acht, oc rætuise gerninger. Therefore efterthii at then hælge kirke, forscreffne werdughe fadher, oc capitel hauer swodane priuilegia, som forscreffuet stander, oc hwat priuilegia eller friihet koninge, herre oc første vdgiffue, bør vd at thydes i thet bestæ, them till

nytte oc gaffn, som the giffne ære, oc engen annen maa them anderledis vdthyde æn som the stande, vden then them giffuit haffuer, eller giffue maa, oc macht hauer at stadhfæste. Tha mæden thet swo ær, at then hæghe kirke forskreffne werdughe fadher oc capitel i Roskilde oc Køpendehaffn haue alt therres godz oc thyænere, vnderstate, vordnethe oc wordnethes thyænere frii, meth ald koninglighe ræt, som forescreffuet staar, vnderstaa wi thet swo, oc aff wort beste samwidh oc vnderstandelse ther gudh oss vnt oc giffuit hauer, thet swo vdthyde oc vdthrycke aff wor koninglige macht, at them fore gudh bør oc aff rætte skule nydhe oc vpbære therres howit lodh, twænne føriethywghe marke sagh oc ther for næden, meth alle andre koningelighe faldsmal oc ræt aff alle then hæghe kirkes oc therres thyænere, wordnethe oc wordnethes thyænere, som therres liiff hals eller hand forbrydhe, i swodane made som forscreffuit stander, eller i hwat andre made thet hældst være kan, ænthogh wore foghethe oc æmbitzmen haue macht at rettæ ower therres liiff eller lemmer fore therres vgerninger effler lowen. Thii forbywthe wii alle, ehwo the hældst ære eller være kunne, besynderlighe wore foghethe oc æmbitzmen, som nw ære oc kommende worde, then hæghe kirke, forscreffne werdughe fadher, capitel i Roskilde oc Køpendehaffn, eller therres efterkomere her a modh at hindre eller hindre lade, vmaghe qwælie eller vforrette i nogre made, vnder wor koninglighe hæffnd oc wredhe. Datum castro nostro Helsingborgh, feria tertia proxima ante festum sancti Petri apostoli ad cathedram, nostro sub secreto, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

(Seglet er tilstede.)

129.

Biskop Oluf Mortensen af Roeskilde giver Kanniken ved Kongens Capel Bispetienden og bispelig Ret af Capellets Kirker og Gods.

22. Septbr.

(1 et Brev af 22. Sept. 1467.)

1466.

Uniuersis Cristi fidelibus presentem literam inspecturis Oddo Johannis, rector et canonicus capelle trium regum ecclesie Roskildensis, salutem in domino sempiternam. Omnibus et singulis presentibus et futuris tenore presencium constare volo literam quamdam super decimis episcopalibus subleuandis per reuerendum in Cristo patrem et dominum, dominum Olauum Martini, dei et apostolice sedis gracia episcopum Roskildensem, michi ac successoribus meis dicte capelle rectoribus et canonicis pro tempore existentibus de speciali gracia et fauore concessam, certis modis et conditionibus specificis specificè signatis et exceptis, de venerabilis capituli Roskildensis consilio et assensu

fuisse et esse admissam ac sigillo capituli sigillatam, cuius quidem litere tenor sequitur et est talis. **V**niuersis et singulis presentes literas inspecturis visuris pariter et auditoris Olauus Martini dei gracia episcopus Roskildensis salutem in omnium saluatore. Cum itaque Cristi fideles singuli, reges permaxime et principes, non sint a beneficiorum ecclesiasticorum fundacione retrahendi, ymmouerius non solum ad ea erigenda et fundanda sed eciam ad alia pietatis et deuocionis excercicia perficienda per prelatos et ecclesiarum gubernatores mediis omnibus mutandi¹, ibi presertim vbi diuinus cultus adaugetur et salus animarum procuretur, ipsorumque beneficiorum fundatoribus non immerito per eosdem prelatos fauendum est et in eorum iustis precibus condescendendum. Verum quia serenissimus princeps et dominus, dominus CRISTIERNUS dei gracia Dacie Suecie Noruegie Sclauorum Gotorumque rex, dux Slezuicensis, comes Holsacie Stormarie Oldenborgh et Delmenhorsth, dominus noster graciosissimus, eiusque dilecta conthoralis domina Dorothea, regnorum ducatus et comitatum huiusmodi regina ducissa et comitissa inclitissima, quamdam notabilem et insignem capellam ad austrum circa ecclesiam nostram Roskildensem contigue situatam de nouo funditus erigi et propriis sumptibus fundari fecerunt, canonicatum et prebendam canonicalem cum duabus perpetuis vicariis ibidem instituendo, easque magnificis bonorum dotibus exuberanter dotando et decorando, itaque² in eadem capella quatuor misse quotidie celebrentur ac hore beate Marie virginis solempniter decantentur: Nos itaque diuinum cultum non diminui sed augeri summopere affectantes, volentesque dictos dominos regem et reginam suosque successores deo reddere acceptabiles et bonorum operum sectatores, ipsorum deuotissimis et iustissimis precibus et affeccionibus fauorabiliter inclinati, de expressis venerabilis capituli nostri Roskildensis voluntate consilio pariter et consensu, volumus statuimus decernimus et ordinamus: Quoniam³ canonicus capelle predictae pro tempore existens deinceps perpetuis temporibus decimas episcopales cum omni iure episcopali ex omnibus et singulis inquilinis colonis rusticis et subditis suis, tam occasione ecclesiarum ipsi capelle annexarum et vnitarum, quam quorumcumque aliorum bonorum eidem capelle deputatorum et adiectorum et inposterum adicendorum⁴ et deputandorum, in omnibus et per omnia, sicuti ceteri ipsius ecclesie canonici de suis subditis percipiunt et hucusque percipere consueuerant, citra tamen preiudicium prelatorum inferiorum, ex integro percipiat ac percipere possit et debeat libere et quiete. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum secretum nostrum vnacum sigillo venerabilis capituli nostri antedicti presentibus est appensum. Datum Roskildis, ipso die sancti Mauricii et sociorum eius martirum anno domini mcdlx-sexto. — **P**reinserte quidem litere pretextu et occasione ego Oddo Johannis rector capelle et canonicus prenominatus presenti pagina fateor et recognosco me seu meos successores capelle predictae et canonicum nullam habere facultatem iurisdictionem aliquam excercendi in districtibus seu prouinciis prelatorum,

¹) corrig. *inuitandi*? — ²) *itaq.* corr. *ita quod*? — ³) corr. *quod*. — ⁴) *sic.* corr. *adiciendorum* ∴ *adjiciendorum*.

in quibus ecclesie parochiales ipsi capelle vnite et annexe sunt situate, nec ipsas ecclesias propterea aliquo modo a visitacione prelatorum et iurisdictione plenaria solita et consueta per eos libere exercenda fore exemptas, quo minus prelati sepedicti visitacionem faciant ecclesiarum, computum audiant, apparatus leuent, excessus corrigant, penas corporum (?) inflictivas inponant quo ad causas ecclesiasticas mulctam seu penam pecuniariam ab omnibus et singulis inquilinis colonis rusticis et subditis meis meorumque successorum, tam occasione ecclesiarum ipsi capelle annexarum et vnitarum quam quorumcumque aliorum bonorum eidem capelle deputatorum et adiectorum seu inposterum adiciendorum et deputandorum, in omnibus et per omnia leuant et percipiant prout et quemadmodum hucusque percipere consueuerant citra omne preiudicium iurisdictionis, eorumque preinserta litera in aliquo non obstante. In cuius rei testimonium et euidenciam pleniorum sigillum meum vnacum sigillo venerabilis capituli Roskildensis presentibus est appensum. Datum Roskildis, die beati Mauricii et sociorum eius martirum anno domini Millesimoquadringsesimosexagesimoseptimo.

(Seglene ere borte.)

Bagpaa: Super iurisdictione ecclesie Vby in Arsherret pro cantore Roschildensi (med en anden Haand) som thend thid haffde Kongens Capell.

130.

Forhandlinger om de tre nordiske Rigers Union.

2. Octbr.

(Papirsbrev.)

1466.

Wii Hans meth gudz nathe biscop vdi Skaaræ, Hans meth sammæ nathe biscop i Strengeness, Erich Axelson, Maghens Green, Gøstaff Karlson, Erendgisel Nielson, Thwre Thuresson, Erich Nipertz, Eskill Ysaacson, Birgher Trolle, Karl Magnsson, Ffader Olsson, Johan Cristernsson, Thwre Jensson, Aghe Jensson, Gregers Matzsson, Maghens Beintzson, Erendgisel Geddæ, Eggerd Krummedike, Laurens Snawenborgh, Thordh Philippesson, Lagæ Posæ, Gostaff Olsson, Staffen Wlffson, Staffen Beintzson, riddere, Aruidh Trollæ, Jess Olsson och Erich Karlsson, wepnere, rigxszens raadh vdi Suerige, aar effter gudz byrdh mcdlxvi, then torsdagh nesth effter sancti Michaelis dagh her forsamlidhe vdi Nykøpingh i Graabrødhæ clostere stowæ meth høgborene førstes ok werdugh herres koningh CRISTERNNS erlige sendebudh rikhsens raadh vdi Danmark som ære werdugeste ffather meth gudh ok herrar her Twæ erchebiscop vdi Lundh &c., Clawes Rønnow, Eggerdh Frillæ ok Yffuer Axelsson riddere, ther offuer ath weyæ ok forhandhle tessæ iii righes nyttæ bestæ bestandh, fførst i saa

maadhæ, ath for^{ne} iii righe bliffue vdi een friidh kerligh ok endræcth efter then gamble forbindingh. Ok vppæ thet ath saadanæ twiffuell vsæmmiæ skadhæ ok twedræcth ickæ saa meræ skee skall, som her till warith haffuer: tha haffue wii nw keesth i thet bestæ ok keesæ, ath wii willæ meth gudz hiælp søghæ een wenligheth kerligh møthæ meth the gode werdughæ herrer rigsens raadh aff Danmark ok Norighe i Kalmarnæ vppæ sancte Marie Magdalene dagh nw nestkommendes meth fwillæ mæth ther ath talæ ok forhandelæ meth the for^{ne} rigsens raadh alth thet wii kunnom merkiæ ok besindhæ, thet tessæ iii righenæ gaffnelighth ok bestannelighth er. Oc acthæ wii nw meth gudz hielp, som her forsamlide ære, strax ath fare in till Stocholm till werdugh herra erchebiscopenom aff Vpsallæ ok fleræ rigsens raadh som her ickæ nw nærwærendes ære, meth hans nadhæ ok them ydhermeræ fullalighe eens wordhæ ok ther offuerweyæ hwath bestandelighth er. Ok nær wii ther ydhermeræ eens wordhne æræ, willæ wii tha endrectelige strax tillscriffue the for^{ne} høgborene førstes konungh Cristierns sendebudh, som her nw meth oss forsamlide wore, in i Danmark meth opnæ beseylgdhe perkmens breffue ok enkidde budh, hwath wii ther beslwthende wordhe, baadhe om for^{ne} kerligh møthæ ok anneth. Ærom wii ok nw saa eens wordnæ meth for^{ne} rigsens raadh aff Danmark, ath hwer een maa ok skall faare ok kommæ till androm i for^{ne} righenæ i friidh ok feligheth meth theres køpslaghen ok andræ rethferdughæ ærændhæ ok nythiæ ok beholdhæ theres godz ok ægedelæ, rørændes ok wrørendes, i huilkith righe thet helsth fynnes kan. Alth thet forscreffue ok hwar artichell wiidh sik loffue wii alle stadughe fastæ ok wbrødelighe ath holdhe wtæn alth arkth i nogra motta, ok till ydhermeræ forwarningh ok stadhfestelsæ tryckiæ wii woræ secretæ oc inciglæ nædhen for thette breff. Datum anno die et loco, quibus supra.

(Mærke af 30 paatrykte Segl findes.)

131.

Kong Christian lægger Heddinge Kirke til sit Capel i Roeskilde.

1466.

26. Octbr.

Wii CRISTIERN meth gudz nathe Danmarcks Swerigis Norgis Wendes oc Gotes koning, hertugh i Sleszwigh, greffwe i Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre witherlicht alle meth thette wort opne breff, at effter thi som rørt er oc skreffwit stander i then fundatione som wi haffue giort paa wor capellæ i Roskilde, at wii achtede oc wilde i framthiden meth gudz hielp stiftæ

en een daghligh læsen mæssæ i samme capellæ for alle cristnæ siæle hwer dagh holde skulendes oc læggæ ther gotz oc rentæ til: thi paa thet at gudz thieneste maa ther thes ydermeræ øghes oc icke myntzskes, tha skicke wii thet nw swo oc welæ, at forskreffne mæssæ her efter swo holdes skal som hwn nw begynt er, leggendes ther til efter wor kære husfrws drotyngh Dorothees aff samme nathe &c. oc meth werdugh fathers her Oleff Morthenssøns biscop i Roskilde, hans erlige capittels oc wort elskelighe radz radh wilghe oc samtycke Heddinge kirke som ligger i Steffwens heret meth al koninglige ræt som ær juspatronatus prestegardh oc alt annet gotz som tilligger, meth alle forskreffne kirkes oc gotzs rætte tilliggelse oc tilhøring entyn til prestebordhet eller til kirken, enchtet vndertaghet ehwat thet heltzst er, til ewindelighe eyghe eyghe skulendes i swo made, at ehwo som canick er til for^{ne} capellæ, han skal holde een capellan som hwar dagh skal holde eller holde lade een læsen messæ aff alle cristnæ siæle fore høyghe altære i same capellæ vnder høyghmessæ som sywnghes i domkirken. Oc skal han hwar dagh weræ i alle wor firwe thider oc sywnghe meth the andre. Oc skal for^{ne} canick efter for^{ne} werdugh fadhers som nw ær oc kommynde wordhe biscope i Roskilde wilghe oc samtycke tilskicke ther een beskedhen prest oc capellan til for^{ne} Heddinge kirke, som skal taghe curam animarum aff biscoppen oc skal bliffue daghlighe siddhendes hooss for^{ne} kirke oc gøre ther swodan gudz thieneste aff oc holde all thynghe som sogneprest bør atgøre, oc skal haffue syn deel aff ræntten som ær aff thiende offer siælegaffue oc annen smaretzlæ sønderlighe aff wist. Oc wnde wii oc wele oc aff wor koningxlige macht skicke, at for^{ne} canick skal nyde oc haffue alt thet gotz, til for^{ne} Heddinge kirke ligger, eller hwat gotz her efter ther tillaght eller tilgiffuit wordher, oc thet gotz wor keræ husfrwæ haffuer vnt oc giffuit til for^{ne} sielemæssæ, som eræ firæ gardhe liggendes vdi Romperop hooss Kalundeborgh, meth all koningxlighe ræt frihet oc saghefald aff alle for^{ne} wortnedhe hyon oc thienæræ som føretywghe mark sack er oc ther for nethen, orbodemaal gardwirke herwerke thywerii manslæt mordh drap ketterii oc alle andre sagher oc faldzmaal oc hwat naffn the heltzst neffnes meth sielff vpatberæ oc beholde til ewigh tiidh vden hwarss mandz gensigelsæ i alle made som wor for^{ne} capelles fundatio ydermeræ lyder oc inne holder.* Giffuet i Kopenhaffn vnder wor herres aar thwsendefiræhundrethethrysynthywe paa thet siette, then søndagh næst for helghe apostolæ dagh Symonis et Jude vnder wort koninglighe secret oc indcigle

*) Indtil dette Sted er et andet Exemplar af dette Brev aldeles ordlydende med foregaaende. Slutningen lyder derimod saaledes: In cuius rei testimonium euentius secretum nostrum regale presentibus est appensum. Datum in castro nostro Haffnensi, dominica proxima ante festum beatorum Symonis et Jude apostolorum anno domini Millesimo-quadringsesimosexagesimosexto.

Dominus rex per se.

(Et Brudstykke af Seglet er tilstede.)

medh for^{ne} wor kæræ husfrwes, wærdugh fathers biscop Oleff Morthensøns i Roskilde oc hedherlighe capittels i sammesteth secrete oc indcygle.

(1ste, 3die og 4de Segl ere tilstede; 2det mangler.)

Bagpaa: at myn herre lade Hæddinge kirke til capellen.

132.

Grev Gerhard af Oldenborgs Revers til Kong Christian angaaende nogle Slotte i Holsteen.

1466.

1. Novbr.

Wii GHERD to Oldemborg vnde Delmenhorst greue bekennen vnde bethugen apembare vor alsweme allen den jennen de dessen vnnsen breff sehen edder horen lesen, so also de irluchtigeste hochgeborenn furste vnse gnedige leue here vnde brodere here CRISTIEREN to Denemarken Sweden Norwegen &c. koning, hertoge to Sleswiik, greue to Holsten Stormaren Oldemborg vnde Delmenhorst, vns etliken summen geldes schuldig is, na vthwisinge siner openen besegelden breue vns dar vp gegeuen, vnde vns nw an vorwaringe sodanes vnnes geldes twe edder dre siner gnaden slote in deme hertogdome to Sleswiik vnde greueschoppen to Holsten vnde Stormaren, de sine gnade vor genanten summen geldes vorpandet hefft, intolosende gegunnet vnde vullmacht gegeuen hefft: scholen vnde willen wii vnde vnse eruen deme irluchtigesten vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere vnde sinen eruen an sodanen siner gnaden sloten, de wii also inlosende werden, eyne truwe hant vnde slotzlouen holden vnde scholen siner, siner kindere vnde siner eruen opene slote vnde borge wesen to allen eren nöden. Vnde wannen de vorben. irluchtigeste vnse gnedige leue here vnde brodere eyne edder mehre van den sloten, also wii tor tiid in pandeschen wehren hebben, wedderlosen wil vnde sodane vnse gelt rede is, so de veer jar vmmegekomen sint also vns sine gnade vnaffgeloset vorsegelt, vnde vns de losinge to rechten tiden vorkundiget hefft, scholen vnde willen wii eme sodane slote gutliken wedderantwarden sunder alle vortogeringe argelist effte jenigerley behelpinge geistlikes edder werlikes rechten, also dat siner gnaden breff vns besegelt furder inneholt. To orkunde vnde vaster vorwaringe hebben wii vnse ingesegel witliken laten hengen to desseme breue. Datum to Kopenhauen an alle godes hilgen dage na Cristi geburt veerteynhundert dar na ime sesz vnde sestigesten jare.

(Seglet er tilstede.)

133.

Kong Christians Dom mellem Krarup Bønder og Hr. Johan Hvitkop.

7. Decbr.

1466.

Wy CRISTIERN meth gudz nathe Danmarcks Swerigis Norgis Wendes och Gothes koning, hertugh i Sleszwigh, greffwe i Holsten Stormarn Oldenborgh och Delmenhorst, gøre witerlicht alle, at aar efter gudz bywd thusende firehundrethe thrysindztywge paa thet sette, wor firwe afften conceptionis vdi sancti Knwtz closter vdi wor oc kronene køpstadh Othense, ware skickedhe fore oss oc wore elskelige radh tha nerwerendes wore oc kronene bønder aff Krarop soken paa then ene sidhe, som kerdhe paa her Johan Hwitkop, wor elskelige man oc thienere, paa then annen sidhe, fførst at the offuer een ydhe kqo haffue giffuit two marck. Ther war swo paa saght fore rette, at hwat som the giffuit haffue mere en two marck for een ydhe koo, thet skal her Johan giffue them igen. Item kerdhe the aff for^{ne} soken, at her Johan eskede flere oldenswin aff them en theris gamble sedwane er. Ther war swø fore rett saght, at alle kronene bønder skule were frii fore oldenswin som sielffue haffue skow. Item kerdhe the om boolswin, at han eskede them aff them offuer rett oc lagh. Ther swaredes swo til, at the kronene wordnede skule giffue som andre kronene wordnede giffue boolswin oc oldenswin baa baathe sidher. Giffue kronene wordnede vdi andre leen ther hooss oldenswin, tha giffue the oc swo her efter vdi Krarop soken. Ere kronene wordnede frii ther hooss, tha skule the oc swo vdi Krarop soken. Item kerdhe the om vlaghlig gesterii. Ther swaredes swo til, at han skal icke geste them vskellige. Item kerdhe the om arbeyd. Ther war swo tilswaret, at hwar there skal hielpe hanom fire daghs arbeyd om alt aaret oc ey mere alt aaret eghømen. Item kerdhe the om fødhenøth. Ther swaredes swo til, at the skule icke holde thet nødh vden her Johan kan haffue thet meth theris gothe wilge. Oc skal han them enge tyngge eller skatte vppa legge mere en han fore sigh fand. Item naar noghet bondegotz ligger ødhe, tha skule neste arffuinge gøre en paa gotzet, som kronene kan gøre fult aff thet henne bør oc holde gotzet wedh gothe made. Datum anno die et loco, quibus supra, nostro regali sub secreto presentibus appenso.

Ad relacionem domini magistri Nicolai Andree prioris Dalumensis.

Bagpaa: Lest pa Sallenghe herritz tengh tiistdagen nest ffor sancte Knudz :k: dagh. ar mdlj.

(Seglet fattes.)

134.

**Grev Gerhards Revers til Kong Christian, da denne havde beskikket ham til
Forstander over Slesvig, Holsten og Stormarn.**

1466.

18. Decbr.

Wii GHERD to Oldemborg vnde Delmenhorst greue bekennen vnde betugen apembare vor allen den jennen de dessen vnnsen breff sehen edder hören lesen, so also vnns de irluchtigeste hochgeborenn furste vnde here, here CRISTIEREN to Denemarcken Sweden Norwegen &c. koning, hertoge to Sleswiigk, greue to Holsten Stormaren &c., vnnsse gnedige leue here vnde broder, siner gnaden lande, nameliken dat hertogdome to Sleswiigk vnde de greuesschoppe Holsten vnde Stormaren, in desseme sineme affwesende beuolen hefft, so dat wii dersuluen lande van siner gnaden wegene eyne vorstender wesen scholen, eneme isliken rechtes to behelpende, vnde also vns ock desulue vnse gnedige leue here vnde brodere alsovele slote also wii meist konen, de sine gnade in densuluen landen vorpandet hefft, intolozende gegunnet vnde vullmacht gegeuen hefft, scholen vnde willen wii vnde vnse eruen siner gnaden siner gnaden kinderen vnde eruen an den suluen sloten eyne truwe hant vnde slotzlouen holden sunder alle argelist. Vnde wannen de erben. vnse gnedige leue here vnde brodere siner gnaden kindere vnde rechte eruen eyne edder mehre van den sloten, de wii aldus inlozende werden, wedder van vns edder vnnsen eruen lozen willen vnde ere gelt deshaluen rede is, scholen vnde willen wii en sodane slote vnbeworen vnuortogert wedderantwarden sunder alle argelist vnde behelpege geistlikes vnde werlikes rechte. Alle desse beuelinge vnde vullmacht, de vnns de irluchtigeste vnnsse gnedige leue here vnde brodere in maten also dat siner gnaden besegelde breff innehelt van desser siner gnaden lande wegene gedaen vnde gegeuen hefft, louen wii vor vnns vnde vnnsse eruen, dat de siner gnaden siner gnaden kinderen vnde eruen in aller mathe van vns vnde vnnsen eruen an dessen siner gnaden landen scholen vnschedelick vnde vnuorfengklik wesen. To orkunde vnde vaster vorwaringe hebben wii vnnsse ingesegel witliken gehenget vor dessen breff, de gegeuen is vppe Koldinge ame donredage in der quatemper vor winachten na Cristi geburt veerteynhundert ime seszvnndesestigsten jare.

(Seglet er borte.)

135.

Et Laasebrev, udstedt af Kong Christian.

23. Martii.

(Dipl. Arna-Magn. fasc. 45 Nr. 10.)

1467.

Wy CRISTIERN meth guts nathe Danmarks Suerigis Norgis Wendis ok Godis konningh, hærtugh i Slesuygh, greffuæ i Holsthen, Stormern, Oldenborgh ok Delmenhorsth, gøræ thet vitterligh alle nerwærendis ok kommendis, ath aar effther gutz byrdh m^ocd^olxseptimo, feria secunda palmarum, fforæ oss vti Lutz kirke vti then ny domstoll vdhen then syndræ kirkedør, neruerendis hetherligæ ok velbyrdigæ men her Tets ærchedieghen vti Roskildhe, her Oddæ Hanssøn, her Magens Hanssøn, her Pether Rebbiergh, kanicke vti samesteth, Henrich Bogenskoth borgemester vti samesteth, Loduigh Palnessøn, Jep Michelssøn, Hans Matssøn, Bertill Perssøn, Niels Hanssøn, vepnere, Aryldh scriffuere, Stigh Nielssøn byfoghet i Roskildhe, Per Rymsnydher borgere vti samesteth, ok mangæ flere gode men som ther tha neruerendis hoss voræ, wor skicketh hertherlighe man her Jens Nielssøn, canik i Roskildhe, meth eth eyendoms breff, ludendis paa en gardh liggendis i Bregnetwedh i Woldburghs hæriith i Oostædhe soghen, i huilken gordh som nw vdi boor Mattes Laurentzssøn, ok giffuer tw pundh korn ok two skillingh groth tiil aarligth landgildhe, meth alle for^{de} gordhs rættæ tilliggelsæ, som ær agher, ængh, skow ok mark, fægangh ok feskevatn, woth ok tywrth, rørendhe ok vrørendhe, æncthet vnnertaghet, som for^{de} gordh aff rættæ tilhører, effther thy som thet for^{de} eyendoms breff ther om yddermere vduiser ok clarlighe i synæ ordh ok articlæ inneholler. Ok ther vppa haffdhe for^{ne} her Jens Nielssøn firæ voræ dombreffue, thet fierdhe paa perment screffuet meth hengendis indciglæ, meth huilke for^{ne} voræ dombreffue vy haffue hanum tildømth then for^{ne} gordh i Bregnætwedh meth alle synæ rættæ tilliggelsæ, som for^{ne} voræ dombreffue ther om yddermere vduisæ. Ok ther vppa haffdhe for^{ne} her Jens Nielssøn vorth almyninghs steffnæ breff, som ludedhe paa aar ok dagh, ok ther effther sex vgher breff øffuerhørelsæ øffuer aalth. Huilke breffue alle tiil lowlighe tiidher paa tinghæ læstæ oc framgangnæ ære effter theris data. Ok ther emodh ære ængæ breffue beuisninger eller nogre genswor fore oss kommen i nogræ madhe. Ok ther vppa atspurdhe for^{ne} her Jens Nielssøn [oss] ok sættæ thet i rættæ, om oss burdhe lengher at tøffræ hanum losæ breff fore pa then for^{ne} gord i Bregnetwedh. I huilketh vy funnæ saa foræ rættæ meth for^{ne} vore godhe men, som ther tha nerwærendis woræ, ath vy mattæ ey lengher tøffræ hanum losæ breff foræ effther [loghen, effther] swodanæ breffue ok beuisninger ok tilgangh som han ther vppa [vti?] rættæ foræ oss haffdhe. Thy tildømæ vy aldeles for^{ne} her Jens Nielssøn ok hans arffuinge, eller hwem han then for^{ne} gordh vnnæ vill, for^{ne} gordh ok grundh i Bregnæthwedh i Oostædhe soghen vti Wolburgshæriith liggendis ok alle synæ rettæ tilliggelsæ, som ær agher, ængh, skow, mark, fiskewatn, fægangh, rørendæ ok vrørendæ, voth ok tywrt, ehwat thet helsth ær eller neffnes

kan, ængthet vnnentaghet, at haffue, nydhe, brughe ok behollæ til ewynneligh eyæ tiil ewigh tiid foræ hwerss mantz tiltalæ eller gensyelsæ ther yddermeræ om i nogræ madhe. Ok forbywde vy alle strengelighe, oc hwer serdeles, ehwo the helsth ære eller være kunnæ, for^{ne} her Jens Nielssøn, hans arffuinghe, eller hwem han then for^{ne} gordh vnnæ vill, her emodh ath hindræ eller hindræ ladhe, mødhe, vmaghe, eller ok i nogræ madhe vforrættæ. Thet vy haffue sæth, ok sætte vy then sag ewynnelighe tyælsæ paa. Datum et actum anno, die et loco quibus hic superius prenommatum. In cuius rei veritatis testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus hic inferius est appensum. Teste Ketillo Nicolai de Harisborgh justitiario nostro dilecto in fidem et testimonium omnium premissorum.

(Seglet er tilstede.)

Uden paa: Losebreff.

136.

Sjellænderne hylde Kong Christians Søn Hans til Faderens Efterfølger.

1467.

13. Mai.

Alle men thette breff see eller høræ leses helsæ wii Oleff medh gudz nathe biscop vdi Roskilde, Jeep prier vdi Antwardskow, Byrghe abbet vdi Ringstadhe, abbethen vdi Skowcloster, Cristoffer prowest vdi Roskilde, Jens Ienssøn canick ther samme stedz paa capitels weghnæ, Jens Tørbørnssøn, Oleff Lwnge, Johan Oxe, Werner Parsbergher, Engelbrecht Abrichtzssøn, Axel Laghessøn, Erick Aaghessøn, Daudid Hack, ridderæ, oc mange fleræ, Keld Nielssøn righens canceller, Henrick Meyenstorp landzdomere, Anders Ienssøn, Henrick Daa, Claws Daa, Jørghen Daa, Tidrick Friis, Herlogh Petherssøn, Pether Ienssøn Halweggæ, Ingemar Grubbæ, wepnere, meth mange flere, Boo Ienssøn, Henrick Bowenskat borghmestere vdi Roskilde, Mattis Beyntzssøn, Mattis skriffuere vdi Køghe, Brwn i Nestweth, Jes Petherssøn i Slangerop, Gericke i Slawelsæ, Anders Vdzssøn oc Oleff Petherssøn vdi Kalundeborgh oc Oleff Jeepssøn vdi Skelskør borghmestere, medh mange flere køpstædhemen oc andre flere bønder oc mene almoghe som bygge oc boo vdi Sieland, kerlige oc ydmivgelige medh gudh, oc gøre wii witerlicht alle medh thette wort opne breff, at aar efter gudz byrdh mcdlxseptimo, then othensdagh nest fore pingesdagh paa Sielandfars landzting war skicket for oss oc mene Sielandz inbyggere, baathe aandelige oc wereldzlige, wor kere nathige herræ CRISTIERN meth gudz nathe Danmarks Sweriges Norges Wendes oc Gothes koning, hertugh i Slesz-wigh, greffue i Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, oc haffdhe ther medh sigh hans

nathes kere søn Hans, hwelken wii alle forscreffne meth alle menighethens vdi Sieland samtycke keesde oc hyllede for wor rette herræ oc koning at haffue oc holde i Danmark efter wor nathige herre koning Cristierns hans keræ ffathers død, om gudh thet swo forseet haffuer han hanom offuerliffuer. Oc tha paa samme dagh oc stedh lodh hans nathe openbarlige tilbywde, at ware nogher aandelige eller wereldzlige, som noghen skyldning haffde til hans nathe i nogre made, tha wilde han ther pleye them rett oc skell. Oc war ther tha engen man eller qwinne som hans nathe skyld eller sagh gaff i noghre made, men alle hans nathe ydmywgelige oc kerlige tackede for all eræ skell oc rætt som hans nathe efter hans yderste macht til then dagh alle Danmarks riges inbyggere fastelige oc trolige haffuer holdet wedh. Oc ther vtoffuer lodh hans nathe tilbywde, at wilde noghen her efter, ehwo han eller hwn heltzst er eller weræ kan, sette noghen skyldning vpa hans nathe, tha skulde werdhughe ffæthræ biscope prieræ abbethe prelate ridderæ oc swene oc mene dene køpstedhemen vdi all Danmarcks righe weræ hans nathe altztingx mechtuge til all eræ oc rett. In cuius rei testimonium secretum et sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno die et loco supradictis.

(Alle Seglene ere tilstede.)

137.

Roeskilde Biskops og Capitels Revers til Kong Christian angaaende St. Annes Kjævebeen.

16. Mai.

1467.

Alle men thette breff see eller høre læsis helsse wii Olaff Mortenssøn meth gudz nadhe biscop i Roskilde, doctor Cristoffer prouest, Tetz ærchedieghn, mester Hans lenssøn cantor oc gandske mene capitel i samme stædh ewinnelige meth wor herre, oc gøre widerlicht alle meth thette wort obne breff, at høghboren første oc herre, her CRISTIERN meth gudz nadhe Danmarcks Swerigis Norgis Vendis oc Gotis koningh, hertugh i Sleswigh, greffue i Holzsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, wor nadighe herre, oc høghboren førstynne drodningh Dorothea, hans nadiæ kære husfrwe, høghboren førstes marckgreue Hanssis dotter aff Brandeborgh, aff gudheligh acht oc then hellighandz indskythelsse paa thet at gudz thiæniste maa thes ythernere forøghes vdi wor domkirke i Roskilde, besynderlige i therris capella som the ther vpbygdh haffue, then helge trefoldighet jomfrw Marie sancte Anne the helge thre koninge oc alle gudz helghene til loff hedher oc ære, oc at ther maa worde thes ythernere søghningh aff gode menniske oc større nidichet til gud: tha

haue the meth frii wilge oc aff synderligh gunst hiid ført meth stoor werdughet then nædre deel som ær kefftebenet aff sancte Anne hoffuet meth noghre andre helgedomme, som ære eet kostelicht stycke aff thet helge kors oc eet mirakell aff wor herre Jhesu Cristi blodh oc sacrament vdi een kalk, oc ligger een cristall vdoffuer, at stonde oc bliffue i for^{ne} theris capella; tock swo at the oc theris kære børn oc effterkommere, koninge i Danmarck, skulle haue juspatronatus oc eghendommen paa for^{ne} helgedom, them at skicke ther eller annen stædhis, gud til loff, effter thii som gud them i hugh skyuther, vden alt hinder forfongh eller gensielsse aff oss eller wore effterkommere. Oc kennes meth thette wort obne breff oss eller wore effterkommere engen rettichet at haue til for^{ne} helgedom, ythermere æn som for^{ne} wor nadighe herre oc nadighe frwe eller theris effterkommere for^{ne} wor domkirke oc for^{ne} theris capelle meth frii wilghe aff synderligh gunst oc nadhe vnde wele, i noghre made. In cuius rei testimonium nos Olauus Martini Roskildensis episcopus predictus secretum nostrum vnacum sigillo venerabilis capituli nostri Roskildensis antedicti presentibus duximus appendendum. Datum Roskildis, vigilia pentecostes anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo.

Bagpaa med en samtidig Haand: breff om sancte Anne kefftebeen oc om anner helighdom vdi wort capella i Roskilde &c., at wii thet thiid skicket haue oc swadane hellighdome tædhen føre lade om oss thet beleffwer &c.

(Seglene ere tilstede.)

138.

Laasebrev til Kongens Capel i Roeskilde paa det samme tillagte Gods.

1467.

26. Junii.

Wy CRISTIERN meth gutz nathe Danmarks Sweriges Norges Wendes ok Godes konningh, hærtugh i Slesuigh, greffuæ i Holsthen Stormern Oldenborgh ok Delmenhorsth, gøræ thet vytterligh alle neruerendes ok kommendes ath aar effter gutz byrdh m^ocd^olx^oseptimo, feria sexta infra octauam natiuitatis sancti Johannis baptiste, føre oss vti biscops gordin i Roskildhe vti capellen, nerværendes oss ælskeligæ ok verdugh father meth guth biscoph Oloff Mortenssøn i Roskilde, doctor Cristoffer prouesth ok canik i samesteth, her Daidh Arildssøn aff Rydhe ridder, her Tygæ Ienssøn, her Iens Ionssøn, her Iens Perssøn canceller, canicke vti Roskilde, Ies Tetz aff Farrum, Tydrich Friiss aff Ramløse, Lasse Ienssøn aff Lædræ, Hans Matsen, ther vepnere ære, ok mangæ flere gode men,

som ther tha neruerendes hoss woræ, vor skicketh hetherlygæ man her Oddæ Hanssøn canick i Roeskilde, vor elskeligæ capellan, meth godhe fastæ eyendoms breffue ludendes paa alle tessæ efter^{ne} gorde ok gotz meth all och alle theres rættæ tilligelsæ, som vy sielffue ok høgboeren førstynnæ dronnengh Dorothea, vor kæræ husfrwæ, haffue bodhe giffueth ok bebreffueth tiil then ny vor capellæ, som vy nw stecthet ok opbigdh haffue synnen nesth optiil sancti Lucii domkirke vti Roskilde, ok gutz tienestæ ther vti dawligæ athollæ tiil ewigh tiidh, the helghe trefoldighedh, jomfrw Marie ok the helgæ tree konninghe meth alle guts helgennæ i hymmerigæ tiil loffh hether ok ære, swosom ær fførsth Vixiøø ok Vixiøøfangh ok Syørop, liggendes i Vixiø sogen i lordlundehærith i Sielandh, meth alle theres rættæ tiilliggelsæ, e hwath som thet helsth ær eller nellnes kan encthet vnnentaghet &c. Item indtiill sancte trinitatis altære fyræ gordæ vti Hærstædhe østræ: vti then førstæ gordh boer lens Ingworssøn ok giffuer arligæ tiil landgildæ fyræ pund korn ok en skilling grot meth andræ smaretzlæ; vti then andræ gordh boer Mattes Tygessøn ok giffuer firæ pund korn meth andræ smaretzlæ; vti then tridiæ gordh boer Anders Nielssøn ok giffuer eth pund korn vj grotte meth andræ smaretzlæ, som sculdæ aff rættæ giffue en øræ korn; vti then fierdæ gordh boer Hemmingh leipssøn ok giffuer halff anneth pund korn ok x skepper ok en β grot meth andræ smaretzlæ. Item en gordh vti Tørkelstorp i Voldborgshærith, som giffuer arligæ tiil landgildæ firæ pundh korn ok en lødigh mark penningæ. Item en gordh vti Syærløffue i Steffnshærith, som giffuer tw pundh korn ok en lub. mark penningæ. Item two gordæ vti Førsløff i Flackebiergshærith, som giffue bodhe try pund korn. Item tree gordæ vti Vynningæ hoss Vordingæborgh, som giffue arligæ tiil landgildæ tre lødigæ mark penningæ. Item two gorde vti Vættersløffh: vti then enæ gordh boer Lasse Twessøn ok giffuer ij pund bywgh en fierdingh smør ok eth halffth swyn; vti then andræ gordh boer Laues Nielssøn ok giffuer ij pund bywgh en fierdingh smør ok eth halffth swyn. Item indtiill sanctæ Anne altære fførsth two gordæ vti Wretzløsæ, vti then enæ gordh boer Boo Nielssøn ok giffuer firæ pund korn ok ij skilling grot tiil arligth landgildæ; vti then andræ gordh boer Niels ok giffuer ij pund korn ok j β grot. Item en gord vti Gladsaxe, som Boo Kragh vti boer ok giffuer firæ pund korn ok ij skilling grot tiil arligth landgildæ. Item tree gordæ vti Budingæ: vti then førstæ gordh boer lens Twessøn ok giffuer tw pund korn viii skepper ok xx grotte penningæ; vti then andræ gordh boer Anders Nielssøn ok giffuer ij pund bywgh viij skepper ok xx grotte penningæ; vti then trydyæ gord boer Iep Troelssøn ok giffuer tw pundh bywgh viij skepper ok xx grotte penningæ. Item en gordh vti Høwe Ølsyæ, som Oloff lomssøn vti boer ok giffuer ij pund bywgh ok ij skilling grot penningæ. Item two gordæ vti Salby gamlæ: vti then enæ gordh boer Æsgæ ok giffuer iij pundh bywgh ok ij skilling grot tiil arligth landgildæ; vti then andræ gordh boer Oloff Nielssøn ok giffuer eth pundh bywgh ok j skilling grot tiill arlight landgildæ. Item en gordh vti Atzendorp vti Ølsyæ soghen som vnge Anders Perssøn vti boer ok giffuer arligæ tiil

landgildæ j pund korn j skilling grot $\frac{1}{2}$ swyn $\frac{1}{2}$ lam ok $\frac{1}{2}$ gass. Item fyræ gordhe vti Sodrop: vti then førstæ gordh boer Hennicke ok giffuer tw pundh korn ok j skilling grot tiil arlighth landgildæ; vti then andræ gordh boer Iens Poelssøn ok giffuer ij pund korn ok j skilling grot; vti then tridyæ gordh boer Iens Ingworssøn ok giffuer ij pund korn ok j skilling grot; vti then fierdæ gordh boer Per Bossøn ok [giffuer] ij pund korn ok en skilling grot penningæ tiill aarligth landgildæ. Item en gordh vti Oddersløffh som giffuer en øræ korn ok en skilling grot penningæ tiil arlighth landgildæ, meth alth ok alle tesse for^{ne} gordes ok gotzes rættæ tilliggelsæ rænttæ ok rættighedh, ehwat som thet hælsth ær eller neffnes kan, encthet vnnentaget, effther thy som the for^{ne} eyændoms breffue, som for^{ne} her Oddæ Hanssøn ther vppa i rættæ foræ oss haffde, ther om yddermere vduisæ ok clarligher vti theres ordh ok articlæ inne hollæ. Ok ther vppa haffde for^{ne} her Oddæ Hanssøn fyræ woræ dombreffue, thet fierdæ paa perment screffueth meth hengendes incigell, ok ther effther worth almyunnæ steffnings breff, som ludedæ paa sex vger ok eth aar, oc sydhen ther effther sex vgher breff, som ær offuerhørelsæ breff øffuer alth. Huilke breffue alle tiil lowligæ tiidher tiil tingæ læstæ ok framgangnæ æræ effther theres data ok ludelsæ. Ok ther emodh æræ engæ breffue, beuisningher eller nogræ genswor fore oss kommen i nogræ made. Ok ther vppa atspurdhe for^{ne} her Oddæ Hanssøn oss, ok sættæ thet i rættæ fore for^{ne} godhe men, om oss burdhe meth rættæ lengher at tøffræ hannum losæ breff foræ paa tesse for^{ne} gordæ ok gotz meth alle theres rættæ tilliggæ, effther swodan tilganh ok metfarelsæ som han thet vti swo madhe forfuldh haffde effther loghen. I huilketh vy funnæ swo foræ rættæ meth for^{ne} verdugh father ok hetherligæ ok gode men, som ther tha nerværendes hoss voræ ok øffuer sadhe, ath vy matthe ey lengher tøffræ hannum losæ breff foræ meth rættæ ok effther loghen, effther swodannæ breffue ok beuisningher ok tilganh, som han ther vppa i rættæ foræ oss haffdæ ok thet forfuldh effther loghen. Thy tiildømæ vy aldeles for^{ne} then ny vor capellæ for^{ne} altære, som ther vti bigde ok stectedæ ære tiill gutz tienestæ foræ them dawligæ vppæhollæ scullendes tiill ewigh tiidh, ok the presther ok personer som then dawligæ gutz tienestæ ther vdi vppæhollæ scullæ tiil ewigh tiidh, alle tesse for^{ne} gordæ ok gots met all ok alle theres rænttæ, rættighedh oc rættæ tilliggelsæ, swosom æræ agher, engh, skow, mark, fyskewatn, fæganh, orddreffth, woth ok tywrth, encthet vnnentaghet, meth hwath naffn thet hælsth ær eller neffnes kan, at haffuæ, nydhæ, brughæ ok behollæ tiill ewynnælighæ eyæ tiil ewygh tiidh foræ hwers mantz tiiltalæ eller gensyelsæ ther yddermeræ vppa i nogræ madhæ. Ok forbywdhe vy alle strengæligæ, ehwo the hælsth æræ eller væræ kunnæ, for^{ne} then ny vor capellæ ok the alltæræ, som ther vdi opbygdæ ok stictedhæ æræ, eller och the presther oc personær, som gutz tienestæ ther vdi dawligæ tiil ewygh tiidh vppæhollæ scullæ, som ther vdi nw tilskickedhe ære, eller ok her effther tilskickenðes vordhæ, hær emodh athyndræ eller hyndræ ladhe, mødhe, vmaghæ, eller vti nogræ madhe vforrættæ, vner vor hæffndh ok vredhe: thy ath vy sættæ then sagh ewynnælighæ

tyælsæ vppa. Datum et actum Harisborge, anno, die et loco, quibus hic superius prenotatum. In cuius fidei veritatis testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus hic inferius est appensum. Teste iusticiario nostro Ketillo Nicolai de Harisborgh.

(Seglet er tilstede.)

Bagpaa: At ther ær sæth ewigh thielssæ at engen ma dele pa thet gotz til capellen ligger oc lasæ breff. (Med en anden Haand): Lasæ breff paa Wixio Siorop, paa trinitatis altære gotz oc sancte Annes.

139.

Sjellandsfare Landsthingsvidne om Kong Christians Regjering.

6. April.

1468.

Alle men thette breff see eller høre helse wii Henric Meyenstorp aff Fretzgarth landzdomer i Siælandh, ther aff wapen ær, brodher Jeip Morthensøn priær i Andworskow, abbet Pædher i Soræ clostær, abbet i Ringstæde clostær, Oleff Lwngæ, Korfetz Rønnw, Ængelbrecht Albrechtsøn, Axel Laghesøn, Eric Oghesøn, Æskel Gøyæ, Biørn Jahanssøn, Jachim Griis, Jeip Jensøn, riddere, Oddæ Hansøn, Jens Pædhersøn, canickær i Roskilde, Pædher Rudh, Claus Daa, Jørghen Daa, Dyrk Friis, Dyrk Jensøn, Eric Jensøn, Cristoffer Iensøn, Herlwff Skaffuæ, Ingemer Grubbæ, Herlwff Pædhersøn, Pædher Gammel, Griiff aff Borby, Eric Jensøn i ffruæ clostær, Hans Nawl, Nis Griis, Jep Laly och Laurens Saxsøn aff Othestorp, ther aff wapæn æræ, ewinnelegh meth gwdb, och gøræ wii witherlecht alle nerwærendes och kommendes meth thette wort opne breff, at aar æffther gwtz byrdh mcdlxoctauo, then othænsdagh nest æffther sancti Ambrosii dagh po Siælantzfare lantztingh fore oss [och] manghæ flere godæ mæn som then for^{ne} tingh søghtæ, wor skecketh welborn man her Jæhan Oxæ rydder po werdigæ høyboren førstæs wæghnæ, vor kæræ nadighæ herres konningh CRISTIERNIS, om noglæ pønthæ spørsmal oc articlæ i nogher madæ som hæræ æffther følgær. Fførst om noghær haffwær hørt, at wor nadigæ herræ haffuær wæreth tiil Siælantzfare lantztingh oc bwdeth segh i rætte, om nogher hagde hans nadæ nogeth at skyldæ. Item om noghær haffuær hørt her Ywær Axelsøn ællær noghæn andhær haffwer hafft nogæn kæræ eller fwlfwlt tiil tingæ omodh wor nadighæ herræ sør æn hans nadæ fek her Ywers wntsyelssæ breff eller sythæn. Item om wor kære nadigæ herræ haffuær nogher tiidh tageth noghnæ breffuæ wt aff landekestæn, rydderskabith tiil forfangh vt i nogher madhæ. Item om wor nadighæ herræ noghen tiidh forkræncht

haffwær thæn helgæ kirkæns eller noghen godh mantz friiheedh hæræ i landet sythæn hans nadæ wordæ hæræ mectigh. Item om wor nadigæ herræ haffuær nogæn tiidh giorth nogæn ryddersmantz man po gotz personæ eller eyægædelæ owerwoldh i noghær madhæ. Item om wor kæræ nadigæ herræ ey haffuær hwlpet swa wel thæn fatigæ som thæn ryghæ skel oc ræth æffther hans ytherstæ macht och eedh, swa framt the kommæ foræ hans nadhæ. Item om nogher haffwær fornommeth i sændningæn, at wor nadigæ herræ ey haffuær hwldeth syn konningeleghe eedh sythæn hans nadhæ mectighæ wordæ, som hans nadæ aff rætte burdhæ, æffthær hans ytherstæ macht. Item om nogher haffuær forfareth at wor nadighæ herræ wildæ wpresæ almwæn omodh rydderskabith wppa thet at rydderskabith skullæ ther meth bliffuæ fordærffuedæ. — Tiil hwilkæ pøntæ spørsmal oc articlæ menigæ tingmen sagde them aff wildæ gangæ bespørie them oc beradhæ oc giiffwæ ther æncketh swar po. Tha affgek for^{ne} Henric Meyenstorp meth alle godæ prelather oc herrær, rydder oc swænæ, po then enæ sydhæ: och framdeles affgek Andhers Nielsøn borgmestær i Købendhaffn oc Mattis Berntsøn borgmestær i Køgæ oc meth thæm togæ een borgmestær een radmau oc een almwæs man aff alle køpstædher i Siælandh. Item affgek Jep Smedh aff Lwndby oc Andhers Pædhersøn aff Assowæ oc meth thæm togæ iiii almws mæn aff hwerth hæreth i Siælandh. Hwilkæ alle grandgiffueleghe them beraddæ oc ind kommæ igeen po for^{ne} tingh, rydderskabith foræ segh, køpstædernæ foræ segh oc almwæn fore segh, alle ændrectelighæ withnet sagde oc tiilstodæ, at the alle tacketh wor kære nadigæ herræ, och sammeledes wii for^{ne} alle tackæ hans nadæ, och haffuær han wæreth wor herræ oc konningh hæræ i landeth som een ædlæ herræ oc hwlleth syn eedh modh oss alle som een ædlæ herræ oc konningh, och ær oc saa oss alle witherlecht at hans nadhæ haffwer wæreth po Siælantzfare lantztingh oc bwdeth segh i alle rætte, om nogher hagde hans nadæ nogeth at skyldæ, tha wildæ hans nadæ kommæ foræ hans nades menigæ radh oc godæ men køpstædemæn oc menighæ almwæ, oc gøre alle, som hanum kwnnæ skyldæ meth rættæ, all æræ oc ræth. Item at them ellær oss ey withærlecht ær ellær hørt haffuæ at her Ywær Axelssøn ellær noghær andher po hans wægnæ meth breffuæ ellær bwdh kærdæ ellær kærðh haffwer hæræ po tingæ po for^{ne} wor kæræ nadighæ herræ ellær bwdeth segh i rætte meth hanum før hans nadhæ fek her Ywers wntsyelssæ breffuæ ellær sythæn. Item at the ællær wii ey widhæ hørt eller spurdh haffwæ, at hans nadæ haffwer nogæn breffuæ priuilegia wdtageth æsketh ællær ladeth taghæ aff landekestæn i nogher madhæ, och ey thæn helgæ kirkæs, nogher godh mantz, legh ællær lærdh, friiheedh hæræ i landeth forkræncketh haffuær sythæn førstæ tiidh hans nadhæ wort konningh i Danmark, mæn them forbædreth och forøght haffwer wdi manghæ madhæ. Item at hans nadhæ haffuær hwlpet sa wel then fatighæ som thæn rygæ ræth oc skel i alle ærendæ som æræ komnæ fore hans nadhæ, och hwlleth syn eedh hæræ i landeth, som een ædlæ herræ burdæ at gøre, æffther syn ytherstæ macht. Item at wii ællær the ey hørt fornommeth eller foifareth haffuæ at hans nadhæ noghæn wpresningh

giørth haffwær ellær gøræ wildæ meth almwæn omodh rydderskabith i noghær madhæ, och ey haffwer giørth noghæn ryddersmantz man ællær noghæn andhen owerwoldh i nogher madæ ællær modh rætte po gotz ællær persone, mæn hwaræ nogher haffuær forseeth segh modh hans nadhæ æller fallett fore brødhæ i nogher madæ, thet haffwer hans nadhæ tageth nadelegh oc fordrageth, oc aldher wor begerendhæ noghær mantz æræ røcthæ ællær gotz, thet oss ællær them wdi nogher madhæ withærlecht ær. At sa ær wdi alle pønthæ spørsmal oc articlæ tilganghet som foræscreffueth stor, tha hængæ wii forscreffnæ wore intzeylæ tiil ythermeræ withnesbyrdh och bædher forworingh næthæn fore thætte breff meth flere ærlighæ oc fornumstighæ mæntz intzeylæ som æræ Andhers Nielsøns borgmæstere i Købendhaffn, Mattis Beentsøns borgmester i Køgæ oc Henric Bowenskwitz borgmester i Roskilde. Datum anno die et loco vt supra &c.

(Alle 35 Segl ere tilstede paa det 8de nær.)

140.

Kong Carl Knudsens Brev om en Stilstand mellem ham og Kong Christian.

13. April.

1468.

Wy KARL med gudz nad Swerigis Norigis oc Gothe konungh gørom vetherligid i thetta wort opna breff, ath vy æffter wora elskeliga raadz oc goda manna radh haffwa forramad oc begrepid vppa wora oc alla wora riikis oc landa vndersatha inbyggjara weners thiænara oc medhiælpara wægna en wenligh oc feligh dagh oc fridh med ærligh oc welboren man her Thwre Thwrsson ridder vppa konung CRISTLÆRNS hans rikes oc alla hans land vndersatha inbyggjara weners thiænara oc mædhialpara wægna, sa ath wy wele oc schole haffwa wora fulmæchtig raadh oc sændebud i Hiælmstadha pa sancti Olai dagh nw næsth komande medh konung Cristierns raadh oc fulmæchtige sændebudh till at ther med them forhandla oc offuerwæga vm fridh kerlec endracht oc bestandh mællen thenna try rike. Oc schall forscriffne dagh oc fridh nw strax vppa gaa oc standande bliffwa saa længe oc till thæss som wora oc konung Cristierns raadh oc sændebudh till fornæmpda Hiælmstada komande wurda oc ther saman bliffwa oc i fulla fiorthon dagha næsth efter thet alle forrørda rikene radh oc sændebudh i forscriffna Hiælmstada aatskilde æra. Oc wiliom oc scholom wy saa forwaradh bade till landh oc watn, at fornæmpda konung Cristiern hans vndersatha inbyggjara wener thiænara oc medhiælpara schall i ingen handa matho agrip forfang eller schada widerfaras innan forscriffna dagh oc fridh aff oss eller wora, eller aff nagra the som for wora schull welia oc schole

gøra oc latha. Oc som gudh forbiude at nagra aff wora dirffwis her i mooth at gøra fornæmpda konung Cristiern eller hans vndersatha inbyggjara wener thïænara eller medhiælpara nagott forfongh hinder eller schada antigie till land eller watn innan forscriffna dagh oc fridh: tha wele oc schole wy latha rætta offuer then eller them thet gøra som offuer fridbrythara bør at rættas, oc flii them theras igen oc liika oc vpfillisth for thera schada som sith misth haffwa for æn nagor rikene ærende ther forethagas med nagon forhandlingh, oc thenna forscriffna dagh oc fridh oc møthe schall likawæll vbrutheligh standande bliffwa i alla matho som forscriffuid staar. Item schole alla fongar, som ecke nw beskattada æra, haffwa dagh i fulla fiorthon dagha næsth æfter at wora oc konnng Cristierns radh oc sændebudh alla atskilde æra i fornæmpda Hiælmstada, som forrørtt staar. Item wele wy oc ey forhindra eller hindra latha her Magnus Green, her Thwre Thwrsson oc her Eric Nipertz vm ingen the lææn eller gotz som the i wærio haffwa innan forscriffna dagh oc fridh. Item wele wy oc haffwa nagra aff wort elskeliga raadh i Hiælmstada pa sancti Johannis baptiste dagh vm midhsamor næstkomande till at forhandla med konung Cristierns raadh, hurw thet møthe vm forscriffna sancti Olai dagh schall tillgaa, oc vm annor ærende, hwess tha behoff gørs ther at forhandla. Alla thenna forscriffna articulos oc hwar særdelis widh sik loffwa wy pa wora konungliga æro sannindh oc goda troo i alla matho staduga fasta oc vbrutheliga at halla, vthen alla argalith eller nogorhanda hiælperæde, for oss oc alla the som for wora skull welia oc schole gøra oc lathe. In cuius testimonium et stabilitatem secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum et actum in castro nostro Stocholmensi, feria quarta proxima post dominicam palmarum, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octauo.

(Seglet er tilstede.)

141.

Viborg Landstingsvidne om Kong Christians Regjering.

1468.

7. Mai.

Alle men thette breff see eller høre helser wii abbet Niels i Ømcløster, abbed Ingwor i Woor cløster, prowest Niels i Twilum cløster, Mickel Persøn prowest i Aars, Hartwick Jwl prowest i Wiborgh, Per Wlff canick i Aars, Morthen Fwrboo canick i Wiborgh, Erick aff Schiiff, Jens Mattissøn, riddere, Bertel Kaas, Boo Høk, Olæff Mwnk, Erick Crestenssøn, Swen Therbenssøn, Erick Hwas, Jon Weffirssøn, Las Jonssøn Petz, Thames Jenssøn, Jepp Moghenssøn, Per Erickssøn

aff Winneslæff, Oloff Morthenssøn, Morthen Rood ok Anders Breed, aff waben, Anders Nielssøn borghemester i Wiborgh, Cresten Mandrupp borghemester i Aars, Hans Jwdæ borghemester i Alborgh, Per Crestensøn borgemester i Ribe, Knwt Worm borghemester i Horsness, Nis Palnssøn borgemester i Randers, Per Nielssøn radman i Aars, Griis radman i Alborgh, item almwæs folk Byrial Persøn, Erick Persøn, Per Mickelssøn i Næsom i Sallingh, Nis Saalæ hærizfoget i Sallingh, Kield i Rowm, Søuerin Swenssøn hærizfoghet i Medelsom herrit ok Woghen Nielssøn foghet i Rindzherrit, kkerligh meth gudh ok gøre wedherlicht, at vnner worss herre aar mcdlxviij, pa løwerdagh næst efter sancte Walburges dagh ware wii kallet till Wiborghs landzthingh ath høre noger ærende ok artikel pa wor nadugh herre kungens CRESTIERNs weynæ, som hans nade haffde tillschreuit werdugh fader biscopp Knwt i Wiborgh oc her Niels Kaas. Hwilke erende spørmaal ok artikel wort løset openbarligh pa for^{de} thingh aff for^{de} werdugh fader biscop Knwt, oc lyddæ efter thette synd som efter kommer. Ffyrst om nogher hawer hørdh, at wor nadugh herre konningh Crestiern hawer wæret hær pa Wiborghs landzthingh ok budet segh i alle rette, om noger hafde hans nadhe noghet ath skylde. Item om noger hawer hørd, at her Iwer Axilssøn eller noger andre hawer haffd noger kiære eller forfuldh till for^{de} Wiborghs landzthingh omodh wor nadugh herre førre æn hans nadhe fæk her Iwers vndsigels breff eller sidhen. Item om wor nadugh herre hawer borth taghet breff eller priuilegia i nogher sted, ridderskabet till forfangh i noger made. Item om wor nadugh herre nogher tiidh forkrenck hawer then heligh kirkes eller noger godhe mendz friiheth i noger made hær i landet sidhen hans nadhe wor hær mechtughe. Item om wor nadugh herre hawer noger tiidh giordh nogher riddermantz man pa gods person eller eydom owerwold i noger made. Item om wor nadugh herre ey hawer hulpet saa wel then fattugh som then righe skel ok ræth efter hans vderst macht ok eedh, so framt the kome fore hans nade. Item om noger hawer fornwmmeth i sandinghen, ath wor nadugh herre ey hawer holdet syn konninghligh eedh sidhen hans nade mechtugh wort, som hans nade aff rettæ burdh, efter hans yderst macht. Item om nogher hawer forfaræt, ath wor nadhe (sic) herre wilde vpresæ almwæn mod ridderschabet, pa thet at ridderschabet schulde ther meth bliffue forderwet. — Till hwilke spørsmal artikel ok ærend ath giwe swar pa, ghinge wii wdh aff thinghet, prelater ridder ok riddermentzmen pa een side, ok købstedmen pa een side, ok menigh almw pa een side, ok beraddæ oss hwer wedh segh, ok kome igeen pa thinghet, ok alle wii ændræchteligh wunnet sawde ok tilstode, ath wor nadugh herre, kunge Cristiern, hawe (sic) wæret wor nadugh herre ok kunge sidhen han wort mechtugh i Danmarck som en eddel herre, ok thakke wii ok alle menigh inbygger i Danmarck hans nadhe i alle made efter wor macht ffor thy ath hans nadhe hawer holdet efter hans yderst macht oss alle wedh skæll ok reth ok holdet syn kungligh eed som een eddel fyrst ok kunge burde ath gøre. Ok wede wii well ath hans nadhe war hær self till landzthingh meth manghe bisper prelater ridder ok swen, købstedmen ok almw, ok

budet segh i alle rettæ, om nogher haffde hans nade noghet ath skylde: tha wilde hans nadhe komme fore hans nades menigh raadh godemen købstedmen ok menigh almwe, ok gøre alle, som hannum kunne skylde meth rætte, alle ære ok ræth. Item hawe wii aldri hørdh eller spord, ath her Iwer Axilssøn eller nogher ander pa hans weynæ meth breff bwd kærde eller kærd hawer hær pa thinghet pa for^{de} wor nadugh kære herre eller budet segh i rætte meth hannum førre hans nade fek her Iwers vndsigels breff, ok æy sidhen helder. Item wii æy wede hørd eller spiord hawe, ath hans nade hawer wdtaghet noget breff eller priuilegia esket eller ladet taghe nogher god man till forfangh i noget made. Item ok ey then heligh kirkes, noget godh mandz, leegh eller lærdh, friheth hawer forkrencket hær i landet sidhen fyrst tiidh hans nade koningh wort i Danmarck, men them forbædret hawer ok forhøghd i mange made. Item ath hans nade hawer so well hulpet then fattugh som then righe ræt ok skæl i alle ærende som ære kommen for hans nadhe, ok holdet syn eed hær i landet som een eddel herre burd ath gøre effter syn ydærst macht. Item ath wii æy hørd fornwmmet eller forfaræt hawe, ath hans nadhe noget vpresningh giord hawer eller gøre wilde meth almwen omod ridderschabet i noget made, ok æy giordh noget riddermentzman eller noget ander owerwoldh eller omodh rætte i noget made pa gotz eller person. Men hawer noget forseeth segh eller fallet for brødæ i noget made modh hans nadhe, tha hawer hans nadhe taghet nadeligh ok fordrawet, ok aldri war begærdh noget mandz ære rycht eller godz, thet oss i noget made wedherlicht ær. Ath so ær i alle made i these spørsmal ok artikel swaret ok till gonghen somforschreuen star, henghe wii wore incigele nedhen for thette breff till wdermere windnesbyrd.

(Af de 26 forhængte Segl fattes det 8de, 10de og 12te.)

142.

Fynboe Landstingsvidne om Kong Christians Regjering.

1468.

7. Mai.

Alle men thette breff see eller høre helse wii Ywen Bryske riddere oc landzdomere i Fywn, Clawes Rønnow, Pæder Hogenskildh, Johan Biørnssøn, riddere, Mattis Henricssøn prior i sancte Knutz closter i Othens, Claus Anderssøn prior i Dalom, Hans Jwl commender i sancte Hans closter i Othens, Laurens Anderssøn prowest i Thoffte, Jens Eggerdsøn bispens officialæ i Othens, Knut Foghit caneck i Aars oc præst i Munkebodh, Jørgen Vrnæ, Fredrick Barsebeck, Johan Hwitkop, riddere, Claus Rantzow, Bertild Tegnhuse, Claus Bryske, Morten Skinckel, Henric Friis, Ottæ

Pæderssøn, Knut Joachimssøn, Clement Tymmessøn, Hans Walkendorp, Claws Kræmstorp, Pæder Henricssøn, Jæspær Norby, Jeppe Nielssøn, Ebbe Anderssøn, Oleff Brockenhus, Anders Norby, Benedictus Hogenskild, Anders Mortenssøn, Malman, Keld i Sandrom oc Clemend Brwn, som aff waben ære, ewinneligh met gudh, oc gøre wii witherlicht alle neruerendes ock kommeskullendes met thette wort obne breff, at aar effter gudz byrd mcdlxviij, then løwerdagh næst fore sanctorum Philippi et Jacobi dagh paa Fywnboo landztingh fore oss oc mange gode men, som then dagh forneffnde thing søghte, war skicket werdigh fadher met gudh biscop Maghens i Othens, paa werdighe høgboren førstes wegne wor kære nathige herre konningh CRISTIERNNS, om nogre punchte spørsmall oc artickelle som hær effter følger. Fførst om noget haffuer hørt at wor nathige herre haffuer wærit paa Fywnboo landztingh ok budhit segh i alle rætte, om noget hathe hans nathe noghit at skyldede. Item om noget hauer hørt her Ywer Axelssøn eller noget andre hauer haft noget kære-mall eller forfuld till thinget omodh wor nathige herre, før hans nathe feck her Ywers Axelssøns vndsighelse breff eller sidhen. Item om wor kere nathige herre hauer noget tiidh taghit nogre breffue vdaff landhekisten ridderskabit till forfangh i nogre mathe. Item om wor nathige herre noget tidh forkrenckit hauer then heli kirkes eller noget godh mants friihet i nogre madhe her i landhit sidhen hans nadhe wordh hær mæchtigh. Item om wor kære nathige herre haffuer noget tidh giort noget riddermantzman paa gotz personæ eller eygedelæ owerwald i nogher mathe. Item om wor kere nathige herre hauer noget tidh ey hulptit swo well then fatighe som then righe skæll oc rætt effter hans yderste macht oc eedh, swafræmpt the komme fore hans nathe. Item om noget haffuer fornwmmet i sanningen, at wor nathige herre ey hauer holdit sin konningeligh eedh sidhen hans nadhe mæchtig word, som hans nadhe aff rette burdhe, effter hans nathis yderste macht. Item om noget hauer forfaret, at wor nathige herre wilde wpreyse almwen modh ridderskabit, paa thet at ridderskabet skulde bliffue ther met forderffwit. — Till hwilke punchte spørsmall oc artickelle menighe tinghmen sagdhe thøm alle at wilde vdganghe bespørie thøm oc beradhe oc giffue ther enckit swar wpa. Tha affgick forescreuene Ywer Bryske met alle godhe herrer prelater ridder oc swæne paa then eene sidhe, oc fræmdeles affgick mæster Pæder Marswin burghemestere i Othens, Nis Hay burghemestere i Swineburghe, oc met thøm toghe een burghemestere een radman oc een almwes man aff the andre køpstæder i Fywn; item Jep Jenssøn i Bregnemose affgick, oc met segh thog fire almwes men aff hwert herrit i Fywn paa then annen sidhe. Hwilke alle grandgiffuelige thøm beraddhe oc ind igen komme paa for^{ne} thingh, klerkeriet oc ridderskabit fore segh, køpstæder fore segh ok almwen fore segh, alle endrechtelige witnethe sagde oc tilstodhe, at the tackede alle wor kere nathige herre, oc sammeledes wii forscreffne alle thacke hans nathe, oc hauer han wærit wor herre ok konningh hær i landhit som een ædle herre, ok holdit sin eed modh oss alle som een ædle herre oc konningh. Oc ær oc swa oss alle witherlicht, at hans nathe hauer wærit paa

Fynboo landzthingh och budhit segh i alle rette, om noger hathe hans nathe noghit at skylde: tha wilde hans nathe komme fore hans nathis menighe radh godhe men, geslige oc werdzlighe, køpstedhe men oc menæ almwe, oc giøre alle, som hanum kunne skylde met rette, all ære ok rætt. Item at thøm eller oss ey widherlicht ær eller hørt haffue, at hær Ywer Axelssøn eller noger paa hans wegne met breff budh kerdhe eller kærddh hauer her paa thing paa forscreffne wor nathige herre eller budhit segh i rætte met hanum før hans nathe feck her Ywers vndsighelse breff, oc ey helder sidhen. Item at the eller wii ey widhe hørt eller spurt haue, at hans nathe hauer nogre breffue eller priuilegia vdtaghit æskit eller ladhit taghe i nogre mathe aff landekiste, oc ey then heli kirkis noger godh mantz, legh eller lærdh, friihedh hær i landhit forkrenckit hauer sidhen han først word konningh i Danmarck, meen thøm forbæddrit oc forøghit hauer i monge madhe. Item at hans nathe hauer hulptit swo well then fatighe som then righe rætt oc skæll i alle ærendhe som ære kompne fore hans nathe, oc holdit sin eedh hær i landhit, som een ædle herre burdhe at gøre, effter sin yderste macht. Item at wii eller thii ey hørt fornwmmet eller forfarit haue, at hans nathe noger wpresningh giort hauer eller giøre wilde medh almwen omodh ridderskabit i noger mathe, oc ey giort hauer noger riddermantzman eller noger andre ouerwald eller modh rætte i nogre mathe paa gotz eller personæ. Meen hware noger hauer forseet segh eller fullit fore brødhe i nogre modhe modh hans nathe, thet hauer han taghit nadhelige ok fordraghit, oc aldrig war begæren noger mants ære rætt eller gotz, ther oss eller thøm i nogre modhe witherlicht ær. At swa ær i alle punchte spørsmall oc artickelle tilganghit som forescreuit star, henghe wii wore indsegle till ydermere witnetshyrdh nedhen fore thette breff, met flere ærlighe fornwmmstige ments, som ære mæster Pæder burghemestere i Othens, Tyghe Anderssøn burghemestere i samestet, Nis Hay burghemestere i Swineburghe, Pæder Anderssøn i burghemesteris stædh i Assens, Pæder Nielssøn burghemestere i Nyburghe, Jes Laurensøn burghemestere i Mædelfare oc Hans Brims burghemestere i Foburghe. Datum anno die et loco quibus supra.

(Af 40 forehængte Segl fattes det 15de, 30te, 31te og 40de.)

Bagpaa (med en samtidig Haand): Testimonium de Fenia super fama domini regis cum diuersis articulis, (med en nyere Haand) thet gamble k. Cristiern then første haffuer ther ladet spurt sig fore om 1468.

143.

Forhandlinger mellem danske og svenske Deputerede paa Mødet i Halmsted.

22. August.

1468.

Wii Twæ meth gutz nathe erchebiscop vdi Lwnd, Sweriges fførstæ oc pawens legatē, Oleff vdi Roskilde, Jens vdi Aars, Jeep vdi Burglam, Maghens vdi Othens oc Pether vdi Ribe aff samme nathe biscopæ, Erick Ottesøn hoffmesteræ, Johan Oxe, Knwt Trwetzson, Lodwigh Nielssøn, Niels Kaas oc Niels Cristiernssøn, ridderæ, oc Morthen Krabbæ aff waben, giøre widerlight alle meth thettæ wort obnæ breeff, at wii ware nw sancti Olai dagh nest forledhen till modhe vdi Halmstadhe meth fuld macht paa wor nathige herræ koning CRISTIERNNS oc Danmarks oc Norges weghne meth these effterscriffne sendebudh aff Swerighe som wore biscop Hans aff Skaræ, her Erick Erickssøn, her Gøtzstaff Karlssøn oc her Aghæ Jenssøn, ridderæ, som tha møttæ ware paa kong Karls oc Sweriges riges weghne, oc bwdhe wii wor nathige herræ ther vdi rættæ, oc goffwæ them paa hans nathes weghne thessæ effterscriffne articlæ, oc word wor atskilneth meth them paa thet siiste vdi swodane madhe, at wele for^{ne} wor nathige herræ oc kong Karll thessæ samme effterscriffne articlæ fulbwdhe samtyckæ oc holde paa bathe sidher, tha skullæ thee thet tilscriffue for^{ne} erchebiscop vdi Lwnd meth wissæ budh innen wor ffrwæ dagh natiuitatis nest tilkommende, oc han skall thet tha framdeles paa bathe sidher tilbywde meth thee samme bwdh. Oc swo innen tree vgher ther nest effter skulle ther komme two merkelighæ men paa hwer sidhe till Sølwesborgh, som breff oc bewisning ther paa giordhe anname oc fran sigh antwordhe skullæ. Oc thee bwdh oc gothe men, som vdi swodane madhe aff Swerrighe kommende wordhe, skulle wære leydedhe frii oc felighæ thiid at fare, ther at wære oc felighe vdi therres behold igen komme. Wordher oc noghet swodant bwdh eller goth man vdi swodane madhe hindreth, tha skall han løøs wordhe oc igen fonge hwes han mest haffuer. Then fførstæ artichæll ær, at tolff skellighæ rætewisæ danne men aff Danmark oc Norghe oc tolff aff Swerighe, aandelighæ oc werdzlighæ, skullæ komme till Landzkrone eller Halmstadhe nw sancti Johannis baptiste dagh nest kommende, som skulle redhæ them till vdi gwdelich acht hwer effter syn staat fastæ sighe m be^{re}ttæ them, oc skulle swo vdi fiorten daghæ affleggæ alle sagher thee kwnne vdi mynne oc kerlighæt affleggie, oc sidhen swerghæ hwar serdeles oc bethe sigh swo gudh till hielpe oc helghene oc thet werduch sacrament, at han will dømme oc for rettæ sighe thet han kan prøwe oc wide at rettæst oc skelligxt kan wære paa baathe sidher oc ladhe thet for engen sagh skyld, oc gaa swo vdi closter i byæn oc ther bliffue swo lenge thee haffue afflaght alle sagher oc twedracht vdi mynne eller rettæ mellom wor kære nathige herræ oc Danmarks oc Norges righe paa then ene sidhe oc kong Karll oc Sweriges inbyggære om for^{ne} Sweriges righe oc all annen twedracht som them emellom ær paa then annen sidhe. Item

at wor nathige herræ will forarbeyde meth wor helgeste ffadher pawen, thesliges oc meth keyseren at thee til skicke owillighe offuermen at styrkæ then part som retten følghende wordhe, om thet sigh swo fulde at nogher atskilnet wordhe mellom for^{ne} domere, ther thee ey selffue om forenes kwnne. Item at wor nathige herre hans æmbitzmen eller thienere skall eyncet hinder eller forfang skee paa nogher thee land slott stædher lææn eller eyghædeell, som hans nathe nw noghen stædz vdi Swerige i wære haffuer, men them rolige nyde oc beholde swo lenge thet kommer vdi rettæ for for^{ne} domere oc wordhe hans nathe meth rettæ aff wundhene. Item skall her Iwer Axilssøn strax antwordhe wor nathige herre Wiisborgh meth stadh oc land friit oc vbewaret, som han them vdi slotzloffuen oc troer hender annamede aff hans nathe, nerwerendes Danmarks radh, oc mødhe paa for^{ne} modhe oc gøre wor nathige herre ther ære oc rett oc hende thesliges aff hanum igen. Men skeer thet swo at han thet icke gøre will, tha skall han engen tillflucht haffue till Sweriges righe eller noghen hielp bestand eller trøst theden fonge moth wor kære nathige herre eller hans, hemlige eller obenbarlige, vdi noghre made. Item skall wor nathige ffrwæ igen fonge nyde oc behaldæ syn rettæ morghengaffue Ørebro oc Wermeland, eller oc then sagh oc tha skall komme vdi rette oc affdønes vdi rettens twong for for^{ne} domere. Item will wor nathige herre sckicke thee tolff gothe men som thiid kommende wordhe aff Swerighe oc domere wære skulle meth therres methfølghere, tw hwndrethe personer [eller] ther fornethen, swodan goth feligh leydhe som tilbør oc behoff gørs, swo at thee skulle ther meth vdi feligh leydhe well forwardedhe bliffue thiid at komme, ther at bliffue oc vdi therres behold igen at komme. Item paa thet at alle these ærende oc articlæ oc hwer wedh sigh paa koning Karls Sweriges riges oc her Iwer Axilssøns weghne skulle swo faste oc vbrødelighe holdes som forescreuet staar, oc ey swo løslighen affslaas som offte tilforen skeet ær, tha skulle effterscreffne aff Swerighæ, som ære her Erick Erickssøn, her Gøtzstaff Karlssøn, her Aghe Jenssøn, her Erick Axilssøn, her Niels Stwre, her Johan Cristiernssøn, her Steen Stwre, her Byrghe Trolle, her Iwer Green, her Trotte Karlssøn, her Thure Jenssøn oc Arwidh Trolle loffue swerghe oc sighe meth therres obne breff for them oc therres rette arffuinge, at for^{ne} modhe meth alle syne artickæ som forescreuet standher skulle fastelighe oc vbrødelighe holdes paa kong Karls Sweriges riges oc her Iwer Axilssøns weghne, eller oc at the tolff for^{ne} skulle alle personelige inkomme vdi Køpendehaffu vdi Gerlich Floors hws innen fiorten daghe effter sancti Johannis baptiste dagh nest kommende oc holde eet widerlicht fenxlæ till ænde vt oc ther aldrig vt at komme vden met wor kære nathige herres nathige ffrwæs therres barns oc righens radz vdi Danmark, om them forstacket wordhe, wilghe oc samtyckæ. Wordher oc noghen aff them forstacket, tha skall een hans neste rette arffuing ær inkomme vdi hans stædh oc holde for^{ne} fencxell tilt een fuld endhæ som thet sigh bør. Swodane forwaring will wor nathige herre koning Cristiern gøre igen paa Danmarks oc Norghens (sic) weghne meth riddere oc gothe men som thet sigh bør. Nw ther wii for^{ne} igen komme aff Halmstadhe

fran for^{ne} modhe till Køpenhaffn, lodhe wii for^{ne} wor nathige herre for^{ne} articlæ høre oc vnderstande: hwelke hans nathe alle samtyckte oc fuldburdhe oc saghde at wele them stadelighe holde oc fultgøre vdi alle made paa bathe sidher, swo at engen brøst skall findes paa hans nathes weghne paa thet at hwar goth oc retwiis man skal kenne oc merkæ, at hans nathe ey annet begherende ær en fridh endracht oc kerlichæt, men will hende oc gøre hwar danne man skell oc rætt, oc ey besware eller bekumbre hans nathes vndersate meth kriigh orloff eller annen vwanligh thyngæ vden hans nathe wordher ther nød till. At swo gonget oc faret ær som forscreuit stander, thet withne wii meth wore secreie oc inseyglæ hengende fore thette breff. Datum Haffnie, feria secunda proxima ante festum sancti Bartholomei apostoli mcdsexagesimo octauo.

(Af 13 forhængte Segl fattes 5te, 8de og 9de.)

144.

Tractat angaaende Ægteskabet mellem Kong Jacob III. af Skotland og Kong Christians Datter Margrete.

8. Septbr.

1468.

CRISTIERNUS dei gracia Dacie Suecie Norwegie Slauorum Gothorumque rex, dux Sleswicensis et comes Holsacie Stormarie Oldenburgh et Delmenhorst, vniuersis Cristi fidelibus presentes literas inspecturis salutem ac votiue prosperitatis augmentum. Notum fieri volumus per presentes, quod reuerendi in Cristo patres et domini, domini Andreas et Willielmus, Glasguensis et Orchadensis ecclesiarum episcopi, nobiles et magnifici domini Andreas dominus Avandale regni Scocie cancellarius, Thomas comes de Arane, magistri Martinus Wan magnus elimosinarius et regis Scocie confessor, Gilbertus de Rerik archidiaconus Glasguensis, Daud Crechtoñ de Cranstoñ et Johannes Schaw de Haly, incliti oratores nuncii et ambaxiatores excellentissimi principis JACOBI dei gracia Scotorum regis illustrissimi, fratris confederati et consanguinei nostri carissimi, se cum literis credenciarum regalibus nobis apud opidum nostrum Haffnense, Roskildensis diocesis, nuper presentarunt, in vim credencie earumdem oretenus exponentes, quod serenissimus Scotorum rex prefatus grauissima preliorum discrimina hominum strages et exicia, rabie guerrarum seuissima inter Norwegie et Scocie reges ac regna olim commissa, penitus extinguere ac regum prefatorum heredum successorum et vtriusque regni procerum animos in perpetue pacis confederacionis et amicitie vnione eternaliter copulare peroptauit, prout et nos eciam feruenti animo affectamus. Id tamen apcius fieri non prospexit

quam ut noua sobole ex vtriusque principis sanguine matrimonialiter suscitata contrahatur. Videntesque prefati oratores apud nos inclitissimam virginem MARGARETAM, filiam nostram vnigenitam et legitimam, etate nubilem preclareque speciositatis forma decoratam, prefato excellentissimo principi Jacobo Scotorum regi serenissimo aptam habilem et, vt asseruerunt, congruentem, eamque in futuram coniugem et inclitissimam eorum principis consortem pecierunt ac nos operose sollicitudinis studio desuper sollicitarunt. Nos vero ac dilecti consules nostri, ex vna, cum prefatis oratoribus super hac re, partibus ex altera, tractatus varios comunicaciones ac prolocuciones plurimas habentes, tandem gratis animis, modo formaque sequentibus, concordatum extitit et conclusum. Et primo dicti oratores necnon et ambaxiatores excellentissimi principis Jacobi Scotorum regis memorati visionem atque inspectionem inclitissime virginis Margarete filie nostre vnigenite habentes, eamque nomine vice et ex parte prefati principis in futuram coniugem et reginam effectuose, ut prefertur, adoptantes, quorum nos votiuis desideriis gratanter annuentes, dictam Margaretam, filiam nostram vnigenitam, prefato principi Jacobo Scotorum regi serenissimo in futuram coniugem concessimus donauimus et tradidimus. Quam prefati oratores zelanti animo, virtute commissionis ab eorum principe Jacobo Scotorum rege ipsis in hac parte specialiter commisse, benigne acceptarunt. Cuius commissionis tenor sequitur in hec verba. **JACOBUS**, dei gracia rex Scotorum, vniuersis et singulis, ad quorum noticias presentes litere peruenerint, salutem. Cum deus eternus, qui machinam mundi creauit omniaque et cuncta ipsius ambitu contenta potenter regit et gubernat, in mundi nascentis exordio sue ostendens dinine maiestatis clemenciam, matrimonii sacramentum inter nostros primos progenitores ad humani generis propagacionem et perpetuam ipsius durabilitatem, vt noua sobole mortuam renouaret, instituit, per quod eciam alium matrimonii sacramentum diuina peragente gracia regnant reges felici successione et inclita principes virtute dominantur: ex quo eciam matrimonio et eius federe sacro hostilitates et inimicicie ac alia enormia quam plurima vnitatem et animorum coniunctione pelluntur, amor dilectio et amicitia, pax tranquillitas et caritas radicanter, multeque et innumerabiles alie felicitates et bona sequuntur. Nos igitur, prehabita deliberacione matura nostri concilii magni, hominum more coniugali vinculo viuere volentes, confisi de prudentia circumspeccione fide et legalitate reuerendorum in Cristo patrum Andree et Willielmi Glasguensis et Orchardensis episcoporum, nobilium dominorum Andree domini Avandale cancellarii nostri, Thome comitis de Arañ consanguineorum et consulum nostrorum, necnon discretorum clericorum magistrorum Martini Wañ magni elimosinarii et confessoris nostri, Gilberti Rerik archidiaconi Glasguensis, Dauid Crehton̄ de Cranston̄ et Johannis Schaw de Haly nostrorum armigerorum, ipsos nostros ambaxiatores commissarios et oratores speciales facimus constituimus et ordinamus per presentes, dantes et concedentes eisdem et eorum septem sex quinque quatuor et tribus eorundem, dummodo dictus reuerendus pater episcopus Glasguensis, Andreas dominus Avandale cancellarius noster et Thomas comes de Arañ,

aut eorum duo de tribus existant, nostram plenam potestatem et mandatum speciale imperium regna Francie Anglie Hispanie Dacie, ducatus et dominia Burgundie Britanie Sabaldie et adiacentes alias prouincias, vbi oportunum eis visum fuerit, visitandi perlustrandi et peragrando atque in imperio regnis et ducatus supradictis et adiacentibus prouinciis laborandi et inquirendi, vbi nobis posset de futura coniuge persona nobili de dictis domibus nobis apta et congrua prouideri, et auisandi cum eadem et suis inclitissimis parentibus, modis quibus validius fieri poterit, super matrimonio inter nos et eandem contrahendo communicandi appunctuandi tractandi concludendi, super dote et donatione propter nuptias conueniendi, tractatus desuper et quascumque conuenciones et paciones agendi gerendi pacifiendi, dotem pro ipsa coniuge nostra constitui postulandi et nostro nomine constitutionem recipiendi et acceptandi et dotalicium seu propter nuptias donationem, vt nostre serenissime consorti siue coniugi conuenit, constituendi assignandi et promittendi, ipsosque contractus et conuenciones quibuscumque licitis securitatibus, ne contrauencionis detur occasio, vallandi firmandi et roborandi, ac eciam super perpetuis amiciciarum et auxiliorum vinculis federibus et consideracionibus inter nos heredes et successores nostros ex vna, et illustrissimam domum illam, ex qua nostram serenissimam consortem siue coniugem eligi contigerit, heredes et successores domus eiusdem, partibus ex altera, paciscendi tractandi appunctuandi concordandi et concludendi, pacta tractatus appunctuamenta concordancias et conclusiones firmandi et roborandi, et generaliter omnia alia et singula faciendi gerendi communicandi tractandi concludendi et stabiliendi, que in premissis necessaria seu eciam oportuna fuerint, eciam si mandatum exigant magis speciale, quam presentibus literis est expressum: promittentes preterea pro nobis heredibus et successoribus nostris in verbo regio, nos ratum gratum firmum validum et stabile pro perpetuo habituros totum et quicquid per dictos nostros ambaxiatores oratores et commissarios septem sex quinque quatuor aut tres eorundem, dummodo dictus reuerendus pater episcopus Glasguensis, Andreas dominus Avandale cancellarius noster, et Thomas comes de Arañ, aut eorum duo de tribus existant, actum factum communicatum tractatum conuentum pactum conclusumve fuerit seu quomodolibet gestum aut stabilitum in premissis aut aliquo premisorum. Datum sub nostro magno sigillo apud castrum nostrum de Edinburgh, vicesimo octauo die mensis Julii, anno domini millesimo iiii^o sexagesimo octauo, et regni nostri octauo. — Successiue vero illustres nobilesque domini Andreas dominus Avandale, regni Scocie cancellarius, et Thomas comes de Arañ, procuratores memorati serenissimi principis Jacobi Scotorum regis illustrissimi, ad hec specialiter per eundem constituti, sponsalia primo per verba de futuro, vice nomine et ex parte prefati principis Jacobi Scotorum regis illustrissimi, cum Margareta, filia nostra inclitissima, iuxta ritum et ecclesie consuetudinem contraxerunt, deinde vero specialis procuratorii virtute dictam Margaretam per verba de presenti iuxta patrum sanciones matrimonialiter copularunt, in animamque prefati principis constituentis solempniter jurantes, quod prefatus serenissimus princeps Jacobus Scotorum

rex impedimentum seu impedimenta nuncquam prestitit (sic), quominus sponsalia et matrimonium cum prefata nostra vnigenita contracta debitum non sorciantur effectum. Cuius pretacte specialis commissionis tenor sequitur in hunc modum. **J**ACOBUS dei gracia rex Scotorum vniuersis et singulis, ad quorum noticias presentes litere peruenerint, salutem. Sciatis nos ex nostra mera et spontanea voluntate fecisse constituisse et ordinasse, ac per presentes facere constituere et ordinare illustres et nobiles nostri magni concilii dominos Andream dominum Auandalie cancellarium nostrum et Thomam comitem de Arañ, consanguineos nostros dilectos, et eorum quemlibet in solidum nostros veros legitimos et indubitatos ac irrevocabiles procuratores actores factores et negociorum nostrorum gestores et nuncios ad hoc generales et speciales, ita quod generalitas specialitati non deroget nec econtra, et quod non sit melior condicio occupantis nec deterior subsequentis quoad infrascripta specialiter et eorum merita: dantes et concedentes dictis nostris procuratoribus ad hoc specialiter constitutis et eorum cuilibet in solidum nostram plenariam potestatem et mandatum speciale ad visitandum excellentissimum et potentissimum principem, Cristiernum dei gracia Dacie Swecie Norwegie Slauorum Gotorumque regem &c. consanguineum nostrum carissimum, et ad contrahendum nomine nostro sponsalia per verba de futuro et matrimonium per verba de presenti cum illustri et potenti domina, domina Mergareta, filia vnica dicti illustrissimi principis, in etate habili et viro matura ad matrimonium contrahendum constituta, cui matrimonio, per eosdem aut eorum alterum nostro nomine ut premittitur contracto, firmiter stabimus et non contraueniemus durante vita nostra et dicte future coniugis nostre, ac eciam in animam nostram jurandi et firmiter promittendi, quod priori tempore nichil egimus fecimus aut diximus quod futurum matrimonium inter nos quouis pacto de jure aut de facto poterit impedire aut contractum de jure dissoluere, nec in futurum, faciemus donec nobis de eorum factis circa premissum matrimonium contrahendum constiterit luculenter, aut ipsos nostros procuratores in solidum irreuocabiliter constitutos reuocabimus, aut eisdem seu eorum alteri alium seu alios adiungemus seu annectemus, necnon omnia alia et singula faciendi gerendi et exercendi, que in premissis et circa ea necessaria fuerint seu quomodolibet oportuna, eciam si talia sint, que mandatum exigunt magis speciale, et que nos faceremus si in premissis personaliter interessemus. Promittentes insuper in verbo regio nos ratum gratum firmum et stabile habituros totum et quicquid per dictos nostros procuratores in solidum actum factum gestumve fuerit circa premissum matrimonium seu quomodolibet procuratum et nuncquam contrauenire in futurum. Datum sub magno sigillo nostro apud Edinburgh, vicesimo octauo die mensis Julii, anno domini millesimo iij^c sexagesimo octauo, et regni nostri octauo. — **P**remissis igitur per dictos oratores nuncios et procuratores vt prefertur expeditis, nos Cristiernus, Dacie Swecie Norwegie &c rex, pro sacro matrimonii federe ac prefate Margarete filie nostre vnigenite dote et vt amor dilectio pax et amicitia animis regum firmiter adhereant vberiusque et efficacius inter reges et regna radificentur, consensu paritur et assensu prelatorum procerum

ac regni nostri Norwegie nobilium prius habitis, commodo insuper ac vtriusque regis vtilitate diligenter inspectis, in partem dotis cum Margareta, filia nostra vnigenita, memorato principi Jacobo Scotorum regi excellentissimo ac Margarete filie nostre, ipsius regis sponse, eorumque heredibus ac liberis duntaxat annuam pensionem centum marcarum sterlingorum, nobis et heredibus nostris Norwegie regibus pro tempore existentibus ratione insularum Sodorencium et Mannie annis singulis debitam, concedimus tradimus et tenore presencium donamus. Omnes insuper et singulas pecuniarum summas dampna depredaciones et iniurias, ratione pensionis prefate et occasione contractuum inter predecessores nostros olim Norwegie et Scocie reges initorum debitas, penitus remittentes ac vniuersis et singulis contractibus evidenciis literis et munimentis desuper factis solempniter renunciamus ac si de verbo in verbum de ipsis contractibus obligationibus evidenciis literis et munimentis specifica et expressa presentibus mencio facta fuisset. Promittimus eciam et pollicemur pro nobis heredibus et successoribus nostris Norwegie regibus contra donacionem concessionem tradicionem aut renunciacionem predictas non venire nec veniri facere seu fieri permittere directe vel indirecte quouis quesito ingenio vel colore, renunciando preterea omni quoad hoc actioni exceptioni releuamini seu remedio juris canonici aut ciuilis. In complementum insuper tocius dotis promittimus pollicemur et obligamus nos heredes et successores nostros prefato excellentissimo principi, Jacobo Scotorum regi serenissimo, suisve procuratoribus in summam sexaginta millium florenorum Renencium fideliter persoluendam, de qua quidem summa prefatis procuratoribus decem millia florenorum predictorum ante eorum ad regnum Scocie de regno nostro Dacie recessum integraliter fideliterque persoluemus et de eadem pecunia numerata satisfaciemus expedite cum effectum. Pro summa vero quinquaginta millium florenorum restante de summa integrali predicta nos Cristiernus Norwegie rex, de consensu et assensu prelatorum procerum ac maiorum regni nostri Norwegie predicti nobilium, damus concedimus impignoramus ac sub firma ypotheca et pignore imponimus atque ypothecamus omnes et singulas terras nostras insularum Orchardencium cum omnibus et singulis iuribus seruiciis ac justis suis pertinenciis nobis regali juri et predecessoribus nostris Norwegie regibus spectantibus seu quomodolibet spectare valentibus, tenendas et habendas totas et integras terras nostras insularum Orchardensium predictarum vnacum omnibus et singulis custumis proficuis libertatibus commoditatibus ac aliis justis suis pertinenciis quibuscumque, tam nominatim quam innominatim ad predictas terras Orchardie spectantibus seu juste spectare valentibus quomodolibet in futurum, sepedicto excellentissimo principi, Jacobo Scotorum regi, filio et confederato nostro carissimo in partem dotis cum filia nostra Margareta predicta, donec et quousque per nos heredes nostros vel successores, Norwegie reges, prefato Jacobo Scotorum regi heredibus seu successoribus suis de summa quinquaginta millium florenorum Renencium restancium de parte dotis, dicto Jacobo Scotorum regi cum Margareta filia nostra antedicta donate concesse et assignate, fuerit integraliter et plenarie satisfactum ac persolutum cum

effectu. Et nos heredes nostri ac successores, regni Norwegie reges, prefatas terras Orchardenses sic vt premittitur ypothecatas et memorato Jacobo Scotorum regi suisque successoribus, Scocie regibus, impignoratas contra omnes mortales warantizabimus et imperpetuum defendemus. Preterea oratores nuncii et ambaxiatores prefati, nomine vice et ex parte eorundem principis et commissionis predictæ, ipsis ab eodem principe commisse, pro dotalicio seu donacione propter nupcias prefate Margarete filie nostre vnigenite, Jacobi Scotorum regis sponse et regine, assignarunt dederunt et concesserunt palacium de Linlithgw et castrum de Doven in Mentech̄ cum omnibus suis pertinenciis et adiacentibus ac cum illis terciam partem proprietatis regni Scocie et omnium proventuum reddituum ac obuentionum eiusdem proprietatis prefato serenissimo principi, Jacobo Scotorum regi, seu ad proprietatem regni sui pertinencium. Et si contingat insuper prefatum dominum Jacobum Scotorum regem ante mortem dicte Margarete, sue coniugis, diem, quod absit, claudere extremum, prefata domina Margareta infra tres annos obitum ipsius immediate sequentes liberam facultatem regnum Scocie exeundi seu infra idem commorandi habebit, prout prefate Margarete melius aut complacencius expedire videbitur. Et si regnum Scocie exire preelegerit, nos oratores prefati promittimus pollicemur ac obligamus excellentissimum principem nostrum Jacobum Scotorum regem suosque heredes et successores in summam centum et viginti millium florenorum Renencium dicte domine Margarete fideliter soluendorum pro tercia parte proprietatis regni Scocie sibi in dotalicio seu donacione ut premittitur assignata. De qua vero summa centum et viginti millium florenorum defalcabitur summa dotis Jacobo Scotorum regi assignate et nondum solute, scilicet summa quinquaginta millium florenorum, et terre insularum Orchardensium regi nostro Jacobo impignorate ad Norwegie reges reuertentur, contradictione fraude dolo et machinacione malis exclussis penitus et semotis, dum tamen prefata domina Margareta cum rege Anglie seu quacumque altera persona gentis sueve (sic) regis eiusdem matrimonialiter non copuletur aut quouis modo coniungatur. Ceterum ad veriores animorum Norwegie et Scocie regum vnionem, amoris dilectionis et amicicie coniunctionem, pacis tranquillitatis ac caritatis continuacionem nos Cristiernus Norwegie rex et nos oratores et procuratores excellentissimi principis Jacobi Scotorum regis ad hoc potestatem habentes in efficacioris confederacionis vinculo approximare cupientes, pro nobis heredibus et successoribus nostris ac regnorum nostrorum proceribus mutuam amiciciam ac noua federa inuiolabiliter obseruanda et alternatis vicibus ad alterius principis requisicionem opem subuencionem et auxilium contra quemcumque seu quoscumque principem seu principes gentem ve[1] populum, confederatis nostris ante datam presencium duntaxat exceptis, fideliter prestare ac presencium tenore firmiter obseruare, nos ad hoc heredes nostros et successores astringentes in verbo regio inuiolabiliter obligamus. Si vero parcium aliquam prefatarum, excellentissimum Jacobum videlicet Scotorum principem serenissimum aut Margaretam filiam nostram inclitissimam, ante nupcias inter eos celebratas seu carnalem copulam subsecutam mori contigerit, vniuersa et

singula premissa tractata appunctuata conclusa pro dotibus et donacionibus propter nupcias ex vtraque parte penitus et omnino sint extincta. Que premissa omnia et singula nos Cristiernus Dacie ac Norwegie rex, quatenus nos concernunt, bona fide verboque regio pro nobis heredibus et successoribus nostris adimplere promittimus, et ad hoc nos heredesque nostros et successores, Dacie ac Norwegie reges, obligauimus et ypothecauimus ac per presentes obligamus et ypothecamus: et nos oratores prefati, vice ac procuratorio nomine principis nostri Jacobi Scotorum regis illustrissimi, premissa omnia et singula, prout nos concernunt, nomine procuratorio et vigore commissionum superius insertarum, bona fide adimplere promittimus et adimpleri procurare, nec contra ea quauis occasione in futurum deuenire, excellentissimum principem nostrum Jacobum Scotorum regem heredes et successores suos ad hoc firmiter obligantes et expresse ypothecantes. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum nos Cristiernus Dacie ac Norwegie rex prefatus sigillum nostrum, et nos oratores antedicti sigilla nostra duplici sub forma presentibus apponi fecimus apud opidum Haffnense infra regnum Dacie, octauo die mensis Septembris anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octauo, indictione prima pontificatusque sanctissimi in Cristo patris et domini nostri, domini Pauli diuina prouidencia pape secundi anno quarto.

(Alle 9 Segl ere tilstede; det 4., 5., 6. og 9. ere dog beskadigede.)

145.

Det danske Rigsraad bevilger, at Kongen maa igjen faae alle givne Pant og Lehn tilbage, m. v.

4. Novbr.

(a.)

1468.

Wii Oleff meth gudz nathe biscop vdi Roskildhe, Jens vdi Aars, Knwth vdi Wigborgh, Jeep vdi Burglom, Maghens vdi Othens, Pedher vdi Ribæ, meth samme nathe biscope, Erick Ottesøn hoffmestæræ, Claws Ronnow marsk, Jeep prier vdi Antwordskow, Pedher vdi Soor, Byrghæ vdi Ringstædhæ, abbether, Johan Rantzow, Strangæ Nielssøn, Oleff Lwnge, Johan Byørnssøn, Corrofitz Ronnow, Lodwigh Nielssøn, Axill Laghessøn, Anders Nielssøn, Engelbricht Albrichtssøn, Gwndhe Nielssøn, Niels Cristiernssøn, Niels Kaas, Erick Aghessøn, Iwen Bryske, Niels Tymessøn, Jep Jenssøn, riddere, Henrick Meynstorp oc Morten Krabbæ, gøre alle widerlicht, at aar efter gudz byurd mcdlxoctauo, ffridaghen nest efter alle helghene dagh vdi Kalundeborgh, ware wii forsamplethe. Tha thalede wor nathige herræ oss till om krone pant oc lææn som vtsette oc forlenttæ ære vdi hans oc hans forfætres tiidh, konge vdi Danmark, oc vntsette hans nathe meth till at holde hans

koningligh staat meth oc at vppæ holde then krich oc orlogh meth, som hanom vrætferdughæ paaført ær aff hans swornæ radh oc men. Thaa ware wii swo offuer eens, at hans nathe matte nw genesten friit igen haffue oc till sigh aname alle thee pant som hans nathe oc hans forffæthre haffdhe aff gwnst oc kerlighæt giffuit, oc ey penningæ vborne wore till therres eller kronens behoff. Item at hans nathe matte strax igen fonge oc till sigh aname alle thee lææn som till krone slott pleyghæ at ligge oc ey penningæ paa giffuæ ære, hwat heldher thee ære vpa liiffs breff giffuæ eller andre. Item at hans nathe skall vdi thette aar haffue byskatten aff alle køpstædhær vdi Danmark: thock swo, at hwo them vdi pantt haffuer skullæ haffue them vdi wære oc skatten antwordhe wor nathige herræ innen fiorten daghe efter sancti Mortens dagh nest komendes. Oc at han ther till skall haffue tredhie delen rentten vdi thette aar aff alle pantt som penninge ære paa giffuæ, oc thet vthgiffues vdi redhe penningæ smør oc honningh: oc hwat som vdi korn oc andre ware faller, thet skall selghes vdi neste køpstædh som thet kan ther gielde, oc thee penningæ skullæ ydhes meth thee andre vdi Køpendehaffn till hans nathes ffadhebwr innen jwl eller tywendæ dagh jwlæ nest komendes at seniste. Item skall oc hans nathe igen haffue alt strandwragh oc sand thold, hwo the fallende wordhæ vpa krone grwnde. Item skulle alle, som panttæ breff gaffwe breff eller forlæninge breff haffue aff hans nathe eller hans forffæthre, komme meth thee breff till Køpendehaffn nw sancte Walborge dagh nest komendes, oc ther skulle these effterscreffne werdughe ffæthre oc gothe men aff hans radh oc vden hans nathes radh, hær Thwæ meth gudz nathe erchebiscop vdi Lwnd &c., Oleff vdi Roskildhe, Jens vdi Aars, Maghens vdi Othens, meth samme nathe biscope, Erick Ottessøn hoffmestere, Johan Rantzow, Johan Oxe, Niels Kaas, Henrick Meynstorp, Jens Mattessøn, Jørghen Vrnæ, riddere, Jep Jenssøn aff Raffnsborgh, Swen Thorbørnssøn, Claws Daa oc Holgher Henrickssøn, aff waben, haffue fuld macht till skellight mynne eller rætt at overweyæ thee breff, oc till lighe legge om thienste oc vpbærelsæ, oc sidde over rætt ræghenskap, swo at wor nathige herre paa kroñ weghne wetherfares thet skellight ær om vpbærelsen, oc thesliges them som panteñ haffue. Oc hwo som icke paa for^{ne} tiidh oc stedh synæ pantte breff gaffwæ breff eller forlæningx breff framfører, men dylgher them, han skall haffue forbrodhet pant gaffwæ oc breff. Till witnedzbyurd her vpa haffue wii ladet hengæ wore secretæ oc ineglæ nethen fore thette breff, som giffuet oc screffuet ær aar dagh oc stedh som foræ ær rørd.

(Af 27 Segl fattes 8., 10., 11., 16., 18., 22. og 26.)

Bagpaa med en gammel Haand: Item breff om alle giffue pant schule komme frii till kronen igen.

1468.

(b.)

19. Novbr.

Wii Thwe meth gudz nathe erchebiscop vdi Lund, pawens legathæ oc Sweriges fførstæ, Jens Brostorp prier vdi Dalby, Knwth Trwetzson, Johan Oxe, Jens Dwæ, Daud Hack, ridderæ,

Maghens Hack oc Pedher Nielssøn, gøræ alle widerlight, at aar efter gudz byurd *ædixoctauo*, løwerdaghen nest fore sancti Clementis pawæ dagh woræ wii forsambledhe vdi Lwnd oc lodh thaa høygboren første koning *CRISTIERN* wor nathigæ herræ læsæs ther fore oss eet beseygld breff som hans nathes menæ raadh vdi Jwdland ffywn oc Seland, aandelighæ oc werdzlighæ, woræ methbrøddre, som nw wore forsambledhæ vdi Kølundeborgh ffridaghen nest efter alle helghenæ dagh nest forledhen, hanom giffuit haffde, luthendes at thee ære swo ower eens vpa thet at hans nathe maa thes yderligere holde syn koningxligh staat oc føre oc vppeholde then kriigh oc orlogh, som hanom vrætferdhugæ paaførdhe ære aff hans swordhne raadh oc men, at hans nathe maa nw genesten friit igen haffue oc till sigh aname alle thee pantt, som hans nathe oc hans forffæthre haffde aff gwnst oc kerlighæt giffuet, oc ey penningæ fore ware vpbornæ till therres eller kronens behoff. Item at hans nathe maa strax igen fonge oc till sigh aname alle thee lææn som till kroñ slott pleyghæ at ligge oc ey penninge paa giffnæ ære, hwat heldher ther vpaa liifs breff giffnæ ære eller andre. Item at hans nathe skall vdi thette aar haffue byskattenæ aff alle køpstædher vdi Danmark: thock swo, at hwo them vdi pantt haffue, skullæ haffue them vdi wære oc skattenæ antwordhe wor nathige herræ innen fiorten daghæ efter sancti Morthens dagh. Oc at han ther till skall haffue tredia delæn aff rentten vdi thette aar aff alle pantt som penningæ ære paa giffnæ, oc thet skal vtgiffwes vdi redhæ penningæ smør oc honningh, oc hwat som vdi korn oc andre waræ faller, thet skall selghes vdi nestæ køpstædh som thet kan ther giældhe. Oc the penningæ skullæ ydhes meth thee andre vdi Køpendehaffn till hans nathes ffathebwr innen jwl eller tywendæ dagh jwlæ nest komendes at senistæ. Item skall oc hans nathe igen haffue alt strandwragh oc sand-tholdh, ehwor thee fallendæ wordhæ paa kroñ grwndæ. Item skulle alle, som panttæ breff gaffwæ breff eller forlæningx breff haffue aff hans nathe eller hans forffæthre, komme meth thee breff till Køpendehaffn nw sancte Walburge dagh nest komendes, oc ther skulle thessæ effterscreffne werdhugæ ffæthre oc gothe men aff hans radh oc vden hans nathes radh, her Thwæ meth gudz nathe erchebiscop vdi Lwnd &c., Oleff vdi Roskildhe, Jens vdi Aars, Maghens vdi Othens, meth sammæ nathe biscope, Erick Ottessøn hoffmester, Johan Oxe, Johan Rantzow, Niels Kaas, Henrick Meynstorp, Jens Mattessøn, Jørghen Vrnæ, riddere, Jep Jenssøn aff Raffnsborgh, Swen Tørbørnssøn, Claws Daa oc Holgerd Henrickssøn, aff wabenæ, haffue fuld macht till skellighæt mynnæ eller rætt at owerweyghæ thee breff, oc till lighæ leggæ om thieneste och vpbærelsæ oc sidde ower rett reghenskap swo at wor nathigæ herræ paa kroñ weghnæ wetherfares thet skellighæt ær om vpbærelsen, oc thesliges them som pantteñ haffue. Oc hwo som icke paa for^{ne} tiidh oc stedh syne panttæ breff gaffwæ breff eller forlæningx breff framfører, men dølgher them, han skall haffue forbrudhet pantt oc breff. Nw efter thy for^{ne} wore methbrøddre vdi Jwdland Fywn oc Seland, menæ righens raadh, aandelighæ oc werdzlighæ, haffue for^{ne} articlæ tilladet fulbyurd oc beseygld: thy haffue oc wii for^{ne} Thwæ erchebiscop vdi Lwnd &c., Jens Brostorp

prier vdi Dalby, Knwt Trwetzson, Johan Oxe, Jens Dwæ, Daud Hack, riddere, Maghens Hack oc Pedher Nielsson alle for^{ne} articlæ oc hwer wedh segh endrachtelige oc meth goth wilghe tilladet samptycht oc fulbyurd, oc meth thette wort obne breff tillade samtyckæ oc fulbyurdhæ. Oc till ydermere forwaring oc withnetzbyrd her om haffue wii hengd wore secrete oc inseyglæ nethen fore thette breff, som giffuit oc screffuit ær aar dagh oc stedh som forescreffuit staar.

(De 3 første og det 5te Segl ere tilstede.)

146.

Hr. Iver, Hr. Erik og Hr. Laurents Axelsønners Gods tildømmes Kong Christian.

1468.

20. Novbr.

Wii Twe meth gutz nathe erchebiscop i Lund &c., Jens Brostorp prior i Dalby, Knwt Trwetsson, Johan Oxe, Jens Dwe, Daud Hack, Maghens Hack, Per Nielsson, Anderss Stigsson, Holger Henricksson, Steen Pethersson, Pawel Nielsson, Jep Twlsson, Trwet Geedh, Mauricius, Detleff Daa, Anderss Bingh, Taghe Henricksson oc Thomas Beyntsson gøre alle witherlicht, at aar effther gutz byrd mcdlxviii, søndaghen nest fore sancti Clementis pawes dagh, i erchebiscopens magh i Lundegardh lod høyboren første koningh CRISTIERN &c., wor nadiige herre, læse fore oss eet obet beseygld breff ludendes om skifte oc arff effther her Per Axilsson, her Keld Axilsson oc Anderss Axilsson mellom her Axill Perssons børn, swo at her Iwer Axilsson oc hans arffuinge skule haffue nyde brwge oc beholde alle the gotz som han i Skaane i Malmøge i Liister oc i Bleginge, som han her till i sine frii wære haff (sic) haffuer aa sith fedhernes weghne oc en haffuer, oc annestadz hwor thet helst ligger, till ewinnelig eye i swo made at for^{ne} her Iwer skall intage till sigh her Eric Axilsson oc her Laurens Axilsson oc them frandelis fornoye theres fetherne deell ther aff. Tha sporde wor nadiige herre oss at, hworledes hans nathe skulle sigh ther vdi haffue, om hans nade burde at bliffue wed forscreffne theres gotz som swo war skift oc affkalling paa giort. Tha sagde wii ther swo vpaa, at forscreffne wor nadiige herre matte bliffue wed forscreffne her Iwers her Ericks oc her Laurens Axilssons gotz som wed hans findes gotz. Till ydermere vitnisbyrd oc forwaringh her om haffue wii ladit henge wore secrete oc incigle nedhen fore thette breff, som giffuit oc screffuit er aar dagh oc sted som forescreffuit staar.

(Af de 19 vedhængte Segl fattes 4., 10., 12., 14. og 15.)

147.

Viborg Landstings Vidne, at Kong Christian lod kræve Betaling af den Trediedeel af Renten af pantsatte Lehn, som var ham lovet.

25. Febr.

(Papirsbrev.)

1469.

Alle men thette breff see æller høre helsær wy Per Laurensøn landztinghs hører i Nørjullandh, Michel Jwl priær i Grænæsløwcloster i Salingh, Niels Brwn canik i Wiburgh, Cristiern Eskilssøn krosbrodher i Wiburgh, Las Rask, Jes Jeibssøn, radmen i samme stedh, och Las Jeibssøn i samme stedh burgher, kerligh meth gudh ok kundgiøre, at wner worss herre aar mcdlxix, sabbato ante dominicam Reminiscere, paa Wiburgh landztingh war skicket for oss ok anner gode men, som tha tinghet søcthe, werdughæ fadher meth gud biskopp Knudh i Wiburgh ok Caspær, wor nadighe herre konninghæ* CRISTIERNNS scriffuer, oc beddes eeth tings witnæ om noghre ærendh som the tha rørræth oc talet pa for^{de} tingh. Tha wort ther wdnæffndh ottæ beskædhen men, som wore Cristiern Eskilssøn korsbrodher i Wiburgh, Lass Jeibssøn bwrgher i samme stedh, Jes Perssøn i Byghwm i Rinsherret, Jes Jeibssøn radman i Wiburgh, Jes Perssøn i Wæstergardh i Salingh, Cristiern Jenssøn i Freeberrigh, Per Jenssøn i Abelgardh oc Anders Nielssøn, hwilkæ ottæ men wondhe eendrecteligh pa theres troo oc sannæ, ath for^{de} biskopp Knudh kundgiørd pa then samme tiidh pa thet tingh, hwre righens raadh lodet till i Kalundeburgh nw næst for jwl, ath the gode falk som haffde nogre lææn æller rænthe i Danmark aff righet thill pant, oc penningh wor wtgiffuen, the skulde betale i thette aar then thriddie deel till wor nadigh herre konninghens fadbwr; och kierd for^{de} Caspær scriffuer, at the penningh wor æy wdkommæn, och skulde hawe wæret betalet innen ottæ daw effther tolfft dagh jwll och ecky ær skedh. Ok sagde for^{de} Caspær, ath han ther haffde fulmacht ther wpa them vp at bere oc quitancia fulkommelige ther vpa at giffue, swa at the oc hwær theres serdelis skulle wære frii for all ydermære tilltall pa wor nadighe herres wegne. Ok tha kundgiørd for^{de} biskopp Knudh, ath wordher the rænthe ecky betalet innen nest midfast, tha will wor nadigh herre kunghe wære wforsømet at thaghe igeen for^{de} pant for wdhen penningh at nest sancte Walburg dagh, oc badh, at the gode men, som tha wore pa tinghet, skullæ drawe thet till mynnæ. Ath the so wondhe, winde wy meth wort incigel. Datum anno die et loco, de quibus vt supra.

(Mærke af 6 pæatrykte Segl findes.)

*) Her har oprindelig staaet: *konninghns*, og dette er rettet til *konninghñæ* istedenfor til *konninghæ*.

148.

Kong Christians Fundats for St. Hans's Kloster i Købinge paa Øland.

1469.

18. April.

Wii CRISTIERN meth gudz nathe Danmarks Sweriges Norges Wendes oc Gothes koning, hertugh vdi Sleszwich, grewe vdi Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlicht, at brødrene aff sancti Johannis orden haffue oss bethet oc beghere at wii wele tillade at thee mwe stickte oc vpbygge eet therres ordens closter paa Øland. Tha kwnne wii wel aff gudz nathe betrackte at eynte er nytteligere till menniskens ewigh salighet, en fuldkomme thee stycke som gudz loff oc thieniste daghlighe aff holdes oc øghes kan oc vdi swo made these werdzens forfenglige gotz oc rigdomme her om at wende till ewigh løøn vdi hemelrige at haffue meth gudh. Tha haffue wii efter wort elskelighe radz radh, gudh vdi hemelrige joncfrw Marie sanctæ Hans oc alt hemmelriges herskab till loff oc ære oc for^{ne} sancti Johannis orden til bestand, at gudz thieneste maa thes ydermere forøgnes, vnt tillaght oc giffuit, oc meth thette wort obne breff vnne tillegge oc giffue wor oc kroñ kirke Købinge, liggendes paa Øland, till sancti Johannis closter ther aff at bygges, oc være oc bliffue her efter ther samme stedz till ewigh tiidh, oc haffue ther vdi gudz thieneste efter thy som therres reghell vtviser oc thee gøre vdi andre sancti Johannis clostre, oc bethe trolige fore oss wor kære husfrwe oc børn oc wore forfæthre oc efterkommere, koninge vdi Swærik. Oc vnne wii tillegge oc giffue till for^{ne} sancti Johannis closter Købinge all then spitale thiinde som faller vpa Øland, meth swodañ wilkoor, at brødreñ, som ther nw inne eræ oc her efter ther inkommendes wordhe, skulle skicke thee spitalske folk som paa Øland eræ therres nyttorfft som thee gøre vdi Antwordskow oc annersteds vdi sancti Johannis closter. Thy forbyude wii alle, ehwo thee heltzt ære eller være kwnne, oc serdeles wore fogethe oc embitzmen paa Øland, oc alle andre, brødrenæ aff sancti Johannis orden, som for^{ne} Købinge kirke annamande worde at bygge till sancti Johannis closter, her vdi at hindre eller hindre lade vmage eller them oc therres efterkommere, brødre ther samme stedz, vdi nogre made vforrette, vnder wor koningxligh heffnd oc wrede. Datum in castro nostro Haffnensi, tercia fferia proxima post dominicam Misericordia domini, nostro regali sub secreto presentibus appenso, anno domini mcdlxnono.

Relator dominus Ericus Ottonis
miles, magister curie.

(Seglet er tilstede.)

149.

**Grev Geert af Oldenborgs Revers til Kong Christian, da denne havde pantsat ham
Slesvig, Holsteen og Stormarn.**

24. April.

1469.

Wy GHERD tho Oldemborch vnde Delmenhorst greue bekennen vnde betughen opembare in desseme vnseme breue vor alsweme, dat wy van deme irluchtighesten hochgebornen fursten vnde heren, heren CRISTIERNE to Denmarken Sweden Norweghen der Wenden &c. koninghe, hertoghen to Sleswiik, greuen to Holsten Stormaren Oldemborch vnde Delmenhorst, vnseme gnedighen leuen heren vnde brodere, syner gnaden lande dat hertogdome to Sleszwiik vnde de greueschup Holsten vnde Stormaren vorg. in sunderghe beuelinghe vor eyne pand annamet vnde entfanghen hebben vor sodane summen gheldes, also he vnde syne eruen vns vnde vnse eruen vnde den eddelen heren Mauriciesz to Oldemborch &c. greuen vnse selighen leuen broders kynderen vnde eren eruen vnde ock synen heteren vnde loueren dersuluen lande schuldich sin, de redlik vnde bewislik sin, de se vor synen gnaden betalet vnde in der lande beste vthgegeuen hebben, so dat wy alle sodane vorgeschreuen summen synen gnaden to willen vppe mogelke tyd vnde termyne annamet hebben tobetalende vnde syne gnade vnde syner gnaden eruen aller redliken manynghe van der vorg. summen vnde schulde weghene entheuen vnde benemen scholen vnde willen. Vnde dar vor scholen de vorg. land myd eren tobehoringen, wes dar nu vrie inne is vnde wy dar vord inne vrien vnde losen konen, myd aller herlicheyd vryheyd vnde vpkomen, vnse vnde vnser eruen bruklike pand wesen, solanghe vns ifft vnse eruen de vorg. land myd eren tobehoringhen van synen gnaden ifft syner gnaden eruen vor solke vorg. summen wedder affghelaset vnde wy van schuld vnde alleme schaden van sodaner betalinghe weghene gantz vnde all enthauen vnde benamen synd. Vnde wanner de vorg. betalinghe vnde wedderlegginghe der ergen. summen gantz vnde all vns vnde vnse eruen is gheschen also vorgeschreuen is, willen vnde scholen wy vnde vnse eruen synen gnaden ifft synen eruen de vorg. land vrie qwiith vnde vmbeworen wedder ouerantwarden vnde dar denne furder nicht inholden edder jenighen furdere vpslach edder schaden eme ifft synen eruen darup maken edder rekenen. Vnde also wy vns in sodane syner gnaden schulde synen gnaden to willen ghegheuen vnde de vorg. land in pandeswise van synen gnaden, also vorgeschreuen is, annamet vnde entfanghen hebben, gunnen wy vor vns vnde vnse eruen synen gnaden vnde synen rechten eruen eeyne tve edder dre slote der vorg. lande, wanner id synen gnaden beqweme is, myd syneme eghene ghelde wedder intolosende, doch de losinghe to rechten tyden touorkundyghende vnde de betalinghe na der vorkundinghe tome neghesten sunte Mertene, na lude syner gnaden breues, todonde, jedoch dat wy vnde vnse eruen synen gnaden vnde synen rechten eruen desuluen slote to truver hand holden moghen solanghe he iffte syne eruen se suluen

annamen vnde in wehren hebben willen. Weret ok vnse gnedighe here vnde leue broder ifft syne eruen dar jenighe eghene amptlude vpsetten wolden, dat se dar denne nene amptlude vpsetten de myd willen vnde vorsate vnwillen twischen vns edder syne gnade ifft syne eruen vns ifft vnse eruen vngunstich edder vngnedich maken moghen. Ok scholen alle slote vnde stede dersuluen lande, de wy nu in wehren hebben edder losende werden, vnse gnedighen leuen heren vnde broders vorg. vnde syner rechten eruen opene slote vnde stede wesen to allen eren noden, de wile wy oft vnse eruen de in vorg. wise in wehren hebben. Woret ok dat wy ifft vnse eruen jenighe bēde van den landen krighende wurden, de wile wy de pandeswise hebben alse vorschreuen is, de scholen vnde willen wy vnde vnse eruen synen gnaden vnde synen eruen in affkortinghe vnde betalinghe sodaner vorg. summen mede to gude keren. Alle desse vorg. stücke vnde article samptliken vnde besunderen lauen wy Gherd greue vorben. vor vns vnde vnse eruen deme vorg. vnseme gnedighen heren vnde leuen brodere vnde synen rechten eruen in guden truwen stede vaste vnde vnuorbraken wol toholdende sunder alle arch hulperede vnde argelist. Des to furderer tuchnisse hebben wy vnse ingheseghel an dessen vnse breff witliken hethen henghen, de gheuen is to Kopenhauen na vnse heren bord verteynhunderd in deme neghen vnde sostighesten jare, ame auende Marci des hilghen ewangeelisten.

(Seglet er tilstede.)

150.

Kong Jacob III.s af Skotland Livgedingsbrev til hans tilkommende Dronning.

1469.

24. Julii.

JACOBUS dei gracia rex Scotorum vniuersis Cristifidelibus presentes literas inspecturis salutem regiamque beneuolenciam cum prosperitatis augmento. Notum fieri volumus per presentes, quod nuper reuerendi in Cristo patres et domini, domini Andreas et Willielmus, Glasguensis et Orchadiensis ecclesiarum episcopi, ac dilecti consanguinei nostri Andreas dominus Auandale regni nostri cancellarius et Thomas comes de Arañ, insignes nostri oratores ambassiatores nunciique speciales, serenissime sponse nostre ac regine inclitissime MARGARETE, filie vnigenite excellentissimi principis CRISTIERNI Dacie Suecie Norwegie Slauorum Gothorumque regis illustrissimi, palacium de Linlithgw et castrum de Downe in Menteith cum omnibus suis pertinenciis et adiacenciis, ac cum illis terciam partem proprietatis regni Scocie et omnium prouentuum reddituum et obuencionum eiusdem proprietatis, nobis regali jure racione proprietatis pertinencium, in donacione seu dotalicio

propter nupcias nostro nomine, vice ac vigore commissionis ipsis a nobis desuper inde confecte, strictissimis pacti pollicitacionibus assignari ceteraque in sacro matrimonii federe appunctuamenta inter serenissimum principem Cristiernum regem prefatum nostrosque oratores predictos inita nos confirmare literatorie obligarunt. Ceterum si contingat nos Jacobum prefatum regem Scotorum ante mortem dicte Margarete coniugis nostre diem, quod absit, claudere extremum, prefata domina Margareta infra tres annos post obitum nostrum immediate sequentes liberam facultatem habeat regnum Scocie exeundi seu infra idem commorandi, prout eidem Margarete melius ac complacencius expedire videbitur. Et si regnum Scocie exire preelegerit, prefati nostri oratores promiserunt polliciti fuerunt ac obligarunt nos et heredes nostros ac successores in summa centum et viginti millium florenorum Renencium dicte domine Margarete fideliter soluendorum pro tertia parte proprietatis regni Scocie sibi in dotalicio seu donacione assignata: de qua vero summa centum et viginti millium florenorum defalcabitur summa dotis nobis assignate et nondum solute, videlicet summa quinquaginta millium florenorum, et terre insularum Orchardensium nobis impignorate ad Norwegie reges reuertentur, contradictione fraude dolo et machinacione malis exclusis penitus et semotis, dum tamen prefata domina Margareta cum rege Anglie seu quacumque altera persona gentis sue vel regni eiusdem matrimonialiter non copuletur aut quouis modo coniugatur. Nos preterea vt preclarissimi sanguinis regia stirppe proles susscitata iuxta sue propagacionis originem honorificencius dotetur, prefate Margarete nostre sponse ac regine serenissime palacium de Linlithgu et castrum de Downe in Menteith cum omnibus suis pertinenciis et adiacenciis ac cum illis terciam partem proprietatis seu ad proprietatem regni nostri pertinentem concedimus damus et assignamus, ceteraque compactata et appunctuata per prelibatos nostros oratores inita obseruari pollicemur et premissa omnia iuxta eorum tenorem confirmamus. In cuius rei testimonium magnum sigillum nostrum presentibus apponi precepimus, apud Edinburgh vicesimoquarto die mensis Julii, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo nono, et regni nostro nono.

(Seglet er tilstede.)

151.

Vidnesbyrd om Kong Christians Beredvillighed til at slutte Fred med Sverrig.

19. August.

1469.

Wii Twe, meth gudz nathe erchebiscop i Lwnd pavens legat oc Suerigis første, Oloff i Roskilde, Jens i Aars, Knwt i Wibergh, Maghens i Othens, met samme nathe biscope, Eric

Ottssøn hoffmestere, Niels Ericssøn, Strange Nielssøn, Johan Oxe, Maghens Ebbessøn, Correfitz Rønnow, Anders Ienssøn oc Henric Meienstorp landzdomere i Sieland, gøre alle witherlicht, at oss er till widende wordet at nogre skulle sighe oc ryckte gøre, at wor nadiige herre will i engen made giffue sikh till friidh meth Sueriges rige, medhen føre kriigh paa hans nades vndersates skadhe oc forderff i Danmarck, oc the som swo sighe mene ther meth at føre twedragt oc vwilge mellom hans nade oc hans nades vndersate. Hwo sodant ryckte giort eller saght haffue, gøre eller sighe, tha haffue the thet giort oc gøre meth vsanningen oc vpaa hans nades orsage, forthi hans nathe haffuer aarlige aar budhit sikh till friidh oc till rette met Swerigis inbyggere fore sit raadh ridder-skabet købstedemen oc mene almoge. Oc sammeledes haffuer hans nade giort oc ladet gøre till alle landztinge i Danmarck. Oc thesliges gjorde hans nade fore oss i dagh, oc haffuer altiidh bedhet hans raadh oc vndhersate at the wilde tencke ther sin oc made till at then forderffuelige kriigh, som er mellom these rige, matte afflegges oc komme till swodau friidh meth Suerigis rige som hans nathe oc hans nades rige Danmarck oc inbyggere kwnne være erligh oc bestandeligh: tha skule hans nades vndhersate i Danmarck oc Norge ware hans nade fuldmechtiige ther till at hende oc gøre ere rett oc all skelighet oc all thet som tiil friidh oc endragt kan drage. Oc thesligess er oss witherlicht at hans nathe haffuer screffuit in i Suerigis rige meth mangfoldelige breffue, at swenske men som gud oc ere wele haffue fore øghen skulle thesliges være hans nade fuldmechtiige till all ere oc rett. At swo er i sanningen, thet withne wii meth wore secrete oc incigle hengende nedhen fore thette breff. Datum in ciuitate Haffnensi, sabbato infra octauas assumptionis Marie virginis anno domini millesimo quadragentesimo sexagesimo nono.

(Af de 13 forchængte Segl fattes det 3die.)

152.

Forlig imellem Kong Christian og Lybekkerne.

1469.

1. Septbr.

Wii CRISTIERENN van godes gnaden der riike Denemargken Sweden vnde Norwegene der Wende vnde Gotten konningk, hertoghe to Sleszwiigk, greue to Holsten Stormaren Oldenborgh vnde Delmenhorst &c., bekennen vnde betugen opembare in vnde mit desseme breue, vor allesweme, dat twisschen vns vppe de ene vnde den ersamen borgermesteren vnde radmanne der stad Lubeke vppe de anderen siiden eyn recessz isz bedegedinged vnde besloten in nabescreuene wiise. Int erste dat

wii willen vnde scholen mit vulborde vnde willen vnser redere der lande Sleswiigk Holsten vnde Stormaren, vnde sunderges Hans Rantzouwen, deme ersamen rade to Lubeke vnse stad vnde vnse slot tome Kyle myt eren tobehoringen, alse Hans Rantzouwe dat van vns hefft in pandeswiise, setten, tor ersten reyse wy na datum desses breues int land Sleswiigk offte Holsten komende werden, vor eren vnde erer borgher schaden van vnnsen vnde der vnnsen wegene geleden, ock vor ere schulde dar ze vnse breue vp hebben, buteñ beschedeñ renthebreue vnde vorsetheñ renthe, vnde vor schuld vnde vor schaden, der wii en tostaen, vnde furdermeere vor eren bewiiszliken schaden na irkantnisse der erwerdighen in gode vedere vnde heren, heren Nicolawesz to Sleszwiigk vnde herenn Albrechtes to Lubeke bisschoppen, der duchtigen knapen Claweses Rantzouwen herenn Schackensons, Benedictus van Aleuelde to Dornynge, Detleff van Boekwolde vnde Henninghes Pogwisch vnde der ersamen radessendeboden der stede Lubeke vnde Hamborg, wor de meste deel desser parthe henne vallen. Doch Hans Rantzouwe vorbenomet tor tiid zines leuendes schall den Kiil beholden alse wii eme den hebben vorsegelt, id en were den zake sulke zine breue vnlimplicken irworuen weren vnde dorch de schedesheren machtlosz gedelet offte vorkrencket worden. Schege deme so nicht, wanner denne Hans in god vorstoruen is, denne mach de rad to Lubeke den Kiil innemen vnde Hanses eruen gheuen sodane gelt, alse ze vppe den Kiil noch to achter zint. Vnde wannere wii vnse eruen offte nakomelinghe den Kiil van den van Lubeke wedderlosen willen, scholen vnde willen wii dat doen myt der riike gelde vnde guderen, na deme de schade vth den riiken is bescheen. Hiir mede alle twiistinghe vnde schelinge twiisschen vns vnde den van Lubeke, beth vppe dessen dagh gehad, geendeget vnde gesleten wesen vnde alle dinge vorbad twisschen vns vnde den vnnsen, en vnde den eren in gude staen scholen. De van Lubeke scholen vnde willen na ereme besten vormoghe mit vns vnde vnnsen vndersaten fruntschop vnde gude naberschop holden, denst vnde willen na gebore bewisen, vnde sunderges myt ereme besten vorarbeiden mit todaet der anderen stede, dat de Swedessche kriig in fruntschoppen offte rechte henne gelecht vnde gevlegghen moge werden. Dergeliken willen vnde scholen wy den van Lubeke vnde den eren vnse gnade ghunst vnde gude fordernisse bewisen, vnde ze by eren priuilegien vnde vriiheiten to water vnde to lande holden vnde laten. Vnde vmme desses vorscreuen alle vurder to vullentheende vnde to vullenbringende willen vnde scholen wii personliken nw strax mit den ersten, sunder furder vorleggend, tor Nienstad ime lande Holsten kommen vmme van der wegene stede vnde tiid eens to werdende vnde vnnsen rede der erenanten lande Slesszwiigk vnde Holsten deshaluen by vns tokomende vorschriuen vnde forboden. Dessen boueuscreuen recessz hebben helpen degedingen de erwerdigen in gode vedere vnde heren here Johans to Arhusen, here Nicolawes to Sleszwiigk, here Magnus to Odenzee vnde here Albert to Lubeke, bischoppe, de gestrenghe Erik Ottesseñ ritter, vnnsen houemestere, de duchtigen knapen Benedictus van Aleuelde to Dornynge, Detleff van Boekwolde vnde Henningh Pogwisch, de ersamen

Erik van Tzeuen borgermestere vnde Paridam Lutke radman to Hamborgh, alle vnnse leuen getruwen. Vnde wii Hinrik Kastorp borgermestere vnde Cord Moller radman, radessendeboden der stad Lubeke, hebben desset vorscreuen alle beleued vnde beuulbordet. Desses alle vorscreuen to merer sekerheid vnde orkunde is desser recesses twee eens inneholdes, dar van wy den enen vnde de van Lubeke den anderen hebben in vorwaringe, de wii koningk Cristierenn vorbenomet mit vnseme koningliken anhangenden secrete, vnde wii Hinrik Kastorpp vnde Cord Moller vorbenomet mit vnseme anhangenden ingesegelen witliken hebben heten vorsegelen. Gheuen vnde screuen vppe vnseme slote Kopenhauen na der bord Cristi vnse herenn dusendveerhundert iare, dare na ime negenvndesostigesten, ame donredage na sunte Johannis daghe decollacionis.

(Af de 3 forhængte Segl er kun det 2det og et Stykke af det 3die tilstede.)

Bagpaa: Primus recessus Kilonis.

153.

Kong Christians Befaling til Oluf Pedersen paa Svenstrup om at gjengive en Borger i Kjöge nogle ham aftvungne Penge.

1469.

(Papirsbrev med Levning af Seglet.)

13. Septbr.

CRISTIERNUS dei gracia Dacie Suecie Noruegie Slauorum Gotorumque rex,
dux Slesuicensis, comes Holsacie Stormarie Oldenborgh et Delmenhorst.

Premisso nostro fauore. Wid at Jes Bosøn, wor borgere i Kjøge, haffuer kært fore oss at thu meth vrette haffuer beskattet hans brodher aff x løduge mark fore hans skyld. Thi bethe wii thig oc bywthe, at thu giffuer hans brodher igen for^{ne} penninge som thu haffuer hanom aff beskattet, oc lad thet engelund. Haffuer thu sidhen noghen sagh til hanom eller hans brodher, tha tale them til meth loghen som tilhører. In Cristo vale. Scriptum in opido nostro Køgensis, in profesto exaltacionis sancte crucis, nostro sub signeto, anno &c. Ixix.

Udskrift: Dilecto nobis Olauo Petri in Swenstorp, familiari nostro.

154.

Kong Christians Pantebrev til Lybekkerne paa Kiel By og Slot.

2. Octbr.

1469.

Wii CRISTIEREN van godes gnaden der riike Dennemarken Sweden vnde Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertoge to Sleszwiigk, greue to Holsten Stormaren Oldenborgh vnde Delmenhorst &c., bekennen vnde betugen opembare in vnde mit desseme breue vor alszweme, so also denne vmmetrent decollacionis Johannis vnlanges geleden vppe vnseme slote Kopenhauen twisschen vns vppe de enen, vnde den ersamen borgermesteren vnde radmannen der stad Lubeke vppe de anderen ziiden, eyn recessz is bedegedinget vnder anderen inneholde, dat wii tor ersten reyse wii int land Sleszwiigk offte Holsten komende werden vnse stad vnde slot tome Kyle mit eren tobehoringen densuluen borgemesteren vnde radmannen vor ere vnde erer borgere schulde vnde schaden ouerantworden willen vnde scholen: aldus na vnseme gudeme ripeme berade, mit willen vnde vulborde vnse leuen getruwen redere der lande Sleszwiigk vnde Holsten vnde alle derjennen, der ere wille vnde vulbord hiir to behorende was, hebben wii de erben. vnse stad vnde slot tome Kyle mit eren tobehoringen den obgenanten borgemesteren vnde radmanne ouergeantwordet der schulde haluen, de wii eren nascreuene radeskumpanen borgeren vnde inwoneren schuldich zin, vnde des schaden wegene, den ze vnseenthaluen geleden hebben, so hiir na volget. Int erste der Swedeschen gudere haluen vthe schipper Hanse Westuael vnde Mattes Holgerssene int jar achtvndesostich negest vorleden entfangen, tho Lubeke to husz behorende, also dat vor deme rade darsulues is besworen vnde de certificacie dar vp vorsegelt clarliken vthwiset, dar van de summe is souen dusend viiffhundert souendvndetwintich mark Lubesch; Bertold Witiik borgermestere to Lubeke, van wagenschotte vnde hoppen vthe schipper Ladehoff, anderhalfhundert mark; Hinrik Kastorp borgermestere, Hanse vnde Gherde, zinen broderen, Bernde Dartzouwen, Godemañ van Buren, Bertold Warmbeken, Diderike Basedouwen vnde Thonies Dymañ, mit erer zelsschop dar to behorende, van Bayesscheme solte to Kopenhauen entfangen eenvndetwintich hondert veertich mark; Andreas Geuerdes radmañ to Lubeke van eneme haluen schepe vnde dre last Wismerschen beers, summa drehondert mark; Hinrike Gremmolt van dren terlingen vnde ene grote packe lakene vthe schipper Gildemestere vnde Dowat eluenhondert wagenschottes, dre stro wasses, vth schipper Poppil, ene mese koppers vth Cleys van Hacheden vnde eluenhondert wagenschottes vnde dre part schepes in schipper Platen, summa soszvndetwintich hondert negenteyn mark Lubesch; Jacobe Richerdes van eneme terlinghe lakene vth Laurensz Gustrouwen vnde eneme achtendeel schepes in Pauwel Stolten, hondert soszvndetwintich mark; Hinrike Prumen van Bayesscheme solte, dat Manningk van Duren entfengk, twehondert eenvndesouentich mark; Gherd Kastorp dat dordendeell van viiff terlingen lakene vth den Engelschen schepen

entfangen, achtehundert mark; Godeman van Buren vnde Hermeñ Wittenborge, van eneme schepe vnde Wismerschen bere darinne geladen, viiffvndetwintich hondert mark; seligen Clawese Brunszwiig vth schipper Gildemestere van eneme terlinge lakene veerdehalffhondert mark; Gherde Schulten van ener mese koppers sozvndevefflich mark; Hermeñ Kolmañ van hersegrutte ozemunde slagen touwe van zeligen Peter Brande entfangen, vnde van twehundert (sic) soltes to Kopenhauen entfangen, twehondert veervndedortich mark; Drewes Mewes na inneholde vnser besegelden breues vnde van wegene her Detleff Reuentlouwen, summa twehondert veertich mark, vnde Laurensz Demmyn van viiff lesten Hamborger beers, souen lesten soltes myn twe tunnen, eneme Leydeschen lakene, takele vnde touwe enes schepes vnde van twen reysen twisschen Olande vnde Gotlande gedan, drehondert twevndetwintich mark. Summa in all desser vorscreuen gudere is souenteyndusend sozvhondert viiffvndedortich mark. Ok bekennen wii koningk Cristieren vorbenomet, dat wii vmme gudes sletes vnde gelimpes willen to vns hebben genomen sodanen schaden alse de van Lubeke dorch vnser leuen broder her Gherde geleden hebben, so hiir nagescreuen steit, namliken Clawese Volkueld eenvndesouentich Rinsche guldene, Hanse Busmañ twehondert viiffvndetwintich Rinsche guldene, Hinrike Krouert veerdehalffhondert Rinsche guldene, Bernde van Mentze drehondert Rinsche guldene, Ffricke Nydingh viiffhondert Rinsche guldene, Hanse Pleskouw sozvhondert souentich Rinsche guldene, Albert Bisschoppe twehondert sosteyn Rinsche guldene vnd Hinrik Houemañ drehondert viiffvndesouentich mark Lubesch vnde souenvndesouentich Rinsche guldene. Summa dar van in all negenvndedortich hondert vnde negenvndetwintich mark Lubesch to gelde gerekent. Dar van is affgekortet vns to leffmode, so dat dar van vppe de erscreuen stad vnde slot tome Kyle is gescreuen dredusent mark. Dar en bouen de duchtige knape Hans Rantzouwe hefft in dersuluen stad vnde slote sozhdusend vnde vefflich mark Lubesch, so dat de summa summarum van allen vorscreuen articulen is sozvndetwintich dusend sozvhondert viiffvndeachtentich mark Lubesch, de vppe de vorscreuen stad vnde slot stan gescreuen na inneholde der breue dar vp van vns koninge Cristiern vnde greuen Gherde vorbenomet vorsegelt. Vurdermer twisschen vns koninge Cristieren vnde den van Lubeke is bededinget ouereyngkomen vnde besloten also, wes wii bouen desse vorscreuen summe der van Lubeke borgeren vnde inwoneren schuldich zint, des wii en tostan edder dar ze vnse breue vp hebben offte sust bewiislick is, willen wii en, alse ze dat an vns vorsoken, gudliken vnde to dancke woll betalen. Hefft ok jenich der van Lubeke borger offte inwoner tosprake to vnser vndersaten, id zii van name schaden offte schulden dat bewiislick were, dar ouer willen wii en rechtes helpen na vnseme vormoge, dat ze redelike betalinge offte entrichtinge krigen mogen dergeliken. Dessen bouenscreuen recessz hebben helpen degedingen de erwerdigen in gode vedere vnde heren, here Johannes to Arhusen, here Magnus to Odenzee vnde here Albert to Lubeke bischoppe, de gestrengen here Erick Ottesseñ ritter, vnse hoffmester des riikes Dennemarcken, here Strange Nigelssen rittere, her Johannes

Brostorp, vnse canceller, vnde de ersamen Erik van Tzeuen borgermester vnde Paridam Lutke radman to Hamborg, radessendeboden, alle vnse leuen getruwen. Vnde dat wii koningk Cristieren vorbenomet vnde greue Gherd to Oldenborgh vnde Delmenhorst, vppe de enen, vnde wii borgermestere vnde radmanne der stad Lubeke, vppe de anderen ziiden, sulken recessz angenamet befulbordet vnde beleuet hebben: des to merer orkunde vnde sekerheid hebben wii koningk Cristieren vnse koninglike secret, wii greue Gherd to Oldenborgh vnse ingesegel, vnde wii borgermestere vnde radmanne to Lubeke vnser stad ingesegel witliken henghen heten an dessen breff. Vnde wii Albertus to Lubeke bisschop, Erick van Tzeuen vnde Paridam Lutke vorbenomet hebben to witlicheid vnse ingesegele mede henghen laten an dessen suluen breff, der twe zint enes ludes, dar van wii koningk Cristieren den enen, vnde wii borgermestere vnde radmanne vorbenomet den anderen hebben in vorwaringhe. Gheuen bynnen Lubeke, na der [gebord] Cristi vnser heren dusend veerhundert jar, darna in deme negenvndesostigesten, ame mandage na sunte Michaelis dage des hilgen ertzengels.

(Seglene ere tilstede.)

155.

Kong Christians Pantebrev til Lybekkerne paa Kiel By og Slot.

8. Octbr.

1469.

In deme namen godes amen. Van dessuluen gnaden wii CRISTIEREN, der riike Denemarken Sweden vnde Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertoge to Sleszwik, greue to Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst &c., bekennen vnde betugen opembare in vnde myt desseme breue vor alle den de ene seen horen edder lesen, dat wii alze eyn greue to Holsten vor vns vnse eruen vnde nakomelinge, greuen darsulues, myt wolbedachtme mode vryeme willen vnde riipeme rade vulborde vnde willen vnser leuen getruwen redere der erscreuene vnser lande Sleszwiik Holsten vnde Stormaren vnde alle der jennen, der ere vulbord vnde wille darto behorende was, rechte vnde redeliken hebben vorkofft vppegelaten vnde vorlaten, vorkopen vplaten vnde vorlaten iegenwordigen in krafft desses breues den ersamen vnde vorsichtigen mannen borgermesteren vnde radmannen der stad Lubeke eren borgeren jegenwordigen vnde tokomende vnser stad vnde slot tome Küile myt den dorperen vnde mölen darto behorende vnde allen anderen tobehoringen, alze de in eren enden vnde scheden bynnen vnde buten belegen zind, myt alleme rechte vnde richte, hogesten myddelsten vnde sidesten in hals vnde in hand, myt aller grunt, droge vnde nath, myt allen ackeren

wisschen weyden holten busschen broken, myt der jacht vnde myt allen wateren diiken vnde seen, myt allen tovloten vnde affvloten, myt den visscherye, myt der hauene, de Kylre vorde genomet, myt deme strande vnde sunderges myt allen herligheden vryheiden vnde nutticheiden, myt allen renten pachten beden denste denstgelde vnde myt deme rokhone vnde alleme orbere, also vry vnde herliken also vnse zeligen vorfaren vnde wii de ye vryest vnde herlikest hebben gehat vnde Hans Rantzow de nu jegenwordigen in besittinge vnde gebruket hefft, dat zii in desseme breue benomet edder vmbenomet, nictes buten bescheden, vor sozsvndetwintich dusend sozshundert viffvndeachtentich mark lubesch, de wii van en to vnser genoge vull vnde all entfangen vnde vort in vnse vnde vnser erscreuen lande nottrostige nuth gekeret vnde utegeuen hebben, vorsakende aller behelpinge ghestlikes effte wertlikes rechtes, der vorscreuene betalinge, dat wy der nicht entfangen hebben effte dat vns sodane gelt nicht togetellet were, edder dat sodane stad vnde slott tome Kyle bouen desse vorscreuen summe geldes noch ens so gut vnde beter weren, dat wii vmme de nabetalinge der beteringe to ewigen tiiden nicht spreken effte darvp saken willen. Vnde wii vor vns vnse eruen vnde nakomelinge, greuen to Holsten, hebben vorlaten vnde vorlaten den rad tome Kyle eren borgeren vnde inwoneren sodaner eede alze ze vns hebben gedan, vnde wisen ze an den rad to Lubeke alze an ere rechten herschup, vnde willen dat ze en eede vnde huldinge don, truwe hold vnde horsam zin, gelijk ze vns vnde vnser vorfaren gedan vnde gewest hebben, alle de wile de van Lubeke den Kyll kopeswisze hebben. Vnde wii hebben de erben. borgermestere vnde radmanne der stad Lubeke vnde ere borgere settet gewiset vnde geforet, wizen voren vnde setten ze in krafft desses breues in de hebenden were rouweliken brukinge vnde vredesamen besittinge der erscreuen stad vnde sloten myt allen vorscreuen tobehoringen, also dat ze der kopeswisze bruken vnde neten mogen vnde scholen na ereme willen. Wii willen vnde scholen ok en desuluen gudere vry holden, der rechte waren, beschermen vnde entweren vppe vnse eghene koste arbeit vnde euenture vor alle ansprake to sage vnde bewernisse enes iewelken de darup to sakende effte to segende hefft vnde vor recht komen will, so vakene des deme rade to Lubeke vnde eren borgeren not vnde behouff werd vnde ze vns darto esschen. De borgere vnde inwonere tome Kyle vnde de vndersaten der herschup darsulues scholen vnde mogen ok vnder vnser bescherminge in vnser landen to vnde aff, wor ze willen vnde wo en dat nutte vnde beqweme is, in guder velicheit vmbhindert vnde vmbeschattet van vns vnde den vnser, so vere ze des myt walt vnde vnrechte nicht en vorkeren, wanken vnde vorkeren wedder vnde vorth, doch vns beholden van en vnse wontlike tolen. Vnde de lude der erscreuen gudere scholen vnde willen wii vorbidden beschermen vnde vordegedingen, gelijk vnser anderen luden vnde guderen, vnde de noch myt bede denste schattinge effte jeniger anderen vmplicht beswaren effte belasten. Wii vnse eruen vnde nakomelinge noch iemant van vnser wegen scholen effte willen deme erben. rade to Lubeke edder eren borgeren in den bouenscreueñ guderen nyner-

leye wedderstal hinder effte moyennisse don edder don laten hemeliken effte openbare alle de wile ze de gudere kopeswisze in eren weren hebben, men en darane alle ding duden vnde keren to deme besten. Weret auer dat krich twidracht edder vnwille twisschen vns vnsen eruen vnde nakomelingen effte guden mannen vppe de enen vnde deme rade der stad Lubeke vppe de anderen ziiden entstunden, dat god nicht en wille, daromme scholen ze der erscreueñ gudere myt eren tobehoringen vnde ok de erscreuen houetsummen nene wiisz konen vorbreken vorwerken edder vorlesen. Wurde en ok de erscreuen stad effte slott van qwademe anvalle aff gesleken edder mit walt aff gedrunge effte aff gewonnen, dat god affkeren wille, so scholen vnde willen wii vnse eruen vnde nakomelinge sulke walt helpen affkeren vnde en hulpe vnde biistant to donde sulke stad vnde slot wedder to wynnende vnde to erer hand wedder to bringende, desuluen stad vnde slot en helpen beschutten vnde beschermen to der van Lubeke besten na vnsen besten vormoge, welket wii doch ok jegenwordigen vnser ridderschup vnde manschup ime hertichriike vnde greueschuppen erbenompt in vnseme affwesende beuelen, wannere ze darup angelanget werden van den van Lubeke erbenompt to donde ane alle liist helperede vnde geuerde. Wii hebben vns vnsen eruen vnde nakomelingen de macht beholden, dat wii alle jare in den achtedagen sunte Martens, wan vns dat beqweme is, de erscreuen stad vnde slot myt eren tobehoringen wedderkopen vnde lozen mogen, wannere wii vnse eruen effte nakomelinge dorch vnse openen besegelden breue deme rade to Lubeke den wedderkop eyn gantz jare touoren witliken hebben vorkundiget, vnde vppe de vorkundigeden tiid scholen vnde willen wii vnse eruen effte nakomelinge den van Lubeke de erscreuene sozvn detwintichdusend sozhhundert vifvndeachtentich mark Lubesch in ener summen bynnen der stad Lubeke in guden grouen pagymente alze darsulues tor tiid genge vnde geue is, vthgescheden alle hole gelt, gutliken vornogen vnde betalen. Wannere ok wii vnse eruen vnde nakomelinge sodane gelt den van Lubeke vornogen willen laten, so scholen ze de vnse velich bii ze to komende myt sulken gelde velich bii ene to wesende vnde velich wedder van dare to komende geleyden vnde veligen. Weret ok dat van den erscreuen guderen wes vorsettet were, dat de van Lubeke lozende wurden, dat mogen ze to der erscreuen houetsummen reken: welk wii en gelijk vnde myt den houetsummen ok betalen scholen. Wii willen ok dat de van Lubeke in deme slote tome Kyle vnde zinen tobehoringen vorbuwen mogen dusend mark, vnde wan de vorbuwet zin, darna mogen ze noch darane alle iar vorbuwen vefflich mark de wile ze den Kyl hebben in mathen vorscreuen. Willen ze dar embouen wes meere darinne vorbuwen, dat schal nicht scheen sunder vnse vnser eruen effte nakomelinge willen vnde vulbort. Vnde wan desse losinge vnde betalinge so vruntliken gescheen is vnde ze ere orbare vnde pacht, olt vnde nye, van den guderen tor noge geboret hebben, so scholen de van Lubeke vns vnsen eruen vnde nakomelingen, greuen to Holsten, sodane vorscreuen stad vnde slot myt allen eren tobehoringen vry qwüith vnde vmbeworen vns vnsen eruen vnde nakomelingen, greuen erbenompt, wedder ouer antworten.

Alle vorscreuen stucke vnde artikele sampt vnde besunderen louen wii koningk Cristieren vor vns vnse eruen vnde nakomelingen den erben. borgermesteren vnde radmannen to Lubeke eren borgeren vnde nakomelingen in guden truwen myt gantzeme glouen stede vast vnde vnuorbroken to holdende sunder alle insage vnde argeliist, ok nyner vthneminge were effte behelpinge hyre entegen to brukende effte to netende, darmede desse vorkopinge vnde kop ere vorwaringe edder desser breff gekrenket effte gebroken mochten werden na ghestlikes effte wertlikes rechtes esschinge. Des to merer orkunde sekerheit vnde vorwaringe hebben wii koningk Cristieren alze ene hertoge to Slezwiik vnde greue to Holsten vor vns vnse eruen vnde nakomelinge, hertogen vnde greuen darsulues, vnse koninglike secret, des wii hiir to bruken, myt guden vryeme willen witliken hengen heten an dessen breff, den wii Gerd greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, des obgenanten vnser gnedigen leuen heren koninges broder, in allen sinen vorscr. artikelen vnde puncten gentzliken mede hebben beleuet vnde beuulbordet vnde dar entegen nicht denken to komende effte to donde. Des tore bekantnisse vnde sekerheit hebben wii vnse ingesegel mit gudeme vryeme willen mede angehenget laten dessemsuluen breue. Vnde wii Nycolaus Reuentlow ritter, Gotschalk van Aleuelde, Clawes, Keye vnde Hans Rantzouw heren Schaken soens, Benedictus van Aleuelde to Doringe, Luder Rumor, Dethleff van Bokwolde, Henningk Pogwisch here Benedictus soene, Clawes Hinrik Benedictus vnde Detleff van Aleuelde here Johans sone, Wulff Pogwisch Hanses sone, Henneke vnde Otte Walstorp, Matthias Rathlouw, Henneke Stake vnde Diderik Blome, knapen, des obgenanten vnser gnedigsten leuen heren koninges Cristierns, alse enes hertogen to Sleszwik vnde greuen to Holsten, radgeuen, bekennen vnde betugen opembare mede in desseme breue, dat desulue vnse gnedigeste leue here alle vorscreuen stucke vnde artikel samptliken vnde besunderen myt vns vnde vele meere anderen ziner getruwen radgeuen vnde guden mannen hefft gehandelt, dat wii alle mede beuulbordet vnde beleuet hebben. Des ok to vurder bekantnisse vnde witlicheit hebben wii na hete vnde beuele vnser gnedigen heren erbenompt vnse ingesegele myt gudeme vryeme willen hengen laten an dessen suluen breff. Gegeuen bynnen der stad Lubeke na der gebord Cristi vnser heren dusend veerhundert jar, darna ime negen-vndesostigsten, ame sundage vor sunte Dionisii daghe.

(De 2 fürste Segl fattes, de övrige 19 ere tilstede.)

156.

Forlig imellem Kong Christian og hans Forlovere i Hertugdömmene.

8. Novbr.

1469.

Wii CRISTIEREN van godes gnaden to Dennemarken Sweden vnde Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertoge to Sleszwiik, greue to Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst, don witlik opembare betugende in vnde mit desseme breue vor alsweme: alze twisschen vns vppe ene, vnde den duchtigen knapen Benedictus van Aleuelde, Dethleff van Boekwolde vnde Henning Poggewisch, sendeboden der ghemenen vnsere leuen getruwen ritterschop vnde manschop vnsere lande Sleszwiik Holsten vnde Stormaren, vppe de anderen siide, eyn recessz to Kopenhauen in vnseme riike to Dennemarken ame dunredage na sunte Johannis dage decollacionis deses iegenwordigen jares vorramet vnde vullentogen is, vnde vormiddelst demesuluen recessz vns myt wolbedachtme rade vnsere leuen getruwen redere darto vnde in gegeuen hebben personliken mit deme alder ersten in vnse lande Sleszwiik vnde Holsten to komende vnde denne vorder sunder vorleggent vnse hetere vnde louere van schulden vnde schaden, dar ze van vnsere wegen ingekomen zin, in drechliken tiiden vnde stunden to benemende na irkantsnisse der erwerdigen in gode vedere vnde heren, heren Johannis to Arhusen, Nicolai to Sleszwiik, Magni to Odenzee vnde Alberti to Lubeke, bisschoppe, vnde der ersamen radessendeboden der stede Lubeke vnde Hamborch in sodanen recessse vorludet, vnde ok efft wi iemande van den heteren vnde loueren edder anderen guden mannen der ergescreuen vnsere lande worumme beschuldigen wolden, offte ienige tosprake to ene, edder ze wedder tegen vns hedden, dat desuluen schedesheren scholen fulle macht hebben sodanent in vruntschuppen effte rechte bii to leggende, vnde de lande vnde inwonere darsuluest in allen puncten to eendracht vnde to vreden stellen vnde id so to vorfogende, dat eneme isliken in den ergescreuen landen zine priuilegia vnde vriheide gehouden werden vnde dergelijken ere besegelden breue &c. vnde vurder to donde allent alze in demsuluen recessz begrepen vnde van vns to bescheende darinne beleuet is, vnde nu darumme in vnse land Holsten hiere vpp vnse slot Segeberghe zin gekomen, dar de erben. schedesheren na mennichuoldigeme vliite lange tiid vnde grotme arbeide, twisschen vns vnde der gesechten vnsere ritterschop vnde manschop bescheen, noch tor tiid nictes hebben vthgesproken in vruntschuppen edder rechte na lude des recesses erbenomet, vnde wii vns vmme merkliker anliggende zake willen buten vnsere riiken to bliuende ane groten vndrechliken schaden lenger nicht mogen entholden: so hebben wii mit wolbedachtem mode na rade vnsere leuen getruwen redere datsulue vorgerorde recessz vorlenget vnde prorogeret, vorlengen vnde prorogeren dat iegenwordigen in krafft vnde macht deses breues van nu an giffte deses breues wente vppe sunte Martini dach erstkomende vort ouer eyn gantz jar to durende vnde to bliuende in allen vnde isliken zinen puncten vnde artikelen, alze id

nu steyt, so beschedeliken, dat wii scholen vnde willen in der middelen tiid namliken vppe sunte Walburgis dach erstkomende, edder vmmetrent vor Walburgis, mit den ergesechten vnsen heteren loueren vnde gantzer ritterschup vnde manschup enen veligen vorplichteden rechtdach to Segeberge holden, vnde denne den dach den schedesheren vnde der manschup heteren vnde loueren vorbenomet tiitliken genoch touoren vorscriuen, vnde dare in egener personen erchinen, id en sii denne dat wii behafftet zin mit wichtigen zaken, de vns billiken na enes iewelken guden mannes gutdunkende darvan mogen vnde scholen ime rechten entschuldigen. Vnde wo de so vor ogen weren, denne beleuen wii sodannen dach vppe vnsen leuen vrouwen dach natiuitatis erstuolgende to holdende. Gheuen darup den vorscreuen schedesheren, oft ze twisschen vns vnde den ergenanten vnsen heteren loueren ghemenen ritterschup vnde manschup de vruntschup nicht worden vindende, vullenkomende vnde gantze macht, vnde willen ze ok darto vormogen, dat ze vppe demsuluen dage vppe alle vnde iewelke puncte vnde artikele in deme ergedachten recessz vorludet vnde begrepen, beyder parte vnde enes iewelken vnsen hetere louere ritterschup vnde manschup klage vnde wedderklage myt alle eren antworten insagen wedderreden, also dat beyden parten beleuet vnde beqwemelikest werd zin, muntliken edder scriffliken vor to geuende, scholen vorhoren vnde recht darvp uthspreken vnde affseggen. Vnde wes also vormiddelst densuluen schedesheren edder den meisten parte van en, doch dat de radessendeboden van Lubeke ene vnde de van Hamborch ok ene stemme hebben, in vruntschup effte vor recht affgesecht vnde uthgesproken werd, vnde darto ghemenliken alle vnde iewelke puncte vnde artikele in desseme breue begrepen mit sampt deme recessz to Kopenhauen vorramet vorberord, nu vorlenget vnde prorogeret, scholen vnde willen wii den van stunt beleuen vnde nynerleye wisz dar entegen komen, men stede vast vnde vnuorbroken gensliken holden bii vnsen koningliken truwen vnde louen: welk wii hetere louere ghemene ritterschup vnde manschup der erscreuen lande ok so stede vast vnde vnuorbroken bii truwen vnde louen to holdende louen dergeliken. Weret auer dat den schedesheren de zak to swar to wesende beduchte vppe dersuluen dachstede recht darup to sprekende, so mogen ze ziik des rechten beleren wor ze willen, vnde dat vor aller godes hilgen dage negestuolgende to Segeberge scholen uthspreken. Effte ok eyn edder meere van den schedesheren van merklikes anvalles vnde vorhindinge wegen to sulkeme vorscreuen dage nicht en quemen, denne scholen vnde willen wii mit sampt vnsen heteren loueren ghemenen ritterschup vnde manschup vorscreuen van stunt an, sunder vorder vorleggent, enen anderen in des affwesendes stede schicken. Ifft wii vns auer to beyden ziiden so deshaluen nicht mochten vor-enigen, so schal id darumme ghan na irkentnisse der schedesheren. Wii scholen vnde willen ok desuluen vnse hetere vnde louere ghemene ritterschup vnde manschup samptliken vnde besunderen bii eren vryheiden rechticheiden vnde priuilegien bii macht beholden, vnde dergeliken ere besegelden breue; id en sii dat dar ienige breue weren, dat redelike insage tegen were: dat schal stan to

irkentnisse der schedesheren na inneholde des ergenanten recessz. Wii willen vnde scholen ok de genanten vnse hetere vnde louere ghemene ritterschup vnde manschup to eren rechten vorbidden vordegedingen vnde beschermen, alze vnse leuen getruwen gehuldigeden manne vnde vndersaten, vnde ze scholen ere pande, de zin in sloeten leenen edder anderen guderen de ze in weren hebben, rouweliken vnde vredesamliken bruken vnde beholden, vnde en darane nyne vorhindinge don edder don laten effte van iemande tostede to donde. Were des ok wes geschen, willen wii vorfogen vnde vorscriuen dat sulkent gebeteret vnde affgestellet werde, vnde de erscreuene vnse ghemene ritterschup vnde manschup scholen ok de ghemenen ingesetene der erscreuen vnser lande, he zii borger effte bur, bouen recht nicht vorwalden. Wii scholen vnde willen ok bii deme eddelen vnde wolgebornen vnseme leuen brodere, heren Gerde greuen to Oldenborch &c., so vorfogen vnde bestellen, dat vnse hetere louere vnde andere gude manne van sodanes nastanden geldes wegen, alze wii eme van dessen vnser landen noch schuldich zind, vngemanet vnde vnangelanget bliuen scholen. Des tor witlicheit vnde vorwaringe, vnde dat wii beyde parte dat so holden willen in allen puncten stucken vnde artikelen bii truwen vnde louen alze bouenscreuen steit, hebben wii koningk Cristieren vnse koninglike secret, vnde wii Goslik van Aleuelde, Clawes Rantzouw, Benedictus van Aleuelde to Doringen, Henning Poggewisch, Claues van Aleuelde vnde Dethleff van Bokwolde, hetere vnde louere vnser gnedigen heren koning Cristierns obgemeld, van vnser aller vnde der ghemenen hetere vnde louere ritterschop vnde manschop wegen in den erscreuen landen Sleszwick Holsten vnde Stormaren beseten, vnse ingesegele witliken gehenget vor dessen breff, der twe zin al enes ludes, daraff wii koning Cristieren den enen, vnde wii hetere vnde louere den anderen hebben in vorwaringe. Geuen to Segeberge na der bord Cristi vnser heren dusend veerhundert ime negen-vndesostigesten jare, ame mytweken vor sunte Martens dage.

(Seglene ere tilstede, med Undtagelse af det 1ste — Kongens — der ikke synes at have været trykt paa den vedhængende Seglrem.)

157.

Forlig imellem Kong Christian og hans Broder Grev Geert.

10. Julii.

(Papirsbrev.)

1470.

Wytlik zy allen dar desse schrift vorekomende werd, dat na vnser heren bord xiiij^e in deme souentigesten jare ame dingsdage vor Margarete der hilgen juncfrouwen dage wart by der

bruggen tor Sorke twischen deme irluchtighesten hochgebornen fursten vnde heren heren **CRISTIERNE** to Denmark Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koninghe, hertogen to Sleszwick, greuen to Holsten Stormarn Oldenborch vnde Delmenhorst, vppe ene, vnde deme eddelen wolgebornen heren heren Gherde, greuen to Oldenborch vnde Delmenhorst, siner gnaden brodere, vppe de anderen syden, vormydelst den erwerdigen in gode vederen heren Niclawesze vnde Magnesze to Sleswiik vnde Odensee bischuppen vnde den ersamen heren Hinrike Murmestere borghermestere vnde Jacobe Scrimere [Scriuere?] radmanne to Hamborch vmme allen vnwillen vnde schelinghe der lande Sleszwiik Holsten vnde Stormarn, myd alle deme dat dar ane cleuen mach, ock mede rekenschup vnde breue andrepende en twischen wesen, in naschreuener wyse vpgenomen vnde vorhandelt vnde ame mydwekene dar neghestuolgende darsuluest gedegedinget vnde ghesloten. Interste hefft de erben. here koningh Jurgen Krummediken vnde Detleff Gronewolde vnde alle andere heren Gherdes denere, de in dessen myddelentyden gefangen weren, de wile dat de irluchtigheste hochgeborne furstinne vnde frouwe frouwe Dorothea to Denmark &c. koninghinne Segheberghe hefft ingenomen, myd eren guderen, vnde ock wes here Gherd vorg. dar vppe hefft, qwiith leddich vnde los gegeuen eme vnghehinderd tovolgende. Dergeliken hefft here Gerdh vorg. de borghermestere van Ripen vnde andere, de he in dessen myddelen tyden deme heren koninghe affgegrepen hadde, ok qwiith leddich vnde los gegeuen myd erer haue vnde guderen. Item dat de vorg. heren beyde alle vorg. sake settet hebben by desse naschreuen schedesheren, also by de erwerdigen in gode vedere heren bischuppe erben., den erwerdigen heren Alberde bischuppe to Lubeke vnde by de ersamen rede vnde sendebaden der ersamen van Lubeke vnde Hamborch, so dat de vorg. schedesheren ame vrydaghe vor sunte Marie Magdalenen daghe erstkomende bynnen Hamborch wesen scholen des auendes in der herberghe, vmme des neghesten daghes de sake vorg. antofangende vnde also men erst kan vor vnser leuen frouwen daghe assumptionis erstuolgende in fruntschup iffte rechte touorschedende. Vnde ifft desse sake in fruntschup sik nicht vynden konde, denne wes de meste deel der erg. schedesheren vor recht seggende werden, dat schal entliken vngeschulden by voller macht bliuen, vnde de erg. beyden heren willen de vorg. schedesheren sodant vorberord antonemende anuallen vnde in dessen myddelen tyden vormogen. Item hirup schal men Segeberghe Petere van Aleuelde vnde de borch Rendesborch Detleff Swaff edder eneme anderen gudenmanne, den de heren beyde dar to vthkesen vnde beleuen, der erg. heren beyde to truer hand ouerantwarden, bet de vorg. schedesheren den vthsproke gedan hebben van Segheberge vnde Rendesborch, welke vthsproke in den ersten achtedagen scheen schal, vnde dar neghest de vthsproke van den anderen saken. Vnde weme van den beyden heren de erg. schedesheren de borge toseggen, deme scholen Peter vnde Detleff, edder de Rendesborch hefft, de erg. borge gudliken ouerantwarden in alleme wesende also de nu sind ane alle geuerde. Vnde hirup so hebben sik de beyden heren vnder malkander vorsecht in guden truwen vnde louen

erer en deme anderen in alle dessen vorg. puncten nergene ane wesende to vorfange vnde genoch todonde densuluen, dat ock alle dingk van erer vnde der eren wegene in gude stan schal sunder alle arch. Item weret ok, dat god vorbede, dat desse sake in fruntschup nicht gheuleghen wurden in dessen middelen tyden, iffte des rechtens vthsproke van den schedesheren nicht enschege, denne so schal Peter van Aleuelde deme erg. heren koninghe Segheberge, vnde Detleff Swaff, edder de de borch Rendesborch hefft, desuluen borch in sodaner schickinge alsoe de nu sind, sunder alle inholdent wedder inantworten, vnde dat de here koningh de stad Rendesborch innemen schal in aller mathe alsoe he se nu hefft vnde dar ane schal noch enwil here Gherd vakene eme nenen hinder ifft wedderscal ane don. Vnde welk van den beyden heren den anderen veyden wil, schal eme twe daghe touoren dat willik don na der tiid wan de borge vorantwardet sind. Item so scholen vnde willen ok desse vorg. beyden heren vppe den vorg. vrydach vor Marie Magdalene alle rekenschup, breue, edder warastighe copien vnde allent wes se to eren rechten denken tobrukende darsuluest tor stede hebben, vnde darsulues de erg. beyden heren in eghener personen jegenwardich wesen willen. Item so en scholen ok in dessen myddelen tyden Segeberghe vnde Rendesborch furder nicht ghefestet werden wan se nu sind. Item wanner desse vorg. heren beyde in fruntschup ifft rechte alsoe vorg. is vorscheden sind, wil de vorg. here Gherd alle sake twischen eme vnde den gudenmannen desser lande by den vorg. heren koningh, sinen leuen heren vnde brodere, vnde by de vorg. schedesheren in fruntschup ifft rechte, na legenheyd der sake, alsoe id suslange wesen hefft vnde nu is touorschedende, gherne setten vppe desuluen tiid vnde stede, souerne se de sake dar vorscheden willen. Tho merer sekerheyd vnde beleuinghe, dat id alsoe vorg. is so gedegedinget vnde besloten is, synd desser recesses tve enes ludes vnder der erg. heren koninghes vnde greuen secrete vnde ingesegel nedden vppet spacium vorsegeld ghedrucket vnde by en in guder vorwaringhe. Schreuen vppe jare vnde daghe alsoe bauenschreuen steyd.

L. S.
R.

L. S.
D.

158.

Et Vidnesbyrd om Kong Christians Forligsforslag til Grev Geert og dennes Fængsling.

1470.

16. Julii.

Wii **Māgnus** to Odensee, **Albrecht** to Lubeke van godes gnaden bisschoppe, **Jens Brostrop** vnnses gnedigeñ heren des konninghes cantzlere, **Erich Ottese**, **Claues Reuentlouwe**, **Correusiz Rennouwe**, **Detleff Reuentlouwe**, rittere, **Clawes Rantzouwe** heren **Schackensone**, **Luder Rumor**, **Eggerd Heesten**, **Detleff van Bockwolde**, **Diderick Blōme**, **Wulff Poggewisch**, **Mathias Ratlouwe** vnde **Otte Walstorpp**, knapen, doen witlick bekennen vnde betugeñ apembare vor alszweme jegenwardigeñ vnde tokomende, dat wii bii vnnseme gnedigesten heren, heren **CRISTERNEN** to Dennemarcken Sweden Norwegene der Wende vnde **Goten koninge**, hartogen to **Sleszwiigk**, greuen to **Holsten Stormaren Oldenburg** vnde **Delmenhorst**, weren vppe deme slote to **Segeberge** vppe den nedderschreueñ dach, dar vns sine koninglike gnade to irkennende gaff wo de eddele vnde wolgeborenn here **Gherd greue** to **Oldenburg** vnde **Delmenhorst**, syner gnade broder, vakeñ vnde vele ouerbodich hedde gewest synen koningliken gnaden rekenschopp to donde van wegene der lande **Sleszwiigk Holsten** vnde **Stormaren** erbenomet. Alze sine gnade do hir siick in desse lande vogede vnde vppe **Segeberge** qwam, eisschede he van syneme brodere rekenschop, der syn broder here **Gherd greue** ergenant eme do vor was vnde sede, he wolde des dach hebben veerteyn dage. Also vns ock furder vnnse gnedigeste here berichtede, hadde de vorgenant here **Gherd vnnser gnedigesten frouweñ**, frowen **DOROTHEAN** to Dennemarcken Sweden Norwegene der Wende vnde **Goten koningynneñ**, hartogynnen to **Sleszwiigk**, greuinnen to **Holsten Stormaren Oldenburg** vnde **Delmenhorst**, eynen breff vorsegeld eyne truwe hant to holdende in **Rendesborg** mit sinen tobehoringen, vnde sodanne truwe hand hedde vnnse gnedigeste frouwe ergenant vppe de suluen tiide van heren **Gherde geeisschet**, der he er scholde vth gegan hebben &c. So was he dessulueñ nachtes wech gereden van **Segeberge** sunder wete vnde willeñ vnnses gnedigesten heren koninges, vnde sine vndersaten sinen gnaden vnder ogen to reizende &c. Also beuol bath vnde begherede van vns syn koninglike gnade siner gnade werff to gande an syner gnade brodere heren **Gherde** vorgenant do sulues iegenwardich in eyne anderen zale, vnde beuol vns also to seggende. Also sine gnade eme dat hartochriike to **Sleszwiigk** vnde greueschoppe **Holsten** vnde **Stormaren** in groteme gelouen vnde truwen beualen hedde vppe rekenschop in affkortinge siner gnade schulde, vnde beuol vns furder to weruende, he sinen gnaden solke sine lande vnde lude slote vnde stede wedder ouer antworden wolde in so gudeme truwen vnde louen, also sine gnade eme de beuolen hedde, vnde wolde siner gnade kost teringe moyge vnde vmake vordregen. Allent men dir kennen konde sine gnade eme na rechter rekenschop plegende effte plichtich were, wolde sine gnade eme gutliken to dancke entrichten vnde vornogen effte

ock nogafftighē vorwisen vppe tiide vnde stunde, er syne gnade vthe dessen landen reyszede. Vnde vppe dat he eme broderliker leue wolde geneten laten vnde sine lande vnde lude lete volgen vnde lenger nicht entholdeñ, scholde sinen gnaden dar teyn dusent marck effte mehre nicht ane letten bouen alle rekenschop, wo he eme billiken an hant ginge. Welke werue to weruende vns sware weren antonemende: jodoch so nemen wii se ouer vns, vnde gingen dar wii den suluen syner gnaden brodere heren Gherde erbenomet funden, vnde geuen eme solke werue vor; wor vppe wii nicht endigen vornemen konden, kemen wii wedder to vnnseme gnedigen heren obgenant, inbringende wes vns geantwordet was. Alsus gingen wii mit desseme werue drie ouer to siner gnade brodere heren Gherde erbenomet besokende, vnde konde vns doch mit nichte endigen bediigen. Tome veerden male beuoel vns de erben. vnnse gnedige leue here koningk &c. noch eyns eyn solket to weruende vnde furder siner gnade broder to seggende vnde eme vormanede der broderliken truwe, de se malkandere yo plichtich weren, antosehnde dat se yo vnder eneme moderliken herten gelegen hedden vnde eynes blodes weren, vnde bath vmme godes vnde siner werden leuen moder, der hilgen juncfrouwen Marien, willeñ synen gnaden vngemakes vordregen wolde vnde entheuen, vmme der lande vorderff vnde blotstortent to vormidende, vnde antworden eme sine lande vnde lude wedder ouer in so gudeme louen vnde truweñ also sine gnade eme de beualen hedde. Weret ouer, he deme so nicht en dede, so moste he gan dar ene syne gnade hebben wolde: welket ouer yo mit nichte frucht inbringen wolde, sunder begherde vnde bath here Gherd obgemelt sine gnade eme sulueñ to worden wolde. Tome vefften male kam syne gnade personlick vnde wii sampt mit eme vnde gaff alle werue, also vorschreuen steyt tome veerden male, vnde ene vormanede mit velen sachtmodigen leffliken worden, des synen gnaden doch furder nicht bediigen mochte noch konde. Dar nechst beuol vnnse gnedige here obgenant achten syner gnaden gudemanneñ synen broder to vorwarende, warnede ock syner gnade broder, dat he eme, vmme blotstortinge to vormidende vnde der lande vnde lude vorderff*, er he syner gnade lande lude slote vnde stede wedder in wehren hedde, nicht dechte to vorlatende: sine gnade wolde eme doch vornogeñ wes he eme na rechter rekenschopp plegende were. Vnde hebben des tore tuchnisse vnnse ingesegele vnde secrete williken heten hengen nedden an dessen breff, de gegeuen is to Segeberge ame mandage nechst na diuisionis apostolorum, na Cristi vnser heren geburt veerteynhundert, darna ime souentigsten jare.

(12 Segl ere tilstede, 11te og 12te fattes.)

*) I Originalen staaer: *lande lude vnde vorderff &c.*

159.

Forliig mellem Kong Christian og hans Broder Grev Geert om dennes Lösladelse.

1470.

3. August.

Wii CRISTIEREN von gots gnaden tho Dennemargken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningh, hertogh tho Sleszwiik, greue tho Holsten Stormaren Oldemborg vnde Delmenhorst, vnde GHERD tho Oldemborg vnd Delmenhorst greue, don witlik vnde opembare vor alszweme, vor vns vnnse eruen vnd nakomelinge, dat wii mit vryheme willen wolbedachtme mode vnd ripeme rade sulke schelinge, alle desser lande haluen twisschen vns irresen is, vorramet bedeghdinget vnd to eneme vullen ende gesloten so hiir na gescreuen steit. Int erste dat wii Gherde greue obgenant dat hertoghrike to Sleszwiik vnd greueschuppe Holsten vnd Stormaren, stede slote darinne belegen, mit aller herlicheid vnd tobehoringe, de wii von deme obgenanten heren koninge, vnsseme leuen heren vnd broder, in pandeszwise vor solken summen, he vns desser syner lande haluen noch nastande vnd plegen was, beualen hadde, sick doch rekensschop synen gnaden dar aff to donde vnde de truwe hant darane behelt, vnde wii vryhest von eme entfangen hebben, nictes buten bescheden, strax mit den alderersten wedder auerantwerden willen sunder alle behelpinge hinder effte hulperede. Ok willen wii Gherd greue vpgenant qwith schelden leddich vnd lösz laten vnde vorlaten alle vnde islike, de vns vnde vnsen eruen in dessen landen pandhuldingen gedân hebben, aller eede vnd huldinge, vnde vorwisen se weddervmme an vnsen gnedigen leuen heren vnd broder obgenant also an eren rechten erfheren vnde syne eruen sick to holdende vnde natorichtende. Vnde wannere dith vorbescreuen, so bouenscreuen steit, vullentogen is, vnde wii Cristieren koning ergenant vnnse lande stede slote vnde lude, also he de nu fryhest in weren heft, weddervmme entfangen vnde in weren hebben in vorbescreñ wise, willen wii vnd scholen denne vnses leuen broderes rekensschop horen, twisschen dith vnde vnser frouweñ dage natiuitatis erstkomende, so vorsekeren vnde vornogen, wes wii vnd de vnsen eme na rechter rekensschop plegende sin, so dat vnnse breue vnnseme brodere obgenant gegeuen furder inholden. Dergeliken willen wii Gherd erbenomet vnnseme leuen heren vnd broder vnd den synen weddervmme dôn. Item willen wii Gherd greue ergenant vnd vnsse * nakomelinge deme obgenanten vnnseme leuen heren vnd broder siner vnd [siner] nakomelingen landen luden vnd allen anderen, de des to donde hebben gehât edder vordacht mogen wesen, sulke vprichtige vnd redelike orveyde dôn vor allent vns bethereto na datum der orveyde entwischen gewesen heft, dar furder nicht vp to argende in jenigen mathen, dar syner gnade eruen vnd nakomelinge, lande vnd lude, vnd alle de des to donde hebben gehât vnd vordacht wesen mogen, schole

*) Originalen har: *vnsse vnd*.

ane vorwaret wesen. Wii Gherd greue vorgeant willen ok strax der hochgeboren fyrstynnen vrouwen Dorotheen, vnser leuen suster, to truwer hand ouerantworten alle vnd islike vnse breue vnd recessze vppe desse vnnses leuen broderes hertoghryke vnde greuesschuppe drepende vnd ludende, allene behaluen vnse pennighbreue, solange wii vnseme leuen brodere, heren koninge obgenant, rekensschop gedân hebben, vnde wissen vnde breue entfangen hebben vp den nastandigen summen siner gnade vns na rechter rekensschop plegende bliff. Vnde denne so schal desulue vnse gnedige leue vrouwe vnd suster sulkê vnse breue, also se von vns to truwer hand heft, vnseme gnedigen heren koninge vnde brodere vpgenant ouerantworten vnde handlangen. Ok willen wii koningh Cristieren ergenant strax also wii de borge desser lande, de vnse leue broder nu noch in weren heft, von eme efte den synen von syner wegen na inneholde der tzerten angenamet vnd in weren hebben in afkorttinge syner summe, wii eme desser lande haluen plegende sin, vppe gude rekensschop vornogen vnde entrichten tweedusent guder Rinsscher gulden, vnde denne dar negest bynnen soz efte teyn weken vppet lenghste dar neghstuolgende noch likerwiisz veerdusent Rinscher gulden vornogen betalen vnd entrichten, dar wii eme gude vorwissinghe vor don scholen vnde willen dar he ane vorwaret wesen schole, strax also wii de borge annamen vnde entfangen, sunder hinder. Ok willen wii eme vnd den synen gunnen, wes se des eren vppe sulken vnser lande sloten hebben, voren mogen vngehinderte wôr ene des belustet sunder vnser vnd der vnnsen vnde aller anderen, de dorch vnnsen willen don vnde laten willen vnd scholen, hinder vnde togeringe. Wann̄ eyn sulkent so vorscreuen is gantzliken vull vnde all sunder argelist vullentogen is, so dat wii Cristieren koning ergenant de obgenanten vnse lande vryh vor vnnses broderes tosprake weddervnne entfangen vnd in weren hebben, vnde sulke orfeyde vns vnnsen eruen vnde nakomelingen, landen luden vnd byliggeren gescheen is sunder allen intoch, denne so laten wii fryh qwith leddich vnd losz vnnsen leuen broder obgemelten solkere vorwaringe, also wi eme derhaluen nu by vns vorwaret hebben, nach inholde des breues wii eme furder darvp ludende gegeuen hebben. Desses to orkunde vnd witlicheid hebben wii Cristiern koning erbenomet vnse secret an desse tzerten, vnder tween handen gescreuen eyns ludende vth malkander gesneden, witliken heten hengen, vnde wii Cristieren koning vor vns, vnd wii Gherd greue ergenant vor vns in affwesende vnnses ingesegels hebben gebeden heren Magnus to Odenzee, heren Alberte to Lubeke bisschoppe, den eddelen wolgeboren heren Mauricius greuen to Pallmund, den gestrengen heren Erike Otzen, rittere, vnde de ersamen heren Hinrike Castorppe, Hinrik von Stiten borgermeistere, radessendeboden der stad Lubeke, heren Hinrike Murmeistere, Erike von Tzeuen, borgermeistere, vnd here Paridam Lutke radmañ, radessendeboden der stad Hamborg, ere ingesegele mit vnd vor vns tor witlicheit an desse breue to

hengende, de geuen vnde gescreuen sint to Seghberge ame fridage neghst na Petri ad vincula, na Cristi vnnses heren gebord veerteinhunderte jare dar na ime souentighsten jare.

(Seglene ere tilstede.)

160.

Et Vidnesbyrd angaaende det nysanföerte Forlig mellem Kong Christian og hans Broder Grev Geert.

1470.

3. August.

Wii Magnus to Odenzee vnde Albrecht to Lubeke, van godes gnaden bisscoppe, Mauricius greue to Perimunt, Erick Otteson, Delleff Reuentlow rittere, Hinrick Kasstorp, Hinrick van Stuten, borgermestere, nw tor tiid radessendeboden der stad Lubeck, Erick van Czeuen, Hinrick Murmester borgermestere, vnde Paridam Lutke radman, vnde nw tor tiid radessendebode der stad Hamborch, don witlick, bekennen vnde betugen openbare vor alszweme dat wii alze dallingh in jegenwordicheid der hochgebornen vnde irluchteden fursten vnde furstinnen heren CRISTIERNs to Dennemarcken Sweden Norwegen, der Wende vnde Gotten koninge, hertogen to Sleszwick, greuen to Holsten Stormaren Odenborch vnde Delmenhorst, vnde Dorotheen to Dennemarcken &c. koningynnen vnde mer anderen ane vnde ouer weren horden vnde seghen, dat sick de eddele vnde wolgeborenn here Gherd, greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, mit deme ergeuanten heren koninge, vnseme gnedigen leuen holden heren, der schelinge desser lande haluen en entwisschen irresen vnde enstanden, fruntlick vnde leifflick en sleet vnde vordroch na inneholde der zerten vnde breue dar ouer gemaket, vnde vorleet de sulue here Gherd, greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, alle vnde islike mit hande vnde munde vth frigeme herten ripeme rade vnde wolbedachten mode, geistlick vnde wertlick, gudenmanne borgermestere radmanne borgere bure bonden lansten vnde alle andere, de in deme hartochrike to Sleszwick vnde greueschoppe to Holsten vnde Stormaren beseten sint, de eme panthuldinge vnde ede gedan hadden, aller panthuldinge huldinge vnd ede de se eme effte sinen eruen gedan hebben, vnde vorwisede se alle samptliken vnde besunderen wedderwimme an den erben. heren koning sine eruen vnde nakomelingen alze an eren rechten erffheren vnde lantforsten sick to holdende vnde na to richtende, vnde vorsakede erer alle solker panthuldinge vnde ede haluen eme vnde sinen eruen in desses landen besaten, vnde vorwilledede sick nach alleme gebore vppe eyn solket alzo vorscreuen steit durch sick sine eruen effte jement anders nummermer in natiiden to sakende effte se an to

langende, vnde bath vns vpgenante alle samptlick vnde besunderen, wii en solkent also vorgescreuen steit naseggen vnde tughen wolden, vnde alle de eme panthuldinge gedan hadden densuluen heren koning obgenant eren rechten heren sick na to richtende weddervmme wisen wolden scrifflick vnde muntlick, so wi des bekomen konden. Desses to orkunde vnde furder solker vorlatinge vnde vorwisinge witlicheid hebben wii van bede wegene heren Gherdes obgenant in affwesende sines egenen ingesegels vnde tuchnisse dar van to geuende vnse secrete vnde ingesegel witliken heten hengen vor dessen vnser breff. Dit allent is geschen gegeuen vnde gescreuen to Segeberge ame fridage negest na Petri ad vincula, na Cristi vnser heren gebort verteynhundert jar dar na ime souentigestem jare.

(Af de 10 forhængte Segl fattes det 5te, 9de og 10de.)

161.

Grev Geert frigiver Indbyggerne i Fyrstendömmene for deres Pantehyldingseed til ham og henviser dem til Kong Christian.

8. August.

1470.

Wy Gherd to Oldemborch vnde Delmenhorst greue embeden juw ersamen vorsichtigen vnde beschedenen vramen luden, vnser besunderen guden frunden, stalleren borghermesteren radmannen borgeren vnde gantzer menheyd des hertogdomes to Sleszwiik vnde der greueschup Holsten vnde Stormaren vnser fruntliken grute vnde guden willen touoren. Guden frunde, so also gii vns alle samptliken vnde besunderen, na des irluchtighsten hochgebornen fursten vnde heren heren CRISTIERNIS to Denmarken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koninges, hertoghen to Sleszwiik, greuen to Holsten Stormaren Oldemborch vnde Delmenhorst, vnser gnedigen leuen heren vnde broders breues lude vnde inholde, pandhuldinghe dan vnde denst vnde willen also vrame erlike lude gudwilligen bewiset hebben, des wii nw frundliken danken, synd wy mit deme vorg. vnseme leuen heren vnde brodere van sodaner summen weghene in deme pandhuldinghebreue berord gantzer dinghe to eneme vullen ende ouerenghekommen vnde vorliket na lude sodaner breue vnde recesses dar furder vp ghemaket, so dat wy nw allen samptliken vnde besunderen sodaner pandhuldinghe vns ghescheen gantzer dinghe affreden vnde in crafft desser vnser breues vortighen vnde vorlaten vnde wedder an vnser vorg. leuen heren vnde broder myd desseme vnseme breue also iuwen rechten erffheren vnde sine rechten eruen vorwisen. Vnse vakenomede gnedighe leue here vnde broder hefft vns ock van iuwer aller wegene in bywesende der erwerdigen in gode vedere heren Magnes z vnde Alberdes to Odense

vnde Lubeke bischuppe, des eddelen vnde wolgebornen heren Mauriciesz greuen to Perimont vnde der ersamen van Lubeke vnde Hamborch radessendebaden togesecht vnde vorsekerd, dat sin gnade iuw samptliken edder jemande besunderen nenen vnwillen hat effte vnghunst tokeren edder tokeren laten will, deshaluen dat gii vns sodane pandhuldinghe dan vnde to willen vnde byuellik wesen hebben, sunder will iuw dar ane alle dingk keren to deme besten vnde iuw alle also sine leuen vndersaten beschermen vnde by rechte beholden vnde nicht tosteden dat gii in jenigermathe scholen oueruallen vorweldiget edder vorunrechtet werden. Des to furderer tuchnisse hebbe wii vnse ingesegel an dessen vnser breff witliken heten henghen, de gheuen is to Segeberge na vnser heren bord verteynhunderd in deme souentighesten jare, ame midwekene vor Laurencii des hilgen mertelers daghe.

(Seglet er tilstede.)

162.

Grev Geert af Oldenborgs Orfeidebrev til Kong Christian, Hertug Henrik af Meklenborg og Stæderne Hamborg og Lybek.

1470.

21. Septbr.

In godes namen amen. Van dessuluen gnaden wy Gherd to Oldenborch vnde Delmenhorst greue don witlik vnde opembar alsweme vor vns vnse eruen vnde nakomelinge, gheboren vnde vngboren, vnde alle andere de durch vnser willen don vnde laten willen vnde scholen, jegenwardich vnde tokomende, dat wy myd deme irluchtigsten hochgebornen fursten vnde heren, heren CRISTIERNE to Denmarken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koninghe, hertogen to Sleswiik, greuen to Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst, vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere, sulker schelinghe haluen also van des hertogdomes to Sleswiik vnde greueschup Holsten vnde Stormaren de he vns beualen vnde wy in truwen vnde louen van eme entfangen hadden, sinen gnaden doch rekenschup aff todonde in affkortinghe siner schulde, welkere lande stede vnde slote deme suluen vnseme leuen heren vnde brodere vnde den sinen alle weghe apene scholden wesen, so siner gnade vnde vnse breue myd mehr anderen puncten dat furder inneholden, irresen, derhaluen sine gnade vns in vorwaringhe hadde, nu leffliken vorenighet sin, vnde don daromme vnde vmme aller anderen sake willen, de vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere obghemelt, synen landen ifte luden, vnde vns vnde den vnser, vnser landen ifte luden, bet vppe datum desser vnser orueyde in jenighen mathen twischen wesen konden vnde jenich behelp ane wesen mochte, jegenwardigen also

in craft desses vnser breues vor vns vnse eruen vnde nakomelinge deme erg. vnser leuen heren vnde brodere synen eruen vnde nakomelingen landen luden vnde vnder saten, deme dorluchteden fursten heren Hinrike hertogen to Mekelenborch, de siner gnaden hulpe in desser myddelen tiid ghewesen is, synen eruen nakomelingen landen vnde luden, vnde dergeliken den reden der stede Lubeke vnde Hamborch, eren borgeren inwoneren vnde alle den eren vnde erer aller guderen, der weghene dat se vmme vnser leuen heren vnde broders vnde vnser bede willen darmede an vnde ouer ghewest hebben, dat sodane vnwille, de twischen vnseme leuen heren vnde brodere vnde vns irresen was, in fruntliken degedingen bygelecht is, des wy en allen gudliken bedanken, so dat he sik siner erg. lande wedder hefft beualet, iffte wii se deshaluen vordechten edder jenigen qwaden wan to en hadden, vnde allen anderen de des willichte todonde hebben vnde darinne mogen vordacht wesen, ene ware vprichtige cristlike orueyde, vnde laten ene vnde se alle vnde ere eruen samptliken vnde besunderen vrii qwiith leddich vnde l0s vnde nummermer denken noch willen darup vppe des erben. vnser leuen heren vnde broders, siner eruen iffte nakomelinge, rike lande lude de he nu hefft effte krigende werd, vnde dergeliken des hochgeborenen fursten heren Hinrikes to Mekelenborch hertogen erben. syner eruen lande vnde lude vnde alle anderen de wy darane beschuldigen bewanen vnde bedenken mogen, to sakende argende veydende, saken arghen iffte veyden to latende in jenigher mathe. Wy en willen vns* ok myd des vorg. vnser leuen heren vnde broders riken landen luden, de he hefft edder krigende werdet, eme synen eruen effte vnder saten towedder iffte tho schaden nummermere vnder ogen edder myd jenigher qwader vpsate to ewigen tiden vnderwynden iffte bekummeren. Wy willen ok alle besegelde breue, de wy vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere, sinen eruen vnde nakomelingen gegeuen vnde vorsegheld hebben, allerdinghe stede vaste vnde vnuorbraken holden sunder alle behelpinge edder nyghe funde, de de breue krenken moghen in jenigher mathe. Weret ok, dat god verbede, twischen deme erben. vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere, synen eruen vnde nakomelingen, landen vnde luden vppe de enen, vns vnser eruen iffte nakomelingen landen vnde luden vppe de anderen siden na datum desser vnser orueyde jenich vnwille entstunde, de vnwille schege ok in wat mathe he schege, eens edder ok mehr, so scholen wii vnse eruen vnde nakomelinge doch desse vnse orueyde allikewol to ewigen tiden vnuorkrenket stede vaste vnde vnuorbraken holden, vnde to sulker irresener schelinge twe van jeweliker siden kesen, de vns vmme sulke schelinge in fruntschup iffte rechte vordregen. Wat vns beyden parten desuluen vere denne affseggende werden in fruntschup iffte in rechte, dar schal vns to beyden siden wol ane benoghen, sunder allen furderen rechtgank. Weret ok dat jenich here iffte furste vrye greue bannerhere ritter kuape stad borgher iffte bure, hogher iffte sider, een iffte mehr, den erben. vnser gnedigen leuen

*) Dette vns fattes i det Exemplar som her er fulgt, men findes i et andet, tilskrevet over Linien.

beren vnde broder, sine eruen iffte nakomelinge, lande iffte lude, gestlik iffte werlik, in natyden in jenigen mathen veydeden iffte argeden, edder arghen vnde veyden wolden durch jenich behelp effte anlangend gestlikes iffte werlikes rechtes, denne en scholen vnde willen wy noch vnse eruen iffte nakomelinge nene hulpe trost iffte bystand don noch ere hulper edder hulpers hulper wesen iffte werden, noch se husen iffte heghen, beschutten iffte beschermen edder in jenigen mathen sterken. Wy willen ok vnse gnedigen leuen heren vnde broder sine eruen nakomelinghe lande vnde lude, den erben. hochgebornen fursten heren Hinrike, hertogen to Meklenborch &c. de van Lubeke vnde Hamborch vnde alle de eren vnde de jennen de dar ane vordacht mogen wesen, vnde erer aller eruen, daromme dat wy in siner vorwaringe ghewest hebben, nummermere vppen reppen haten arghen veyden edder krenken, noch se haten argen veyden edder krenken laten in jenigher wiis, by vnse eren guden truwen vnde louen vnde vorboringe dusend mark lodiges goldes, de helffte deme irluchtigsten heren keysere tor tiid synde, vnde de anderen helffte deme vorben. hereu koninghe vnseme leuen heren vnde brodere iffte synen eruen, sunder gnade. Dar to hebbe wy vns vorwillet vnde ouergheuen, vorwillen vnde gheuen ouer, weret dat wy desse orueyde edder puncte desses jegenwardigen vnse breues sampt edder besunderen breken edder nicht en helden, des god almechtich nummer en wille, so mach de genante vnse leue here vnde broder koningh vorg. alle schulde schaden teringhe vnde kost, de sine gnade desser lande haluen wedder in sine were to wynnende leden hefft, edder van rekenschup edder wor van dat sy, des he vns to gude vorhenget vnde anstan let, wedder jeghen vns vnse eruen vnde nakomelinge vpleen vnde irfurtheren, vnde wy vnde vnse eruen eme vnde sinen eruen sodane schulde vnde schaden noghaftigen willen vnde scholen betalen, vnde scholen vnde willen furder alle schulde iffte breue, de vnse broder vns schuldich is iffte vorsegheld hefft iffte in nakomenden tiden vorsegelende werd, vorbraken vnde vorboret hebben vnde dar nummermere vnse manen iffte spreken, vnde scholen vnde willen wy allikewol nicht demynner to desser vnser orueyde vorstricket vnde vorbunden bliuen. Wy hebben furder ouergheuen vnde vorwillet, gheuen ouer vnde vorwillen jegenwardich, weret dat wy iffte vnse eruen vnde nakomeliughe desser orueyde vnde vortighinghe so vorgeschreuen is in jenigher mathe nedderuellich wurden, des ouer god almechtich nicht enwille, so mochten alle heren vnde fursten, gestlik vnde werlik, greuen vryen rittere knapen stede ghemente vnde eyn islik ane jenick geuerde vnde vorwaringe vns daromme straffen vnde sik des an vns vnse eruen landen vnde luden irhalen solanghe wy dat noghaftigen vorbod hadde. Vnde wes sik de so sampt edder besunderen an vns vnse eruen iffte landen irhalden, wowol dat id vnuorwaret scheghe, dar ane scholen vnde konen se sik to den eren an vns nicht vrsumen, sunder mogen dat don vnde dan hebben in aller mathe, wo se sik des myd vorsegelden breuen to rechten tiden an vns wol vorward hebben. Wy vorsaken ok vnde gheuen ouer alle behelpinge gestlikes iffte werlikes rechtes, de vns vnse eruen iffte nakomelingen jegen desse vnse

orueyde denen iffte to hulpe komen mochte, dat weren protestaciones edder reuocaciones iniuriarum ad animum vor openbaren schriueren iffte jemande anders bescheen, iffte de noch bescheen mochten, der settinghe diui Adriani vnde mehr anderer vnde der settinghe de dar inne held, dat de slichte vnde enuoldighe vorsakinge nene macht hebben noch van werden wesen schole &c. vnde willen ok nenerleye obsolucien, se sy gestlik iffte werlik, de vns hir enteghen denen mochte, gheneten iffte bruken, se sche in eghener beweginge iffte sche in wat wise se schen mochten. Alle desse vorg. word puncte vnde article, so de in desser vnser orueyde myd alle ereme synne begrepen vnde genommet sind, seggen vnde louen wy Gherd greue vorben. vor vns vnse eruen vnde nakomelinge gheboren vnde vngeboren vnde alle de jennen, de vmme vnser vnde der vnser willen don vnde laten scholen vnde willen, deme erg. vnseme leuen heren vnde brodere, deme hochgebornen heren hertogen Henrike to Mekelenborch &c. erg., ere eruen vnde nakomelingen landen vnde luden vnde den van Lubeke vnde Hamborch vnde alle den eren vnde allen anderen de des vordacht mogen wesen, in guden truwen vnde by vnser eren stede vaste vnde vnuorbraken to holdende sunder jenigherleye behelpinge gestlikes iffte werlikes rechtes nyge funde iffte argelist, also wy desset vorg. alle vormiddelst vnseme vthgestreckeden arme vnde vpperichteden vingheren, sunder jenigherleye fruchten iffte vare, myd gudeme vryen willen vngeheghet vnde vnge dwungen, vppe vnser vryen voten stande, stauedes edes vppe dessen vnser breff lyffliken to den hilgen hebben sworn. Vnde wy Gherd vnde Alff, des vorben. heren Gherdes to Oldemborch vnde Delmenhorst sons, louen vnde seggen opembare myd vnseme leuen heren vnde vadere myd sameder hand vor vns vnse eruen gheboren vnde vngeboren, de vnser vnde allen dejennen de vmme vnser willen don vnde laten willen vnde scholen, desse vorg. orueyde myd alle ereme inholde der vorben. pene sunder alle argelist stede vnde vast vnuorbraken to ewigen tiden to holdende by vnseme guden louen truwen vnde eren. Vnde wanner wy komen to vnser mundigen jaren vnde darto gheeschet werden van vnseme gnedigen leuen heren koninghe vnde vedderen vnde synen eruen, so wille wy desse vorschreue orfeyde besweren vnde beeden in aller mathe also vnse leue here vnde vader so vorgeschreuen steyd ghedan hefft. In tuchnisse der warheyd hebben wy Gherd de oldere vnde Gherd vnde Alff brodere, des vorben. heren Gherdes, vnser leuen heren vnde vaders, sons, vnse ingesegele myd vnseme vryeme willen heten henghen vor dessen vnser vaders breff, de gheuen is vppe Segeberghe na vnser heren bord verteynhundert in deme souentighesten jare ame daghe Mathei des hilgen apostels vnde ewangelisten.

(Alle tre Segl ere tilstede.)

163.

**Grev Geert af Oldenborg erklærer alle de ham af Kong Christian givne Breve
paa Fyrstendømmerne for døde og magtesløse.**

1470.

24. Septbr.

Wy Gherd to Oldemborch vnde Delmenhorst greue don witlik opembare bekennde vnde betugende vore alsweme vore vns vnse eruen vnde nakomelinge, dat wii nach deme vns de durchluchtigste hochgeborne furste vnde here here CRISTIERN̄ to Denmark Sweden Norwegen der Wende, vnde Gotten koningh hertoghe to Sleswiik greue to Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst, vnse gnedige leue here vnde broder, dat vorben. hertogdome to Sleswiik vnde greueschup Holsten vnde Stormaren in truwen vnde louen beualen hadde vppe rekenschup in afkortinghe syner schulde, welkere lande stede vnde slote dar inne belegen deme suluen vnseme leuen heren vnde brodere vnde den synen alle weghe opene scholden wesen, so siner gnade vnde vnse breue dat furder innehouden, daromme sine gnade vns in vorwaringhe hadde vnd sik dersuluen lande wedderomme beualet hefft, derhaluen wy myd eme, so breue darouer ghemaket dat furder innehouden, leffliken vordregen vnd vorenighet sind, hebben daromme myd vryeme willen, rypeme rade vnde wolbedachte mode ouergegeuen vnde gheuen ouer jegenwardigen alle vnde islike besegelde breue vnde dergeliken penningbreue schadebreue serten recesse vnde alle andere breue, wat de ok ghenomet mochten wesen, nictes buten bescheden, de vns vor vns vnse eruen vnde nakomelinghe de erben. here koningh vnse gnedige leue here vnde broder gegeuen hadde, syne gnade, siner gnaden rike hertogdome greueschuppe lande vnde lude int ghemene iffte besunderen anlangende vnde berorende, vnde dersuluen breue ware transsumpte instrumente vidimus ausschulterde copien vnde aueschrift, vorsegheld iffte durch openbare schriuere vortekent, wat ludes iffte inholdes de ok wesen mochten, de demesuluen vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere, sinen eruen vnde nakomelingen, landen effte luden to schaden iffte vrfanghe vnde vns vnse eruen vnde nakomelingen iffte jemande anders van vnser wegene to framen iffte to nutte komen konden iffte mochten, vorsaket hebben, vorsaken erer ok jegenwardigen in craft desses vnse breues vor vns vnse eruen vnde nakomelinge, vnde nict scholen noch willen in natyden, iffte sulker breue welke ghefunten wurden, vnseme gnedigen leuen heren vnde brodere erg. synen eruen iffte nakomelingen vorebringen iffte toghen, noch vorebringen iffte togen laten iffte der bruken, sunder delen melden vnde schelden se alle samptliken vnde besunderen, wat inholdes se ok sin, jegenwardighen qwiith los dod vnde machtlos myd vryeme willen vnde herten, vnde willen vnde scholen wy vnse eruen vnde nakomelinge dit sinen gnaden eruen vnde nakomelingen alle sunder schaden holden. Alle dit vorg. louen wy Gherd greue vorg. vor vns vnse eruen vnde nakomelinge stede vaste vnde vvorbraken to ewigen tiden to holdende sunder jenigherleye behelpinghe gestlikes iffte

werlikes rechtes, des wy jegenwãrdigen hir entegen tobrukende vortigen, aller nyger funde vnde argelist, by vnseme guden louen truwen vnde eren. Vnde wy Gherd vnde Alff brodere, des vorben. heren Gerdes sons, louen vnde seggen openbare myd vnseme leuen vadere myd sameder hand vor vns vnse eruen vnde nakomelinghe desse vorg. breue vorlatinghe vnde machtlosdelinghe stede vaste vnde vnuorbraken toholdende sunder aller gheuerde vnde argelist by vnseme guden louen truwen vnde eren. Tor tuchnisse der witlicheid hebben wii Gherd de older vnde Gherd vnde Alff, des vorben. heren Gherdes vnse leuen heren vnde vaders sons, vnse ingesegele myd vnseme vryeme willen heten hengen vor dessen vnse heren vnde vaders breff, de ghegeuen is ime clostere to Segeberghe na vnse heren bord verteynhunderd ime souentighsten jare ame mandaghe na Mathei des hilgen apostels vnde ewanghelisten daghe.

(Alle 3 Segl ere tilstede; det første i grønt, de to andre i ufarvet Vox.)

164.

Grev Geerts Qvittering til Kong Christian for alt Tilgodehavende, med Undtagelse af den resterende Deel for hans Ret til Fyrstendømmerne.

21. Septbr.

1470.

Wy Gherd to Oldenborch vnde Delmenhorst greue don witlik bekennen vnde betughen openbare vor alsweme vor vns vnse eruen vnde nakomelinghe, dat wy na deme de durchluchtigste hochgeborne furste vnde here here CRISTIAREN to Denmarken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningh, hertoghe to Sleswiik, greue to Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst, vnse gnedighe leue here vnde broder, vns dat hertogdome to Sleswiik vnde greueschup Holsten vnde Stormaren in louen vnde truwen tobetruwet vnde beualen hadde, syner gnade van allen dersuluen lande beden vpkomeñ vnde renthen rekenschup aff to donde in affkortinghe syner schulde, derhaluen wy nu myd malkander leffliken vorennet vnde vordreghen syn, so siner gnaden qwittancie vns darouer gegheuen furder innehouden, des wy synen gnaden leffliken bedanken, hebben wy synen gnaden dar wedder enteghen myd vryeme willen vnde wolbedachte mode vnde rade vry vnde qwiith gheslaghen vnde los gegeuen alle vnde islike schulde, de sine gnade vns in jenighen mathen beth vppe datum desses vnse breues schuldich vnde pleghende ghewesen is, id sy van schulden schaden vpboringhe teringhe rekenschup, edder dar wy breue vppe hebben, ifte wat hande mathe de schulde wesen mochten, allene behaluen vnse summen gholdes den syne gnade vns desser syner lande haluen vor

vnsen andeel noch nastande is: laten darumme vor vns vnse eruen vnde nakomelinghe vnde alle andere, de des to donde mochte hebben, den erben. irluchtigsten hochghebornen fursten, vnsen gnedighen leuen heren vnde broder erbenomet, syne eruen nakomelinghe lande vnde lude sulker vorben. schulde haluen vrygh qwiith leddich vnde los vor alle furder tosprake iffte namanynghe, sunder alle gheuerde vnde argelist. Tore witlicheyd hebben wy ghebeden de erwerdighen in gode vedere heren Nicolawesze to Sleswiik, Magnesze to Odensee vnde Alberte to Lubeke bisschuppe, den eddelen wolgeborenen heren Mauriciesz greuen to Permunt, de strenghen heren Erick Ottessone, Korrefitz Rennowen vnde Stranghe Neghelssone, rittere, vnde de ersamen heren Hinrik Kastorppe, Hinrik van Stiten, borghermestere vnde radessendebaden der stad Lubeke, vnde heren Erike van Tzeuen borghermestere vnde Paridum Lutke radmanne, radessendebaden der stad Hamborch, de by desser vnser voreninghe vnde qwittancien sind mede an vnde ouerghewesen, eyñ solkt myt vns tor witlicheyd touorsegelende, de gheuen is to Segheberghe, na vnser heren bord verteynhundert in deme souentighsten jare ame mandaghe na Mathei apostoli et ewangeliste.

(7 Segl ere tilstede; 1., 2., 9., 11., 12. og 13. fattes.)

165.

Kong Christian pantsætter Domcapitlet i Slesvig 80 Mark Lybsk aarlig Rente, af det frie Gods, som Ker Herreds Bønder og Landboer brugte, for et Laan af 1000 Lybske Mark Penge.

1470.

(Originalen er skaaren.)

25. Octobr.

Wy CRISTIERN van godes gnaden to Dennemarken Sweden Norweghen der Wende vnde Gotten koningh, hertoghe tho Sleswick, greue to Holsten Oldenborch vnde Delmenhorst, bekennen vnde betughen witliken openbare in desseme vnseme breue vor alsweme, dat wy vor vns vnse eruen vnde nakomelinghe, hertoghen to Sleswick, wolberadens modes, na rade vnde medewetende vnser leuen ghetruwen redere, recht vnde reddeliken hebben vorkofft vplaten vnde vorschotet, vnde in craft desses vnser breues vorkopen vplaten vnde vorschoten den werdighen vnde ersamen heren Helrico van der Wisch, proueste, vnde deme gphantzen capitele der domkerken to Sleswick vnde alle eren nakomelinghen darsulues to behoff etliker godes denre der suluen domkerken achtentich Lubesche mark penninghe jarliker ewighen renthe in vnde vth vnser rechten plicht vnde jarliker schatte, also

vns vnse leuen besunderen bunden vnde llansten, inwonere in Kerherde, jarlikes van der vrygen gudere weghen, de zee bruken vnde besitten, plichtick synt to gheuende, vor dusent Lubesche mark penninghe de de vorbenomede prouest vnde capittel vns in gudeme gholde vnde groueme suluerghelde to Lubeke vnde Hamborch ghenghe vnde gheue to vnser noghe rede betalet hebben laten vnde wy de vort in vnse vnser eruen vnde nakomelinghen nud vnde vromen ghekeret hebben. Welke achtentich mark penninghe jarliker ewighen renthe scholen vnde willen vnse erbenomede vndersaten in Kerherde van der vorbenomeden vrygen guder weghen den erben. heren proueste vnde deme ghantzen capittel vnde eren nakomelinghen der domkerken to Sleswick alle jar vppe sunte Michels dach wol to dancke betalen to ener tiid vnde in eneme summen sunder wedderstal, vrig vnde vnbeworen, by vorlust vnde broke der erbenomeden vrygen gudere. Vnde wan ere desuluen vnse vndersaten in Kerherde den vorbenomeden heren proueste capittelle vnde eren nakomelinghen de achtentich Lubesche mark penninghe jarliker plicht vnde renthe jarlikes so betalet hebben, denne scholen see van vns vnser eruen vnde nakomelinghen effte jemende anders van vnser weghen vnme so vele gheldes vnser vorgherorden plicht vnghemant qwyd leddich vnde loes bliuen. Wy vnse eruen vnde nakomelinghe scholen vnde willen ok den erbenomeden heren proueste vnde capittelle vnde eren nakomelinghen de vorghenanten achtentich Lub. mark jarliker plicht vnde renthe rechte warende wesen beschermen vnde entweren en de vor alle ansprake vnde bewernitze enes issliken de vor recht komen wil, vnde setten de vorben. heren prouest vnde capittel vnde ere nakomelinghe in de were vnde vredesame besittinghe der vorbenomeden vnser jarliken plicht vth Kerherde vrig tho hebbende vnde to besittende vnde de renthe rowsaminghen vnde vnbekummert jarlikes dar vth to manende vnde vptoborende vnde in vnser velicheit vnde beschermynghen in ere beholt to bringende ane alle arch. Vnde efft de vorben. heren prouest capittel vnde ere nakomelinghe in der betalinghe des vorghenanten gheldes jarliker renthe, dat god affkere, jenighen schaden nemen, den scholen vnde willen wy vnse eruen vnde nakomelinghe den vorben. heren proueste capittelle vnde eren nakomelinghen ghans vnde all in eneme summen gutliken vnde wol to dancke vntrichten wedderlegghen vnde betalen, vnde en dar tho behulpen wesen dat see dat ryctighen jarlikes krighen vppe vnse vnser eruen vnde nakomelinghe eghene kost arbeyt vnde euenture, edder en ghunnen dat se sodane achtentich mark penninghe jarliker renthe suluen vthvorderen moghen myd ghestlikeme edder werlikeme rechte vnde vnder pyne des sanghers legher an deme vorben herde, wo eñ dat den vorben. heren best beqweme is. Jodoch hebben wy CRISTIERN koningh erbenomet vns vnser eruen vnde nakomelingen, hertoghen to Sleswic, de macht beholden de vorghenanten achtentich mark renthe vor dusent Lub. mark penninghe weddertokopende. Vnde wan ere wy de wedderkopen willen, scholen wy den erben. heren proueste capittelle vnde eren nakomelinghen dat witliken in vnseme opene vorseghelden breue in den achthedaghen to paschen tovorne vorkundighen, vnde vppe sunte Michels dach dar neghest volghende scholen vnde willen

wy en eren houetsummen myd allen nastanden bedagheden renthen in eneme summen to ener tiid vnde vp ener stede, bynnen Sleswick edder in ener anderen sekeren stede in deme hertichdome to Sleswic effte in deme lande to Holsten, dar en beqweme is sodane ere ghelt vptoborende vnde dar en dat vnentferet bliue, vruntliken wol to dancke, sunder alle arch, in gudeme grouen ghelde, alze vorscreuen is (sic). Weret sake dat wy vnse eruen vnde nakomelinghe den wedderkop kundigheden, vnde de betalinge so nicht en scheghe alze vorscreuen is: so schole vnde willen wy vnse eruen vnde nakomelinghe den vorben. heren proueste capittle vnde nakomelinghen allen bewisliken schaden, den se darvme don edder donde werden, entheuen benemen wedderlegghen vnde tho groteme dancke betalen. De vorben. heren vnde alle ere nakomelinghe scholen ock de erben. ere houetsummen vnde renthe jeghen vns vnse eruen vnde nakomelinghen nicht vorbreken kenen (konen?), men wy scholen vnde willen en darane alle dingk to deme besten keren. Alle desse vorscreuen stucke vnde article samptliken vnde besunderen, louen wy CRISTIERN koningh vorghenant vor vns vnse eruen vnde vor vnse nakomelinge, hertoghen to Sleswic, den erbenomeden heren proueste capittle vnde eren nakomelingen der domkerken tho Sleswiik vnde deme witliken hebben desdes breues myd ereme willen, de sy ghestlik edder werlik, in guden truwen vnde louen stede vaste vnde vnvorbroken wol tho holdende sunder alle arch gheuerde vnde arghelist. Des tho groterer tuchnisse vnde vorwaringhe hebbe wy vnse koninglike secret an dessen vnser breff witliken heten henghen; vnde noch tho groterer merer bekantnisse tuchnisse vnde witlicheit hebbe wy Clawes Radlowe Henneken sone amptman to Gottorpe, Henningh Poghwise her Benedictes sone vnde Clawes van Aneuelde her Johans sone, knapen, vnse ingheseghele mede witliken heten henghen an dessen breff, dede gheuen is vppe vnseme slote to Gottorpe, na vnser heren Cristi bord veerteynhundert darna in deme souentighsten jare, ame donredaghe vor Simonis et Jude, der hilghen apostele.

(Seglene ere tilstede.)

166.

Kong Christians Anordning om den holsteenske Rets Indførelse i Krempe- og Wilster-Marsken istedenfor den hollandske Ret.

1470.

2. Novbr.

Wii CRISTIERN van godes gnaden to Dennemarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertoge to Sleszwick, greue to Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst,

don witlik bekennen vnde betugen openbare vor alszweme vor vns vnse eruen vnde nakomelinge, dat wii na rade vnser leuen getruwen rede desser vnser lande, vnde vmme des gemenen besten vnde desser vnser lande bestand willen vnde twistinge vnwillen sware kost, also des hollesschen rechtes haluen vppe vnse vndersaten in der Kremper vnde Wilstermersch nw beth her to geuallen is, hir namals to vormidende, affgesettet hebben vnde setten aff jegenwordigen in der Kremper vnde Wilstermersch alle vnde islike schepen vnde schulten, vnde willen vnde beden jegenwordich hir namals neynes rechtes sunder allene Holsten rechtes to brukende genetende effte entgeldende, deme dickrechte doch sunder vofanck, vnde allene by macht vnde werde to bliuende, so dat men dar in desser nagescreuener wise Holsten recht bruken holden vnde hegen schal, war des to donde is, to ewigen tiiden in den vorberorden landen. Wann er de amptman tor tiid tor Stenborch synde recht holden will, in wat kerspelen dan des to donde is, so schal he den inwoneren tome mynsten twe dage touorne toseggen laten vnde vorkundigen vppe dat dar nemant inne rechte dar in den landen vorsumet werde, dar schal denne alle man to dinge komen vnde vinden wes eme recht duncket wesen. War denne sodane Holsten recht geholden werdet, effte dar denne funden worde, dat jemande de des to donde mochte hebben nicht recht en duchte, dar vmme scholen denne vth den vorben. lande, wan des to donde is, vth allen kerspelen, vth islikeme kerspele vere, vnberuchtede frome lude, de dar denne vth den kerspelen rechtest vnde limplikest to sin, tosamende komen, de vthe der Wilstermersch tor Wilster vnde de vte Krempermersch tor Krempe, vnde holden dar en godinck vnde vinden dar vmme wes se rechtest na Holsteme rechte na erem besten weten. Effte se denne funden, des der herschop effte deme wedderparte nicht recht en duchte, so scholen vnde mogen se dat schelden an dat godinck to Bramstede. Worde auer vor deme godinge to Bramstede, na woninge vnde menynghe der jenne den des to qweme, nicht rechte gefunden, so mogen vnde scholen se dat scheten vnde schelden beth an vns effte an vnse eruen vnde nakomelinge vnde dessen vnser lande rede prelaten ritterschop vnde manschop. Wii laten doch jegenwordigen vnse wickbelde Krempe vnde Wilster bii eren rechte, also se dat beth her to gehat gebuket vnde genoten hebben, beholden vns vnser eruen vnde nakomelingen vnde amptmannen doch de macht, effte dar jemant vorwunnen worde dorch Holsten recht, de dorch vns effte vnse eruen nakomelinge amptmanne vnde klegere an to tastende vnde to richtende na Holsteme rechte, sunder jemandes insage. Desses tore witlicheid hebben wii vnse koninglike secret witliken heten hengen an dessen vnser breff, de gegeuen is in vnser stad Itzehoo an aller seelen dage, na Cristi vnser heren bord verteynhundert jar darna inne souentigsten jare.

(Seglet er tilstede, men beskadiget.)

167.

Lyder Rumohrs Qvittering til Magistraten i Hamborg for 3000 Mark Lybsk, hvorfor han havde havt Steinborg Slot i Pant af Kong Christian.

1470.

5. Decbr.

Ik Luder Rumor, knape, do witlik in desseme breue alleszweme, also de irluchtigeste hõchgeborene furste her CRISTIERNN to Dennemarken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningh, hertoge to Sleszwich, greue to Holsten Stormaren Oldenborgh vnde Delmenhorst, myn gnedigeste leue here, my schuldich was dreedusent Lubesche mark penninge houedstoles vnde dârvpp dreehundert Lubesche mark jârliker renthe, deshaluen ik mine vorwaringe hadde in deme slote tor Steinborgh na lude siner koninghliken maiestaten breues my dârvpp gegeuen: so bekenne ik opembare in dessemesuluen breue, dat my de ersamen borgemestere vnde radmanne to Hamborgh sodane vorscreuene dreedusent mark vnde dârvp de bedageden rente deger vnde al to gantzer nõge vormiddelst deme duchtigen Wulffe Poggewisschen Hanssessonen wol entrichtet vnde betalet hebben, schelde vnde segge se hirurgge derewegene quiit leddich vnde loesz in craft desses breues, vnde hebbe en den houedbreff vppe de erscreuen summen geldes ouerantwortet in ere hebbenden were, vnde vorlate vor my vnde mine eruen aller ansprake vnde rechticheid, de ik vnde desuluen mine eruen jenigewys deshaluen hebben vnde vns tokomen mochten in jenigen tokomenden tiden, vnde hebbe des to groterer sekerheid vnde tûghnisse myn ingesegel willicken laten hengen to desseme breue. Vnde ik Wulff Poggewisch Hanssessone, knape, bekenne in dessemesuluen breue opembare vor alleszweme, dat ik dallingh vppe gifte desses breues sodane erscreuene dreedusent Lubesche mark houetstoles vnde dreehundert Lubesche mark rente na beuèle vnde hête des vorben. Luders to siner truwen hand von den obgen. borgermesteren vnde radmannen to Hamborgh in gudeme pagimente daresulues to Hamborgh genge vnde geue to gantzer nõge entfangen vnde vpgebored vnde demesuluen êrgemelten Ludere vort ouerantwortet vnde gebracht hebbe, vnde hebbe des to furdere vorwaringe vnde bekantenisse myn ingesegel willicken mede hengt heten to desseme breue. Geuen na godes bord veerteinhundert ame souentigsten jare ame auende sunte Nicolai des wêrden bishoppes.

(Brudstykker af Seglene hænge ved Brevet.)

168.

Kong Christians Befaling til alle Adelige og Frelsesmænd i Ulvborg Herred om at komme til Skibs til Kjöbenhavn med deres Tjenere, veludrustede, (til et Tog mod Hr. Iver Axelsen).

10. Febr.

(Papirsbrev.)

1471.

Wy CRISTIERN meth gudz nathe Danmarcks Sweriges Norges Wendes oc Gottes koning, hertwgh vdi Slesswigh, grewe i Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst, helse ether alle, oss elskelige riddere oc swenne, friborne oc frelsemen, som frelse kennes, som bygge oc boo i Wldborghe hærit, kerlige meth gudh oc wor nathe. Kære wenner, er oss atwaret at her Ywer Axelsen ackter at komme Gulland fra oss oc kronen Danmarck, offuer oc till thet at han tillforen haffuer sett sikh omoth oss oc kronen omoth gudh ære oc rett oc ført oss oc righet swar krie kost oc tæringh vpa. Tha wilde wii nødigt at kronen skulde formintzskes i wor tiidh, och wele meth gudz hielp affwerghe meth liiff oc gotz effter vor yderste mackt at thet ey skee skall. Til huilcket at wetheratgøre wii behoff thoc alle wore wengers oc vndersates hielp oc trøst. Thii bethe wii ether alle oc hver serdelis kerlige oc bywde at i rette ether ther effter, at i selfue komme til oss til skibs meth the meste thienere i kwnne affstedh komme, well ferdughe meth harnisk oc werghe, swo at i ære Køpenhaffn innen otte daghe effter paske nestkommendes atseniste vden all forsømelse. Oc skall wor embitzman i for^{ne} hærit skicke ether, som icke læn aff oss haffue, skib oc kost meth sikh in till Mickelsmesse nestkomendes. Bewiser ether hervdi som i wele wide wort oc righens beste oc bestand oc wort tack wele haffue, oc lader thet engelunde, vnder ethert frelse. In Cristo valet. Datum in castro nostro Helsingborgh, dominica lxxme, nostro suh secreto, anno &c. lxxi^o.

(Bagpaa findes Levninger af et Segl i rødt Vox.)

169.

Kong Christians Gjeldsbrev til Henrik Breide paa 1000 Mark Lybsk.

3. Martii.

1471.

Wii CRISTIERN van godes gnaden tho Dennemarken Sweden Norwegen der Wende vnde Goten koning, hartoge tho Sleswiig, greue tho Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst, bekennen vnde betughen opembare vor alsweme, dat wii rechter witliken schuld schuldich sind deme

duchtigen knapen, vnseme leuen besunderen Hinrike Breyden dusent Lubesche mark, also to Lubeke vnde tho Hamborg genge vnde geue sind, van welken vorscreueñ dusent Lubeschen marken wii eme ofte sinen eruen veerhundert mark nu vppe Martini erstkomende tho danke vornogen willen vnde denne de anderen nastanden summen, also sozhundert mark vorschreuer munte, wii eme ofte zinen eruen vppe Martini erstkomende ouer eyn jâr, also men schrift na godes gebort dusent veerteinhundert darna in deme twevndesouentigesten jare, vornogen willen, vnde en sodant vppe de vorscreuen termine an gudeme grouen pagimente vorscreuer munte gutliken entrichten willen. Vnde weret zake, sodane vorscreuen geld vppe de vorscreuen termine nicht vth en queme, vnde de ergenante Hinrik in ienigen bewisliken schaden deshaluen queme, so scholen vnde willen wii vnse eruen ofte nakomelinge eme ofte sinen eruen sodanen schaden mid deme houedsummen wedder vpprichten vnde vornogen, sunder ienigerleie hinderinge hulperede ofte argelist. Des tho mererer tuchnisse hebben wii vnse koninglike secrete witliken heten hengen nedden an dessen vnnsen breff, de gegeuen is an vnseme slote Zegeberge ame sondage also men singet in der hilligen kerken Oculi, na Cristi vnser heren gebord veerteinhundert darna in deme eyn vnde souentigesten jare.

Relator Hans Rantzouwe
heren Schackensone.

(Et Brudstykke af Seglet er tilstede.)

170.

Erklæring af Biskop Jacob i Børlum m. fl. til Kong Christian, om Værdien af noget Krongods, som Kongen havde tilladt Prioren i Dueholm Kloster at erholde i Mage-skifte, og af det Gods der skulde gives i Vederlag.

1471.

17. April.

Wy Jeip meth guts nathe biscop i Børlom, Strangi Nilssøn riddher oc Albreth Skeell aff wapn gjør witttherlikt meth thette breff, ath wy effther wor nadigh herre konnings befalinghe meth hans opnæ breff haffue offuerweyeth och granssedh som wy alle wissesth och sannelig forfare kunnæ om eeth magheskyfft, som wor nadig herre konningh haffuer tillathet at gøre meth her Jens Brwn, prier i Duholm closther i Morssæ, om three gorde wor nadig herræ haffuer i Morssæ leggendes i Søndherhæret i Frysbrønd som skylle attan pundh koorn och iij pund smør, swa ath for^{de} her Jens Brwn schall ighen giffuæ oppaa closterets wegnæ wor nadighe herræ ac kroffnen aff

Danmark for for^{ne} thre garde sex aff there closteres garde i Nørherreth i Morssæ liggendes i Droby, som oc giffue attan pundh koorn oc sex pundh smør, som ær een gard Wormer Nilssøn i boor oc giffuer fæm pund korn oc j pund smør till arlig skyld, item Lass Willatzssøn giffuer iij pund korn oc i pund smør, item Per Staphenssøn giffuer iij pund korn oc j pund smør, item Owæ Staphenssøn iij pund korn oc j pund smør, item Bo Staphenssøn giffuer ij pund korn oc j pund [smør], item Per Jensøn ij pund korn oc j pund smør. Jtem kannæ wy ey rætther forfare en wor nadig herre konningh oc kroffnen haffuer fwlt wedherlaff i these for^{de} gordhe oc goths i thetthe skyffthe som forscreffne staar. Screffuet wndher wore incigle fiærdhe poskæ dagh with Neesswndh, anno domini mcdlxxj.

(1., 3. og 4. Segl ere tilstede.)

171.

Kong Christians og Rigsraadets Stadfæstelse angaaende den Dag, Mode og Fred, som Hr. Claus Rønnow m. fl. havde indgaaet med Hr. Steen Sture og flere svenske Rigsraader.

12. Mai.

1471.

Wy CRISTIERN meth gudz nathe Danmarcks Sweriges Norges Wendes oc Gotes koning, hertwgh vdi Sleszwich, grewe i Holsten Stormaren Oldenborgh oc Delmenhorst, giøre alle witerligt, at wii effter wor elskelige radz radh her nw tilstedhe, som ære oss elskelige werduge fæthre her Twe erchibiscop i Lwnd, her Olaff i Roskilde, her Jens i Aars, her Knwt i Wiborgh, her Jeip i Burglom, her Manghens i Othens, her Pether i Ribe meth samme nathe biscope, her Erick Ottsøn wor hoffmester, her Claws Rønnow wor marsk, her Knwt Truwetsssøn, her Johan Oxe, her Manghens Ebbessøn, her Strange Nielssøn, her Niels Erickssøn, her Correfitz Rønnow, her Axell Lagessøn, her Daud Hack, her Niels Cristiernssøn oc her Werner Partzperghere riddere, have belewet fwldburdh oc samthyckt then dagh mode os fridh som her Claws Rønnow wor elskelige marsk, meth flere wore radh, forrammet oc begrebet have effter theres opne breffs vtwise meth her Steen Stwre, her Niels Stwre oc flere aff Sweriges radh mellom Danmarck Norghe oc Swerighe i swo made som her effter følger. At then dagh oc fridh skall vpa gaa pingesdagh nestkomendes oc i alle made standende bliffue till land oc watn in till sancti Johannis baptiste dagh nestkomendes. Oc wele wii oc wore elskelige radh aff Danmarck

oc Norghe mødhe paa for^{de} sancti Iohannis Baptiste dagh i Stockholms skær i Dywrehaffn i wenskab oc kerligh meth forscriffne her Steen Stwre, her Niels Stwre oc mene Sweriges radh oc inbyggere, ther at forhandle oc owerweye om fridh sæmie endrackt oc kerligheid mellom these righene. Thet gudh forbywde at wii oc Sweriges radh pa thet mødhe ey forenes kwnde, thoc skall for^{de} dagh oc fridh standende bliffue otte daghe omkryng efter thet at wii alle pa bathe sidher atskilde ære fra thet mode. Oc vpa thet at all twedrackt vwilge skathe oc forderff matte aflegges, haffwe wii felet oc leydhet, oc meth thette wort obne breff fele oc leydhe welbyrdige men her Aghe Axelssøn, her Ywer Axelssøn oc her Laurentz Axelssøn frii oc felighe till oss at komme til Dywrehaffn til for^{de} mode oc frii oc felighe ther nær at bliffue oc frii oc felighe i theres behold igen at komme, om wii meth them ey meth rette eller minne forliges kwne fore Danmarcks Norges oc Sweriges radh vwildughe i then sagh oc fore the wore herrer oc wenner som thiid meth oss kommende wordhe. Item skule alle fonge haffue dagh till for^{de} sancti Iohannis baptiste dagh. Ere oc noghre som icke betrodhe ere om fengxell at holde, tha skule the sette borghen. Item hwat bygning oc bestalning som nw giort er pa kirker wedh Calmarn eller fore Stegheholm skule strax vp oc owergifwes, oc her Thwre Thwrssøn oc Eric Karlssøn som for^{de} slott i wære haffue, skule friit oc vhindret nyde brughe oc behold (sic), then stund for^{de} dagh oc fridh vpa staa, alle the læn som laghe till for^{de} slott før en thet bestallet wordhe. Alle these article oc hwer wedh sigh loffwa wii pa wor koningxlige ære sandhen oc gothe troo faste oc vbrødelige at holde vden alt argt oc noghen hande hielperedhe. Till thes ydermere wisse oc høygre forwaring her om haffue wii ladet hengia wort secret nedhen fore thette wort breff, oc haffue bethet for^{de} oss elskelige werduge ffæthre oc wore radh at loffwa oc beseyglæ meth oss, som giffuet ær i Køpendehaffn then søndagh nest efter sancti Iohannis dagh ante portam latinam, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimoprimo.

(12 af Seglene ere tilstede.)

172.

Kong Christians aabne Brev angaaende Tienden af dræbte Dyr, som Almuen i Österdalen udgav til Biskoppen i Hammer, m. v.

1471.

18. Mai.

Wii CRISTIERN meth gutz nathe Danmarcks Sueriges Norges Wendes oc Gottes koningh, hertwgh vdi Sleszwiig, greffue i Holsten Stormarn Oldenburg oc Delmenhorst, gøre alle witherlicht

at wor kere almoge i Østerdalen haffue ladet kere fore oss, at werduge father biscop Gwnner vdi Hammer er begærende aff them een fierding aff hwert dywr som the dræbe om aaret, ock haffde the withnesbreff her fore oss, at thet icke war sedhwane fore hans tiidh, vthen at giffue een skuldre aff hwert dywr. Thi vnne wii oc wele at the skule bliffue wedh theres gamble sedhwane, oc stadfeste oc fulburdhe wii theres priuilegia oc friihether, som the tilforen haffue, at bliffue wedh ful macht meth alle theris article. Oc aname wii oc tage alle for^{ne} wore kere almoga i Østredalen oc alt theris gotz hion oc thienere vdi wor koningxlig friidh begun wern oc beskermingh besønnerlige at forsware oc fordeytinge till alle rette male. Thi forbywthe wii alle, ehwo the helst ere eller ware kwnne, forscreffne wor kere almoge i Østerdal her omodh thenne wor beskerming priuilegia oc nathe paa persoñ gotz hion eller thienere at hindre eller hindre lade &c. eller i nogre made vforrette eller them meth nogre ny thyngge eller olagha at besware ydermere en som tilforen sedhwant er, vnder wor koningxlige heffnd oc wrede. Datum in castro nostro Haffnensi, sabbato proximo ante dominicam rogacionum, nostro sub secreto, anno domini mcdlxxprimo.

Ad relationem domini prepositi Asloensis.

(Seglet er borte.)

173.

Kong Christian skjenker Fru Hebele, Hr. Peder Eriksens Enke, al den Ret, som han havde eller kunde faae i nogle Huse i Kjöbenhavn, der tilhørte en i Iver Axelsens Tjeneste staaende Mand.

19. Mai.

1471.

Wii CRISTIE^[RN met]h gutz nathe Danmarcks Sweriges Norges Wendes oc Gotes koning, hertugh i S^[leswiig], greffue i Holsten Stormaren Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle witherlicht, at e^[ffther]thi her Iwer Axelssøns oc hans thieneres gotz, som fødde ere her wti Danmarck oc ført haffue awindskiold modh oss oc kroñ, ære oss paa kronen wegne tildømpde: tha haffue wii aff wor synderlige gwnst oc nathe, swo oc fore godwilge og kerlighedh som wii befwnneth haffue aff frw Hebele, her Peter Ericksøns efftherleffue, [høgboren] førstynnes drotning DOROTHEE wor kere husfrwes hoffmesterynne, vnt oc giffuit oc met thette wort obne breff vnne oc giffue henne oc hennes arffwinge til ewerdeligh eyge al then deel oc rettughedh, som oss paa kronen wegne tilfallen er eller meth rette tilfalle kan i the hws oc bygning som stande paa hennes iordh oc grwnd i Clostherstrædh

i Købendehaffn som Mattis skredere wti bode oc Anders Mattissøn tilhørde, som nw thien her Iwer Axelssøn. Thi forbiwde wii alle, ehwo thee helst ære eller wære kwnne, henne eller hennes arffwinge her omodh at hindre eller hindre lade møde platze wmage eller i noghre made vforrette, v[nder wo]r koninglige heffnd oc wrede. Datum in castro nostro Haffnensi, dominica Rogacionum, nostro sub secreto, anno domini mcdlxxprimo.

Dominus rex per se.

(Seglet er borte.)

174.

Rigsraadets Erklæring, at det har raadet Kong Christian til at æske og annamme Visborg Slot og Gulland af Hr. Iver Axelsen.

1471.

20. Mai.

Wii Twe meth gutz nathe erchebiscop i Lwnd Sueriges første oc pawens legate, Oloff i Roskilde, Pedher i Ribe, meth samme nade biscope, Niels Ericssøn, Jens Torbørnssøn, Johan Frille, Correfitz Rønnow, Knwt Trwetssøn, Anderss Jenssøn, Detleff Rewentlow, Jens Dwe, Engebret (sic) Albretssøn, Jep Jenssøn, riddere, Maghens Hack oc Henrick Meyenstorp, høyboren førstes koning CRISTIERNs wor kere nadiige herres raadh, gøre alle witherlicht at wii haffue beddet oc raadh, oc bethe oc raade meth thette wort obne breff, for^{ne} høyboren første koningh CRISTIERN, wor kere nadiige herre, igen at eske oc aname af her Iwer Axilssøn Wiisborg slot oc Gotland, ock sidhen forsee thet vdi swodane made som thet kan bliffue hans nade oc Danmarcks krone till nytte oc bestand: hwilkit slott oc land forneffnde her Iwer anamede i alles wore nerwærelse aff for^{ne} wor kere nadiige herre vdi slotzlogh oc trwer hand till hans nades hand oc wor kere nadiige frwes oc theres søns wor kere vnge herres hand, om hans nade forstacket bleffwe, ock Danmarcks raadz hand, om them alle forstacket wordhe. Thill ydermere witisbyrdh herom haffwe wii alle forscreffne ladet henge wore secrete ock inseygle nedhen fore thette wort breff, som giffuit ock screffuit er vdi Købendehaffn then maandagh nest fore wor herris hemelsfarelse dagh, aar effter gutz byrdh twsende ffire hwdredhe halffierdesindztywghe paa thet første.

(7 Segl ere tilstede.)

175.

Det svenske Rigsraads Brev om en midlertidig Stilstand mellem Sverrig og Danmark.

7. August.

1471.

Wii Jacob medh gudz nadh erchebiscop i Vpsala &c., Hans i Strengnes, Lydeka i Wæsteraars medh sama nadh biscopa, Sten Stwre, Eric Axelsson, Eric Ericsson, Niels Stwre, Gøtzstaff Karlsson, Fadher Vlfson, Eskill Ysaacsson, Gregers Bencstsson, Johan Cristiernsson, Gregers Matisson, Arend Bencstsson, Ærngisel Gedda, Staffan Vlfson, Niels Fadersson, riddara, Aruid Trolle oc Jøsse Olsson wæpnara, Swerigis radh oc mæn, som her nw forsambladha æra i Stocholm, gøre witherligit at wii alle endræchtelige for oss oc alla Swerigis inbyggjara haffua forramad oc begrepit en feligh dagh oc fridh medh høgboeren første konung CRISTIERN oc alla hans rike oc land oc theris inbyggjara oc medhielpara, hwilken dagh oc fridh nw her strax vppa gaa schall oc standendis bliffwa in till warffrdagh natiuitatis nestkomende. Oc wele wii oc schole strax offortøffuet medh all troscap forwaradh alla wegna thet raskasta wii kunne. Oc schall i dagh fiorthon daga en almenneligh fridh vppa gaa mellem these try rike oc bliffua standendis som forscreffuid star. Oc wele wii och schole pa sancti Egidii dagh nestkommendis oc her forinnan, sa offta som behoff görs, haffua wore fulmæchtige sendebudh aff wore medbrøder riksens radh i Sverige till wenligh møthe meth forscreffna høgboeren førstes konung Cristierns radh oc sendebudh in pa Helgantzholmen sancti Jacobs eller Wangxøøn. Oc schall thenna forrørd fridh obrotligh standendis bliffua till forscriffna war ffrw dag natiuitatis oc then dagh wth. Oc wele oc schole wii nw strax bestelledh alla wegna offuer alt Swerigis rike, thet raskasta wii kunne, som forscreffuit star, at ingen schall arga forscreffna konung Cristiern hans vndersatha eller medhielpara till landh eller watn innan forscreffna tiidh. Item giordis forscreffna høgboeren første konung Cristiern eller nagre hans gode men eller medfølgare behoff at latha bryggia eller baka i Stocholm, tha schall thet tillstædies, oc wele wii latha ther trolige tilhielpa, sa at the magho haffua theris egen budh ther medh in i Stocholm, som bliffua schole i herbergen oc tilsee at the fyllist igen faa aff hwad the inføra, oc siden strax igen wtføra vthen alth hinder thet the haffua latidh baka eller bryggia. Wele oc forscreffna konung Cristiern nagre hans gode men eller medfølgare kōpa nagot i Stocholm till theris nytto oc behoff for theres peninge, tha schall them thet oc ey formenes. Item schall oc ey forbiwdes eller formenes nagre som færsk maat eller fisk wele inføra i forscreffna konung Cristierns skipflothe at sælige. Item schall oc her Iwer Axilsson hans medhielpara eller medfølgare ey arga eller skada göra forscreffna konung Cristiern hans vndersata medhielpara land eller rike i forscreffna dagh oc fridh oc sa lenge hans leyde warar. Item scholo oc alle skip oc folk som insegle till Stocholm wara forscreffna konung Cristiern hans thænare medfølgare oc medhielpara vthen alt forfangh oc skadha,

thet ware sik medh skip folk eller wærio. Item schall thetta breff ey wara thet breff til forfang som wii nw giffwe forscreffna konung Cristiern Iwdendes pa then rettgang, mæn the skole bodhe bliffwa widh theris fulla macht. Item vm naget skedde moth thenne fridh, thet gudh forbiude, tha skall forscreffna dagh oc fridh ey ther medh wara brothen, mæn thet forbøthis eller rettis pa badha sidhor effterty som saken ær till oc fredhen alikawell bliffwa widh syn macht som for ær rørth. Alla these forscreffna puncte oc articula oc hwar besynderlige widh sik loffwa wii alle forscreffna widh allis wora æro sannind oc goda cristelige tro staduga fasta oc obrotliga at hallas for oss oc alla the som for wora schull wele oc schole göra oc latha, vthen alt hinder eller nagorhanda hielperæde. Thess ythermere till wisse oc høgre forwaring henge wii wora secrete oc incigle nedhen widh thetta breff. Datum in opido Stocholm, feria quarta proxima ante festum beati Laurentii martyris, anno domini millesimo quadingentesimo septuagesimo primo.

(1. Segl er borte, 2. og 4. stærkt beskadigede; de øvrige 14 ere tilstede.)

176.

Et Synsbrev, givet Kong Christian af nogle Mænd, der havde besigtet noget Kron-gods i Hellum Herred, som Biskop Knud i Viborg ønskede at erholde ved Mageskifte.

1471.

23. Decbr.

Allnadigest oc høgborn herre oc fyrst, kunge CRISTIERN, kunge i Danmark, wor nadig-herre &c. Ether nadhe screff oss til Jens Matissøn ridder i Wesborgh, Morten Swan aff waben, Lass Olofsøn i Haels, Matis Birtingh, Bærtel Thordssøn oc Palli Bærtelssøn, bønner, ath wii skulde ranszsage nogher gorde i Hillum herret, een bwndhe gordh i Solbergh oc een kirki gardh i Lywngby, om eeth skyffthe som hederligh father biscop Knudh wilde gjøre meth ether nadhe, giwe kirkens gordh fore then bwnd gordh, vm then kirki gardh war saa godh til herritz rezsæl oc thywnghe som then bwndh gard ær. Tha have wii saa giordh, oc fwnnen ath then kirki gardh ær saa godh til herritz thywnghe oc reszel som then annen ær. Thet witne wii meth wor incegle. Gudh worde meth ether nadhe til ewinneligh. Scriptum Lyngby sub anno domini mcdlxxj, feria secunda ante festum natiuitatis Cristi, nostris sub sigillis presentibus appensis.

(Af de 6 forehængte Segl ere de 5 første tilstede.)

177.

Kong Christians Pantebrev til Henrik Breide paa noget Gods i Angel for 1234 Mark L.

16. Januar.

1472.

Wii CRISTIERNN van godes gnaden to Dennemarcken Sweden Norwegeñ der Wende vnde Goten koningk, hartoge to Sleszwiigk, greue to Holsten Stormaren Oldenburg vnde Delmenhorst, bekennen vnde betughen opembare vor alszweme, dat wii vnnse erueñ vnde nakomelinge rechter witliker schuld schuldig syn deme duchtigen knapen vnnseme leuen besunderen Hinricke Breyden heren Iachymessone vnde synen rechten erueñ twolffhundert vnde vèrvndedertich marck vnde twolff schillinge Lubesscher munte, alzo bynnen Lubecke vnde Hamborg genge vnde geue syn vnde dar eyn islick gud man deme anderen vul mede dòn mach ime lande to Holsten, ane hole penninge vnde sunder alle sware, de wii van deme ergenanten Hinricke tore noge vppgeboret hebben vnde entfangen vnde de vort in vnnse vnnser erueñ vnde nakomelingen lande beste vnde fromen gekeret vnde vthgegeuen. Vor welken vorschreuen summen penninge wii Cristierñ koningk &c. vorbenomet vor vns vnnse erueñ vnde nakomelinge hebben vorpandet vnde vorsettet, ock iegenwardigen in krafft desses vnnses breues vorsetten vnde vorpanden alle vnnse dorpere vnde gudere, bonden vnde lansten, buwet vnde vngebuwet, de wii wonafflich hebben vnde liggende in vnnseme harde Sleszharde belegen in Angelen ime kerspele to Borne, so genomt Sleszwiikes gestichtes, myd deme dorpe Ellenberge vnde myt der vehre to Mossunde, also denne desse vorben. dorpere vnde gudere myt alle eren tobehoringen vnde rechticheiden in alle eren enden vnde endescheden begrepen vnde belegen synt to watere vnde to lande, myt deme ergenanten Sleszhardedinge, myt ackeren wisschen weyden holtingen stuueten moren seen dicken dammen molen stromen ouwen infloten vnde vthfloten, myt mast iacht visscherien hamen hamentunen vnde sunderges mit aller vpkome vromen pacht tynsz hure vnde nwt, herlicheyden vriigheiden rechticheiden, mit alleme rechte vnde gerichte in hals vnde in hant, hogest myddelst vnde sidest, alzo dat vnnse zelige ohem hartoge Alff vor vns, vnde wii na, ye vriighest in wehren gehat gebuket vnde beseten hebben vnde besitten, deme ergenanten vnnseme leuen besunderen Hinricke Breyden vnde synen eruen vor eyn gebrukelick pant, dar nitchesznicht buthen bescheden, ane geistlike lehnware vriighemanne denst vnde wes dat gemeyne laut deyt &c. Vnde wannere wii vnnse erueñ effte nakomelinge sodane vnnse vorgenante harde dorpere vnde gudere myt eren vorschreuen tobehoringen wedderlozen willen, so scholen vnde willeñ wii vnse erueñ effte nakomelinge deme ergenanten Hinricke effte synen eruen de lozinge vorkundigen myt vnnseme openeñ besegelden breue in den achtedage sunte Martens, vnde denne tome negesten sunte Marten sodane vorben. summen penninge, alzo twolff hundert vèrvndedertich marck vnde twolff schillinge Lubesscher munte, deger vnde al to eyner tiid vnde vppe eyner stede, alzo bynnen deme Kyle in

Jacob Schulten husze, effte in eyne anderen zekeren stede ime lande to Holsten, dar id deme ergenanten Hinricke effte synen eruen beqweme is vptoborende vnde dar en dat vnentfernet bliue, sunder ienigerleige vortogeringe hulperede effte argelist, de vns vnnsen eruen effte nakomelingen mochten fromen vnde deme ergenanten Hinricke effte synen eruen mochten schaden. Alle desse vorschreuen stucke samptliken vnde besunderen louen wii Cristiern koningk &c. erbenomet vor vns vnse eruen vnde nakomelinge deme ergenanten Hinricke effte synen eruen in guden truweñ stede vast vnde vnuorbroken wol to holdende, sunder arch vnde alle geferde, vnde louen vort to des ergenanten Hinricken vnde syner erueñ getruwen hant, ock na mede in de hant to louende deme vilgenanten Hinricke vnde sinen eruen, wannere se dat van vns vnnsen eruen effte nakomelingen esschende werden. Des tore tuchnisze vnde mehrer vorwaringe hebben wii vnse koninglike secrete witliken laten hengen nedden an dessen breff, de gegeuen is an vnseme slote Kopenhauē ame dage sancti Marcelli pape, na Cristi vnnses heren geburt veerteynhundert darna ime twevndeseuentigsten jare.

(Seglet er tilstede.)

178.

Prioren og Conventet i Segeberg optage Dronning Dorothea og Kong Christian i deres Klosters Broderskab m. v.

1472.

21. Januar.

Wii heer Albertus prior vnde ganse conuent des cloesters Zegenberge van der regulier oerden, Lubecs stichte, bekennen voer ons vnde onse nakommelingen, dat wii omme liefden vnde waldaet wille der edelre vnde walgeboerener forstynnen vrouwen DOROTHEEN, konnyngynnen to Dennemarke toe Sweden toe Norwegen, hertogynne toe Sleswyc, greuynne toe Holsten Stormaren Oldenborch vnde Delmenhorst, anghenommen hebn vnde annemmen in kracht desses breues to ewigen dagen in vier tiiden des jaers als in den vier quater temper to holdenne vnde to begaene myt vigilien vnde myt sielemissen memorie vnde ghedechnisse saliger ghedachten heer HANS, walneer marchgreue toe Brandenborch, vnde vrouwen BARBAREN siinre huesvrouwen, waleer olders der vorbenoemder konnyngynnen Dorotheen, onser gnadiger vrouwen vnde heer CRISTOFFERS in vortiiiden konnynges toe Dennemarke, hoers irsten mans, oec broders vnde susteren kyndere, vorstoruen soens vnde dochteren der vakegenoemder konnyngynnen Dorotheen, vnde oec hertich ALEFS saliger ghedachten,

in vortiden hertoges toe Sleswiic greuen to Holsten vnde toe Stormaren, vnde voert des edelen vnde wal gebaernen heren, heren CRISTIERNEN, nw ter tiit konnynges toe Dennemarke &c., vnde desser suluer konnyngynnen DOROTHEEN, siinre huesvrouwen, onser gnadiger vrouwen erghenant, als de ghenade onses lieuen heren se beyde vnde eenen ytliken bysonder van hem ropende wort van dessen sterfliken leuen, desser ghelikes oec dan doen willen dusdane vorbenoemde memorie vnde ghedechnisse tot ewygen tiiden toe. Oec soe gheue wii dessen erghenanten konnyng CRISTIRNEN vnde konnyngynnen DOROTHEEN de broderscap onses cloesters vnde delachticheit aller gueder werke de daer ynne gheschien beyde in den leuene vnde oec in der doet, op dat sie ouernits hulpe des ynnigen ghebedes hiir yn der tiit voert moghen gaen in allen dogheden vnde hiir namals verloest mogen werden vyt allen pynen. In orkunde der wiitlicheit soe heb ic heer Albertus prior voer mii vnde miine conuent vnde voer onse nakommelynge miines amptes inghesegel onder an dessen brieff ghehangen, de daer geuen is in deme jaer onss heren dusent vierhondert twee vnde tseuentich, op sunte Agneten dach joncfrouwe & martiris.

(Seglet er tilstede.)

179

To jydskke Mageskiftebreve til Kong Christian.

26. Febr.

(a.)

1472.

Alle men thette breff see eller høre læses helsse wii Bertil Tamessøn prior i Dwholms closter i Morsse ok alth conuent i same steth ewindeligh meth gwd ok kwngørø meth thette wort opnæ breff, at vii effter wor nadige herre konning CRISTIERNNS tilladelse haffwe giort eet mageskifte mellom kronen oc Dwholms closter, swo at kronen scal haffwe sex aff closters garde i Nørherret i Morsse liggendes i Droby, som Wormer Nielssøn, Las Villatzsøn, Per Staphenssøn, Owe Staphenssøn, Bo Staphenssøn oc Per Jenssøn iboo, som gyffwe attan pund korn oc sex pund smør: ffor hwelke sex garde for^{ne} Dwholms closter ær væderlagdth meth thre aff kronene garde i Morsse oc i Nørherret ligendes vdi Frysbrøndh, som skilde oc attan pund korn oc thre pund smør. Hwelke mageskifte wii stadfeste oc fwldbwrde pa for^{de} closters veghen fast ok stadig at blywe til ewig tidh. Til vdermere forwaring oc stadfestilse ær myt incigle hengd neden for thette breff meth wort

conuentes incil. Datum monasterii (sic) Dwholm, crastino beati Mathie apostoli anno domini millesimo cd^o septuagesimo secundo.

(Seglene ere tilstede.)

(b.)

1472.

Uden Dag.

Wii Knudh meth gwdz nadhe biscop i Wiburgh giøre wederlicht, ath effther thet høyg-born førstæ, wor nadigh herre, her CRISTIERN, Danmarcks Swerges Norges Wendes oc Godes koningh, hærtugh i Sleswigh, grewe i Holsten Stormern Oldenburgh oc Delnenhorst, hawer giort maghe skyfft meth oss oc wort biscopsdome i swodan madhe at hans nadhe hawer wnt til oss oc wort bispedom til ewinneligh eydom en krones gardh i Solbergh i Hillumherret met alle sinæ tillegels, agher ængh skow oc fiskwandh, skyld oc aaffgift oc allæ annen konninglich thyng, wot och thyrt, æntæ wndertaghet, som hans nadis breff wduisær: tha affhænde wii nw fran oss oc wort biscopdøme til hans nadhe och krone wor kirki gardh i Lywngby som Mættæ Thomes nw i boor, meth allæ sinæ tillegels, agher ængh skow fiskwan skyldh agiffit oc allæ ander tillegels, wört (sic) oc thyrt, æntæ wnnertaget, til ewinneligh eydom, oc forbywde wii nogher ath giøre kroon nogen hinnær i nogher madhe. Datum Haffnis sub anno domini mcdlxxij, nostro sub sigillo presentibus appendenti.

(Seglet er tilstede.)

180.

Steen Stures og det svenske Rigsraads Fuldmagt for deres Sendebud til Mødet i Calmar med Kong Christians befuldmægtigede Sendebud.

1472.

(Originalen er befæstet til næstfølgende Act.)

21. Mai.

Wii Sten Stwre i Rääfsnæs ridder, Swerigis forstender, Niels Stwre, Eskill Ysaacson, Thwre Jønsson, Gregers Matisson, Gøtzstaff Olsson, Erengisell Gedda, Karll Knwtson, riddara, oc alle andra Swerigis radh som her nw forsambladha æra, gøre wetherligid at wii pa alles wora oc mene Swerigis radz ok inbyggjara wegna haffua nw samdræktelige bidit tilskickad oc vthsænth werduge fædre i gudh oc herrer, her Henric i Linchøpung oc her Gudhmund i Wexiøø medh gudz nade biscopa, her Eric Axelson, her Eric Ericsson, her Gøtzstaff Karlsson, riddara, oc Arwid

Trolle a wapn, erlige oc welbørdige mæn, wore medebrøder, till thet møthe hallascolendes i Kalmarna fierton daga for sancti Johannis baptiste midsamors dagh nestkomendes eller widh then tiidh, ther medh konung CRISTIERNNS radh oc sendebud, som ther paa sama tiidh komende worda, at offuerwæge oc forhandla vm fridh endracht oc bestand oc vm feligh dagh oc wenligid møthe mellen these try rike: oc haffwa giffuid oc medh thetta wort opna breff giffue them fulla macht, sa at hwad the ther tha forrama oc eens worde med for^{de} konungh CRISTIERNNS radh oc sendebud om rikeners (sic) oc thess vndersota oc medhielpara bestand oc betzta, thet wele oc skole wii i alle matho stadugt fast oc obrotheligid at halla widh alles wora ære troo ok sannindh vthen alle arga list eller nogorhanda hielperæde. Till ythermere wisse oc høgge forwaring tha haffua wii kerlige bidid forscreffna her Sten Stwre, her Niels Stwre, her Eskill Ysaacson oc her Gregers Matson at hengia latha theres incigle medh rikesens incigle pa alles wora wegna for thetta breff. Datum Sudercopie, feria quinta infra octauas pentecostes, anno domini millesimo quadingentesimo septuagesimo secundo.

(Alle Seglene ere tilstede.)

181.

Fredslutning imellem Danmark og Norge paa den ene Side og Sverrig paa den anden.

2. Juli.

1472.

Wi Henrich i Linckøpingh, Gudmwndh i Wexiø medh gutz nade biscope, Erick Axelsøn, Erich Ericson, Gøtzstaff Karlson, riddere, och Arwid Trolle aff wapn, Suerigis rigis radz rad och fulmegtige sendebud paa then ene side, och wii Olaff i Roskild, Jens i Aares meth same nade biscopæ, Erich Ottesøn, høgboeren førstes koning CRISTIENS (sic) hoffmester, Strange Nielsøn, Knwt Truetzsøn och Johan Oxe riddere, for^{ne} høgboeren førstes ok Danmarchss rad och hans nades Danmarchs och Norges rigene och alle for^{de} Danmarchs och Norges rigene radz och inbyggere fulmegtige sendebud paa then annen side, giøre witherligt at wi nw i the helge trefaldeghez naffn for for^{de} høgboeren førstes och alle these try riges ewige beste och bestand skuld, vpa thet at swodane jemmerlige forderff och mangfoldeligh skade, som thes wer langlige waret hawer mellom these try righe, maa oc skall bliffwe alleledes affthalet och afflagt thil ewigh tiid: tha have wi her nw alle endregtelige forrammet begrepet oc stadfest en ewigh fred och kierlige bebindning mellom for^{de} høgboeren første och alle these for^{de} try righe och alles therres inbyggere oc vndersate, i swo

matte at thenne forrørde fred och bebindning skall nw strax vppa gaa och obrødelige holles och standende bliffve til ewigh tiid, swo at naget eller nagre aff these for^{ue} rige skulle aldrig her epter nager thiid føræ ørlog eller kriigh mod naget eller nagre aff them eller drage sek fra hwert annet med nager twedrægt eller besyndren. Æn hwad thet enæ rige vpa gaar, antige med ørlogh eller nagre vdlenske eller indlenske vrangwise mannæ vpresning eller anfecten, thet skall them alle vpa gaa, och hwart therre andre behelpelig ware med al troskap och magt: thoc swo at hwart righe skal ware thet annet fulmegtugt till ære och ræt, och at engte aff these righe skal macht have ørlog eller kriigh vppa slaa vpa then forbindning, vthan thet ske med alle these try rige fulbord och samtycke. Worder eller er nager i nager these righe fredløss biltwger eller vdsælæder for syn rætte brøthe skuld, tha skal han vare fredløss biltuger eller vtslæder i alle try rigene, och skall hanum engen hegne eller forsware, wthen hwar han worder vpakerd ther skall rættes ower hanum epter syn brwth. Thesliges maa eller skall engen halle eller forsware nogen, en then annen thill howmodh, som med omynne och med oræt fraa sin hosbonde skillias. Item maa herepter alle these try rigenes inbyggere, righæ och fatige, hwo the helzt ære, fare och ferdes aff eth rige och i the andre hwart them theckes epter therres berning och i alle andre therres rætferdige ærende fredelige frii och ohindrede i alle matte epter gamble lagh och gode sedwæniæ. Item skulle alle these try rigenes inbyggere, hwo the helzt ære och i hwad rige the boo, som therres gotz myst have i these twedrægt som waret hawer, nw strax igen anamme och behalle alle therres arffwegotz køpegotz pantegotz och legegotz i alle these try rige, alle kronene pant wndenthagne, forwden at her Ake Axelsøn behalle Halmstede hæret Aarstede hæret och Falkenbergs by i Halland, her Iwar Axelsøn behalle Gershæret Wæ och Willantzhæret i Skane, och her Laur[entz] Axelsøn behalle Skelskør i Siæland i sinæ pant med all rænte och rættechhed, som the them tilforen haffde, til vpa then retgangh som epterscriffwet staar, och ware siden ther om som tha dømes om alle andre pante. Item hawer noget delt sek i nogre therres gotz som vdaff rigene hawer waret i thenne twedrægt som waret hawer mellom rigene eller i therres befalning och forswar ære, tha skulle the thet nw friit igen fange och have och nywthe thet siden friit. Hwo ther vpa naget skader, han tale ther till siden vpa thet ny med lagh och ræt. Item skall Øræbro slot antwordes en god inlensk svensk man, then som wederhettigh er, till høgboren førstines drotning DOROTHEES och Sueriges hand, i swa matte at dømes for^{de} Øræbro slot henne til med rætte, tha skal then som slottet i werge hauer strax antworde henne thet friit och ombewaret epter thy som the xxiiij for rette affsigende worde. Thesliges skall och Wardbergh Syllesborg och Traneker antwordes gode Danmarchs infødde men, the som vederhettige ere, i slotzloffwe till høgboren førstes koning CRISTIERNIS och her Ake Axelsøns her Iwers Axelsøns och her Philippes Axelsøns barns hand, i swo matte at dømes thenne for^{ne} slot for^{de} høgboren første koning Cristiern till, tha skulle the gode men, som slottene i werge

hawe, antworde hanum them frii och ombewarede igen. Dømes och Wardberg her Ake Axelsøn, Syllesborg her Iwer Axelsøn eller Traneker her Philippes Axelsøns barn till, tha skulle the gode men, som slottene i werge hawe, strax vthen all hinder frii oc ombewarede antworde hwer therres slotten i pant igen, epter thy som the xxxiiij for rætte och affsigende worde. Skall och staa till rætte om alle the andre cronene pante vppa alle sider for the forrørde xxiiij, som the ther om for rætte sighe. Item vppa thet at alle these for^{ne} degtingen och ærende moge och kwnne thes yderligere stadfestes och forwares, ac at all owilge, som nw langlige waret hauer mellom høgboren første kouing Cristiern och Swerige och thes inbyggere och alle these try rigenes inbyggere och vndersatæ, moghe och kwnne thes kierligare aff atlegges och wenskap och kierlighed kwnne thes yderligere och fastere øghes stadfestes och halles, tha hawe wi forrammet begrepet och stadfest eth wenligt och kerligt møde och rætgangh her i Calmarnæ vppa sancti Kanuti konings dagh nestkomendes ower eth aar, och tha skulle her xij aff Danmarchs och Norges rad och xij aff Sueriges rad tilskickes till fulmectige domere. The forrørde xxiiij skulle gjøre hwer annen tro oc tryghed med therres eed till gud oc alle helgene vppa therres cristelige tro siel och æra at the ville och skulle retwisælige vden all wild vppa alle sider ransakæ och dømme om alle ærende som them foresættes i rættten. Siden skulle the forrørde xxiiij hawe fulle macht om alle ærende aff at rætte och dømme om alle sakær och tilthall som for^{de} høgboren første koning CRISTIERN hawer till Sueriges righe och thes inbyggere och vndersata alle her Axell Pedersøns søner och alle them, som i therres befalning och forswar ere, och the hawe till hanum igeen; och rættes hwert epter annet epter thy som saken sek forlopen er. Och skall for^{ne} høgboren første hawe her tha sin fulmectige procuratorem eller procuratores, at anamme och gjøre, gjøre oc anamme æra och rætt om alle tilthall och skulninge, och skall self personeligh ware swo ner i then egne thet man kan hawe rad oc thale medh hanum nar swo behoff gøres. Och skall Sueriges rige och hawe her thaa sinæ fulmectige procuratores, och her Ake Axelssøn, her Iwer Axelsøn och her Laures Axelsøn skulle och tha ware her personelige at gjøre oc anamme, anamme och gjøre for^{de} høgboren første koning CRISTIERN æræ och rætt epterthy som forescreffuit star, om hwad man her eller ther forinnen ey kwnne i wenskap och kerlighed aff thale. Siighes oc dømmes tha for^{de} høgboren første Sueriges rige till med ræt, tha skulle Sueriges rad gode men oc inbyggere wden hinder samtycke och anamme hanwm for en fulmectig herre och koningh i Suerige. Och skulle the forrørde domere hawe fulle macht med rætte at ransakæ och dømme om alle the ærende som rigene och rigene inbyggere vpa rørende ære. Item begerer nogen, som til thette møde komme skall, leygde oc felighed vdøwer thenne for^{de} fred oc kerlig bebindning, tha skall thet icke veggræs vppa nagen side. Item skulle alle fanger pa bade sider hawe dag, swolenge till thette for^{de} møde och retgang vppa sancti Kanuti dag øwer eth aar er her atskild med mynne eller ræt, och ware siden therres fengelse qwit,

thoc i swo matte at the betale i sine herberge och annerstedes hwad the ære gieldskuldige wordne i thet fængelse. Finnes och nagre fange pa nager side, the som icke ære inkompne, wden the som loff eller laglige forfall have, tha skulle the inkomme oc forny therres løffte innen sancti Michaelis dag nestkomende, ellers skulle the icke nywthe thenne degtingen. Item skulle these forrørde xxiiij domere med flere aff these try rigene rad och gode men have fulle macht at stadfeste och forbætre thenne ewig fred och kerlige bebindning och at insætte flere articulos som ther till thiæne kwnne epter for^{ne} høgboren førstes och hwert riges leglighed och bestand. Och thill høgere forwaringh at alle for^{de} ærende skulle swo faste och obrødelige halles, som forescreffwet staar, tha have wy alle for^{de}, paa then fulle macht wi have hwer pa sin side, med en samedh hand loffwet och sagt hwer annen wed wore ære sanningen och gode tro ther breff och bewisning vppa, swo at wi for^{ne} Sueriges rad ville och skulle flii for^{de} høgboren første och Danmarchs och Norriges rad eth Sueriges riges opne besegld pergamentz breff med Sueriges riges och iiij biscopæ och viij ridderæ aff Sueriges riges radz och gode mentz henggende secreta oc incigle och vell forwareth i alle matte, ludendes ord fra ord som herepter screffwet staar. **W**i erchebiscop biscope prelate, Sten Sthwre, Sueriges forstandere, och flere riddere och swene, Sueriges rad, giøre witherligt och oppenbare, thet wi epter menege Sueriges riges raad och inbyggere samtycke och fulbord med wor frii god vilge for for^{ne} førstes och these try righe Sueriges Danmarchs och Norriges beste och ewige bestand skuldh have samtycht fulbordet och stadfestet, och med thette wort nerwarendes opne breff stadfeste fulborde och samtycke alle the ærende articulos och degtingen som wore metbrødre och Sueriges riges fulmegtige sendebud, werduge fædre i gud herrer Henrich i Linchøping, Gudmwnd i Wæxiø, med gudz nade biscopæ, erlige oc welbyrdige men herrer Erich Axelsøn, her Erich Ericsøn, her Gøtzstaff Karlsøn, riddere, och Arwid Trolle aff wapen, giort bebreffwet och besegld have høgboren første koning CRISTIERNs Danmarchs raad och Norges fulmegtige sendebud, som nw forsamlede ware om sancti Johannis baptiste midsommers tiid i Calmarna, och forrørde degtingen fulbordet stadfestet och beseglt ward vppa wor frue dag visitationis, och for^{de} wore metbrødre och sendebud wort fulmagt breff, som wi them om forrørde degtingen gaffwe, for thet therres degtinges breff met therres secreta och intzgle befest och vederhenget have. Hwilke alle forrørde articulos och degtingen, och hwer serdeles wed sek, wii alle endregtelige vppa menege Sueriges riges wegnæ loffwe staduge faste och obrødelige at halles for oss alle wore arffwinge och epterkomende koninge eller høwetzmen i Suerige och alle Sueriges inbyggere vndersate och methielpere, wed alles ware ære sanningen och cristelige tro. Och thess yderligare till vesse och høgere forwaringh lade wi a, b, c witherlige och med god villiæ hengge wore secreta och incigle med Sueriges riges incigell for thette breff. Datum &c. Hvilke for^{de} ij breff skulle bade ware till stede vppa sancti Martini deg nestkomende i Lyckaa med wesse sendebud pa bade sider som

forde breff ther fra sek antworde och aff hwerannen anamme skulle, och hwer føre tha sit breff hiem ohindret i alle matte. Och till ydermere wesse och bætre forwaringh have wi hwer delen vppa sin side befest wore machtbreff wed hwerannens breff med alles wore secretæ och incigle henggendes neden for thette breff. Geffweth i Calmarnæ wor frue dag visitationis anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo.

(Alle 12 Segl ere tilstede.)

182.

Det svenske Rigsraads Ratification paa foregaaende Fredslutning.

24. August.

1472.

Wii archebiscop biscopa prelata, Steen Stwre, Swerigis forstendere, oc flere riddere oc swena, Swerigis radh, göra witterlicht oc oppenbara, thet wii efter menige Swerigis righe radh oc inbyggjare samtyckio oc fulbord medh wore frii godhwilia for høgborne forstes konung CRISTIERNNS oc these try righe Swerige Danmark oc Norige betzsta oc ewighe bestand schuld hafua samtycht fulbordat oc stadfestet oc medh thette wort nerwarandes vpna breff stadfesta fulborda oc samtyckia alle the ærende articulos oc dechtingan, som wore medhbrødhre wore oc Swerigis righes fulmechtuge sendebudh, werdige fædhre i gud herrer Henric i Lyncøpung, Gudmund i Wexiø med gudz nad biscopa, erlige oc welbyrdige men herre Eric Axelsson, herre Eric Ericsson, herre Gøtstaff Karlsson, riddere, oc Arwit Trolle aff wapn, giort bebreffuat oc besighelt hafua forscreffna høgbornen forstes konung CRISTIERNNS Danmarks oc Noriges radh oc fulmechtuge sendebudh, som nw forsambladhe waro om sancti Johannis baptiste midsomars tiidh i Calmarna, oc forrørde dechtingen fulbordet stadfestet bebreffuet oc besighelt wort vpa war frwe dagh visitacionis oc fornempde wore medhbrødhre oc sendebudh wort fullmacht breff, som wii them om forrørde dechtingan gafuo, fore thet theris dechtingis breff medh theris secrete oc incigle befest oc widherhenght hafua. Hwilke alle forrørde articulos oc dechtingan, oc hwar serdelis widh sigh wii alle endrechtelige vpa menige Swerigis righes wegna lofua stadige fasta oc vbrøtelige at hallas for oss alla wore arffuingia oc efterkomande konunga oc høwitzmen i Swerige oc alle Swerigis inbyggjare vndersata oc medhielpare, widh alles wore ære sannind oc cristelige thro. Oc thes yterligare til wisso oc høghre forwaringh lata wii Jacob medh gudz nad archebiscop i Vpsala, Hanes i Schara, Hanes i Strengenes, Cort i Abo, medh samma nad biscopa, Steen Stwre, Niclis Stwre, Eskill Ysaacson, Fadher Vlfsson,

Gregers Benctsson, Johan Cristiernsson, Gregers Mattisson oc Karl Knutsson, riddere, witerlighe oc medh godhwilia hengia wor secrete oc incighle medh Swerigis righes incighle nidhen for thetta breff. Datum in opido Holmensi, anno domini millesimo quadingentesimo septuagesimo secundo, die beati Bartholomei apostoli gloriosi.

(13 Segl hænge ved.)

183.

Venskabs- og Forbunds-Tractat mellem Kongerne af Danmark og Frankerig.

1472.

7. Septbr.

Guillermus de Menypeny miles, dominus de Menypeny et de Congressant, cristianissimi illustrissimi ac prepotentissimi principis, domini Ludouici Francorum regis consiliarius atque cambellanus, et Iohannes Hunaudi prebiter, in decretis baccalarius, ipsius cristianissimi domini nostri regis secretarius, ambaxiatores et oratores ab eodem cristianissimo domino nostro rege quoad infrascripta specialiter deputati seu destinati, vniuersis presentes literas inspecturis et auditoris salutem in domino et presentibus fidem indubiam adhibere. Pacis dulcedinem amicicie pariter ac dilectionis sinceritatem non solum humanis disciplinis introductas sed etiam ex ore dei altissimi promulgatas extitisse, legis diuine tam veteris quam noue testimonio comperimus, vt genus humanum ab eo formatum atque redemptum in amoris vinculo et caritatis feruore jungeretur; et dum tocus orbis conditor sue legis precepta in monte Synay binis tabulis inito cum patribus federe tradidisset, dilectionem dei et proximi Moysi totique populo precipue commendauit; Cristo etiam nascente in terra pax hominibus bone voluntatis ab angelis nunciatur; deinde in noui testamenti exordio, instante sue passionis tempore, necnoñ post eius resurrectionem et cum vellet ad patrem redire discipulosque et apostolos sancti spiritus illustracione docere, eis pacem sepe dedisse et dilectionem commendasse, euangelico sermone comprobatur, vt suos adopcionis filios, suo precioso sanguine redemptos; in pacis amenitate et caritatis vnione confoueret. Quamobrem reges catholicos, pacis zelatores et amicicie cultores, decet solide caritatis vnitatem et fidelis amicicie federa inter se mature, quo sua gloriose regna regendo subditorum suorum prosperitati salubrius consulere et insolenciis peruersorum ad propulsandas iniurias ac impugnaciones hostiles reprimendas per iusticie zelum, cum causa exposcit, valeant obuiare, sic quod alter alteri libenter assistat in prosperis et non deficiat in aduersis, vt saltem deffensionis oportuno remedio, pacem odiencium repressis viriliter iniuriis insultibus,

pacis optate dulcedo proueniat, in cuius quiete deuoti pacis filii deo, pacis auctori, eo deuocius quo tranquillius famulentur. Cum itaque longissimis jam effluxis temporibus inter reges et regna Francie et Scocie facte atque inite extiterint perfecte amicie confederacionesve seu alligancie, que nutu diuino non sine eorundem regnorum et regum decore subditorumque suorum grandi profectu siue commodo, hostium et inimicorum eorum confusione tociusque rei publice vtilitate et sacrosancte fidei catholice splendore hucusque inconcusse et inuiolabiliter perdurarunt, et insuper nostris temporibus serenissimus ac potentissimus princeps, dominus **Jacobus** rex Scotorum confederaciones amiciasve et alligancias cum excellentissimo atque potentissimo principe ac domino **CRISTIerno**, Dacie Swecie Noruegie Gothorum Sclauorumque rege, duce Sleswicensi et comite Holsacie Stormarie Oldemburgh et Delmenhorst, cuius clarissimam filiam duxit in vxorem, fecerit inierit seu contraxerit, et propterea memorati cristianissimus dominus noster, **LUDOUICUS** Francorum rex, et illustrissimus **CRISTIERNUS** Dacie Swecie Noruegie Gothorum Sclauorumque rex, sic vt prefertur, cum eodem rege Scotorum confederati, grato adinuicem concurrentes animo velint et effectent per medium ipsius regis Scotorum amicias inter se jungere et confederaciones seu alligancias inire, vt inter ipsos duos reges per medium tercii vnitos trina confederacio trium potentissimorum regum vnico nexu siue ligamine copuletur. Pro quibus amiciciis jungendis et confederacionibus seu alliganciis ineundis, necnon pro matrimonio inter illustrem principem dominum **JOHANNEM**, ipsius domini regis Dacie primogenitum, ex vna, et clarissimam dominam **JOHANNAM**, sepedicti cristianissimi Francorum regis filiam, partibus ex altera, etiam mediante consilio prefati domini Scotorum regis, contrahendo, memoratus cristianissimus dominus **LUDOUICUS** Francorum rex nos Guillerum de Menypeny militem et Johannem Hunaudi presbiterum prefatos, et sepedictus dominus **CRISTIERNUS**, Dacie Swecie Noruegie Gothorum Sclauorumque rex, reuerendum in Cristo patrem, dominum Willelmum, miseracione diuina episcopum Orkadensem, et nobilem virum Johannem de Hawdan armigerum erga sepedictum dominum regem Scotorum, in premissis mediatorem, deputauerint seu destinauerint, ipsorumque duorum Francie et Dacie regum quilibet in suos ambaxiatores oratores seu negociorum infrascriptorum gestores deputauit atque destinauit respectiue, prout hec omnia in literis commissionis vtriusque regis, eorum magnis sigillis communitis, quarum tenores de verbo ad verbum hic sunt inserte, lacius continentur. Et primo sequitur tenor literarum dicti cristianissimi Francorum regis. **L**oys par la grace de dieu roy de France, a tous ceulx qui ces presentes lettres verront, salut. Comme de toute anciennete entre noz progeniteurs roys de France et ceulx de treshault et trespuissant prince nre trescher et tresame frere nepueu et allye **JACQUES**, par la grace de dieu roy descocce, leurs royaumes pays seigneuries et subgetz aient este faictes jurees promises et accordees vraies et parfaites amyties et confederacions et alliances, lobseruacion et entretenement desquelles ait graces a dieu tousiours este a la grant glour honneur et exaltacion des roys et princes desd^{ts} royaumes, augmentation et

accroissement de leur auctorite force et puissance, destruction et confusion de leurs aduersaires et ennemys et a la seurete paix et tranquillite, prouffit et vtilite de tous leurs subgetz. Par quoy nosd^{tes} predecesseurs dun couste et dautre aient tousiours desire de icelles entretenir et garder, et en ensuiuant leur loyalle et vertueuse imitation, et pour plusgrant fermete dicelles, nous et n^{re} frere et allye les auons encores de nouuel confermees jurees promises et ratifiees: et soit ainsi que n^{re} frere et allye a puis naguieres fait alliances avec treshault et trespuissant prince n^{re} trescher et tresame frere et cousin le roy de Dampnemarche, et prinse a femme et espouse treshaulte et trespuissante princesse et n^{re} treschere et tresamee niepce la royne descoco, fille du roy de Dampnemarche, et que il desire pour tousiours entretenir icelles amytez confederacions et alliances et par tant que faire se peut venir et encores de plus en plus approucher et acroistre lamour dentre nous et nos successeurs par plus grant lien de affinite consanguinite et proximite de lignage, il nous a puis naguieres fait faire par ses gens et ambaxadeurs aucunes ouuertures de prandre et de faire alliances avec n^{re} frere le roy de Dampnemarche ses royaume pais et subgetz et les n^{res} et du mariage de n^{re} treschere et tresamee fille JEHANNE de France avec n^{re} trescher et tresame cousin le filz ainsne de n^{re} frere le roy de Dampnemarche, en quoy de prime face auons vouloir et bonne affection tant pour le grant desir que auons dauoir amyte et bonnes alliances avecques tous et chacuns les parens amys et bien vuellians de n^{re} frere nepueu et allye, le roy descoco, que avec n^{re} frere le roy de Dampnemarche. Et pour entendre au fait et acomplissement dud^{te} mariage et desd^{tes} alliances, est besoing de commettre et enuoyer notable personnage et de grant auctorite et a nous seur et feable pour traicter et appointer les choses conuenables et requises pour le fait desd^{tes} alliances et dud^{te} mariage icellui accorder et conclurre par parolles de futur ou de present, ainsi que la matiere y sera disposee, Sauoir faisons que nous, cognoissans les grans sens et louables vertuz loyaulte prudence et bonne conduite de n^{re} ame et feal conseiller et chambellan Guill^e seigneur de Menypeny et de Congressaut, cheualier, et n^{re} ame et feal secretaire maistre Jehan Hunaud, iceulx auons commis ordonnes et depputez, commettons ordonnons et depputons par ces presentes noz ambaxadeurs pour aller et soy transporter par deuers n^{re} frere nepueu et allye, le roy descoco, et par tout ailleurs ou besoing sera. Ausquelz noz ambaxadeurs nous auons donne et donnons par ces presentes plain pouoir auctorite mandement et commission especial de dire et pourparler de par nous traicter et conuenancer, en ensuiuant les ouuertures qui nous ont este faictes par n^{re} frere nepueu et allye, le roy descoco, les allyances et amyties dentre nous et n^{re} frere le roy de Dampnemarche; et le mariage de n^{re} fille JEHANNE avec n^{re} cousin le filz ainsne de n^{re} frere le roy de Dampnemarche; de traicter et conuenir sur la seurete de la primogeniture de la succession de n^{re} frere, le roy de Dampnemarche, apperteñ a sond^t filz; daccorder et conclurre, et aussi pour nous et en n^{re} nom, avec n^{re} frere le roy de Dampnemarche

ou ses commis et deputez aians sur ce pouoir souffisant de luy, toutes les amyties confederacions et alliances perpetuelles dentre les royaumes pays seigneuries et subgetz de n̄red^t frere le roy de Dampnemarche et les n̄res et toutes les autres choses quilz verront estre necessaires conuenables et requises pour le fait dicellui mariage et desd^{tes} alliances et proceder alla conclusion et acomplissement dicellui par parole de futur ou de present, ainsi quilz verront la matiere disposee, et que par n̄red^t frere nepueu et allie, le roy descoce, leur sera conseil faire; et generalement de faire traicter conclurre promettre et accorder touchant lesd^{tes} alliances et mariage et les dependences diceulx tout ce que nosd^{ts} ambaxateurs verront et cognoistront expedient et conuenable au bien desd^{tes} matieres et pour paruenir a bonne fin et conclusion sur icelles, tout ainsi que nous mesmes ferions et faire pourrions si y estions presens en propre personne, pose ores quil y eust choses qui requissent mandemant plusespecial ou presence de n̄re personne. Promettans de bonne foy et en parole de roy tenir et auoir ferme estable et agreable tout ce que par nosd^{ts} ambaxateurs sera fait besoingne promis accorde et conclud touchant ce que dit est, et en baillerons noz lettres patentes de ratification et confirmacion en forme vallable et auctentique toutesfoiz que requis en serons. En tesmoing de ce nous auons fait mettre n̄re scel a cesd^{tes} presentes. Donne a Tours le xxij^e jour de juillet, lan de grace mil cccc soixante et vnze, et de n̄re regne le dixieme. — Sic signatum in margine: **Loys.** Et super plicam: par le roy le conte daulphin, le gouuerneur de Rouxillon, le seigneur de Boisi et autres presens. J. de Moulins. — Deinde sequitur tenor literarum memorati domini regis Dacie. **CRISTIERNUS** dei gracia regnorum Dacie Swecie Noruegie Gothorum Sclauorumque rex, dux Sleswicensis et comes Holsacie Stormarie Oldenburgh et Delmenhorst, vniuersis et singulis, ad quorum noticias presentes nostre litere peruenerint, salutem. Cum deus eternus, qui machinam mundi creauit omniaque et cuncta ipsius ambitu contenta potenter regit et gubernat et mundi nascentis exordio sue ostendens diuine maiestatis clementiam, matrimonii sacramentum inter nostros primos progenitores ad humani generis propagacionem et perpetuam ipsius durabilitatem, vt noua sobole mortuam reuocaret, instituit, per quod etiam alium matrimonii sacramentum diuina peragente gracia regnant reges felici successione et inclita principes virtute dominantur: ex quo etiam matrimonio et eius federe sacro hostilitates et inimicie et alia enormia quamplurima vnitatis et animorum coniunctione pelluntur, amor dilectio et amicicia pax tranquillitas et caritas redigantur (sic) multaque et innumerabiles alie felicitates et bona sequuntur. Nos igitur, prehabita deliberacione matura nostri consilii magni, vt illustris princeps **JOHANNES**, filius noster primogenitus, hominum more coniugali vinculo uiuat, volentes: confisi de prudencia circumspectione et fidelitate reuerendi in Cristo patris domini Willelmi episcopi Orkadensis, consilarii nostri, et nobilis viri Johannis Hawdan, ipsos nempe ad infrascripta nostros veros commissarios ambaxiatores et procuratores speciales facimus ordinamus et constituimus per presentes, dantes et concedentes eisdem nostram auctoritatem atque plenariam potestatem

et mandatum speciale ad visitandum excellentissimum et cristianissimum principem LODOWYCUM dei gracia regem Francie, consanguineum et fratrem nostrum carissimum, vel suos veros procuratores et ambaxiatores, quos cum potestate et mandato emiserit, tractandi et conueniendi super matrimonio nomine prefati filii nostri cum illustri et potenti domina, domina JOHANNA, filia dicti fratris nostri regis Francie, et procedendi ad conclusionem et consummacionem seu complementum eiusdem per verba de futuro aut de presenti, juxta et secundum dictamen atque consilium carissimi filii et fratris nostri regis Scocie super prefatis perficiendis fidelissime crediti et rogati, necnon cum illis ineundi et faciendi alligancias et confederaciones fraternas perpetuas inter prefatum cristianissimum regem ipsius regnum dominia patrias et subditos ac etiam nos et nostros subditos, alia quoque omnia et singula faciendi gerendi et expediendi, que in premissis et circa ea necessaria fuerint aut quomodolibet oportuna, etiam si talia sint que mandatum exigant magis speciale quam presentibus expressum est, et que possemus nosipsi facere, si premissis tractatibus personaliter interessemus. Promittentes insuper verbo regio et bona fide, nos ratum gratum firmum et stabile habituros totum id et quicquid per dictos nostros procuratores et ambaxiatores et nuncios nostros actum factum gestum pactumve fuerit circa premissum matrimonium amicicias et confederaciones seu quomodolibet procuratum, et numquam contra venire in futurum. Et super hoc trademus nostras literas patentes ratificacionis et confirmacionis in forma valida et autentica tociens quociens requisiti erimus. Et nos JOHANNES, prefati serenissimi principis domini Cristierni primogenitus, ad hec omnia consentimus, in animam nostram juramus et firmiter promittimus, quod priori tempore nichil egimus fecimus aut diximus cuiquam, per quod futurum matrimonium inter nos quouis pacto poterit impediri aut contractum de jure dissolui, nec in futurum faciemus, donec nobis de annullitate dicti matrimonii contrahendi, quod absit, constiterit luculenter. In cuius fidem firmiorem et credulitatem euidentiore atque testimonium fidelius secretum nostrum vnacum secreto antedicti filii nostri presentibus duximus appendendum. Datum in castro nostro Affnensi die xxvij mensis Maii anno domini m^occccclxxij^o. — Notum igitur facimus per presentes, quod nos Guillelmus de Menypeny et Johannes Hunaudi prefati, ipsius cristianissimi domini nostri Francorum regis ambaxiatores et ab eodem speciale mandatum habentes, cupientes insuper, vt tenemur, ipsius morem gerere voluntati, coram prefato excellentissimo principe, domino Jacobo rege Scotorum, nos representauimus, et ibidem cum predictis reuerendo in Cristo patre ac domino, domino Willelmo, episcopo Orkadensi, et Johanne de Hawdan, dicti potentissimi principis, domini CRISTIERNI Dacie Swecie Noruegie Gothorum Sclauorumque regis, ambaxiatoribus etiam ipsius valida potestate suffultis, conuenimus, medianteque ipsius domini Scotorum regis probo consilio ac deliberacione prouida, amicicias junximus, necnon confederaciones et alligancias perpetuas et indissolubiles vice et nomine prefati cristianissimi Francorum regis cum eisdem regis Dacie ambaxiatoribus inter ipsum cristianissimum dominum nostrum Francorum regem

successores suos suum florentissimum regnum Francie ceteraque dominia sua et suas communitates, necnon suos vassallos subditos et regnicolas quoscunque ex vna, et memoratum dominum regem Dacie Swecie Norwegie Gothorum Sclauorumque regem suosque successores, dictorum regnorum reges et dominos suorum dominiorum, sua regna et dominia predicta ac etiam suas communitates necnon suos vassallos regnicolas et subditos quoscunque, partibus ex altera, fecimus tractauimus concordauimus et conclusimus, facimusque tractamus concordamus ac concludimus. Et insuper nos ambaxiatores prefati hincinde, ac nominibus quibus supra, amicicias confederaciones et alligancias huiusmodi coram eodem excellentissimo domino Scotorum rege firmauimus et in manibus eiusdem iurauimus, prout tenore presencium firmamus et iuramus modo atque forma inferius annotatis. Primo inter nos ambaxiatores prefatos hincinde actum dictum tractatum atque concordatum extitit cum consilio ipsius domini Scotorum regis, quod inter ipsum cristianissimum Francorum regem et successores suos reges, suum florentissimum regnum Francie predictum ceteraque dominia sua et suas communitates, necnon suos vassallos subditos et regnicolas quoscunque, ex vna, et supra-nominatum dominum regem Dacie Swecie Noruegie &c. successoresque suos, dictorum regnorum reges et dominos suorum dominiorum, dictaque regna et dominia sua, ac etiam suas communitates, necnon suos vasallos regnicolas et subditos quoscunque, partibus ex altera, est atque erit secura pax amena tranquillitas mutuus amor caritatis vnio veraque amicicia et perpetua confederacio ac alligancia indissolubilis in eum duratura, saluis semper et integris confederacionibus quas dicti duo reges habent cum eodem Scotorum rege et sine preiudicio earundem. Item per presentem confederacionem dicti duo reges Francie et Dacie erunt adinuicem boni veri indubitati atque fideles fratres vinculo perfecte vnionis et amicicie nexu in bona fide confederati et se inuicem diligent alter alteri succurrendo seu subueniendo tam in prosperis quam in aduersis, tempore pacis et belli; alterque ipsorum erit amicus amicorum alterius et inimicus inimicorum suorum. Et insuper erunt prompti atque parati cum omni promptitudine et effectum adsuccurrendum seu subueniendum alter alteri in omnibus suis querelis bonum decus auctoritatem commodum et vtilitatem suarum personarum suorumque regnorum suarum coronarum ac dominiorum tangentibus, ipsasque querelas tueri custodire atque deffendere tenebuntur contra omnes et singulos hostes aduersarios et rebelles ipsorum et cuiuslibet eorum, nullo dempto seu excepto. Item si aliquis hostis aduersariusve seu inimicus, siue rex dux comes vel baro fuerit et cuiuscunque gradus status et condicionis existat, nitetur seu ausu temerario presumat alterum ipsorum duorum regum sic confederatorum aut successorum suorum pro tempore inuadere hostiliterve aggredi, seu eorum aut cuiuslibet eorum regna patrias vel dominia manu armata aut potencia bellica vsurpare intrare vel occupare et subditos depredari per terram siue per aquas, tunc et in illo casu ille dictorum duorum regum confederatorum, qui sic fuerit inuasus aut hostiliter aggressus seu cui hec iniuria fuerit irrogata, licite poterit petere ab altero subsidium, si

velit et indigeat. Quo petito et casu necessitatis sibi notificato per literas nuncios seu famam publicam alter tenebitur alterum iuuare et sibi omni deffensionis auxilio efficaciter atque potenter assistere, dando sibi subsidium consilium et fauorem per mare et per terram, tam viris armatis armaturis nauibus et classibus quam alias quocunque modo, etiam si opus fuerit ipsos hostes per partes alias occupando, donec ab inceptis inuasionibus supradictis ab alia parte distrahantur. Item si alter ipsorum duorum regum sic confederatorum aut successorum suorum pro tempore habuerit aliquos subditos et vassallos rebelles et sibi aduersantes, qui ceruicem contra se erigere presumant se rebellando aut bellum suscitando seu hommagium denegando, vel reuerenciam ac obedienciam honoremque et subiectionem debitam impendere recusando, tunc alter ab altero, cui talia fuerint irrogata, debite requisitus, ac de rebellionem et inobediencia seu feloniam huiusmodi per nuncios vel literas seu famam publicam certificatus, tenebitur suum fratrem et confederatum iuuare et opitulari sibi cum omni deffensionis auxilio adesse dictos rebelles ac eorum quemlibet et sibi adherentes quocunque expugnando seu debellando, terras patrias et dominia eorum intrando occupando atque vastando vsque ad huiusmodi rebellium et aduersancium subiugacionem siue castigacionem. Et si forsitan dicti rebelles aut alter eorundem relicto suo domino et relicta sua propria patria ad alterum dictorum duorum regum sic confederatorum confugiant, tunc in illo casu ille ipsorum regum, ad quem et in cuius regnum siue patriam confugerint, tenebitur huiusmodi rebelles in et sub secura ac tuta custodia reponere et conseruare et alterum regem confederatum suum, cui tales fuerint rebelles, de casu huiusmodi, quamciculus fieri poterit, informare, dictosque rebelles sibi remittere, vt eos habeat animaduersione debita punire secundum casus exigenciam. Item alter ipsorum duorum regum sic confederatorum et successorum suorum pro tempore non dabit alicui hosti aduersario seu rebelli alterius sui confederati auxilium consilium vel fauorem in preiudicium eiusdem, quinimo tenebuntur bonum decus vtilitatem honorem atque commodum jura priuilegia et libertates alter alterius suorum regnorum atque coronarum procurare pro viribus, alterque amborum inducet suos amicos confederatos et adherentes ad amorem alterius. Et insuper tenebuntur vituperium dedecus damnum et obprobrium alter alterius impedire pro posse: quoniam ob fastigium regale et honorem regum omnes reges catholici, qui sub altissimo rege regnant, jure debitoque tenentur alter alterius honorem custodire atque defendere. Item alter dictorum duorum regum aut successorum suorum etiam pro tempore existencium non erit in consilio vbi de machinacione mortis in alterum suum confederatum aut de ipsius captiuacione lesione seu mutilacione damnove seu aliqua oppressione vel violencia tractatus habeatur, aut vbi de vsurpacione vel perturbacione regnorum et dominiorum ipsius seu etiam de rebellionem inobediencia vel feloniam contra alterum ipsorum respectiue tractetur. Et si premissa aut premissorum aliquod ad alterius ipsorum regum sic confederatorum aut successorum suorum noticiam fuerint deducta, ille tenebitur alterum suum confederatum de premissis aduisare seu aduertere quam-

cicius fieri poterit. Et si ille, contra quem premissa fuerint premeditata seu perpetrata, indigeat auxilio et requirat ab altero, tunc alter a quo auxilium fuerit postulatum tenebitur illud impendere tam per mare quam per terram debito subsidio armatorum machinarum nauium et classium ac etiam omni ope et opera juxta suam possibilitatem. Item quocienscunque alter dictorum duorum regum sic confederatorum aut successorum suorum voluerit aut decreuerit inire bellum contra hostes suos et inimicos capitales seu etiam contra suos subditos atque vassallos rebelles, etiam si realiter guerra foret inter eos mota seu inchoata vel etiam moueri speraretur, tunc alter confederatus super hoc ab alio requisitus, et de tempore sufficienter ac debite premunitus, tenebitur pro posse alterum iuuare ad debellandum huiusmodi hostes seu rebellés per mare et per terram cum sufficienti numero armatorum et cum suis classibus nauibus et machinis omnique ope fauore et opera sibi possibilibus. Item memoratus rex Francorum sui que successores et heredes, reges Francie, nullatenus permittent aut patientur aliquem seu aliquos de suis hominibus et subditis predicti regni Francie dare auxilium consilium vel fauorem, mediante stipendio vel sine stipendio, alicui regi duci comiti vel domino, hosti inimico aduersario vel rebelli dicti regis Dacie suorum que successorum in regnis dominiis et patriis, aut etiam aduersario suorum confederatorum et alligatorum vel suarum communitatum in graue preiudicium atque damnum ipsius regis Dacie suorum que successorum subditorum et suarum communitatum. Et similiter memoratus rex Dacie sui que successores et heredes nullo pacto permittent atque patientur quacunque via et quouis quesito colore aliquem seu aliquos de suis subditis fac[ere da]re aut prestare auxilium vel fauorem, mediante stipendio aut sine stipendio, alicui regi duci comiti vel domino, cuiuscunque condicionis existat, hosti inimico seu rebelli ipsius Francorum regis successorum que suorum confederatorum subditorum et s[uarum] communitatum etiam in graue preiudicium jacturam atque damnum ipsius regis Francorum suorum que confederatorum et subditorum quorumcunque ac etiam suarum communitatum predictarum. Et si post inhibitionem generalem super hoc factam aliquis subditus [predi]ctorum duorum regum contrarium fecerit et reperiatur super hoc culpabilis, talis mancipabitur atque atrociter punietur tanquam proditor et rebellis contra principem suum et patriam suam sine misericordia et sine vlla spe remissionis et venie. Item aduersarii et notorie rebelles ac proditores dictorum duorum regum aut suorum heredum et successorum, qui videlicet crimen felonie seu lese maiestatis contra reges predictos aut eorum aliquem seu contra coronas eorundem commiserint, nullatenus receptabuntur palam vel occulte, clam vel publice, infra regnum vnus dictorum duorum regum in preiudicium alterius. Quinymo ille dictorum duorum regum, ad quem tales aduersarios seu proditores contigerit confugere, si tales videlicet sint hostes et aduersarii, non subditi alterius regis, tunc illos non permittet morari seu degere in regno suo, quinymo illos prorsus expellere tenebitur: si vero sint subditi alterius regis sibi confederati et notorie eidem proditores, tunc is, ad quem confugerint, illos mancipabit et sub secreta custodia reponet atque

conseruabit quousque suum confederatum prefatum de predicto casu aduisauerit. Et si alter rex confederatus dictos suos subditos proditores requisierit, alter tenebitur sibi remittere illos debita animaduersione puniendos. Item dictus Francorum rex siue successores non poterunt aut debebunt capere vel inire treugas seu pacem concludere aut confederaciones et alligancias facere cum aliquo rege duce comite vel domino, hoste seu inimico dicti regis Dacie aut successorum suorum, absque ipsius seu ipsorum expresso consensu, aut nisi ille rex Dacie siue successores atque communitates in huiusmodi treugarum pacisve seu confederacionis et alligancie tractatu comprehendantur, casu quo voluerint in eodem comprehendi. Et similiter memoratus rex Dacie siue successores treugas pacemve confederacionem seu alliganciam cum aliquo rege duce comite vel domino, hoste seu inimico dicti Francorum regis, nullatenus inibunt seu contrahent absque ipsius vel ipsorum expresso consensu, aut nisi predictus Francorum rex siue successores atque communitates in huiusmodi treugarum pacisve confederacionis seu alligancie contractu comprehendantur, casu quo tamen in eodem comprehendi voluerint. Item vt hec amicitia et confederacio duorum regum predictorum Francie et Dacie in subditos eorundem diffundantur, ipsique reges dulcedinem pacis amicitieque sinceritatem, quas adeo susceperunt, diffluere atque stillare valeant in suos regnicolas, vnde in pacis quiete deo pacis auctori salubriter deseruiant, actum tractatum atque concordatum extitit inter nos ambaxiatores predictos hincinde, quod omnes et singuli subditi memorati Francorum regis, cuiuscunque status gradus aut condicionis existant, benigne atque cum omni fauore apud dictum regem Dacie et suos subditos tractabuntur atque receptabuntur in omnibus suis regnis et dominiis in terra et in mari ac vbique locorum. Et similiter subditi domini regis Dacie apud regem Francorum fauorabiliter et amicabiliter receptabuntur in qualibet parte sui regni et aliorum dominiorum suorum, ita quod populus vnus regis sit populus alterius, et econtra. Et insuper dicti subditi vtriusque partis in omni exercitu bellico tam terrestri quam maritimo, etiam in omni mercanciarum concursu se inuicem diligent amabunt iuuabunt et opitulabuntur tuebunturque et deffendent tanquam fratres, et demum inter eos erit mutua vera atque perfecta amicitia et confederacio futuris perpetuisque temporibus duratura et inuiolabiliter permansura. Item quia vterque dictorum duorum regum Francie et Dacie est cum predicto Scotorum rege confederatus perfectissima amicitia atque alligancia indissolubili, nos ipsorum duorum regum ambaxiatores prefati hincinde vice et nomine eorundem fecimus atque tractauimus, facimusque et tractamus inter ipsos duos reges Francie et Dacie tales et similes confederaciones, quales ipsi et eorum quilibet habent cum eodem Scotorum rege: quarum quidem confederacionum tenores hiis presentibus volumus haberi pro insertis atque expressis: vt tandem ipsi tres reges in orbe terrarum potentissimi adinuicem confederati et in caritatis vnione et amicitie vinculo colligati sanctam orthodoxam fidem velut colonne solidissime sustineant valeantque feliciter regnare in tranquillitate et pace, hostibusque suis deuictis et rebellibus acri potencia et fortitudine

domitis atque superatis, justiciam in suos populos effundant, ac demum omnipotenti deo debitum impendant obsequium, a quo tandem pro labore mercedem pro meritis premium in vitam eternam recipiant. Preterea vt huiusmodi confederacio et amicicia eo feruencius vigeant stabilisque perdurent, quo nexu forciori fuerint confecte, conuentum atque concordatum extitit inter nos ambaxiatores predictos hincinde et ab vtraque parte, quod inter predictum illustrem principem JOHANNEM, dicti domini regis Dacie primogenitum, ex vna, et dictam clarissimam JOHANNAM, eiusdem cristianissimi Francorum regis filiam, partibus ex altera matrimonium contraheretur. Cuiusquidem matrimonii confirmationem de consilio memorati domini Scotorum regis, certis siquidem rationabilibus de causis ipsum et nos mouentibus, voluimus et decreuimus fore et esse in Francia coram ipso cristianissimo Francorum rege perficiendam atque terminandam, nisi aliquod impedimentum superuenerit, ibique de dote seu dotaliciis ac etiam de donacione propter nupcias et aliis circumstanciis dicti matrimonii melius atque plenius tractabitur. Ad que omnia et singula premissa in omnibus et singulis punctis et articulis supradictis firmiter tenendum et fideliter adimplendum ac inuiolabiliter obseruandum nos ambaxiatores prefati vice et nomine ipsius cristianissimi domini nostri Francorum regis et pro eo obligamus ipsum dominum regem suosque heredes et successores ac omnia et singula eorundem bona mobilia et immobilia, presenciam et futura, vbicunque et in quibuscunque locis consistencia: renunciantes, prout renunciamus, nomine regio omnibus et singulis que contra formam tenorem atque substanciam presencium dici aut obici possent quomodolibet, promittentes, prout promittimus, nomine regio supra bona fide sine dolo malo et sine vlla deceptione, quod memoratus cristianissimus contra eadem premissa nullatenus veniet in futurum. Et insuper tractatus conuenciones et pactiones huiusmodi ac omnia et singula suprascripta infra vnum annum ab hac die computandum ratificabit et approbabit, ac super ratificacionem et approbacionem premissorum dicto domino rege Dacie suas litteras patentes suo magno sigillo communitas quamcicius poterit destinare curabit. Nos vero ambaxiatores prefati cristianissimi Francorum regis presentes litteras dictis ambaxiatoribus domini regis Dacie dedimus et concessimus eidem domino regi Dacie transferendas: et ipsi pares litteras in effectu et substancia hiis presentibus consimiles nobis dederunt et concesserunt, quas similiter dictus rex Dacie quamcicius poterit per suas patentes litteras, etiam suo magno sigillo corroboratas, ratificare et approbare tenebitur. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum sigilla nostra vnacum signis nostris manualibus presentibus litteris duximus apponenda. Datum Edinburgi, die septima mensis Septembris, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo.

G. Menypeny.

J. Hunaudi.

(Sigilla adsunt.)

184.

Kong Christians Stadfæstelse paa Ditmarskernes Toldfrihed paa Eideren, Treja og i Holsteen.

1473.

23. Martii.

Wii CRISTIERN van gades gnaden [to] Dennemarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertog[e] to Sleszwick, greue to Holsten, Stormeren Oldenborch vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen apembar vor allen den jennen de dessen vnnsen breff sehen horen effte lesen, dat wii van sunderger gunst vnde gnade wegene, so ock vmme mennigerleye gunst vnde guden willen, alze de ersamen vromen lude, vogede slutere swaren radgeuen vnde de gantze meenheyt des landes Dithmarschen, vns gedan vnde bewiset hebben vnde wii noch vortan van en gunstigen vormodende synt, hebben wii na rade vnnsen leuen getruwen radgeuen vnde wolberademe mode sodanen breff, als de hochgebornen fursten, here Hinrick Alff vnde Ghert hertogen to Sleszwick, greuen to Holsten &c. zeliger gedechtnisse, vnnsen leuen ohme vnde vorfaren, en mildichliken gegeuen vnde vorsegelt hebben, ludende vppe vriigheyt vnde priuilegia in vnnsen lande to Holsten, in allen sinen puncten vnde artikelen to ewigen tiiden vor vns vnnsen eruen vnde nakomelinge tho waren vnde tho duren beleuet befestet vnde confirmeret, beleuen beuesten vnde confirmeren den also jegenwardigen in crafft desses vnnses breues bii vuller macht vnde [werden to] bliuende to ewigen tiiden, als vorschreuen is. Vnde ludet de vorbeñ vnnsen zeligen ohme vnde vorfaren breff van worden to worden alze hirna [volg]et. **Wii** Hinrick Alff vnde Ghert van gades gnaden hertogen to Sleszwick, greuen to Holsten to Stormeren vnde to Schouwenborch, bekennen apembar in dessem breue vor allesweme, dat wii mit den vromen luden, vogede slutere swaren vnde menheyt des landes to Dithmarschen eens gewurden syn in disser wiise, dat se mit ereme gude, wor se dat kopen myt ereme sekeren gude, vnde mit ereme eede beholden mogen, dat id ere sii sunder argelist, scholen de Eyder vnde de Treia vppe vnde dale vnde in deme gantzen lande to Holsten tollē vriig vnde velich wesen dat ere to vorkerende in aller wise, alze de breffe inneholt, den de hochgebornen furste vnde furstynne greue Hinrick, vnnsen leue vedder, vnde vrouwe Elizabeth, vnnsen leue frouwen moder, beyder seliger dechtnisse, den vorschreuen vromen luden, vogede slutere swaren vnde der gantzen menheyt des landes Dithmarschen vorsegelt vnde gegeuen hebben. Dat wii des aldus eens gewurden syn, dar hebben ane vnde ouer gewest des erwerdigen in gode vaders vnde hochgebornen heren, heren Clawesz, artze[bissco]ppes der hilgen kercken to Bremen, vnde des ersamen rades vnnsen stad to Hamborch sendebaden, alsze de ersamen her Hinrick van der Mel[en] prouest to sunte Anshariese to Bremen, her Clawes Poppe deken to Rameslo, her Marquart Brant kerckhere to dem Kyle, Segebode marscalk des stichtes to Bremen, her Hinrick Hoyer borgermester vnde Bernt Borstelt

ratman to Hamborch. Des to witlicheit vnde tuchnisse hebbe wii hertoge Hinrick, Alff vnde hertoge Ghert vnnse ingesegelle hengen* vor dussen breff, de geuen is na godes bort dusent verhundert dar na ime twe vndetwi[atige]sten jare, des frügdages vor palmen. Vnde wii CRISTIERN koningk hertoge greue vorben. vor vns vnnse eruen vnde nakomelinge to orkunde vnde vaster vorwaringe hebben vnnse koninglike secret witliken vor dessen vnnsen breff laten hengen. Hir ane vnde ouer sint gewesen de erwerdigen in god vedere heren Nicolaus to Sleszwick, heren Albrecht to Lubeke biscope, Gotzick van Aleuelde, Clawesz vnde Hans Rantzouwe heren Schackensons, Detleff van Bockwolde heren Detleuesson, Luder Rumor, Clawes Ratlouw, Henning Poggewisch, Clawes vnde Hinrick van Aleuelde heren Johannssons, Diderick Blome, Johans van Embeke vnnse secretarius, vnnse leuen getruwen redere. Ghegeuen in vnnser stad Rendesborch ame dingsdage negest na deme sondage Oculi, na Cristi vnnses heren gebort verteynhundert darna ime drevndesouentigesten jare.

Ad mandatum domini regis in consilio.

(Seglet fattes.)

185.

Kong Christians Gjeldsbrev til Hamburgerne for en Sum, som han blev dem skyldig i Anledning af en Söudrustning mod Grev Geert.

7. April.

(Originalen er skaaren.)

1473.

Wii CRISTIERN van godes gnaden to Dennemarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertoge to Sleszwiick, greue to Holsten Stormeren Oldenborch vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen apembar in vnde mit desseme breue vor allesweme vor vns vnnse eruen vnde nakomelinge: so als denne de eddele wolgeborenn her Gherd to Oldenborch vnde Delmenhorst greue, vnnse broder, mit den Westfreszen in den eynvndesouentigesten jare etlike schepe van der Wesere vmme vnnse lande, dat vorgescreuene hertochricke vnde greuesscoppe to Holsten vnde Stormeren, vnnse vndersaten vnde den vnschuldigen kopman villichte an tohalende vnde to beschedigende, so sick des to befruchtende was, vthgeferdiget hadde, deshaluen wii denne mit den ersamen steden Lubeke vnde Hamborch, vnnsen leuen besunderen vnde getruwen, vmme sodanen vnrechten anfangen vnde gewalt beyde bynnen vnde buthen vnnsen landen wedder to stande, ouer een sin gekomen vnde

*) Foran eller efter hengen maa indskydes *laten* eller *heten*.

dar entegen ock vnnse vnde ere wehre uth geferdiget hebben dergelijken, dar van wat dat kostede de van Lubeke vnde Hamborch de twe del vnde wii den drudden del scholen stan vnde bekostigen, na inneholde vnnser breue en dar vp gegeuen: so desuluen beyden stede dat van vnnser wegene utgelecht vnde vns dar van genochsameliike rekenscop gedan hebben. Van welkeme vthgelechten gelde vnde bekostinge den van Hamborch to ereme dele, dar mede se vns vorlecht hebben, tokumt soszhundert drevndesouentich marck achte schilling Lubesch, de wii **CRISTIEREN** koning &c. vnnse eruen edder nakomelinge densuluen van Hamborch edder eren nakomelingen vmbeworen louen in craft desses breues to dancke vnde to willen vppe paschen negestkomende vort auer eyn jar bynnen Hamborch in redeme groueme gelde, als dar genge vnde geue is, gutliken vnde wol to betalende sunder jenigerleye wedderrede effte argelist. Desses to merere orkunde vnde tuchnisse hebben wii vnnse koningliike secrete witliken heten hengen an dessen vnnsen breff, de gegeuen is in vnnser stad Hamborch ame mitweken negest vor palmesondage, na Cristi gebort verteinhundert dar na ime drevndesouentigesten jare.

Ad mandatum domini regis proprium.

(Seglet er borte.)

186.

Tractat om en toaarig Stilstand mellem Engelland og Danmark.

1473.

1. Mai.

EDWARDUS dei gracia rex Anglie et Francie et dominus Hibernie omnibus, ad quos presentes litere peruenerint, salutem cum prosperorum successuum incrementis. Eius, qui in terris nobis ceptra commisit, saluatoris nostri Jesu Cristi, qui pacem suam donauit nobis pacemque suam reliquit nobis, insequendo doctrinam, ea que ad pacem sunt summopere duximus amplectanda. Quamquam itaque alias per nostros atque serenissimi principis domini **CRISTIERNI** Dacie Suecie Norwegie &c. regis ambassiatore et nuncios tunc in opido Hamburgensi Bremensis diocesis ad hoc congregatos inter nos prefatumque Dacie &c. regem regnorumque nostrorum hincinde incolas et subditos concepta inita et celebrata atque ex post approbata et confirmata pacis concordie et amicie liga seu confederacio, temporis successu, peruersorum, quorum totus conatus ad turbandum pacem anhelat, sinistris actibus violata interruptaque sit: nos tamen atque prefatus rex Dacie, ad quos per uigili sollicitudinis oculo regnorum atque subditorum nostrorum profectum atque salutem contueri

pertinet, considerantes quod veluti discordia res magne periere atque concordia res parue crescere consueuerunt, sic ex pacis interrupcione predicta regnorum nostrorum hincinde incolis et subditis nullus fructus salutis, set vndicumque dampnum et decrementum subortum est: peruersorum itaque conatibus huiusmodi obuiare pacisque reparacioni summo studio intendere decreuimus, et post eo pretextu de nouo inter nos habita scripta ambassiatas atque tractatus, tandem, septiformis munere ab alto graciose superinfuso, nos atque prefatus rex Dacie ad has resolidate deuenimus concordie metas et puncta articulatim subinserta. Primo itaque confitemur, quod inter nos et dictum Dacie regem conuentum atque conclusum est quod, non obstantibus quibuscumque sinistris actibus quibus contra confederacionem predictam quomodolibet actum illaque violata esse poterit, volumus tamen nos atque rex Dacie prefatus exnunc incipiendo et ad biennium proximo futurum inclusiue continuando ligam et confederacionem predictam, prout illa alias inter nos concepta celebrata atque sigillata est, in omnibus suis punctis et articulis firmiter et inconcusse, ac si nunquam interrupta fuisset, obseruare, neque eidem aliquatenus quacumque racione vel causa in toto vel in parte contrauenire. Secundo determinatum atque conuentum est, quod omnes et singule actiones per tempus interrupte confederacionis predictae inter nos et prefatum Dacie regem et nostrorum et illius regnorum incolas exorte, atque subditis nostris suisque quomodolibet vicissim, alteri videlicet contra alterum, competentes, in amicicia integra manebunt suspense vsque ad dietam infrascriptam sub biennio predicto celebrandam, nec ante finem eiusdem aliquis subditorum nostrorum vel dicti Dacie regis coniunctim aut diuisim, per se vel per alios, via iuris vel facti contra se inuicem quomodolibet ex causis predictis attemptabit. Tercio conclusum est, quod biennio huiusmodi currente, quamprimum oportunitas permiserit, aliqua competencia loca et tempora pro dieta inter nos et prefatum Dacie regem celebranda deputentur, vbi tunc inclitus rex Scocie atque illustris dux Burgundie aut alii principes fratres, quos nos et idem rex Dacie duximus eligendos, per se aut suos ambassiatores tanquam arbitri et amicabilis compositores omnia et singula post et contra confederacionem predictam quomodolibet acta audiant examinent iudicent reforment atque diferencias et causas predictas in amicicia aut iure terminent ac perpetuo silencio finiant, confederacionemque predictam renouent resolident et in pristina puncta reducant atque continuent, prout ipsis racioni consonum visum fuerit expedire. Quarto diffinitum est, quod infra biennium antedictum mercatores incoleque nostrorum et dicti Dacie regis regnorum prenominatorum, et quilibet ipsorum pro libito sue voluntatis secure et libere, quociens placuerit, regna prefata hincinde, de Anglia videlicet ad Daciam Sueciam et Norwegiam atque de Dacia Suecia et Norwegia ad Angliam, potuerint cum rebus et mercibus suis tam per mare quam per terram visitare, in omnibus et per omnia, iuxta predictae olim concepte celebrate et sigillate confederacionis vim formam et tenorem, sub libero atque securo saluo conductu, quem nos Edwardus rex prefatus dicti regis Dacie et idem Dacie rex nostris incolis et subditis, tociens quociens requisiti seu requiritus fuerimus

seu fuerit, dabimus et dabit, prout et nos Edwardus rex prelibatus huiusmodi securum et saluum conductum exnunc regis Dacie subditis, melioribus modo et forma quibus ipsis validius et efficacius dare poterimus, per totum biennium predictum valide atque plenarie vigore huiusmodi nostrarum literarum concedimus et impartimur, hoc specialiter excepto, quod incole regni nostri Anglie, sine speciali licencia atque saluo conductu a Cristierno rege sepefato specialiter obtinendis, per huiusmodi biennium terram suam Islandiam nullatenus visitabunt aut inibi suas mercancias excercebunt. Quos quidem articulos et puncta, causa confederacionis inter nos et prefatum Dacii (sic) regem pro nostrorum atque illius regnorum eorumdemque incolarum salute renouande reintegrande resolidande atque recontinuande conceptos, nos Edwardus in vim huiusmodi nostrarum literarum acceptamus approbamus gratificamus gratos et ratos habere volumus: promittentes sub fide regalis nostre maiestatis omnia et singula in huiusmodi nostris reconsiliacionis literis contenta firma et inconcussa, quantum ad nos spectat et pertinet, inuiolabiliter obseruare nec contrauenire eisdem per nos neque per alium seu per alios quouis quesito colore vel ingenio de iure vel de facto. In quorum omnium et singulorum premissorum maius robur firmiorem fidem ac euidentius testimonium, harum literarum due, vnus quidem effectus, set vna sub nostris alia vero sub dicti Dacie regis nominibus sigillis atque manuum nostre et sue propriarum subscriptionibus, confecte conscripte atque sigillate sunt, quarum vna, videlicet presens, sub nostro nomine sigillo et subscriptione apud prefatum regem Dacie, et alia, videlicet sub sepefati regis Dacie nomine sigillo et subscriptione, expedite apud nos erunt et remanebunt. Datum apud Westmonasterium primo die Maii, anno regni nostri terciodecimo. (per ipsum regem.)

Edwardus R.

(Sigillum læsum adpendet.)

187.

Keiserligt Forlehningsbrev til Kong Christian paa Ditmarsken.

1473.

26. Maii.

Wir FRIDERICH von gottes gnaden Romischer keyser, zu allenn zeitten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunig, hertzog zu Osterreich zu Steyr zu Kernndten vnd zu Craun, herre auf der Windischemarch vnd Portenaw, grawe zu Habspurg zu Tyrol zu Pfirtt vnd zu Kyburg, marggraue zu Burgaw vnd lanntgraue im Ellsas, bekennen offennlich mit disem brieffe vnd

tun kunt·allermeniglich, als das lannd Dytmarn mit seinen slossen stetten merckten dorffern weilern hofen leuten guten oberkeytten herlichkeitten rechten gerechtikeiten vnd aller seiner zugehorung, daran nichts ausgenomen, von vns vnd dem heiligen reiche zu lehen rurt, vnd die hertzogen von Sleszwigk vnd Holstein von vnsernn vorfaren am reiche zu lehen gehabt haben, vnd aber in lannger zeitt nit empfangen, darumb vns das als Römischem keyser vnd dem heyligen reiche heimgefallen: das wir dasselb lannd Dytmar mit seinen slossen steten merckten dorffern weylern hofen leuten guten oberkeitten herlichkeitten rechten gerechtikeiten vnd aller seiner zugehorung, nichts dauon ausgenomen, dem durchleuchtigen fursten CRISTIERN kunig zu Tennemarck &c. vnserm liebeñ bruder, nachdem er desselben stammen vnd gebluts ist, als Romischer keyser zu lehen gnediglich verlihen haben, verleihen ime das auch von Römischer keyserlicher macht vnd rechter wissen in craft diss briefs was wir ime von rechts wegen vnd sunderlichen vnsern keyserlichen gnaden daran zuuerleihen haben; also das er vnd sein menlich erben das nu hinfur von vns vnsern nachkomen vnd dem heiligen reiche, so oft das zu schulden komet, empfaen innhaben nützen niessen, vnd alles das zu tun verpflichtet sein sollen, das lehenfursten vnd mannen dauon vns vnd dem heiligen reiche zu tun schuldig sein. Der obgenant vnser bruder sol auch inner jarsfrist nach dato diss briefs schiristkunftig sein volmechtig anwelve in vnsern keyserlichen hofe schicken, die vns von seiner liebe wegen vnd in seinem namen desselben obgenanten lanndsz halben gewonlich lehenspflicht tun wie sich gebüret, vngeuerlich. Mit vrkund diss briefs besigelt mit vnserm keyserlichen maiestat anhangendem innsigel. Geben zu Augspurg am mitwochen nach sannt Urbanns tag, nach Cristi gepurt vierzehenhundert vnd im drewundsibenzigisten, vnser reiche, des Römischen im vierunddreisigisten, des keyserthumbs im zweyundzweintzigistigisten (sic) vnd des Hungerischen im funffzehennendenn jarenn.

(Paa Randen): Ad mandatum proprium
domini imperatoris.

(Bagpaa): Registrata

Lucas Snitzer.

(Seglet hænger i en purpurrod Silkesnor.)

188.

Steen Stures Fuldmagter for de svenske Afsendinge til et Rettergangsmøde, mellem Afsendinge fra alle tre nordiske Riger, i Calmar den 10. Juli 1473.

1473.

(a.)

13. Junii.

Jac Sten Stwre i Gripsholm riddare, Swerigis forstendere, gør alla witerlicht at som i fiord i Calmaren war dechtingat oc bebreffuat om dagh mothe oc retgang ther at halla nw sancti Kanuti konungis dagh nestkommande, som breffuene ther vpa giorda oc giffne ytermere vtwiisa, oc at mene Swerigis radh jac oc mene Swerigis inbyggjara scholom tha haffua ther til stedhe wore procuratores at tala oc swara vpa oc til Swerigis erinde: swa skickar oc sender Swerigis radh oc jac nw thessa breffuisere werdugen fadher herre Hanes medh gudz nadh biscop i Scara, erlige oc welborne men herre Eric Ericsson oc herre Ywar Axelsson, Swerigis radh oc godha men, til for^{de} møthe, at wara fulmectuge procuratores. Oc haffuom befatat oc fulmacht giffuit oc medh thetta wort opna breff full oc all macht giffua oc befala them at tala swara göra oc lata i alla matto vpa Swerigis wegna om alla sakir, som ther i retta eller minne kommande worda mellom Sweriges rike radh oc menige inbyggjara vpa then ene, oc høgborne forstis konung CRISTIERNNS Danmarkis oc Norigis radh oc inbyggjara vpa then annan sidho, likerwüs som wii sielffue nerwarande wore. Oc hwat forscreffna Swerigis procuratores oc radh i forrørda sakir oc erinde görande oc latande worda i retgangh eller minne, thet wiliom wii fast oc obrøtelicht halla i alla matto, vtan all arght arghalist gensighilsse eller hielperedhe i nagra matto, widh wora godha thro äro oc sannindh. Till ytermere wisso oc witisbyrd later jac hengia mit incighle medh Swerigis incighle nidhen for thetta breff. Datum in opido Holmensi, anno domini millesimoquadringsesimoseptuagesimotercio, domica trinitatis,

(Seglene ere tilstede; Rigsseglet beskadiget.)

1473.

(b.)

13. Junii.

Jac Sten Stwre i Gripsholm riddare, Swerigis forstendere, gør alla witerlicht at som i fiord wart dechtingat oc bebreffuet om en dagh møthe oc retgang at halda vti Calmaren sancti Kanuti konungis dagh nw nestkommande medh xij aff Swerigis radh oc xij aff høgbornen forstis koning CRISTIERNNS Danmarks oc Norigis radh, som breffuene ther vpa giorda oc giffne ytermere vtwiisa: swa skickar oc sender mene Swerigis radh oc jac werduge fadhre herre Henric i Lyncøpunge, herre Gudmund i Wexio medh gudz nadh bicipa, erlige oc welborna men herre Niclis Stwre, herre Gøtstaff Karlsson, herre Eskill Ysaacson, herre Gregers Mattisson, herre Thwre Jensson, herre

Ake Jenson, herre Karl Knutsson, herre Tord Bonda, riddara, Aruid Trolla aff vapn oc doctor Matthias erchediekn i Wexio, Swerigis radh, til forscreffna dagh møthe oc retgang. Oc haffuom befatat oc fulmacht giffuit oc medh thetta wort vpna breff fulmacht giffua oc befala forscreffna Swerigis radh medh xij aff forscreffna høgborne forstis Danmarkx oc Norigis radh medh retgang at atskilia eller i minne fordragha om alla the erinde som ære i mellom Swerigis rike radh oc inbyggjara vpa then ene, oc forscreffna høgborne forstis Danmarkx oc Norigis radh oc inbyggjara vpa then annan sidho. Oc hwat the samdirectelige for rätta affsighia eller vti minne fordragha, thet wiliom wii fulborda stadfesta oc obrøtelicht halla i alla matto, vtan alla gensighilsse oc hielperedhe i nagra matto, widh wara godha thro äro oc sannindh, likerwiis som wii sielffue nerwarandis ware oc thet samtychte oc fulborde. Till ytermere witisbyrd oc høghe forwaring her om later jac hengia mit incighle medh Swerigis incighle nidhen for thetta breff. Datum in opido Holmensi, anno domini millesimoquadringentesimoseptuagesimotercio, dominica trinitatis.

(Seglene ere tilstede.)

189.

Hertug Frants af Bretagnes Leidebrev for nogle Gesandter fra Kong Christian.

30. Juni.

1473.

FRANCISCUS dei gracia dux Britanie, Montisfortis Richemondie Stamparum ac Virtutum comes, vniuersis et singulis admiraldis cappitaneis castellanis et eorum locatenentibus, custumariis custodibus portuum maris et aliorum locorum maritimum, necnon baronibus comitibus et vicecomitibus, bailluis senescallis connestabulariis et aliis officiariis et subditis nostris quibuscumque in ducatu nostro Britanie ceterisque nostris dominiis, tam per mare quam per terras vbilibet constitutis, ad quos nostre presentes littere peruenerint, salutem atque presentibus fidem indubiam adhibere, nostrisque huiusmodi mandatis atque preceptis firmiter obedire. Justis ac honestis petencium desideriis dignum est facilem prebere assensum, et vota, que a rationis tramite non discordant, affectu deuoto prosequente complere. Nuper siquidem fide dignorum relatione accepimus, quod serenissimus princeps dominus et consanguineus noster CRISTIERNUS Dacie Suecie Norwegie Slauorum Gothorumque rex &c. nobis carissimus suos ambassiatore et nuntios, egregios et circumspectos viros

pro nonnullis specialibus inter nostros

subditos tractandis negociis quibuscumque subditorum commodum ac vtilitatem
 Nos idcirco prefatos ambassiatores
 et nuncios benigno affectu recipere bus litteris clausis siue patentibus, auro argento
 monilibus jocalibus ceterisque et aliis bo quibuscumque, tanti principis
 oratoribus et nunciis nostrum . . . saluum conductum in nostras tuicionem
 et protectionem specialem suscepimus et retinuimus, prout suscipimus et retinemus per presentes.
 Quapropter vobis omnibus nostris officiariis et subditis supradictis ac vestrum cuilibet man-
 damus, quatenus dictos ambassiatores et nuncios et eorum quemlibet litteris
 bonis quibuscumque ndo et redeundo per nostrum ducatum Britanie ceteraque
 nostra dominia et loca nobis subdita tam per mare quam per terras transire quiescere et remeare
 libere permittatis, ipsosque manuteneatis pro defendatis, non inferentes seu ab aliis
 inferri permittentes, quantum in vobis est, prefatis ambassiatoribus et nunciis vel eorum alteri mole-
 stiam dampnum violenciam impedimentum seu grauamen. Quod si forte ipsis in aliquo forefactum
 seu iniuriatum fuerit, illud sine mora corrigi ac in melius reformari faciatis, prouiso tamen quod
 ipsi ambassiatores et nuncii nullum castrorum fortaliciozum seu villarum nostrarum firmatarum ingre-
 diantur, nisi prius has presentes nostras salui conductus litteras capitaneis castellanis seu gubernatoribus
 eorumdem locorum exhibeant et demonstrent. Volumus autem quod huiusmodi nostre salui
 conductus littere post biennium a die date presencium minime sint valiture, nisi specialiter nostras
 desuper concesserimus prorogacionis litteras. Datum in ciuitate nostra Nannetensi, sub sigillo nostro,
 die vltima mensis Junii, anno domini millesimo quádringentesimo septuagesimo tercio.

Frangoys.

(In plica): Per ducem, de eius
 mandato
 S. Jaqueti.

(Sigillum adest.)

190.

Notarial-Instrument om, at Kong Christians Procuratorer paa Mödet i Calmar have budet sig i Rette med Hr. Axels Sønner.

1473.

7. (27?) August.

I gudz naffn amen. Thet skall alle witherlicht ware, swa wel the som nw ære som the
 her effirkommende worde, at aar effür gudz byrd mcdlxtercio, then løffuerdagh nest fore sancti

Laurencii martiris dagh, fore werdughe fæthre herrer ock gothe mæn, Danmarcks Sweriges ock Norges righes radh, tilskickethe dommere, som tha forsamlide ware ock fore rettæ sathe vppa radhwsit i Calmarna, vdi ware effirschreffne openbare schriffueres oc these effirschreffne withnes nerffuerilsse, som thertil sønderlige ware bethne ock tilkallithe, ware skickithe werdugh father meth gudh bishop Maghens i Othensse, her Erick Ottessøn, høgboren førstis koning CRISTIERNs hoffmester, ock her Johan Oxæ ridder, for^{ne} høgboren førstis procuratores, vppa then enæ sithæ, ock strenge riddere her Aghe Axelssøn ock her Iwer Axelssøn paa then annen sidhe. Tha vpstodh for^{ne} her Erick Ottzssøn ock talethe ock framsagde syne ordh widh thette synd som her effirfølger. Fførst sagde han swa. Kiære her Aghe ock her Iwer, som i stodhe her i athens then enæ effir then annen ock begieride at withe ock høre hwat sagher ock skyldinger wor nadige herre koning haffuer til ether ock bwthe ether i rettæ meth oss paa hans nathes weghne ock sagdhe ati wille her giøre oss vppa hans nathes weghne ære ock rætt for alle sagher ock skyldinger, hwat heller thet gulde liiff ære eller gotz, ock ther vppa toghæ i strax openbare instrumenter. Tha fortæncke these werdughe fæthre oc herrer wæl, at nw for eet aar vppa thet modhe her vdi Calmaren war giordes her een ewig fryd ock kerlig bebindelsse mellom righenne, ock forrammidhes eet wenlight modhe oc rætgangh her vdi Calmaren igien at holdes wid thenne thiid som nw ær, ock ære i alle her Axels sønner vdi for^{ne} dagtingis breff sønderlige benefnde, som dagtingis breffuit vdwiis ock inneholder. Mæn kiære her Aghe, som i sagde her i athens, bland andre ord, at wii haffde sænd noghre aff these werdughe herrer til ether, at thale ether til vppa wore weghne om i wille giffue ether til noghet mynnæ oc dagtinghen meth wor nadige herre, ock i swaride at ether icke tilstod at wele giffue ether fran ethre brøthre oc brøthre børn til noghet mynne. Tha kære her Aghe, thet i skulle giffue ether fran them, rörde wii icke oc ey begieride, mæn ati wilde følghe these werduge fæthre ock herrer, wor nadige herris radh aff Danmarck, til hans nathe: tha trøste wii meth gudz hielp wæl at wele fordraghe hans nathe oc ether ock flyy ether wel forwarith hiid igien, som wii wele ther om lathe oss till the gothe herrer som bwdith ware. Huilket the gothe herrer, som bwdhit haffde warit, tha alle strax tilstode, at swa war thalit ock icke annerlunde. Item framdelis sagde han swa: Kære herrer ock wenner, i fortæncke oc wel hworledhis nw syst siden i dommere haffde giord ether eedh ock wii procuratores vppa bothe sidher wor eedh, tha war thet rørt oc thalit mellom oss bothe i rett oc mynne huilke sagher fore skulle gangit ock først rettes, antigh the sagher som wor naduge herre haffuer til ether, her Axels sønner, eller the i haffue til hans nathe; thet settæ wii æn nw her i rettæ paa wor nadige herris weghne fore these werduge fæthre oc herrer xxiiii dommere, ock biwde wor nadige herre oc oss vppa hans nadhis weghne her nw i rettæ meth ether oc wele paa wor nadighe herres weghne hænde oc giøre æræ ock rætt om alle sagher ock skyldinger i haffue til hans nathe. Ock vppa alle for^{ne} articlæ oc ærinde begieride ock beddes

for^{ne} werdug father bishop Maghens, her Erick Ottesøn oc her Johan Oxe, riddere, oc procura-
tores, at wii efflirschreffne openbare schriffuere skulle giffue them ther vppa for^{ne} høgboren førstis
weghne openbare instrumenter, swa mange oc swa offte som thess behoff giøris. Acta fuerunt hec
in consistorio Calmarnensi Lincopensis dyocesis anno a natiuitate supra mcdlxxtercio, indictione sexta,
die vero sabbati septima vicesima (videlicet?) Augusti, pontificatus sanctissimi in Cristo patris ac domini
nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno secundo, presentibus ibidem circumspicis
et nobilibus uiris magistro Nicolai Laurencii, prefati serenissimi domini regis Cristierni scriptore,
Karolo Saxtorpp et Nicolao Andree, reuerendi in Cristo patris domini Olauis episcopi Roskildensis
familiaribus et scutiferis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Johannes Petri clericus Roskildensis diocesis, publicus apostolica et imperali
auctoritatibus notarius, quia premissis omnibus et singulis, dum sic ut premittitur fierent dice-
rentur et agerentur, vna cum prenominatis testibus ac notario publico infrascripto presens interfui,
eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui ac in notam sumpsi, ex qua hoc presens publicum
instrumentum per notarium publicum infrascriptum fideliter scriptum extraxi subscripsi publicaui
et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui, in fidem
et testimonium omnium et singulorum premissorum, vna cum notario infrascripto, rogatus et
requisitus.

Et ego Olauus Johannis clericus Roskildensis dyocesis, publicus imperali auctori-
tate notarius, quia premissis omnibus et singulis, dum sic vt premittitur fierent dicerentur
et agerentur, vna cum prenominatis testibus et notario publico suprascripto presens interfui,
eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui ac in notam sumpsi, ex qua hoc presens
publicum instrumentum, per connotarium publicum suprascriptum stipulantem (sic), manu
propria scripsi publicaui et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis
et consuetis signaui, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, vna cum
notario suprascripto, rogatus et requisitus.

191.

Fordrag imellem Danmark og Sverrig.

1473.

7. August.

Wii Henric i Lincøpung, Gudmundh i Wexio medh gudz nadhe biscopa, Niclis Stwre,
Gøtstaff Karlsson, Eskill Ysaacson, Gregers Mattisson, Thwre Jensson, Ake Jensson, Karl Knutsson,
Tord Bonde, riddara, Aruid Trolle aff wapen oc doctor Mathias erchediekn i Wexio, Swerigis rikis
radh fulmectuge sendebud oc domara, oc wii Hanes medh samma nadhe biscop i Scara, Eric Ericsson

oc Ywar Axelsson riddara, Swerigis radh oc fulmectuge procuratores, aff erlig oc welbyrdug man herre Sten Stwre, Swerigis forstendere, oc menige Swerigis radh oc inbyggjara vpa then ene sidho, oc wii Olaff i Roskilde, Jenis i Aars, Knut i Wiborgh, Gunnar i Aslo, Jep i Burglam medh samma nadhe biscopa, Ywar Wikingsson prowst i Aslo, Niclis Ericsson, Strange Niclisson, Eric Biorsson, Knut Trudsson, Werner Parsperger, riddara, oc Henric Meynstorp aff wapen, høgboeren forstis konung CRISTIERNS wor kære naduge herris radh fulmectuge sendebud oc domara, oc wii Magnus medh samma nadhe biscop i Othens, Eric Ottesson, forscreffna høgborne forstis hofnester, oc Johan Oxe, riddara, samma høgborne forstis radh oc fulmectuge procuratores, vpa then andra sidho, som nw her forsambladhe ære, gøre witerlicht oc vppenbara at wii nw i thes helige trefallughetz napñ aff then fulla macht, som oss vpa badha sidhor ær medgiffuit, haffua alle endrectelige vpa forscreffna høgborne forstis konung CRISTIERNS oc these try rikene wegna frandelis forramat oc begrepit et wenlicht oc kerlight møthe her i Calmaren halla scholandis vpa sancti Johannis baptiste dagh mid-somer nestkommande i swa matto, at forscreffna rikens forstendere Swerigis radh oc inbyggjara schola vpa forscreffna tiidh haffua her xij sine fulmectuge radh sendebudh oc domara, oc ther til sina fulmectuge procuratorem eller procuratores. Schal oc forscreffna forste konung CRISTIERN haffua her vpa forscreffna tiidh xij sine fulmectuge rikene radh sendebudh oc domara aff Danmark oc Norige, oc ther til sina fulmectuge procuratorem eller procuratores. These forscreffna xxiiij domara schola göra hwar annar thro oc trygheet medh theris edhe til gudh oc all heligen vpa theris cristelige thro siel oc æro, at the wilia oc schola retwiislige vtan all wildh rantzsaka oc doma om alla the erinde som them foresettis i rætte, i alla matto som thet dechtingis breff ludher oc innehaller her i fiord giordis om wisitacionis Marie vpa then ewighe friidh oc kerligh bebinding mellom rikene, vtan hwat som aftalat ær eller her for innan vpa forscreffna møthe aftalas kan medh minna. Stadfestom wii oc fulborda then dechtingan oc thet dechtingis breff i alla sina articulis som her i fiordh giordis om visitacionis Marie, vpa then ewigh friid oc kerligh bebinding mellom these try riken, hwilken forrørde dechtingan herre Sten Stwre, Swerigis forstendere, medh sit eghet oc Swerigis incighle oc xij aff Swerigis radh stadfest haffua, vpa then ene, oc høgboeren forste konung CRISTIERN medh hans maiestatis oc xij aff hans radh vpa then annan sidho medh theris hengiandis secret oc incighle vpa badha sidhor besigheldt oc stadfest haffua, vndantagne hwro thet schal sta om Wardbergh Sylwesborg slotte pantta læn oc andra erinde, som wii wor naduge herris konung Cristierns radh oc sendebudh ther vpa serdelis giffuit oc bebreffuet haffua. Item schola these forrørde xxiiij medh them procuratoribus oc flere godhe men, som tha hiit til thet neste forrørde møthe kommande warda, fulmacht haffua besighella then ewighe friidh oc kerligh bebinding mellom høgboeren forste konung Cristiern oc these try rike medh alla articulis oc punctar som the besinna oc merkia kunna at honum oc alle these try righe oc hwært serdelis widh sigh

kunne wara til nytto oc ewigh bestandh, vpa thet at engen fødth eller ofødth schal naghan tiidh her effter i tilkommande tiidh macht haffuâ thenne forscreffna ewighe friidh oc kerligh bebindingh bryta eller forkrenkia i nagra matto. Item schal wor høwitzman herre Sten vpa forscreffna tiidh wara her swa ner i sin eghen persona, at wii kunna haffua radh oc taal medh honum ner swa behoff gørs. Theslikis schal oc høgboren forste konung Cristiern wara oc swa ner i sin eghen persone vpa forscreffna tiidh, at wii kunna haffua taal oc radh medh hans nadhe ner swa behoff gørs. Item at alla fangar som gripne ære aff these try konungx rike haffua dagh til forscreffna møthe, i swa matto at the tha her inkomma igen oc halla sin fengxle som them bør aff æro oc rette. Thes yterlighare til wisso stadfestilsse oc høghre forwaring haffua wii alle forscreffna weterligha hengt wor secret oc incighle nidhen widh thetta breff. Oc haffuom wii forscreffne Swerigis domara oc procuratores befestet forscreffna wor høwitzmans herre Sten Stwris oc Swerigis rikes fulmacht breff, besighellat medh hans oc Swerigis incighle nidhen widh thetta breff. Giffuet i Calmaren, aar effter gudz byrd twsande fyrahundradhe siwtighie vpa thret tridhie, thiisdaghen nest effter warfrw dagh assumpcionis.

(24 Segl ere tilstede.)

192.

Kong Christians Gavebrev til Dronning Dorothea paa Claus Rixstorps forbrudte Gods i Sundeved, paa Als og andensteds.

1474.

7. Januar.

Wii CRISTIERN van gades gnaden to Deñmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertoge to Sleszwiick, greue to Holsten Stormaren Oldenborg vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen apembar in vnde mit desseme breue vor alszweme: so alszdenne alle Clawesz Rixstorppe gudere in Sundwit vnde Alszen vnde anderswör belegen, der vorrederye vnde vprisinge haluen als he ame latesten tegen vns als sinen erffborenn heren to velde theende, so id landen vnde luden witlick is, vorretliiken gedan hefft, an vns mit rechte vorfallen synt, hebben wii vmme sunderges togenegeden guden willen alle sodane an vns vorfallen gudere wandages Clawesze Rixstorppe tobehorende, wor de in allen eren endescheden in Sundwit vnde Alsen vnde anderswor belegen sint, slichtes mit allen eren tobehoringen, als de Clawes Rixstorppe do he desse vorrederye tegen vns dede ye friigest in wehren vnde besittinge hadde, nictes buthen bescheden, der hochgeborenn furstynnen frowen DOROTHEEN to Denemarcken &c. koningynnen, vnnsere leuen husfrowen

vnde gemål, gnedichliken to ewigen tiiden gegunnet vnde gegeuen, gunnen vnde geuen ere de also jegenwardigen in crafft desses vnnses breues to hebbende to beholdende vnde to ereme besten to gebrukende, de ock na ereme besten duncken vnde willen eyn deel edder alle, wor vnde wanner vnde weme ere geleuet, to vorschotende vnde to vorkopende vnde in ere egene nutt vnde behoff to kerende. Vnde wii vnse eruen vnde nakomelinge scholen vnde willen ere vnde allen den, den se sodane gudere vorkopende vnde vorschotende wert, rechte warende wesen, vnde willen en de helpen wehren vnde entfriigen vor alle de, de vor recht komen vnde mit rechte vpspreken willen; ernsthaftigen vorbedende allen vnser amptluden vogeden borgermesteren vnde vndersaten vnde allen den jennen de vmme vnserwillen dōn vnde laten scholen vnde willen de erben. vnse leuen husfrowen vnde gemål hir en bouen to hinderende hinderen to latende bewer to donde, noch in jenigermathe to vorvrechtende, vnder vnser koningliken hulden vnde vngnaden. To orkunde hebben wii vnse koninglike secrett witliken laten hangen an dessen vnser breff. Datum an vnserme slote Segeberge ame friigdage negest na der hilgen drekonigk dage, na vnser heren Cristi gebort verteynhundert ime veervndesouentigsten jare.

(Seglet er tilstede.)

193.

Keiserlig Befaling til Churfyrst Albrecht af Brandenburg og Erkebiskop Johannes af Magdeborg, om at udfærdige Afskrifter af nogle (ældre) Keiserbreve til Brug for Kong Christian.

13. Februar.

(Papirsbrev, med Levning af det bagpaa trykte Segl.)

1474.

Wir FRIDERICH von gottes gnaden Romischer keyser zu allentzeiten merer des reichs, zu Vnngern Dalmacien Croacien &c. kunig, hertzog zu Osterreich vnd zu Steyr &c., embieten den hochgepornnen vnd erwerdigen ALBRECHTEN marggrauen zu Brannenburg, des heiligen Romischen reichs ertzkamerer, zu Stettin Pomern der Cassuben vnd Wenden hertzogen, burggrauen zu Nurmberg, fursten zu Rugen, vnd JOHANNSEN ertzbischoüen zu Maidburg, vnsern oheime churfursten fursten vnd lieben andechtigen, vnser gnad vnd alles gut. Hochgepornnen vnd erwirdigen lieben oheim churfurste furste vnd andechtiger, vns hat der durchleuchtig CRISTIERN kunig zu Tenmarkh, vnser lieber bruder, furbracht, wie er ettlich mercklich freyheit priuilegia vnd ander briue, von vnsern voffaren Romischen keysern kunigen vnd dem heiligen reiche habe, daruber er vnser keyserlich

confirmacion vnd bestettigung zu erlangen vnd der furter in seinen sachen vnd geschefften zu geprauchten vermeine, im weren aber dieselben brieue ferre vnd vnsicherheit halben des wegs fur vns an vnsern keyserlichen hofe zu bringen seere sorgueltig vnd swere. Vnd hat vns darauff gepetten, das wir die yetzgemelten sein brief zu vidimirn vnd im daruber gleuplich vidimus zu schaffen gnediglich geruchten. Wann wir nu demselben vnserm lieben bruder mit sonnderm freuntlichen willen geneigt sein: darumb so empfelhen wir ew beiden vnd yedem besonner von Romischer keyserlicher macht, geben ew auch gantzen vnd vollen gewalt mit diesem brief ernstlich gepietend, das ir beid oder ewer einer all vnd yecglich solich obestimpt freyheit priuilegia vnd briefe, was der von des genanten vnsern lieben bruder des kunigs wegen fur ew beid oder ewer einen gepracht vnd zu vidimirn begert, an kartten schriften vnd insigeln notdurfftlich besehen, vnd wie die erfunden werden die eigentlich beschreiben vnd gegen den selben briefen collacioniren vnd besehen, so auch das also beschehen ist als sich gepurt, die alsdann mit ewer beider oder ewer eins insigeln besigeln lassett, vnd vns an vnsern keyserlichen hofe senndet, ferrer darauff mit vnseren keyserlichen confirmacion vnd bestettigung zu handdeln. Daran tut wir vnser ernstlich maynung vnd sonder geuallen. Geben zu Rottemburg auff der Tauber, am dreytzehenden tag des monads Februarii, nach Cristi gepurt viertzehenhundert vnd im vierundsibentzigisten, vnserre reiche, des Romischen im vierunddreissigisten, des keyserthumbs im zwayundtzwaintzigisten, vnd des Hungerischen im funffzehenden jaren.

Ad mandatum proprium
domini imperatoris.

194.

Keiserlig Bevilling til Kong Christian om Forhöielse af Tolden i Rendsborg, Plöen og Oldesloe.

1474.

13. Febr.

Wir FRIDERICH von gottes gnaden Romischer keyser, zuallentzeiten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunig, hertzog zu Osterreich zu Steyr zu Kernnden vnd zu Crain, herre auf der Windischenmarch vnd zu Portenaw, grafe zu Habspurg zu Tyrol zu Phyrnt vnd zu Kyburg, marggrawe zu Burgaw vnd lantgraue inn Elsass, bekennen offenlich mit disem briefe vnd tuu kuudt allen den die in sehen oder horen lesen: als wir dem durchleuchtigen fursten CRISTIERN kunig zu Denmarckt &c., vnserm lieben bruder, die graffschafft Holstein Stormarn vnd die gegent

Dietmerss geenngt verleibt, auch zu einem herczogthumb erhebt, vnd furter dem genanten vnserm lieben bruder zu lehen gelihen haben nach laut der briefe daruber ausgegangen; hat vns derselb vnser lieber bruder furbracht, wie zu beschirmung vnd fride der strassen in de[m ge]melten herczogthumb biszher vast mergklich cosst vnd darlegen not gewesen vnd noch sey, das aber die nucze vnd aufhebung nicht wol ertragen, vnd damit hinfur die strassen in sicherheit vnd fride gehalten, auch die gewerbe kaufmanschafft vnd handel nicht vergengklich sonnder gehannthabt vnd gemert werden mogen, vns mit ernnstlichem fleiss ersucht vnd gebeten, im die zolle auf den lanntstrassen in dem gemelten herczogthumb gelegen, nemlich zu Rennspurg zu Plone vnd zu Odeszloe, zu erhoen vnd mit dem zoll Gotdarp genant zuuer gleichen. Des haben wir, angesehen des genanten vnser bruders fleissig bete vnd ausz vorgemelten vnd andern redlichen vsachen vnd fruntschafft willen vns darczu bewegende, die gemelten drey zolle zu Rennspurg Plone vnd Odeszloe erhohet vnd dem zolle zu Gotdorp gemessigt vnd vergleicht, erheben messigen vnd vergleichen die von Romischer keyserlicher macht [volkomenheit] vnd rechter wissen, also daz der genant vnser lieber bruder der kunig von Denmarck vnd sein nachkomen solhen alle an denselben dreyen ennden von aller kaufmanschacz auch habe vnd gut so daselbs furgefurt [oder getriben] wirdet in [aller masse] als der zu Gotdorp genomen, deszgeleichen von anderm gut so gen Gotdorff nicht gebracht noch gleicher masse als die andern kaufmanschacz vnd guter, die daselbshin gebracht, erhohet werden, auch erhohen vnd nemen [sollen vnd m]ogen von allermeniclich vngehindert, doch an welchem der dreyer ennde einem solher zol genomen wirdet, daz dan an dem andern ende von solhem gut dieselb zeit dhein* zoll noch aufslag genomen werden soll in dhein* [weise. Vnd] darauf so gebieten wir allen vnd yeglichen fursten, geistlichen vnd weltlichen, grafen freyn herrn rittern knechten haubtleuten viczthumben vogten pflegern verwesern amptleuten schultheiszen burgermaistern [richtern reten] burgern vnd gemeinden, vnd sunst allen andern vnsern vnd des reichs vndertanen vnd getrewen, in was wurden states oder wesen die sein, von Romischer keyserlicher macht volkomenheit ernstlich vnd vesticlich mit [diesem br]iefe, daz sy den genanten vnsern lieben bruder den kunig von Denmarck vnd sein nachkomen an sollichem zol vnd diser vnser thetlicher erhohung nicht hindern noch irren, sonnder sy [biedertz]lich vnd one irrung gebrauchen geniessen vnd gennzlich dabey bleiben lassen, als lieb in allen vnd yeglichem sey vnser vnd des reichs swere vngnade vnd verlesung einer pene, nemlich funffczig marck lotigs goldes [zuer]meiden, die ein yeglicher so freuentlich hiewieder tette verfallen sein solle, halb in vnser keyserlich camer vnd den andern halben teil dem vorgemelten vnserm lieben bruder dem kunig von Denmarck vnd seinen erben vnablesztich zubeczalen. Mit vrkund disz brifz besigelt mit vnser keyserlichen maiestat anhangendem insigel. Geben zu Rotenburg auf der Tauber am dreyc-

*) eller: *dhem?*

zehenden tag des monads February, nach Cristi geburde vierzehenhundert vnd im vierundsibennzigisten, vnser reiche des Romischen im vierunddreisigisten, des keyserthumbs im zwaiundczwainzigisten vnd des Hungerischen im funffzehenden jaren.

(Paa den omböiede Rand): Ad mandatum proprium
domini imperatoris.

(Bagpaa): Registrata

Lucas Snitzer.

(Seglet hænger ved i en purpurröd Silkesnor.)

195.

Keiserlig Bevilling, at Kong Christians Undersaatter i Hertugdømmet Holsteen og hans andre tydske Lande herefter ikke i første Instants maatte stævnes for nogen Domstol udenfor Landenes egne Grændser.

1474.

13. Febr.

Wir FRIDERICH von got[tes gnaden Romischer keyser] zu allen zeitten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunig, hertzog zu Osterreich zu Steyr zu Kernndten vnd zu C[rayn, herr auff der Windischen]march vnd zu Portenaw, graue zu Habspurg zu Tirol zu Pfiert vnd zu Kyburg, marggraue zu Burgaw vnd lanntgraue in Ellsass, bekennen offentlich [mit diesem brieff vnd thuen kundt allen] den die in sehen lesen oder horen lesen, das vns der durchlechtig furst CRISTIERN kunig zu Tennmarch &c., vnser lieber brudr, furbracht hat, wie wol er ein[em ieden so spruch oder anforderunge] zu seinen vndertanen vnd den iren in dem hertzogthumb zu Holstein vnd andern lannden vnd gepieten, so er von vns vnd dem heiligen reiche hat, gesessen, [zu haben vermeinet, gebuhrliches rech]tens nie vorgewesen, sonder des einem yeden auf sein zimlich ersuchen furderlich gestatt hette, so wurden doch nichtzdestminder die selben sein vndertan v[nd die ihren mit frembden vnd aus]lenndigen gerichten furgenommen vnd damit zu merchlichem schaden bracht. Vnd* hat vns darauff gebetten dieselben die seinen in solichem als Romischer keyser gne[dichlich zu versehen. Des hab]en wir, angesehen solich des genanten vnsers lieben bruders des kunigs von Dennmarch zimlich bette, vnd darumb mit wolbedachtem mut gutem zeittigem rat[h

*) Originalen har: Vns.

vnsers vnd des heiligen reichs] churfursten fursten grauen edeln vnd getrewen, so dotzemale [in mercklicher antzale bey vns gewesen sein, vnd rechter wissen, desselben vnsers lieben bruders von Tennmarck[en vorbestimb]ten furstenthumben vnd lannden einwonern vnderthan vnd den iren diss besonder gnad getan vnd freyheit gegeben, tun vnd geben auch die von Romischer keyserlicher macht volkommenheit vnd rechter wissen in crafft diss briefs, also das nu hinfur zu ewigen zeitten nyemand, wer der oder die wern, die gemelten vndertan vnd einwoner der vorgeschriben furstenthumben vnd lannde an dheinen (sic) andern ende noch gericht, daß an den enden da sich das in denselben furstenthumben vnd landen gepurt, furnemen beclagen noch wider sy oder ir gut gericht geurteilt noch procedirt werden solle. Wo aber die gemelten persoñ an einichem andern ende vnd gericht furgenommen wurden, wañ sy daß durch den benaünten vnsern lieben bruder von Tennmarck oder sein potestaten oder obrist amtleut derselben lannde, den das zu tunde gepurt, abgeuordert, sollen sy von stund an die ende, dahin ein yeder nach laut diser obgeschribner vnser keyserlichen freyheit gehort, gewissen, vnd wider sy vnd ir gut nichtz gericht geurteilt noch procedirt werden. Wurde aber an einichem andern ende daruber ichtz wider der oberurten person ein oder merr furgenommen gehandelt gericht geurteilt oder procedirt: meinen setzen vnd wollen wir von obestimpter Romischer keyserlicher macht volkommenheit, das soli[ches krafftlos zu] nicht vnd vntuglich sein vnd den vorgemelten vndertan vnd einwonern der gemelten furstenthumb vnd lannde den iren oder irem gut gantz keinen schaden mangeln [oder abgang bringen] soll noch muge; das wir auch yetz alsdañ vnd dann als yetzo alles abtun vnd vernichten wissentlich in crafft diss briefs, es wurde daß einem oder merr das recht an d[en obgeschribenen enden ku]ntlich versagt oder geruerlich vertzogen, so mag er oder die das suchen ane den enden, da sich nach irer notdurfft geburet. Behalten vns auch vnd dem hei[ligen reich vnser obrigkeit vnd ge]richtz zwang vnd besonder appellation hierinn beuor. Vnd gepieten darauff allen vnd yeglichen churfursten fursten, geistlichen vnd welt[lichen, grafen freyen herrn ritter]n knechten hauptleuten amtleuten vitzthumben vogten pflegern verwesern schultheissen burgermeistern richtern retten burgern vnd [gemeinden, vnd sonst allen andern] vnsern vnd des reichs vndertanen vnd getrewen, in was wir den stattes oder wesens die sein, von obgemelter Romischer keyserlicher macht volkomen[heit ernstlich vnd vestiglich mit die]sem brieue, das sy den egenanten vnsern lieben bruder den kunig von Teñmarch sein nachkommen vnd die iren an solhen vorgeschriben vnsern keyserlich[en gnaden vnd freyheit nicht] hindern oder irren, sonder sy der berublich vnd on irrung geprauchten geniessen vnd gantzlich dabey bleiben lassen, als lieb in allen vnd yeglichen sey vnser v[nd des reichs schware vngnad] vnd verliesung einer pene, nemlich hundert marck lottigs goldes, zuuermeiden, die ein yeglicher so oft der freuenlich hiewider tette veruallen sein sol, halb [in vnser vnd des rei]chs camer vnd den andern halben teil dem offtgenanten vnserm

lieben bruder dem kunig von Tennmarch vnd seinen nachkommen vnableslich zu betzaln. Mit vrkun[dies brie]fs mit vnserm keyserlichem maiestat anhangendem insigel besigelt. Geben zu Rottemburg auf der Tauber am dreyzehenden tag des monads Februarii, nach Cristi gepurt viertzehenhundert vnd im vierundsibentzigisten, vnser reiche des Romischen im vierunddreissigisten, des keyserthumbs im zweyundzweintzigisten, vnd des Hungerischen im funfftzehenden jarenn.

Ad mandatum proprium
domini imperatoris.

(Seglet hænger i en purpurröd Silkesnor.)

196.

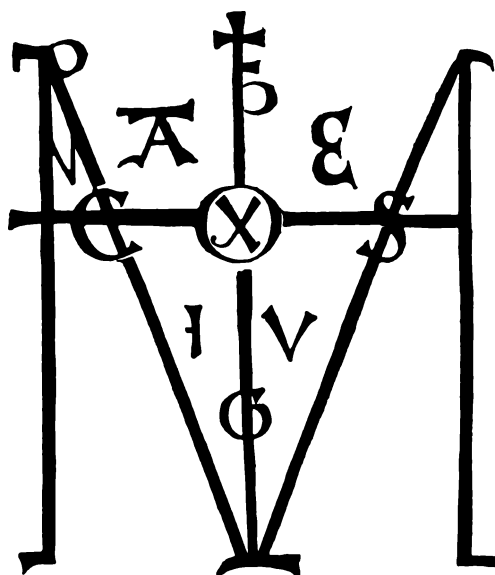
Keiserlig Bevilling til Kong Christian, hvorved Grevskaberne Holsteen og Stormarn ophøies til et Hertugdømme under Navnet Holsteen og Ditmarsken indlemmes i samme.

1474.

14. Febr.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Fridericus diuina fauente clemencia Romanorum imperator semper augustus, Hungarie Dalmacie Croacie &c. rex, ac Austrie Stirie Karinthie et Carniole dux, dominus Marchiesclauonice ac Portusnaonis, comes in Habsburg Tyrolis Pherrētis et in Kyburg, marchio Burgouie et lantgrauus Alsacie, ad perpetuam rei memoriam. Cum imperii sacri decus populique Romani cultus honoris dignitatisque largicione plurimum consistant, tunc maxime augere ornareque existimamus, vbi eos liberalitatis munere prosequimur, quos summa probitatis studia nostra clementia dignos reddiderunt, eoque augustum solium ampliori corona reluceat, quo imperatoria maiestas munus serenitatis diffundens vberiori splendore refulget. Summa itaque Romani imperii autore deo feliciter gubernantes, idque semper honoribus et dignitatibus amplificare et decorare satagentes, matura deliberacione preuia, accedente ad hoc electorum aliorumque principum comitum baronum et procerum nostrorum consilio, motu proprio ex certa sciencia et de plenitudine Cesaree potestatis nostre, titulos comitatum videlicet Holsacie Stormarie extinximus cassauimus, eorumque comitatum terras dominia vniuimus, eisque districtum Dietmersie incorporauimus, huiusmodique terras districtus et dominia vnita et incorporata in ducatum ereximus extulimus et constituimus, conferentes eidem omnia et singula ducalia ac principatum iura honores prerogatiuas eminencias, ac imponentes eidem titulum ducalem de Holsacia, volentes ac mandantes in antea huiusmodi titulo

ab omnibus appellari, considerantes denique **CRISTIERNI** Dacie regis, fratris nostri carissimi, nos sacrumque Romanum imperium officia deliberacione motu sciencia et potestate predic tamquam duci Holsacie ducatum de Holstein tutum in feodum dedimus concessimus, carita prius ab eo tamquam a duce Holsacie corpo diencie solito iuramento, solemniter inuestiui cedimus et inuestimus per presentes, ita vt eiusque in huiusmodi ducatu legitimi succes

illustrissimi principis excelsa merita ac in affectumque optimum, tis eidem fratri nostro sic erectum et constitemque suam, recepto rali fidelitatis et obemus, damusque coninantea caritas suasores eundem ducatum

ita erectum tenere et cum omnibus ducalibus ac principatum dignitatibus juribus honoribus titulis eminentiis vtilitatibus et prerogatiuis possidere, et presertim jure auream argenteamque monetam fabricandi, venationes banniendi gabellas et theolonia solita subleuandi et saluos conductus et securitates prestandi, vti frui et gaudere possint et valeant sine contradictione molestacione aut renitencia cuiuscunque. Teneanturque prefatus frater noster, tamquam dux Holsacie, eiusque in dicto ducatu pro tempore successores huiusmodi ducatum a sacro Romano imperio in feodum recognoscere, eo videlicet modo quo hactenus dicti comitatus recogniti et comitatuum possessores inuestiti fuerunt. Hoc nostro perpetuo edicto statuentes, possessores ducatus prefati vt supra inuestitos perpetuis futuris temporibus duces fore, eosque duces per omnia haberi et reputari; omnibus denique et singulis principibus, tam ecclesiasticis quam secularibus, comitibus baronibus nobiles communitatibus communitatumque rectoribus aliisque sacri imperii subditis fidelibus dilectis districte precipiendo mandantes, vt eisdem ducalis dignitatis honoris et reuerencie debita et maxime in ascribendis titulis ac aliis prerogatiuis et eminentiis exhibeant et impendant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre cassationis vnionis incorporationis erectionis infeodationis statuti et precepti paginam quouis quesito colore infringere aut ausu temerario contraire. Si quis vero pudoris ignarus supradictis aut alteri ipsorum reniti aut contravenire presumpserit, indignationis nostre penam grauissimam et preterea mille marcarum auri puri, dispositionibus nostris supradictis nichilominus ratis manentibus, tociens quociens se nouerit eoipso incurrisse: cuius pene dimidiam erario nostro, aliam vero dimidiam parti lese statuimus applicandam. **Signum** serenissimi ac inuictissimi principis et domini **Friderici** tercii **Romanorum** imperatoris semper augusti, **Hungarie Dalmacie Croacie &c.** regis, ac **Austrie Stirie Karinthie et Carniole** ducis &c. Testes vero presentes fuerunt venerabiles illustresque **Adolphus** archiepiscopus **Maguntinensis**, **Albertus** marchio **Brannenburgensis** &c. principes electores, carissimusque filius noster **Maximilianus** **Austrie** dux, **Wilhelmus** episcopus **Eistetensis**,

Ludouicus dux Bauarie comes Veldencie, nobilesque Rudolphus comes de Sultz, Hugo comes de Werdemberg, consiliarii nostri, Schaffridus comes de Lyingen, Vdalricus comes de Werdemberg, Ludouicus comes de Ottingen, et alii quamplures nostri et imperii sacri fideles dilecti, presentium sub aurea bulla typario imperialis nostre maiestatis impressa testimonio literarum. Dat. in ciuitate nostra Rotenburg supra Tawber, die lune quartadecima mensis Februarii, anno domini millesimo-quadringentesimo septuagesimoquarto, regnorum nostrorum Romani tricesimoquarto, imperii vicesimo-secundo, Hungarie vero decimo quinto.

Nos Fridericus prelibatus prescrite (sic) recognoscimus profitemur et aprobamus.

(Bulla aurea adest.)

197.

**Keiserlig Bevilling, at Kong Christians Undersaatter skulde være frie for Told,
der herefter maatte blive paalagt (i Tydskland).**

1474.

17. Febr.

Wir FRIDERICH von gottes gnaden Romischer keyser zu allenzeiten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunig, herczog zu Osterreich zu Steyr zu Kernnden vnd zu Crain, grafe zu Tyrol &c., bekennen daz wir fur vns vnd vnser nachkomen am reiche dem durchleuchtigen fursten CRISTIERN kunig zu Denmarckh, vnserm lieben bruder, dise besonnder gnade getan vnd gegeben haben, tun vnd geben ime die auch von Romischer keyserlicher macht volkommenheit wissenntlich in crafft disz briefs, ob wir hinfur nach datum disz vnners keyserlichen briefs einicherlay freiheit gnad oder zolle geben wurden, daz daß die dennselben vnsern lieben bruder sein erben vnd vndertane nit binden noch solich zolle zu geben schuldig noch phlichtig sein sullen in dheim wise. Mit vrkund disz briefs besigelt mit vnserm keyserlichen anhangendem insigel. Geben zu Rotenburg an der Tawber am donrstag vor dem sonntag Esto michi, nach Cristi geburde vierczehenhundert vnd im vierundsibennzigisten, vnser reiche des Romischen im vierunddreissigisten, des keyserthumbs im zwaiundzwainzigisten, vnd des Hungerischen im sunffzehenden jaren.

Ad mandatum proprium
domini imperatoris.

(Seglet er tilstede.)

198.

**Pave Sixtus IV.s Stadfæstelsesbulla paa Kong Christians Fundats for Hellig-
Trefoldigheds-Capel i Roeskilde.**

13. April.

1474.

SIXTUS episcopus, seruus seruorum dei, ad perpetuam rei memoriam. Apostolice nobis licet immeritis desuper iniuncte seruitutis officium mentem nostram sedulo excitat et inducit, ut circa ea que pro statu prospero ecclesiarum et piorum locorum ac personarum in illis diuinis laudibus insistentium etiam ad diuini cultus perseuerentiam oportuna fore conspiciamus, operosis studiis iugiter intendamus, et hiis que proinde processisse comperimus, ut firma et illibata persistent, cum a nobis precipue per catholicos reges exposcitur, apostolici muniminis presidium propensius impartiamur. Sane carissimus in Cristo filius noster **CRISTIERNUS** Dacie Swecie Norwegie Slauorum Gottorumque rex apud nos personaliter constitutus nobis fideliter exposuit, quod ipse ad sancte et indiuidue trinitatis, gloriosissime uirginis Marie, sancte Anne, trium regum qui dominum nostrum Iesum Cristum ex ipsa gloriosissima uirgine natum cognoscentes sibi munera obtulerunt, totiusque triumphantis curie exaltationem laudem et gloriam, necnon pro ipsius regis et progenitorum suorum animarum salute, vnam ecclesiam siue capellam sub inuocatione eiusdem sancte trinitatis in ecclesia Roskildensi, ope et opera carissime in Cristo filie nostre **DOROTHEE**, ipsius regis conihoralis, prius ad ea licentia et auctoritate venerabilis fratris nostri episcopi Roskildensis prehabita, cum certis canonicatu et prebenda ac nonnullis perpetuis vicariis pro vno canonico et quibusdam perpetuis vicariis, qui in ipsa de nouo erecta ecclesia siue capella singulis diebus quatuor missas, vnam uidelicet cum notulis et cantu et alias summissa uoce, cum horis eiusdem beate Marie, perpetuis futuris temporibus solemniter celebrarent, fundauit construxit et erexit, nonnullasque res et bona tam mobilia quam immobilia ad eum legitime spectantia et pertinentia ipsi ecclesie siue capelle pie legauit donauit et elargitus est, ipseque rex sibi et successoribus ac heredibus suis ius presentandi loci ordinario personas ydoneas ad canonicatum et prebendam necnon vicarias huiusmodi, quotiens illos et illas uacare contingeret, reseruauit, ac demum ipse episcopus in de Heddinge et de in Vby, Roskildensis diocesis, parochiales ecclesias de iure patronatus prefati regis existentes, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, ipsius regis ad hoc expresse interueniente consensu, eidem ecclesie siue capelle pro illius augmento dotis prefate erecte ecclesie siue capelle perpetuo uniuert annexuit et incorporauit. Quare pro parte dicti regis nobis fuit humiliter supplicatum, ut foundationi constructioni erectioni legationi donationi et elargitioni reseruati ac unionibus annexionibus et incorporationibus premissis aliisque in eorum uim inde secutis pro eorum subsistentia firmiori robur apostolice confirmationis adicere ac alias in premissis oportune prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur ut ipse rex, cuius pia et lauda-

bilis gesta plurimum in domino commendamus, eo deuotius diuino cultui et salutis insistat operibus, quo ampliori fuerit per sedem apostolicam specialibus munitus fauoribus, erecte ecclesie siue capelle necnon parrochialium ecclesiarum huiusmodi fructuum reddituum et prouentuum ac rerum et bonorum legatorum et donatorum huiusmodi illorumque qualitates quantitates ueros etiam annuos ualores situationes designationes et loca pro expressis haberi uolentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, foundationem constructionem erectionem legationem donationem elargitionem iurispatronatus reservationem uniones annexiones incorporationes ac omnia et singula inde secuta auctoritate apostolica tenore presentium et ex certa scientia approbamus et confirmamus ac presentis scripti patrocinio communimus, illasque et illa plenum firmitatis robur obtinere decernimus, suppletentes omnes et singulos defectus, si qui forsitan interuenerint, in eisdem, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac nostris, illa presertim per quam inter cetera uoluimus et ordinauimus quod petentes beneficium ecclesiasticum alteri uniri tenerentur exprimere uerum ualorem tam beneficii uniendi quam illius cui uniri petitur, alioquin unio ipsa non ualeret, et quod in unionibus commissio fieret ad partes, uocatis quorum interest, quod etiam in unionum confirmationibus obseruari uoluimus, et cui hac uice dumtaxat derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre uoluntatis approbationis confirmationis communionis constitutionis supplementationis et derogationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Dat. Rome apud Sanctumpetrum anno incarnationis dominice millesimoquadringentesimoseptuagesimoquarto, idibus Aprilis, pontificatus nostri anno tercio.

(In plica): L. de Fuligneo. (Sub plica): L. Grifus. (In tergo): Registrata apud me L. Grifum.

(Bulla plumbea adest.)

199.

Pauelig Stadfæstelsesbulla angaaende det af Kong Christian stiftede Hellig-Trefoldigheds Broderskab.

1474.

20. April.

SIXTUS episcopus, seruus seruorum dei, carissimo in Cristo filio CRISTIerno, Dacie, Swecie Norwegie Slauorum Gottorumque regi illustri, salutem et apostolicam benedictionem. Ad preclara deuotissime fidei tue merita, quibus erga nos et Romanam ecclesiam respondere dinosceris,

apostolice considerationis dirigentes intuitum inducimur non indigne, ut uotis tuis, illis presertim per que pietatis opera sperantur peramplius propagari et unde fidelium salus prouenire ualeat animarum, quantum cum deo possumus, fauorabiliter annuamus. Sane, sicut tu nobis in presentia nostra constitutus exposuisti, ad sancte et indiuidue trinitatis gloriosissime virginis Marie sancte Anne ac trium regum totiusque triumphantis curie exaltationem laudem et gloriam, ac pro tua et progenitorum tuorum animarum salute, vnam ecclesiam siue capellam sub inuocatione eiusdem sancte trinitatis in ecclesia Roskildensi, cum nonnullis canonicatu et prebenda ac perpetuis vicariis pro personis inibi diuina officia perpetuo celebraturis, obtenta prius ab ordinario loci super hoc licentia, fundasti construxisti et erexisti: ac ob singularem, quam ad dictam ecclesiam siue capellam geris deuotionis affectum, vnam inibi confratriam sub eadem inuocatione cum certis capitulis et ordinationibus instituisti et ordinasti: tuque principibus proceribus baronibus et nobilibus de eadem confraternitate existentibus vnam decentem torquem elargiris. Quare nobis humiliter supplicasti, ut institutioni et ordinationi premissis pro illarum subsistentia firmiori robur apostolice confirmationis adiacere ac alias super hoc oportune prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, qui salubria opera optamus vbilibet uigere et augeri, huiusmodi supplicationibus inclinati, institutionem et ordinationem predictas cum capitulis et ordinationibus circa eas rite et rationabiliter factis auctoritate apostolica tenore presentium approbamus et confirmamus, illasque plenum firmitatis robur obtinere decernimus. Et nichilominus tibi ac carissime in Cristo filie nostre DOROTHEE, conthorali tue, necnon liberis uestris vtriusque sexus ac successoribus tuis, ut aliquem presbiterum secularem uel regularem in uestrum possitis ac ipsi successores possint eligere confessorem, qui postquam tu conthoralis et liberi predicti pefatam ecclesiam siue capellam erectam in die cene domini nostri Iesu Christi annis singulis uisitaueritis, ac ipsi successores uisitauerint, tibi conthorali liberis et successoribus huiusmodi, confessionibus uestris ac ipsorum successorum diligenter auditis, pro quibuscunque commissis, etiam si talia fuerint propter que sedes apostolica foret merito consulenda, debitam absolutionem impendere et iniungere penitentiam salutarem, necnon ut idem uel alter confessor omnium peccatorum, de quibus corde contriti et ore confessi fueritis ac ipsi successores extiterint, semel in uita tantum et semel in uero mortis articulo plenissimam omnium peccatorum uestrorum et suorum remissionem uobis et successoribus predictis in sinceritate fidei vnitate sancte Romane ecclesie ac obedientia et deuotione nostra uel successorum nostrorum Romanorum pontificum canonice intrantium persistentibus eadem auctoritate concedere ualeat, sic tamen quod idem confessor de hiis, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam uobis et successoribus predictis per te, si superuixeritis aut ipsi successores superuixerint, uel per heredes uestros aut suos, si tunc forte transieritis aut ipsi successores transierint, faciendam iniungat, quam uos successores uel heredes predicti facere, ac singulis sextis feriis per vnum integrum annum, a tempore quo presens concessio ad uestram seu eorundem successorum

peruenerit notitiam, ieiunare, seu loco huiusmodi ieiunii alia pietatis opera, prout eidem confessori uidebitur, facere teneamini ac ipsi successores teneantur. Et ne, quod absit, propter huiusmodi gratiam reddimini ac ipsi successores reddantur procliuiiores ad illicita imposterum committenda, volumus quod si ex confidentia remissionis huiusmodi aliqua forte committeretis seu ipsi successores committerent, quo ad illa predicta remissio nullatenus suffragetur. Et insuper, cupientes ut predicta erecta ecclesia siue capella congruis frequentetur honoribus, ac tam confratres predicti quam alii utriusque sexus fideles eo libentius ad dictam erectam ecclesiam siue capellam confluant, quo ex hoc ibidem dono celestis gratie uberius conspexerint se refectos, de omnipotentis dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis Cristi fidelibus uere penitentibus et confessis, qui dictam erectam ecclesiam siue capellam in natiuitatis domini nostri Iesu Cristi ac assumptionis eiusdem beate Marie festiuitatibus, necnon in eadem die cene domini uisitauerint annuatim et ad reparationem ac manutentionem structurarum et edificiorum dicte ecclesie siue capelle erecte, necnon illius librorum calicum et casularum aliorumque ornamentorum ecclesiasticorum diuino cultui dedicatorum fulcimentum manus porrexerint adiutrices, pro singulis festiuitatibus et die predictis centum annos et totidem quadragenas de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus. Presentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre approbationis confirmationis constitutionis uoluntatis et relaxationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Rome apud Sanctum-petrum, anno incarnationis dominice millesimoquadringsesimoseptuagesimoquarto, duodecimo kal. Maii, pontificatus nostri anno tertio.

(In plica:) D. de Piscia. (Sub plica:) L. Grifus. (In tergo.) Registrata apud me L. Grifum.

(Bulla plumbea adest.)

200.

Pave Sixtus IV. giver 50 Medlemmer af Hellig-Trefoldigheds Broderskab Tilladelse til at antage en Skriftefader, der eengang kunde give dem fuldkommen Absolution.

1474.

20. April.

SIXTUS episcopus, seruus seruorum, dei ad perpetuam rei memoriam. Dum ad illam fidei constantiam, qua carissimus in Cristo filius **CRISTIERNUS** Dacie Swetie Norwegie Slaorum

Gottorumque rex illustris erga nos et Romanam ecclesiam splendere dinoscitur, paterne dirigimus considerationis intuitum, inducimur non immerito ut ipsius petitiones, illas presertim per quas Cristi fidelium personarum salus queritur animarum, quantum cum deo possumus ad exauditionis gratiam admittamus. Sane sicut idem rex in nostro conspectu constitutus nobis exposuit, ipse singulari deuotionis affectu ductus vnam confratriam sub inuocatione sancte trinitatis in ecclesia siue capella sub eadem inuocatione in ecclesia Roskildensi per ipsum regem fundatam instituit fecit et ordinauit. Nos qui institutionem et ordinationem huiusmodi cum capitulis et ordinationibus circa eas rite factis per alias nostras litteras approbauimus et confirmauimus, cupientes confratres dicte confratrie pro tempore existentes specialibus gratiis et remissionum impendiis attollere, prefati regis in hac parte supplicationibus inclinati, quinquaginta ex ipsis confratribus impresentiarum et pro tempore existentibus, quod confessorem secularem uel cuiusuis ordinis regularem eligere possint, qui, confessionibus eorum diligenter auditis, confratribus predictis omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti et ore confessi fuerint, semel tantum in mortis articulo plenissimam remissionem eis in sinceritate fidei unitate sancte Romane ecclesie ac obedientia et deuotione nostra uel successorum nostrorum Romanorum pontificum canonice intrantium persistentibus, auctoritate apostolica concedere ualeat: sic tamen quod idem confessor hiis, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam illis per se, si superuixerint, uel par alios, si tunc forte transierint, faciendam iniungat, quam ipsi uel illi facere teneantur, ut prefertur. Et ne, quod absit, ipsi confratres propter huiusmodi gratiam reddantur plociuiiores ad illicita imposterum committenda, uolumus quod si ex confidentia remissionis huiusmodi aliqua forte committerent, quoad illa predicta remissio eis nullatenus suffragetur. Et insuper quod quilibet quinquaginta confratrum huiusmodi torquem sibi per eundem regem in signum confraternitatis huiusmodi donatum cum quinque florenis auri Renensibus ac suis propriis armis siue insigniis necnon proprii nominis subscriptione eidem ecclesie erecte siue capelle legare, necnon per vnum annum a tempore, quo presens nostra concessio ad eorum peruenerit noticiam computandum, nisi senio aut infirmitate oppressi sint, singulis sextis feriis, impedimento legitimo cessante, ieiunare seu illius loco aliqua pietatis opera adimplere teneantur, et ad hoc sint astricti. Quod si predictis feriis ex precepto ecclesie regulari obseruantia iniuncta penitentia uoto uel alias ieiunare teneantur, vna alia die singularum septimanarum eiusdem anni, qua ad ieiunandum ut premittitur non sint astricti, ieiuent. Et si in dicto anno uel aliqua eius parte essent legitime impediti, anno sequenti uel alias quamprimum poterunt modo simili supplere huiusmodi ieiunium teneantur. Porro si forsan alias prelibatum ieiunium in toto uel in parte quandocunque adimplere commode non poterint, eo casu confessor idoneus, quem ad hoc elegerint, ieiunium ipsum in alia pietatis opera, prout animarum suarum saluti expedire uiderit, commutare ualeat, que confratres ipsi modo simili debeant adimplere. Alioquin presens concessio nullius sit roboris uel momenti. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc

paginam nostre concessionis et uoluntatis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Rome apud Sanctumpetrum anno incarnationis dominice millesimo-quadringsesimoseptuagesimoquarto, duodecimo kal. Maii, pontificatus nostri anno tertio.

(In plica:) A. Oriens. (Sub plica:) L. Grifus. (In tergo:) Registrata apud me L. Grifum.

(Bulla adpendet.)

201.

Pape Sixtus IV. forunder Kong Christian Patronatsret til 16 Prælaturer ved Hovedkirkerne i Danmark og nogle i Sverrig.

1474.

22. April.

SIXTUS episcopus, seruus seruorum, ad futuram rei memoriam. Ad cognitam deuotionis constantiam fidei quoque et affectionis feruorem, quibus celsitudinem carissimi in Cristo filii nostri CRISTIERNI Dacie Suecie Norwegie Slauorum Gottorumque regis illustris erga nos et Romanam ecclesiam clarere prospicimus, exacte dirigentes considerationis intuitum, digne ducimur non immerito, ut petitiones suas, illas presertim per quas sibi fidas et gratis personis se gratiosum reddere ualeat, ad exauditionis gratiam, quantum cum deo possumus, fauorabiliter admittamus. Cum itaque, sicut idem rex in nostra constitutus presentia nobis exposuit, in Dacie Suecie Norwegie Slauorum et Gottorum regnis suo temporali dominio subiectis, que plurimum a Romana distant curia, plereque sunt cathedrales, etiam metropolitane ac alie ecclesie, in quibus nonnullae etiam maiores post pontificales ac alie dignitates fore perhibentur; verum si ipsi regi et successoribus suis ius patronatus et presentandi personas ydoneas ac sibi fidas et acceptas et suo statui minime suspectas ad ipsas dignitates, ingruentibus illarum uacationibus, uidelicet ad maiores post pontificales nobis uel successoribus nostris Romanis pontificibus canonice intrantibus; ac ad alias dignitates huiusmodi locorum ordinariis (sic), perpetuo reseruaretur concederetur et assignaretur, ex hoc tranquillitati status regis et successorum predictorum procul dubio consuleretur. Vnde predictus rex nobis humiliter supplicauit, ut sibi ac successoribus predictis ius patronatus ac presentandi personas ydoneas ad dignitates huiusmodi, cum illas deinceps uacare contigerit, perpetuo reseruare et concedere de dignitate apostolica dignaremur. Nos igitur ipsius regis in hac parte supplicationibus inclinati, ius patronatus ac presentandi personas ydoneas ad singulas Lundensem Vpsalensem Sleswicensem Aboensem Lincopensem et Arosiensem preposituras

ac Roskildensem decanatum ac Arosiensis Ripensis et Strengenensis ecclesiarum archidiaconatus, dignitates in illis post pontificales maiores, necnon archidiaconatum Vpsalensem ac Lundensem Aboensem Lincopensem decanatus ac preposituram Roskildensem, earundem ecclesiarum etiam dignitates, non tamen in illis post pontificales maiores, ac etiam decanatum ecclesie beate Marie Haffnensis, qui inibi dignitas principalis existit, quotiens illarum et illorum imposterum uacationis casus ingruerit, etiam si ex quauis causa similiter ratione personarum dignitates ipsas obtinentium dispositioni apostolice reseruate sint locorum ordinariis, qui personas ipsas presentatas ad ipsam presentationem instituere debeant et teneantur, regi et successoribus predictis auctoritate apostolica tenore presentium et ex certa scientia reseruamus concedimus et assignamus, decernentes omnes collationes acceptationes prouisiones presentationes electiones seu quasuis alias dispositiones de singulis dignitatibus predictis imposterum contra presentium tenorem faciendas, ac quicquid secus in contrarium per quoscumque contigerit attemptari, nulla et inualida nulliusque existere roboris uel momenti. Non obstantibus quibusuis de dignitatibus in cathedralibus etiam metropolitanis post pontificales maioribus ac in collegiatis ecclesiis principalibus, ac aliis generalibus uel spetialibus reseruacionibus per nos factis, quibus quoad hoc, illis alias in suo robore permansuris, derogamus, contrariis quibuscunque. Volumus autem quod presentationes personarum ad maiores ac principalem dignitates huiusmodi nobis uel Romano pontifici pro tempore existenti infra quatuor mensium spatium a die illarum uacationis computandum, et non alteri fieri debeant, quodque presentandi ad dignitates, que alias forsitan reseruate fuerint, infra idem tempus a die presentationis et institutionis ipsorum numerandum nouam prouisionem a nobis uel successoribus nostris predictis petere teneantur: alioquin facte presentationes ac institutiones forsitan subsecute nullius sint roboris uel momenti. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre reseruacionis concessionis assignationis constitutionis derogationis et uoluntatis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Rome apud Sanctumpetrum anno incarnationis dominice millesimoquadringentesimoseptuagesimoquarto, decimo kal. Maii, ponticatus nostri anno tertio.

(In plica:) L. de Fulgineo. (Sub plica:) L. Grifus. (In tergo:) Registrata apud me L. Grifum.
(In tergo alia manu:) Reseruatio iuris patronatus regi et successoribus ad xvj dignitates: decem maiores post pontificales, v non maiores, et vnam principalem &c. cum decretis quod alie collationes et presentationes sint nulle &c.

(Bulla plumbea adest.)

202.

**To keiserlige Befalingsbreve til nogle tydske Fyrster, at de skulde yde Kong Christian
Bistand til Ditmarskernes Undertvingelse.**

1474.

(a.)

22. Juni.

(Papirsbrev.)

Wir FRIDRICH von gottes gnaden Romischer keyser, zuallennzeiten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunig, herczog zu Osterreich vnd zu Steyr &c., embieten dem hochgeboren Johannsen herczogen zu Lawbenburg, vnnserm lieben oheim vnd fursten, vnser gnad vnd alles gut. Hochgebornner lieber oheim vnd furste, vns hat der durchlechtig furste KRISTIERÑ kunig zu Denmark, vnnser lieber bruder, furbracht, wie wol das lannde Dietmars dem herczogthumb Holstein incorporirt vnd im das zu lehen verlihen, auch dennselben Dietmarischen durch vnser keyserlich brief ernnstlich geboten haben im furbas gehorsam vnd gewertig zu sein vnd alles das zetunde, das getrew vndertan irem rechten heñ zetunde schuldig sein, inhalt vnusers keyserlichen briefs deszhalben ausgegangen: so hetten doch dieselben Dietmarischen sòlich vnser keyserlich gebot freuenlich veracht vnd weren den nicht nachkommen, vns vnd dem heiligen reiche zu merglicher smehe vnd verachtung vnd im zu abbruch vnd schaden. Vnd hat vns darauf mit fleiss gebeten ime hier inne gunstlich zusehen. Wañ vns nw solich vngheorsam vnd verachtung vnser keyserlichen gebot zuzusehen vnd zgedulden nicht zymet, sonnder' die gemelten Dietmarischen vnd anderer vnnserer vnd des reichs vngheorsam zu gehorsam zu bringen geburet, vnd wir aber dem anderer vnnser vnd des reichs mergklichen geschafft halben selbs nit auszewartten mugen: darumb so gebieten wir deiner' lieb von Romischer keyserlicher macht volkomenheit vnd bey verliesung aller' vnd yeglicher deiner regalien gnaden freiheitten vnd gerechtikeitten, so du von vns vnserñ vorfarñ vnd dem heiligen Ròmischen reiche hast, vnd darczu einer pene, nemlich hundert marckh lotigs goldes, vns halb in vnser keyserlich camer vnd den andern halben teil dem gemelten vnserm lieben bruder dem kunig von Denmark vnableszlich zu bezalen, ernnstlich vnd vestichlich mit diesem brief, daz du demselben vnserm lieben bruder, wañ er des von dir begert, von vnser vnd des heiligen reichs wegen wider die vorgeantten von Dietmersz dein getrew zuschub hilffe furdrung vnd beystandt tust, vnd dieselben Dietmarschen vnd alle die, so ine wider den vorbestympten vnsern lieben bruder von Denmark hilffe zulegung oder beystandt tetten, durch dein furstenthumb vnd lannde nicht handdeln noch wandeln noch auch den deinen kein gemeinschaft mit ine zetunde gestattest, noch ine durch deine lannde herscheffte vnd gepiete keinerlay speis narung vnd anders zugeen lassest, vnd dich gehorsamlich beweisest, vnd des zetunde nit weigerst setzest (sic) noch weigerst, als lieb dir

sey vnser vnd des reichs swere vngnad vnd verliesung der obgemelten pene zuuermeiden. Daran tut dein lieb vnser ernstlich meynung. Vnd was du auch also wider die gemelten Dietmarschen vnd die, so ine wider den egenanten vnsern lieben bruder den kunig von Denmarck hilffe zulegung oder beystand tun, handelst furnemest vnd tust, damit soltu wider vns das heilig reiche noch nyemand andern gehandelt gefreult noch getan haben, noch auch nyemandts darumb nichts schuldig noch plichtig sein in dheim wise. Darnach wisse sich dein lieb zu richten. Geben zu Augspurg mit vnserm keyserlichen aufgedrugkten insigel besigelt, am mitwochen vor sanndt Johaãns tag baptiste, nach Cristi geburde vierzehenhundert vnd im vierundsibennzigisten, vnser reiche, des Romischen im funffunddreissigisten, des keyserthumbs in dreiundzwainzigisten, vnd des Hungrischen im sechzehenden jaren.

Ad mandatum domini
imperatoris in consilio.

(Bagpaa findes Levning af Seglet.)

(b.)

23. Juni.

(Papirsbrev.)

1474.

Wir FRIDERICH von gottes gnaden Romischer keyser, zu allennzeiten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunig, hertzog zu Osterreich vnd zu Steir &c., embietten den hochgebornnen ERICKEN vnd WARTISLAW, hertzogen zu Stettin &c., vnsern lieben oheimen vnd fursten, vnser gnad vnd alles gut. Hochgebornnen lieben oheim vnd fursten, wir haben vor verganngen zeitten das lannd Dietmersz dem hertzogthumb zu Hollstein incorporiret vnd das dem durchleuchtigen fursten CRISTIERN kunig zu Denmarck, vnserm lieben bruder, zu lehen gnediglich verlihen, auch darauf denselben von Dietmersz durch vnser keiserlich brieue ernstlich gebotten dem genannten vnserm lieben bruder als irem rechten herren getrew gehorsam vnd gewertig zu sein, des sy aber vngehorsamlich veracht: deshalben wir vnsern vnd des reichs churfursten vnd fursten, geistlichen vnd weltlichen, vnd andern vndertanen des heiligen reichs bey verliesung irer regalien gnaden vnd freihaiten, so sy von vns vnd dem heiligen reich erworben, auch einer mercklichen pene gebotten haben demselben vnserm lieben bruder von Denmarck wider die obgemelten von Dietmersz, als vnser vnd des reichs vngehorsam, ire getrew hilff zuschub vnd beystand zutund, inhalt vnser' keiserlichen brieue deshalben ausgeganngen. Vnd wann nun ewre liebe selbs versteend, daz vns solh vngehorsam in dem heiligen reich zu gedulden nicht geburt: darumb so emphelhen wir euch von Romischer keiserlicher macht volkomenheit vnd bey verliesung aller vnd yeglicher ewrer regalia gnaden freyhaiten priuilegien vnd gerechtikeitten, so ir von vns vnsern vorfarn vnd dem heiligen reich habent, auch darczu einer pene, nemlichen hundert marck lottigs goldes, vns die halb in vnser keyserlich

camer vnd den andern halben teil dem genannten kunig von Tennmarck vnableslich zu bezalen, ernstlich vnd vesticlich mit diesem brieue gebietende, daz ir denselben von Dietmersz, auch allen denen so sich inen zu beharrung solher irer vngheorsam hilff vnd beystannd zu tun vndersteen wurden, ausz allen Ewern lannden herrschefften slossen stetten merckten dorffern vnd gebietten nichts zu noch ab fûren lasset, noch yemands den ewern zu tun gestattet in kein weise. Daran tutt ir vnser ernstlich meynung. Dann wo ir das nicht tettet, vnd hieriñ vngheorsam erscheinen wurdet, wollten wir mit den egemelten penen vnd in annder' wege wider euch furnemen handdeln vnd ergeen lassen als sich gebûren wurde. Darnach wissen sich ewr' liebe zu richten. Geben zu Augspurg, mit vnserm keiserlichen aufgedrucktem innsigel besigelt, am donrstag vor sannt Johans baptisten tag, nach Cristi gepurde vierczehenhundert vnd im vierundsibenzigisten, vnser' reiche des Romischen im funffundreisigisten, des keiserthumbs im drewundzweinczigisten, vnd des Hungerischen im sechtzehenden jarenn.

Ad mandatum domini
imperatoris in consilio.

(Bagpaa findes Levning af Seglet.)

203.

Keiserlig Bevilling til Kong Christian paa at hæve en Told i Hanraa.

1474.

23. Junii.

Wir FRIDERICH von gottes gnaden Romischer keyser, zuallenczeiten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunig, herczog zu Osterreich zu Steyr zu Kernnden vnd zu Crain, herre auf der Windischenmarch vnd zu Portenaw, grafe zu Habspurg zu Tyrol zu Phyrnt vnd zu Kyburg, marggraue zu Burgaw vnd lanntgraue im Elsass, bekennen offenlich mit disem brieue: als wir vormals dem durchleuchtigen KRISTIERN kunig zu Denmarch, vnserm lieben bruder, etlich zolle in dem lannde zu Holstein aufzurichten vnd zu nemen vergonnet, nach laut vnser keyserlichen brief deszhalben auszgegangen, daz wir demselben vnserm lieben bruder vnd seinen erben solichen zol, wie sy den an derselben ende einem nemen, zu Hanraw auf der lanndtscheidung Holstein vnd Dietmersz gelegen auch aufzuheben vnd zu nemen gnediglich vergonnet vnd erlaubt haben, vergonnen vnd erlauben in das auch von Romischer keyserlicher macht volkomenheit wissentlich in crafft disz briefs, also daz sy demselben zoll zu Hanraw von allem gut vnd in allermassen*, inen in dem

*) Her synes udeladt: *als* eller *desl.* (hvis det ikke maaskee kan underforstaaes).

lande zu Holstein durch vns zu nemen vergonnet ist, auch aufheben vnd nemen mugen von allermenniglich vngehindert, doch so der an dem ende einmal genomen wirdet, daz man dañ den an anderñ enden nicht mer zu geben phlichtig sey; auch vns vnd dem reiche an vnser oberkeit vnuergriffennlich vnd vnschedlich. Vnd darauf so gebieten wir allen vnd yeglichen curfursten vnd fursten, geistlichen vnd weltlichen, grafen freyen herrñ ritterñ knechten viczthumben vogten pflegern verweserñ amptleuten schultheissen burgermaisterñ richtern reten burgern vnd gemeinden vnd sunst allen anderñ vnserñ vnd des reichs vndertanen vnd getrewen, in was wir den states oder wesens die sein, von obgemelter Romischer keyserlicher macht volkomenheit ernnstlich vnd vesticlich mit disem brief, daz sy den vorgeanteten vnsern lieben bruder den kunig von Denmark vnd sein erben an solichem obberurten zolle nicht hindern noch irren, sonnder sy den berublichen vnd on irrung gebrauchen geniessen vnd gennzlich dabey bleiben lassen, als lieb ine allen vnd yeglichem sey vnser' vnd des reichs swere vngnad vnd verliesung einer pene, nemlich funffzig marckh lotigs goldes, zuuermeiden, die ein yeglicher so oft der freuenlich hiewider tette, halb in vnser keyserlich camer vnd den andern halben teil dem offtgemelten vnserm lieben bruder dem kunig von Denmark vnableszlich zu bezalen verfallen sein sol. Mit vrkund disz briefs, besigelt mit vnserm keyserlichen maiestat anhangendem insigel. Geben zu Augspurg am dornstag vor sanndt Iohañns gotztauffers tag nach Cristi geburde vierczehundert (sic) vnd im vierundsibenzigisten, vnser reiche des Romischen im funffunddreissigisten, des keyserthumbs im dreiundzwainzigisten, vnd des Hungerischen im sechzehenden jaren.

(Paa den ombüede Rand): ad mandatum proprium domini imperatoris.

(Seglet hænger i en purpurröd Silkesnor.)

204.

Forbund mellem Kong Christian og Keiser Frederik III.

I. Julii.

1474.

FRIDERICUS diuina fauente clemencia Romanorum imperator semper augustus, Hungarie Dalmacie Croacie &c. rex ac Austrie Stirie Karinthie et Carniole dux comesque Tyrolis &c., **C**RISTIERNUS eadem gracia Dacie &c. rex, notum facimus omnibus et singulis presentes nostras literas inspecturis. Cum rerum omnium firmissimum sit concordia glutinum optimumque ac tutissimum amicitia principium, ea summe veluti regni fructus iocunditasque expetenda est, vt hiis studiis potentatum devincti animi felici gubernacione fruantur, omni amoto sinistro, subditi equo jure

fauoreque gaudeant. Recensentes igitur vetustam Romanorum imperatorum Dacieque regum amicitiam, perspectoque vtrimque sincero affectu et beneuolencia nostra, quam nunc vna egentes probauimus, quoque magis imperii regnorumque nostrorum subditi et incole maiori frequentia fiduciaque negociando communicent, concordias amicitias sincerasque intelligencias vtrimque confirmauimus ac roborauimus, confirmamus ac roboramus per presentes, ita videlicet vt in antea alter alteri non aduersabitur nec contra alterius personam dignitatem statum honorem jus superioritatem eiusue status membra non cogitabit tractabit faciet aut fieri procurabit, nec eius subditos id facere attemptare permittat directe uel indirecte, causa occasione ac racione qualibet prorsus cessante, quinymo vicissim dignitatibus statibus honoribus iuribus et superioritatibus fauebimus, alterque alterius causas et negocia fauoribus et pro fraterno promouebimus officio, nos mutuo beneuolencie et amoris sincero tractaturi affectu. Ceterum quo magis uel minime eciam occasiones e medio tollantur, quibus forte, quod absit, huiusmodi nostre intelligencie interrumpi possent, volumus vt si que questiones aut controuersie inter alterum nostrum ac alterius subditos, siue eciam subditos vnus contra alterius subditum uel subditos quouis modo oriantur, vt huiusmodi controuersie et questiones sub imperio et regnis nostris, vbi et per quos de iure tractande et examinande veniant, tractentur et examinentur et prout juris est decendantur: quam quidem ministrandam iusticiam petentibus in imperio et regnis nostris expedite fieri mandabimus et ordinabimus, facturi et exhibituri denique alter alteri omnia et singula que veri et fraterni amoris et sincere affectionis officia exposcunt. Harum testimonio litterarum quibus vtriusque nostrum maiestatis sigilla sint appensa. Datum Auguste prima Iulii, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, regnorum nostrorum Romani tricesimo quinto, imperii vicesimo tercio, Hungarie decimo sexto.

(In plica): Ad mandatum domini imperatoris in consilio.

Georgius de Helle app^{tus}. Pfeffer &c. sst.

(Sigilla integra adpendent.)

205.

Pape Sixtus IV.s Bandbulle mod ublue Aagerkarle, af geistlig og verdslig Stand og høiadelig Byrd, i Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen.

1474.

1. Julii.

SIXTUS episcopus, seruus seruorum dei, ad perpetuam rei memoriam. Ab eo qui humani generis sumens effigiem, ut illum primi parentis lapsum restauraret, preciosissimum suum sanguinem

in ara crucis effundere non abnuit, ad summi pontificii apicem euocatus Romanus pontifex ad id cordis sui uota affectuose exponit, ut scelerum ac facinorum fomentis propulsatis grex sibi creditus fructum producat nitidum et ab hiis que corpus animamque labefaciunt et in profundum inferni demergunt, orrendi supplicii examen declinando, alienum se penitus offerat et immunem. Sane fidedigna quorundam relatione, quod non parum nostrum turbauit auditum, nobis insinuatam extitit, quod in Sleszwicensi et Holsacie ducatus seu illorum ciuitatibus terris opidis villis et locis flagitiosum et perniciosum necnon vtriusque testamenti pagina detestandum vsurarum crimen adeo irrepsit et inibi inualuit, quod plerique tam ecclesiastice quam seculares persone, etiam generis sublimitate predite, iudicis vniuersorum timore postposito, et illius quod ad nostram confert edificationem, qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, precepti se surda aure pretendentes immemores, ut turpibus ditentur lucris et cum aliorum iacture fiant locupletiores, precipitio vsurarum ardentius intumescens eas exercere ac pecuniarum quantitates captandi lucri gratia, uariis pactis conditionibus et iuramentorum vinculis adiectis, indigentia necnon rerum penuria oppressis mutuo concedere et longe ultra sortem, etiam plusquam perfida Judeorum gens in similibus peragere consuevit, recipere non uerentur, et ad tam execrabiles deoque odibiles uendicandos questus acutis ingeniis super huiusmodi soluendis vsuris quamplures vtriusque sexus personas, etiam datis desuper fideiussoribus, per quos singula iuris remedia, quibus solui ac repeti eedem possent vsure, abiurare cogunt, ac tot tamque multiplicibus iuramentorum promissionum et obligationum astringere vinculis, quod omni iuris quiescente suffragio persone predictae pro huiusmodi redimendis vsuris suorum mobilium bonorum et rerum substantia exuti hactenus remanserunt et indies remanent: quodque nisi premissarum vsurarum uorago, que animas deuorat et facultates exhaurit, per nostre celeris prouisionis antidotum compe-scatur, procul dubio ciuitates terre opida uille et loca huiusmodi passim totali subiacebunt desolationi, et nonnulli ex se diuites et alie persone in graue paupertatis onus prolabantur, et Cristi pauperes turpiter opprimuntur. Nos igitur formidandam que ex premissis succedit diuine maiestatis offensam, prout ex debito nobis iniuncti pastoralis incumbit officii, radicitus euellere et super hoc nostri ministerii partes salubriter impartiri cupientes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate et ex certa scientia tenore presentium omnia et singula iuramenta pacta promissiones obligationes contractus et conuentiones, sub quibusuis modis et formis ac uerborum expressionibus super soluendis huiusmodi nefariis vsuris, etiam si talia forent, quod si illa uel illas similiter per sedem apostolicam aut alias quouis modo cassari deleri et irritari, seu iuramenta huiusmodi relaxari et remitti contingeret, cassatione deletionem irritationem relaxationem et remissione huiusmodi non utentur, inita, dissoluimus cassamus irritamus annullamus ac uiribus penitus et omnino uacuamus, ipsaque iuramenta relaxamus et remittimus: et insuper omnes et singulas personas tam ecclesiasticas quam seculares earumque fideiussores et obsides ad ipsorum

iuramentorum pactorum remissionum obligationum contractuum et conuentionum huiusmodi obseruationem minime teneri, nec ad id astrictos aut obnoxios fuisse aut esse, ipsasque personas que ad dictarum vsurarum solutionem se obligarunt, quamprimum de sorte seu capitali, que uel quod uere et sine quauis fictione aut dolo uel fraude mutuata siue mutuatum per ipsos vsurarios extitit, super quibus assertionibus personarum predictarum sic obligatarum aut earum fideiussorum fides adhibeatur indubia, satisfecerint, ac etiam fideiussores huiusmodi liberos quietos et absolutos, absque eo quod in iudicio uel extra super ipsarum damnatarum vsurarum solutione molestari inquietari aut perturbari possint, decernimus et declaramus. Et licet aduersus ipsam vsurariam prauitatem, quam tam diuina quam humana iura abhorrent, exercentes multiplices late sint sententie censure et pene: nichilominus humanum genus, satore zizanie qui secum infelices animas in eternam damnationem precipitare iugiter emolitur suadente, a uetitis nesciens abstinere, sed plus et magis esuriens ad fenus et vsuram pecuniam mutuare, ut premittitur, non formidat, ultra omnes et singulas sententias censuras et penas tam a iure quam Romanis pontificibus, predecessoribus nostris, in ipsos feneratores et vsurarios promulgatas, ac quas omnem manifestum seu occultum vsurarium in ciuitatibus terris opidis castris et villis predictis existentem ipso facto incurrere uolumus, omnibus et singulis vtriusque sexus personis que se sacri baptismatis vnda regeneratos profitentur, cuiuscunque dignitatis status gradus ordinis uel conditionis existant, etiam si archiepiscopali episcopali ducali comitali aut alia quauis ecclesiastica uel mundana resplendeant dignitate, inhibemus, ne deinceps vsurariam prauitatem seu fenus huiusmodi directe uel indirecte, occulte uel manifeste, quouis titulo uel colore committere seu perpetrare presumant. Quod si in reprobum sensum dati commisserint seu perpetrauerint: nos extunc in ipsos vsurarios et feneratores excommunicationis et anathematis sententiam eadem auctoritate tenore presentium ferimus et promulgamus, a qua nullus eis nisi Romanus pontifex uel cui id spetialiter duxerit committendum, preterquam in mortis articulo constitutis et debita satisfactione preuia, absolutionis beneficium ualeat impartiri. Quod si in profundum malorum desilientes, postquam excommunicationis et anathematis sententiam huiusmodi incurrerint, et respiscere distulerint, si ecclesiastice, extunc illas omnibus et singulis beneficiis ecclesiasticis secularibus et quorumuis ordinum regularibus, canonicatibus et prebendis, dignitatibus personatibus administrationibus et officiis, que in quibusuis ecclesiis siue locis in titulum uel commendam obtinent, priuamus et ab illis realiter ammouemus: si uero seculares persone fuerint, illas et predictas intestestabiles et infames necnon ad omnes dignitates honores et officia secularia, ipsorumque filios etiam per vtramque lineam usque ad secundam generationem ad sacros recipiendos ordines et queuis beneficia ecclesiastica obtinenda inabiles et incapaces declaramus et nunciamus, ac eo ipso sint et censeantur esse auctoritate apostolica excommunicati aggrauati reaggrauati priuati intestestabiles infames et incapaces ac maledictionis eterne, quam deus misit Dathan et Abyron, quos terra uiuos absorbit ut descenderent in infernum uiuentes, ac Jude Scarioth, tradi-

toris redemptoris nostri ad mortem, qui licet penitens fuerit tamen medius crepuit, damnationem incurrisse. Et ut premissa vsurarios et feneratores predictos non lateant, sed a Cristianorum consortio tanquam putrida ac arida ecclesie membra deiciantur, venerabili fratri nostro archiepiscopo Magdeburgensi et dilecto filio preposito ecclesie Huelbergensis per hec scripta committimus et mandamus, quatinus ipsi uel alter eorum, per se uel alium seu alios, premissa omnia et singula vbi et quando expedire uiderint, etiam si ad hoc requisiti non fuerint, solemniter publicantes, non permittant personas predictas que ad ipsarum vsurarum solutionem se obligauerunt, ut prefertur, seu earum fideiussores contra presentium tenorem in iudicio uel extra quomodolibet inquietari infestari seu molestari, ipsosque vsurarios et feneratores dominicis aliisque festiuis diebus post missam et vesperos, pulsatis campanis, candelis accensis et in terram proiectis atque extinctis, cum aliis solemnitatibus que contra taliter aggrauatos obseruari solite sunt, etiam cum crucis triumphantis vexillo et trina lapidum projectione, solemniter excommunicatos aggrauatos reaggrauatos maledictos beneficiis priuatos inabiles et infames denuncient et declarent, donec, cecitate et cordis duritia deposita ac penitentia ducti, ad ecclesie vnitatem satisfactione preuia reuersi, a nobis uel Romano pontifice plenam reconciliationis gratiam de premissis meruerint obtinere, inuocato ad premissa peragenda, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii pape viij. predecessoris nostri, illa presertim qua cauetur ne quis extra suam ciuitatem uel diocesis nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra vnam dietam a fine sue diocesis ad iudicium euocetur, seu ne iudices a sede apostolica deputati extra ciuitatem uel diocesis in quibus deputati fuerint contra quoscunque procedere, aut alii uel aliis uices suas committere presumant, et de duabus dietis in concilio generali, necnon de personis ultra certum numerum ad iudicium non uocandis, et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscunque: aut si aliquibus communiter uel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdicti suspendi uel excommunicari aut extra uel ultra certa loca ad iudicium euocari seu quauis alia pena mulctari non possint, per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem, et quibuslibet aliis priuilegiis indulgentiis et litteris apostolicis generalibus uel spetialibus, quorumcunque tenorum existunt, per que presentibus non expressa uel totaliter non inserta effectus presentium in aliquo impediri seu retardari posset, et que quo ad hoc nolumus cuiquam in aliquo suffragari, et de quibus eorumque totis tenoribus de uerbo ad uerbum habenda esset in nostris litteris mentio spetialis. Verum cum difficile esset, presentes litteras ad singula, vbi forsane necessarie erunt, loca deferre, uolumus et eadem auctoritate decernimus, quod earum transsumpto manu notarii publici ac alicuius archiepiscopi episcopi siue prelati sigillo munito vbilibet fides adhibeatur indubia ac si originales littere essent exhibite uel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre dissolutionis cassationis irritationis annulationis uacationis relaxationis remissionis constitutionis inhibitionis promulga-

tionis priuationis amotionis declarationis nuntiationis commissionis mandati uoluntatis et decreti infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Rome apud Sanctumpetrum, anno incarnationis dominice millesimoquadringsesimoseptuagesimoquarto, kal. Julii, pontificatus nostri anno tertio.

(In plica:) D. de Piscia. (Sub plica:) L. Grifus. (In tergo:) Registrata apud me L. Grifum.

(Bulla plumbea adest.)

206.

Tvende Churfyrster, Erkebispnen af Mainz og Markgreuen af Brandenburg, gibe deres Samtykke til Hertugdømmet Holsteens Oprettelse.

1474.

(a.)

1. Julii.

Wir Adolff von gots gnaden des heiligen stuls zu Mentz ertzbischoffe, des heiligen Romischen richs durch Germanien ertzcantzler vnd churfurste, bekennen vnd thun kunt offentlig mit diesem brieffe gein allermenglich. Nachdem der allerdurchluchtigster furste vnd herre, herr Friderich Romischer keyser, zu allen ziiten merer des richs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunnig, hertzog zu Osterich zu Steyr zu Kernten vnd zu Crayn, graue zu Tyrol &c., vnszer gnedigster herre, den tytel der graueschafft zu Holstan vnd Stormer vertilliget vernichtiget, vnd den itzgenanten landen das landt zu Dietmersem zu gezogen geeyniget, vnd usz denselben dryen landen von nuwes ein hertzogthum, genant zu Holstan, erhaben gemacht, vnd sollich hertzogthum dem durchluchtigen fursten hern CRISTIERN kunnige zu Dennemarckt &c., vnszerem lieben herren vnd frunde, zu Rotenburg vff der Tauber vff montag den viertzehen tag des mondes Februarii diesz geinwertigen jars, anno &c. septuagesimoquarto, offentliche in syner keyserlichen zirde vnd cleydung geluwen hait, nach lute des genanten vnszers gnedigsten herren des Romischen keyzers brieffe mit siner gnaden gulden bullen versigelt daruber vszgangen: das wir, als des heiligen richs durch Germanien ertzcantzler vnd churfurste, geneygt sin zu verdilligunge der tytel der gemelten graueschafft zu Holstan vnd Stormer, vnd zu vereynunge des landes Dietmarsen zu denselben zweyen graueschafft vnd uffruckunge der itzgemelten dryer lande zu einem hertzogthum zu Holstan, vnd verlibunge desselben hertzogthum dem genanten vnszerem herren vnd kunnige von Dennemargkt von der keyserlichen

maiestait, wie obgemelt steet, gescheen, vnszeren gunst vnd willen gegeben haben, geben den auch also da zu geinwertiglich in vnd mit craft dieses brieffs, also das sollichs in allen sinen puncten artickeln vnd anderem, wie die von dem genanten vnserem gnedigsten herren dem Romischen keyser, wie obgemelt steet, gescheen sin, bii crefften blieben vud gehalten werden sollen. Vnd des zu vrkunde haben wir vnszer ingesiegel an diesen brieffe thun hencken, der geben zu Augspurg vff fritag nach sandt Peter vnd Pauls der heiligen aposteln tag, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimoquarto.

Ad mandatum domini proprium
Wigandus Koneke secretarius &c.

(Seglet er tilstede.)

(b.)

5. Julii.

1474.

Wir Albrecht von gots gnaden marggraue zu Brannenburg, des heiligen Romischen reichs ertzcamerer vnd curfurste, zu Stetin Pomern der Cassuben vnd Wenden herczoge, burggraue zu Nuremberg vnd furste zu Rugen &c., bekennen vnd thun kunt offentlich mit disem briue gein allermeniglich. Nachdem der allerdurchluchtigiste furste vnd her, her Friderich Romischer keyser, zu allenczeiten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. konig, herczog zu Osterreich zu Steir zu Kernden vnd zu Crain, graue zu Tirol &c., vnser gnedigster herre, den tytel der graueschafft zu Holstan vnd Stormer vertilliget vernichtiget, vnd den ytzgnanten lannden das lannd zu Dietmersem zugeczogen geeyniget, vnd ausz denselben dreyen lannden von newes ein herczogthum, gnant Holstan, erhaben gemacht, vnd solch herczogthum dem durchluchtigen fursten hern CRISTIERN konige zu Tennemarck &c., vnserm lieben hern vnd swager, zu Rotenburg vff der Tauber, vff montag den vierzehenden tag des mondes Februarii disz gegenwertigen jars anno &c. septuagesimoquarto, offentlich in seiner keyserlichen zirde vnd cleidung gelihen hat, nach laut des gnanten vnners gnedigsten hern des Romischen keyser brief mit seiner gnaden gulden bullen versigelt daruber ausgangen: das wir, als des heiligen reichs ertzcamerer vnd churfurste, von besunder fruntschafft wegen, damit wir dem gnanten vnserm lieben hern vnd swager dem konig von Tennemarck geneigt sind, zu verdilligung der titel der gemelten graueschafft zu Holstan vnd Stormer, vnd zu vereynunge des lannds Dietmarsen zu denselben zweyen graueschafft, vnd der vfruckunge der ytzgemelten dreyer lannde zu einem herczogthum zu Holstan, vnd verleyhunge des selben herczogthum dem gnanten vnserm hern vnd swager dem konig von Tennemarck von der keyserlichen maiestat, wie obgemelt steet, gescheen, vnsern gunst vnd willen gegeben haben, geben den auch also darczu gegenwertiglich in vnd mit craft disz briefs, also das solchs in allen seinen puncten artickeln vnd anderm, wie die von dem gnanten vnserm gnedigsten hern dem Romischen keyser,

wie obgemelt steet, gescheen sein, bey crefften bleiben vnd gehalten werden sollen. Vnd des zu vrkunde haben wir vnnsere innsigel an disen briue thun hencken, der geben ist zu Onoltzpach am dinstage nach vnnsere lieben frawen tag visitacionis, nach Cristi vnnsers lieben herrn geburdt vierczehenhundert vnd dornoch in dem vier vnd sibentzigistenn jarenn.

(Seglet mangler.)

207.

Fordrag mellem Danmark og Sverrig, med Fuldmagter for de svenske Deputerede og Procuratores til Mødet i Calmar.

1474.

(a.)

19. August.

Wii Jacob medh gudz nadh erchebiscop i Vpsala, Henric i Lyncöpfung, Gudmund i Wexio medh samma nadh biscopa, Eric Axelsson, Niels Stwre, Götstaff Karlsson, Eskill Ysaacson, Gregers Mattisson, Thure Jenson, Ake Jenson, Tord Philpusson, riddara, oc Aruid Trolle aff vapen, Swerigis radh fulmectuge sendebudh oc domara, oc wii Hanes medh samma nadh biscop i Schara, Eric Ericsson, Ywar Axelsson, riddara, oc doctor Mathias, erchediekn i Wexio, Swerigis radh oc fulmectuge procuratores aff erligh oc welbördig man herre Sten Stwre Swerigis forstendare oc menige Swerigis radz oc inbyggjara, vpa then ene, och wii Olaff i Roskilde, Jens i Aars, Jeip i Burglam, Pedher i Ripe medh gudz nadh biscopa, Ywar Wikingsson prowest i Aslo, Niels Ericsson, Strange Nielsson, Knwt Trwedsson, Henric Jenson, riddara, Magens Hak, Henric Meynstorp aff vapen, oc Claws Henriesson canik i Roskilde, höghboren forstis konung Cristierns, wor nadige herris radh fulmectuge sendebudh oc domara, oc wii Knut medh samma nadh biscop i Wibergh, Eric Ottesson forscrefna höghborne forstis hofmestere oc Johan Oxe, riddara, samma höghborne forstis konung Cristierns radh oc fulmectuge procuratores, vpa then annan sidhe, som nw her forsambladhe äre, göre witerlicht at effter thet for^{de} höghboren forste konung CRISTIERN i sin eghen persona icke nw swo när stadder är, thet wii forscrefne sendebudh domara oc procuratores aff Danmark oc Norige kunna haffua taal oc radh medh hans nadh om nagra merkelige erende som yterlighe oc wel behoff giordis i minne oc wenschap at forhandla effter the dechtinge friidh oc bebindinge breff som i thenne tw nestforlidna aar giffna* ludha oc vtwiisa: tha haffua wii nw alle endrechtelige i thes

*) add. äre?

helghe trefalligheetz napñ, vpa then fulla macht oss är medgiffuit vpa badha sidhor, fulbordat oc stadfestat then ewige friidh oc kerlige bebinding som til forna i thenne tw nest forlidna aar forramat begripit stadfestat loffuat sworit bebreffuit oc besighelt är. Wille oc nagan wrangwiisman eller nagre dirffues i mote thenne ewighe friidh oc kerlig bebinding at göra vpa rike landh personer eller hwat thet heltst wara kan, tha äre wii alle these try rikes inbyggjara forplictoge ther til effter for^{de} gamla bebindinge breff ludhelsse swadant medh alla wore yterste macht oc troschap aff at wäria. Oc vpa thet at forscrefne ewighe friidh oc kerlige bebinding mage oc schole thes yterlighare fast oc obrötelige hallas oc all owilie twedrecht oc osämia schole thes kerlighare oc heller affleggias, tha haffua wii forramat et wenligt oc kerligt möte oc en rätgang her i Calmarna halla scholandes vpa sancti Kanuti konungs dagh nestkommandis owir et aar i swa matto, at for^{de} Swerigis forstendare radh oc inbyggjara schola vpa forscreffne tiidh haffua her xij sina fulmectuge radh sendebudh oc domara, oc ther til sina fulmectuge procuratorem eller procuratores. Schal oc for^{de} Swerigis forstendare wara i sin eghen persona swa när thet man kan haffua taal oc radh medh honom nar swa kan behoff göras. Oc schal oc for^{de} höghborne forste konung CRISTIERN haffua her vpa for^{de} tiidh xij sina radh fulmectuge sendebudh aff Danmark oc Norige, oc ther til sina fulmectuge procuratorem eller procuratores. Oc schal oc tha forscreffne höghborne förste wara i sin eghen persona swa när i then eghen i Danmark thet man kan haffua raadh oc taal medh honom nar oc swa kan behoff göras. These forrörde xxiiij schola göra hwar annan troo oc trygheet medh theris edhe til gudh oc alla helghone vpa theris cristelige tro siel oc äro, at the wilia oc schola rätwiislige vtan all wildh skotzmaal wedh eller lenger töffring rantzsaka oc döma om alla the erende som them foresettis i rätta effter thii som the dechtinge breffue i thenne tw nestforlidna aar giffna yterlighara ludha oc innehalla, vtan hwat for innan thetta nesttilkommande forramade möte eller tha i wenschap oc minne afftalas oc affleggias kan. Item scholo oc these forrörde xxiiij medh them procuratoribus oc flere gode men som hiit til thetta forrörda nest tilkommande möte kommande worda, fulla macht haffua, yterlighara at stadfesta then ewighe friidh oc kerlige bebinding mellom for^{de} höghboren forste konung CRISTIERN oc these try rike medh alla articulis oc punctar som the besinna oc merkia kunna at honom oc alla these try rike oc hwart serdelis widh sigh kunne wara til nytto oc ewigh bestandh, vpa thet at ingen födde eller ofödde schal naghan tiidh her effter i tilkommande tiidh macht haffua thenne forscreffne ewighe friidh oc kerlige bebinding bryta eller forkrenkia i naghra matto. Item schola alle these try rikens inbyggjara, hwo the heltst äre oc i hwat rike the bo, som theris gotz mist haffua i these twedrecht som warit hauer, nw strax igen haffua niwta oc bruka alla theris arffuagotz köpagotz pantagotz oc leghogotz i alla these try rike, alla cronanne pant vndan-tagna, ffor vtan at herre Ake Axelsson behalle Wardberge slot medh alla the län oc pant som han hadhe oc hauer i pant aff for^{de} höghborne forste konung CRISTIERN oc Danmarkis crona, herre

Ywar behalle Gershärradh Wää oc Willandzhärradh i Schane, oc herre Laurentz Axelsson behalle Skelskör i Selandh i sina pant, medh alla ränto ac rättugheet som the them til forena haffua hafft, til vpa then nest tilkommande rätgang som forscreffuit staar, oc ware sidhen therom som tha dömes om alla andra panta. Haffua oc nagre delt sikh i naghra theris gotz, som vt aff thet rike som gotzen i liggia haffua warit i thenna twedrecht som warit hauer mellom riken, eller i theris befaling oc forswar äre, tha schola the thet än nw igen fanga oc haffua, oc niwta thet sidhen friit. Hwo ther vpa naghath schadhar, han tale ther sidhen vpa thet ny medh lagh oc rät. Finnes oc naghre som sina gotz haffua her til omborit oc icke igen fangit haffua, som dechtinge breffuen innehalla, tha schola the them än nw strax igen fanga vtan alla hinder eller tölfring. Item alle fangar, som gripne äre aff these try konungerike oc Holtzstalandh, haffue dagh til thet nest tilkommande möte i Halmstadhe tiwghunde dagh jwla nestkommande, oc komme sidhen strax effter thet möte her in i Swerige, ther the finna herre Sten Stwre Swerigis forstendare oc fornye sine löffte om theris fengillsse som them aff äro oc rätta bör. Äre oc naghre gripne aff Swerige in til Danmark eller Norige, tha inkomme the oc til for^{de} Halmstadha om forscreffna tiwghunde dagh jwla oc fornye sine löffte om theris fengillsse til hoghborne forstis konung CRISTIERNIS eller theris hand the gripne äre til, som them oc aff äro oc rätta bör. Thes yterlighare til wisso stadfestilsse oc höghre forwaring haffua wii alle forscreffne witerlige hengdt wore secret oc incighle nidhen widh thetta breff. Oc haffuom wii forscreffne herre Stens Stwris oc Swerigis radh domara oc procuratores befestat for^{de} herre Steens oc Swerigis (sic) fulmachte breff, besighedt (sic) medh hans oc Swerigis incighle, nidhen widh thetta breff. Screffuit i Calmarna aar effter gudz byrd mcdlxxiiij, ffredaghen nest effter warfrudagh assumptionis.

(27 Segl ere tilstede.)

(b.)

1474.

24. Febr.

Jak Sten Sture i Gripsholm ridder, Swerigis forstændere, gør allæ witterligt at som pa worffrw dagh assumptionis anno domini mcdlxxiiij wort deytingat och bebreffuit om en dagh møtæ och retgangh at hallæ i Calmarna sancti Johannis baptiste dagh nestkommende medh xij aff Swerigis radh och xij aff Danmarks och Norgis radh, som breffuennæ ther vpa giordhæ oc giffuennæ ydhermeræ vduisæ, swa skickær jak nw effter menæ Swerigis radtz radh werdogest werdighe fædhre och herrær her Jacob medh gutz nad erchebiscop i Vpsala, her Henric i Lincøping, her Gudmund i Wexiø medh samma nadh biscopæ, erligæ och welbyrdige men her Eric Axelsson, her Niels Sture, her Gøstaff Karlsson, her Esgil Isacsson, her Gregers Mattisson, her Thwre Jønsson, her Agæ Jønsson, her Tord Philippesson, riddare, och Arwit Trolle aff wapn, Swerigis radh oc men, til for^{ne} dagh och

møthæ oc retgangh, och hawer jak befalet och fulmacht giffuit och medh thetta mit opne breff befaler och fulmacht giffuer for^{ne} Swerigis radh medh xij aff Danmarks och Norigis radh medh retgangh at atskilliæ eller i mynnæ fordragæ om the ærende som æræ mellom migh Swerigis rikæ och tess indbyggere vpa then ene, och høgboren førstæ konung CRISTIERN oc Danmarkis oc Norigis rike och theris indbyggere vpa then annan sidæ, och hwad the sandrechtelige for rettæ aff sigiæ eller i mynnæ fordraghæ, thet wil jak medh Swerigis radh ridderskap och vndersathæ fulbordhæ stadfestæ och obrødelig hallæ i alle matte vthen all gensigelssæ och hielperedhæ vti nogere mattæ widh myn gode tro ære och sannind, ligherwiiss som jak self nerwarende ware thet samtyckæ oc fulborde. Datum in castro Holmensi feria quinta carnispriiii, sub meo et sigillo regni, anno domini mcdlxxquarto.

(Seglene ere tilstede.)

(c.)

21. Febr.

1474.

Jak Sten Sture i Gripsholm ridder, Swerigis forstændere, gør alle witterligt, at som pa worffrw dagh assumptionis anno domini mcdlxxij wort deytingat oc bebreffuit om en dagh mødhæ oc retgangh at hollæ i Calmarna sancti Johannis baptiste dagh nestkommende medh xij aff Danmarks oc Norigis radh och xij aff Swerigis raadh, som breffuenna ther vppa giorde oc giffuennæ ydhermeræ vduisæ, oc adh jak tha skullæ have ther tilstæde myne och Swerigis procuratores at talæ oc swaræ pa oc til myne oc Swerigis ærende, swa skickær jak nw tesse breffuisere werdigh fadher her biscop Hans i Scharæ, erligæ oc welbyrdigæ men her Eric Ericsson, her Iwer Axelsson riddare oc herre doctor Mathias erchediekn i Wexiø, Swerigis radh, til for^{ne} møte at ware myne och Swerigis fulmechtigæ procuratores, och hawer jak befalet och fulmacht giffuit och medh thetta mit opne breff befaler och fulmacht giffuer them at talæ swaræ gøre och lathæ i alle mattæ vpa myne oc Swerigis wegna om alle sakor som ther i rettæ eller i minnæ kommande wardhæ mellom migh oc Swerigis indbyggere vppa then enæ, och høgboren førstæ konung CRISTIERN Danmarks oc Norigis (sic) och theris indbyggere paa then annen sidhæ, likerwiss som jak self nærwarande wore, och hwadh for^{ne} minæ procuratores oc Swerigis radh i for^{ne} sakir och erende gørende oc latende wordæ i retgang eller i mynnæ, thet wil jak fast och obrydelight hallæ i allæ mattæ vthen alt argt argelist gensigelssæ eller hielperedhæ vti nogere mattæ, widh myn gode tro ære och sannindh. Giffuit i Stocholm torsdagen fastelawentz wikw vnder mit och rikesins incegble anno domini mcdlxxquarto.

(2det Segl er tilstede.)

208.

Kong Christian overgiver, som Formynder for hans afdøde Broder Grev Maurits af Oldenborgs Börn, Bestyrelsen af disses Slotte og Lande til Biskop Barthold i Verden og Hertug Frederik den yngre til Brunsvig og Lyneborg.

1474.

24. August.

Wii CRISTIERN van godes gnaden to Denemarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertoge to Sleszwick ock hertoge to Holsten Stormaren vnde der Detmerschen, greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, don witlick alsweme: so wii denne van rechten vnde olders wegene de rechte vormunder sin to des eddelen vnde wolgebornen heren MAURICII, greuen to Oldenborch vnde Delmenhorst seliger (sic), vnser leuen broders nagelatenen kinderen, vnde doch sick sodaner vormunderschop de eddele vnde wolgeborenn here GHERD to Oldenborch vnde Delmenhorst greue, vnse leue broder, in vnseme affwesende vnderwunden vnde geouet hadde, vnde nw sedder in vnseme affwesende de sulue vnse leue broder her Gherd obgenant sodane slote vnde land den vorgemelten vnser leuen broders heren Mauricii kinderen tobehorende van dranges vnde notsaken wegene van sick den eddelen vnde wolgebornen heren Otten vnde Fredericke gebroderen, greuen to der Nedderen-Hoye, vnser leuen ohmen, sunder vnse heten vnde vulbort ouergeantwordet vnde ouergegeuen hefft; nach deme wy denne de rechte vormunder sin, so vorgescreuen steit: so hebben wy sodane vormunderschop slote vnde lande beuolen, vnde jegenwardigen in crafft desser vnser breues beuelen den erwerdigen in god vadere heren Bertolde bisschoppe to Verden vnde heren Fredericke deme jungeren to Brunswick vnde Luneborch hertogen, vnser leuen besunderen andechtigen vnde ohme, van den obgemelten heren Otten vnde Fredericke gebroderen van vnser wegene to esschende antonamende vnde voretowesende to vnser vnde den obgenanten vnser leuen broders heren Mauricii kinderen truuen hant vnde besten. Vnde wannere de vakenbenomeden heren Otte vnde Frederick greuen den vorben. heren bisschoppe vnde Fredericke hertogen sodane slote vnde lande ouergeantwardet hebben, so laten wy de vorgescreuen heren Otten vnde Fredericke greuen vnde ere eruen vnde nakomelinge derhaluen qwit leddich vnde losz vor furder tosprake vnde namanent in jenigermate. Ock scholen de vakengenante here bisschop vnde Frederick hertoge vnser effte weme wy dat van vnser wegene beuelende werden sodane erben. slote vnde lande strax vnvortogert sunder jenigerleye behelpinge vnde argelist wedder ouerantworden vnde volgen laten wan wy dat van ene esschende werden. Desses to orkunde vnde groter vorwaringe hebben wy vnser koninglike secret witliken an dessen vnser breff heten hengen, de gegeuen is tome Reynebeke, na Cristi vnser

heren bord dusent veerhundert darna ime veervndesouentigesten jare, ame dage Bartholomei des hilgen apostels.

(Seglet er tilstede.)

209.

Grev Geert af Oldenburg frigiver Indvaanerne i flere Districter i Slesvig for den ham ydede Pantehylding, og befaler dem at adlyde Kong Christian.

27. Septbr.

1474.

Wii Gherd greue to Oldenburg vnde Delmenhorst bekennen vnde betugen opembar in desseme vnnseme breue vor alszweme, dat wii van solker panthuldinge als de gemenen lantsten vnde inwoneren ime Tunderelehne Flenszborglehne ime Strande Eydersteden Euerscoppe vnde Vtholme vnde andere lantsten vns van beuell des durchluchtigsten hochgebornen fursten vnde heren, heren **CRISTIERNEN** koninges to Denemarcken &c., vnnses gnedigesten heren vnde leuen bruders, gedan vnde gelouet hebben, do sin koninglike gnade vnns de lande Sleswiigk vnde Holsten indede vnde beuöll, de vorscreuen lantsten wonafflich in Tundere vnde Flensborglehnen ime Strande Eydersteden Euerscoppe vnde Vtholme vnde andere qwiit leddich vnde loss gegeuen vnde geschulden hebben, vnde nw qwiit leddich vnde loss geuen vnde schelden in crafft desses vnnses breues, so wii alrede gedan hebben, vnde esschen se vnde beuelen en ock in dessemsuluen breue, se sick vortmer holden richten vnde gehorsam synt deme vorscreuen heren **CRISTIERNE** koninge &c., vnnseme gnedigesten heren vnde leuen brudere, buthen all vnnsen torne vnde ouelmôt, sunder alle argelist. Des to merere tuchnisse vnde grotere orkunde hebben wii vnnse ingesegell laten hengen vor dessen vnnsen breff, vnde hebben gebeden de durchluchtigen fursten vnde heren, heren Fridericke den jongeren to Brunswiigk vnde Luneborg vnde heren Johanne to Sassen &c. hertogen, vnnse leuen heren vnde ohmen, dit to merere tuchnisse mit vns to vorsegellende. Hebben wii Frederick de jungere to Brunswiigk vnde Luneborg vnde Johaänn to Sassen &c. hertogen vmme bede willen greuen Gherdes, vnnses leuen ohmes erbenomet, to eynen mehren tuge, went wii hir bii gewest synt vnde vns witlick is dat dit geschach, vnnse ingesegelle mede hengen laten vor dessen breff. Datum to Lowenborg ame dingsdage vor Michaelis anno domini m^occcc^olxxquarto.

(Seglene ere tilstede.)

210.

Kong Christians Pantebrev til Sivert Brocktorp paa Ekernförde By for 3000 Mark Lybsk.

1474.

(Originalen er skaaren.)

9. Octbr.

Wii CRISTIERN̄ van godes gnaden to Dennemarcken Sweden Norwegeñ der Wende vnde Gotten koningh, hertoge to Sleszwiig, ock to Holsten Stormern vnd der Diitmerschen hertoge, greue to Oldemborgh vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen opembare in desseme vnnseme breue vor alszweme, dat wii vnnse eruen vnde nakomelinge rechter witlicker' schult schuldich sint deme duchtigen knapen Siuerd Brocktorppe vnde sinen eruen dree dusend Lubsche marck penninge alsze to Lubick vnde Hamborg ghenge vnde geue sint vnde dar en islick gudman deme anderen vull mede don mach in deme lande to Holsten, ane hole penninge, de he in redem gelde der vorgerorden munthe vor vns vthgelecht vnde betalet hefft. Vor desse vorschreuen dreedusent Lubsche marck penninghe hebben wii vor vns vnse eruen vnde nakomelinge vorsettet vnde vorpandet, vnde in crafft desses vnnes breues vorsetten vnde vorpanden eme vnde sine eruen de stad Ekerenvorde mit deme jarlikes schatte vnde rechter plicht de wii dar vriig vnuorsettet ane hebben, mit deme broke vnde tolne darsuluest, vnde mit der molen to Borby, mit aller herlicheit rechticheit vnde vrigheit, alsz de vorschreuen stad vnde mole mit der tobehoringe beth here to vrigest to Gottorppe legen hefft, dar van nictes buthen bescheden ane geistlike lehnware vnde wesz dat mene land deyt, so dat de vorben. stad mit erer' tobehoringe, wesz wii dar ane hebben, alsz vorschreuen is, mit aller' herlicheit rechticheit gerichte vnde vriigheit sin vnde siner' eruen bruklike pand wesen schal, so langhe se eme offte sinen eruen vor den vorgenanten summen wedder aff geloset wert. Wii CRISTIERN̄ koningh &c. vorben. willen vnde scholen eme vnde sinen eruen der vorberorden stad mit erer' tobehoringe vnde der molen rechte warende wesen, beschermen vnde entfrigen en de van aller ansprake enes isliken de vor recht komeñ wille, vppe vnnse egene kost vnde teringe. Ifft ock, dat god nicht en wille, eme offte sinen eruen de vorgen. stad mit der molen vnde tobehoringen in vnnseme krige edder' wedder' eren willen vnde mit macht aff gewonnen edder aff gedrunghen wurde, scholen vnde willen wii vnnse eruen offte nakomelinge eme offte sinen eruen de wedder' schicken bynnen deme negestfolgeden jare, offte wii scholen vnde willen eme vnde sinen eruen de vorben. dreedusent Lubsche marck penninge in eneme summen bynnen deme suluen jare to ener (sic) vnde vppe ener' stede im lande to Holsten, dar eme offte sinen eruen dat beqweme is vppetoborende vnde dar en dat vnentfernet bliue, sunder alle argh, wedder geuen wol to dancke. Wannrer ock wii CRISTIERN̄ koningh &c. vorben. vnnse eruen edder' nakomelinge de vorgen. stad vnde molen mit der tobehoringe wedder lozen willen, scholen vnde willen wii vnnse eruen iffte vnnse nakomelinge eme edder' sinen eruen

touorenn in den achtedagen sunthe Marthens witliken verkundigen mit vnnseme opene vorsegelden breue; tome negesten sunte Marten edder in den achtedagen sunte Martens na der verkundinge erstfolgende scholen vnde willen wii vnnse eruen offte nakomelinge deme genanten Siuerde offte sinen eruen de vorgerorden dreedusent Lubsche marck penninge der vorben. munthe in eneme summen wol to dancke betalen to ener' tiid vnde vppe ener stede bynnen deme Kiile in Jasper Schulten husze dar he nu inne wanet, edder in ener' anderen zekeren stede ime lande to Holsten, dar eme vnde sinen eruen dat beqweme is ere gelt vppe to borende vnde dar id en vnentfernet bliue, sunder' alle argh. Ock scholen vnde willen wii vnnse eruen offte nakomelinge eme vnde sinen eruen volgen lathen mit deme erben. summen ere renthe hure jarlikes plicht vnde rechticheit de eme boren mach vth deme vorschreuen pande desz jares wannere wii eme de stad wedder afflosen. Wesz ock de ergenante Siuerd vude sine eruen nethen vnde vppeboren vth der suluen stad vnde tobehoringen vorgeant, de wiile he de in sineme pande hefft, scholen wii eme nicht affslan in deme vorben. houetsummen. Wannere Siuerd edder sine eruen de betalinge der vorschreuen dreedusend Lubsche mark in den achte dagen sunte Martens na der verkundinge alsz vorgerort is gekregen hebben, scholen se de stad doch mit erer' tobehoringe beholden beth in de veer hilgen dage to winachten dar negestfolgende vnde se denne vns vnnsen eruen vnde nakomelingen ouer antwerden. Oftt siick ock de borghere vnde inwonere der vorgeantent stad Ekerenvorde in sineme rechte vnder oghen wesen vnde nicht don wolden wesz se eme van rechte to donde plichtich sin, willen vnde scholen wii vnnse eruen vnde nakomelinge eme behulpen wesen dat sine vngehindert to krigende vnde dar furder' ouer' to richtende. Ock scholen Siuerd vnde sine eruen den vorgeantent summen nicht vorebreken konen an vns vnnse eruen offte nakomelingen, de wiile id ere pand is, men wii scholen eme darane alledingk keren to deme besten ane alle argh. Ock alsz wii denne deme obgenanten Siuerde vnde sinen eruen gegund vnde vororleuet hebben ene wintmolen to buwende bii Ekerenvorde to betheringe vnde vormehringe vnnses lehnes, willen wii Siuerde vorbenomet offte sinen eruen sodane gelt alsz eme de vorben. wintmole bewiisliken kostende werd mitsampt deme houetsummen nach deme alsz twe vnnsen' reder' vnde twe siner frunde, de dar to getekent werden, na redelicheit derkennen konen, gutliken entrichten vnde betalen. Alle desse vorgeante stuccke vnde articule samptliken vnde besunderen louen wii CRISTIERN koningh &c, vorgeant vor vns vnse eruen vnde nakomelinge deme erben. Siuerde vnde sinen eruen in guden truwen stede vaste vnde vnuorbroken wol to holdende sunder alle argh. Desses to furder' tughnisse hebben wii vnnse secrete witliken hengen heten an dessen vnnsen breff, de gegeuen is to Segeberge na godeszbort veerteynhundert jare ime veervndesouentigsten jare, ame daghe Dionisii des hilgen martelers.

(Seglet er tilstede.)

211

**Kong Christians Gjeldsbrev til Magistraten i Hamborg paa 1000 Rhinske Gylden,
som den havde laant ham da han var i Cölln og Dysseldorf.**

1475.

(Originalen er skaaren.)

11. August.

Wii CRISTIERN̄N van gots gnaden to Dennemarken Sweden* der Wende vnde Gotten koningk, hertog to Sleszwick ock hertog to Holsten Stormaren vnde der Ditmarschen, greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, don witlick bekennen vnde betugen apenbare in vnde mit desseme vnnseme breue vor alszweme, dat wii vnnse eruen vnde nakomelinge rechter witliker schult schuldich synt den ersamen borgermesteren vnde radmannen vnnser stad Hamborch dusedt Rynesche gulden guth van golde, de vnns de erben. borgermesteren vnde radmañ guttlich vnde danckname gelenet hebben vnde in rodeme baren golde to goder noghe auergetellet vnde geantwardet laten hebben, do wii weren to Collen vnde tho Duszeldorpp, vnde wii vort de erben. dusedt Rynesche gulden in vnnsen vnde vnnser lande beste vnde nutthe gekeret hebben. Vnde desse vorben. dusedt Rynesche gulden lauen wii CRISTIERN̄N koningh &c. vor vnns vnnse eruen vnde nakomelinge den genanten borgermesteren vnde radmañ to suncte Marthen negest kamende auer eyn jare gutlich vnde to dancke to betalende vnde wedder geuen, sunder alle argelyst vnde hulperede geystlikes ofte werliks (sic). Des to orkunde hebben wii vnnse secret witliken laten hangen vor dessen vnnsen breff. Datum an vnnser stad Hamborch na Cristi gebort veerteynhundert ime vyffvndesouentigesten jare, ame vrygdage na Laurencii martiris.

(Seglet er borte.)

212.

**Kong Christians Dom paa Retterthing, at naar fri Qvinde fanger ufri Mand,
da er hendes Gods ufrit.**

1475.

(Papirsbrev med Mærke af Seglet paa Ryggen.)

25. Septbr.

Wii CRISTIERN meth guts nathe Danmarks Swerigis Norgis Wendes oc Gotes konungh, hertugh i Sleswigh, greffue i Holstzen Stormern Dithmarsken Ollenborgh oc Delmenhorst, gøre thet

*) *Norwegen* er her udeladt.

alle widerlicht at aar efter guts byrth mcdlxxquinto, then mandagh nest fore sancti Michaelis dagh, for oss sielffue i wor eghen persona oc for wore ælskelighe rath oc gothe men pa wort ræterethingh i Køpenhaffn i grabrøthre closters stowe, nerwærendes oss ælskelighe werthughe fæthre meth guth her Jens Brostorp ærchebyscop i Lund, byschop Oluff i Roskilde, byscop Jens i Arus, byscop Knut i Wiburgh, byscop Jeyp i Wendzsysel, byscop Pether i Ripe, byscop Kerl i Fywn, her Eric Otssøn wor hoffmestere, her Claus Runnow wor marsk, her Niels Ericssøn, her Strange Nielssøn, her Lothwik Nielssøn, her Knut Thrwetssøn, her Jørghen Laurensøn, her Ingelbrect Albrectssøn, her Daud Hak, her Johan Oxe, her Werner Barsperger, her Jens Dwe, her Æskel Gøye, her Eric Oghessøn, her Nis Tymssøn, riddere, oc mange flere gothe men ther tha nerwærendes wore, wor skicket welburthigh man her Corwitz Runnow ridder, wor kære husfrues hoffmestere, oc spurthe sek fore, vm nager frii quinne toghe vfrii man, vm hanum burthe at giffue oss schat oc konningligh thyngge aff henne gots eller æy. Ther vm wor swa for rette funneth: at fanger frii quinne vfrii man, tha ær hennes gots vfrit i hans tith; thi at hanum bør at giffue oss skat oc konnungligh thyngge ther aff e methen han liffuer; oc nare han affganger, tha ær gotzet frit till henne oc hennes arffuinge. Mæn hauer han børn efter sek meth henne, som thet gots ærffue, tha ær oc for^{ne} gots vfrit, vten the for^{ne} børn kunne forwerffwe ther friheth vppa aff oss. Datum ut supra, nostro sub sigillo ad causas, teste Esfrardo Grubbe de Thryggewelle, justiciario nostro dilecto.

213.

Flere danske Rigsraader bevidue, at Hr. Iver Axelsen havde erklæret at ville holde Visborg Slot til Kong Christians og Danmarks Kronens Haand.

15. Januar.

1476.

Wii Jens Brostorp meth gudz nade erchebiscop i Lwnd Sweriges første oc pawens legat, Oleff meth samme nade biscop i Roskilde, Knwth Truwetzson paa Sølwitzborgh, Johan Oxe paa Helsingborgh, Eggert Krwmedike paa Lyckaa, riddere, høygboeren førstes wor nadige herres koning CRISTIERNIS &c. embitzmen, Eygner Flwe riddere oc Henrick Meynstorp embitzman paa Korssør, fforscreffne wor nadige herres radh, kwndgøre fore alle, at aar efter gudz byrdh mcdlxxvi^o tiisdaghen næst effther xx dagh jwle i Aaws i Hans Clawessøns stowe, i for^{ne} høygborne førstes koning CRISTIERNIS &c. wor nadige herres oc wors nerwerelse, wore skickedhe welboren mæn her Iwer Axilssøn oc her Gotstaff Karlssøn riddere, at wære till ordz meth for^{ne} wor nadige herre fore swodant mode skyld som forrammeth wor mellom hans nadhe oc them at holde. Tha bland andre tale sagde for^{ne}

her Iwer Axilssøn i for^{ne} wor nadighe herres wors oc her Gotstaff Karlssøns nerwærelse, at swo som han haffde anameth i Købendehaffn Wisborgh slott till for^{ne} wor nadige herres koning CRISTIERNNS oc Danmarcks krones hand i troo oc slotzlaghen efter hans breffs vtwiselse, swo haffwer han thet en nw i wære i troo oc loffwen till for^{ne} wor nadige herre oc Danmarcks krone, oc wil thet her efter swo sammeledes holde till een ende vdh efter hans breffs vtwiselse; oc haffwer altiidh her till forwareth, at swo ofte som han aff Gotland fareth haffwer, tha haffwer slotzloghen altiidh wæreth forwarith, om hanom noghet haffde tilkommeth, till hans brødre her Erick Axilssøns oc her Lawritz Axilssøns hender fremdelis at holde i troo oc slotzloghen til for^{ne} wor nadige herre oc Danmarcks krone. Till ydermere widnesbyrdh her om, at swo i sanden gangeth oc fareth er, haffwe wii ladith henge wore secrete oc incegle nædhen fore thette wort obne breff, som giffwit er i Aaws, dagh oc aar som forescreffwit staar.

(Alle Seglene ere tilstede.)

214.

Tractat om en toaarig Stilstand mellem Danmark og Engelland.

1476.

16. Martii.

EDWARDUS dei gracia rex Anglie et Francie et dominus Hibernie vniuersis et singulis, ad quorum noticiam presentes nostre litere peruenerint, salutem gaudium et pacem. Quamquam alias per nostros atque serenissimi principis domini CRISTIERNI Dacie Suecie Noruegie &c. regis ambassiatores et nuncios tunc in opido Hamburgensi Bremensis diocesis ad hoc congregatos inter nos prefatumque Dacie &c. regem regnorumque nostrorum hincinde incolas et subditos concepta inita et celebrata atque ex post approbata et confirmata pacis concordie et amicicie liga seu confederacio, temporum successu, peruersorum, quorum totus conatus ad turbandum pacem anelat, sinistris actibus violata interruptaque sit: nos tamen atque prefatus rex Dacie, ad quos per uigili sollicitudinis oculo regnorum atque subditorum nostrorum profectum atque salutem contueri pertinet, considerantes quod sicut discordia res magne periere atque concordia res parue crescere consueuerunt, sic ex pacis interrupcione predictis regnorum nostrorum hincinde incolis et subditis nullus fructus salutis, set vndicumque dampnum et decrementum subortum est: peruersorum itaque conatibus huiusmodi obuiare pacisque reparacioni summo studio intendere decreuimus, et post eo pretexto de nouo inter nos habita scripta ambaxiatas atque tractatus, tandem, septiformis munere

ab alto graciose superinfuso, nos atque prefatus rex Dacie ad has resolidate deuenimus concordie metas et puncta articulatum subinserta. Primo itaque confitemur, quod inter nos et dictum Dacie regem conuentum atque conclusum est quod, non obstantibus quibuscumque sinistris actibus quibus contra confederacionem predictam quomodolibet actum illaque violata esse poterit, volumus tamen nos atque rex Dacie prefatus, incipiendo ad primum diem mensis Junii proximo futurum et ad biennium ab illo die proximo futurum inclusiue continuando, ligam et confederacionem predictam, prout illa alias inter nos concepta celebrata atque sigillata est, in omnibus suis punctis [et] articulis firmiter et inconcusse, ac si nunquam interrupta fuisset, obseruare, neque eidem aliquatinus quacumque ratione vel causa in toto vel in parte contrauenire. Secundo determinatum atque conuentum est, quod omnes et singule actiones per tempus interrupte confederacionis predictae inter nos et prefatum Dacie regem et nostrorum et illius regnorum incolas exorte, atque subditis nostris suisque quomodolibet vicissim, alteri videlicet contra alterum, competentes, in amicitia integra manebunt suspense vsque ad dietam infrascriptam sub biennio predicto celebrandam, nec ante finem eiusdem aliquis subditorum nostrorum vel dicti Dacie regis coniunctim aut diuisim, per se vel per alios, via iuris vel facti contra se inuicem quomodolibet ex causis predictis attemptabunt. Tercio conclusum est, quod biennio huiusmodi currente, quam primum oportunitas permiserit, aliqua competencia loca et tempora pro dieta inter nos et prefatum Dacie regem celebranda deputentur, vbi tunc ambaxiatores vtriusque partis, seu in euentu discordie eorundem inclitus rex Scocie atque illustris dux Burgundie aut alii principes fratres, quos nos et idem rex Dacie duximus eligendos, per se aut suos ambaxatores tamquam arbitri et amicabile compositores omnia et singula post et contra confederacionem predictam quomodolibet acta audiant examinent iudicent reforment atque diferencias et causas predictas in amicitia aut iure terminent ac perpetuo silencio finiant, confederacionemque predictam renouent resolident et in pristinos punctos reducant atque continent, prout rationi consonum atque ipsis visum fuerit expedire. Quarto diffinitum est, quod infra biennium antedictum mercatores incoleque nostrorum et dicti Dacie regis regnorum prenominatorum, et quilibet ipsorum pro libito sue voluntatis secure et libere, quociens placuerit, regna prefata hincinde, de Dacia videlicet Suecia et Noruuegia ad Angliam atque de Anglia ad Daciam Sueciam et Noruuegia, poterunt cum rebus et mercibus suis tam per mare quam per terram visitare, in omnibus et per omnia, iuxta predictae olim concepte celebrate et sigillate confederacionis vim formam et tenorem, sub libero atque securo saluo conductu, quem nos Edwardus rex prefatus dicti regis Dacie incolis et subditis et idem Dacie rex nostris incolis et subditis, tociens quociens requisiti seu requitus fuerimus seu fuerit, dabimus et dabit, prout et nos Edwardus rex prelibatus huiusmodi securum et saluum conductum exnunc regis Dacie subditis, melioribus modis et formis quibus ipsis validius et efficacius dare poterimus, per totum biennium predictum valide atque plenarie vigore huiusmodi literarum nostrarum concedimus et impartimur, hoc specialiter excepto,

quod incole regni nostri Anglie predictae, sine speciali licencia atque saluo conductu a dicto serenissimo principe CRISTIerno rege Dacie sepefato specialiter obtinendo, per huiusmodi biennium terram Islandiam nullatenus visitabunt aut inibi suas mercancias excercebunt. Quos quidem articulos et puncta, causa confederacionis inter nos et prefatum Dacie regem pro nostrorum atque illius regnorum eorundemque incolarum salute renouande reintegrande resolidande atque recontinuande, nos Edwardus in vim huiusmodi nostrarum literarum acceptamus approbamus ratificamus gratos et ratos habere volumus: sub fide regalis nostre magestatis omnia et singula in huiusmodi nostris reconsiliacionis literis contenta firma et inconcussa, quantum ad nos spectat et pertinet, inuiolabiliter obseruare, nec contrauenire eisdem per nos neque per alium seu per alios quouis quesito colore vel ingenio de iure vel de facto. In quorum omnium et singulorum premissorum robur atque fidem has nostras patentes literas fieri fecimus, vt in manu ipsius regis Dacie remaneant, aliis similibus et paris per omnia effectus ex parte sua nobis et in nostram manum pariformiter consignatis. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes, teste me ipso, apud Bukdeñ sextodecimo die Marcii anno regni nostri sextodecimo.

(per ipsum regem et de data auctoritate parlamenti.)

(Seglet er tilstede, men beskadiget.)

215.

Et Mageskiftebrev til Kong Christian, udstedt af Jon Viffertsön.

1476.

28. Maii.

Jek Jon Wifferdssøn aff wabn kwngør for alle, at effirthe høygboren første oc herre her CRISTIERN Danmarcks Suerigis &c. koning, min nathige herre, haffuer nw fore min bøn oc begæring skyld giort mageskifte meth mik oc affhend oc skøt mik en kroneñ bonde jordh kallendes Døwelstorp, liggendes i Aarsherret i Aaleborghs len, meth sin tilliggelse, fore een min gardh i Nyswm: tha vplader affhender oc skøder jek fraa migh oc mine arffwinge oc til kroneñ oc bonden forscreffne Nyswm gardh i Hintzstehret i Aaleborghs len liggendes meth all sin tilliggelse til ewindeligh eyghe. Oc kennes jek mik oc mine arffwinge engen rett ther vdi eller til at haffue efftir thenne dagh i noghre made; oc tilbinder jek mick oc mine arffwinge at frii hemble oc fulkommelige tilstaa kroneñ oc bondeñ forscreffne Nyswm gardh meth sin tilliggelse fore hwer mantz rette tiltal vden alt argt oc hielperædhe i nogre made. Til ydermere witne oc witnessbyrd hengger jek mith

inseygde nædhen fore thette breff. Giffwet paa Aaleborghs slot, tiisdaghen nest efftir sancti Vrbani dagh, aar efftir gudz byrdh twsende firehwdredhe halffierdhesindztywghe vpaa thet settæ.

(Seglet er tilstede.)

216.

Sex Documenter angaaende de i Calmar mellem Danmark og Sverrig pleiede Underhandlinger.

30. Mai.

(a.)

1476.

Wii Jacob medh gudz nadh erchebiscop i Vpsale &c., Hanes medh sama nadh biscop i Strengnes, Steen Stwre i Gripsholm Sweriges riges forstendare, Eric Axelsson, Gøtstaff Karlsson, Fadher Wlffson, Eskil Ysaacson, Ake Jønsson, Greghers Mattisson, Johan Cristiernsson, riddara, Eric Karlsson oc Magnus Karlsson, aff wapn, rikens radh i Sverige som nw forsamblade ere i Iomffrwhaffn wiidh Stockholm, gøre wetherligit oc wppenbara, thet wii alle endrektelega pa menigha Swerigis radh och inbyggia (sic) wegna hafua leydet oc feyledt och medh thetta wart wpna breff leyde och feyle alle the werduga fädher herrar biscooper och prelather och alla the erliga gode men riddara oc swena Danmarks oc Norges radh oc goda men som til thet møte kommande warde i Kalmarna pa sancti Knwtz konungs dag nw nest kommande medh tw hundrat personer eller ther for nidhen, fry feylege oc ohindrade tiit til Kalmarna at komma, felige fry oc ohindrade ther at bliffua, oc fry felige oc ohindrade tädan at komma medh theris skip oc hesta gotz os haffuor, for oss och alla them som for wara oc Sweriges rikes inbyggia (sic) welia och skola göra och lata, pa war ere sanning och goda tro wtan alt arkt hindher eller nagra handa hielpa redhe; tog all wor förremere degtingen fryd bebyndning endrekt och kerleghet i alla sina articla oforkränk. Thes til ythermere wisso och bättre forwaring tha lata wii alla ware secret oc incigle wetherliga hengia wiid thetta breff medh rikesens incigle, som giffuit oc screffuit er i Jomfrwhaffn wiid Stockholm, torsdagen nest epther sancti Vrbani dag, aar epther gudz bird mcdlxxsexto.

(Seglene ere tilstede paa det 2det nær.)

(b.)

1476.

14. August.

Jak Sten Sture i Gripsholm ridder, Swerigis rikis forstændere, gør witterligt at som tw ar sidhen, fridaghen efter wor ffrwe dagh assumpcionis wort deytinget oc bebreffuit om en dagh mødhæ oc retgangh at holdhæ i Calmarn sancti Knudtz konungx dagh nestforledhen, som breffuenæ ther vppa giordhæ oc giffnæ ythermere vduisæ, oc at jak pa Swerigis rikis wegna skuldhæ tha haffuæ her tilstedhæ fuldmechtigæ procuratores at tale oc sware pa oc til Swerigis rikis oc tess indbyggeres ærendhe: swa tilschicker jak nw efter rikens radtz radh paa Swerigis rikis oc inbyggeres wegna these effterscreffne werdigh fadher i gudh her biscop Hans i Schare, erlige och welbyrdiige men her Eric Ericsson, her Iwer Axelsson, riddere, doctor Mattis cantor i Vpsalæ oc Knud Eskilsson wepner, rikesens radh oc mine medbrødere, til for^{ne} mødhæ, at ware Swerigis rikis oc mine fuldmechtigæ procuratores, och haffuer befalet och fullmacht giffuit oc medh thetta nerwarende opne breff befaler oc fuld och all macht giffuer them at tale sware gøre oc ladhæ i alle mathæ vppa Swerigis rikis oc mino wegna om allæ sakor som ther i rettæ eller minnæ kommende wordhæ mellom høgboren førstæ konung CRISTIERN Danmarks oc Noriges righæ oc theris inbyggere pa then ene sidhæ, och Sweriges rike oc tess inbyggere pa then annen sidhæ. Oc hwad for^{de} rikesens procuratores oc radh i for^{ne} saghær oc erendhæ görendhæ oc ladende wordhæ i retgangh eller minnæ, thet welæ wii, jak oc Sweriges rikis radh oc inbyggere, fast oc obrødeligt holdhæ i allæ mattæ vthen alt argt argelist gensielssæ eller hielpæredhæ i nogre mattæ, widh wor godhæ tro ære oc sanningen. Til ydermere wissæ oc witnetzbyrdh ladher jak hengæ mit inseygle medh Sweriges rikis incegle nethen fore thetta breff. Datum Calmarnie, in vigilia assumpcionis beatissime virginis Marie gloriose, anno domini millesimo quadingentesimo septuagesimo sexto.

(Begge Segl ere tilstede.)

(c.)

1476.

14. August.

Jak Sten Sture ridder, Sweriges rikis forstændere, gør witterligt, at som hoss tw ar siden, ffredagen efter wor ffrue dagh assumpcionis, wort deytinget oc bebreffuit om en dagh mødhæ och retgangh at holde i Calmarn sancti Knudtz konnungx dagh nestforliden medh xij aff Sweriges radh oc xij aff Danmarcks oc Noriges radh, som breffuen ther om vppa giordhæ oc giffnæ ydermere vduisæ: swa haffuer jak oc Sweriges radh oc inbyggere tilskicket these efftherscreffne werdugest werdughæ fædher i gudh herrær oc erligæ godhæ men, herræ Jacob medh gudhs nad erchebiscop i Vpsalæ, her Henric i Linccøpingh, her Niels i Wexiø med sammæ nad biscopæ, her Gøtstaff Karlsson, her Eskil Isacson, her Gregers Matisson, her Aghæ Jønsson, her Thwre Jønsson, her

Karl Knudsson, her Tordh Bondhæ Philpsson, riddere, Arwit Trollæ oc Niels Clawsson aff wapn, Sweriges rikes men och radh, och haffuer befalet oc fuldmacht giffuit oc medh thetta nerwarende opne breff befaler oc fullemacht giffuer pa for^{ne} Sweriges rikes oc tess indbyggeres oc mine wegna, medh xij aff Danmarks oc Noriges radh, medh retgangh adh atskilliæ eller i minnæ fordragæ om allæ the erendhæ som ære i mellom høgboren førstæ konung CRISTIERN oc Danmarks oc Noriges rike oc inbyggere pa then ene sidhæ, oc Sweriges rike tess inbyggere oc migh pa then annen sidhæ, oc her Axilsønær oc theris medhielpære. Oc hwad the forrettæ affsighæ eller i minne fordraghæ, thet wil jak med Sweriges radh ridderschap oc vndersatæ fulbordhæ stadfestæ oc obrodeligt holdhæ i allæ mattæ vthen alt argt argelist gensielssæ eller hielperedhæ i nogere mattæ, widh wore gode tro ære oc sanningen. Thil ydermere wissæ oc witnetzbyrd lader jak hengæ mit inceyglæ medh Sweriges rikes inceyglæ nethen fore thette breff. Datum Calmarnie in vigilia assumptionis beatissime Marie virginis gloriose, anno domini millesimo quadingentesimo septuagesimo sexto.

(Seglene ere tilstede.)

(d.)

22. August.

1476.

Wii Jacob medh gudtz nade erchebiscop i Vpsalæ, Henric i Lincøping, Niels i Wexiø medh samme nad biscopæ, Gøtstaff Karlsson, Eskil Isacsson, Gregers Mattison, Thure Jønsson, Aghe Jønsson, Karl Knudsson, Tordh Philippsson, riddere, Arwit Trollæ och Niels Clausson aff wapn, Sweriges rikes radh fulmechtige sendebudh oc dommere, oc wii Hans medh samme nad biscop i Schare, Eric Ericsson, Iwer Axelsson, riddere, doctor Matias cantor i Vpsalæ oc Knud Eskilssen wepnere, Sweriges radh och fulmechtigæ procuratores aff erlig och welbyrdiig man herræ Sten Sture Sweriges forstændere oc mene Sweriges rike oc inbyggere pa then ene siidhæ, och wii Olaff i Roskilde, Jens i Arws, Knud i Wiibergh, Peder i Ripæ, Hans i Berghen medh sammæ nadh biscopæ, Iwer Wikingsson prowest i Aslo, Niels Ericsson, Eric Biørsson, Strange Nielsson, Henric Jensson, Werner Parsperger, riddere, oc Henric Meynstorp aff wapn, høgboren førstes konung CRISTIERNs radh och fulmechtige sendebudh oc dommere aff Danmark oc Norigæ, oc wii Henric Pommert dækin i Hamborg, Eric Otsson, forscreffne høgboren førstes hoffmestere, Albert Clitzing prowest i Bærlin, doctor Eric erchediekn i Wiibergh, oc Johan Oxe riddere, samme høgburen førstes radh oc fulmechtige procuratores pa then annen siidhæ, gørum witterligt, at effther thii som deytinget och forramet wort nw for thw ar her i Calmarn anno domini mcdlxxquarto, at for^{de} høgboren første schulle haffue her tolff sinæ fulmechtigæ radh dommere och sendebudh aff Danmarck oc Norige oc sine fulmechtige procuratores medh tolff aff Sweriges fulmechtige radh dommere oc sendebudh oc Sweriges fulmechtigæ procuratores pa sancti Kanuti konnings dag nestforleden: swa haffwe wii her nw tilsamman

waret pa bodhæ südor at forhandelæ om for^{de} høgboeren førstes oc tesse for^{de} thry rikes bestæ och bestandh, och erom alle swa ens wordnæ, thet wii i tess helgæ trefaldighetz napn, pa then fullemacht som wii haffuæ pa bodhæ sidor, haffuom fulbordat oc stadfest, oc fulborde och stadfestæ medh thetta wort opne breff then ewige fridh oc kerligh bebindning som her tilforen i these nestæ try forlidnæ mōdhæ sacht loffwat stadhfest besworet bebreffuit oc beseilt ær. Oc effter thii at dommarne for synderligæ sakor skuldh kunno nw pa thenne tidh eigh fulleligæ ens wordhæ om retten aff sighæ mellom for^{de} høgboeren første konung CRISTIERN oc Sweriges rike: tha haffue wii alle nw i minneligen deytingen forramet medh for^{ne} Danmarks oc Noriges radh, at wii nw sendhæ medh them firæ aff wore medbrødere Sweriges radh, medh fulle macht til for^{ne} høgboeren førstæ, ther at forhandle oc beslute om nogere erendhæ oc articule som her nw forramet ære, pa thet at all tiltall oc skyldningher mwgæ tess kerligere oc wenligære pa alle sidor aflegges oc hwar een ma faa oc nywthæ thet han ær ret vdinnen. Oc kunne tesse forrørde fire aff Sweriges radh eigh fullelige ens wordhæ medh for^{de} høgboeren førstæ, tha scholæ the haffuæ fulle macht at forrame ith annet wenligt mōdhæ medh for^{de} høgboeren førstæ, her tha entinghæ medh minnæ eller reth adh atskillias effther wore deytingis breffue ludelssæ. Och scholæ alle fanger som gripnæ ære i tesse try rikæ och aff Holsztæland haffuæ dagh til then tidh at thet mōthæ worder effther thii for^{ne} wore medbrødere Sweriges sendhebudh ens wordhæ medh for^{de} høgboeren førstæ. En wore thet swa, som gudh forbiwde, at for^{de} høgboeren førstæ oc Sweriges sendebudh kunno eigh ens worde om for^{ne} mōdhæ, tha scholæ alla fonghæ som gripne ære aff Danmark Norigæ oc Holsztælandh her inkomme pa sancti Martini dagh nestkommende, oc the fonger her aff Sverige samme tidh inkommæ i Køpenhaffn oc hollæ theres fengilssæ som them aff æræ och rettæ bør. Thess yderligere til wisse stadfestilssæ oc høgere forwaringæ haffue wii alle for^{ne} widerlige hengdt wore secreter oc inceglæ nethen widh thetta breff. Oc haffue wii for^{ne} her Sten Stures oc Swerigis radtz procuratores befestet for^{ne} her Stens oc Sweriges fulmacht breff beseilt medh hans oc Sweriges inceglæ nethen widh thetta breff. Screffuit i Calmarn aar epter gudtz byrdh mcdlxxsexto, torsdagen nest fore sancti Bartolomei apostoli dagh.

(29 Segl ere tilstede.)

(e.)

1476.

22. August.

Wii Jacob medh gudz nade erchebiscop i Vpsalæ, Henrec y Lincøping, Hans i Skara, Nicolaus i Wexiø medh sammæ nadh biscoppe, Sten Sture Sweriges rikes forstendere, Erek Ereki-son, Gødzstaff Karlson, Yffwer Axelson, Eschil Ysacson, Gregers Matisson, Twre Jensson, Ake Jensson, Karl Knudzson, Tord Philippesson, riddere, Arffuid Trolle oc Niels Claweson wepnere, Swerikes rad oc men, gøre wetherligt alle at æpter then förhandling wii nw vti wore i Kalmarnæ med

werdige ffædere oc gode men høgboren fforstes kung CRISTIERNs radh aff Danmark oc Norge, swa at wii skulle haffue wore fulmektige sendebud i nagra serdeles articulis oc ærende beslute skolendes til for^{de} høgboren første: swa sende wii nw paa alles wores wegne werdig fader oc herre her Hans i Skara biscop, erlige oc welbyrdige men her Gødzstaff Karlson, her Ake Jensson, riddere, oc Arffuid Trolle aff wapñ, wor kere medbrødere, til for^{de} høgboren fforste, til at offwerwege ok beslute i for^{de} articulis oc ærende som them befalte oc medgiffne ære. Oc haffue wii them befaled oc fullemakt giffuid oc med thetta wort opne breff befala oc fullemakt giffua, swa at hwad the paa Sweriges rikes oc alles wores wegna med for^{de} høgboren forste kung CRISTIERN i samma befalning beslutende worde, lata wii oss fulkomlige ath at nøgie, oc wele thed fulborde stadfeste oc obrotligt holde i all mate utan all gensegelse oc hielpærede wiid alles wore sanning oc gode tro, likerwis som wii sielffue nærwarendes wore oc thet fulbordede oc samtykte. Thes til ytermere wisse och høgre forwaring lata wii forscreffne Sweriges radh hængiæ Sweriges rikes inszegel med werdigeste faders her erchebiscop Jacobs oc erlig oc welbyrdig herres her Sten Stures Sweriges rikes forstenders insegel paa alles wores wegna weterliga wiid thetta breff. Datum Kalmarnie, feria quinta proxima ante Bartholomei, anno domini millesimoquadringentesimosseptuagesimosexto.

(Alle 3 Segl ere tilstede.)

(f.)

29. August.

1476.

Wii Hans meth gudz nade biscop i Skare, Gøtzstaff Karlssøn, Aghe Jenssøn, riddere, oc Arwidh Trolle webner, Sweriges radh oc fwordmechtughe sendebwdh, gøre alle witherligt, at werdugste oc werdughe fethre erchebiscop Jacob i Vpsale, her Hinrick i Linkøpingh, her Niels i Wexiø meth same nadhe biscoppe, oc her Sten Stwre Sweriges forstandere, her Erick Erickssøn, her Iwer Axelssøn, her Eskill Ysaacssøn, her Gregghers Matzssøn, her Twre Jenssøn, her Karll Knwtssøn, her Tordh Philippessøn, riddere, oc Niels Clawessøn aff waben, oc wii meth them oc the meth oss loffwedhe Danmarcks oc Norges radh, werdughe fæthre her Oleff Morthenssøn i Roskilde, her Jens i Aars, her Knwt i Wigborgh, her Pedher i Riibe, her Hans i Berghen meth same nadhe biscoppe, her Iwer Wikingssøn prowest i Oslo, her Hinrick Pommert deghen i Hamborgh, Albrecht Clitzingh prowest i Berliin, doctor Erick erchideghen i Wigborgh, her Erick Otssøn, her Niels Erickssøn, her Stranghe Nielssøn, her Johan Oxe, her Erick Børnssøn, her Hinrick Jenssøn, her Werner Partzpergher, riddere, oc Hinrick Meynstorp aff waben, som nw ware forsambledhe i Calmarn, paa wore godhe troo oc sanninghen, at wii aff all troskab meth all wor macht obenbarlighe oc hiemelighe wele oc skule forarbeyde meth Sweriges righes inbyggere klerkerii ridderskab købstedemen oc mene almwe at høygiboren første koningh CRISTIERN maa meth godh wilghe oc een

fwldkomelighe eendrægt i somer nw nest tilkomende inkomme igen i Sweriges righe fore oc til een fwldmechtugh herre oc koningh, oc at wii skule haffwe for^{ne} Sweriges inbyggere tilsamen paa eet mødhe, swo betidhe i somer at wii sidhen haffwe eet bwdh meth Sweriges radz encket skriffwelse oc breff hoss hans nadhe ffiortan daghe fore sancti Olai dagh, oc æn swo siden haffwe two wore metbrødhre, Sweriges radh, hoss hans nadhe i Købendehaffn sancti Olai dagh eller otte daghe ther nest effthir atseniste. Haffwer tha gudh forseet, at hans nadhe skal inkomme igen til Sweriges riighe fore een mechtugh herre oc koningh, tha maa hans nadhe were til skibs i Calmarn om sancti Bartholomei dagh tiidh eller oc til hest i Halmstadhe sancti Michels dagh, hwilket hans nadhe theckes. Oc ther skule tha Sweriges radh oc inbyggere anamme hans nadhe oc følghe hanom siden framdeles in vdi Swerighe til swodañ ære oc werdughet som foreskreffwet staar. Thoc wordh thet loffwet oc sagt meth swodane forordh, om wii kwnne eness oc fordrages meth for^{ne} høygboren første om nogre article som ey wordhe i Calmarn beslwttedhe, hwilke for^{ne} article wii haffue nw meth godh wilghe oc samthycke deygtinget oc giordh til een fwldkomelighe ændhe, som thet breff ther om oc vpaa giordh ydermere vtviser. Item om fongherne bliffwe som recessen vtviser nw sitzst giordes i Calmarn. Item naar for^{ne} høygboren første koningh CRISTIERN inkomer i Swerighe igen, tha skule alle Sweriges riges inbyggere bothe righe oc fattughe were hans nadhe hwilde troo oc thienistachtighe lydughe oc vnderdanighe effthir thet som them aff ære oc rette bør oc vdi Sweriges lagh yderlighe vtryckes. Oc ware thet swo, som gudh forbywde, at nogre een her imodh giordhe eller wilde nogher vpresningh eller vtroskab bewise modh for^{ne} høygboren første, tha skule alle righens inbyggere tilhielpethe aff at werghe, oc rette ther ower som wede bør. Oc skal all vwilghe oc twedragt, som nw i thenne kriigh weret haffwer mellom for^{ne} høygboren første oc Danmarcks oc Norges inbyggere oc methielpere vpa then ene sidhe, oc Sweriges righe oc thess inbyggere oc methielpere paa then annen sidhe, allstingst were afflagt oc forligt, thet were sigh fore drap roff brandh dødslagh tilgrep eller vdi andre madhe. Oc skule aldriigh nogre aff Swerighe eller Sweriges righes inbyggere ther om eller fore nogher tiidh feyde wrecke eller heffnæ i nogre madhe. Ther meth tha haffwe wii aff then fwlde macht som oss er metgiffwet aff Sweriges radh som nw forsamledhe ware i Calmarn, som thette wort breff wedehenger, oc vpa wor eygne weygne stadfestet oc fwldbwrdet oc meth thette wort obne breff stadfeste oc fwldbwrde then for^{ne} deygtinghen oc article, som her nw giorde oc fwldbwrde ære, oc løffte oc seygn i alle made, som then giord oc begreben wordh i Calmarn, wedh wor ære oc godhe troo. Till forwaringh oc wintznesbyrdh hær om haffwe wii hengdh wore secrete oc insegle neden fore thette breff. Giffwet oc skreffwet i Rodneby, ffredaghen nest effthir sancti Bartholomei apostoli dagh, aar effthir gudz byrdh mcdlxxsexto.

(Alle 4 Segl ere tilstede)

217.

**Kong Christians Pantebrev til Fru Merite, Hr. Aage Axelsens Enke, og hendes
Medarvinger paa Aarsted og Halmsted Herreder.**

7. August.

1477.

Wii CRISTIERN meth gudz nade Danmarcks Sweriges Norges Wendes oc Gothes koning, hertugh i Sleszwiigh oc i Holsten Stormarn oc Ditmarsken hertug, i Oldenborg oc Delmenhorst grewe, gøre alle witherligt at wii bekennes oss aff rett witherlighe gieldh skyldughe at were frw Meritæ her Aghe Axelssens effthirleffuerske oc hennes metarwinghe hwndrethe løduge marck i hwidhe Nestwedhe engelske, aff the swmme gwld oc penninge som for^{ne} her Aghe haffde wort oc kroneñ slott Wordbergh i pant fore: ffore huilke for^{ne} hwndrethe lødughe marck vdi Nestwede engelske wii haffue vnt oc ipantsett oc meth thette wort obne breff vnne oc ipantsette for^{ne} frw Merithæ oc hennes metarwinge wore oc kroneñ læn Aarstedeherret ok Halmstedeherret meth alle theres rette tilliggelse koningxlighe rente oc rettughed, som hwn them nw self i wære haffuer. Ther meth forhøyendes oc formerendes then annen swm penninghe som hwn for^{ne} herrethe tilforñ i pant fore haffuer, som wort breff hwn ther vpa haffuer inneholdhir oc vtwiser, at haffue nyde brwghe oc beholde fore eet friit brwgeligt pant, swo lenge the løses henne eller hennes metarwinghe aff fore for^{ne} hwndrethe løduge marck meth then annen swm penninghe som hwn them tilforñ i pant fore haffuer. Thi forbywthe wii alle, ehwo the helzst ære eller were kvnne, for^{ne} frw Meritæ eller hennes metarwinge her imodh eller vdi at hindre eller hindre ladhe mødhe vmaghe eller vdi nogre made vforrette, vnder wort hyllest oc nadhe. Datum in castro nostro Haffnensi, feria quinta proxima ante festum beati Laurencii martiris, nostro sub secreto presentibus inferius appenso, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo.

Dominus rex per se, presentibus
pluribus consiliariis regni Dacie.

(Bagpaa med en samtidig Haand:) Thette breff lyder paa c lødwge marck i hwide, kong CRISTIERN er skylligh frw Merette her Age Axelsens effterleffuerske oc hennes metharffwinge.

(Seglet er tilstede.)

218.

**Det danske Rigsraads Vidnesbyrd om Kong Christians Beredvillighed til mindelig
Afgjørelse af Tvisten med Sverrig.**

1477.

7. August.

Wii Jens Brostorp archebiscop i Lwnd &c., Oleff Morthenssøn i Roskilde, Jens Iwerssøn i Aars, Knwth i Wiborg, Jeip i Bwrglom, Pedher i Ribe oc Karll Rønnow i Othens meth samme nade biscope, Jeip Morthenssøn prier i Andwordskow, Erick Otzssøn wor kære nadige herres koning CRISTIERNs hoffmestere, Clawes Rønnow hans nades marsk, Niels Erickssøn, Strange Nielssøn, Maghens Ebbessøn, Korrefitz Rønnow, Knwt Trwetzssøn, Johan Oxe, Axel Lagessøn, Lodwig Nielssøn, Werner Partzperger, Dawid Hack, Niels Tømmessøn, Jens Dwe, riddere, oc Maghens Hack, Pedher Nielssøn, Clawes Bryske, Hinrick Meynstorp, Jep Jenssøn, Ewert Grubbe, Mawritz Nielssøn, Holgerdh Hinrickssøn oc Oleff Morthenssøn, webnere, gøre alle witherligt at fore swodan twedracht oc vwilge skyld, som kommen wor mellom høygboeren første koning CRISTIERN &c., wor kære nadige herre, oc Sweriges raadh oc inbyggere, oc serdelis forthi at the holde hans nade Sweriges righe fore omodh gudh oc rette, som hans nade war rettelighe tilkommen oc in vdi anammet fore herre oc koning: tha vppaa thet at swodan vwilge oc twedracht, oc sammeledis swo-dant jemmerligt forderff oc mangfoldelig skade, som thes wær langlige wæret haffwer mellom rigeñ, matte oc skulde aldejis bliffwe afftalith oc affslagt*, tilstedde hans nade, at een ewig friidh forram-medes mellom rigeñ, oc at ther till word forrammet begrebet oc stadfæst eet wenligt oc kerligt mode oc retgang at holdes i Calmarn i swo made at til skulde skickes xij aff Danmarcks oc Norges raadh oc xij aff Sweriges raadh till fuldmechtige dommere, hwilke som skulde gøre hver annen troo oc trygheth meth theres eedhe till gudh oc alle helgene vppaa theres cristelige troo siel oc ære at wele oc skule retwislige vden all wild vppaa alle sidher rantzsaghe oc dømme om alle ærende som them foresettes i retten; och at the for^{de} xxiiij skulde sidhen haffwe fuldmacht om alle ærende aff at rette oc dømme om alle sagher oc tiltall, som for^{ne} wor kære nadige herre koning CRISTIERN haffde till Sweriges righe oc thes inbyggere oc vndersate oc her Axils sønner, oc the haffde till hans nade igen, och rettes hwert effter annet effterthi som saghen sigh forluben er. Oc at swo skulde holdes oc skee wort bebreffwit oc besegld aff xxiiij aff these try riges raadh, oc sidhen stadfest aff for^{ne} wor kære nadige herre oc Sweriges forstondere oc flere aff Sweriges raadh. Tha er oss alle fuldwitherligt, oc somme aff oss haffwe altiidh selfwe ther meth ower wæret, at for^{ne} wor kære nadige herre haffver altiidh wæret owerbudig meth hans nades elskelige raadh oc

*) Maaskee en Skrivfeil for: *afflagt*.

procuratoribus i alle the mode som wæret haffwe om retgang, sidhen swodan ewig friidh oc retgang worde forrammede oc begrebne, at hende aff Sweriges riges inbyggere och her Axils sønner ræt oc thesliges gøre them igen om alle ærende oc sagher, oc fuldgøre alle breff och contract somther om giorde wore. Oc at hans nade haffde ther ower tilladith oc fuldmacht giffwet hans nades elskelige raadh at mwe i wenskab oc kerlighed afftale oc afflegge hwat sagher som i swo made kwnde afflegges, swo at ey nogher brøst fandz paa hans nades wegne om rettegangen at forfølge (sic) eller oc i andre made meth kerlighed at ladhe afflegge oc forlighe alle sagher. At swo i sanden er, widne wii thet paa wore gothe troo oc sanden, oc henge wore secrete oc incegle nædhen fore thette wort obne breff, som giffwit er i Købendehaffn torsdaghden næst fore sancti Laurentii martyris dagh anno domini millesimoquadringsesimoseptuagesimoseptimo.

(27 Segl ere tilstede, 3 — 1., 18., 29. — fattes.)

219.

Hr. Aage Axelsens Arvinger tilstaae, at Kong Christian har fyldestgjort dem for den Hr. Aage tilföiede Skade.

28. August.

1477.

Wii efftherscreffne Sten Sture i Gripsholm riddere, Sweriges rikes forstændere, Eric Agesson, Hans Agasson*, ridder, Yrien Agesson, Benct Agesson oc Claus Agesson, wepnere, gøre witterligt alle och wedherkennes medh thetta wort opne breff, at som wor kere fader her Age Axelsson, hwess siel gudh nade, war kerligæ och wel fordragen pa hans egnæ wegna wor kere moders oc alles wore medarffwinges wegna medh høgboren førstæ konung CRISTIERN om all then twedracht oc owillæ som mellom hans nade oc for^{ne} wor fadher wor kere moder oc oss waret haffuer ffor nogere tiltall som hans nade talede och lodh talæ for^{ne} wor fadher oc moder oc oss till fore, oc for skade som for^{ne} wor fadher oc wii hans arwingæ togæ oc fingæ pa wor gardh oc godtz Hywlebergh oc annenstadtz, i hwilke mattæ thet skeet ær i for^{ne} twedrecht, swa at han tackede hans nade och lodh hans nade oc hans nades arffwingæ oc efterkomende konungæ i Danmarck frii oc quitte fore all tiltall aff sigh oc oss, sine arffwinge, om for^{ne} tiltall och schadhæ, och beplictede sigh at skickæ hans nade for^{ne} article aff oss, hans arffwinge, beseildh: tha och effther

*) Dette Navn er tilskrevet ovenover Linien med en anden Haand end Brevet.

thii at jak Bencht Agesson haffuer pa allis wore wegna swadanna summa guld oc penninge vpboret, som wii Wordberge slot medh sin tilliggelsæ i pant fore haffdhæ, ffore swadana skadhæ wii fongit haffde paa Hywlebergh och annat godtz annenstادتz, ladhæ wii hans nadhæ och hans nades arffwinge och efftherkomende konung i Danmarck frii och quitte fore all ydhermere tiltall aff oss oc wore arffwinge om for^{ne} skade som for^{ne} wor fadher oc wii hans arffwingæ fongit haffue pa for^{ne} gordhæ oc godtz. Til ydhermere wisse och betræ forwaringh at swa fast och obrodeligt holles schal, tha lade wii for^{ne} Sten Sture, Eric Agesson, Hans Agesson oc Bencht Agesson medh frii williæ at hengæ wore incegle pa allis wore wegna nethen fore thetta breff. Datum in castro Elleffsborgh feria quinta infra octauas sancti Bartolomei apostoli, anno domini mcdlxxvij^o.

(Alle 4 Segl ere tilstede.)

220.

Tractat mellem Churfyrsten Hertug Ernst af Sachsen og Kong Christians Gesandter om Ægteskab mellem Kongens ældste Søn Hans og Churfyrstens Datter Christina.

1477.

3. Decbr.

Wir von gots gnaden Ernnt hertzog zu Sachssenn, des heiligen Romischin reichs ertz-marschalk vnnd kurfurste, lantgraue in Doringen vnd marcgraue zu Missenn, bekennen offentlig in diessem briue vnd tun kunt allermenniglich. Als wir itzt von dem durchluchtigisten fursen vnnd hern, hern CRISTIerno konige zu Denemarg Sweden Norwegen der Wenden vnnd Gotten, hertzogen zu Sleswig zu Holsten Stormerñ vnd der Dithmarscheñ, grauen zu Aldemborch vnnd Delmenhorst, vnserm liben hern vnd ohmen, durch den erwirdigen in gotuater vnserñ besundern libeñ hern vnnd frundt herñ Albrecht bischouen zcu Lubeck, vnd den gestrengen ernvehsten ern Erich Ottissen ritter seiner koniglichen wirde hoffmeister, vnd den wirdigen Albrecht Klitzing probst zu Hamburg vnd thumhern zu Magdurg, seiner koniglichen wirde rete vnd sendboten in volkomener gewalt macht vnd befehel seiner koniglichen wirde, vnd auch des durchluchtigsten fursten hern JOHANSEN erwelten zu den konigreichen Denemarg Sweden vnnd Norwegen, hertzogen &c., seiner libe eldisten son, ausz besunder liebe gunst vnd fruntschafft ersucht, vnnd demselben fursten hern Johansen, seiner liebe son, die hochgebornne furstyn frauwen CRISTINA, vnser liebe tochter, zcu einer ehelichen gemahel zu geben angesunnen ist: das wir nach vlissiger betrachtung solcher gunstiger libe vnd fruntschafft vnd was merglicher nutz vnd frommen darausz allenthalben erwachsen vnd gemeret werden mag, dem

almechtigen gote zu lobe vnd zu furderung solcher libe vnd fruntschaft, der wir mit allem vleis gneigt sind, mit zceytigem vnd wolbedachtem mute mit gutem willen vnd rechten wissen aff hute dato dits brieffs durch vnser hertzogen Ernsts eigen person in bewilligung vnd gantzem volbort der bemelten frauweñ CRISTINA, vnser liben tochter, an einem, vnd durch die obbemelte konigliche rete vnd sendboten in voller gewalt vnd macht dortzu geschicket vnd geordent, des andern teyls, zwuschen dem hieorbemelten fursten hern JOHANN̄ eruelten zu den konigreichen Denemarg Sweden vnd Norwegen &c., hertzogen zu Sleswig &c., vnd der bemelten furstynn frauweñ CRISTIN, vnser libe tochter, einer rechten vnd waren eelichen fruntschaft heyratsteidung voreiniget zugesagt bewilliget vnd beslossen haben, voreinen vortragen bewilligen vnd beslossen die recht vnd redelich, in massen vnd form hirnach steht vnd volgt, geinwertiglich vnd vnwidderrufflich in vnd mit crafft dits brieffs also, das wir die bemelten frauwen CRISTINA, vnser libe tochter, den obbemelten koniglichen reten sendboten vnd anwelden an stat vnd in namen des obgnanten fursten hern JOHANN̄, des vilbemelten vnsers hern des koniges von Denemarg eldisten son, eruelten zu den konigreichen Denemarg Sweden vnd Norwegen &c., vff seiner libe gewalt vnd befehl nach cristlicher ordenung vnd fatzung zu der heiligen ehe vortrawet vnd geben haben, die dann dieselben wie obenmelt rete anwelt vnd sendboten an stat vnd in namen des vilbemelten fursten hern JOHANN̄, uff seine volmechtigen gewalt vnd macht yn daruber geben, also zu der heiligen ehe angenamt haben. Vnd wir sollen vnd wollen die bemelte frauwen CRISTIN, vnser libe tochter, ane allis abeslahen vnd vortzug, mit gesmucke cleidung vnd ander zeymlicher zeyrunge, als einer furstynn vnd konigyn zu Denemarg &c.* vnser eren angehoret, eelich gefertiget vff vnser frauwen tag natiuitatis Marie** schirstkomende uff vnser chost vnd darlegung kein Rostock schicken vnd antworten, do sie mit den vnsern yr alszdan̄ zugeschickt von dem obbemelten vnserm hern dem konige vnd seiner libe eldisten son hern̄ JOHAN̄, eruelten zu den konigreichen Denemarg Sweden vnd Norwegen &c., in die schiff auffgenommeñ vnd mit ausrichtung vnd aller notturfft bisz an die stat des beilagers vnd die geschiktenn die zeit uber bis widder gein Rostock vorsorgt werden. Vnd alsbalde solch eelich beilager volbracht ist, sollen vnd wollen wir obgenanter hertzog Ernst ader vnser erben der gnanten vnser lieben tochter frauwen CRISTIN zu einem rechten heyratgut heymstewer vnd mitgiffit gebin ausrichten vnd zu des gnanten fursten hern JOHANN̄, vnsers liben sons vnd eydams handen vnd gewalt antworten zwentzig tausent guter Rinscher' gulden rechter landswerung, vnd es sal dieselbige frauw CRISTINA, vnser libe tochter, dormit alles yres veterlichen vnd muterlichen erbes vnd anwartung, wie die nameñ gehalten mogen, kegen yren brudern vnd swestern vnd allen vnsern erben allis vnd gantz entricht vnd vorgnugt sein vnd sich vortzeyen, kein ansprach ader forderung kegen den selben doran zcu haben, es were den̄

*) Maaskee er her i Originalen glemt: vnd.

**) D. c. den 8de September.

das wir kein mennlich erben nach vns lassen wurden: alsdann sal solch vortzicht der bemelten vnser liben tochter frauwen CRISTIN zu yrem rechten in erblichem anfall vnschedlich sein. Doruber alsdann die benant vnser libe tochter einen vortzichtbriue vnder yrem auch yres eelichen gemahels, vnser sons obgnant, anhangenden insigeln in gewonlicher form fertigen vnd vns ader vnsern erben ubir antworten sal, also das die obirtzalung des obgemelten heyratguts vnd obirantwortung des vortzichtbriffs ane mittel zugleich gescheen ane vortzug vnd allis geuerde. Darkegen ist berett beslossen vnd bewilliget, das der bemelt vnser liber herre der konig vnd der obgnante furst herre JOHANN, erweiter zu den konigreichen Denemarg &c., vnser liber son vnd eydem, der gemelten frauwen CRISTINA seiner eelichen gemahel, vnser libe tochter, zu einer rechten widderlegung heymstewer leipgeding vnd erstattung vier tausent gulden ierlicher gult an gelt vnd an nutzung uff gewissen vnuorkomerten vnd vnuorsatten slossen ampten renten vnd zugehorungen, doruff sie yren furstlichen stant gehalten moge, yr lebtag zu haben uber das enthalten vnd darlegen, die zu enthalden sollich vorschribener slos vnd ampt vnd yrer amptleut geburen wil, vorweisen vormachen vnd gnugsam vorschreiben sal, zu stunt an dornach sie beiderseit ehelich bei einander gelegen sind, also das sollich vormechtnus vnd betzalung des heyratguts zugleich gefertiget vnd auszgericht werden, vnd so die beweisung solch itztgemelter heymstewer widerlegung vnd leypgedings geschiet, als vorgemelt ist, sal von beidenteyln dobei bestalt werden zuuorhoren vnd zubesehen das sollich beweisung gnugsam sein. Es sal auch der obbemelte furst, vnser liber son vnd eydem, die vorgnanten frauwen CRISTINA, vnser libe tochter, sein eelich gemahel, so er die ersten nacht eelich bey yr gelegen ist, bemorgengaben, nach seiner eren vnd furstlicher gewonheit, das dann gantz zu seinem gefallen gesatz sein sal; vnd was er' yr also nach seinem wolgefallen zu morgengabe gibt, das sal er yr auch vorschreiben, vnd sie des-selben ubir die obuormelte widerstatung yres beyratguts vff slossen steten vnd dorffer ye von tausent gulden hundert gulden wolhabhaftig vnd gewiszs machen, dormit zu tun vnd zu lassen die zuuorschaffen ader zuuorgeben an yrem leben ader sichbette durch gott yren frunden ader weme sie wil, doran sie vonn dem bemelten yrem elichen gemahel vnd sust von menniglich vnuorhindert sein. Was sie aber an sollicher morgengabe nicht vorgeben nach vorschaffen wurde, das sollich bey dem bemelten fursten, yrem eelichen gemahel oder seinen erben vnd uff solchen slossen vnd steten, doruff yr dann solch morgengabe vormacht vnd vorweiset wurde, bleiben sal. Vnd sollich vorsorgnus vorschreibung vnd schriftlich vorsicherung der widerstatung heymstewer leipgedings vnd der morgengabe sal in notturfftiger' vnd geburlicher form gescheen volendt vnd zu vnser hertzen Ernsts handen, vnser tochter zu gut, ubirgeben vnd gelegt werden so balde sollich eelich beylager vnd betzalung des heyratgelts geschiet vnd voltzogen wirt, also das sie zcugleich gescheen vnd ergehen sollen. Vnd ap die gnante frauwe CRISTINA, vnser libe tochter, dem vorbenanten fursten heren JOHANN, yren eelichen gemaheln, vnsern liben son vnd eydem, obirleben wurde, so sal yr

volgen zcu allein, das yr vor zu widderlegung vnn̄ an leipgedinge vnd zu yrer morgengabe bestimpt ist, alle yre cleynot gewant vnd cleydung, vnd allis das zu yrem leibe gehoret, auch yr silbergeschirre das wir yr mitgeben ader sie von denselben yrem eelichen gemahel entphaen, vnd was yr sust von cleynoten silbergeschirre vnd anderm geschenckt ader geben̄ were ader wurde, vnd dortzu bette vnn̄ bettegewandt, doruff sie mit yrem eelichen gemaheln zcum ersten eelichen beygelegen ist, vnd auch andere bette vnn̄ bettegewant mit yren zuehoringen in yrer frauwen zcymmer gehorinde, vnn̄ der sie mit yrem eelichen gemahel gebraucht, vnn̄ domit sie yren hoff gehalten haben. Vnn̄ domit sal sie sich aller dinge benugen lassen̄, ane geuerde. Es sal in sollichem val yr hoffgesinde mit aller chost narung vnn̄ notturfft vorsehen vnn̄ vorsorget werden in massen̄ als vor', bisz solange das yr die erste nutzung uff den slossen̄ vnn̄ ampten zcinsen vnn̄ renten, doruff sie vorweist ist, erschinen vnn̄ vortaget sein: alsdann̄ sal man yr sollich vorschriben vnn̄ vorweiste slos vnn̄ ampt mitsampt den irschinen nutzungen vnn̄ zcinszen einantworten nach laut yrer brieff doruber gegeben̄, dieselbenn̄ alszdañ̄ inhalt sollicher brieff innzuhaben zcu brauchen vnn̄* yren furstlicheñ̄ stant dorvonn̄ yre lebtage zcu halten, allis treuwlich vnn̄ ane geuerde. Vnn̄ an dem allen, vnn̄ besunder' an yrem leipgedinge widderlegung vnn̄ morgengabe sollen alszdañ̄ in sollichem vall, so yr eelicher gemahel erst abegehen, sein erbenn̄, nachkomende fursten, sie in schutz vnn̄ schirm habenn̄ vnn̄ sie trewlich vorteydingen, gleich yren eigen lannden lewten vnn̄ gutern. Vnn̄ ap sich inn̄ vnn̄** den konigreichen krig vnn̄ aufrur' begebenn̄, sal die bemelte vn̄ser (sic) tochter frauw CRISTINA mit yrem leipgeding morgengabe vnn̄ dem yren sollichen krig vnentgulten vnn̄ dormit gantz vnbelest bleiben: doran sie auch uff yre jargult rent vnd nutzung, der obbemelten vier tausent Reinische gulden, vnd yrer morgengabe, aller stewer feltzoge vnn̄ aller ander aufflegung vnd beswerunge entladen vnd frey sein sal dinst vnn̄ vn̄pflicht halben. Wii sich auch begebenn̄, das die gnant frauw CRISTINA, vn̄ser libe tochter, yren eelichen gemahel obirlebt vnn̄ sich mit eynem andern in eelichem stant vorandern wurde, so sollen des obbemelten fursten hern JOHANN̄ vn̄sers lieben sons vnn̄ eydem nachgelassen erben oder nachkomende furstenn̄ macht habenn̄ solchs obgemelt vormechtnis vn̄ser tochter bescheen vonn̄ yr vmb virtzig tausent Rinisch gulden abezuloszen, wañ̄ yu solichs gelibet, doch das sie yr sollich abelosung ein halb iar' zuuor durch yre vorsigelte briue vorkundigen vnn̄ yr dornach die betzalung thun in der stat Lubeck, vnn̄ eher yr virtzig tausent gulden gnuglich vnn̄ wol zu dancke betzalt werden, sal sie nicht pflichtig sein yr leipgedinge zu rewmen. So aber vnder yn beiden eins, ader sie beide mit tode abegingen eher sie eelich bey einander gelegern (sic) wern, das der almechtige got nach seinem gotlichenn̄ willen schicke, so sal

*) Originalen har her: *vnd, vnn̄ &c.* **) Her synes i Originalen at være udfaldet et Ord; maaskee *auszer*, eller desl.

disze teydung yrenthalben gescheen gantz abe, vnnnd ein teyl dem andern dorumbe nicht schuldig nach pflichtig sein. Alle obgemeselte stücke puncte vnd artickel diszer bemelten heytrat vort ausz zcuolstrecken vnnnd zu fertigen, wie obingeschriben ist, vnnnd dorwidder nicht fur zcunemen zuthun ader zugestattenn, sundern gantz vnnnd gar aufrichtig lawter vnnnd ane ausztoze nach zugehenn, habenn wir hertzog Ernnst in voller macht der vilbemelten frauwen CRISTINA, vnnser liebenn tochter, bey vnnsern furstlichen waren treuwen den oberbemelten koniglichenn reten sendboten vnnnd anwelden auff yren gewalt vnnnd macht, an stat vnnnd in namen des obbemelten fursten hern JOHANN, vorheischt zugesagt, ane argelist treuwlich vnnnd ane geuerde, vnnnd des zu warer vrkunde vnnser insigel wissentlich an diszen brieff hengen lassenn. Geben vnnnd gescheen inn vnnser stat Dresden, am dritten tage des monden Decembris, nach Cristi gepurt vitzehenhundert vnnnd dornach im siben vnnnd sibenzigsten jaren.

(Seglet er tilstede.)

221.

Pavebulle, hvorved den Kongens Capel i Roeskilde forundte Aflad henlægges til andre end de fra först af bestemte Dage.

1478.

14. Januar.

SIXTVS episcopus, seruus seruorum dei, ad perpetuam rei memoriam. Benigno decet Romanum pontificem uota illa fauore complecti, per que Cristifidelium animarum saluti et oportunitatibus, precibus presertim clarissimorum regum interuenientibus, ualeat salubriter prouideri. Dudum siquidem carissimus in Cristo filius noster CRISTIERNUS, regnorum Datie Suetie Noruegie Slauorum Gottorumque rex illustris, in presentia nostra constitutus nobis exposuit, quod ipse dudum ad sancte et indiuidue trinitatis et gloriosissime virginis Marie ac sancte Anne et trium regum totiusque triumphantis curie exaltationem gloriam et honorem, ac pro sua et progenitorum suorum animarum salute, vnam capellam seu altare sub inuocatione eiusdem sancte trinitatis in ecclesia Roskildensi cum nonnullis canonicatu et prebenda ac perpetuis vicariis pro personis inibi diuina celebraturis, obtenta prius ab ordinario loci super hoc licentia, fundauerat construxerat et erexerat, ac ob singularem, quem ad dictam capellam seu altare gerebat deuotionis affectum, vnam inibi confraternitatem sub eadem inuocatione cum certis capitulis et ordinationibus instituerat et ordinauerat, ipseque principibus proceribus baronibus et nobilibus de eadem confraternitate existentibus vnam decentem torquem pro insigni dicte confraternitatis elargiebatur: nos tunc cupientes, ut predicta erecta capella seu altare

congruis frequentaretur honoribus, ac tam confratres predicti quam alii utriusque sexus fideles eo libentius ad dictam erectam capellam seu altare confluerent, quo ex hoc ibidem dono celestis gratie uberius conspicerent se refectos, omnibus et singulis Cristi fidelibus uere penitentibus et confessis, qui dictam erectam capellam seu altare in natiuitatis domini nostri Jesu Cristi ac assumptionis eiusdem beate Marie virginis festiuitatibus necnon in die cene domini uisitarent annuatim, et ad reparationem ac manutationem structurarum ac edificiorum dicte capelle seu altaris, ac illius librorum calicum et casularum aliorumque ornamentorum ecclesiasticorum diuino cultui dedicatorum fulcimentum manus porrigerent adjutrices, pro singulis festiuitatibus et die predictis centum annos et totidem quadragenas de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxauimus, prout in nostris desuper confectis litteris plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dicti regis peticio continebat, in dictis festiuitatibus et die cene huiusmodi concursus populi pro dictis indulgentiis consequendis, ut ipse rex sperabat, minime habeatur, pro parte dicti regis nobis fuit humiliter supplicatum, ut in premissis prouidere de benignitate apostolica dignaremur: nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, indulgentias centum annorum et totidem quadragenarum de festiuitatibus et die predictis ad epiphanie ac dedicationis eiusdem capelle seu altaris celebritatem et diem necnon ad dominicam qua in ecclesia dei cantatur Jubilate auctoritate apostolica tenore presentium transferimus et translatas esse uolumus pariter et decernimus. Non obstantibus omnibus, que in dictis litteris uoluimus non obstare, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre translationis uoluntatis et decreti infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Rome apud Sanctumpetrum, anno incarnationis dominice millesimoquadringentesimoseptuagesimo octauo, decimonono kal. Februar. pontificatus nostri anno octauo.

A. de Mucciarellis.

(Bulla plumbea adest.)

Ann.: Efter vor Tidsregning bliver denne Bulle at henføre til Aaret 1479.

222.

**Kong Christian tildømmes Fru Philippas, Hr. Siverd Jonsens Enkes Penge og Lösöre
i Norge.**

1478.

6. Juli.

Wii Gawte meth gudz nade erchebiscop i Trwndhiem, Gwnnær i Oslo oc Hans i Berghen meth samme nade biscope, Iwer Wikingsson prowest i Osloo, Erick Biørsson, Jon Smør, Eygner Flwe, Gawte Kane oc Swend Galle, riddere, Erick Ericksson i Oslo, Niels Wlffson i Twnsberg oc Biørn Halwardzsson i Vplanden laghmen, kwndgøre fore alle meth thette wort obne breff, at aar effther gudz byrdh medlxxvij^o paa biscops garden i Osloo, then mondagh næst effther wor frwe dagh visitacionis wor skicket høygboren første koning CRISTIERN &c., wor kære nadige herre, oc atspwrde oss alle, hwo frw Philippes her Siwærd Jonssons efterleffwerske løse gotz oc penninge burde at erffwe meth retthe effther Norges lagh. Ther paa sagde wii alle sandrectelige fore rette, at effther thi som Norges lagh vtviser at for^{ne} gotz haffwer stonedet dagh oc aar oc mere, oc hennes rette ærffwinge ther effther ey kompne ere, at for^{ne} wor kære nadige herre paa kronens wegne bør at haffwe oc nythe alle for^{ne} frw Philippes penninge oc løse gotz ehwore hwn them eller thet helst haffde i Norge oc hans nade thet vtspørie kunde, ehwat thet helst eer eller næffnes kan. Till ydermere widnesbyrd her om haffwe wii ladit henge wore secrete oc incegle nædhen fore thette wort obne breff, som giffwit eer aar dagh oc stædh som forescreffwit staar.

(De 12 forehængte Segl ere tilstede, paa det første nær.)

223.

**Kong Christian forhøier den Sum, hvorfor han havde pantsat Hamborgerne
Steenborg Slot og Fogderie.**

1478.

(Originalen er skaaren.)

15. Septbr.

Wii CRISTIERN van gots gnaden to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotthen koningk, hertog to Sleszwick, ock hertog to Holsten Stormeren vnde der Ditmerschen, greue to Oldemborg vnnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen vor vns vnse eruen vnde nakomelinge apembare in desse m vnsem breue vor alszweme, dat wii rechter witliker schult vnde redes leneden goldes vnnde geldes schuldich syn den ersamen vnser leuen getruwen borgermesteren vnde rad-

mannen vnser stad Hamborgh dusent gude vulwichtige Rinsche guldene, vns also wii to Collen vnde Dusseldorpe reyseden geleneth, vnde sozhundert vnde drevndesouentich marck vnde achte schillinge Lubescher munthe ettliker vthredinge haluen vor vns vorlecht, na lude twyger vnser vorsegelden breue den erbenomeden borgermesteren vnde radmannen darvp, de ene na godes bort vierteynhundert ame drevndesouentigesteme (sic) ame midweken vor palmen sondage, vnde de ander breff na godes bort vierteynhundert ame vyffvndesouentigestem jare ame fridage na Laurencii martiris, van vns gegeuen. Vnde wo wol wii koningk CRISTIERN̄ vorbenomet sodane vorschreuen summen goldes vnde geldes den erschreuen borgermesteren vnde radmannen na innholde der suluen breue alrede scholden betalet hebben: so sin wii doch mit en ouereengekomen, dat se vnns to willen na vnsem beghere sodanes goldes vnde gheldes betalinge vpgescuttet hebben, in mathe vnde wise nabschreuen beschedeliken dat wii vnse eruen vnde nakomelinge dat sulue gold vnde ghelt vorberort scholen vnde willen sunder lenger vortogeringe betalen wanner wii vnse slot vnde vogedie tor Stenborch, dat de vorben. van Hamborgh van vns in eren pandeschen weren hebben, na lude vnser vorsegelden breues wedder losende werden, vnde oken vnde vorhogen so den houetsummen vns vppe de suluen Stenborgh gedan mit dessem erben. golde vnde ghelde. Welliken summen mit dessem golde vnde ghelde wii vnse eruen vnde nakomelinge den vorschreuen borgermesteren vnde radmannen vnde eren nakomelingen scholen vnde willen in euer summen samptliken denne to gantzer noge wol betalen sunder insegment vnde alle argh. Vnde desse vnse breff schal deme anderen vnsem vorberordeme breue vppe de ergemelten Stenborgh gegeuen nergen mede to uorfange noch schedelik wesen, sunderen de ergnante vnde dessesuluen breue scholen beyde samptliken in erer vullen macht vngeferiget bliuen vnde wesen. Vnde alsdenne de erben. van Hamborgh sodane twe vnse vorberorden breue van den ergemelten daten, sullikes vorschreuen goldes vnde gheldes schulde wodanicheyt beschedeliken vthdruckende, by sik in vorwaringe hebben: so scholen de suluen twe vnse breue, so vro desse vorschreuen summe gantzliken na vorgetekender wise vornoget vnde betalet is, krafftlosz gedelet vnde van neneme werde wesen, vnde de suluen obgnanten breue mit deme houetbreue vnde dessem vnsem breue denne strax wedder auerantwerden ane argelist vnde geuerde. Des to orkunde hebben wii vnse koninglike secret vor vns vnse eruen vnde nakomelinge williken an dessen breff laten hengen, de gegeuen is an vnsem slote Copenhauen, na Cristi gebort dusent vierhundert darna ime achtevndeseuentigesteme jare, ame dinstage na des hilligen cruces dage exaltationis.

Ad relationem domini Alberti
episcopi Lubicensis.

(Seglet er tilstede.)

224.

Bent Billes Qvittering for hans Hustrues og Gustav Karlsens Andeel i den Pengesum, hvorfor Kong Christian havde pantsat Tranekjer og Langeland til Hr. Philip Axelsen.

1478.

23. Septbr.

Jech Beynt Bille i Siøholm gør witherligt meth thette mith opne breff, at jech kennes mich til gode redhe at hawe wpboret oc annamet i got Rinst gull ab hoffboren førstæ myn nadige wnge herre, her JOHAN wtwold til Danmarcks rige &c., all then swm gull oc penninge som her Philippus Axelssøn, hwes syel gut nade, Traneker slot oc Langeland meth synæ tilligelse i pant fore haffde aff høffboren førstæ myn kere nadige herre koning CRISTIERN &c., som the opne pantebreffue ther om paa giffne ære ythermere inneholle och wtuisæ. Thii ladher jech for^{ne} myn kere nadige herre koning CRISTIERN oc for^{ne} hans nades søn, myn nadige wnge herre, och therres arwinge oc efftherkommere konin[ge i Daumar]ck frii quittæ ledige och løsæ for allt vthermere titall (sic) oc kraff aff mich oc myn husfru oc wo[re børn som wii] tilsamen have och wore arwinge for all then andell som oss tilfallen wor i thet pant [i Traneker slot oc La]ngeland i nogre made for for^{ne} swm gul oc penninge. Oc meler jech alle for^{ne} pantebref[fue, som for^{ne} m]yn kere herre wtgiwet hawer paa Traneker oc Langeland, dødæ oc magtløsæ at bliwe [fore mich oc] myn husfru oc wore børn, som wi til samen have, och wore arwinge til ewig tiidh, och ey for^{ne} myne nadige herrer therres arwinge eller effterkomere koninge i Danmarck til [skadhe eller] forfang at kommæ, oc ey mich myn husfru eller wore børn, som wi tilsamen hawe, eller wor[e arw]inge til frommæ eller gaffn at kommæ i nogre made efter thenne dagh. Och then deel som her Gøtstaff Karlssøn tilfallen er aff for^{ne} swm gul oc penninge som forscreuet staer kennes jech oc mich vp at hawe boret i Rinst gul aff for^{ne} wor nadige wnge herre til troeræ hand oc ey skal fra mich antworde før en wor nadige vnghe herre ighen fangher thee pantebreffue, som tilfornæ wtgiffne wore her Philippus Axelssøn paa Traneker oc Langeland, eller swa skede at wor nadige herre koning CRISTIERN eller wor nadige vnghe herre tilsteddæ eller befole mich at giwe for^{ne} her Gøtstaff synæ penninge. Til vthermere forwaring oc witnessiwrd hengher jech mit ingzegel nether fore thette breff meth flere gode mendz, som her er Erick Ottzssøns ridderes, for^{ne} wor nadige herres hoffmestere, her Jehan Oxes, her Stranges Nielssøns, her Werners Partzpergers oc Claus Brysskes, hans nades radz. Datum in monasterio Antwordskow, in crastino beatorum Mauricii et sociorum eius, anno domini millesimoquadringentesimoseptuagesimooctauo.

(De 2 sidste Segl ere tilstede.)

225.

**Kong Christians Stadfæstelsesbrev paa en Dom i en Sag mellem Mester Lage Hansen,
Cantor i Ribe, og Niels Swalmsen i Hviding.**

3. Novbr.

(Papirsbrev med Kongens Segl paa Ryggen.)

1478.

Wii CRISTIERN meth gutz nade Danmarckes Sueriges Norges Wendes oc Gothes koningh, hertwgh i Slezuig oc i Holsten Stormarn oc Ditmersken, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre witherligt meth thette wort obne breff, at effther som wii tillforn haffue tillskicket dommere mellom mesther Lage, wore kere søns cantzeler, pa then ene sidhe oc Niels Swalmssøn i Hwidinge soghen pa then annen side om trette oc dele som the tillsammen haffde om noghre ænge, som for^{ne} mester Lagess breff ydhermere ther om vtwise oc inneholde: tha mele wii for^{ne} mesther Lages dombreff wed fult macht at bliffue oc ydhermere stadfeste them meth thette wort obne breff. Forbywthendes alle, ehwo the helst ere, æntigen fogethe eller embitzmen eller noghre andre, oc serdelis for^{ne} Niels Swalmssøns arffuinge for^{ne} mesther Lage noghet forfang eller hinder at gøre eller gøre lade pa for^{ne} æng i noghre made, swolenge for^{ne} mesther Lages dombreff worde ryghet meth nogher ander bewisningh, oc ladher thet engelund, vnder wort koningxlige heffnd oc wrede. In cuius rei testimonium secretum nostrum presentibus dorsotenus est impressum. Datum in castro nostro Scanderborgh, fferia tercia post festum omnium sanctorum anno domini mcdlxxoctauo.

226.

Pavebulle til Kong Christian angaaende Vrag.

6. Mai.

1479.

SIXTUS episcopus, seruus seruorum dei, carissimo in Cristo filio **CRISTIerno**, Datie Swetie et Norwegie regi illustri, salutem et apostolicam benedictionem. Deuotionis tue sinceritas promeretur, ut illa tibi et successoribus tuis fauorabiliter concedamus, que tuis et successorum predictorum commoditatibus et utilitatibus nouerimus expedire. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita peticio continebat, quod licet secundum leges Datie Swetie et Norwegie regnorum necnon ducatus Sleswicensis, quem obtines, ac antiquam consuetudinem in regnis et ducatu predictis hactenus pacifice obseruatam, bona, que ex nauibus metu tempestatis aliquando alleuiandi causa in mari proiciuntur aut cum nauibus ipsis in mari summerguntur et ad littora proueniunt, lucro domini temporalis, cuius iurisdictioni littora ipsa subsunt, cedant, tamen pluries contingit huiusmodi bona ad littora predicta

prouenientia per incolas circumuicinarum locorum et alios clandestine occupari, et occupatores a prefectis regiis super restitutione dictorum bonorum conuenti, si deficientibus probationibus iurant se nil de talibus bonis habere, secundum leges patrie ab ulteriori impetitione super premissis absoluti censentur, quod in non modicum preiudicium et grauamen tui, cuius iurisdictioni regnorum et ducatus predictorum littora subesse noscuntur, redundat. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tue et successorum tuorum super hoc indemnitati oportune prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati, ac te regem et tuos successores gratioso fauore prosequi uolentes, omnibus archiepiscopis, episcopis et aliis ecclesiarum regnorum et ducatus predictorum prelatis ac eorum officialibus et locumtenentibus presentibus et pro tempore futuris per apostolica scripta ac in uirtute sancte obedientie precipimus et mandamus, quatinus ipsi uel singuli eorum, qui pro parte tua uel successorum tuorum super hoc fuerint requisiti, omnes huiusmodi occultos bonorum predictorum occupatores, cuiuscunque status gradus dignitatis ordinis uel conditionis pro tempore existant, auctoritate apostolica publice in ecclesiis coram populo per se uel alium seu alios, ut infra terminum sex dierum bona ipsa tibi regi et suis successoribus, si eos in loco non ultra duas dietas distante commorari contigerit, alioquin eorum prefectis cum effectu restituant, sub excommunicationis pena late sententie moneant, et si id se adimpleuisse infra terminum trium dierum sex prefatos dies immediate sequentes non docuerint, ipsos excommunicationis penam huiusmodi incidisse declarent, ac legitimos super hiis habendos processus iteratis uicibus aggrauent, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscunque, presentibus perpetuo ualituris. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum precepti et mandati infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Rome apud Sanctumpetrum, anno incarnationis dominice millesimoquadringentesimoseptuagesimonono, pridie non. Maii, pontificatus nostri anno octauo.

(In plica:) A. de Mucciarellis. (Sub plica:) P. de Spinosis. L. Grifus.

(In tergo manu coæua:) Pawen bywder alle biscoper oc prelater i Danmarck at the lægge them alle dag fore, chwo som helst the ere, som nogen wrag hiemligh tagit eller forryckt haffue, at the thet igien antworde ko. eller hanss embitzmæn inden sex dage sub pena excommunicationis.

(Blybullen er tilstede.)

227.

**Gotzick Rantzouws Revers til Dronning Dorothea angaaende Nordborg Slot og Fogderie,
som Dronningen med Kongens Villie havde pantsat ham.**

25. Novbr.

(Originalen er skaaren.)

1479.

Wytlich sy allen den jennen de dessen breff sehen edder horen lesen, dat alsdenne de durchluchtigiste hochgebornste furstynne vnde frouwe frouwe DOROTHEA to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koninginne, hertoginne to Sleswig, ock to Holsten Stormaren vnde der Dithmerschen hertoginne, to Oldenborch vnde Delmenhorst greuinne, mit willen fulborth vnde bestedinge des durchluchtigisten grothmechtigisten fursten vnde heren heren CRISTIERN, der gnanten ryke Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koning, hertog to Sleswig, ock to Holsten Stormaren vnde der Dithmerschen hertog, to Oldenborch vnde Delmenhorst greuen, my Gotzick Rantzouwen knapen vnde mynen eruen dat sloth vnnde borch Norborch mit siner vorgedye vnde aller tobehoringe vor eynen summen geldes, als nemlich sosszduzent Lubesche marck, von eyn brucklich pandt vorsettet vnnde ock vorpandet hefft, so de breue my vnde den gnanten mynen eruen daruppe dorch ere koninglike gnade gegeuen wol vthwiseth: bekenne ick Gotzick Rantzouw vorgeant vor my vnde myne eruen, dat ick edder myne eruen, wannere ere koninglike gnade edder ere eruen effte nakomelinge my sodane summen der gnanten sossz dusent marck, na lude des vorben. mynes pandtbreues, vornoget vnde betalt hebben, schal ick denne edder myne eruen vnde willen, ock in guden fasten truwen vnde gelouen louen sodane sloth vnde vogedye mit aller tobehoringe so qwydt vnde fryg als id my geantwerdet wardt, nicht buthen bescheyden, sunder jennigerleye argelyst hulperede insage effte entschuldeginge in guden getruwen vnde sloteszlouen dangnamelich der gnanten myner gnedigisten frouwen, vnde efft na deme willen godes ere gnade in got vorstorue, denne schal ick effte myne eruen na erer gnade dode deme gnanten myneme gnedigisten heren edder sinen eruen effte nakomelingen ouerantwerden vnde de truwe hant daran holden als guden menneren ton eren togehorth. Ock scholen effte willen ick effte myne eruen vns in neynen vorhandel effte segelde breue keren, dede in jenniger mathe wor ane hir mochten entegen wesen, myneme gnanten vorpandesbreue in nener mathe wore mede to schaden effte nadele, sunderen den so fast vnde vnuorbroken in allen sinen puncten vnde articulen to holdende. Des to mehrer tuchnisse vnde fasticheyth hebbe ick dessen breff myt myner eygen hant besegelt vnde der gnanten myner' gnedigisten frouwen mit frygen willen vnde bedachten mode ouerantwerdet. Datum ame slothe Gottorppe ame dage sancte Katherine virginis, na der bordt Cristi vnnes heren dusent vierhundert dar na ime negen vnde souentigiste jare.

(Seglet mangler.)

228.

Kong Christians yderligere Pantsættelse til Hamburgerne af Steinborg Slot.

1479.

(Originalen er skaaren.)

5. Decbr.

Wii CRISTIERN̄ van gots gnaden to Denmarckenn Sweden Norwegen der Wende vnde Gotthen koningh, hertog to Sleszwick, ock hertog to Holsten Stormeren vnde der Ditmerschen, greue to Oldemborg vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen apembare vor vnns vnse eruen nakomelinge vnde alszweme. Alsoe wii denne den ersamen vnser leuen getruwen borgermesteren vnde radmannen vnser stad Hamburg vnse slot Steinborgh myt allen synen tobehoringen vorpandet hebben, na lude des houetbreues dar auer gegeuen, vnde en in dem sulften houetbreue an dem erben. slote dusent marck vnde darto alle jar vefftich marck touorbuwende, vnde noch dar enbouen dat olde buwete afftobrekende vnde wedder nye tomakende, vnde derhaluen dredusent Lubesche marck touorbuwende vorlouet vnde gegunnet hebben, na lude vnser breues dar ouer gegeuen, vnde vns nu densuluen breff vppe de dredusent marck ludende wedder auerantwerdet vnde gedodet hebben. Des hebben vnns de van Hamborgh vppe datum desses vnser breues dorch ere radessendeboden, nemeliken den ersamen heren Hinricke Murmeister legum doctorem, Johanñ Hugen borgermesteren, meister Hermen Langenbeken in beyden rechten doctorem, radmanñ, vnde Laurentium Rodtideken secretarium, in jegenwardicheyt vnser leueñ getruwen redere desser vnser lande alhiir to Segeberge van sodane buwetes wegen an dem erben. vnsem slote Steinborgh vanñ anbegynne beth an dessen jegenwardigen dagh, de wyle sie de Steinborgh in pandesschen weren gehât hebben, rekenschoppe gedan, so dat sie bouen de rechten houetsummen, dar vor en dat slot Steinborgh is vorpandet, dredusent hundert vnde souenvndedruttich marck Lubesch achte schillinge soz penninge in all in sulck buwete vnde bestant des vorgnanten slotes vthgelecht vnde mit vnseme willen wetende vnde vulbordt vorbuwet hebben. Welkere dredusent hundert vnde souenvndedruttich Lubesche marck achte schillinge soz penninge wii koningh CRISTIERN̄ vnse eruen effte nakomelinge, wanner wii dat erben. slot Steinborgh wedder losen, den vorgnanten borgermesteren vnde radmannen vnser stad Hamburg, gelyck mit dem houetsummen vnde wat sie dar enbouen vthgeloset hebben edder noch vthlozende werden na lude des houetbreues dar ouer gegeueñ deger vnde all vnuortogert to dangke entrichten vnde tor noge betalen willen ane jenigerleye argelist effte geuerde. Vnde alsoe denne dat erben. vnse slot Steinborg nu mit dem erben. summen geldes, alsoe dredusent eyn hundert souenvndedruttich marck achte schillinge soz penninge, to furstlikeme vnde gudem bestantlikem buwete gebracht is, so wii synt vnderichtet: daromme so willen wii, dat de van Hamburg an sodane vnsem slote Steinborgh nicht mehre na desser tyt sunder vnsem willen wetende vnde vulbordt vorbuwen cshlotne effe mogeñ, men dat suluen slot redeliker wyse vnder eren kosten in bestentlikem wesende

beholden. Datum an vnsem slote Segeberge ame auende sancti Nicolai des hilligen bischoppes, na Cristi gebort dusent vierhundert ime negenvndesouentigestem jare vnnder vnsem anhangendem koninglikem secrete.

Ad propriam domini regis commissionem.

(Seglet er tilstede.)

229.

Fordrag imellem Kong Christian og Ditmarskerne.

6. Marts.

1480.

Wittliick zii alle den jennen de dussen vorhandel zeen effte horen lesen. So also denne ame lateste na der hilligen drier koningk, ersten to Lubeke in der staed, vnde na ame kloster to Reyneuelde, hebben de ersamen borgemesteren vnde raed to Lubeke vnde raddessendeboden der stede Hamborch, angezeen mennigerley myshegelicheytwiistinge vnde twedracht de twiischen deme durchluchtigsten hochgeboren fursten vnde heren heren CRISTIERN̄ to Dennemarken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningk, hertoge to Sleswiick, ock hertoge to Holsten Stormeren vnde der Diithmersschen, greue to Oldenborgh vnde Delmenhorst, van wegen ziner koningliker gnaden lande vnde vndersaten vp de enen, vnde den inwonren desz landes to Diithmersschen vp de anderen ziiden, de twiisschen den vpgenanten parten mennigerleywiis na lude vnde inholde der tosprake vnde clage scriifflick allenthaluen auergegeuen angestald vnde hergekomen isz, dardorch zine koninglike gnade villichte myt den genanten Diithmersschen tor veyde komen were: zodane myshegelicheytwedracht vruntliick biitoleggende also leffhebbere desz vredes, myt todaet der gemene redere der lande Sleswiick Holsten vnde Stormeren &c., dorch vulborde vnde willen der genanten parte enen veligen dach, alsz namelich vpp den sondach Reminiscere negestuorgangen an der staed Rendesborch to lestende vppgenamen, dar denne alle tosprake vnde clage twiisschen den erbenumpten parten wesende, vthgenamen de zake desz genanten heren koninges de sine koninglike maiestaed vpp dat erbenunmede land to Diithmersschen in macht etliker keyserliker breue vermend to hebbende, in scriifften myt bewiise also des van noden isz, achte scedeslude ime namen vnde van wegen desz erbenumpten heren koninges vnde ziner koningliker gnaden lande, alsz namelich de erwerdige in god vader heren Helriick bisscoppe to Sleswiick, de gestreng heren Nicolawes Reuentlouw ritter, de duchtigen Hans Rantzouw, Luder Rumoer, Henningh Pouwiisch, Clawes van Aleuelde heren Johansson, Otte vnde Henneke Walstørppe gebrodere, vnde achte ime namen vnde van wegen des genanten landes Diithmersschen, alsz nameliick Jacob Polke Jeben Juncclawes Groteiohans Clawes Palen Peter

Herrinck Hoziick Jerreiohans Hans Boyen Hans Herringes Pawel, endrachtliken vppe zodane tosprake vnde clage recht to sprekende dorch de erbenumpten parte in allenhaluen gekoren zind. Vnde efft denne zodane sosteyne scedeslude alsulkes vthsprokes desz rechten nicht können ensz werden, hebben denne de erbenumpten parte dar to vor ouerschedeslude gekoren den erwerdigen in god vader heren Albert to Lubeke biisscoppe, den werdigen heren Albert Clitzinck domprouest to Hamborch vnde de ersamen van Lubeke vnde Hamborch der stede rede, den men denne zodane vthsprakene ordel der sosteyn scedeslude, myt den clagen vnde bewiise dar bii ouergeuen, in scriifften auerantwarden scal werden; vnde wes zee also ouerschedeslude dar vpp vor recht vthsprekende werden, scollen vnde willen de genanten parte allenthaluen stede vast vnde vvorbroken holden. Vnde also denne zodane vtsprake, angeseen de gelegenicheyt vnde swarheyt der sake, nicht wol itzundes alhiir tor stede na begriipe desz jegenwardigen dages schen mach in jeniger mate, hebben dar vmme de erbenumpten ouerschedeslude den genanten irluchtigesten heren koningk myt demodichliken beden vlitigen angevallen, zine koninglike maiestaed zodanen vthsproke desz rechten gnedichliken wil bedulden vnde anstan laten wente vppe Mychaelis effte och en mante edder twe to hand dar negestkomende. Vnde twiischen den myddeltiiden scal men denne de zake voruolgen vnde endigen in mate nabescriuen. Item int erste isz beleuet vnde vthgespraken dat de genanten parte scollen alle ere tosprake vnde clage, dar hiir nu nicht vpp gevunden effte recht spraken isz, de de genanten parte allenthaluen vnder siick langes vormenen to hebbende, in scriifften auer antweren vor deme sondage negest na passchen erstenkomende deme genanten erwerdigen in god vader heren Helriick bisscoppe to Sleswiick vmme de zo vort an den parten to schickende: vnde wes men denne vpp de genanten tiid nicht auerantwardet, dar scal men in nenen natiiden vpp saken effte spreken mogen. Item darna scolen de Diithmersschen myt den Eyderstedesschen vnde Stapelholmeren, vnde de Eyderstedesschen vnde Stapelholmesschen myt den Diithmersschen vpp belegeliike stede vnde tiide, alsz ze itzundes des in allen parten hiir iegenwardich ensz geworden zin, vnder malkander tohope komen vnde zodane zake in vruntsscoppe effte rechte dorch de sosteyn gesworen beyder lande Eydersteden vnde Diithmersschen laten sceden. Item wes ze denne van der tiid an wente to pinxsten negestkomende nicht sceden können, scolen vnde willen de genanten sosteyn scedeslude, de dar denne van beyden parten togeschicket werden, darvmme alhiir to Rendesborch desz mydwekens in den pinxsten des auendes in der herbergen tiidliick wedder wesen, dar men denne alsulke tosprake effte clage, dar ze ziick in vru[ntscoppe] effte rechte nicht vpp vordregen können, scollen ime rechte auerantwerdet werden, darvpp denne de sosteyn scedeslude recht scollen vnde willen vinden. Vnde w[or] se des rechten nicht ensz werden, scal men denne strax van hiir alsulke ordel vnde vths[proke b]eyder parte deme erwerdigen in god vader bisscoppe to Lubeke auerantwarden laten, de se vord bii de auerscedesheren, also des denne to donde isz, beschicken scal. Item dar vpp willen vnde

scollen denne de erbenumpten auerscedeshereu, angezen zulke ordel vnde vthsproke clage vnde antwarde, enen dach ime lande Holsten to lesten vorramen, dar se denne der genanten parte bewiisz, der se in alsulken tosproken vnde clagen dencken to netende vnde entgelde*, in scriiffen auer to antwardende willen esschen. Vnde wat men denne in bewiise also vorscreuen nicht auergifft, scolen de erbenumpten parte dar na nicht mogen bruken effte neten jeniger maten. Item darna scolen vnde willen de genanten auerschedesheren in der vorbenumten myddeltiid, wanner en desz bekweme is, vpp belegelike stede tohope komen, vnde vppe zodane auergeuen ordel der sosteyn scedeslude in scriiffen recht uthspreken, also ze in eren zamytticheyten na gestald vnde legenheyt der zake vor gode vnde der werld bekand wesen willen, vnde zodane ordel den genanten parten in wisliker formen, wanner se dat esschende**, auerantwarden: myt welkeren ordel vnde vthsproken de genanten parte allenthaluen scollen vnde willen ziick laten benogen, vnde dar entegen to ewigen tiiden nicht don, noch van appelleren jeniger maten. Item alle tosprake zake twedracht vnde myshegelicheyt scollen hiir en bauen wente to sulkeme vthsproke der auerscedesheren, in aller maten also de nu zind, in gude vnde vrede stan, vnde ziick denne na der genanten tiiden juweliick pard zinen wech in zodaneme vtgesproken des rechten laten benogen. Vnde de tolne in dem lande Holsten scollen ock so lange van der Diithmersschen wegen vngevordert anstan bette vpp den vppgenanten vthsproke. Item ock hebben de genanten ouerscedesheren den erbenumpten irluchtigesten hochgeboren fforsten heren CRISTIERN koningk &c. in vngepardeme vlite gans demodigen angeuallen vnde gebeden, sine koninglike maiestad zodane erbenumpte zake, de sine maiestaed in crafft vnde macht der genanten keyserlichen breue vppe dat land to Diithmersschen vormend to hebbende, in gude vorder vnuoruolget to elliken jaren, enes juwelken partes recht derhaluen vnuorvenckliick effte vnuorsumet, wolde gnedichliick vmme eres vordenstes willen anstan laten: wilkeren vlitigien beden de genante here koningk isz togeneget west, vnde wil dar vmme zodane zake, eneme juwelken in sineme rechte vnuoruenclick, gnedichlikeu van Walburgis nu negest komende an went vpp den suluen dach vord auer twen jaren dar negestuolgende in gude vnuoruolget anstan laten. Item hiir vpp isz dorch de genanten parte allenthaluen beleuet to zulken vorbestemmeden tiiden vrede vnde endracht stede vast vnuorbroken twiisschen den genanten parten vnde landen zunder ienigerley argelist offte behelpinge in guden vasten getruwen lauen to holdende. Desz to merer bestendicheyt vnde vaster vorwaringe zind dusser recesses twe enes ludes gemaket, den enen bii den genanten heren koningk vnde den anderen bii de obgenanten Diithmersschen to leggende, vnde dorch desz heren koninges anhangende secrete vnde desz landes Diithmersschen ingesegel besegeld. Vnde wii Albertus vppgenante here bisscoppe to Lubeke, Albertus Clitzningk domprouest to Hamborch, Hinric Castorpp tho Lubeke

*) corrig. *entgelten* eller *entgeldende*. **) læs *esschen* eller *esschende werden*.

vnde Hinric Muremester to Hamborgh borgermestere van wegen der genanten stede Lubeck vnde Hamborgh hebben vnse secrete vnde ingesegele tor witlicheyt mede an dessen breff laten hangen, de gegeuen isz bynnen Rendesborch, na Cristi gebord dusent veerhundert ime achtentigesten jare ame mandage negest na Oculi.

(Alle Seglene ere tilstede.)

230.

Kong Christians Creditiv for Mester Birger og Mester Lage (Hansen) til Domcapitlet i Ribe.

1480.

(Papirsbrev med Levning af Seglet.)

4. April.

CRISTIERNUS dei gracia Dacie Suecie Noruegie Gotorum Sclauorumque rex,
dux Slesuicensis ac Holsacie Stormarie et Dytmarcie dux, in Oldenborgh
et Delmenhorst comes.

Premisso nostro sincero fauore. Wither kere wener at wii haffwe nw befaeth oss elskelige mesther Byrghe wor kere hwsfrwes cantzelere oc mesther Laghe wor kere søns cantzelere nogre wore erende at werffwe til ether paa wore weygne. Bethe wii ether kerlige ati paa wore weygne betroo them paa thenne tiidh oc bewiiser ether ther weluilluge vdi; thet wille wii kerlige meth ether forskylle. In Cristo valet. Ex castro nostro Gottrop feria tertia pasce, anno domini &c. lxxx, nostro sub signeto.

(Udskrift:) Venerabilibus viris dominis prelatibus et canonicis ecclesie Ripensis, nobis sincere dilectis.

231.

Kong Christian sælger (pantsetter) Haderslev Slot og By med Haderslev, Nørre-ravnstrup og Tyrstrup Herreder samt Skinkelborg Lehn til Dronning Dorothea.

1480.

(Originalen er skaaren.)

5. April.

Wii CRISTIERNN van godes gnaden to Deñmarcken Sweden Norwegen der Wenden vnde Gotten konyneck, hertoge to Sleszwick, ok hertoge to Holsten Stormaren vnde der Ditmerschen,

greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, don witlik bekennen vnde betugen openbare vor alsweme in vnde myt desseme vnseme breue. So als denne vnse slot vnde stad Hadersleue mit allen sinen tobehoringen den duchtigen knapen Henneken Staken, zeliger gedechnisse, Gotzicke Rantzouwen vnde Schacken van Aleuelde Wulfsonne vor twintichdusent Lubessche marck pennynge durch vns vorpandtet vnde vorsettet was, vnde vns denne de durchluchtigeste hochgebornne furstynne vnde frouwe, frouwe DOROTHEA, der obgenanten rike konyngynne, hertogynne to Sleszwick ock hertogynne to Holsten Stormaren vnde der Ditmerschen, greuinne to Oldenborch vnde Delmenhorst, vnse leue husfrouwe vnde gemahel, to der losinge des obgenanten vnnses slotes ene merckliken summen geldes gutliken gelent vnde rede ouergetellet hefft, beschedeliken twintichdusent Lubessche marck penninge, also to Lubeke vnde Hamborch genge vnde gheue sint: vor welke vorgeschreueene twintichdusent Lubesche marck penninge vorscreuener munte wii CRISTIERN̄ &c. koningk erben. vor vns vnse eruen vnde nakomelinge der obgenanten vnser leuen husfrowen, mit vulborde vnde willen etliker vnser leuen getruwen redere desser vnser lande Sleszwick vnde Holsten, rechte redeliken stedes vastes kopes vorkofft hebben to erer vnde vnser beider eruen leuende voregenet ok jegenwordigen in craft desses vnnses breues rechte redeliken steden vnde vasten kopes vorkopen vnde voregenen dat vorben. vnse slot vnde stad Hadersleue mit der gantzen vogedie herreden vnde tobehoringen, also Hadersleueherret Norderraeustorppherret Tusstorppherret vnde Schinckelborch lehen, also dat slot stad vnde vogedie mit sinen tobehoringenn nw tosamende liggen, mit aller grunt droge vnde nat, mit bunden lansten moler ackeren wisschen weiden holtingen busschen broken moren wolden visscherien wateren watervloten tynsen tollene broeke pacht jacht mast hure, mit beden renthen seevunde vnde vpkomen, ock mit aller rechticheid herlicheid alleme rechte, hogesten middelsten vnde sidesten, an hals vnde an hant, mit allen geistliken vnde werliken lenen bynnen der genanten vogedien belegen, nictes buten bescheden ane vriig manne denst in vnser vnde vnser obgenanten lande noden, wanner des todonde worde. Ock scholen de borgermestere radmanne inwonere vnde gantze gemeynheid der obgenanten vnser stad Hadersleue vnde gantzen vogedie der erben. vnser leuen husfrouwen gewonlike panthuldinge don, vnde de, als sick to den eren geboret, truweliken de tiid eres leuendes holden sunder vnse vnser eruen vnde nakomelinge wedderscall hinder offte insegment in jeniger mathe. Vnde wanner de obgenante vnse leue husfrouwe na deme willen godes in god vorstoruen is, dat got lange affkeren mote, so schal sodane vnse slot stad vnde vogedie Hadersleue mit allen bouenschreuen tobehoringen frii qwit leddich vnde losz an vns vnde na vnseme dode an vnser beiden eruen wedder komen vnde vorfallen wesen. Gheuen ock der obgenanten vnser leuen husfrouwen de macht vnde gewalt, were dat se dat vorben. slot vnde stad mit siner tobehoringen in eren noden, wo vnde wanner er dat gelustet der herschoppe edder ock gudenmannen desser vnser obgenanten lande Sleszwick vnde Holsten vorsetten vnde vorpanden mach vnde wedder to sick inlosen mach, so vakene

er des gelustet vnde-bequeme is, sunder vnse vnser eruen vnde nakomelinge hinder besperrent edder insegment. Ock scholen vnde willen wii CRISTIERN̄ &c. koningk obgenant vnse eruen vnde nakomelinge der obgenanten vnser leuen husfrouwen de tiid eres leuendes des erben. slotes stad vnde vogedie mit sinen tobehoringen rechte warende wesen beschermen vnde entfrien vor alle ansprake vnde bewernisse enes juwelken, de vor recht komen willen, vppe vnse egene kost vnde euenture. Doch schal dat obgenante slot vnde stad Hadersleue vnse* vnser beider eruen oppene slot wesen in allen vnser noden, wanner des van noden vnde behoff werd sinde, doch der obgenanten vnser leuen husfrouwen to neneme vorfange effte schaden. Were ok, dat god affkere, dat der obgenanten vnser leuen husfrouwen dat vorben. slot vnde stad Hadersleue mit sinen tobehoringen in vnseme krighe effte tegen eren willen affgewonnen effte affgedrungen worde, scholen vnde willen wii vnse eruen vnde nakomelinge der obgenanten vnser leuen husfrouwen dat wedder in ere vrige hebbende were wedder schicken bynnen deme negestvolgende jare, effte wii scholen vnde willen vnser leuen husfrouwen obgenanten ere vorscreuen summen geldes, also twintichdusent Lubessche marck penninge vorgescreuener munte wol to dancke vnde to guder noghe in ener summen, bynnen Lubeck effte Hamborch edder in ener anderen sekeren stede, dar er ere gelt vptoborende beqweme is vnde dar er dat vntfernet bliue, in gudeme golde edder grouen pagimente vnde schillingen, bynnen deme suluen jare wol vornogen vnde to dancke betalen. Wes ock de obgenante vnse leue husfrouwe an deme obgenanten slote Hadersleue na vnseme vnser eruen vnde nakomelinge rade weten vnde willen bewisliken na guder rekenschoppe vorbuwende werdet, dat schal stan to twen vnser leuen getruwen rederen vnde twen de vnse leue husfrouwe darto schickende werdet: wes de endrachtigen seggen dat buwete gekostet hebbe, dat scholen vnde willen wii vnse eruen vnde nakomelinge der obgenanten vnser leuen husfrouwen mit deme obgenanten houetsummen to dancke wedder gheuen vnde betalen. Alle desse vorscreuene stucke vnde articule samptliken vnde besunderen louen wii CRISTIERN̄ &c. koningk obgenant vor vns vnse eruen vnde nakomelinge der obgenanten vnser leuen husfrouwen de tiid eres leuendes so stede vast vnde vnuorbroken wol toholdende sunder alle geferde vnde argelist. Des to groter tuchnisse vnde vorwaringe hebben wii vnse koninglike secrete witliken heten hangen an dessen vnser breff. Vnde wii JOHANNES van den suluen gnaden to Denmarcken Sweden vterwelt vnde Norwegen erue, hertoge to Sleszwick, ock hertoge to Holsten Stormaren vnde der Ditmerschen, greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, des obgenanten heren Cristierns &c. koninges sone, bewillen beuulborden beuesten vnde bestedigen dessen vorscreuen koppe vnde vorschriuinge mit allen eren articulen vnde puncten, wo de in aller mathe bouen bestemmet begrepen vnde geschreuen sint, so stede vnde vast in aller mathe bii vuller macht vnuorbroken mit vnseme leuen heren vnde vadere wol

*) Her maa enten indskydes *vnde*, eller ogsaa der efter *beider eruen* maa tilføies: *vnde nakomelingen*.

to holdende ane alle arch vnde geferde, vnde hebben des to orkunde vnde furder vorwaringe vnse secrete bii vnser obgenanten leuen heren vnde vaders secrete an dessen suluen breff witliken laten hangenn. Vnde wii Albrecht to Lubeke, Helrick to Sleszwick bischoppe, Clawes van Aleuelde to Segarden, Hinrick Rantzow heren Schackensone, Gotzick Rantzow to Sunderborch vnde Hans van Aleuelde to Gottorpe amptmanne, knapen, hebben vnse secrete vnde ingesegele tor witlicheid mede an dessen suluen breff witliken laten hangen, de gegeuen is na Cristi vnser heren bord dusentverhundert ime achtentigsten jare, an vnser borch Gottorpe ame mitweken in den achtedagen passchenn.

(De 6 förste Segl ere tilstede, de 2 sidste mangle.)

232.

Den Rendsborgske Reces mellem Kong Christian og Ridderskabet og Adelen i Slesvig og Holsteen.

13. Juli.

1480.

Witlick sy allen den jennen de dessen jegenwardigen vorhandel vnde recessz sziehen edder horen lesen, dat als denne de irluchtigeste grothmechtigeste furste vnde here here CRISTIERNN der ryke Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotthen koningh, hertoge to Sleszwick, ock hertog to Holsten Stormeren vnde der Ditmerscheñ, greue to Oldemborg vnde Delmenhorst, vmme syner gnaden armen vndersaten willen, de sich beclageden dat sie mit walt auerfallen worden, vnwillen vnde mishegelicheyt to syner gnaden ritterschoppe vnde manschoppe darane schuldich wesende hadde, daromme ock etlike gestraffet hefft, daromme de van Hamborg vmme des gemeneñ besten willen, vmme dat sich sodane vnwille forder nicht vorbredede, hebben syne gnade demodichliken angeuallen vmme syner gnade gemene ritterschoppe vnde manschoppe touorschryuende vnde ere antwerde to horende, daromme denne syne koninglike gnade hefft beleuet fruntlick handell to lydende vnde eyen fruntliken dagh touorschryuende to Rendesborgh. Vnde also denne syne koninglike gnade de vorschreuen hadde, vnde darto de ersamen van Lubeke vnde Hamborgh, hefft syne koninglike maiestat, also sie tohope gekomen weren, vorgheuen laten dorch de sendeboden der gnanten van Lubeke vnde Hamborg syner gnaden gebreke. Interste wo syne koninglike gnade irfaren hedde dat sie samptliken eyn vorbunth by louen vnde eeden scholden gemaket hebben jegen alszweme de syn recht by sie nicht setten wolde &c., syne gnade also eren naturliken fursten, so sich doch billiken wol geborde, nicht buthen bescheydende: daromme syne gnade wolde weten, efft sie by synen gnaden

blyuen wolden edder by den eeden, dar van in deme bunthbreue were beroreth, wente syne gnaden hedden eyne waen, dat vmme des vorbundes willen syner gnaden redere synen gnaden edder syner gnaden leuen husfroweñ vnde gemahell to neyneme rechtsproke raden wolden jegen de personen in deme vorbunde bestemmet. Synen gnaden were ock bygekomen van etliken slechten de sich malkander vorbunden, welck syne gnade neynerleyewisz dechte to lydende; de wyle syne gnade eyn fyrste der lande were, dechte syne gnade vnwillen vnde mishegelicheyte in synen landen irresende wol to scheydende, so dat syne gnade neyn vorbunth noch in dat gemene noch in besunderheyte dechte edder wil hebben; vnde wo syne gnade dar entjegen wes befunde, dengket vnde wil syne gnade straffen, so sich dat behoret. Furder leth syne gnade seggen, dat syner gnaden breue mit vnachtbarheyte vnde vorsmahinge worden entfangen vnde vngeachtet vnde sie sick an syner gnaden schryuent nicht en kereden so eñ billich tobehorede, sunderen mehre de jennen, de sodane syner gnaden breue brochten, der müsten entgelden den geneten, welck syne koninglike gnade van en nicht wolde lyden, sunderen dat so wolde straffen, dat eyn islick geborliken sick dar by hebben scholde; wente bethereto etliker prelaten vnde guder menne breue an syner gnaden vogede vnde amptlude gekomen mehre geachtet syn geweset den syner gnaden, men sick dar ock mehre na gerichtet hefft. Ock hefft syne koninglike gnade en vorgheuen lateñ, als sie syne koninglike gnade swarliken vmme merglike schulde anspreken, wo wol syne koninglike gnade by groten summen an syner gnaden schulde betalet hebbe, so wil syne gnade ernstliken van en hebben, dat eyn islick besunderen, de vormeynet schulde to synen gnaden to hebbende, dat de schole komen to Segeberge des negesten dages na assumptionis Marie erstkomende vnde dar redelike billike rekenschoppe, mit dem bewisze sie by sich hebben, bringen, dar syne gnade in jegenwardicheyte etliker, de syne gnade darto thende werdet, de rekenschoppe wil vnnemen. Vnde weme syne gnade na erkantnisse redeliker berekender witliker schult schuldich is, deme wil syne gnade betalen na tyden vnde steden so dat de sich des billiken nicht schal hebben to beclagende. Wil ock syne gnade ernstliken, dat men alle ingelosedede effte gedodede effte olde breue, de myt nygen vornyet syn, vppe slote dorperen lansten bunden gelt effte gudt ludende, dorch de koninglike maiestat vthgegeuen vnde vorsegelt, de men noch by sich hefft, sie syn dorchgesteken edder nicht, vmme qwades willen dar van entstan mochte touormydende, schal bringen to der suluen stede vnde tyt, vnde efft jemand des nicht en dede vnde de by sich behelde, den dengket syne gnade ernstliken to straffende mit rechte. Wil ock syne gnade myt allem ernste, dat alle de jennen, de noch jennich gelt by sich hebben van den negesten dreem beden gescheen, so eyn deyl de bede all noch by sich hebben, eyn deyll halff, eyn deyll eyn gantz kleyne darvan vthgegeuen, dat de vppe de suluen stede vnde tyt scholen sodane gelt mit den claren registeren auerantwerden vnde van sich gheueñ. Syne gnade wil forder, dat alle syner gnaden strome in synen landen, war de belegen syn, scholen vryh wesen, vnde in

besunderheyt de Slye, vnde dat men schal vppethen alle pole darinne geslogen, vnde wech nemen alle hindernisse. Wo deme so nicht en schege, wolde syne gnade don laten vnder den kosten der jennen de sie dar ane hebben. Wil ock syne gnade, dat alle personen, gheistlich vnde wertlich, wedewen vnde wesen, de vnder sich hebben dorpere lantsten bonden buhre wische weyde an de herschoppe mit rechte horende, dar sie neyn recht to hebben, synen gnaden wedderantwerden mit fryheme willen. Wo deme so nicht en schege, vnde syne gnade de mit rechte vthforderende worde: so dengket syne gnade dat sunder sworeme broke nicht to slytende. Vnde wil dat nemant schal syner gnaden gerechticheyt herlicheyt jacht edder vischerye bruken sunder syner gnaden willen vnde fulbordt; de hiir entjegen deyt, dengket syne gnade mit rechte to straffende. Int lateste wart van syner koningliken gnaden wegen vorgegeuen, dat syner gnaden dagelikes denere vnde getruwen, vmme dat sie synen gnaden mehre den andere willig vnde bereyt syn, van etliken gehatet werden, dar men sie doch billiken, synen gnaden to eren vnde werdicheyt, forderen vnde mit guden gunsten enthalen scholde: darumme syne koninglike gnade strax hebben wolde, men syner gnaden denere, sie syn gheistlick effte wertlick, neyne smâheyt edder hân bewise mit worden effte werken, sunderen de mit deme besten fordere. Vnde wo denne so nicht en schege, dechte syne gnade mit rechte to straffende. Weret ouerst men jegen syner gnaden denere redelike sake vormeynde to hebbende, schal men synen gnaden clagen; syne gnade wil dar, so sich geboret, recht auer richten. Also desse vorgeschreuen puncte vnde artikele der vorgeschreuen mishegelicheyt vnde vnwillen des vorgeschreuen heren koninges der gemenen ritterschoppe vnde mansschoppe vorgegeuen*, hebben sie na gesproke dorch den duchtigen knapen Dethleffe van Bockwolde heren Dethleffs szone geantwerdet, vppe dat erste, dat sie alle wol tostunden dat sodane vorbunth vorgeschreuen geschen were jegen de de sie mit gewalt vnde vnrechte auerfallen wolden, vnde wo wol de durchluchtigeste grothmechtigeste here koningh, ere gnedigeste leue here, darane nicht were vthgescheyden, were nicht gescheen van qwaden willen edder vppesate, den van vorsumenisse der de de breue gedichtet hedden, de der dinge neyne grote vorfarenheyt hadden. Were ock in der warheyt so, dat sie sodane vorbunth nicht jegen syne koninglike gnade, sunder jegen syner gnaden brodere heren Gherde panthuldinge van en esschende, gemaket hebben, vmme syne koninglike maiestat syner gnaden leuen husfrowen vnde gemahlen ere kyndere vnde eruen by landen vnde luden in syneme affwesende to holdende. Vnde als denne de gnante ere aldergnedigeste leue here an en schreff, dat sie deme gnanten heren Gherde neyne panthuldinge don scholden, weren sie des alle gefrowet vnde sick so na syner koningliken gnaden gebode vnde schryuende richtich hebben wolden, edder dar alle vmme steruen; vnde van stunt lethen sie dat vorbunth vnfullentogen liggen. Vnde wo wol de breue vthwiseden, dat dat vorbunth by

*) *vorgegeuen* staaer to Gange i Originalen.

eeden geschen scholde syn, weren doch neyne eede gegan; dat vorbunth were ock newerlde fullentogen, hedden des ock ny gebuket, sunderen id were so vngeachtet liggende bleuen. Vnde efft jenige eede gescheen weren, so id nicht befinden sich scholde, denne so schölden sie jegenwardich sick der malckander losz mit hande vnde munde, vnde willen der nummehr bruken edder vornynen; sunderen seggen, dat sie willen by den eeden synen gnaden gedan by synen gnaden syner gnaden kindere vnde eruen, als eruen naturliken heren desser lande Sleszwick Holsten vnde Stormeren, blyuen mit lyue vnde gude vnde vor synen gnaden vnde en döt blyuen, wen des not were, glyck ere olderen jewerlde van olden tyden here billiken gedan hebben. Dat ock syner gnaden redere vmme des vorbundes willen nicht geweygert hedden recht to sprekende, sunderen wes des were gescheen, were van vorworenheyt der saken gescheen, dat sie vor der hant dat recht nicht en wusten; sie wolden derwegen wedder frunde edder mäch edder swagerschoppe anszehen, sunderen syner gnaden edder syner gnaden gemahell to radende na erer wetenheyt, eren eeden genoçh to donde vnde deme rechten by to vallende; vnde efft syne gnade dyt alle en nicht betruwen wolde, willen sie darto don samptliken vnde besunderen wes syne koninglike maiestat kennet dat sie darto doen scholen. Furder van wegen dat de slechte sich scholden vorbunden hebben, antwerden sie, dat syne koninglike maiestat to neynen tyden schole tor warheyt komen, dat jenich vorbunth van slechten gescheen sye, id were synen gnaden mit vnrechter berichtinge vorgekomen. Id were wol wahr, dat de slechte der Poggewisch vnde van der Wisch vneyns geworden weren vmme eynes dotslages willen vnde ere grafft vnde anderer sake willen, welck alle sie fruntliken tome Holme bygelecht hedden, vnde neyn vorbunth gemaket noch dengken to makende. Van wegen der koningliken breue, dat de vngeachtet syn geweset, seggen sie sick gemeynliken vnschuldich, vnde efft dar enbouen syne gnade wene wuste de in der warheyt darane schuldich were, dat den syne gnade straffe mit rechte, syn sie alle tofreden. Sie syn ock tofreden, da de jennen de syne gnade dechten antosprekende vmme schulde, dat de vppe tyde vnde stede vorbestemmet ere richtigen rekenschoppe jewelick mit syneme bewise brochte, vmme der berekenden schulde haluen mit synen gnaden auereyn ot komende; dat men dar tor stede ock bringe alle ingelosedede gedodede vnde olde breue mit nygen vornuget, so vorberoret is; dergelyken ock dat alle, de noch van den beden jenich gelt by sich hebben hell edder half, sodane gelt mit claren registeren dar tor stede ock bringen edder syneme koningliken gnaden vnderichten dat sie sodane gelt mit syner gnaden willen by sich beholden hebben. Dat ock des heren koninges strome gevryhet werden van polen vnde hindernisse vnde dat de werden vppegetogen, hebben sie beleuet; id en were etlike gude menne mit rechte vordedingen konden etlike pale vnde grunde en tobehorende. Van wegen des artikeles, dat eyn islick synen gnaden schole wedder antworden dorpere bonden lantsten &c. edder wes de besyth der herschoppe tobehorende, dar men neyn recht to hefft, antwerden sie, dat sie anders nicht en weten, den wes sie

hebben, hebben sie mit rechte; doch efft syne koninglike gnade warane eyn misdungkent hedde an jemande, dat syne gnade den mit rechte anspreken lathe, syn sie tofreden. Vnde dat ock nemant sick syner gnaden gerechticheyt herlicheyt jacht edder vischerye vnderneme, id en sie dat sie dar recht ane hebben edder mit syner gnaden willen geschee, syn sie tofreden. Vnde vppe den latesten artikell syner gnaden denere andrepnde, hebben sie geantwerdet, sie vngherne syner gnaden denere anders, denne sick na aller billicheyt behoret, holden vnde entfangen willen. Vnde efft jemande syner gnaden denere dar entjegen gescheen were, were en szere leyt, vnde dat men de namkundich make vnde dat mit rechte vorbetheren lathe, sy en nicht enjegen. Efft id ok in tokomenden tyden geschege, mach syne gnade na gebore straffen. Vnde als [sie] denne to den vorgeschreuen puncten vnde artikelen so vorgeschreuen is hadden geantwerdeth, beden vnde begherden sie van den obgnanten der stede vorben. sendeboden, sie ere othmodige antwerde in der besten lymplikesten wysze sie mochten an den vorgeschreuen eren gnedigsten leuen heren wolden bringen; scholden sie sick ock hoger vorantwerden na erem rade, wolden sie gantz willig wesen. Beden ock so sie demodigest konden, dat de vorgeschreuen sendeboden den vilgenanten eren gnedigen leuen heren wolden bidden mit aller demôth, syne furstlike gnade wolde gnedichliken ere antwerde vpnemen, sie vor syne armen vndersaten to kennende, vnde dat syne gnade sick wolde darto vorotmodigen vnde sie vor sick steden vnde ere entschuldige vnde antwerde gnedichliken horen, wente sie lyff vnde gud by syne gnade syner gnaden leuen husfrowen vnde gemahlen vnde eren kynderen, als vorgeschreuen is, gerne willen setten. Welck so de vorgeschreuen sendeboden der erbenomeden stede vmme des gemenen besten willen angenomen hebben an den vakenbenomeden heren koningh in der beqwemesten wysze to bringende, vnde syn strax an den suluen heren koningh gegangen, synen gnaden sodane vorgeschreuen antwerde to entdeckende. Vnde als sie deme so gedan hebben, hebben de suluen den heren koningh mit allem flite, so sie otmodigest mochten, angeuallen vnde gebeden, syne koninglike maiestat syner gnaden gemenen ritterschoppe vnde manschoppe wolde vor sich steden ere demodige antwerde horen vnde ere entschuldige gnedickliken vpnemen, welck de ghemene ritterschoppe mit lyue vnde gude synen gnaden alletyt wolde affuordenen. Desse vorgeschreuen demodige bede hefft syne gnade angeszehen, syne ritterschoppe vnde manschoppe vor synen gnaden to antwerde to stedende vnde ere entschuldige to horende. Vnde als syne gnade de alle gehoret hefft, wo wol syne gnade wol forder insage dar entjegen gehat hefft: hefft syne gnade nicteszdemyn ere entschuldige gnedichliken vpgenomen vnde sodane vorgeschreuen mishegelicheyt vnde vnwillen alle affgestellet; beholden doch, dat de vorgeschreuen artikele, so syne gnade de hefft vorgheuen laten vnde de beleuet syn, fullentogen vnde gehalten werden. Vnde efft deme so nicht en schege, worde syne gnade darby vahrende so sich geborede. Syne gnade behelt sick ock efft he jemande in besunderheyt hedde antosprekende vmme jenige sake, dat syne gnade hiirmede der wil vnuorsumet wesen

vnde wil de hiirmede vnuorgheuen hebben. Wil ock dat in dessem vorhandele Henningh Poggewisch edder syne kindere nicht mede scholen begrepen wesen. Dusse jegenwardigen vorhandel vnde recessz is gemaket beleuet vnde befulbordet dorch den gnanten durchluchtigestenn fursten vnde heren heren CRISTIER[̄]NN koninge &c. vppe de eyne, vnde de gemenen ritterschoppe vnde manschoppe der erbenomeden lande Sleszwick Holsten vnde Stormeren vppe de anderen syden, in allen synen punctenn vnde artikelen vorgeschreuen stede vast vnuorbroken by penen darinne bestemmet to holdende sunder jenigerleye insage effte argelist. Des to mehrere witlicheyte hebben wii Albrecht to Lubeke vnde Helrick to Sleszwick bischoppe vnse secrete, vnde wii Brunh Bruskow borgermester, Wolmar Warendorppe, Hinrick Bromese, radmanne der stad Lubeke, Hinrick Murmeister ime keyserrechte doctor vnde Johanñ Hüge, borgermestere der stad Hamborg, fullemechtigen radessendeboden, hebben dorch willen bede vnde fulbort aller parthe vorbenomet an vns eyndrechtichliken mit flite gescheen vnse ingesegele witliken laten hangen an dessen breff vorhandel effte recessz, der veer syn eyne ludes van worden tho worden, eyn by deme gnanten heren koninge, de andere by den van Lubeke, de drudde by dem rade to Hamborg, vnde de veerde by der gemenen ritterschoppe vnde manschoppe der erbenomeden lande Sleszwick Holsten vnde Stormeren. Vnde vppe dat der gnanten lande gemenen inwonere wangkende man vnde ock de suluen lande denne in allenthaluen in gnade roste vnde vreden stan mogen vnde scholen, hefft de gnante durchluchtigeste furste here koningh in jegenwardicheyt der erben. lande gemenen prelaten ritterschoppe manschoppe vnde stede, ock in bywesende der gnanten stede Lubeke vnde Hamborg fullemechtigen radessendeboden, apembar luder stemme an der borch to Rendesborg dusse nageschreuen syner koningliken gnaden, als eyne naturliken fursten der lande, gebode vthspreken vorkundigen vorwitliken vnde tor tuchnisse deme so geschen sie vnde de so strengeliken to holdende in dussem recessz vnde jegenwardigen vorhandel beroret vnde bestemmet laten vnde beholden hefft ludende also. Wii CRISTIER[̄]NN van gots gnaden to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotthen koningh, hertog to Sleszwick, ock hertog to Holsten Stormeren vnde der Dithmerschen, greue to Oldemborg vnde Delmenhorst. Vppe dat desse vnse lande in raste vnde frede mogen wesen vnde bestendicheyt hebben vnde blyuen, gebeden strengeliken allen vnde isliken vnser vogeden amptluden vnder vogeden vnde allen anderen, de syn we de syn, gheistlick vnde wertlick, prelaten ritteren vnde gemenen manschoppe, closteren edder wo men de benomen mach, dat nemand van en by lyue vnde gude schal jenigen vnser vnder saten vorweldigen vorvnrachten in slote edder blocke setten, sunderen scholen eyne edenman by lantrechte laten vnde dar enbouen nicht engen edder drengen scholen, ock den kopman vnde eyne isliken varenden man forderen vnde en ere neringe nicht vorbeden hinderen edder darane erren. Wii gebeden ock by lyue vnde gude, dat neyn rittermatesch edder gud man desser vnser lande, eyn jegen den anderen edder jegen vnse stede vnde vnder saten edder eyn slechte jegen dat ander, schal

veyden boschedigen veydigen edder beschedigen laten in jeniger mathe; sunderen de sich vormeynt ansprake jegen jemande to hebbende, schal id vor vns vorclagen vnde ock mit rechte vorfolgen: wii willen dar richtigen auer scheyden vnde anders nemant sunderen weme wii daruppe sunderlick beuell don. Furder gebede wii allen vnde isliken vnsen steden desser vnser lande by vorlust erer priuilegien vnde fryheyde en gegeuen, dat sie na lude vnde fryheyte erer priuilegien walt vnde auerdāt besturen jegen alszweme, de sie we de sy, de sie edder ere borgere edder inwonere edder den vahrenenden man in eren steden vnde gebede mit vnrechter gewalt wil beschedigen vnde sie mit rechte nicht vorfolgen unde beclagen. Dergelyken gebeden wii, dat nemant in vnsen landen, watterleye states de syn, gheistlich effte wertlich, schal vpstellen vppe vnsen vndersaten edder frommeden, he sie kopmann edder we de sy, to vothe edder tho perde, nygen tollen edder jenige andere beswaringe; derglyken schal ock nemant desser vnser lande prelaten ritterschoppe manschoppe edder stede vnwonliken tollen nemen van den de tollenvryh vorsegelt synt vnde in besunderheyt van den van Lubeke vnde Hamborg; vnde de hiir entjegen deyt, schal sodane gelt weddergheuen: darto willen wii darouer sunder gnade richten. Dit alle vorgeschreuen is geschen vnde gheuen ame gnanten slote Rendesborg, des dages sancte Margarete virginis et martiris, na Cristi gebort dusentveerhundert ime achtentigestemjare.

(Alle 7 Segl ere tilstede.)

233.

Keiser Frederik III. stadfæster den Disposition over Hertugdømmet Holsteen, som Kong Christian maatte gjøre til Fordeel for Dronning Dorothea.

19. Julii.

1480.

Wir FRIDERICH von gottes gnaden Romischer keyser, zu allenn tzeitten merer des reichs, zu Hungern Dalmacien Croacien &c. kunig, hertzog zu Osterreich zu Steyr zu Kernndten zu Crain, graue zu Tyrol &c., bekennen vnd tun kunnt allermennichlich mit disem brieue, daz vnns der durchlechtig furst CRISTIERñ kunig zu Dennmarck Sweden vnd Norweden (sic), hertzoze zu Holstein &c., vnns er lieber bruder, hat furbringen lassenn, wie er der durchleichtigen furstin DOROTHEEN kunigin zu Dennmarck &c., seiner elichen gemahel, an dem lannd Holstein, so er von vnns vnd dem heiligen reiche zu lehen hat, ir lebtag langg fursehung vnd vermecht zu tund vnd zu uerschreiben gemeint sey, vnd vnns gebetten, daz wir zu solhem vnnsern keyserlichen gunst vnd willen zugeben vnd dasselb vermecht vnd verschreibung zu confirmiren vnd zu bestetten geruchten. Also haben

wir angesehen des benannten vnsers lieben bruders des kunigs von Denmarck bete, auch die bruderliche trew vnd fruntschafft damit er vnns verwandt ist, vnd darumb mit wolbedachtem mte gutem rate vnd rechter wissenn zu solhen fursehungen vermecht vnd verschreibungen, so er der gemelten seiner gemahel ir lebttag lanng auf dem vorbestimbtan lannd Holstein tun wirdet, vnnsern keyserlichen gunst vnd willen gegeben, vnd die also confirmirt vnd bestett, vergunstigen verwilligen confirmiren vnd bestetten das also von Romischer-keyserlicher macht volkomenheit wissenntlich in crafft diss briefs, vnd setzen vnd wollen, waz der benannt vnnsere lieber bruder von Denmarck der gemelten seiner gemahel in demselben lannd Holstein ir lebttag lanng vermachen verschreiben vnd eingeben wirdet, daz das crefftig vnd mechtig sein, sy ir lebttag lanng dabey beleiben vnd sich des also gebrauchen vnd geniessen soll vnd moge, von allermennichlich vngehindert; doch vnns vnd dem reiche an vnnsere keyserlichen oberkeit lehenschafft vnd gerechtigkeit vnuergriffenlich vnd vnschedlich. Vnd gebietten darauf allenn vnd yeglichen preleten herren mann den von stetten vnd gemeinden des gemelten lannds Holstein ernnstlich vnd vestlich mit disem brieue, daz sy die obgenannt kunigin an solhem oberurten vermecht verschreibung vnd eingebung, so ir der vorgeannt vnnsere lieber bruder der kunig, als oberurt ist, tun wirdet, nit irren noch hindern, sonnder sy dabey ir lebttag lanng beleiben, des also gerulich gebrauchen vnd geniessen lassenn, auch ir als getrew vndertan gehorsam vnd gewertig seyen vnd hiewider nit tun noch yemannds zu tun gestatten in dheim weise, als lieb einem yeglichen sey zu uermeiden vnnsere vnd des reichs swere vngnad vnd dartzu ein pene, nemlich hundert marck lottigs goldes, die ein yeder, so oft der freuenlich dawider tette, halb in vnnsere vnd des reichs camer vnd den andern halben teil dem vorgeannt vnnsere lieben bruder oder der gemelten seiner gemahel vnableslich zu betzalen verfallen sein sol. Mit vrkund diss briefs besigelt mit vnnsere keyserlichen anhangendem insigel. Geben in vnnsere stat Wienn am newnzehenden tag des monets Julii, nach Cristi gepurd viertzehenhundert vnd im achtzigisten: vnnsere reiche des Romischen im einunduiertzigisten, des keyserthumbs im newnundzweintzigisten, vnd des Hungrischen im zweyundzweintzigisten jarenn.

Ad mandatum domini imperatoris proprium
Jo. Waldner prothonotarius &c.

(Seglet er tilstede.)

234.

**Kong Christians Pantebrev til Claus van Avelde paa Lundtofte Herred for
13060 Lybske Mark.**

26. August.

(Originalen er skaaren.)

1480.

Wii CRISTIERN̄N van gots gnaden to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningh, hertog to Sleszwigh ock hertog to Holsten Stormeren vnde der Dithmerschen, to Oldenborgh vnde Delmenhorst greue, dōn witlich bekennen vnde betugen vor vns vnse eruen nakomelinge vnde alszweme, dat als wii denne ame iare als men schreff dusent veerhundert sostich denn duchtigen knapen Clawesz vnde Benedictesz van Aleuelde to Segharden gebroderen vnse herde Lyntofftherde vor eluen dusent Lubesche marck vnde sostich Lubesche marck vorpandet vnde vorsettet hebben: worden denne ame jare als men schreff dusentveerhundredsouentich dorch den vthspoke do suluest to Segeberge geschen deme genanten Clawesz twedusent marck vpp dat sulue Lyntofftherde to slande vnde eme dorch vns to uorhogende vthgesproken, welkere twe dusent marck doch beth her to deme genanten Clawesz in sulkeme vnseme herde dorch vns nicht vorschreuen vnde vorsegelt syn gewest; vnde so wii denne nu myt deme genanten Clawesz van Aleuelde to entliker vullenkamener rekenschop syn endracchtliken gekamen: hebben wii denne sodanen breff, touoren deme genanten Clawesz vnde synem zeligen brodere vnde eren eruen toludende, Clawesz vnde synen eruen allenen heten vornynen, bekennende vnde betugende vor vns vnse eruen vnde nakomelinge, dat wii rechter witliker schult schuldich synt deme genanten Clawesz van Aleuelde vnde synen eruen drutteyn dusent marck vnde sostich Lubesche marck in mathen vorschreuen, als to Lubecke vnde Hamborgh genge vnde geue is vnde dar eyn islich gudman deme anderen vul mede dōn mach in deme lande to Holsten, de to vnser noge vullenkamen entfangen vnde vornoget synd. Vor alle desse pennynges setten wii vorpanden vnde vorsetten vor vns vnse eruen vnde nakomelinge na rade vnde vulbord vnser rades deme vorgeschreuen Clawesz, vnde laten eme to eneme bruckliken pande syne leuedage vnse herde Lyntofftherde, also dat in alle synen endeschedingen belegen is, mit aller herlicheyt nutticheyt vrygheyt vnde myt aller nutt hure schat denst bede broke, vnde myt alleme rechte to watere vnde to lande, myt alleme gerichte in hals hand, hogest myddelst vnde sydest, myt alleme drosten gerichte vnde ampte, also dat vorgeschreuen herde in aller grund, droge vnde nath, acker wissche weyde holte wolde more stuuete vorstrande watere sehen dammen dyken vnde slichtes nichtes nicht buthen to benomen, men also wii dat vnde vnse vorfaren, hertogen to Sleszwigh, ye vrygest besethen hebben, vthgenomen kerckenlehne vrygemanne denst vnde wes dat mene land deyt, in sodaner wiise dat wii vnse eruen effte nakomelinge dat vorgenante herde van deme vorbenoñ Clawese de tiid synes leuendes all vth nicht afflosen willen vnde scholen. Wii vnse eruen vnde

nakomelinge scholen vnde willen ock in deme vorgeanten herde nene vrygheit effte rechticheyt vorgeuen vorsetten vorlehenen effte voregenen de wyle Clawes dat vorgeante herde vnde lehne in wehren hefft. Ock schal de vorbenoñ Clawes dat vorgeante lehen nicht vorbreken edder vorwerken konen in desser tiid, men wii scholen eme darane alle dingh to deme besten keren, vnde helpen eme dat sulue herde beschermen vnde entweren vor alle de dar vp spreken wil. Wii scholen ock vnde willen eme nicht affslan wes he vth deme vorbenoñ herde netende werth. Weret ock, dat wii vnse eruen effte nakomelinge dat erbenoñ herde na deme dode des ergenanten Clawesz wedder losen wolden vor sodanen summen geldes alse drutteyn dusent marck vnde sostich marck Lubessches geldes alse vorschreuen is, so mogen wii vnse eruen effte nakomelinge synen eruen effte nakomelingen de losinge kundigen mit vnseme apenen besegelden breue an den achtedagen sunte Mertens edder an sunte Mertens dage, vnde denne to deme negesten sunte Merten darna auer dat jar so scholen wii vnse eruen effte nakomelinge des vorgeanten Clawesz eruen effte nakomelingen den vorgeanten summen geldes geuen vnde to dancke thor noge betalen in eneme summen vnuortogerd bynnen deme Kyle edder in eyner anderen sekeren stede an deme lande to Holsten edder hertogdome to Sleszwigh, dar id den erbenoñ Clawesz eruen beheghelick is vp to borende vnde dar en dat vnentfernet blyue. Alle desse vorschreuen stucke vnde articule, vnde (sic) isliken bii sick lauen wii CRISTIERN̄ koningh &c. vor vns vnse eruen vnde nakomelinge deme erbenoñ Clawesz vnde synen eruen in guden truwen stede vast vnuorbroken wol to holdende ane alle argelist vnde sunder alle hulperede vnde sunder alle behelpinge geystlikes edder wertlikes rechtes jegen dessen breff to brukende edder to netende, dede vns vnse eruen effte nakomelingen mochten vramen vnde deme erbenoñ Clawesz vnde synen eruen mochten schaden. Vnde des thore witlicheyt hebben wii vnse koninglike secret hengen heten vor dessen breff, de gegeuen is vppe vnnseme slote Segeberghe, ame frydage na sunte Bartholomeus dage des hilligen apostels, na Cristi gebort veerteynhundert ime achtentigsten jare.

(Seglet er borte.)

235.

**Kong Christians Pantebrev til Brødrene Otto og Wulff van der Wisch paa Runtofte
(Rundhof) Gaard og Gods.**

26. August.

(Originalen er skaaren.)

1480.

Wii CRISTIERNN von gots gnaden to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningh, hertogh to Sleszwiick ock hertogh to Holsten Stormaren vnde der Dithmarsschen, greue to Oldemborch vnde Delmenhorst, don witlich bekennen vnde betugen apembar vor alszweme vor vns vnse eruen vnde nakomelinge, dat wii rechter willicher schuldt schuldich syn den duchtigen knapen Otten vnde Wulff van der Wisch gebroderen Wuluessons vnde eren eruen teyn dusent marck Lubesches geldes, als to Lubeke vnde Hamborch genge vnde geue synt vnde dar eyn islik gudman deme anderen vul mede don mach ime lande to Holsten, de to vnser vnde desser vnser lande willike nutt vullenkomen vornoget vnde gekeret synt. Vor welke teyn dusent Lubesche marck penninge hebben wii vorpandet vnde vorsettet, vorpanden vnde vorsetten so jegenwardigen vor vns vnse eruen vnde nakomelinge na rade vnde vulborde vnser rades deñ vorben. Otten vnde Wulff van der Wisch vnde laten eñ to eyneme brucklikeme pande vnnsen hoff Runthhofft mit alle syner tobehoringen, als dat in alle synen endeschedingen belegen is, als se dat beth her to mit allen dorperen vnde guderen in pendeschen wehren gehat hebben na lude der breue darup gegeuen, de wii hirmede doden vnde machtlosz delen, in so mathen vortan to beholdende myt aller herlicheyt nutticheyt vnde vrygheyt, vnde mit aller nutte hure schatte denst broke vnde mit alleme rechte to watere vnde to lande, mit alleme gerichte in hals hant, hogest middelst vnde sydest, mit alleme drosten gerichte vnde ampte, vnde mit aller grunt, droge vnde nath, acker wische weyde holte, wolde more stuuete watere sehen dammen dyken vnde slichtes nictes nicht buthen to benomende, men als wii dat vnde vnse vorfaren hertogen to Sleszwiick &c. ye fryest beseten hebben, vthgenomen kerckenlehne fryge manne densth vnde wes dat mene lant deyt, so dat se efft ere eruen sodane gudere nergen ane vorargeren efft vorkopen, men der als eres pandes, vnde nicht anders, gebruken scholen. Wii vnse eruen vnde nakomelinge scholen vnde willen ock in deme vorscreuen gude nene frygheyt efft rechticheyt vorgeuen vorsetten vorlehenen efft voregheñ, de wyle Otte vnde Wulff dat gud vnde lehen in wehren hebben, sunder helpen eñ dat sulue gud beschermen vnde entwehren vor alle de dar vp spreken will. Wii scholen ock vnde willen enen nicht affslan wes se vth deme vorben. gude netende werden. Weret dat wii vnse eruen efft nakomelinge dat erben. gud wedder lozen wolden vor sodanen summen geldes als teyn dusent marck Lubesches geldes als vorscreuen is, so mogen wii vnse eruen efft nakomelinge deñ vorben. Otten vnde Wulff van der Wisch efft eren eruen de losinghe kundigen mit vnseme apenen besegelden breue eyn halff jar touoren, vnde denne to deme negesten sunte Marten edder

negesten vmmeslage darna so scholen wii vnse eruen efft nakomelinge deñ genanten Otten vnde Wulff efft eren eruen des genanten summen geldes achte dusent marck Lubesches geldes geuen vnde wol to dancke vnde tor noge betalen in eyneme summen bynnen deme Kyle efft in eyner anderen sekeren stede ime lande to Holsten efft Sleszwick, dar id deñ vorben. Otten vnde Wulff efft eren eruen bequeme is ere gelt to borende dar id eñ vntfernet blyue, vnde wii denne strax vnser hoff vnde gud Runthofft mit aller tobehoringen vorschreuen in besittinge wedder in nemen, vnde den vorben. Otten vnde Wulff van der Wisch efft eren eruen de nastendigen twe dusent Lubesche marck vort auer eyn jar ime negesten vmmeslage to betalende vorwissen scholen ane alle argh. Alle desse vorschreuen stücke vnde artikele samptlich vnde besunderen louen wii CRISTIERN koningh vorben. vor vns vnse eruen vnde nakomelinge den vorgenoñ Otten vnde Wulff vnde eren eruen in guden truwen stede vast vnde vnuorbroken wol to holdende sunder alle argelist hulperede edder behelpinge geistlikes efft wertlikes rechtes, de vns vnser eruen vnde nakomelingen mochten fromen, vnde den genanten Otten vnde Wulff edder eren eruen mochten schaden. Des tor witlicheyt hebben wii vnse koninglike secrett witlich laten hangen vor dessen vnser breff, de gegeuen is an vnnseme slote Segeberge ame frygdage na Bartolomei apostoli, na Cristi gebortt dusent veerhundert ime achtentigesten jare.

(Seglet er borte.)

236.

Den Rendsborgske Reces imellem Kong Christian og hans adelige Creditorer i Hertugdømmerne.

1480.

29. August.

Witlick sie allen den jennen de dessen jegenwardigen recessz effte vorhandel sziehen edder horen lesen, dat als denne ame latesten to Rendesborch de irluchtigeste grothmechtigeste furste vnde here here CRISTIERN to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotthen koningh, hertoge to Sleszwick, ock hertoge to Holsten Stormeren vnde der Ditmerschen, greue to Oldemborch vnde Delmenhorst, vppe de eynen, vnde syner koningliken gnaden gemene ritterschoppe vnde manschoppe der lande Sleszwick Holsten vnde Stormeren vppe de anderen syden, syn eyndrechtliken auereyngekomen, mangkt anderen mehre puncten vnde artikelen dar suluest in eineme recessz daruppe gemaket bestymmet, vnde hebben alle beleuet, dat de jennen de syne koninglike gnade dechten jummehre to manende edder antosprekende vmme iringe schulde, dat de vppe den negesten dach na

vnser leuen frowen daghe tor hemmeluardt negestuorschenen komen scholden to Segeberge mit eren richtigen lympliken rekenschoppen vnde bewise mit synen koningliken gnaden sodaner schulde haluen alhiir tor stede auereyn to komende. Weren vnde syn se ock alle tofreden alle gedodede ingelosedede effte olde breue mit nygen vornoget hiir tor stede to bringende vnde de deme gnanten heren koninge auertoantwerdende, so de recessz to Rendesborch der breue haluen gemaket vnde besegelt wol clarliken vthwiset. Syn denne de gnanten beyden parthe in jegenwardicheyt des erwerdigen in got uaders heren Albrechtes bishoppes to Lubeke, heren Johaⁿn^s van Rasfelde domprouestes to Ossenbrugge, der gestrengen heren Niclawesz Ronnowen, Erick Ottissen, Niclawes Reuentlowen, rittere, der ersamen heren Hinrich Castorpe, Bruhn Bruskow, borgermesteren, Hinrick Bromsen radmanne der stad Lubeke, heren Hinrick Murmeister ime keyserliken rechte doctoris, Johann Hugen borgermestere vnde Hermen Langenbeke radmanne der stad Hamborch, allenthaluen radesendeboden, deme erbenomeden recessz genoch to donde hiir tor stede erschenen. Welke gudemans hiir alle na benomet samptliken vnde eyn isliken besunderen deme gnanten heren koninge personlick jegenwardich hebben auergeantwerdet alle olde breue, betalet gedodet effte vornuyget, in wat mathen de gewest syn, mit registeren rekenschoppen vnde etliken vthschriefften erer breue dorch den gnanten heren koningh vorsegelt, darmede se jummehr dechten to manende vnde der to gebukende, seggende alle samptlich vnde islick besunderen neyne andere olden breue mehre schulde effte rekenschoppe by sich to hebbende, dar dorch se den gnanten heren koningh syner gnaden eruen effte nakomelinge dengken effte mogen billick mede manen, dar se alle samptlick vnde besunderen synen gnaden nogafftige quitancien in formen vnde wyse dorch se alle gehoret vnnde beleuet gherne vp gheuen willen, doch vnuorfenglick etliken eren pantbreuen schultbreuen in eynes jeweliken quitancien vthgenomen, so lange de vornoget geloset effte betalet werden vngeferiget by vuller macht to blyuende, so dat alles desse nageschreuen duchtigen gudemenne ere breue vnde rekenschoppe in mathe vnde wyse vorgeschreuen hiir auerthoantwerdende hebben befulbordet vnde beleuet, vnde syn eyndrechtliken mit deme gnanten heren koninge personlick ere rekenschoppe to horende auereyngelomen aller schulde vnde schaden wente an dessen dagh vnder en malckanderen hergekomen vnde gescheen in mathen hiirna folget. Interste, dat zeligen Gotzikessz van Aleuelde tome Boszer kyndere, als Clawes Hinrick Henneke vnde Marquardt, gedangken alle samptliken vnde besunderen deme gnanten heren koninge, na erkantnisse erer rekenschoppe, guder betalinge, vnde de here koningh bliff en allen samptliken schuldich aller schult vnde van schaden twischen ereme zeligen vader en allen vnde deme heren koninge wente an dussen dagh wesende, twedusent vnde sostich marck Lubesch, dar en de koninglike maiestat syner gnaden breue nu vppe dat nyge sunder renthe vppe gheuen schal, vnuorfenglick wes se sick in eren quitancien hebben beholden, als nemeliken Clawes van Aleueldes pantbreff vppe Boldingstede vnde erem anparthe in Flensborch vnde war se in besunderheit dyt jar vor de gnanten

koningliken maiestat gelouet hebben. Item Gotzick Rantzow Gotzickessone gedangket deme gnanten heren koninge guder betalinge, vnde de here koningh blifft em schuldich veervndetwintich hondert Lubesche marck houetstols van heren Gherdes wegen; dar schal em de here koningh enen breff vp gheuen sunder renthe vppe tyt to betalende, vthgenomen wes he sick in syner quitancien vnbetalet hefft beholden, als nemeliken synen pantbreff ludende vppe Norborch vnde war he vor de koninglike maiestat dyt jar gelouet hefft. Item Schacke Benedictus Jachim Oue vnde Otte Rantzowen gebrudere, zeligen Clawessons, dangken alle samptliken vnde besunderen deme gnanten heren koninge guder betalinge aller schulde vnde schaden haluen twischen deme gnanten heren koninge erem zeligen vadere vnde ene wente an dussen dach wesende, vnuorfenglick wes se sick in erer quitancien hebben beholden, als nemeliken erem anparthe in Flensborch vnde eneme breue darinne de gnante here koningh Jachim Rantzowen schuldich blifft vyff dusent Lubesche mark. Item Diderick Blome hefft glouet drie breue auertoantwerdende, de dôt vnde ingelaset synt, vppe schulde ludende, vnde dangket deme heren koninge guder betalinge aller schulde vnde schaden twischen deme gnanten heren koninge vnde eme wesende wente an dessen dach, doch vnuorfenglick wes he sick in syner quitancien beholden hefft, als nemeliken syn anparth in Trittow vnde Flensborg. Item Claves van der Wisch Clauessone dangket deme heren koninge aller schult vnde schaden twischen synen gnaden vnde em beth an dessen dagh wesende, vnde syne gnade blifft em schuldich eluenhondert vnde veertich Lubesche marck daruppe he eynen breff hefft, den schal men em vornygen sunder renthe; ock vnuorfenglick syneme pantbreue vppe dat kerspele to Kampeñ na vthwisinge syner quitancien. Ock wil he deme heren koninge antwerden eynen breff ludende vppe druddehalff dusent Lubesche marck, de gedodet is, van der borch Tyle wegen de he in pande hadde, vnde den olden breff ludende vppe de gnanten eluenhondert vnde veertich marck. Der glyken hefft Benedictus van Aleuelde Wuluessone ock enen breff vppe druddehalff dusent marck ludende, der de Tyle vor stunt, dede ock dôt is. Item Hans Rantzow heren Schackensone dangket ock deme heren koninge guder betalinge, vnde secht dat em de here koningh schuldich blyue eluenhondert vnde druttich Lubesche marck, des em de here koningh tosteyt, vnde secht ock dat he noch eynen breff hebbe ludende vppe negendehalf dusent Rinsche gulden den Bulowen vorsigelt, dede dôt vnde vornoget is, vnde wil den synen gnaden wedder auerantwerden; doch synem anparthe in Flensborch Oldenborch vnde Kohaue, vnde war he nu vppe dat nyge vor den gnanten heren koningh in dessem jare gelouet hefft, na lude der quitancien vnuorfenglick. Item Keyge Rantzow heren Schackenssone dangket ock deme heren koninge guder betalinge, doch vnuorfenglick wes he an syner quitancien sick beholden hefft, als nemeliken eynen pantbreff vppe Lutkenborch syneme anparthe in Oldenborch effte deme Kohauen vnde in Flensborch vnde twe breue vppe twedusent Lubesche marck houetstols ludende, deme gnanten heren koninge dyt jar gelehnet, vnde war he nu vppe dat nyge vor den gnanten heren koningh gelouet

hefft, to neneme vorfange effte schaden. Item Dethleff van Bockwolde heren Dethleuessone dangket deme glyken deme heren koninge guder betalinge, vnde syne gnade bliff em nicht mehre denne twe dusent Lubesche marck schuldich, dar he syner gnaden breff sunder renthe vppe hebben schal; vnde ock schal he hebben eyenen pantbreff ludende vppe soz dusent Lubesche marck vppe den hoff vnde gudere Pronstorpe, so he sick dat in syner quitancien vnuorfenglick beholden hefft, ock vnuorfenglick syneme anparthe in Oldemborch effte Kohauen. Item Bertram Poggewisch dangket der glyken deme heren koninge guder betalinge vor sick vnde synen zeligen broder vnde erer beyder husfrowen vnde kyndere, doch vnuorfenglick wes he sick in syner quitancien beholden hefft, als nemeliken enes pantbreues vppe Haseldorpe em vnde deme gnanten syneme zeligen brodere vorsegelt vnde syneme anparthe in Flensborch, vnde met der latesten bede der vogedie to Haseldorpe is de gnante here koningh mit der frowen dar suluest tofreden. Item Clawes van Aleuelde to Segarden dangket der glyken deme heren koninge guder betalinge, vnde de here koningh bliff em nicht mehre schuldich als souen dusent Lubesche marck: des schal he hebben twe dusent marck in Luntoffteherde bouen den summen den he vnde syn zelige broder da touoren innehadden; den breff schal men vornygen vnde Clawesze obgnant vnde synen eruen allene toschryuen, na inholde des olden breues, mit deme vpslage der gnanten twyer dusent margken, vnde vppe de nastendigen vyff dusent marck schal he hebben eyenen penninghbreff sunder renthe, de na termynen ime breue bestymmet to betalende. Hiirenbouen beholt he sick vnuorfenglick wes he in syner quitancien beholden hefft, als nemeliken syn anparth in Flensborch vnde syne pantbreue vnde penninghbreue vorbenomet. Were ock dat men in Peters van Aleueldes register mehre funde den twelff hondert Lubesche marck, dree hondert Lubesche marck de de here koningh em to Copenhauen gegeuen hefft vnde in des heren bischoppes to Lubeke register eyn dusent marck deme gnanten Clawese van des heren koninges wegen betalet, dar schal Clawes to antwerdeñ. Item Wuluessz van der Wisch zeliger dechnisse kyndere dangken deme heren koninge guder betalinge, vnde de gnante here koningh hefft sick beholden vor sick syne eruen vnde nakomelinge de losinge der gudere vnde hoffes Runthofft in Angelen belegeñ, dar se eyenen nygen pantbreff vppe hebben scholen, vnde den olden schal men dodeñ. Wanner ock de gnante here koningh den hoff Runthofft mit syner tobehoringe losen wil, so schal he dat losen vor achte dusent marck, vnde de twe nastendigen dusent marck denne vort auer eyn jar to betalende vorwissen: des se deme heren koninge ere erkantnisse gheuen scholeñ, vnde dar en bouen quitancien in mathen vorgeschreuen. Item Otte vnde Henneke Walstorpe gebrudere dangken der glyken deme heren koninge guder betalinge aller schulde beth an dessen dagh twischen deme heren koninge vnde en beyden wesende, vnde de gnante here koningh is gnedichliken dorch flitigen bede an en geschen to freden mit Henneken obgnant der teyn dusent marck houetstols, de syne koninglike gnade vor em betalet hefft, vnde de obgnanten teyn dusent

marck teyn jar lank vorrenthet alle jar hundert marck vor dusent, vnde de here koningh bliff Otten edder Henneken nicht schuldich, vnde Henneke obgnant hefft dotgesecht vnde glouet auertoantwerdende vnuortogert twe breue, eyne vppe twe dusent marck vnde den anderen vppe soz hundert marck ludende. Ock bliff Otte Walstorpe deme heren koninge schuldich anderhalff hundert marck van der latesten bede, vnde secht ock deme heren koninge den olden breff ludende vppe Flensborch wedder to antwerdende, vnde willen beyde nogaffige quitancien gheuen in mathen vorgeschreuen. Item Hartich Schinckel dangket deme heren koninge guder betalinge vnde settet alle dingk syner schulde haluen, oft der noch welke twischen syne gnaden vnde em weren, by synen gnaden, vnde secht alle breue, darmede he ofte syne eruen den heren koningh syner gnaden eruen effte nakomelinge manen mochten, dõt vnde machtlosz, des he synen gnaden nogaffige quitancien giff; doch vnuorfenglick eneme breue den de gnante here koningh Hartich Breyden van syner wegen vnde deme zeligen Marquarde von Qwalen, synen swegeren, vorsegelt hefft, ludende vppe soz dusent vnde soz hundert marck, dar denne etlike summen, als nemeliken Hartich Breyden twintich marck myn als achte hundert vnde den anderen effte syner husfroweñ achtentich marck Lubesch ane betalet synt; id en were dat men in des heren koninges registeren mehre geldes funde dat den erbenomeden personen betalet were vnuorfenglick. Vnde dat ander wil de koninglike maiestat na stede vnde stunden sunder renthe gherne betalen. So hefft Syuerdt Brocktorpe deme heren koninge togesecht van Hartiges wegen to antwerdende drie breue, twee ludende vppe twelf dusent marck Hartich Schinckel andrepende, vnde eyne anderen, dat is Hartiges obgnant volgebref. So hefft de meister tho Morker noch eyne breff vppe Hartich Schinckel ludende, van summen dre hundert marck; den breff leth de here koningh by macht sunder renthe. Item vor Beke vame Hagen dangket deme heren koninge guder betalinge, vnde syne gnade schal er gheuen eyne breff vppe dre hundert vnde veffteyn Lubesche marck ludende sunder renthe to betalende. Darmede schal de olde breff vppe veer hundert vnde twintich marck ludende betalet vnde gedodet wesen vnde dar van to quiterende als vorgeschreuen is. Item Hinrick van Aleuelde heren Johanssone hefft van dem heren koninge eyne breff ludende vppe dre dusent marck dorch syne gnade em besegelt, den he allerdinge dõt vnde machtlosz secht dar nummermehre mede to manende, vnde den synen gnaden personlich auertoantwerdende mit eneme anderen schult ofte penningbreue vppe eyne anderen summen ludende, vnde giff quitancien in mathen vorgeschreuen; doch syneme anparthe in Flensborg vnuorfenglick. Item Syuerdt Brocktorpe dangket deme heren koninge guder betalinge, vnde syne gnade bliff em schuldich twelf hundert marck; dar schal he enen penningbreff vp hebben, vnde den anderen breff ludende vppe eluen hundert marck wedder auertoantwerdende, de dõt gesecht is: doch vnuorfenglick wes he sick in syner quitancien beholden hefft, als nemeliken eyne pantbreff vp Ekerenforde, so lange de geloset wert, vnde war ene de here koningh hefft heten louen in dusseme jare, ene

darane to benemende als lantrecht is. So hefft Syuerdt Brocktorppe gelouet deme heren bischoppe to Lubeke auertoantwerdende eyen hetebreff des heren koninges ludende vppe sostehalf dusent Lubesche marck, darane syne gnade Dethleffe van Bockwolden, Henningh Poggewischen, Otten vnde Benedictus van Aleuelde Wuluessons vor de suluen summen hefft heten louen, vnde wil hiiruppe nogafftige quitancien gheuen in mathen vorgeschreueñ. Item de gnante here koning vnde syner gnaden gemenen redere hebben gehoret Luder Rumors rekenschoppe, de en allen na lude des recesses nicht recht men szere duncker vnde vnclar dungket wesen, vnde wo wol he manet mit sodaner rekenschoppe vnde eyneme breue vppe veer dusent vnde achtentich marck ludende, dar he ane entfangen hefft, des he tosteyt, veer hundert vnde twe marck, vnde men vindet in des heren koninges registeren mehre geldes he entfangen schole hebben, des he nicht tosteyt, sust angeszehen de rekenschoppe so vnclar vnde dungker is, hefft de gnante here koningh sick beropen nummehre vor sich syne eruen effte nakomelinge to sulkem breue der veer dusent vnde achtentich marcken dengken to antwerdende Ludere effte synen eruen, beth so lauge he rechte vnde redelike rekenschoppe, war aff de schulde hergekomen syn, wert vor den heren koningh syner gnaden redere de van Lubeke vnde Hamborch bringende. So hefft Luder obgnant edder ock syne hetere vnde louere noch twe breue, eyen ludende vppe de Steinborgh van summen souen dusent vnde veer hundert margken, den anderen ludende vppe dree hundert vnde veffteyn marck, welke twe breue synt geloset vnde dodet, vnde secht de deme gnanten heren koninge wedder to antwerdende, vnde hebbe ock neyne anderen breue, darmede he den gnanten heren koningh syne eruen effte nakomelinge gedengke effte moge billick maneñ, dat mit nogaffligen quitancien to besorgende so vorgeschreuen is. Item Benedictus van Aleuelde heren Johanssone dangket deme heren koninge vor gude betalinge beth an dessen dagh, vnde de here koning bliff em aller schulde vnde van schaden schuldich twevndetwintigste-halffhundert Lubesche marck, dar em syne gnade enen nygen breff vp gheuen schal sunder renthe, vnde mit deme nygen breue schal gedodet wesen de olde breff ludende vppe twe dusent veer hundert vnde achte vnde vertich Lubesche marck, den he dôt gesecht hefft vnde en louet deme here koninge wedder auertoantwerdende mit eneme anderen breue ludende vppe eynvndetwintich hundert marck, de ock doth vnde van neneme werde gesecht is; dar en bouen syne gnade mit nogaffligen quitancien to uorsorgende: doch syneme anparthe in Trittow vnde war he an dessem jare vor den heren koningh gelouet hefft vnuorfenglich. Item so hefft de here koning vorluden laden, dat syne gnade van Henneken Staken wegen zeliger dechnisse werde angelanget dorch den duchtigen Werner Schencken, dede des obgnanten Henneken Staken dochter to ener husfrowen hefft, vmme veer dusent Lubesche marck, vnde doch syne gnade daromme dre gudemans, als nemeliken Clawes van Aleuelde to Sogarden Otten vnde Henneken Walstorppe gebruderen, to des obgnanten Henneken Staken husfrowen ock in got uorstoruen, alse se noch in ereme dotbedde lach, gesant hadde se to

vragende bii erer zelen salicheyt, wes er in sulken schulden der veer dusedt marck haluen witlick were, oft se edder ere zelige man synen gnaden jenich rede gelt gelehnet hadden sudder deme vthsproke to Segeberge gescheen. Daruppe se do geantwerdet hadde, so de suluen dre gudemans hiir betuget hebben, dat se edder ere zelige man deme heren koninge sodder der tyt des vthsprokes tho Segeberge geschen neyn gelt gelehnet hedden; men wes inn̄ dem gnanten vthsproke Henneken erbenomet were affgesproken, als dat hiir tor stede vppe tve dusedt negen hundred vnde negenvndetwintich marck berekent is, were in deme breue der veer dusedt margken mede ingerekent. Dat ander gelt were van specke vnde mele hergekomen synen gnaden vorkoufft, so se des synen gnaden so verne se leuede wol wolde richtige rekenschoppe des speckes vnde mels haluen don. Storue se ock, so scholde men by eren eruen wol richtige rekenschoppe deshaluen finden. To welkerem registere effte rekenschoppe des speckes vnde mels de here koning, vnde nicht anders, sick hiir tor stede beropen hefft to antwerdende. Item Peter van Aleuelde Benedictessone dangket deme heren koninge guder betalinge vnde wil alle schulde effte pantbreue vppe ene ludende auerantwerden, vnde secht se alle doth vnde machtlosz, doch vnuorfenglick eneme breue ludende vppe vyff dusedt tve hundred vnde twintich Lubesche marck van wegen der borch Gottorpe na lude syner register herkomende eme vorsegelt, des em de koninglike maiestat tosteyt, vnde war he vor den gnanten heren koning dyt jar gelouet hefft eme sunder schaden, so he sick dat in syner quitancien beholden hefft. Item Hans van Qwalen dangket deme heren koninge guder betalinge aller schulde vnde schaden beyde van syner vnde synes zeligen broders wegen, vnde de here koningh bliff em schuldich eyn dusedt Lubesche marck, dar he eynen breff vppe hebben schal sunder renthe, vnde schal enen breff ludende vppe dusedt vnde achtentich marck, de mit desseme nygen dodet werdet, wedder auerantworden, vnde giff des forder nogafftige quitancien, so vorgeschreuen is. Item Claves van Aleuelde heren Johanssone dangket ock deme heren koninge guder betalinge, vnde syne gnade bliff em nicht mit alle schuldich, vnde secht vnde louet synen gnaden wedder to antwerdende eynen breff ludende vppe tve dusedt achte hundred vnde negenvndesouentich marck: welken breff he dôt secht, vnde des zeligen heren Johāns van Aleuelde kindere seggen alle samptliken vnde besunderen dôth alle pantbreue ludende vppe Sunderborch Erre edder ander schultbreue, oft de in tokomenden tyden by en effte eren eruen gefunden mochten werden: doch vnuorfenglick wes se sick in eren quitancien beholden hebben, als Clavesz van Aleuelde anparthe in Flensborch vnde synes pantbreues der bunden in Swantzen em vor achtehundert marck vorsettet; ock den hetebreuen em dorch den heren koningh gegeuen, war he der bewisliken schaden hefft, to neneme vorfange, de syne gnade wil alle holden vnde der geneten vnde entgelden, so vele syne gnade na lantrechte plichtich is to holdende netende vnde entgeldende, daruppe to quiterende als vorgeschreuen is. Item Claves Ratlouw manede den heren koningh mit eneme breue ludende vppe teyn dusedt Lubesche marck, de by synen heteren

vnde loueren licht, daruppe syne rekenshoppe hiir tor stede to dreem tyden int flitigeste gehoret vnde de to allen dreem tyden dorch den gnanten heren koningh syner gnaden rederen szere dungker vnde nicht recht offte redelick dungket wesen. Vnde wo wol de here koningh sodane rekenshoppe, der sick to bedengkende vnde clarer to makende, Clawesze to dreem tyden frist gegeuen hefft, vnde de sulue breff der teyn durent marck in den registeren des heren koninges is gefunden wedder auer tho antwerdende dorch Clawes Rantzowen heren Schackenssone zeliger dechnisse deme heren bischoppe to Lubeke to truer hant der koningliken maiestaten: nictesdemyn is de here koningh doch flitige bede an syne gnade geschen gnedichliken to freden der rekenshoppe na lude des recessz to Rendesborg gemaket to duldende veer weken negestkomende vnde de mit syner gnaden rederen den van Lubeke vnde Hamborg to horende, der denne to netende vnde to entgeldende. Schege deme so nicht, hefft sick de here koning beropen vor sick vnde syne eruen deme gnanten Clawesze synen eruen heteren effte loueren to ewigen tyden dar nicht vppe to antwerdende edder plichtich syn to betalende, id en were de tyt der rekenshoppe syne gnade vorlengede dat id denne Clawesze vnuorfenglick syn schole. Hefft ock Clawes anders neyne breue, darmede he dengket to manende, vthgenomen synen pantbreue vppe Hanrowe dat kerspel to Itzeho vnde syn anparth in Flensborch, so syne quitancien dat vthwiset. Ock vnuorfenglick eneme breue Clawesze vppe veervndetwintich hondert margk ludende, de de here koningh vor heren Gherde to betalende vorsegelt hefft. Item Otte van Aleuelde dangket deme heren koninge guder betalinge aller schulde wente an dessen dagh, vnde syne gnade bliff em schuldich veervndetwintich hondert marck in eneme breue van heren Gherdes wegen vorsegelt, vnde noch eluenhondert vnde veffteyn marck in eneme anderen breue to Rypen beyde gegeuen ame jare drevndesouentich, des he synen gnaden gherne alletyt wil nogafflige rekenshoppe don, vnde wes syne gnade in synen registeren findet em darane betalet, is he to freden hiirane afftokortende; vnde hiirenbouen secht he alle breue doth beth an dessen dagh gegeuen, so syne quitancie dat vthwiset; doch em vnuorfenglick war he van syner gnade wegen in dessem jare heten vnde louet hefft. Item Mathies Ratlouw hefft eyne breff ludende vppe etlike summen geldes de doch dorch den heren koning schiir betalet is, den Syuert Brocktorppe synen gnaden togesecht hefft wedder to antwerdende, vnde wes darane vnbetalet is, wil syne gnade betalen na tyden vnde stunden; darmede quiteret he glyck den anderen. Item Syuert Sestede to Ekerenforde hefft eyne breff ludende vppe soz hondert marck edder dar by, den ock Syuert Brocktorppe in mathen vorgeschreuen hefft togesecht synen gnaden wedder to schickende touornogende wes darane nicht vornoget is, vnde Syuert is to freden daruppe nogafflige quitancien to gheuende. Vnde oft denne de gnante here koningh jenige mishegelicheyt desser gnanten schulde vnde rekenshoppe haluen mit den erbenomenen syner gnaden gudemennen wente an dessen dagh gehat hedde, scholen alle bygelecht vnde togegeuen wesen, der to ewigen tyden nummebre to gedengkende, vnde de gnante here koningh

is to freden dat desse vorhandel Hanse van Aleuelde amptmanne to Gottorpe in syner richtigen rekenshoppe vnde Hinrick Rantzowe to Apenraa nicht to uorfange sy: den syne gnade sunderlichen vororlouet hefft vppe dith mal to husz to blyuende, vnde beholt sick de macht de rekenshoppe mit en to holdende wanner synen gnaden dat beqweme is. Dat dit alles in mathen vorgeschreuen de erbenomeden beyden parthe, ane alleyne Luder Rumor, beleuet hebben so stede vast vnde vnuorbroken in guden truwen vnde glouen vnder malckander to ewigeñ tyden holden willen: des hebben se vnns alle samptliken vnde eynen jeweliken besunderen vorbenomeden, dar vor de erbenomede rekenshoppe geschen is, gebeden wii vnse secrete vnde ingesegele tor willicheyt vor dessen recessz effte vorhandell wolden, so wii gedan hebben, witliken heten hangen, der vyff synt eynes ludes, twe by deme gnanten heren koninge vnde twe by de gnanten stede Lubeke vnde Hamborch vnde de veffte by der gnanten rittershoppe vnde manshoppe gelecht. Datum to Segeberge, na Cristi gebort dusent veerhundert ime achtentigesten jare ame daghe decollationis sancti Johannis baptiste.

(Af de 11 forehængte Segl fattes det 6te og 10de.)

(Bagpaa med en samtidig Haand:) Diit issz de recessz to Segheberge der schulde haluen dusser lande ame jare mccccxxx ghemaket, dar inne men de schulde dusser lande findet, uthgenamen de vorpandinge der borge, vnde dussz recessz schal bii der hersschop bliuen.

237.

Tvende Breve fra Kong Christian til Maurits Nielsen (Gyldenstjerne).

(a.)

1480.

(Papirsbrev med Levning af Seglet.)

7. Septbr.

CRISTIERNUS dei gracia Dacie Suecie Noruegie &c. rex, dux Sleswicensis, ac Holsacie Stormarie et Dithmercie &c. dux, in Oldenborg &c. comes.

Premisso nostro sincero fauore. Kære Mauritz, oss er tilbudet oc aff mange sagt, at her Steen Stwre hauer holdet mange stedz bursprock i Swerige oc æn nw om færdes oc holder meth groff megen almwe, oc sigher fore them bland andre ærende oc gør rychte, at wii schulde ladet her forsamble meget folk at hawe meth oss vtower til Skaane, oc at wii wilde siden meth stoor magt indrage i Swerige, ock vpreser oc styrcker almwen ther meth ythermere i theres ondزشab mod oss, at wære hannom følgachtige oc bistendige at drage i winter ind i Skaane, som fore oss sagt er, at han i wilge er at wele gøre imod sodan friit oc sambindinger, som gjorde ære mellom wore rige oc them i Swerige, som ether wel witherligt, oc schal ey findes paa wore side, at wii then

forbrødet haffue, oc schal ey helder findes i sanden, at wii noget taal folk forsamlet haffue at drage ind i Swerige meth, som the oss rychte paa føre. Thi bede wii ether kerlige at jo visselige vden all forsømmelse komme till oss till Kalundeborg søndagen effther sancti Dionisii dagh nestkommendes, fore for^{ne} oc andre ærende skyld, som oss oc rigeñ magt vppa ligge, at forhandle ock owerweye meth oss oc wore elskelige radh. Ock lader thet engelund; thi wii forlade oss ther visselige till, ock forskyldte thet gerne meth ether. In Cristo valet. Ex castro nostro Gottorp in profesto natiuitatis Marie virginis gloriose, anno &c. lxxx, nostro sub signeto.

(Udskrift:) *Sincere nobis dilecto Mauricio Nicolai, aduocato nostro in Haneherret.*

(b.)

29. Novbr.

(Papirsbrev med Segl.)

1480.

CRISTIERNUS dei gracia Dacie Suecie Noruegie Slaorum Gutturumque rex, dux Slesuiccensis, ac Holasacie Stormarie et Ditmercie dux, comes in Oldenborgh et Delmenhorst.

Premisso nostro sincero fauore. Kære Mawriz, som wor atskilning wor met wore elskelighe radh i Calundeborgh, ath wii wilde tale met wore radh gode men ridderskab købstedhemmen ok mene almwe i Skaane, at forhøre aff them om huadh leylighet ok thiende the forfare aff Suerige oc om them tychte nytteligt oc radelicht ware, om wii skulde forsamble noget tall folk ath haffwe i vinther vtower i Skaane: tha haffde wii them tilscrewit ath mødhe oss paa Lundhe landztingh løwerdaghen efter sancti Morthens dagh, ok wore wii aldeles rede at fare vtower til Skane, ok kunde wii tha engelunde ower komme fore genbör oc storm skyldh: Toch haffde wii wore breffue vtower til Lund at lade vnderwiise them, som ther tilstede kunde ware, wore saghe ok erendhe, ok budhe the oss til ighen met her Jens Agesøn, wor elskelighe man ok thienere, ath them tycthe nytteligh wære, at wii lade forsamble eet tall folk at haffue tid met oss, thi the forfare aff theres nabo paa landemerket oc sameledes aff rychte, ath her Steen Stwre achtede ath draghe met nogher forsamblingh tiidh ind i landet. Thi bethe wii edher kerlighe, ati strax wele vtgøre oss the meste wergendhe i kunde aff stedh komme til hest, ferdughe met harnisk ok werghe, strax at beuale sigh till os met kost ok spisningh ind til methfastæ, at man ey sighe skall ey at haffue hielp ok trøst aff ether, om nogeth paa komme, ok ladher thet engelund, thi wii forlade oss ther wisselighe till. Fongè wii ok nogre andre tidende, swo ath thet skall ey gøres behoff, tha wele wii strax biwde ether thet till ighen vndher øgeneñ. In Cristo valet. Ex castro nostro Haffnensi, vigilia beati Andree apostoli, anno domini &c. lxxx", nostro sub signeto.

(Udskrift:) *Sincere nobis dilecto Mauricio Nicolai, aduocato nostro in Haneherit.*

Et Gjeldsbrev af Kong Christian til Borgermester Henrik Castorp i Lybek.

1480.

(Originalen er skaaren.)

21. Septbr.

Wii CRISTIERN̄N von gots gnaden to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotten koningh, hertogh to Sleszwiick, ock hertogh to Holsten Stormarn vnde der Dithmarsschen, greue to Oldemborch vnde Delmenhorst, don willich bekennen vnde betugen in vnde mit desseme vnnseme breue vor vns vnnse eruen vnde nakomelinge vnde alszweme, dat wii rechter warer' witliker schult schuldich synt deme ersamen vnnseme leuen besunderen heren Hinricke Castorpe borgermestere der stad Lubeke vnde synen rechten eruen dreihundert Lubesche marck, als to Lubeke vnde Hamborch genge vnde geue synt, der wii eme hundert marck vnde achtentich marck Lubesch etlike tiitlangk vor wasz schuldich gewest syn, vnde he vns nw hundert marck vnde twyntich marck Lubesch in gudeme golde vnde gelde to vullenkomener noge rede auergetellet vnde gutwillich gelehent hefft vnde wii vort in vnse vnde desser vnnser lande witlike nutt gekoret hebben. Welke dreihundert Lubesche marck wii vnse eruen vnde nakomelinge scholen vnde willen deme genanten heren Hinrick Castorpe efft synen eruen danglich to guder noge vul vnde all in eyneme summen mit gudeme golde vnde grauen pagimente vorschreuer munte weddergeuen entrichten vnde betalen in deme negestkomenden vmmeslaghe bynnen der stad Lubeke, ane alle argelist efft geferde. Alle desse vorscheuē stucke vnde artikell samptlich vnde besunderen louen wii CRISTIERN̄N vorbenomet vor vns vnnse eruen vnde nakomelinge dem vorbenomeden heren Hinricke Castorpe vnde synen eruen in guden truven vnde gelouen stede vast vnde vnuorbroken wol to holdende ane jenigerleye hulperede indracht efft behelpynge geistlikes edder wertlikes rechten hir tegen to genetende efft to gebrukende in jeniger mathe, de vnns vnser eruen efft nakomelingen mochten fromen vnde eme efft synen eruen mochten schaden. Desses to grotere orkunde vaster vorwaringe vnde witlicheyt hebben wii CRISTIERN̄N koningh vorbenomet vnnse koninglike secrett willich laten hangen vor dessen vnnsen breff, de de gegeuen vnde geschreuen is an vnnseme slote Segeberghe ame dage sunte Mathewesz des hilgeu apostels vnde ewangelisten, na Cristi vnnses heren gebort dusent veerhundert ime achtentigesten jare.

Ad mandatum proprium
domini regis.

(Seglet er tilstede.)

239.

Kong Christians Stadfæstelsesbrev til Domcapitlet i Ribe paa en Gaard i Vodder Sogn.

4. Octbr.

1480.

Wii CRISTIERN meth gudz nade Danmarcks Sweriges Norges Vendes oc Gothes koning, hertug i Sleswiig, oc i Holsten Stormarn oc Dithmerschen hertug, greve i Oldenburg oc Delmenhorst, gøre alle witherligt, at oss elskelige hederlige men prelater oc canicker i Ripe have hafft theres breff oc bewiisning her fore oss, at the have hafft i theres være een gard oc gots liggende i Odder sogn i Hwidinghæret, som Anders Oleffsøn nw paa boor, i xl aar oc meer, oc have giort theres lagheffd ther vppa, som them word forefwdett aff fogeden oc hæritzmennene i samme hæret, oc efter wort befalnings breff. Tha have wii nw stadfest oc fuldburd oc meth thette wort obne breff stadfeste oc fuldburde forscreffne lagheffd oc mæle then wid sin fulde macht at bliffue meth alle sin ord oc article, som hwn ydermere inneholder oc vtwiser, swolenge hwn worder rygget aff biscopp oc beste bygde men, efter thi som lagen vtwiser. Thi forbiwde wii alle ehwo the helst ære eller være kunde, oc serdeles tig Erich Iwensøn, thine methbrødre oc alle andre paa thine wegne for^{ne} oss elskelige prelater oc canicker i Ribe eller for^{ne} Anders Oloffsøn, eller then som gotzet besidder paa theres wegne, at platze geste dele eller vforrette i nogre made, vnder wor kongenslige heffnd oc wrede. Datum in castro nostro Ripensi, feria quarta proxima post festum beati Michaelis archangeli, anno domini mcdlxxx^o, nostro sub secreto presentibus appenso.

Ad mandatum
domini regis.

(Seglet er borte.)

240.

Kong Christian sælger og pantsætter Hertugdømmet Slesvig til Dronning Dorothea for 100000 Mark Lybsk.

1. Decbr.

(Originalen er skaaren.)

1480.

Wii CRISTIERN[̄] van gots gnaden to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnnde Gotthen koning, hertog to Sleszwick, ock hertog to Holsten Stormeren vnde der Dithmerschen, greue to Oldemborg vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen apembar vor vnns vnse cruen nakomelinge vnde alszweme. So als wii denne vormals der hochgeboren furstynnen frowen DOROTHEEN to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotthen koningynnen, hertogynnen to Sleszwick, ock hertogynnen to Holsten Stormeren vnde der Dithmerschen, greuynnen to Oldemborg vnde Delmenhorst, vnns leuen husfrowen vnde gemahlen, vnns slote Hadersleue Sundersborch Norborch vnde Tylen vor etliken summen geldes, na lude der breue erer leuen daruppe gegeuen, vorkoufft hebben

voregent vnde vorpandet: hebben wii nu der suluen vnser leuen husfrowen vnde gemahlen vnse gantze lant vnde hertichdom to Sleszwick mit den sloten Gottorpe Flensborch Lutken-Tunderen vnde anderen sloten in deme gnanten lande vnde hertogdom to Sleszwick belegen, mit allen steden dorperen hauen guderen, bewechlich vnde vnbewechlich, holten wateren dyken vischeryen grunden wischen weyden ackeren gerichtten, hogest middelst vnde sydest, jageden renthen tinszen broken plichten vpkomen densten tolln gerechticheyden vnde allen tobehoringen to water vnde lande, nictes buthen to beslutende, so wii vnde vnse zelige leue ohme hertoge Alleph dat lant jewerlde alderfrygest innegehat vnde gebuket hebben, vor hundert duser Lubesche marck, als to Lubeke vnde Hamborg ghenge vnde gheue synt, de se vns nu vppe id nyge gelehnet hefft vnde ock in losinge Flensborch vnde anderer vnser slote vthgeuen vnde van vnserwegen gutwillig betalen schal, vorkoufft vorsettet to ereme leuende voregent vnde vorpandet, vorkopen vorsetten voregen vorpanden vnde auerantwerden erer leuen dat gantze landt also jegenwardigen in vnde mit crafft vnde macht desses vnser breues, so dat ere leue sodane lant vnde hertogdom, mit allen sloten steden dorperen vnde guderen darinne belegen, nu strax vnuortogert, wanner ere gelustet, mit allen eren tobehoringen vnde gerechticheyden annemen entfangen vnde des vor ere rechte gebukelike pant na erem willen de tyt eres leuendes roweliken gebuken fullenkomliken geneten gewontlike panthuldinge van den gemenen inwoneren des landes esschen vnde nemen mach vnde schal, van vns vnser eruen kinderen vnder saten vnde eyneme eder manne vnghindert. Vnde wii vnse eruen vnde kindere scholen der suluen vnser leuen husfrowen vnde gemahlen des vorgnanten landes vnde hertogdomes Sleszwick mit allen sloten steden dorperen vnde guderen rechte wahrende syn, ehre dat beschutten vordegedingen helpen vnde beschermen. Vnde efft erer leue, dat god vorbede, in vnsem vnser eruen effte nakomelinge kryge edder orlage sodane landt edder hertogdom alle effte eyn deyl affgewunnen edder affhendich gemaket wurde: so scholen wii vnse eruen effte nakomelinge erer leuen sodane land bynnen eyneme jare vppe vnse egenen kost vnde theringe qwyth vnde fryh wedder inschicken, edder erer leuen sodane hundert duser Lubesche marck auer eynen summen effte na anthale der slote stede effte gudere, de erer leuen also affgewunnen mochten werden, bynnen Lubeke effte Hamborch, edder vppe eyner anderen stede, dar id erer leuen beqweme is ere gelt to borende, gutliken wol to dangke vornogen vnde betalen. Ock beuelen wii vnde gheuen erer leuen fullenkomlike macht jegenwardichliken alle slote stede dorpere vnde gudere, de in deme vorgnanten lande vnde hertogdom Sleszwick vorsettet vnde vorpandet syn, wedder intolozende in ere hebbende wehre antonemende vnde geborlike huldinge van den inwoneren vnde vnder saten to entfangende. Jo doch schal dat vorgnante lant alle slote vnde stede darinne belegen vnns vnser eruen vnde kinderen apenen stan, so dat wii des in vnnsen noden mogen gebuken, der velegnanten vnser leuen husfrowen vnde gemahlen to neyneme nadele vorfange effte schaden. Vnde efft ere leue na der schickinge des almechtigen godes vnns auerleuende

wurde, so schal dat vorben. lant vnde hertogdom to Sleszwick, mit allen sloten steden dorperen guderen darinne belegen, vormiddelst vnser kinderen eruen edder jemande van erer leue nicht wedder geesschet edder geloset werden; sunderen se schal des gantzen landes fullenkomliken geneten vnde ane alle insage vngehendert roweliken de tyt eres leuendes all vth vor ere rechte voregende vnde gebrokelike pant besitten vnde gebroken. Ock schal ere leue fullenkomen macht hebben alle gudere, de se alrede ingeloset hefft edder hiir namals noch inlosende werdet, vor sulken summen geldes, also se de geloset hefft, wedder touorsettende vnde na erem willem touorpendende. Vnde wann ouerst de gnante vnse leue husfrowe vnde gemable, na deme wii alle sterffliken syn, na deme willen godes van desser werlt vorscheyden is: so schal dat vorgnante lant vnde hertogdom Sleszwick, mit allen sloten steden dorperen vnde guderen, an vnser twyger kindere vnde eruen wedder komen qwyth losz vnde fryh voruallen syn. Vnde efft ere leue darinne wat wedder vorsettet hedde, scholen se denne fullenkomlike macht hebben wedder to lozende intonemende vnde to entfangende. Alle desse vorgeschreuen stücke puncte vnde artikele reden vnde glouen wii CRISTIERN koningh vorbenomet vor vnns vnse eruen kindere vnde nakomelinge der vorgnanten vnser leuen husfrowen vnde gemahlen stede vast vnde vnuorbroken wol to holdende ane alle vorhinderinge insage argelist vnde geuerde. Des to orkunde vnde mehrere vorwaringe hebben wii vnse koninglike secrett vor vns vnse eruen vnde nakomelinge williken an dessen breff laten hengen, de gegeuen is an vnsem slote Copenhauē, na Cristi gebort dusentveerhundert ime achtentigestem jare, am fridage na sunte Andreas dage des hilligenn apostels.

CRISTIERNUS.

(Seglet er tilstede.)

241.

Biskop Albert af Lybek tilstaaer at have modtaget 1000 Lybske Mark af Dronning Dorothea i Afdrag paa hans Tilgodehavende hos Kong Christian.

17. Januar.

1481.

Wii Albertus van gadesz gnaden bisschuppe to Lubeke bekennen vnde betugen in desseme breue vor vnsz vnse eruen offte nakomelinge. So denne de irluchtigeste hochebaren furste vnde here here CRISTIERN to Denmarcken Sweden Norwegen der Wenden vnde Gotten koningk, hertoge to Sleswiick ock Holsten Stormeren vnde der' Diitmerschen hertoge, greue to Oldenborch vnde Delmenhorst, vnse gnedigeste leue here, vnsz vnser eruen offte nakomelingen dredusend Lubesche marck schuldich . . ., welkere syn konichlike gnade vnsz vnser eruen offte nakomelingen in dren termynen to betalende vorsegeld heffd, alsze nu dat. desses breues den ersten termyn to vornogende, vnde vord ouer eyn jar' den anderen to betalende, vnde wen nu van dat. desser scriffd twe jar' vorleden syn den drudden

termyn to entrichtende, vnde in eynem etliken termyne dusend marck, so syner gnade breff dat wol dat wii sodañ dusend marck van des ersten termynes wegen van vnsere gnedigesten frouwen koninginnen to Denmarcken &c. to guder noge entfangen hebben vnde gutliken entrichted vnde vornoged syn. Bedancken hiir' vmme deme genanten vnseme gnedigesten heren koninge, vnser gnedigesten frouwen koningynnen eren eruen desses ersten termynes guder betalinge, schelden vnde laten quid ere gnade van aller namaninge desses ersten termynes haluen, jedoch vnuorvencklick den sculden alze myne gnedige vrouwe my sculdich is, dar ik vp inne beholde myne bede alze by iij^c marck vnde hundert marck van mynem cappittel tho Lubeck alletyt to guder rekensschop. Des to tuchnisse der warheyd hebben wii vnse secret. witliken heten hengen an dessen breff. Datum tome Kyle, anno domini m^occcc^olxxxj^o, ame dage sancti Anthonii.

(Seglet er tilstede.)

242.

Kong Christians Privilegier for Skaane.

1481.

(Papirsbrev med Seglet paa Ryggen.)

9. Martii.

Wii CRISTIERN met gudz nade Danmarcks Swergis Norgis Wendes ock Gothes koningh, hertug i Sleszwiig ock hertug i Holsten Stormarn ock Ditmarsken, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre alle witherligt, at wore mene købstedemen i wore oc krones købsteder i Skone haffue nw wæret fore oss oc wore elskelige rad met theres preuilegie nader oc friihether, som wore forfæthre koninge i Danmarck oc wii them nadelige vnt giffuit oc stadfest haffue, kærendes at the ey holdes wedh theres fulde macht oc friihet, men forkrenckes them fore i mange made, oss oc krones ock for^{de} wore købsteder til skade ock forderff, och besønderlige i swa made at mange bøndir bruge købmantzskab hwer met annen met klæde jern salt humble oc annet, oc posekræmere, som løbe om vppa landet met kræmerii, ock sammeledes embitzmen skomagere skreddere oc andre, som ock løbe paa landet oc bruge theres embethe. Tha vppa thet at for^{de} wore oc krones købstæder mwe bliffue wed theres friihethe macht oc bestand, ære wii nw swaa over eens met wore elskelige radh, at these efftherscreffne pwnckte oc article skule her efftir skickes oc holdes. Først at engen bonde met annen skall gøre landkøb met salt klæde jern humble eller andre ware, vnder føretiwge marck brøde, tiwge marck koningen oc tiwge marck bonden. Item at enge skomagere skreddere eller posekræmere skule ferdes om kringh oc bruge theres embethe vppa landzbygden, wore købstæder till skade ock forfangh. Hwa heromod findes at gøre, haffue forbrudet hwes the haffue met at fare. Item ære wii oc swa over eens wordne met wore elskelige rad om skouw weye, at alnwen skule

nyde bruge oc beholde theres skouweye vbeskattede, besøndelige om vinteren, nar at the age met friid, swa at hwer mantz rouw sædh bliffuer vskadh oc theres gerde, oc om sommeren ey at aghe i nogher mantz sædh ager eller ængh eller græss, som i hægned bør at wære. Hwa swadant dyrffwes at gøre, tha skall man skælige pantte hanum oc siden wrde skaden, oc bæthre effther lagen som thet sigh bør. Toch wele wii at almwen skall nyde theres rette græssbedningh vhindret, som aff gammell tiid wæret haffuer, fore hwer man. Oc skall almwen nyde wor almenningh her efftir, som the aff æreld giort haffue. Wore thet swa at nogher twiffwelde ther vdi oc wilde ey lade wor almenningh fram, tha wele wii tilskicke tolff jordegne men vwilduge, som wor oc kronens almenningh vtrede skule. Item er ock kerdt fore oss at nogre haffue bygd gærde vppa vor almenningh oc haffue taget aff wor almenningh oc giort ther enemercke till; kan thet swa findes, tha bethe wii ock biwde, at the them aff bryde oc lade oss nyde wor almenningh, som oss aff rette bør at nyde vppa kroneñ wegne. Item er ock kerdt fore oss at mange wore almwe beswares met vloglige pantningh, nar the fare till skouwe paa theres rette skouweye, æn toch the haffue leyt skouwe; hwilket wii engelunde tilstæde wele at swaa skee skall, vden the aghe i nogher mantz agher æng eller sædh: tha skall ther fares met som forscreffuit stander. Thii forbiwde wii alle her omod at gøre, vnder tree marck brøde fore hwer tiid man thet gørende worder. Item haffue ock wore almwe ladet oss forstaa, at fare theres thienere eller budh till skouwen oc the falde aff læss eller læss faller paa them eller i hwat andre made thet skee kan, at the bliffue i hiell slagne, tha skule the købe them igen fore tree marck. Hwilket wii ey wele tilstæde at swa skee skall efftir thenne dagh. Men wor det swa saghe, at skade skede met wilge, tha skall man tilsige fogethen eller grande som nest ære, oc siden thet forfølges oc metfares i alle made som laghen vtwiiser. Item kæres os fore oss at man maa ey hngge i wor almenningh i Bareherret, som kalles Mellom Weye, som aff æreld wæret haffuer: tha wele wii at man ther hugge maa oc annerstedz som wor almenning findes, som the aff areld giordt haffue. Item forbiwde wii oc at engen skall tage annen mantz thienere ind for han skyls wed sin jorddrodt met minne eller met rette, oc ey heldir at holde peberswene vppa nogher mantz gotz eller i nogher mantz læn vden met jorddrottens wilge, vnder føretiwge marck brøde. Thii forbiwde wii alle ehwa the helst ære eller wære kwnne i nogre made omod for^{ne} article at gøre eller gøre lade, oc biwde wii ether alle wore fogete oc embitzmen, borgemestere oc rad, at i her vppa ware taghe, hwer i sin stedh, at forscreffne article i alle made swa holdes som forscreffuit stander, vnder wor koningxlige heffnd oc wrede. Datum in opido nostro Malmogensi, feria sexta proxima ante dominicam Quadragesime, anno domini mcdlxxxprimo, nostro sub secreto.

(Bagpaa:) Super constitutionibus in Malmogia anno domini &c. lxxxj^o.

243.

**Kong Christians yderligere Pantsættelse af Hertugdømmet Slesvig til Dronning
Dorothea for 8005 Mark Lybsk.**

1481.

(Originalen er skaaren.)

3. Mai.

Wii CRISTIERNN van gots gnaden to Denmarcken Sweden Norwegen der Wende vnde Gotthen koning, hertog to Sleszwick, ock hertog to Holsten Stormeren vnde der Dithmerschen, greue tho Oldemborg vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen apembar vor vns vnse eruen vnde nakömelingē vnde alszweme. So als wii denne der hochgeboren furstynnen frowenn DOROTHEEN to Denmarcken Sweden Norwegen &c. koningynnen, hertogynnen to Sleszwick, ock hertogynnen to Holsten Stormeren vnde der Dithmerschen &c., vnser leuen husfrowen vnde gemahlen, vnse lande Holsten vnde Stormeren van sunderger leue vnde egener beweginge wegen vorlaten auergheuen voregent vorlehnet vnde vnse hertoghdōm Sleszwick mit allen eren sloten steden tobehoringen vnde gerechticheyden vor hundred dusent Lubesche marck, de ere leue vns gelehnet, in vnse vnser eruen vnde lande beste vthgegeuen vnde betalet hefft, alles de tyt eres leuendes na vnsem dode vor ere egenen lande vnde gebrokelike pant vngehindert to genetende vnde to gebrokelike vorsettēt voregent vorkoufft vnde vorpandēt hebben, als vnse breue erer leuen daruppe gegeuen wol clarliken vthwissen: also hefft vns de vorgnante vnse leue husfrowe vnde gemabel bouen sodane hundred dusent marck noch achte dusent vnde vyff Lubesche marck redes geldes, de wii ock in vnse vnser eruen vnde lande nūt vnde beste gewant hebben, vppe id nyge gelehnet vnde gutwillig wol to dangke vornuget. Welkere achte dusent vnde vyff marck Lubesch wii vnse eruen vnde nakömelingē erer leuen bouen sodane hundred dusent marck rechter witliker schult schuldich synt, vnde er mit den gnanten hundred dusent marcken auer eynen summen van vnser kinderen eruen effte nakömelingen vornuget vnde vppe eyne tyt, wol to dangke entrichtēt vnde fullenkomliken betalet scholen werden ane alle argelist hulperede vnde geuerde. Des to groter vorwaringe hebben wii vnse koninglike secrett vor vns vnse eruen vnde nakömelingē witlich an dessen breff laten hengen, de gegeuen is an vnsem slote Copenhauen, na Cristi gebort dusent veerhundert ime eynvndeachtentigesteme jare, ame donredage na dem hilligen sondage Quasimodogeniti.

Ad proprium mandatum domini regis.

(Det halve Segl er tilstede.)

Register.

(Ved Lieut. C. U. A. Plesner, Cancellist i Geh. Arch.)

- Aabenraa, Apenraa Amtmænd** 372.
Aabo, Abo, 77, 80. — Raad 79. — Slot 78. — S. Gertruds Gildestue 78. — Len se Finland. — Bisper 16, 18, 21, 22, 51, 77—80, 93, 150, 263. — Domprovster 77, 79, 300. — Erke- degne 77, 79. — Dekanat 301.
Aage, Ako, Acho, Biskop i Vester- aars 1449 s. 16. — Axelssøn se Thott. — Hr. — Jenssøn, Jønssøn S. R. R. 1450—1476 s. 18, 21, 22, 51, 79, 86, 88, 93, 94, 96, 149, 150, 153, 154, 179, 199, 200, 281, 284, 312, 314, 325—329.
Aager, Bandbulle mod — i Slesvig og Holsten 307—309.
Aahus, Aws 118, 321, 322.
Aalborg, Alborgh, Aaleborg Borgemestere og Raadmænd 195. — Slot 325. — Len 324.
Aarhus, Aars, Aares, Oræs 111. — Borgemestere og Raadmænd 195. — Bisper 18, 22, 40, 56, 57, 111, 156, 170, 199, 208, 209, 217, 220, 225, 249, 259, 285, 312, 321, 327, 329, 332. — Capitel 111. — Provster 194. — Kanniker 194, 196.
Aars Hrd 324.
Aarsted, Aræstethe Hrd. 33, 260, 331.
Aartider se Sjælemesser.
Aashøj se Assowe.
Abelgardh 211. Sönderlem By, Lem Sogn, Rödning Hrd, eller Hornum Sogn og Hrd.
Abramstorp, nu Jægerspriis 56.
Adolf, Alf, Erkebisp i Mainz 293, 310, 311. — Hertug i Slesvig 2, 42, 47, 48, 100, 102, 103, 109, 110, 115, 117, 119, 121, 162, 255, 256, 274, 275, 376. — Ottessøn Greve til Holsten 121. — Gertssøn Greve af Oldenburg 239, 241.
Afladsbreve 140, 141, 338, 339.
Africa 135.
Aghershuus, Akershuus Slots Hovedsmænd 31, 41, 42.
v. Ahlefeld, v. Aneuelde, Hr. Benedict — (Claussøn til Sögaard) s. 2. Benedict — Benedictssøn til Sögaard, holstensk Raad 1448, 1460, död 1480 s. 2, 361. Benedict — Henrikssøn H. R. 1465, til Törning 1469 s. 171, 217, 224, 225, 227. Benedict — Johanssøn H. R. 1469, 1480 s. 224, 369. Benedict — Wulfssøn 1480 s. 366, 369. Claus — (Benedictssøn) til Sögaard H. R. 1460—1480 s. 171, 353, 361, 362, 367, 369. Claus — Gotzickssøn 1480 s. 365. Claus — Johanssøn H. R. 1465—1480 s. 171, 224, 227, 244, 275, 347, 370. Detlef — Johanssøn H. R. 1469 s. 224. Gotzick, Gotschalck — (Claus- sön) til Boszee, H. R. 1448—1473, död 1480 s. 2, 171, 224, 227, 275, 365. Hans — (Benedictssøn til Tör- ning), Amtmand paa Gottorp 1480 s. 353, 372. Henneke — Gotzickssøn 1480 s. 365. Henrik — Gotzickssøn 1480 s. 365. Henrik — Johanssøn H. R. 1465—1480 s. 171, 224, 275, 368. Hr. Johan — H. R. 1448, död 1480 s. 2, 370. Marquard — Gotzickssøn 1480 s. 365. Otte — Wulfssøn 1480 s. 369, 371. Peter — Benedictssøn 1470, 1480 s. 228, 229, 367, 370. Schack — Wulfssøn 1480 s. 351.
Albert, Albrecht, Markgreve af Brandenburg 287, 288, 293, 311, 312. — Biskop i Lybek 1469—1481 s. 217, 220, 221, 225, 230, 233—235, 242, 275, 331, 341, 348, 353, 358, 365, 367, 369, 371, 377, 378. — Prior i Segeberg 1472 s. 256, 257. — Hem- mingssøn (af Kinby) 56.
Alcassar 135.
Alexander III af Skotland 1266 s. 125, 126.
Alf, Aluerus Provst ved Apostelkirken i Bergen 1449—1456 s. 5, 6, 24, 26, 30, 54, 73, 75. — Knudssøn, Lens- mand paa Solör 1454, Ridder, N. R. R. 1458 s. 59, 60, 83, 85. — Jfr. Adolf.
Alfons V af Portugal 131, 135.
Algoth, Hr. — Æringissøn 1458 s. 91.
Alminding i Skaane er Kronens, men bruges af Bonden 379.
Almstoffte Mølle, Sneeslev Sogn, Ringsted Hrd 77.
Als 286.
Alstade, Nykirke Sogn, Nörvang Hrd. 55.
Altäre se Bergen Domkirke, Roskilde Domkirke (Helligtrekongers Kapel).
Aluarus 1461 s. 135.
Alver se Alf.
Ambrosius paa Borkholm 1456 s. 76.
Amund Jenssøn Prior i Dalum 1459 s. 106. — Pavelssøn af Orkedals- fylke 1453 s. 52.
Andreas, episcopi de sancto — 127.
Andreas, Anders, Andres, episc. Glasguensis, ambasiator Scotus 1468 s. 201—203, 214. — dñus Avandalie, cancellarius regni Scotiæ, ambasiator Scotus 1468 s. 201—204, 214. Hr. —

- Sognepræst i Bringstrup 1458 s. 92. — Anderssøn Væbner 1458 s. 91. — Axelssøn se Thott. — Bejntssøn paa Borkholm 1456 s. 76. — Følkesen 51. — Jenssøn se Gersting. — Matissøn 1471 s. 252. — Mortenssøn af Vaaben 1468 s. 197. Hr. — Nielssøn se Banner. — Nielssøn Borgemester i Kjöbenhavn 1468 s. 192, 193. — Nielssøn Borgemester i Viborg 1468 s. 195. — Olafssøn Raadmand i Calmar 1458 s. 98. — Olssøn Væbner 1458 s. 90. — Ormssøn 1450 s. 34. — Pederssøn af Assowe 1468 s. 192. Sonessøn paa Borkholm 1456 s. 76. — Stigssøn se Thott. — Thomessøn 113. — Udssøn Borgemester i Kalundborg 1467 s. 186.
- Andwordskow, Anderschow Kloster 40, 212, 342. — Priorer 156, 163, 170, 186, 191, 207, 332. ,
- Angeln 255, 367.
- Anne, St. Annes Alter se Roskilde Domkirke. — Kjævebeen 187, 188.
- Anne, Fru —, Hr. Henrik Knudssøn Gyldenstjernes, se Munck.
- Ansgarii Kirke se Bremen.
- Anspach, Onolzpach 312.
- Antonius Ottessøn Greve til Holsten 121.
- Apostelkirke se Bergen.
- Apellewiich, Store — Fiskeleje, Aastrup Sogn, Sünder Hrd, Falster, 103, 104.
- Arboga 16, 23, 50.
- Arent, Arnd, Arnoldus, Bisp i Lybek 1462, 1465 s. 144, 145, 171. Hr. — Benktssøn S. R. R. 1463, 1471 s. 150, 253.
- Arild Skrifer i Roskilde 1467 s. 185.
- Arne Arnessøn af Guledalsfylke 1453 s. 52.
- Arran, Thomas comes de —, ambasiator Scotus 1468 s. 201—201, 214.
- Ars Hrd. 159, 179.
- Asdal Hvdgd., Horns Hrd, Vensysel, 54.
- Asgut paa Borkholm 1456 s. 76.
- Askin, Hans v. — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Aslak Erkebisp i Nidros, se Bolt. — Lagmand i Vigen 1458 N. R. R. s. 83. Hr. — Turessøn N. R. R. 1458 s. 83.
- Asscherode 71.
- Assendrup, Ascendrup, Atzendorp, Højelse Sogn, Ramsø Hrd, 161, 173, 189.
- Assens 198.
- Assowe, Aashøj, Herfølge Sogn, Bjeverskov Hrd, 192.
- Auandale, Andreas de — cancellarius regni Scotiæ, ambasiator Scotus 1468 s. 201—201, 214.
- Augsburg 279, 303—306, 311.
- Augustin, Hr. Henning — N. R. R. 1458 s. 83.
- Augustinus de verbo domini 9.
- Austin, Henrik — 1456 s. 73.
- Axel, Hr. — Lagessøn 1464, D. R. R. 1465—1477 s. 163, 170, 186, 207, 249, 332.
- Axel, Hr. — Perssøn se Thott.
- Baad, Svend — paa Borkholm 1456 s. 76.
- Baard, Bardh Halsteinssøn af Orkedalsfylke 1453 s. 52.
- Baden se Jernskjæg.
- Bagge, Christiern — Hovedsmand paa Tünsberg 1508 s. 6. Lasse — Borger i Calmar 1458 s. 98.
- Bahus, Bawæhws Hovedsmænd 108.
- Bajern 62, 63, 65, 67, 294.
- Balthasar Fyrste af Schlesien 137.
- Banner, Hr. Anders Nielssøn — 1459, D. R. R. 1465, 1468 s. 112, 170, 207. Offe Nielssøn — 1453 s. 54.
- Barbara Markgrevinde af Brandenburg 256.
- Bare Hrd. 379.
- Barfod, (Albert) — af Alsted 1453 s. 55.
- Barnim Hertug af Pommern 72.
- Barsebek, Hr. Frederik — 1468 s. 196.
- Basedouw, Diderik — i Lybek 1469 s. 219.
- Basse, se Christoffer Jenssøn.
- Becker, Hermen — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Beek, Beeke, Johannes — Ridder, engelsk Gesandt 1449 s. 8—11.
- Belm, Hermen v. — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Below, Georg, Jeorrius — Byskriver i Wismar 1459, 1462 s. 109, 144, 146.
- Bent, Bænth, Beynt, Benkt Anderssøn paa Borkholm 1456 s. 76. — Gisassøn Væbner 1458 s. 90. — Gústafssøn Electus i Skara 1450, Bisp 1457, 1458 s. 18, 21, 22, 80, 86, 88, 93, 94, 96. — Hogenssøn Borgemester i Oslo 1508 s. 6. — Haquonssøn Væbner 1458 s. 90. Hr. — Jenssøn Ridder Lagmand i Upsale 1449 s. 16. — Laurenssøn Raadmand i Calmar 1458 s. 98. Hr. — Steenssøn 1449 s. 16.
- Bere, Marqvard — 1456 s. 73.
- Bergen, Berguen 31, 33, 75. Fremmede Kjöbmænd i — 29, 73—75. Bryggen i — 73, 74. — Kongsgaard 29. — Hovedsmænd 52. — Lagmænd 83. — Bisper 30, 32, 53, 327, 329, 310. — Domkirke, Kapitel og Altere 32. — Erkedegne 32, 83. — Provster ved Apostelkirken 5, 6, 24, 26, 30, 54, 73, 75.
- Berlin, Provst i — 327, 329.
- Bermycham, Henricus — mercator de Lenñ episcopi, ambasiator Edvardi IV 1465 s. 163—169.
- Bernd Ottessøn Greve til Holsten 121.
- Berend Borger i Calmar 1458 s. 98.
- Berneuur, Rembert — Knappe 1460 s. 116.
- Bertild, Bertel paa Borkholm 1456 s. 76. — Perssøn Væbner 1467 s. 185. — Thamessøn Prior i Dueholm 1472 s. 257.
- Bertold Biskop af Verden 1474 s. 316.
- Beskjermelse-og Stadfæstelse-breve, Privilegier for Roskilde Bispestol og Kapitel 4, 17, 176, 177. — St. Claræ Kloster i Roskilde 8. — Riber Kapitel 36, 37. — Tommerup By 16, 17. — Aarhus 118. — Slingerup 38. — for Hr. Eggert Frille 70. — Hr. Claus Rønnov 105.
- Bjelke, Hr. Ture Turessøn —, 1457—1471, S. R. Marsk 1458, Hovedsmand paa Stockholm 1463, paa Calmar

- 1471 s. 80, 85, 86, 88, 93, 104, 149—151, 153, 154, 175, 179, 193, 194, 250.
- Bjerge, Biæriæ Herred i Skaane 35.**
- Biergherrith i Fyn 92.**
- Bjergværker i Sverig se Norbergs Lag.**
- Bigum, Byghwm, Rinds Hrd, 211.**
- Bille, Bylle, Bent — i Söholm 1478 s. 342. Hr. Torbern — D. R. R. 1450—1466, af Abramstrup 1453 s. 18, 22, 40, 56, 57, 101, 103, 156, 163, 170, 174. Hr. Torbern Jejpssön — af Bjerreby 1453 s. 55, 56.**
- Biltwger, fredlös 260.**
- Bing, Anders — 1468 s. 210.**
- Birge Nigelssön Væbner 1458 s. 91.**
- Birger Biskopi i Vesteraars 1463 s. 150, 153, 154.**
- Birgitte Bondesdatter se Thott.**
- Birk se Brethemathe.**
- Bituricum, se Bourges.**
- Bitz, Bidz, Bitzer, Bytzer, Cort — Domprovst i Aabo 1457 s. 77, 79. Hr. Henrik — 1419, Lagmand i Suderfinne Lagsage 1457 s. 13, 15, 77—79.**
- Biærby, Byrreby, Stiftsbjerreby, Tudse Hrd, 55, 56.**
- Biögh, Hr. Jens — Bispens Official i Kolding 1452 s. 45.**
- Björn Halvardssön Lagmand i Oplandene 1478 s. 310.**
- Björn, Hr. Björn Johanssön — 1459, 1468 s. 112, 191. Hr. Erik — (kaldes ifleng Johanssön og Björnssön) — af Skive 1468 s. 191. Hr. Johan Björnssön — D. R. R. 1450—1468 s. 26, 30, 40, 56, 170, 196, 207.**
- Bjüstrup se Böiestorp.**
- Bleginge 210.**
- Blianth, sölvbaldyret Silketøj (?) 74.**
- Blome, Diderik — holstensk Raad 1465—1480 s. 171, 224, 230, 275, 366.**
- Bo, Boo Davidsen paa Borkholm 1456 s. 76. — Jenssön Borgemester i Roskilde 1467 s. 186. Hr. — (Madsen) til Helligtrekongers Alter 1460 s. 117. — Nielssön paa Borkholm 1456 s. 76. Hr. — Nielssön S. R. R. 1463 s. 150, 153, 154. Hr. — Stenssön S. R. R. 1453—1458 s. 51, 80, 86, 88, 93, 94, 96.**
- Bogh Herred i Fyn 54.**
- Bogenskoth, Bowenskat, Bowenskwat, Henrik — Borgemester i Roskilde 1467, 1468 s. 185, 186, 193.**
- Boisi 267.**
- Bokkebek udenfor Helsingborg 36.**
- Boldingstedt, Eggebek Sogn, Ugle Hrd, 365.**
- Bolt, Aslak — Erkebisp i Nidros 1449 s. 5—7, 24, 25, 53.**
- Bonde, Hr. Tord — Philippssön S. R. R. 1463—1476 s. 150, 179, 281, 284, 312, 314, 327—329.**
- Bonifacius VIII 309.**
- Borby Mülle og Sogn, Hytten Hrd., 318, 319.**
- Borby, Magleby Sogn, (Vester) Flakkebjerg Hrd, 191.**
- Boren Sogn, Angel, 255.**
- Borgesysse, Boresysse Lagmænd 6.**
- Borkholm Slot 75, 76, 101.**
- Borstelt, Bernt — Raadmand i Hamborg 1422 s. 274, 275.**
- Boszee, adeligt Gods, Westensee Sogn, Holsten, 365.**
- Botolf Olafssön 1450 s. 34.**
- Botzstædæ udenfor Helsingborg 36.**
- Bourges, Bituræ, Bituricum, palatium regium, 125, 130.**
- Brabbe, Olef — paa Borkholm 1456 s. 76.**
- Braghe, Peder — Borgemester i Calmar 1458 s. 98.**
- Bramsted, Godinck i — 245.**
- Brand, Niels — paa Borkholm 1456 s. 75. Peter — 220.**
- Brandenburg 136—140, 159, 256, 287, 293, 311.**
- Brant, Marquard — Kirkeherre i Kiel 1422 s. 274.**
- Breed, Anders — af Vaaben 1468 s. 195.**
- Bregnemose, Værninge Sogn, Odense Hrd, 197.**
- Bregnetwedh, Osted Sogn, Volborg Hrd, 185.**
- Bregninge Sogn, Arts (nu Skippinge) Hrd, 172.**
- Bremen Stift 276, 322. — Erkebisper 274. — Stifts Marskalker 274. — Provster ved Ansgarii Kirke 274.**
- Brems se Brims.**
- Brengstorp Sogn, Alsted Hrd, 92. — Hovedgaard 77, 93, 102, 101, 113.**
- Bretagne 203, 281, 282.**
- Brethemathe Birk, Falster (Sünder Hrd, Aastrup Sogn?), 103, 104.**
- Bretholt, Mathies — Borger i Stockholm 1458 s. 88.**
- Breyde, Hartvig — 1480 s. 368. Henrik — Jachimssön 1471, 1472 s. 248, 255, 256. Hr. Jachim — holstensk Raad 1448 s. 2.**
- Breze, Petrus de — comes de Mauleurrier, magnus seneschallus Normanniæ, 1460 s. 125.**
- Brims, Hans — Borgemester i Faaborg 1468 s. 198.**
- Broderskab, optages i et Klosters — 257. Helligtrefoldigheds — 162, 297—299, 338.**
- Brockenhus, Olaf — 1468 s. 197.**
- Brocktorp, Siuerd — 1474, 1480 s. 318, 319, 368, 369, 371.**
- Broms, Bromese, Henrik — Raadmand i Lybek 1480 s. 358, 365.**
- Brostorp, Hr. Jens — Prior i Dalby 1468, Christiern I.s Kantsler 1469, 1470, Erkebisp i Lund 1475—1477 s. 208—210, 220, 230, 321, 332.**
- Brun, Borgemester i Nestved 1467 s. 186. Clemend — af Vaaben 1468 s. 197. Jens — Prior i Andersköv 1464, 1465, i Dueholm 1471 s. 156, 163, 170, 248. Niels — Kannik i Viborg 1469 s. 211.**
- Brwnkebergh 152.**
- Brunsvig 316, 317.**
- Brunszwig Claus — 220.**
- Bruskow, Brun — Borgemester i Lybek 1480 s. 358, 365.**
- Brügge, Brugæ 127.**
- Bryske, Claus — 1468, D. R. R. 1477, 1478 s. 196, 332, 312. Hr. Iven — D. R. R. 1465, Landsdommer i Fyn 1468 s. 170, 196, 197.**
- Brüssel 123.**

- Buchwald, Bockwold, Ditlev**—Ditlevssön holstensk Raad 1465—1480 s. 171, 217, 224, 225, 227, 230, 275, 355, 367, 369. Jachim v. — Ditlevssön 1465 s. 171.
- Budhinge, Gladsaxe Sogn, Styfins Hrd,** 160, 173, 189.
- Buk, Karine Marquardsd** —, Hr. Hartvig Krummediges 1451 s. 41, 42. Oluf — Marquardssön s. 41, 42.
- Bukden** 321.
- Buren, Godeman von** — i Lybek 1469 s. 219, 220.
- Burgund** 122, 123, 203, 277, 323.
- Bursprog** 372.
- Busmann, Hans** — i Lybek 1469 s. 220.
- Bydelsbach, Hr. Engelbret Albrechtssön** — 1450, D. R. R. 1465—1475 s. 35, 170, 186, 191, 207, 252, 321.
- Bygholm Slot** 146, 147.
- Byghwm** se Bigum.
- Bülowerne** 366.
- Byrge, Abbed i Ringsted** 1467, 1468 s. 186, 191, 207. Mester — Dr. Dorotheas Kantsler 1480 (senere Erkebisp) 350.
- Byrial Perssön** 1468 s. 195.
- Byskat** 208, 209. Frihed for — 3, 61.
- Böhmen** 136—140.
- Büestorp, Biöstrup, Otte Pederssön** — 1468 s. 196, 197.
- Börlum, Burlum, Burglam, Wend-sysel Bisper** 3, 170, 199, 248, 249, 285, 312, 321, 332.
- Caithness** se Cathania.
- Calmar** 21; 98, 99, 180, 250, 259, 261—263, 280, 283—286, 313, 314, 325—330. — Borgemestere og Raadmænd 98. — consistorium, Raadhus 283, 284.
- Cambellani regum Franciæ, vid. Joh. de Hangest, Guill. de Menypeny.**
- Camin Bispestol** 132.
- Capellaner, Philippus Axelssöns** — 106.
- Casper de Cassill, clericus Moguntinæ dioceseos, apostolica auctoritate notarius, secretarius Christierni** 1 1464, 1469 s. 157, 211.
- Castelari, Castellarium** 67, 69.
- Castelholm paa Aaland** 154.
- Castorp** se Kastorp.
- Cathania. Caithnes, comites de** — 114, 133.
- Cauda sigilli, vide sigillum.**
- Caunton, Richard** — Erkedegn i Salisbury, Dr. J. V., engelsk Gesandt 1419 s. 8—11.
- Chasteland** se Hetland.
- Cheyne, Johannes** — miles, ambasiator Edvardi IV 1465 s. 163—166, 169.
- Christiern Is Haandfæstning** 1, 2. — antages i Norge 5—7, 24, 25, 31, 52—54. Hans Kroning der 7, 25. Hans Valg i Sverig 77—80 Vidnesbyrd om hans Regjering i Danmark 191—198. Forhandlinger med: Erik af Pommern 37. — Karl Knudssön 13—16, 18—23, 45—47, 49—51, 57, 193, 194, 199—201. — Steen Sture 219, 250, 253, 254, 258—264, 280—286, 312—315, 325—330. — Rom 58, 295—301. — Karl VII af Frankrig 62—69, 122—130. — Ludvig XI af Frankrig 264—273. Henrik VI af England 8—13. — Edvard IV af England 163—169, 276—278, 322—324. — Jacob II af Skotland 61, 121—130. — Jacob III af Skotland 201—207. Forhandlinger om Syderö, Örkenö, Hetland og Man 61, 121—130, 133, 134, 141, 142. Med Alfons V af Portugal 134, 135. — Kasimir IV af Polen og de preussiske Stæder 100, 101, 109, 110, 141—146. — Kejser Frederik III s. 278, 279, 287—294, 302—306, 359—360. — Hertug Ernst af Sachsen 331—338. — med Böhmen 136—140. — med Burgund 122—123. — den tydske Ordensmester i Lifland 70—72. — Stettinske Hertuger 72, 73, 142—144. — Lybek 154, 155, 216—224. — Colberg 132, 133. Med hans Brødre og andre Grever af Oldenburg 60, 61, 102, 103, 114—116, 119—122, 130, 131, 182, 184, 213, 214, 227—242, 316, 317. Pantebreve og Forhandlinger om hans Gjæld 33, 85, 105, 114—116, 121, 122, 130, 131, 146, 147, 182, 213, 214, 217—227, 241—244, 246—248, 255, 256, 275, 276, 317—320, 331, 333, 334, 340—342, 345, 346, 351—353, 361—372, 374—378. Inddragelse af Pantegods i Sverig 94, 95, 260, 261, 312, 313. — i Danmark 111, 207—211, 260, 261, 313. — Sjølegaver 107—109, 159—163, 212. Andre Gavebreve 59, 117, 118, 135, 136, 286, 287.
- Christiern II.** 6.
- Christiern, Hr.** — Bengtssön S. R. R. 1457, 1458, Hovedsmand paa Castelholm 1463 s. 79, 80, 93, 154. Oxenstierna? — Eskilssön Korsbroder i Viborg 1469 s. 211.
- Christine af Saxen, hendes Giftermaal med Kong Hans** 331—338.
- Christoffer af Baiern, Konge,** 2, 3, 24, 49, 52, 83, 93, 162, 256.
- Christoffer Provst i Roskilde** se Present. — Jenssön (til Sürup, Stamfader til de yngre Basser) 1468 s. 191.
- Cintra** se Sintria.
- St. Clara Kloster i Roskilde** 8.
- Claro, de sancto** — se Sinclair.
- Claus, Nicolaus, Erkebisp i Bremen** 1422 s. 274. — Bisp i Slesvig se Vulf. — Abbed i Hovedö 1508 s. 6. M. — Anderssön Prior i Dalum 1466, 1468 s. 183, 196. Hr. — Henrikssön Kanknik i Roskilde 1474 s. 312. Hr. — Nielssön se Sparre. — Pederssön paa Borkholm 1456 s. 76. Jvfr. Nicolaus.
- Clement Tymmessön af Vaaben** 1468 s. 197.
- Clitzing** se Klitzing.
- Colberg** 132, 133.
- Collats og Institution** 162.
- Confer (Kuffert?)** 74.
- Congressault, domini de** —, vid. Menypeny.
- Consistorium, Raadhuus,** 283, 284.
- Constantiensis episcopi vid. Ricardus.**
- Cony, Walterus** — mercator de Lenū episcopi, ambasiator Edvardi IV s. 163—169.
- Cotbus** 137.
- Cousmot, Guillermus** — miles, dominus

- de Monterolio, ballius Rothomagensis 1460 s. 125.
- Cranston, David Crechton de —, Jacobi III regis Scotorum armiger et ambasiator 1468 s. 201, 202.
- Cremstorp, Kræmstorp, Claus — 1468 s. 197.
- von Czeuen, se van Tzeuen.
- Daa**, Blix — 1456 s. 75. Claus — 1467, 1468 s. 186, 191, 208, 209. Ditlev — 1468 s. 210. Henrik — 1467 — s. 186. Jørgen — 1467, 1468 s. 186, 191. Oluf — Bisp i Roskilde 1449 — 1459 s. 4, 17, 18, 22, 40, 57, 72, 73, 77, 102, 103, 111.
- Dalby Priorer 208—210.
- Dalum Priorer 106, 183, 196.
- Dan, Lasse — 1459 s. 113.
- Dane arff 59.
- Danzig, Dantzke 100, 101, 109, 110, 144—146. — Borgemestere, Raadmænd og Byskrivere 145, 146.
- Dartzouw, Bernd — i Lybek 1469 s. 219.
- Darum, Matthias — Raadmand i Stralsund 1459 s. 109.
- David, Hr. — Arendssøn, se Qvitzov. Hr. — Benktssøn S. R. R. 1458—1463 s. 87, 89, 93, 94, 96, 150, 154. — Crechton de Cranston, se Cranston.
- Dedicatio capellæ trium regum (die ciphaniæ) 339.
- Deghn, Ingvar — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Demmin, Lavrens — i Lybek 1469 s. 220.
- Dickrecht 245.
- Didrik Jenssøn af Vaaben 1468 s. 191. — Skræder paa Borkholm 1456 s. 76.
- Distribution mellem perpetui vicarii i Roskilde 161.
- Ditmarsken 274, 275, 279, 302—304, 310, 311, 347—350. — indlemmes i Holsten 288, 289, 292.
- Dobin, Niels — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Domme dümte som Afgjørelse af en pur Retssætning 321.
- Dorothea af Brandenburg, Dronning, 72, 83, 84, 87—89, 93, 94, 99, 107—109, 113, 141, 142, 152, 156, 158, 159, 170, 171, 178, 181, 187, 189, 200, 228, 230, 232, 257, 260, 286, 295, 297, 345, 351, 352, 359, 360, 375—378.
- Dowat, Skipper — i Lybek 1469 s. 219.
- Doven, Downe, castrum in Menteith 206, 214, 215.
- Draaby, Sönder-, Horns Hrd, 102.
- Drachæ, Oluf — af Vaaben 1457 s. 79.
- Dresden 338.
- Droby, Sönder Draaby By og Sogn, og Nörre Draaby, Sejerslev Sogn, Nörre Hrd, Mors, 249, 257.
- Dwe, Duwe, Hr. Jens — D. R. R. 1465—1177 s. 170, 208, 210, 252, 321, 332. Mikkel — 1453 s. 51.
- Dueholm Kloster paa Mors 248, 257, 258.
- Duren, Manningh van — 1469 s. 219.
- Düsseldorf 65, 67, 68, 320.
- Dyman, Thonnies — i Lybek 1469 s. 219.
- Dywrehaffn i Stockholms Skjær 250.
- Dywrsholm 18, 21, 22.
- Döwelstorp, Aars Hrd, 324.
- Ebbe Anderssøn**, se Ulfeld.
- Edinburgh 203, 204, 215, 273.
- Edvard IV af England 163—169, 276—278, 322—324.
- Egernfjord 318, 319, 368, 371.
- Eggert paa Borkholm 1456 s. 75.
- Eghen, Dr. Karl — 1508 s. 6.
- Eichstedt, Eisteta, Bisperi —, 293.
- Eideren 274.
- Eiderstedt 317, 348.
- Einar Thordssøn 1450 s. 34.
- Eivind, Euind af Lagatune 1453 s. 52.
- Ekholm Slot og Len 51.
- Elben 120.
- Elbing, Elfing 100, 101.
- Eleemosynarii magni regum Scotiæ vid. M. Martin Wan.
- Elef paa Borkholm 1456 s. 76.
- Elfsborg, Eluisborg, Elleffsborg 51, 334.
- Elisabeth, Hertuginde af Slesvig, 274.
- Elitze, Fru — Hr. Olaf Nielssøns Eft. 1456 s. 73, 74.
- Em, Öm Klosters Abbeder 194.
- Embeke, Johans von — Christiern Is Secretair, holstensk Raad, 1473 s. 275.
- Engelbrecht, Hr. — Albretssøn se Bydelsbach. — Staffenssøn N. R. R. 1449—1458 s. 6, 7, 21, 83.
- Engylstholm, Nörup Sogn, Törid Hrd, 45.
- England 8—13, 29, 63, 64, 155, 163—169, 203, 206, 276—278, 322—324.
- Erik af Pommern, Konge 7, 24, 37, 39, 52, 70, 126, 132, 143. — Hertug af Stettin 143, 144, 303, 304. — Ottessøn Greve af Holsten 121. Dr. — Erkedegn i Viborg 1476 s. 327, 329. — Lagmund i Stavanger N. R. R. 1458 s. 83. Hr. — af Skive, se Björn. Hr. — Aagessøn. se Thott. Hr. — Absolssøn, Axelssøn se Thott. — Björnssøn N. R. R. 1449, Hr. 1450—1478, s. 6, 24, 30, 285, 327, 329, 340. — Christenssøn af Vaaben 1468 s. 191. Hr. — Erikssøn S. R. R. 1450—1476, Hövedsmand paa Borkholm 1456 s. 18, 21, 22, 51, 75, 76, 104, 199, 200, 253, 258, 259, 262, 263, 280, 284, 312, 315, 326—329. — Erikssøn Lagmand i Oslo 1478, 1508 s. 6, 340. Hr. — Holmstenssøn 1458 s. 91. — Jenssøn af Vaaben 1468 s. 191. — Jenssøn af Vaaben i Frue Kloster i Roskilde 1468 s. 191. — Jonssøn af Væredalsfylke 1453 s. 52. — Jöns-søn Raadmand i Stockholm 1458 s. 88. — Iwenssøn 1480 s. 375. — Karlssøn 1471, se Wasa. Hr. — Magnussøn 1458 s. 91. Hr. — Nielssøn S. R. R. 1463 s. 150, 153, 154. — Nielssøn paa Borkholm 1456 s. 76. Hr. — Ottessøn, se Rosenkrands. — Pederssøn i Fjellerup 1453 s. 55. — Perssøn 1468 s. 195.
- Ericxgata, ride sin — 86.
- Ericstorp i Bjergerhd i Skaane 35.
- Erland, Hr. — Endridssøn N. R. R. 1450 s. 24, 30. — Thordssøn 1450 s. 34.
- Ernst Biskop af Hildesheim 121. — Hertug af Sachsen 334—338.

- Esbern Jude** 1459 s. 111.
- Eskil, Eskyld** paa Borkholm 1456 s. 76. Hr. — Isaacssøn S. R. R. 1449—1476 s. 13, 15, 16, 79, 87, 89, 93, 94, 96, 150, 153, 154, 179, 253, 258, 259, 263, 280, 284, 312, 314, 325—329.
- St. Eusebii titulo cardinales vid. Ricardus.**
- Euerschop** 317.
- Eystrop, Harte** Sogn, Brusk Hrd, 45.
- Faaborg, Foburgh** Borgemestere 198.
- Fadibur, Kongens** — 208, 209, 211.
- Fader, Father, Hr.** — Olafssøn, Ulfssøn 1449, 1457, S. R. R. 1458—1476 s. 13, 15, 80, 87, 89, 93, 94, 96, 153, 154, 179, 253, 263, 325.
- Faldsmaal af Roskilde Stifts Tjenere** tilfalder Kronen 17.
- Falkenberg By** 260.
- Falster** 142, 144.
- Farum, Faarum, Lyng,** nu Ölstykke Hrd, 188.
- Fere, Johan** — Borgemester i Danzig, Byens Gesandt til Lybek 1462 s. 145, 146.
- Fikkesson, Johan** — Dronning Dorotheas Hofsinde 1459, 1466 s. 112, 113, 174.
- Find, Fyn Jonsson** 1450 s. 34.
- Findboge, Findbo Erkedegn** i Bergen 1450, 1458 s. 32, 83.
- Finland** 77—80, 151.
- Finmarken, Handel** paa — 12, 168.
- Fiskelejer** 103, 104.
- Fiælropp** 55. Vends Hrd?
- Flackebergh, Flakkeberghs** Hrd 108, 160, 172, 189.
- Flandria** 127.
- Flemming, Flæming, Hr. Bo** — N. R. R. 1466 s. 175. Jachim, Jacob — 1448, Hr., Embedsmand paa Helsingborg 1450, D. R. R. 1451, 1453 s. 3, 35, 36, 40, 41, 56.
- Flensborg By og Len** 42, 317, 365—368, 370, 371, 376.
- Floga, Flwe, Hr. Ejner** — N. R. R. 1458—1478 s. 83, 321, 340.
- Forstandere i Nonneklostre** 92.
- Fouquart, Patricius** —, capitaneus gardiæ regis Franciæ, orator regis Scotiæ 1460 s. 125.
- Frankrig** 62—69, 122—130, 203, 264—273.
- Frants, Franciscus, François,** Hertug af Bretagne 281, 282.
- Fredbjerg, Freeberrigh, Farsö** Sogn, Gislum Hrd, 211.
- Frederik III Kejser** i Tydskland 278, 279, 287—291, 302—306, 310, 311, 359, 360. — Kurfyrste af Braundenburg 136—140. — Pfalzgreve af Rhin 62, 63, 65, 67. — Greve af Nedre Hoya 1474 s. 316. — den Yngre, Greve af Brunsvig og Lüneburg 1464 s. 316, 317.
- Fredsgaard, Fretzgardh, Sneslev** Sogn, Ringsted Hrd, 191.
- Frelsemænd i Ulborg Hrd** udskrives til Krigstjeneste 1471 s. 247.
- Frihed af Gods,** hvorledes dermed forholdes, om fri Kvinde ægter ufri Mand, 321.
- Friis, Didrik** — af Ramlöse (Arlevad) 1467, 1468 s. 188, 191. Henrik — 1468 s. 196. Jep — Bisp i Børlum 1465—1477 s. 170, 199, 248, 249, 285, 312, 321, 332.
- Friille Hagenssøn** 1449, 1457 s. 13, 15, 80.
- Friille, Frylle, Friil, Frellof,** Christiern — 1457 s. 80. Hr. Eggert — D. R. R. 1448—1466, Kongens Kammermester 1451—1454, Hövedsmand paa Hindsgavl 1452, 1463, i Orebirk, Hövedsmand paa Kjöbenhavns Slot 1453, Gesandt til Lybek 1462, til Hamborg (Forhandlinger med England) 1465 s. 3, 5, 9, 10, 13, 17, 18, 22, 25, 28—30, 37, 40, 43—45, 54—57, 70, 92, 93, 103, 144, 146, 151—153, 156, 158, 166, 170, 179.
- Fru Ermegaard Eggertsdatter** —, Hr. Philippus Axelssöns Efterl. gift med Bent Bille 1478 s. 312. Hr. Johan — D. R. R. 1451, 1471, Lensmand paa Nykjöbing 1458, 1465 s. 40, 103, 104, 170, 252.
- Froffuenloff, Enklika** — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Frome, Heyne** — Raadmand i Stockholm 1458 s. 89.
- Frostetinglag** 52—54.
- Frue Kirke** se Oslo, Hamborg. — Kloster se Roskilde.
- Frysbrönd, Lüderup Sogn, Sünderhrd, Mors,** 218, 257.
- L. de Fuligneo, Fulgineo** 1474 s. 296, 301.
- Furbo, Morten** — Kannik i Viborg 1468 s. 194.
- Fiwn, Fyön** 54, 92, 105, 196—198. Landsdommere i — 196.
- Færger** se Missunde.
- Færöerne, Feröy, Bisper** paa — 24, 26, 53.
- Förslöff, (Öster) Flakkebjerg** Hrd, 107, 108, 160, 172, 189.
- Gaardsæde** 102, 108.
- Galle, Hr. Svend** — 1478 s. 310.
- Gallen, Nis** — paa Borkholm 1456 s. 75.
- Galt, Hr. Mogens Ebbesson** — 1449, 1450, D. R. R. 1451—1477 s. 13, 35, 40, 56, 170, 216, 249, 332.
- Gammel, Peder** — af Vaaben 1468 s. 191.
- Gautc, Erkebisp af Nidros** 1478 s. 340.
- Geddæ, Hr. Ærengisel** — 1459, S. R. R. 1463—1472 s. 108, 153, 154, 179, 253, 258.
- Geedh, Geeth, Oluf** — 1456 s. 76. Truet — 1468 s. 210.
- Genly, domini de** —, vid. Johannes de Hangest.
- Georg (Podiebrad) Konge af Böhmen** 136—140.
- Gericke Borgemester** i Slagelse 1467 s. 186.
- Germund Thoressön** 1458, Borger i Calmar s. 98.
- Gers** Hrd 260, 314.
- Gerst, Giersth, Gærst, Gest, Kolbjörn** — Ridder, N. R. R. 1449—1466 s. 5—7, 24, 30, 83, 175.
- Gersting, Anders Jenssön** — D. R. R. 1453—1471, Landsdommer i Sjælland 1453—1461 s. 54, 56, 101, 103, 111, 156, 163, 170, 174, 186, 216, 252.

- Olaf Mortenssøn — (af Hastrup) 1468, D. R. R. 1477 s. 195, 332.
- Gert, Gerith, Hertug i Slesvig 1422 s. 274, 275. — Greve af Oldenburg 1454—1474 s. 60, 61, 102, 103, 114—116, 182, 184, 213, 214, 220, 221, 224, 227—242, 275, 276, 316, 317, 355, 366, 371. — Gertssøn Greve af Oldenburg 1470 s. 239, 241. — Biskop i Bürlum 1449 se Gyldenstjerne. — Skrædder i Helsingør 59.
- Gertrud, St. — Kirke, se Kjöbenhavn.
- Gesandter, oratores, ambasiatores, nuntii (jvfr. Herolder), Christiern Is se Biskop Albrecht af Lybek, Knud Mikkelssøn Bisp af Viborg, Vilhelm Bisp af Örkenö, Hr. Claus Rönnov, Daniel Kepken, Hr. Eggert Frille, Hr. Mogens Green, Hassequies, Johannes Hawdan, Hr. Werner Parsberg. Franske — se Guillelmus de Monypeny, M. Johannes, Joh. de Hangest, Jean Hunaud, Ricardus episc. Constantiensis. Engelske — se Henricus Bermycham, Henricus Sharp, Jacobus Goldwell, Johannes Cheyne, Walterus Cony. Skotske — se Andreas episc. Glasguensis, Andreas de Avandale, David Crechton de Cranston, Gilbertus de Rerik, dñus Johannes de Monypeny, Johannes Schaw de Haly, M. Martinus Wan, Patricius Fouquart, Thomas comes de Arran, Vilhelmus episc. Orcadensis. Polske — se Stibur v. Ponitz, Nicolaus Schonberch. Lybske — se Johann Lunenborg, Johann Westual, Hinrik Kastorp, Hinrik von Stiten, Cord Moller. Hamborgske — se Erick van Tzeuen, Dr. Hermen Langenbek, Dr. Hinrik Murmestere, Jacob Scriuere, Johan Hüge, Laurentius Rodtideken, Paridam Lutke. — fra Wismar se Bernd Pegel, Bertold Nyeman, Georgius Below, Hinrik Spek, Peter Lange Johan. — fra Stralsund, se Bertoldus Rutze, Erasmus Steenwech, Matthias Darum, Otte Voghe, Roleff Moller. Danzigske — se Johan Fere, Marquard Knoke, Martinus Mirike. Elbingske — se Johan Lanthgreue, Symon Holste.
- Geuerd, Andreas — Raadmand i Lybek 1469 s. 219.
- Ghere, Claus — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Gilbertus de Rerik, archidiaconus Glasguensis, ambasiator Scotus 1468, s. 201, 202.
- Gilder, St. Gertruds, se Aabo.
- Gildemester, Skipper — af Lybek 1469 s. 219, 220.
- Gjæsteri, uskjelligt, 1.
- Gladsaxe Kongsgaard i Skaane 17.
- Gladsaxe, Glatsaxe Sogn og By, Sokkelunds Hrd, 55, 160, 173, 189.
- Glasguenses episcopi, vid. Andreas. — archidiaconi vid. Gilb. de Rerik.
- Glogau, Gross-, Hertuger af — 137.
- Godinck, placitum commune, i Krempe, Bramsted og Wilster 245.
- Godow, Oluf Pederssøn — paa Svens-
torp 1469 s. 218.
- Goldwell, Jacobus — decanus Sario-
dunensis, legum doctor, ambasiator
Edvardi IV 1465 s. 163—169.
- Gottorp, Gotdarp 171, 244, 318,
345, 350, 353, 370, 373, 376. —
Amtmænd 241, 353, 372. — Told 289.
- Graa, Anders — 1453 s. 55.
- Green, Hr. Iver — 1458, S. R. R.
1463, 1468 s. 104, 149, 150, 153,
154, 200. Hr. Mogens —, 1449—1468,
S. R. R. 1458—1466, Christiern Is
Gesandt til Polen, s. 13—15, 82, 86,
88, 93, 94, 96, 100, 104, 149, 150,
153, 154, 175, 179, 194.
- Gregers, Hr. — Bengtssøn S. R. R.
1458—1472 s. 87, 89, 149, 150,
153, 154, 253, 261. Hr. Matissøn
S. R. R. 1458—1476 s. 87, 89, 93,
94, 96, 119, 153, 154, 179, 253,
258, 259, 261, 280, 284, 312, 314,
325—329. — Svendssøn, Væbner 1458
s. 90.
- Gregorius Amundssøn af Stjordals-
fylke 1453 s. 52.
- Greifswalde, Gripeswold 101.
- Gremmolt, Hinrik — i Lybek 1469
s. 219.
- Grifus, L. — 1474, 1479 s. 296, 298,
300, 301, 310, 314.
- Griiff, Jens Povelssøn — af Borreby
Væbner 1468 s. 191.
- Griis, Raadmand i Aalborg 1468 s. 195.
Hr. Jachim — 1458, 1468 s. 101,
191. Nis — 1468 s. 191.
- Grim, se Jeppe Nielssøn, Ketil Nielssøn.
- Grinderslev, Grænæslöw Kloster,
Nörre Hrd, Salling, Priorer der, 211.
- Gripsholm 280, 314, 315, 325, 326,
333.
- Grobbe, Joan — Borger i Calmar
1458 s. 98.
- Gronewolde, Detlef —, Grev Gerts
Tjener 1470 s. 228.
- Grotte, Jöns — Raadmand i Stock-
holm 1458 s. 88.
- Grubbe 92. Effrardus, Evert — af
Tryggevalde, D. R. Kantsler 1475,
D. R. R. 1477 s. 321, 332. Ingemar
— Væbner 1467, 1468 s. 186, 191.
- Grænæslöw se Grinderslev.
- Gudmund Bisp i Vexjö 1472—1474
s. 258, 259, 262, 263, 280, 284,
312, 314.
- Guldbrandsdalen 34.
- Guledalsfylke 52.
- Gulland, Gotland, Godlandh 14,
15, 21, 52, 220, 247, 252, 322.
- Gunde Hr. — Nielssøn D. R. R., se
Lange.
- Gunnar Provst, siden Bisp i Oslo, se
Holk. — Bisp i Stavanger 1450 s. 24,
26, 30. — Bisp i Hammar 1458,
1471 s. 83, 251. — paa Borkholm
1456 s. 76.
- Gustav, Gostaff, Gödstaff, Hr.
Karlssøn S. R. R. 1453—1478, Hüveds-
mand paa Stægeholm 1463 (g. m.
Ingeborg Philippusd. Thott) s. 51, 80,
87, 89, 93, 94, 149—151, 153, 179,
199, 200, 253, 258, 259, 262, 263,
280, 281, 312, 314, 321, 322, 325
—329, 342. Hr. — Lavrenssøn 1458,
S. R. R. 1463 s. 90, 153, 154. —
Matissøn Væbner 1458 s. 90. Hr. —
Ulfssøn, Olfssøn, S. R. R. 1450—
1472 s. 18, 21, 22, 51, 87, 89, 150,
153, 154, 179, 258.

- Gustrouw, Lavrens** — i Lybek 1469 s. 219.
- Guttorm Evindssøn, Ewetzsøn, Ridder, N. R. R.** 1450 s. 24, 30.
- Gyldenstjerne, Gert (Pederssøn)** — Biskop i Børlum 1419 s. 3. Hr. Henrik Knudssøn — D. R. R. 1450 s. 18, 22, 146. Hr. Knud Henrikssøn — D. R. R. 1458—1465 s. 103, 111, 146, 147, 170. Mavrids Nielsøn — 1468, D. R. R. 1477, Lensmand i Han Hrd 1480, s. 210, 332, 372, 373. Hr. Niels Erikssøn — 1449, D. R. R. 1450—1477, Christiern Is Hovmester 1456 s. 9, 10, 13, 26, 30, 56, 61, 170, 216, 219, 252, 285, 321, 327, 329, 332. Hr. Peder Erikssøn — 1449, D. R. R. 1450—1453 s. 13, 26, 30, 40, 56, 251.
- Göje, Hr. Eskil** — 1468, 1475 s. 191, 321. Steen Pederssøn — 1468 s. 210.
- Haandfæstning, Christiern Is** — 1, 2.
- Hacheden, Cleys van** — i Lybek 1469 s. 219.
- Haderslöff, Hadersleue, Hatterslöff** 2, 61, 351, 352. — Slot og Len 41, 42, 351, 352, 375, 376. — Frue Kirke 116. — Kapitel 116, 117.
- Haderslevherred** 351.
- Hadersleuenes** 117.
- Hæls, Gunderup Sogn, Fleskum Hrd,** 254.
- Hafthor Asmundssøn af Guledalsfylke** 1453 s. 52. — Berdorssøn 1450 s. 34.
- Hagen, Haquon Broderssøn paa Borkholm** 1456 s. 76. — Pederssøn Væbner 1458 s. 90.
- Hagen, Fru Beke vam** — (til Nybøl i Angel) 1480 s. 368.
- Hak, Hr. Anders** — D. R. R. 1450—1454 s. 26, 30, 40, 56, 57. Hr. David — 1464, D. R. R. 1465—1477 s. 157, 170, 186, 208, 210, 249, 321, 332. Mogens — 1464, D. R. R. 1465—1477 s. 157, 170, 175, 209, 210, 252, 312, 332.
- Hall, Torup Sogn, Halsnæs, Strø Hrd** 157.
- Halland** 260.
- Halmsted** 14, 16, 18—23, 31, 33, 46, 53, 199, 200, 314. — Hrd 33, 260, 331.
- Halsness** 157, 174.
- Halsnø, Halsene Klosters Abbeder** 24.
- Halvard Pederssøn** 1450 s. 34.
- Halweggæ, Peder Jenssøn** — 1467 s. 186.
- Haly, Johannes Schaw de** —, armiger Jacobi III regis Scotiæ et ambasiator 1468 s. 201, 202.
- Hamborg** 41, 121, 155, 169, 225, 226, 228, 236—239, 246, 275, 276, 320, 322, 341, 346—350, 353, 358, 359, 369, 372, 376. — Borgemestre og Raadmænd 218, 221, 228, 233, 234, 242, 274, 275, 316, 350, 358, 365. — Byskrivere 346. Hamborgsk Öl 220. — Frue Kirkes Provster 148, 334, 348, 349. — Degne 327, 329.
- Hammar Bisper** 83, 251.
- Hammer Hrd** 108.
- Hammer i Skaane** 40, 57.
- Han, Hane Hrds Lensmænd** 373.
- Handel mellem Danmark og England** 12, 13, 165, 167, 168, 323. Engelsk — paa Danmark søges forbudt (af Frankrig) 64. — paa Island, Helgeland og Finmarken forbudt 12, 167, 168, 278, 324. Fetaljes Udførelse forbydes 111. — Jvfr. Kaperi.
- Hangest, Johannes de** —, dñus de Genly, cambellanus et ambasiator regis Franciæ 1456, miles 1460 s. 62, 66, 67, 125.
- Hanrow, Hanraw Slot og Len** 371. — Told 304, 305.
- S. Hans Kloster, se Odense.**
- Hans Konge** 342, 352, 353. — Antagelse i Norge 83, 81. — i Sverig 86—92, 98, 99. — i Sjælland 186, 187. Projecteret Giftermaal med Johanna af Frankrig 264—273. Giftermaal med Christine af Sachsen 331—338.
- Hans Markgreve af Brandenburg** 159, 162, 256.
- Hans, Hanes Bisp i Bergen** 1476, 1478 s. 327, 329, 310. — Biskop i Strengnes 1466—1476 s. 179, 253, 263, 325. — Biskop i Skara 1466—1476 s. 175, 179, 199, 263, 280, 284, 312, 315, 326—329. — Bentssøn Bor-
- ger i Calmar 1458 s. 98. — Claussøn i Aarhus 1476 s. 321. M. — Jenssøn Cantor i Roskilde 1467 s. 187. — Jude Borgemester i Aalborg 1468 s. 195. — Madssøn Væbner 1467 s. 185, 188. — Pederssøn paa Borkholm 1456 s. 76. — Smid Borgemester i Stockholm 1458 s. 88.
- Hansestæderne** 64, 100, 101, 155. Jvfr. Hamborg, Lybek etc.
- Hardanger** 33.
- Hareberg i Skaane** 102.
- Harion og Harionoy i Lifland** 81.
- Harisborg** 173. Hovedsmænd paa — 102, 174, 186, 191.
- Hart Sogn, Brusik Hrd,** 45.
- Hase, Hr. Knud Truetssøn** — D. R. R. 1465—1477, Embedsmand paa Sølvitsborg 1476 s. 170, 199, 208, 210, 249, 252, 259, 285, 312, 321, 322, 332.
- Haseldorf Gods og Sogn, Holsten,** 367.
- Hassequies familiaris Christierni I, ad Bohemiæ regem legatus** 1462 s. 139.
- Haward Lagmand i Oslo N. R. R.** 1458 s. 83.
- Hawden, Johannes de** — armiger Christierni I in Scotiam legatus 1472 s. 265, 267, 268.
- Hauelberg Provster** 309.
- Hawenthorn, Henrik** — paa Borkholm 1456 s. 76.
- Hauerbeck, Didrik** — Raadmand i Calmar 1458 s. 98.
- Hay, Nis** — Borgemester i Svendborg 1468 s. 197, 198.
- Hebele, Fru** — Lydekesd, Hr. Peder Erikssøn Gyldenstjernes Efterl., Dr. Dorotheas Hovmesterinde 1471 s. 251, 252.
- Hebriderne se Syderøerne.**
- Heddinge Kirke, Stevns Hrd,** 181, 295.
- Hedemarken** 34.
- Heesten, Eggert** — 1470 s. 230.
- Helffensten, Lodvig Greve af** — 1456 s. 76.
- Helgeland, Handel paa** — 12, 168.
- Helligaands Holm, Helgantzhelm, Helghensholm ved Stockholm** 152, 253.

- Hellum, Hillum Herred** 254, 258.
- Helmik, Mester** —, Degn i Upsale 1450 s. 18, 21, 22.
- Helrich, Provst** siden Bisp i Slesvig, se v. d. Wisch.
- Helsing, Björn** — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Helsingborg Slot** 177, 247. Embedsmænd paa — 36, 321. — By og Borgemestere i — 36.
- Helsingeland** 91, 92.
- Helsinghøyr By og Bykirke** 59.
- Hemming Bisp** paa Færøerne 1450 s. 24, 26. — Anderssøn Borgemester i Kalmar 1458 s. 98. — Nielssøn paa Borkholm 1456 s. 76.
- Henneke Bisp** i Odense, se Ulfeld.
- Henning Biskop** af Camin 132.
- Henrik VI Konge** af England 8—13. — Hertug af Slesvig 1422 s. 274, 275. — Hertug af Meklenburg 237—239. — Hertug af Gross-Glogau 137. — Ottessøn Greve af Holsten 121. — Erkebisp i Nidros 1453 s. 53. — Biskop i Linköping 1472—1476 s. 258, 259, 262, 263, 280, 281, 312, 314, 326—329. Hr. — Claussøn Lagmand i Norfinne Lagsage 1457 s. 77—79. Hr. — Knudssøn, se Gyldenstjerne. Hr. — Jenssøn N. R. R. 1450—1476, s. 21, 53, 83, 312, 327, 329. — Jude paa Borkholm 1456 s. 76. — Mogenssøn af Vaaben 1453 s. 54. — Murmestere, Doctor i Kejserretten, Borgemester i Hamborg 1470—1480 s. 228, 233, 234, 346, 350, 358, 365.
- Herlagh, Herlogh, Herluff Pederssøn** N. R. R. 1458, død 1459, s. 83, 112. — Pederssøn i Sjælland Væbner 1467, 1468 s. 186, 191.
- Herloff, Herloffue By, Gladsaxe Sogn** (siden et eget Sogn), Stüwentz Hrd, 55, 92.
- Hermen** paa Borkholm 1456 s. 76.
- Herolder, Perseuant, armigeri regum, danske** —, se Loland. Skotske — se David Crechton de Cranston, Johannes Schaw de Haly.
- Herrøds Redsel** af Bändergods 254.
- Hersegrutte, rensed Hirse**, 220.
- Herstædhe, Hærstædhe** østre og vestre Sogne, Smörum Hrd, 160, 172, 189.
- Hestnesbeck, Fiskeleje** ved —, Aastrup Sogn, Sünder Hrd, Falster, 103.
- Hetland, Shetland, Hiethlandia, Zetlandie, Chasteland** 113, 126, 128.
- Hildesheim Bisper** 121.
- Hindsgavl, Hintzegawell, Hynzegawel** Hovedsmænd 45, 153, 166.
- Hinsted, Hintzste** Hrd 324.
- Hjuleberg Hvdgd, Abild Sogn, Aarstad** Hrd, 333, 334.
- Hiwpe, Henrik** — Raadmand i Calmar 1458 s. 98.
- Hiælmstad** 193, 194.
- Hogenskild, Howenschild, Hoffuenskild, Benedict** — 1468 s. 197. Hr. Jens — 1461 s. 156. Hr. Peder — D. R. R. 1449—1468 s. 3, 18, 22, 40, 54, 56, 170, 196.
- Holbek Slot** 62.
- Holger Henrikssøn** se Ulfstand.
- Holk, Gunnar** — Provst i Oslo 1449, 1450, Bisp 1458—1478 s. 6, 24, 26, 30, 35, 83, 285, 340.
- Hollesches Recht** afskaffes i Wilster- og Krempe-Marsk 245.
- Hollunger, Tage Henriksen** — 1468 s. 210.
- Holm, tome Holme, nu Schönberg, i Provstiet**, 356.
- Holste, Simon** — Gesandt fra Elbingen 1458 s. 100.
- Holsten** 2, 115, 116, 119—121, 148, 184, 213, 214, 217—211, 245, 274—276, 288—294, 302—305, 307—311, 314, 341, 346—349, 353—360, 361—372. — Hertugdømme oprettes 292—294. — og Slesvig omtales 1480 af Ridderskabet som Arvelande 356 —s og Slesvigs Raad 2, 171, 224, 275. Holster Recht indføres i Krempe- og Wilster Mark 245. Holsterne maac ikke i første Instants stevnes uden Landet 291.
- Hopen, Henricus** ter — Kjøbmand i Bergen 1450 s. 29.
- Hornshæret** 102.
- Horsnes** 111, 146, 147. — Borgemestere 195.
- Hospitalstiende** af Öland 212.
- Houemann, Hinrik** — i Lybek 1469 s. 220.
- Howidö Klosters Abbeder** 6.
- Hovmestere, Christiern Is** — se Hr. Otte Nielssøn Rosenkrands, Hr. Niels Erikssøn Gyldenstjerne, Hr. Erik Ottessøn Rosenkrands. Sveriges Riges — se Hr. Erik Axelssøn Thott. Dronning Dorotheas — se Hr. Korfits Rönnov.
- Hovmesterinde, Dr. Dorotheas** — se Fru Hebele Lydkesdatter.
- Hoya, Kathrina** v. d. — Greve Morits's af Oldenburg 1460 s. 130.
- Hoya, Nedre-, Frederik og Otte, Grever** af — 316.
- Hoyer, Henrik** — Borgemester i Hamborg 1422 s. 274.
- Huge, Johan** — Borgemester i Hamborg 1479, 1480 s. 346, 358, 365.
- Hugo, Greve** af Werdemberg 1474 s. 291.
- Hunaud, Jean** — Baccalaureus, Ludvig XI's Secretair og Gesandt 1472 s. 261—266, 268, 273.
- Hunnelöff, Jelstrup Sogn, Venneberg Hrd**, 113.
- Hvas, Erik** — 1468 s. 191.
- Hwiding Hrd** 375. — Sogn 343.
- Hwitkop, Hr. Johan** — 1466, 1468 s. 183, 196.
- Hwitte, Henrik** — Raadmand i Calmar 1458 s. 98.
- Hyldebek udenfor Helsingborg** 36.
- Hæriedaal** 46.
- Hüg, Hük, Bo** — 1468 s. 194.
- Hügheölsye, Højelse** se Ölsie.
- Jacob I** af Skotland 126. — II af Skotland 64, 114, 124—129. — III af Skotland 121, 125, 127—130, 133, 201—207, 214, 215, 265, 266, 268, 269, 272, 273. — Erkebisp i Upsale 1471—1476 s. 253, 263, 312, 314, 325—329. — Scriuere Raadmand i Hamborg 1470 s. 228.

S. Jacobs Holm ved Stockholm 253.

Jarsdorf, Hans v. — 1456 s. 71.

Jemptelandh 46.

Jens, Jenis, Jönis, Jes, Jesse, Johannes, Johans, Joan, Johan, Jahan (jvfr. Jon) Hertug af Sachsen 1474 s. 317. — Hertug af Lauenburg 1474 s. 302. — Erkebisp i Upsale, se Oxenstjerna. — Erkebisp af Magdeburg 1474 s. 287, 288. — Bisp i Aarhus, se Lange. — Bisp i Oslo 1419, 1450 s. 6, 7, 24, 34. — Bisp af Færøerne 1453 s. 53. — Greve af Ross 1460 s. 113, 114. M. — secretarius Karoli VII 1456 s. 62, 66, 67. — Lagmand i Bergen N. R. R. 1458 s. 83. Hr. — Aagessøn 1480 (siden Domprovst i Lund) s. 373. — Anderssøn i Helsingør 1454 s. 59. Hr. — Björnssøn se Björn. — Bossøn Borger i Kjøge 1469 s. 218. Hr. — Christiernssøn 1457, S. R. R. 1458—1476 s. 80, 85, 86, 88, 93, 94, 96, 149, 150, 153, 154, 179, 200, 253, 264, 325. Hr. — Claussøn Kannik i Lund, Christiern Is Kantsler 1453 s. 55. — Eggertssøn Official 1468 s. 196. — Finne paa Borkholm 1456 s. 76. — Jejpssøn Raadmand i Viborg 1469 s. 211. — Jenssøn, Jonsøn Kannik i Roskilde 1467 s. 186, 188. — Laurensøn Borgemester i Middelfart 1468 s. 198. — Magnusson Væbner 1458 s. 90. — Magnesson Borger i Stockholm 1458 s. 88. Hr. — Matissøn 1468, se Munck. — Nielssøn Kannik i Roskilde 1467 s. 185. — Nielssøn Borger i Calmar 1458 s. 98. — Olafssøn S. R. R. 1463—1471 s. 150, 153, 154, 179, 253. Hr. — Pederssøn Kantsler, Kannik i Roskilde, utraque auctoritate notarius 1467—1473 s. 188, 191, 284. — Pederssøn af Vaaben 1459, 1461, s. 112, 135, 136. — Pederssøn Borgemester i Slingerup 1467 s. 186. — Pederssøn Borger i Calmar 1458 s. 98. — Schaw de Haly ambasiator et armiger regis Scotorum 1468 s. 201, 202. — Tetzsøn af Farum, se Rosengaard. Hr. — Torbenssøn, se Sparre.

— Tyderioi cancellarius generalis Christierni I, Hamburgam legatus, 1465 s. 166.

Jep, Jejp, Jeppe, Biskop i Bürlum, se Friis. Hr. — Jenssøn, se Sparre. — Jenssøn af Harildsborg 1458, se Ravensberg. — Jenssøn Lensmand i Klarekloster 1466 s. 174. — Jenssøn i Bregnemose 1468 s. 197. — Mikkelsøn Væbner 1467 s. 185. — Mortenssøn af Vaaben 1458 (siden Commender i S. Hans i Odense), Prior i Antvorskov 1467—1477 s. 92, 186, 191, 207, 332. — Mogenssøn af Vaaben 1468 s. 194. — Nielssøn af Vaaben 1468 s. 197 (Grim eller Sparre). — Nielssøn paa Borkholm 1456 s. 76. Hr. — Olefssøn Degn i Roskilde 1451 s. 38. — Perssøn Kannik i Roskilde 1458 s. 102. — Smed af Lundby 1468 s. 192. — Tulessøn, se Sparre.

Jernskjæg (eller Baden), Hr. Olaf Mortenssøn —, Provst i Roskilde 1454—1460, Bisp 1464—1476 s. 57, 109, 117, 118, 157—159, 163, 170, 174—178, 181, 182, 186—188, 199, 207—209, 215, 249, 259, 284, 285, 312, 321, 327, 329, 332.

Jersluff By, Sogn og Herred 113.

Jerwenkan, Illemannorme og Illemeskole i Lifland 81.

Indlager, Obstadium 200.

Inge Olefssøn paa Borkholm 1456 s. 76.

Ingvar, Ingvor Abbed i Vor 1468 s. 194. — Borger i Calmar 1458 s. 98.

Inventarier 74.

Johanna, Jehanne, Ludvig XIs Datter af Frankrig 265—268, 273. — af Asdal, se Sappi.

St. Johannis Orden, Korsbrødre, se Andwordskow, Købinge, Viborg.

Johannes, se Jens.

Jomfruhaffn ved Stockholm 325.

Jon Anderssøn paa Borkholm 1456 s. 76. — Halvardssøn af Gulcedalsfylke 1453 s. 52. Hr. — Karlssøn 1449 S. R. R. 1450, 1457 s. 13, 15, 18, 21, 22, 80. — Nielssøn af Væredalsfylke 1453 s. 52. Hr. — Paalssøn Provst i Mariekirke i Oslo, Norges Riges

Kantsler 1508 s. 6. Hr. — Pederssøn N. R. R. 1458 s. 83. Jvfr. Jens.

Jordeget Gods mageskiftes bort af Kronen 254, 324.

Jordlunde, Jörlunde Herred 107, 189. Irland 133.

Island, Handel paa — 12, 167, 168, 278. Itzehoo 245, 371.

Iwl, Hartvig — Provst i Viborg 1468 s. 191. Mikkell — Prior i Grinderslevkloster 1469 s. 211. Offe — Raadmand i Calmar 1458 s. 98.

Juncclawes, Jeben — Ditmarsker 1480 s. 347.

Jurisdiction over Roskilde Bispestols Tjenere 17, 176, 177.

Iver, Ywer Cantor i Oslo 1508 s. 6. Hr. — Axelssøn, se Thott. — Guttormssøn af Skovnefylke 1453 s. 52. Hr. — Vikingssøn, Provst ved Mariekirke i Oslo 1458—1478, Gesandt til Hamborg 1465, til Jönköping 1466 s. 83, 166, 175, 251, 285, 312, 327, 329, 310.

Jylland, Landsdommere 54. Landstingshørere i — 211.

Jöneköpfung, Graabrødrekloster i — 175.

Jörgen, Jyrian, Jurian, Örian, Hr. — Karlssøn 1452, 1453 s. 46, 53, 54. — Lavrenssøn 1453, Hr. 1459, 1475, Hovedsmand paa Bahus 1459 s. 48, 49, 108, 321. — Lavrenssøn paa Borkholm 1456 s. 76.

Kaarerige, Danmark — at være 1. Kaas, Bertel — 1468 s. 194. Hr. Niels — D. R. R. 1468 s. 195, 199, 207—209.

Kalffue, Danhof — 1457 s. 81, 82.

Kalundborg, Calundeborgh, Kallingborgh 41, 111, 159, 207, 209, 211, 373. — Borgemestre 186. — Slot og Len 2, 3.

Kammermestere, Christiern Is se Hr. Eggert Frille. — i Danmark og Sverig skulle være indlændiske Mænd 19.

Kampen Sogn (heder nu Hohn), Hohn Hrd, 366.

Kane, Hr. Gaute — N. R. R. 1450, 1478 s. 24, 31, 310. Thoreld — 112.

Kangerisse i Lifland 81.

- Kantslere, Danmarks Riges** — se **Jes Torbernssøn Sparre, Ketild Nielssøn, Ewert Grubbe. Christiern Is** — se **Hr. Olaf Jenssøn, Hr. Jens Claussøn, Daniel Kepken, Johannes Tyderici, Hr. Jens Pederssøn. Norges Riges** — se **Hr. Jon Paalssøn. Kong Hans's** — se **M. Lage Hanssøn. Dr. Dorotheas** — se **M. Byrge. Skotlands Riges** — se **St. Andrews Bisper, Andreas de Avandale.**
- Kaperi, Priseretter** 10—12, 29, 275.
- Karine Nielsd, Priorisse i Frue Kloster i Roskilde** 1458 s. 92.
- Karl VII af Frankrig** 62—69, 122—130. — **VIII af Frankrig** 267.
- Karl Knudsen Konge i Sverig** 14—16, 18—25, 45—47, 49—53, 57, 75, 76, 78, 79, 84, 86, 96—98, 194, 199—201.
- Karl Bisp i Odense, se Rönnov.** — **Joanssøn Borger i Stockholm** 1458 s. 88. **Hr.** — **Knudssøn** 1458, **S. R. R.** 1472—1476 s. 91, 258, 261, 281, 284, 327—329. — **Mikkelssøn Raadmand i Calmar** 1458 s. 98. **Hr.** — **Mogenssøn** 1449, **S. R. R.** 1458—1466 s. 13, 15, 16, 87, 89, 93, 94, 96, 149, 150, 153, 154, 179.
- Karlstorp, Bjerger Hrd, Skaane,** 35.
- Kasimir IV af Polen** 100, 101, 109, 110, 144—146.
- Kastorp, Gert** — og **Hans** — i **Lybek** 1469 s. 219. **Hinrik** — **Borgemester i Lybek** 1469—1480 s. 218, 219, 221, 233, 234, 242, 349, 365, 374.
- Kastrup Sogn, Hammer Hrd,** 108.
- Kegele Sogn, Lifland,** 81.
- Kepken, Daniel** — **de Nuland, clericus Leodiensis, vtraque auctoritate notarius** 1450, **canonicus Nidrosiensis, secretarius Christierni I** 1456, 1458, **cancellarius regius** 1460, 1462, **versus Franciam ambasiator** 1456, 1460, **in Poloniam legatus** 1458, **Lubecam legatus** 1462 s. 25, 27, 28, 30, 62, 65—68, 100, 122, 123, 125, 141, 146.
- Ketild, Keld, Bisp i Linköping** 1463 s. 150, 153, 154. — **af Sanderum af Vaaben** 1468 s. 197. **Hr.** — **Axels-søn, se Thott.** — **Nielssøn (Sparre eller Grim), D. R. Kantsler** 1465, **Lensmand paa Harildsborg** 1466, 1467 s. 170, 174, 186, 191.
- Kiel, de Kyl By og Slot** 217, 219—224, 256, 319, 362, 364, 378. **Kirkeherrer i** — 274. — **Havn, de Kylre vorde** 222.
- Kirkwau, Kyrkiwau, Kirkwall** 113, 114, 134.
- Kjær, Ker Hrd i Sønderjylland** 243.
- Kjævebeen, St. Annas** — 187, 188.
- Kjøbenhavn** 13, 35, 43, 101, 112, 135, 200, 201, 207—209, 214, 216, 219, 220, 225, 226, 247, 258, 322, 328, 333. — **Borgemestere** 43, 192, 193. — **Klosterstræde** 251. — **Tydske-mannegade** 43. **Gerlich Flors Huus** 200. — **Slot** 3, 4, 8, 10, 17, 37, 43, 44, 49, 51, 55, 57, 58, 61, 70, 106, 110, 118, 142, 157, 158, 174, 181, 182, 212, 218, 219, 250—252, 256, 268, 331, 341, 373, 376, 381. — **Hövedsmænd** 51. — **Kapitel** 176. — **Degne** 8—10, 30, 301. — **Cantoror** 3. **Vor Frue Kirke og Sogn** 9, 43. — **Kapitelhuus** 9. **St. Gertruds Kirke** 49. **Helliggest Kirke** 3. **S. Peders Kirkegaard** 135. **Graabrüdre Kloster** 56, 112, 155, 321.
- Kjüge, Köghe** 218. — **Borgemestere** 186, 192, 193.
- Klitzing, Clitzning, Albert** — **Provst i Berlin** 1476, **dansk Gesandt til Sachsen, Provst i Hamborg og Domherre i Magdeburg** 1477, **Domprovst i Hamborg** 1480 s. 327, 329, 334, 348, 349.
- Knoke, Marqvard** — **Raadmand i Danzig, Byens Gesandt til Lybek** 1462 s. 145, 146.
- Knop, Folreth vom** — **Ridder D. R. R.** 1451 s. 40.
- S. Knuds Kloster, se Odense.**
- Knud, Hr.** — **Beyntssøn** 1456 s. 75, 76. — **Eskilssøn S. R. R.** 1476 s. 326, 327. — **Foged Kannik i Aarhus og Præst i Munkebo** 1468 s. 196. **Hr.** — **Henrikssøn, se Gyldenstjerne.** — **Jachimssøn, se Reventlov.** — **Knudssøn N. R. R.** 1508 s. 6. — **Mikkels-søn, Dr. I. V., Degn i Khvn., siden**
- Bisp i Viborg** 1449—1476, **Gesandt til England** 1449, **til Frankrig** 1460, **til Lybek (Forhandlinger med Polen)** 1462, **til Hamborg (med England)** 1465 s. 8—10, 25, 30, 56, 57, 111, 112, 122, 123, 125, 141, 145, 156, 166, 170, 195, 207, 211, 215, 249, 251, 258, 285, 312, 321, 327, 329, 332. — **Nielssøn** 1459 s. 113. **Hr.** — **Truidssøn, se Hase.**
- Kohau, Kuhhof, adelig Gods i Oldenborg Sogn, Holsten,** 366, 367.
- Kok, Kock, Hans** — **paa Borkholm** 1456 s. 76. **Hæning** — **Borgemester i Oslo** 1508 s. 6. **Lavrens** — **paa Borkholm** 1456 s. 76. **Ludvig** — **Raadmand i Stockholm** 1458 s. 88. **Per** — **paa Borkholm** 1456 s. 76.
- Kokeritz, Hans v.** — 1456 s. 71.
- Kolinh By** 45, 184. — **Borgemestre** 45.
- Kolman, Herman** — i **Kjøbenhavn** 1469 s. 220.
- Koneke, Wigandus** — **secretarius Adolphi archiepiscopi Mogunt.** 1474 s. 311.
- Kongsskat af Krogens Len og af Langeland** 106. **Frihed for** — 3, 61.
- Korsbrüdre, S. Hans Orden, se Andwordskow, Købinge, Viborg.**
- Korsör, Embedsmænd paa** — 321.
- Kort, Biskop i Aabo** 1463, 1472, s. 150, 263.
- Krabbe, Hr. Bent** — **Forstander i Frue Kloster i Roskilde** 1458, 1459 s. 92, 93, 108. **Morten** — **D. R. R.** 1468 s. 199, 207.
- Kraffse, Mogens** — **Bisp i Odense** 1464—1473 s. 156, 170, 197, 199, 207—209, 215, 217, 220, 225, 228, 230, 233—235, 242, 249, 283—285.
- Kraka, Krage, Detert (eller Betert)** — **Raadmand i Stockholm** 1458, 1463 s. 88, 150.
- Krarop Sogn, Salling Hrd,** 183.
- Krempe Marsk, By, Wickbeld og Godinck** 245.
- Kroch, Anders** — **af Öynefylke** 1453 s. 52.
- Kroghen Slot og Embedsmænd** 59, 106, 174.

- Krognoſ**, Hr. Stig Olsson — D. R. R. 1451 s. 40.
- Krouert**, Hinrik — i Lybek 1469 s. 220.
- Krukow**, Krucko, Hans, Johannes — N. R. R. 1449, Hr. 1450, 1453 s. 6, 24, 30, 54.
- Krummedige**, Hr. Eggert — S. R. R. 1466, paa Lykaa 1476 s. 175, 179, 321. Hr. Hartvig — N. R. R. 1449—1458, Lensmand paa Agershuus 1450, 1451 s. 5—7, 24, 34, 41, 42, 47, 48, 85. Jurge — Grev Gert af Oldenborgs Tjener 1470 s. 228.
- Kruse**, Arild — Borgemester i Kbhvn 1451 s. 43.
- Kræmstorp** se Cremstorp.
- Kuren**, Jachim — holstensk Raad 1448 s. 2.
- Kurfyrste Mønt** 115.
- Kyla**, Olaf — Raadmand i Calmar 1458 s. 98.
- Kylling**, Bo — 1458 s. 103.
- Kyrkiwau** se Kirkwau.
- Kyrknes**, Thomas de — balliuis de Kirkwall 113.
- Kyrning**, Kørning, Korningh, Jachim — 1449 s. 13. Hr. Simon — 1449, S. R. R. 1450 s. 13—15, 18, 21, 22. Ture — Væbner 1458 s. 88.
- Kænttener**, Jost — i Kjøbenhavn 1449 s. 3.
- Köbings Kloster** paa Öland stiftes 212.
- Köln** 62, 63, 65, 68, 124, 155, 320.
- Wirnenburg** i — 69.
- Laaland Landsdommere** 54.
- Ladehoff** lybsk Skipper 1469 s. 219.
- Ladenpo** i Lifland 81.
- Lagatunæ** 52.
- Lage**, M. — (Hansen, Kannik i Ribe) Kong Hans's Kantsler 1478, 1480 s. 343, 350. — Jude paa Borkholm 1456 s. 76.
- Lale**, Laly, se Loly.
- Lambreyth**, Borgemester i Sarpsborg 1508 s. 6.
- Landekiste**, Sjølands, 191. Fyns —197, 198.
- Landkjøb** forbydes i Skaane under 40 Marks Bøde 378.
- Landsdommere** i Sjøland 54, 56, 101—103, 111, 186, 191, 192, 216. — i Laaland 54. — i Fyn 196. — i Jylland 54.
- Landskrone** 199.
- Lange**, Hr. Gunde Nielsson — D. R. R. 1468 s. 207. Jens Iversson — Bisp i Aarhus 1450—1477 s. 18, 22, 40, 56, 57, 111, 156, 170, 199, 208, 209, 217, 220, 225, 249, 259, 285, 312, 321, 327, 329, 332.
- Langeland** 106, 260, 261, 342.
- Langenbek**, Hermen — Dr. J. V. Raadmand i Hamborg 1479, 1480 s. 346, 365.
- Lanthgreue**, Hr. Johan — Gesandt fra Elbingen 1458 s. 100.
- Lars** se Lavrens.
- Las**, Lasse Andersson Raadmand i Stockholm 1458 s. 88. — Henriksson Borger i Stockholm 1458 s. 88. — Jejpsson Raadmand i Viborg 1469 s. 211. — Jenssøn af Lædræ Væbner 1467 s. 188. — Perssøn i Erikstrup 1450 s. 35. Jvfr. Lavrens.
- Lauai**, Andreas de —, dnus de Lolxac, marscallus Franciæ 1460 s. 125.
- Lauenburg**, Lowenborg 302, 317.
- Lavrens**, Lavris, Lars Biskop i Vexiø 1457, 1458 s. 80, 90, 93, 94, 96. — Andersson Provst i Tofte 1468 s. 196. — Axelsson, se Thott. Hr. — Haraldsson S. R. R. 1463, 1466 s. 150, 175. — Henriksson Borger i Stockholm 1458 s. 88. — Jenssøn af Vaaben 1453 s. 54. — Nielsson 1450 s. 31. — Saxessøn af Othestorp af Vaaben 1468 s. 191. Hr. — Thammessøn 1449, D. R. R. 1451, Landsdommer i Nørrejylland 1453 s. 13, 40, 54. Jvfr. Las.
- Lausitz**, Lusatia 137, 138.
- Lechtes** i Lifland 81.
- Leding** og Stød 103.
- Lejre**, Lædræ, Alleslev Sogn, Volborg Hrd, 186.
- Leiningen**, Lyingen, Grev Schaffrid af — 1474 s. 294.
- Lekx**, Sander — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Lembek**, Claus — 1453 s. 55.
- Lenñ episcopi** 163, 164.
- Leodium** se Lüttich.
- Lifland** 70—72, 81, 82.
- Lincolniensis**, venerabilis—9. Beda?
- Lindorm**, Jon — 1463 s. 152. Morten — Borgemester i Stockholm 1458, 1463 s. 88, 150.
- Linköping**, Lincöpfung 91.— Bisper 18, 21, 22, 51, 80, 91, 150, 153, 154, 258, 259, 262, 263, 280, 284, 312, 314, 326—329. — Domprovster 91, 300. — Decanat 301.
- Linlithgow** 206, 214, 215.
- Lintorp**, Hermen — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Lipen**, Erik van — Erkedegne i Strengues 1463 s. 150.
- Lippa**, Anders — Raadmand i Calmar 1458 s. 98.
- Lister** 210.
- Loce**, J. de la — 68.
- Locus**, vid. Sigillum.
- Lodhen** Halsteinsson af Stjordalsfylke 1453 s. 52.
- Lodenzee** i Lifland 81.
- Loland**, Christiern Is Herold s. 134, 135.
- Lolxac** 125.
- Loly**, Lale, Jep — af Vaaben 1468 s. 191. Peder (Andreas pag. 156 er en Skrivfejl), Abbed i Sor 1458—1468 s. 92, 156, 191, 207.
- Lucaw** 139.
- Ludvig XI** af Frankrig 264—273. — Hertug af Baiern (af Landshutske Linie?) 1474 s. 294. — Greve af Ottingen 1474 s. 294. Hr. — Niels-søn se Rosenkrands. — Palnessøn 1467 s. 185.
- Lund** 209. — Erkebisper 18, 22, 31, 40, 57, 110, 156, 157, 170, 179, 199, 208—210, 215, 249, 252, 321, 332. — Erkebispegaard 210. — Provsti 300. — Dekanat 301. — Kanniker 55. — Landsting 373.
- Lundby**, Hammer eller Flakkebjerg Hrd, 192.

- Lunden, Folret v. — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Lundtofte Hrd 361, 362, 367.
- Lunenburg, Johan — Borgemester i Lybek 1458 s. 100.
- Lunge, Hr. Awo — (Jejpssön) 1450, D. R. R. 1451 s. 35, 40. Hr. Jejp — D. R. R. 1449—1451 s. 13, 18, 22, 26, 30, 40. Hr. Olef — 1449, D. R. R. 1451—1468 s. 13, 40, 56, 111, 156, 163, 170, 186, 191, 207. Hr. Tuko — (Awessön) 1450 s. 35.
- Lusatia se Lausitz.
- Lutke, Paridam — Raadmand i Hamborg 1469, 1470 s. 218, 221, 233, 234, 242.
- Lutkenborch, Holsten, 366.
- Lutken Tundern 376.
- Lybek, Lubeke 100, 101, 109, 110, 144—146, 216—226, 228, 236—239, 275, 276, 347—350, 353, 358, 359, 369, 372, 374, 376. — Borgemestre og Raadmænd 100, 218, 219, 233, 234, 242, 349, 358, 365, 374. — Bisper 144, 145, 217, 220, 221, 225, 230, 233—235, 242, 275, 334, 348, 353, 358, 365, 367, 369, 371, 377, 378. — Capitel 378.
- Lydeke Biskop i Vesterars 1471 s. 253. — Jejpssön paa Borkholm 1456 s. 76. — Skomager i Khvn s. 49.
- Lykaa 262. — Lensmænd 321.
- Lüneburg 316, 317.
- Lyngby, Hllum Hrd, 254, 258.
- Lyningen se Leiningen.
- Lüttich Stift 25, 27, 28, 30.
- Lytzman Nielssön af Önefylke 1453 s. 52.
- Lödissö By 51.
- Lös, ledig, om et Kannikedømme, 162.
- Lövenbalk, Peder Erikssön — af Vinderslev 1468 s. 194.
- Magdeburg, Maidburg Erkebisper 287, 288, 309. — Domherrer 334.
- Mager, Johannes — balliuis de Kirkwall 1460 s. 113.
- Maglekilde ved Roskilde 117, 118.
- Magnus Hakonssön Lagabæter 125, 126. Jfr. Mogens.
- Mainz Stift 157. — Erkebisper 293.
- Malman af Vaaben 1468 s. 197.
- Malmöge, Malmö 118, 210, 379.
- Malstrand se Marstrandh.
- Man, Mania 125, 205. — Bispestol 126.
- Mandrupp, Christen — Borgemester i Aarhus 1468 s. 195.
- Marcellus episcopus Skalholtensis, archipostulatus Nidrosiensis 1450, 1454 s. 24, 26, 30, 58.
- Marescalci Franciæ vid. Andreas de Lual. — ordinis Teutonici vid. Godert v. Plettenberch. — dioceseos Bremensis vid. Segebode. — Stettinenses vid. Henricus Moltzan.
- Margrete Dronning af Danmark 6, 96. — Christiern Is Datter 124, 125, 127—130, 201—207, 214, 215, 265, 266.
- Marie, vor Frue Kirker, se Kjöbenhavn, Oslo, Haderslev.
- Marqvard Jepsön paa Borkholm 1456 s. 76.
- Marsk, Danmarks Riges se Hr. Claus Rünnov. Sveriges — se Hr. Ture Turessön Bjelke.
- Marstrandh, Malstrand 5, 7, 24, 52. — Borgemestre 6.
- Marsvin, M. Peder — Borgemester i Odense 1468 s. 197, 198.
- Marsvinebulke, Marsvinesætte 157, 174.
- Mattheus Bisp i Holum 1450 s. 26.
- Matthias, Dr. — Erkedegn i Vexjö 1473, 1474, Cantor i Upsale 1476 s. 281, 284, 312, 315, 326, 327.
- Mattis Beyntssön, Beentssön, Borgemester i Kjöge 1467, 1468 s. 186, 192, 193. — Henrikssön Prior i S. Knud i Odense 1468 s. 196. — Holgerssön i Lybek 1468 s. 219. Hr. — Jacobssön, Jejpssön Ridder N. R. R. 1449, 1450 s. 5—7, 24, 30. — Jonssön af Navmedalsfylke 1453 s. 52. — Jude paa Borkholm 1456 s. 76. — Skriver paa Borkholm 1456 s. 76. — Skriver i Kjöge 1467 s. 186.
- Mauleurier, comites de — vid. Petrus de Breze.
- Mauri 135.
- Mauricius, Morits Greve af Oldenburg 1458, 1460 s. 102, 114—116, 130, 131, 213, 216. — Greve af Pirmont 1470 s. 233, 234, 236, 242. — Nielsön, se Gyldenstjerne.
- Maximilian I af Österrig 293.
- Medelsom Herredsfogder 195.
- Medeltorp, Honrik — Raadmand i Calmar 1458 s. 98.
- Meinstorp, Meyenstorp, Henrik — af Fredsgaard, Landsdommer i Sjælland D. R. R. 1467—1477, Lensmand paa Korsör 1476 s. 186, 191, 192, 207—209, 216, 252, 285, 312, 321, 327, 329, 332. (Det er fejl at han pag. 208—209 nævnes mellem Ridderne.)
- Meklenburg 237—239.
- Melen, Hinrik v. d. — Provst til S. Ansgars Kirke i Bremen 1422 s. 274.
- Mellomweye Almindig i Bare Hrd 379.
- Mengede, Johan v. — eller Osthof, liflandsk Ordensmester 1456 s. 70—72.
- Menteith, Mentech 206, 214, 215.
- Mentze, Bernd van — i Lybek 1469 s. 220.
- Menypeny, Monypeny, Guillermus de — et Congressault, miles, cambellanus et orator regis Franciæ 1472 s. 264—266, 268, 273. Johannes barode — dnus de Congressault, miles, orator Scotus 1460 s. 125.
- Merete, Fru — Bengtsd, Hr. Aage Axelssön Thotts 1450, 1477 s. 33, 331.
- Messer i Helligtrekongers Kapel i Roskilde 161, 172, 173, 178, 181, 189.
- Mette, Fru — Andersd. af Hareberg i Skaane 1458 s. 102.
- Mewes, Andres — i Lybek 1469 s. 220.
- Middelfart Borgemester 198.
- Mikkel Mikkelssön, Hr. Philippus Axelssöns Kapellan 1459 s. 106. — Pederssön paa Borkholm 1456 s. 76. — Pederssön, Provst i Aarhus 1468 s. 194.
- Mirike, Martinus — Byskriver i Danzig 1462 s. 145.
- Missund, Mossund Færgegaard, Brodersby Sogn, Angel, 255.
- Moer, Gudolf — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Mogens, Moens, Maghens, Magnus, Mangnus Bisp i Aabo 1449, 1450 s. 16, 18, 21, 22. — Bisp i

- Odense, se Kruffse. — Abbed i Ringsted 1458 s. 92. M. — Kannik i Oslo 1508 s. 6. Hr. — Beyntssøn 1457, S. R. R. 1458—1466 s. 80, 86, 88, 93, 94, 96, 150, 153, 154, 179. — Clavssøn Landsdommer i Laaland 1453 s. 54. Hr. — Ebbessøn, se Galt. — Erikssøn Borger i Calmar 1458 s. 98. Hr. — Hanssøn Kannik i Roskilde 1467 s. 185. — Jejpssøn paa Borkholm 1456 s. 76. — Karlssøn, se Vasa. — Niclessøn i Torkilstrup 1458 s. 102. — Olssøn Væbner 1458 s. 90.
- Moller, Cort — Raadmand i Lybek 1469 s. 218. Roleff — Raadmand i Stralsund 1462 s. 144, 146.
- Moltke, Mülteke, Euert — D. R. R. 1449 s. 3.
- Moltzan, Henricus — marescalcus Stettinensis 1456 s. 73.
- Monck, Bertoldus — Kjøbmand i Bergen 1450 s. 29.
- Monterolium 125.
- Monypeny, se Menypeny.
- Morker i Angel 368.
- Mors 248, 249, 257.
- Morten Mattissøn paa Borkholm 1456 s. 76. — Oleffssøn ibid. 1456 s. 75.
- Moulins, J. de — 267.
- Mucciarellis, A. de — 1479 s. 339, 344.
- Muggel, Goskalk — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Mulle, Niels — Erkedegn i Aabo 1457 s. 77, 79.
- Munck, Fru Anne — Hr. Henrik Knudssøns 146. Hr. Jens Matissøn — af Visborg 1468, 1471 s. 194, 208, 209, 254. Oluf — 1468 s. 194.
- Munkebodh Sogn, Bjerger Hrd, Fyn, 196.
- Murmestere, Hinrik — Dr. i Kejserretten, Borgemester i Hamborg 1470—1480 s. 228, 233, 234, 346, 350, 358, 365.
- Mön 73.
- Mönt: hole Penninge (Bracteater) 318. Lybske Mark, lybske Penge, gjæve i Hamborg og Lybek, som een god Mand kan betale den anden med i Lante Holsten, 41, 42, 146, 219, 220, 242—244, 246, 248, 255, 276, 318, 319, 345, 346, 351, 361, 363, 365—372, 374—378. Groues Suluergeld, groues Pagiment 243, 276, 352. Rhinske Gylden 33, 71, 74, 115, 121, 130, 131, 146, 147, 205, 206, 215, 220, 233, 299, 320, 335, 341, 342, 366. Kurfyrstemünt (rhinske Gylden) 115. Scuta 128. Sterling 126, 129. Nobele 74. Hvide Nestvede Engelske 331.
- Möntmester i Stockholm, se Heyne Nathelwigh.
- Nantes 282.
- Narfve, Erkepræst i Oslo 1508 s. 6.
- Nathelwigh, Heyne — Möntmester i Stockholm 1458 s. 88.
- Navmedals, Namedals Fylke 52.
- Nawl, Hans — af Vaaben 1468 s. 191.
- Neessund mellem Nees paa Mors og Thy 249.
- Nerke 93.
- Nestweth Borgemester 186. Nestvede Engelske 331.
- Neustadt, Nienstad i Holsten 217.
- Nidros, Nydhros, Throndhjem, Throndheim, Throndhem By 7, 25, 28, 30, 52—54. — Erkesæde og Erkebispe 5—7, 24—28, 30, 53, 58, 126, 340. — Erkebispegaard 52. — Domkapitel 26—28. — Kanniker 27, 62, 125. — Degne 83.
- Nicolaus V papa 58.
- Nicolaus, Niclis, Niels, Nis, Nes, Biskop i Slesvig, se Vulf. — Bisp i Linköping 1450—1458 s. 18, 21, 22, 51, 80, 91. — Bisp i Vexiö 1476 s. 326—329. — Abbed i Em 1468 s. 194. — Provst i Tvilum 1468 s. 194. — Andreae, Olai episcopi Rosk. familiaris et scutifer 1473 s. 281. Hr. — Christiernssøn S. R. R. 1458, 1463 s. 85, 86, 88, 93, 94, 96, 150. Hr. — Christiernssøn D. R. R., se Tornekrands. — Clavssøn Væbner S. R. R. 1476 s. 327—329. Hr. — Erikssøn, se Gyldenstjerne. Hr. — Faderssøn S. R. R. 1171 s. 253. — Guldsmid Borger i Stockholm 1458 s. 88. — Hanssøn Væbner 1467 s. 185.
- Hemmingssøn Borger i Calmar 1458 s. 98. Hr. — Jenssøn 1449, af Diursholm, S. R. R. 1450 s. 16, 18, 21, 22. Hr. — Jenssøn af Hammer D. R. R. 1451, 1454 s. 40, 57. — Jonssøn af Skownefylke 1453 s. 52. — Jonssøn paa Borkholm 1456 s. 76. Hr. — Knudssøn 1450 s. 35. — Lavridssøn paa Borkholm 1456 s. 76. — Lavridssøn, Christiern Is Skriver 1473 s. 284. — Magnussøn 1450 s. 35. — Magnussøn Væbner 1458 s. 90. Hr. — Olssøn s. 74. — Palnessøn Borgemester i Randers 1468 s. 195. — Pederssøn Raadmand i Stockholm 1458 s. 88. — Svalmssøn i Hwidinghe Sogn 1478 s. 343. — Timmessøn, se Rosenkrands. — Turessøn Væbner 1458 s. 90. — Ulfssøn Lagmand i Tönsberg 1478 s. 340. Jvfr. Clavs.
- Nipertz, Nypertz, Hr. Erik — S. R. R. 1453—1468 s. 51, 86, 88, 93, 96, 156, 158, 175, 179, 194.
- Norbergslag Bjergværk 83.
- Norborg 345, 366, 375.
- Norby, Anders — og Jesper — 1468 s. 197.
- Nordstrand, de Strand, 317.
- Noreskow 93.
- Norfinne Lagsage, Lagmænd i — 77, 79.
- Norge 5—7, 12, 22—34, 46, 51—54, 59, 60, 73—75, 83, 84, 112—114, 340. — et Arverige 6, 7, 25, 53. — Riges Forstandere 5—7. — Riges Raad 5—7, 24, 30, 31, 83, 327, 329, 340. — Jvfr. Hetland, Syderö, Örkenö.
- Normannia senescalli, vid. Petrus de Breze.
- Nory, Johannes — 1460 s. 114.
- Notarii, openbare schriffuere, se Casperus de Cassill, Gunnarus Holk, Daniel Kepken, Hr. Jens Pederssøn, Olaus Johannis, Petrus Vnger. Protonotarii, se Jo. Waldner.
- Nulant, se Daniel Kepken de —.
- Nyborg Borgemester 1468 s. 198.
- Nyböl, Nubel Hrd 47, 48.
- Nydingh, Fricke — i Lybek 1469 s. 220.
- Nyeman, Bertold — Raadmand i Wismar 1462 s. 144, 146.

- Nyköping paa Falster 142, 144. — Len 103, 104.
- Nyman, Lavrens — af Navmedalsfylke 1453 s. 52.
- Nyswm By, Hinsted Hrd (hörer til Ravnkilde Sogn i Aars Hrd) 324.
- Næsom, Aasted Sogn, Harre Hrd, 195.
- Nürre Hrd, Mors, 249, 257.
- Nörrejyland 191—196, 248, 249, 254, 257, 258.
- Nörregravstrup Hrd 351.
- Nörrewroo By, Vraa Sogn, Börlum Hrd, 113.
- O**bstagium, Indlager, 200.
- Odde, Hr. — Hanssön Kannik i Roskilde 1466—1468 s. 172, 177, 178, 185, 189—191.
- Odder Sogn, Hvidding Hrd, 375.
- Odense, Othonia 37, 147, 183. — Borgemestre 197, 198. — Bisper 18, 22, 156, 170, 197, 199, 207—209, 215, 217, 220, 225, 228, 230, 233—235, 242, 249, 283—285, 321, 332. — Bispers Officialer 196. — S. Knuds Klosters Priorer 196. — S. Hans Klosters Commandeurer 196.
- Offe Nielsön, se Banner.
- Officialer i Kolding 45. Fyns Bispers — 196.
- Olaf, Olef Hagenssön Konge 6, 24. — Biskop i Roskilde 1449—1459 se Daa. — Bisp i Aabo 1453—1458 s. 51, 77—80, 93. — Bisp i Vesteraars 1457, 1458 s. 77, 80, 87, 89, 93, 94, 96. — Abbed i Halsnø 1450 s. 24. Mester — 1452 s. 53 (Olaf Tronder?). — Björnssön paa Borkholm 1456 s. 76. — Ernildsön Borger i Calmar 1458 s. 98. Hr. — Hakonssön N. R. R. 1449, 1450 s. 5, 24. Hr. — Jenssön D. R. R. Cantor i Kjöbenhavn 1449. Christiern Is Kantsler 1450 s. 3, 35. — Jenssön paa Borkholm 1456 s. 76. — Jepssön Borgemester i Skelskür 1467 s. 186. — Johannis clericus Rosk., imperiali auctoritate notarius 1473 s. 284. — Lavrenssön og — Mattissön paa Borkholm 1456 s. 76. Hr. — Mortenssön Provst, siden Bisp i Roskilde, se Jernskjæg. — Mortenssön af Vaaben, se Gersting. Hr. — Nielsön N. R. R. 1449—1452, Hovedsmand i Bergen 1453 s. 6, 24, 28, 30, 52—54, 73, 74. — Pederssön Borgemester i Kalundborg 1467 s. 186. — Pederssön paa Svenstrup, se Godov. — Rawildssön og — Skoning paa Borkholm 1456 s. 75, 76. — Thoressön af Skownefylke og — Thorsteinssön af Navmedals Fylke 1453 s. 52. M. — Tronder Kannik i Nidros 1450 s. 27, 53 (?).
- Oldenborg Grevskab 60, 61, 102, 103, 115, 213, 316. — Stad i Holsten 366, 367.
- Oldesloe Told 289.
- Onemecke i Lifland 81.
- Openbare schriffuere, notarii 240.
- Oplandene, Lagmænd i — 310.
- Ordorp, Aarup, Snedsted Sogn, Thy, 35.
- Orebirk, Oregaard, Skovby Hrd, 54.
- Orfejde 236—239.
- Oriens, A. — 1474 s. 300.
- Orkedals Fylke 52.
- Osby se Ösby.
- Oslo, Assloo, Offslo, Asloia 5, 6, 24, 34, 52. — Borgemestere 6. — Lagmænd 6, 83, 340. — Bisper 6, 7, 24, 31, 83, 285, 340. — Bispegaard 6, 340. — Erkepræster 5, 6, 24, 31. — Mariekirkes Provster 6, 24, 26, 30, 35, 83, 166, 175, 251, 285, 312, 327, 329, 340. — Cantorer og Kanniker 6. — Capellæ regales collegiatæ 26.
- Osnabrück Domprovster 365.
- Osted Sogn, Valborg Hrd, 185.
- Othestorp Hvdgd, Örslev Sogn, Ringsted Hrd, 191.
- Otte, Otto Greve til Holsten 119—122. — Ottessön Greve til Holsten 121. — Hertug af Stettin 142—144. — Greve af Nedre Hoya 1474 s. 316. — Holgerssön 1508 og Hr. — Nielsön, se Rosenkrands. — Pederssön af Vaaben 1468, se Böjestrup.
- Otter, Magnus — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Otther Elifssön af Væredalsfylke 1453 s. 52.
- Ottingen, Grever af — 291.
- Oxe, Johan — Christiern Is Hofsinde 1453, Hr., D. R. R. 1458—1478, Embedsmand paa Krogen 1454, 1459, paa Helsingborg 1476 s. 55, 59, 101, 103, 101, 106, 107, 112, 163, 170, 174, 186, 199, 208—210, 216, 249, 259, 283—285, 312, 321, 327, 329, 332, 342. Peder — 55.
- Oxenstierna, Jens, Jönis (Bengtssön) — Erkebisp i Upsale 1419—1466, Sveriges Riges Forstander 1466 s. 16, 51, 77, 80, 82, 86, 88, 93, 94, 149—153, 156, 158, 170, 171, 175, 180. Jvfr. Hr. Christiern Bengtssön.
- Oszemunde, et Slags (svensk?) Jern 220.
- Packæ, Jon — Lagmand i Tönsberg 1508 s. 6.
- Pallmund, se Pymont.
- Paridam Lutke, Raadmand i Hamborg 1469, 1470 s. 218, 221, 233, 234, 243.
- Parnamecke i Lifland 81.
- Parsberg, Parsberger, Barsberger, Hr. Werner — 1456—1464, D. R. R. 1465—1478, af Stirberg, Embedsmand paa Holbek, Christiern Is Gesandt til Frankrig 1456, til Polen 1458, til Calmar 1473 s. 62, 65—68, 100, 156, 170, 186, 249, 285, 321, 327, 329, 332, 312.
- Pask, Jens — Borgemester i Marstrand 1508 s. 6.
- Patronatsret, Præsentationsret etc. 58, 126, 148, 159, 162, 181, 212, 300, 301.
- Paydis i Lifland 80.
- Pazenow 100.
- Peder, Pæder, Per, Peter, Abbed i Sor, se Loly. — Anderssön i Assens 1468 s. 198. Hr. — Axelssön, se Thott. — Christiernssön 1459 s. 113. — Christenssön Borgemester i Ribe 1468 s. 195. Hr. — Erikssön, se Gyldenstjern. — Erikssön af Vinderslev, se Lövenbalk. — Hanssön i Helsingör 1454 s. 59. — Henrikssön paa Borkholm 1456 s. 76. — Henrikssön af Vaaben s. 197. — Jenssön paa Borkholm 1456 s. 75, 76. — Jenssön i Torkelstrup 1458 s. 102. — Ing-

- vorssön i Herlöv 1458 s. 92. — Jons-
sön af Strindefylke 1453 s. 52. —
Jude paa Borkholm 1456 s. 76. —
Jünssön Borger i Stockholm 1458 s.
88. — Kùpman Borger i Calmar 1458
s. 98. — Lange Johan Borgemester
i Wismar 1459, 1462 s. 109, 144,
146. — Lavrenssön Landstingshörer
i Nürrejylland 1468 s. 211. — Lav-
ridssön Lagmand i Vigen 1508 s. 6.
— Mikkellssön i Næssum 1468 s. 195.
— Nielssön Bisp i Ribe 1465—1477
s. 170, 199, 207, 249, 252, 312,
321, 327, 329, 332. Hr. — Nielssön
N. R. R. 1450—1453 s. 24, 31, 53,
54. — Nielssön D. R. R., se Thott.
— Nielssön Borgemester i Nyborg
1468 s. 198. — Nielssön Raadmand
i Stockholm 1458 s. 88. — Nielssön
Raadmand i Aarhus 1468 s. 195. —
Nielssön paa Borkholm 1456 s. 76.
— Odssön paa Borkholm 1456 s. 75.
— Remmesnider i Roskilde 1467 s.
185. — Skriver paa Borkholm 1456
s. 75. — Smid og — Svendssön paa
Borkholm 1456 s. 76.
- Pegel, Bernd — Borgemester i Wis-
mar 1459 s. 109.
- Perimunt, Permunt, se Pymont.
- Pernow 71.
- Perseuant, se Herolder.
- Perthputa, Perth 125.
- Petkow, Tydeke — Borger i Stock-
holm 1458 s. 88.
- Petz, Las Jenssön — 1468 s. 194.
- Philippa Dronning 96. — Hr. Sigvard
Jonssöns Efterl. död 1478 s. 340.
- Philippus Hertug af Burgund 1460
s. 122, 123. Hr. — Axelssön, se
Thott. — Jenssön Borger i Calmar
1458 s. 98.
- Pilegardh i Nedre-Vindinge, Kastrup
Sogn, Hammer Hrd, 108.
- Piscia, D. de — 1474 s. 298, 310.
- Pius II papa 140, 141, 148, 149.
- Pleskouw, Hans — i Lybek 1469 s.
220.
- Plettenberch, Godert v. — tyske
Ordens Landmarskalk i Lifland 1456
s. 72.
- Plone, Hans — 1456 s. 73.
- Plön, Plone, Told i — 289.
- Podiebrad, se Georg.
- Pogwisch, Poggewisch, Pou-
wisch 356. Bertram — 1480 s. 367.
Hans — holstensk Raad 1448 s. 2.
Henning — Benedictssön H. R. 1465
—1480 s. 171, 217, 224, 225, 227,
244, 275, 317, 358, 369. Wulf —
Hanssön H. R. 1465—1470 s. 171,
224, 230, 246.
- Polen 100, 101, 109, 110, 144—146.
Staroster i Storpolen 100.
- Pommern 72, 73, 142—144.
- Pommert, Henrik — Degn i Hamborg
1476 s. 327, 329.
- Ponitz, Hr. Stibur von — Ridder,
Underkammerer i Pazenow, Starost
i Storpolen, Kong Kasimir IVs Ge-
sandt 1458 s. 100, 101.
- Poppe, Clavs — Degn i Rammelsloh
1422 s. 274.
- Poppil, Skipper — af Lybek 1469 s.
219.
- Portugal 134, 135.
- Pose, Hr. Lage — 1449, S. R. R. 1466,
s. 13—15, 51, 179.
- Povel Jejpssön Borgemester i Kolding
1452 s. 45. — Nielssön 1468 s. 210.
- Prag 140. Borggrever af — 137.
- Present, Dr. Christoffer Jenssön —
Provst i Roskilde 1467 s. 186—188.
- Prestöö 61.
- Preussen 71, 100, 101, 109, 110,
144—146.
- Pronstorp Gods og Sogn, Holsten,
367.
- Prume, Hinrik — i Lybek 1469 s. 219.
- Præsentationsret, se Patronatsret.
- Pynnow, Henning —, Borger i Stock-
holm 1458 s. 88.
- Pymont, Perimunt, Permunt,
Pallmund, Mauricius Greve af —
1470 s. 233, 234, 236, 242.
- Qualen, Jurges v. — holstensk Raad
1448, 1465 s. 2, 171. Marquard
v. — 367.
- Qvitzov, Hr. David Arildssön, Arndts-
sön — 1466, af Ryde 1467 s. 174,
187.
- Rabitzelle i Lifland 81.
- Rakkeby Sogn, Bürlum Hrd, 113.
- Rale paa Borkholm 1456 s. 76.
- Rameslo Stift i Winsen 274.
- Ramlösæ, Holbo Hrd, 188.
- Randers, Borgemestere i — 195.
- Rantzov, Benedict — Clavssön 1480
s. 366. Breydeke — holstensk Raad
1448, 1465 s. 2, 171. Clavs —
(Eggerdssön?) i Fyn 1468 s. 196.
Clavs — Schackssön H. R. 1465—
1473, död 1480 s. 171, 217, 224,
227, 230, 275, 371. Gotzick — Got-
zickssön 1479, Amtmand paa Sünder-
borg 1480 s. 345, 351, 353, 366.
Hans — Schackssön H. R. 1465—1480
s. 171, 217, 220, 222, 224, 248, 275,
347, 366. Henrik — Schackssön
H. R. 1465, to Apenraa 1480 s. 171,
353, 372. Jachim — Clavssön 1480
s. 366. Hr. Johan — D. R. R. 1465,
1468 s. 170, 207—209. Kaj —
Schackssön H. R. 1465—1480 s. 171,
224, 366. Otte —, Ove — og Schacke
— Clavssöner 1480 s. 366.
- Rasfeld, Johan v. — Domprovst i Os-
nabrück 1480 s. 365.
- Rask, Las — Raadmand i Viborg
1469 s. 211.
- Rattleff, Hr. Tjelloff — 1450 s. 35.
- Ratlow, Radlow, Clavs — Henne-
kessön H. R. 1465—1480, Amtmand
paa Gottorp 1470 s. 171, 244, 275,
370, 371. Matthias — H. R. 1469
—1480 s. 224, 230, 371.
- Rawald, Hr. — Nielssön N. R. R.
1453 s. 83.
- Ravensberg, Jejp Jenssön — Hüveds-
mand paa Harildsborg 1458, paa
Ravnsborg 1468, D. R. R. 1477 s.
102, 208, 209, 332.
- Ravnsborg Slots Lensmænd 208, 209.
- Rebbergh, Hr. Peder — Kannik i
Roskilde 1467 s. 185.
- Rebing, Mattis — paa Borkholm 1456
s. 76.
- Rejdulf, Redulf Pederssön af Strinde-
fylke 1453 s. 52.
- Reinbeck Kloster 316.
- Reinueld Kloster 347.
- Reliquier 39, 187, 188.

- Rendesborch** 228, 229, 275, 289, 347, 348, 350, 353, 358, 359, 364, 365.
- Rentefod**, 8 pro cento (o: Pant der indbringer saa meget) 242—244. 10% s. 246.
- Rerik**, Gilbertus de — archidiaconus Glasguensis, ambasiator Scotus 1468 s. 201, 202.
- Rettergangsmaaden** i Kremper og Wilster Marsk 245.
- Reventlow**, Hr. Clavs, Nicolaus — H. R. 1465—1480 s. 171, 221, 230, 347, 365. Hr. Detlef — D. R. R. 1465—1471 s. 170, 220, 230, 252. Knud Jachimssøn — 1468 s. 197.
- Reyer**, Villiom — Borgemester i Calmar 1458 s. 98.
- Ribe By** 105, 116, 228, 371. — Borgemestre 195. — Slot 375. — Bisper 170, 199, 249, 252, 312, 321, 327, 329, 332. — Kapitel 36, 37, 350, 375. — Archidiakoniat 301.
- Ricardus**, episc. Constantiensis, ambasiator regis Franciæ 1456, cardinalis 1460 s. 62, 66, 67, 125.
- Richerdes**, Jacob — i Lybek 1469 s. 219.
- Ricstorp**, Rixstorp, Clavs — s. 286. Luder — 1453 s. 47.
- Rigsraad**, Danmarks — 3, 18, 22, 30, 31, 40, 170, 207, 249, 252, 259, 285, 312, 321, 327, 332, 342. Roskilde Stifts Tjenere indstevnes directe for Kongen og — 47. Udlændinge maa ikke sidde i — 1. Sveriges — 16, 18, 21, 22, 51, 79, 86, 87, 93, 94, 96, 149, 150, 153, 154, 175, 253, 258, 259, 262—264, 280, 281, 284, 312, 314, 325—329. Norges — 5—7, 24, 30, 31, 83, 327, 329, 340. Slesvigs og Holstens Raad 2, 171, 221, 275, 354, 356.
- Rinds**, Rins Hrd 211. — Herredsfogder 195.
- Ringsted Kloster** 92. — Abbeder 92, 186, 191, 207. — Herred 108.
- Rinkeby**, Rynkeby By og Sogn, Bjerger Hrd, Fyn, 92.
- Rixstorp**, se Ricstorp.
- Rod**, Morten — af Vaaben 1468 s. 195.
- Rodtideken**, Laurentius — secretarius Hamburgensis 1479 s. 346.
- Rolant** 1456 s. 69.
- Rom** 140, 141, 148, 149, 295—301, 306—310, 338, 339, 343, 344.
- Romprop**, Bregninge Sogn, Ars (nu Skippinge) Hrd 172, 189.
- Rosdorp**, Gadbjerg Sogn, Törild Hrd, 45.
- Rosengaard**, Jes Tetzsøn — af Farum 1467 s. 188. Hr. Tetz Tetzsøn — Erke-degn i Roskilde 1467 s. 185, 187, 188.
- Rosenkrands**, Hr. Erik Ottessøn —, Christiern Is Hovmester 1456—1480, Gesandt til Hamborg (Forhandlinger med England) 1465, til Sachsen 1477 s. 76, 103, 111, 156, 166, 170, 199, 207—209, 212, 215—217, 220, 230, 233, 234, 242, 249, 259, 283—285, 312, 321, 327, 329, 332, 334, 342, 365. Hr. Ludvig Nielssøn — 1450, 1464, D. R. R. 1465—1477 s. 35, 156, 170, 199, 207, 321, 332. Hr. Niels Timmessøn — D. R. R. 1465—1477 s. 170, 207, 321, 332. Otte Holgerssøn — 1508 s. 6. Hr. Otte Nielssøn — D. R. R. 1449—1465, Christiern Is Hovmester 1451, 1453 s. 13, 18, 22, 35, 40, 56, 170. Hr. Timme Nielssøn — af Stensballe 1452 s. 45.
- Roskilde** 108. — Borgemestere 185, 186, 192. — Byfoged og Byskriver 185. Maglekilde ved — 117. — Bispes stol 4, 17, 18, 22, 40, 57, 72, 73, 77, 102, 103, 111, 157—159, 163, 170, 174—178, 181, 182, 186—188, 199, 207—209, 215, 249, 259, 284, 285, 295, 312, 321, 327, 329, 332. Stadfæstelse af dens Privilegier 4, 17. Jurisdicts over dens Tjenere 17. Dens Godser paa Rygen 72, 73. — Stift 25, 27, 28, 156, 284, 295. — Kapitel 17, 38, 39, 161, 176—179, 186—188. — Degne 38, 301. — Provster 6, 57, 117, 118, 186—188, 301. — Erkedegne 185, 187. — Cantorer 187. — Kanniker 77, 102, 172, 185, 186, 188, 189, 191, 312. — Domkirke (S. Lucii) 39, 107—109, 117. Den nye Domstol udenfor dens søndre Kirkedør 185. Helligtrekongers Kapel (indviet Helligtrekongers Dag) 107—
- 109, 141, 159—163, 172, 173, 177—181, 187—191, 295—300, 338, 339. Helligtrekongers Alter 117, 159. Helligtrefold. Alter 160, 161, 172, 189. St. Anne Alter 160, 161, 173, 189 (alle i samme Kapel). S. Klare Kloster i — 8. Lensmænd der 174. Frue Kloster i — 92, 93. Forstandere i — 92, 191. Priorsisser i — 92.
- Ross**, Grever af — 113, 114, 133.
- Rostock** 68, 101.
- Rotenburg** auf der Tauber 288, 289, 292, 294, 310, 311.
- Rothomagus**, Rouen, balliui de —, vid. Guillermus Cousmot.
- Roum**, Rinds Hrd, 195.
- Roussillon**, Rouxillon 267.
- Rubenow**, Hr. Henrik — 1456 s. 73.
- Rud**, Rwdh, Hr. Mikkell —, Høvedsmand paa Kalundborg 1448, D. R. R. 1458, 1459, i Vedby 1459 s. 2, 3, 101, 106, 108, 111. Peder — 1468 s. 191.
- Rudolf**, Greve af Sulz 1474 s. 291.
- Rweholm** 45.
- Rumor**, Luder —, holstensk Raad 1465—1480 s. 171, 224, 230, 246, 275, 347, 369, 372.
- Runtoft**, Esgrus Sogn, Ny Hrd, Angel, 363, 364, 367.
- Rusland** 97.
- Rutze**, Bertoldus — secretarius Sundensis 1459 s. 109.
- Ryde**, Rygaard, Valborg Hrd, 187.
- Rygen** 72, 73.
- Rügenwolde** 143.
- Ryning**, Hr. Erik — 1458, S. R. R. 1463 s. 104, 153, 154.
- Rynkeby**, se Rinkeby.
- Ræffsnæss** 258.
- Rönneby**. Rūthneby, Rotneby, Rodneby 21, 49—51, 57, 330.
- Rünnov**, Hr. Clavs — Christiern Is Marsk 1451—1480, Gesandt til Danzig 1458, til Lybek 1462, til Jönköping 1466 s. 40, 41, 45, 46, 49, 50, 57, 76, 82, 86, 100, 103—105, 111, 144, 146, 154, 170, 175, 179, 196, 207, 249, 321, 332, 365. Karl — Bisp i Odense 1475, 1477 s. 321, 332. Hr. Korfits — D. R. R. 1450

- 1477, Dronning Dorotheas Hovmester 1464, 1475 s. 26, 31, 40, 56, 61, 111, 112, 156, 163, 170, 191, 207, 216, 230, 242, 249, 252, 321, 332.
- Saabu, Soby Sogn, Valborg Hrd, 108.**
- Saale, Nis — Hrdsfoged i Salling i Nørrejyland 1468 s. 195.**
- Sachsen 331—338.**
- Sagefald, Kronen oppebærer — af Roskilde Stifts Tjenere 17. Tvende fyrretyve Marks — og derunder har Roskilde Kapitel af sine Tjenere 161, 176, 177. Fyrretyve Marks Sager undes Hr. Eggert Frille af hans Tjenere 70.**
- Sak, Nis — paa Borkholm 1456 s. 76.**
- Salby gamble, Højelse Sogn, Ramsø Hrd, 160, 173, 189.**
- Salisbury, Sarisberia, Sarum Erkedegne 10, 11. — Degne 163—169.**
- Salling i Nørrejyland 211. — havde een Hrdsfoged 195.**
- Salling Hrd i Fyn 105.**
- Salt, Bajsalt 219.**
- Sandh, Jürgen — Dronning Dorotheas Hofsinde 1459 s. 112.**
- Sander paa Borkholm 1456 s. 76.**
- Sandrom 197. Sogn og By, Odense Hrd, eller Hvdgd, Davinde Sogn, Aasum Hrd.**
- Sandtold 208, 209.**
- Sanghers legher, under pyne des — 243. Sub poena sacrilegii?**
- Sappi, Fru Johanne (Andersd.) — af Asdal 1453 s. 54.**
- Sarisberia, Sarum, se Salisbury.**
- Sarpsborigh, Borgemestere i — 6.**
- Sawes i Liffand 81.**
- Savoyen 203.**
- Saxtorp, Karolus —, Olai episcopi Roskildensis familiaris et scutifer 1473 s. 284.**
- Schaffridus, comes de Leiningen 1474 s. 291.**
- Schaw, Johannes — de Haly, Jacobi III regis Scotiæ armiger et ambasiator 1468 s. 201, 202.**
- Schenk, Werner — 1480 s. 369.**
- Scheper, Henrik — Borger i Calmar 1458 s. 93.**
- Schlesien 137.**
- Schonbergk, Hr. Nicolaus —, Notarius, polsk Gesandt 1458 s. 100, 101.**
- Schulte, Gert — i Lybek 1469 s. 220.**
- Jacob — i Kiel 1472 s. 256. Jasper — i Kiel 1474 s. 319.**
- Schwaff, Schwaue, se Swaff.**
- Scrimere (Scriuere?), Jacob — Raadmand i Hamborg 1470 s. 228.**
- Scutum, Guldmynt med Skjold paa, 128.**
- Secretairer, Skrivere, scriptores, Christiern Is, se Caspar de Cassill, Daniel Kepken, Johans von Embeke, Nicolaus Laurentii. Karl VII's af Frankrig, se M. Johannes. Ludvig XI's af Frankrig, se Jean Hunaud. Erkebisp Adolfs af Mainz, se Wigand Koneke.**
- Segeberg, Zegeberg By, Slot og Kloster 167, 171, 225—231, 234—236, 239, 241, 242, 248, 256, 257, 287, 319, 346, 347, 354, 361, 362, 365, 370, 372, 374. — Priorer 256, 257.**
- Segebode Marskalk i Bremens Stift 1422 s. 274.**
- Selskab, Ordenstegn, 162. Helligtrefoldigheds Broderskab 297—299, 338.**
- Senescalli Normanniæ, vid. Petrus de Breze.**
- Sersleff, Horbelev Sogn, Sünder Hrd, Følster, 103, 104.**
- Sested, Sestede, Hr. Otte — holstensk Raad 1448, 1465 s. 2, 171. Siuert — to Ekerenforde 1480 s. 371.**
- Seuiet Torkelssön i Sloorp 1450 s. 35.**
- Sharp, Henricus — dr. legum, ambasiator Edvardi IV 1465 s. 163—169.**
- Shetlandsöerne, se Hetland.**
- Shottisbroke, Robert —, Ridder, engelsk Gesandt 1449 s. 11.**
- Sidelman, Jacob — Borger i Stockholm 1456 s. 88.**
- Sidherzlöff, Syersleff, Syærslöffuæ, Syærslöffue, Storcheddinge Sogn, Stevns Hrd, 108, 160, 172, 189.**
- Sigge, 1449 Erkedegn, 1453—1458 Biskop i Strengenes s. 16, 51, 77, 80, 87, 89, 93, 94, 96. — Pederssön Væbner 1458 s. 90.**
- Sigillum magnum regum Franciæ ceræ crocæ impressum 68. — mandatoris a mandatario appensum 286, 314. Cauda et locus sigilli 68. Inter signetum annuli et secretum distinguitur 158.**
- Sigvard, Syghwort, Sigurd, Siwordh Biskop i Stavanger 1456, 1458 s. 73, 75, 83. — Björnssön Erkepræst i Oslo 1449, 1450 s. 5, 6, 24, 31. — Jepssön af Rakkeby 1459 s. 113. — Jonssön, Ridder, Norges Riges Forstander 1449, N. R. R. 1450, Lensmand paa Solør s. 5—7, 24, 30, 59, 340. — Ivarssön af Stjordalsfylke 1453 s. 52.**
- Simon, Symon Björnssön, N. R. R. 1449, Ridder 1450 s. 5—7, 24, 31, 34.**
- Sinclair (de sancto Claro), Vilhelmus — comes Orcadiæ et Cathtaniæ 1460, 1461 s. 114, 133.**
- Sintria, Cintra 135.**
- Sixtus IV papa 295—301, 306—310, 338, 339, 343, 344.**
- Sjælland 55, 186, 189, 191—193, 260, 314. — Landsdommere 54, 56, 101—103, 111, 186, 191, 192, 216. — Landekiste 191.**
- Sjælegaver etc. Stiftelsen af Köbinge Kloster 212. — til Helligtrekongers Kapel i Roskilde Domkirke 107—109, 159—163.**
- Sjælemesser, Aartider i Bergens Domkirke 32, 33. — i Frue Kirke i Haderslev 116, 117. — i Roskilde Domkirke 39. — i Helligtrekongers Kapel i Roskilde Domkirke 160—162. — i Segeberg Klosterkirke 256, 257.**
- Skaane 16, 35, 36, 102, 209, 210, 260, 314, 372, 373, 378—380.**
- Skalholt Bisper 24, 26, 30, 58.**
- Skanderborg Slot 343.**
- Skara, Skaræ, Skare 83, 85—88, 90, 91. — Bisper 18, 21, 22, 80, 86, 88, 93, 94, 96, 175, 179, 199, 263, 280, 284, 312, 315, 326—329.**
- Skat, Skibeskat af Sverig 151, 152. Frihed for Byskat og Kongsskat 3, 61.**
- Skave, Skaffue, Herluf — 1468 s.**

191. Hr. Niels — D. R. R. 1451 s. 40.
- Skeel, Albret — 1471 s. 218.
- Skeftiswiich Fiskeleje paa Følster 103, 104.
- Skelm Pederssøn 1453, 1458 s. 55, 101, 135.
- Skelskür 260, 314. — Borgemester 186.
- Skidesyssel 6, 112.
- Skimbelpenning, Hans — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Skinckel, Hartvig — holstensk Raad 1465, 1480 s. 171, 368. Morten — 1468 s. 196.
- Skinkelborg Len 351 (Skinkelborg laa i Stenderup Sogn, Tyrstrup Hrd).
- Skivehuus, Schiiff, Høvedsmænd paa — 191.
- Skjøde med Træ og Tørv 92. — med Tørv og Jord 54, 55.
- Skotland 61, 114, 124—130, 133, 201—207, 214, 215, 265, 266, 268, 269, 272, 273, 277, 323. Scoti syl- nestres 133.
- Skowerlunde By, Ballerup Sogn, Smørum Hrd, 92.
- Skovkloster 186.
- Skowne Fylke 52.
- Skovvej om Vinteren er fri, men maa ikke lægges over Mands Sæd 379.
- Slagelse, Slawelsæ Borgemester 186.
- Slangerup 38. — Borgemester 186.
- Slesvig Hertugdømme, se Sønder- jylland. — Stift 255. — Bisper 2, 116, 117, 171, 217, 225, 228, 212, 275, 353. — Kapitel 242—244. — Provsti 242, 244, 300.
- Slien 355.
- Slis, Slesz Herred 255.
- Sloorp, Skaane, 35.
- Slægtforbund mellem de ridderska- belige Slægter i Slesvig og Holsten 354, 356.
- Smydh, Güdeke — i Kjöbenhavn 3.
- Smyt, Johannes — Kjöbmand i Bergen 1450 s. 29.
- Smör, Hr. Jon — N. R. R. 1458, 1478 s. 83, 340.
- Snagenberg, Snakenborg, Hr. Lavrens — S. R. R. 1450—1466 s. 18, 21, 22, 80, 86, 88, 93, 175, 179.
- Snitzer, Lucas—1473, 1474 s. 279, 290.
- Soby, se Saaby.
- Soderup, Sodrop, Meerlöse Hrd, 161, 173, 190.
- Sodorenses insulæ, se Syderøerne.
- Sokkelunds Hrd, se Stöwentz.
- Solbergh By og Sogn, Hellum Hrd, 254, 258.
- Sollöör, Soolöör Len 59, 60.
- Sophie, Fru — (Albretsdatter, Knud Pederssøns Eft.) 56.
- Sorö, Soor Kloster 44. — Abbeder 92, 156, 191, 207.
- Spanien 203.
- Spærre, Hr. Clavs Nielssøn — D. R. R. 1450 s. 16, 22. Hr. Jejp Jenssøn — af Wiby 1453, 1458, D. R. R. 1468, 1471 s. 54, 55, 92, 191, 207, 252. Jep Tulessøn — 1468 s. 210. Hr. Jes, Johannes Torbernssøn —, D. R. Kantsler 1450—1459, af Brengx- torp 1457—1459, D. R. R. 1464—1471 s. 35, 40, 55, 56, 77, 93, 102, 104, 113, 163, 170, 186, 252. Se Jeppe Nielssøn, Ketild Nielssøn.
- Spegeler, Diderik — 1458 s. 98.
- Spek, Henrik — Borgemester i Wis- mar 1462 s. 144, 146.
- Spinosis, P. de — 1479 s. 344.
- Splitt, Hartvig — Høvedsmand paa Sønderborg 1453 s. 47, 48. Otte — holstensk Raad 1448, 1465 s. 2, 171.
- Stake, Henneke — holstensk Raad 1469 s. 224, 351, 369, 370.
- Stapelholm 348.
- Stavanger Domkirke 73. — Bisper 24, 26, 30, 73, 75, 83. — Lagmænd 83.
- Steen, Marqvard — 104. — paa Bork- holm 1456 s. 76. — Pederssøn 1468, se Güje.
- Steenwech, Erasmus — Raadmand i Stralsund 1459, 1462 s. 109, 144, 146.
- Steffan, Staphen, Staffan, Hr. — Bengtssøn S. R. R. 1463, 1466 s. 150, 175, 179. Hr. — Ulfssøn 1458— 1471 s. 87, 89, 153, 179, 253.
- Steffns, Steffwens Hrd 108, 162, 172, 181, 189.
- Stege paa Mön 35, 73.
- Stegeborg ved Süderköping 151.
- Stegeholm ved Westerwik 151, 250.
- Steinburg, Stenborch 245, 246, 341, 346, 369.
- Stensballe, Styensballe Hvdgd, Være Sogn, Vor Hrd, 45.
- Sternberg, Adenko v. — Borggreve af Prag 1462 s. 137, 139.
- Stettin 101. Hertuger af — 72, 73, 142—144, 303, 304.
- Stig Nielssøn Byfoged i Roskilde 1467 s. 185. Hr. — Olssøn D. R. R., se Krognos.
- Stjordals, Styrdals Fylke 52.
- Stirberg 62.
- Stiten, Hinrik v. — lybsk Borgemester 1470 s. 233, 234, 242.
- Stockholm 79, 82, 88—90, 94, 96, 99, 180, 253, 254, 264, 280, 281. — Slot 15, 51, 80, 83, 136, 149—154, 194, 315. — Borgemestre 88, 150. — Raadmænd 88. — Møntmestere 88. Stockholms Skjær 250. Jomfruhavn ved — 325. Helgensholm 152, 253. St. Jacobs Ö og Wangxö 253.
- Stolpe, Magnus — Borger i Helsing- borg 1450 s. 36. Mattis — paa Bork- holm 1456 s. 76. Niels — Væbner 1458 s. 90. Per — Borger i Helsing- borg 1450 s. 36.
- Stolte, Pauwel — i Lybek 1469 s. 219.
- Storbeker, Staffen — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Storning, Reinold — 1456 s. 71.
- Stralesund 101, 109, 110. — Borge- mestere og Byskriver 109. — Raad- mænd 109, 144, 146.
- Strandvrag 208, 209, 343, 344.
- Strangesen, Hr. Strange Nielssøn — 1449, D. R. R. 1450—1478 s. 13, 26, 30, 40, 111, 170, 207, 216, 220, 242, 248, 249, 259, 285, 312, 321, 327, 329, 332, 342.
- Strei, Streyge paa Rygen 72, 73.
- Strengenes Bisper 51, 77, 80, 87, 89, 93, 91, 96, 179, 253, 263, 325. — Erkedøgne 16, 301.
- Strindefylke 52.
- Strömmene i Slesvig og Holsten skulle være frie 354—356.
- Sture, Hr. Niels — S. R. R. 1458— 1474 s. 86, 88, 94, 96, 149, 150,

- 153, 154, 200, 249, 250, 253, 258, 259, 263, 280, 281, 312, 314. Hr. Steen — 1468, S. R. R. 1471, S. R. Forstander 1472—1480 s. 200, 249, 250, 253, 258, 259, 262, 263, 280, 281, 285, 286, 312—315, 325—329, 332—334, 372, 373.
- Stæke, Stæghet 152.
- Stöd og Leding 103.
- Stöwentz, Sokkelunds Hrd, 55.
- Sudanoy i Lifland 81.
- Suderfinne Lagsage, Lagmand i — 77, 79.
- Sulz, Grever af — 294.
- Sunds Hrd, 105.
- Sundwidh 41, 42, 47, 48, 286.
- Swaff, Detleff — 1470 s. 228, 229.
- Swan, Morten — af Vaaben 1471 s. 254.
- Svansö, Swantzen 370.
- Swarte, Michel — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Svave se Swaff.
- Sweder, Olaf — Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Swend, Degn i Thronhjelm 1458 s. 83. — Torbenssön, se Udsön.
- Svendborg, Swineburge Borgemester 197, 198.
- Swenstorp Hvdgd, Vejlö Sogn, Hammer Hrd, 218.
- Swerd, Peder — 1449, 1457 s. 13—15, 80.
- Sverig 13—16, 18—23, 45—47, 49—51, 57, 64, 75—80, 82, 83, 85—99, 101, 149—158, 170, 171, 175, 179, 180, 193, 194, 199—201, 212, 216, 217, 249, 250, 253, 254, 258—264, 280—286, 312—315, 325—330, 332—334, 372, 373. — Riges Raad, se Rigsraad. — Riges Forstandere, se Hr. Sten Sture, Hr. Erik Axelssön
- Thott, Jens Bengtssön Oxenstierna. — Marsk, se Hr. Ture Turessön Bjelke.
- Syderöerne, Sodorenses insulæ, Hebriderne, 64, 124, 125, 133, 205.
- Sænckeller, Lavrids — Borgemester i Uddevalle 1508 s. 6.
- Söderköping, Sudercopia 259.
- Södouerdh, Nörup Sogn, Törild Hrd, 45.
- Sögaard, Segard, Kliplew Sogn, Lundtoft Hrd, 171, 353, 361, 367, 369.
- Söholm, Siöholm Hvdgd, Magleby Sogn, Stevns Hrd, 342.
- Söluetzborg, Sölwesborgh, Syllesborg 21, 199, 260, 261, 285. — Lensmænd 321.
- Sönder Herred paa Mors 248.
- Sönderborg, Sunderborch 370, 375. — Hövedsmænd 47, 353.
- Sönderjylland, Slesvig Hertugdömmet 2, 41, 42, 115, 116, 119—121, 130, 131, 182, 184, 213, 214, 217—244, 255, 256, 307—309, 317—319, 345, 350—359, 361—372, 376—378, 380. — og Holsten omtales 1480 af Ridderskabet som Arvelande 356. Slesvigs Raad 2, 171, 224, 275, 354, 356.
- Sören, Söuerin Swenssön Herredsfoged i Medelsom Hrd 1468 s. 195.
- Söröp, Siörup By, Vexjö Sogn, Jörlande Hrd, nu Maalöv Sogn, Smörum Hrd, 107, 159, 172, 189.
- Tage Henrikssön Hollunger 1468 s. 210.
- Thalg, Hans — Raadmand i Calmar 1458 s. 98.
- Tawast, Thawest, Henrik — af Vaaben 1457 s. 80.
- Thegen til en Seng 74.
- Thegenhuus, Tegnhuse, Bertel — 1468 s. 196. Marqvard — 1463 s. 152.
- Teichrecht, se Dickrecht.
- Thennascelin i Lifland 81.
- Terling, Balle (af Klæde, Lærred etc.) 219, 220.
- Tester i Lifland 81.
- Tetz, Erkedegn i Rosk., se Rosengard.
- Tiende, Hospitals — 212. — af Vildt i Österdalen 251.
- Thoffte, Gamtofte, Baag Hrd, 196.
- Told, Öresunds — 12. Sandtold 208, 209. kejserlig Bevilling paa at forhøje Tolden i Rendsborg, Plön og Oldesloe ligesom den i Gottorp 288—290. paa at hæve — i Hanrow 304, 305. paa at Christiern Is Undersaatter skulle være frie for ny Told som maatte paalægges i Tydskland 294. Ridderskabet i Slesvig og Hol-
- sten maa ingen ny Told kræve af Kjöbmændene 359. Toldfrihed i Holsten for Ditmarskerne 274, 275, 349; for Hamborg og Lybek 359.
- Thomas comes de Arran, ambasiator Scotus 1468 s. 201—204, 214. — de Kyrknes, ballius de Kirkwall 1460 s. 113. M. — paa Borkholm 1456 s. 76. — Beyntssön 1468 s. 210. — Jenssön af Vaaben 1468 s. 194.
- Thomes uppe der Koyeste, Kegele Sogn, Harion, Lifland, 81.
- Tommerup Kjöbsted i Skaane 16, 17.
- Thorald Olafssön 1451 s. 34.
- Torbjörn Tormodssön 1458 s. 98.
- Thord, Hr. — Philippussön, se Bonde.
- Thorer Kolbejnssön af Orkedals Fylke 1453 s. 52.
- Thorgejr Thjostolfssön 1450 s. 34.
- Torgit, Hr. — Bejntssön N. R. R. 1458 s. 83.
- Torkel Amundssön 1450 s. 34.
- Thorkilstrup, Törkelstrup, Saaby Sogn, Volborg Hrd, 102, 108, 160, 172, 189. — Lund 102.
- Torlaff, Biskopi Viborg, siden i Bergen 1449—1453 s. 3, 26, 30, 32, 53.
- Tormod Jonssön Lagmand i Borge-syssel 1508 s. 6.
- Tornekrands, Hr. Niels Christiernssön — D. R. R. 1468, 1471 s. 199, 207, 249.
- Thorstein Halvardssön af Önefylke 1453 s. 52.
- Thott, Aage Axelssön — D. R. R. 1449 Hr. 1450—1474 s. 3, 5, 18, 22, 26, 28, 30, 33, 40, 57, 60, 170, 175, 250, 260, 261, 283—285, 313, 331, 333. Anders Axelssön — 210. Anders Stigssön — 1468 s. 210. Hr. Axel Perssön — 210, 261, 332, 333. Bengt Aagessön — 1477 s. 333, 334. Fru Birgitte Bondesd. — Hr. Johan Oxes 107. Claus Aagessön — 1477 s. 333. Hr. Erik Aagessön — D. R. R. 1465—1477 s. 170, 186, 191, 207, 321, 333, 334. Hr. Erik Axelssön, Abselssön — S. R. R. 1449—1476, S. R. Forstander 1457, Christiern Is Hovmester i Sverig 1457—1463 s. 16, 18, 21, 22, 51, 78—80, 82, 85, 86,

- 88, 93, 94, 149, 150, 153, 154, 179, 200, 210, 253, 258, 259, 262, 263, 312, 314, 322, 325. Hr. Hans Aagesøn — 1477 s. 333, 334. Hr. Iver Axelssøn — D. R. R. 1451—1476 s. 40, 41, 46, 49, 50, 57, 111, 156, 179, 191, 192, 195—198, 200, 210, 247, 250—253, 260, 261, 280, 283—285, 312, 314, 315, 321, 322, 326—329. Jürgen Aagesøn — 1477 s. 333. Hr. Kjeld Axelssøn — 210. Hr. Lavrens Axelssøn — D. R. R. 1465—1476 s. 170, 210, 250, 260, 261, 314, 322. Hr. Olaf Axelssøn — 1452—1459 s. 44, 76, 104, 111. Hr. Peder Axelssøn — 210. Peder Nielssøn — D. R. R. 1465—1477 s. 170, 209, 210, 332. Hr. Philippus Axelssøn — 1459 s. 106, 260, 261, 342.
- Tours 267.
- Traneker 260, 261, 342.
- Treia 274.
- Trittow 366, 369.
- Trolle, Trulle, Arvid — S. R. R. 1463—1476 s. 150, 175, 179, 200, 253, 258, 259, 262, 263, 281, 284, 312, 314, 327—329. Hr. Birger — S. R. R. 1453—1468 s. 51, 80, 90, 93, 94, 96, 179, 200. Erik — Domprovst i Linköping 1458 s. 91.
- Throndhjem, se Nidros.
- Trondelagen 46.
- Trotte, Hr. — Karlssøn 1468 s. 200.
- Truet Perssøn i Karlstorp 1450 s. 35.
- Trunder, M. Olaf — Kannik i Nidros 1450 s. 27, 53 (?).
- Tryggewelle Hvdgd 321.
- Træsel, Dressel, Skatkammer, 19.
- Tue (Nielssøn) Erkebisp i Lund 1450—1471 s. 18, 22, 40, 57, 110, 156, 157, 170, 179, 199, 208—210, 215, 249, 252. — Nielssøn Borgemester i Helsingborg 1450 s. 36.
- Tulinde i Liffand 81.
- Thwna Kirke i Helsingeland 92.
- Ture, Hr. — Jenssøn S. R. R. 1458—1476 s. 86, 88, 93, 94, 96, 179, 200, 258, 280, 284, 312, 314, 326—329. Hr. — Turessøn, se Bjelke.
- Tvilum Klosters Prøvster 194.
- Thyd 35.
- Tydske Orden 70—72.
- Tydskland, Kejseren 278, 279, 287—294, 302—306, 310, 311.
- Tyge Anderssøn Borgemester i Odense 1468 s. 198. Hr. — Jenssøn Kannik i Roskilde 1467 s. 188.
- De Tyle i Nordditmarsken 366, 375.
- Tymmerup, Torup Sogn, Halsnæs, Strø Hrd, 157.
- Tyrstrup Hrd 351.
- Tytzskemannegade i Kjöbenhavn 43.
- Tzeuen, Czeuen, Erik van — Borgemester i Hamborg 1469, 1470 s. 218, 221, 233, 234, 242.
- Töffræ foræ, forholde, 185.
- Tönder Len 317. Jvfr. Lutken-Tundern.
- Tönsberg, Hövedsmænd 6. — Lagmænd 6, 340.
- Türbo, Pejter —, Borger i Stockholm 1458 s. 88.
- Törning, Dornyng 217, 224, 227.
- Wberk, se Orebirck.
- Uby Sogn, Arts Hrd, 159, 179, 295.
- Uddevalle, Borgemestre i — 6.
- Udførselsforbud 111.
- Udlændinge maae ikke drages ind i Riget 1, 19. — ikke sidde i Rigens Raad 1. — ikke vælges til Konger i Danmark eller Sverig 19.
- Udsælver, fredløs, 260.
- Udsøn, Svend Torbenssøn — 1468 s. 194, 208, 209.
- Ulborg, Wldborghe Herred 247.
- Ulf, Wlff, Per — Kannik i Aarhus 1468 s. 194.
- Ulfeld, Ebbe Anderssøn — 1468 s. 197. Henneke — Bisp i Odense 1450 s. 18, 22.
- Ulfstand, Holger Henrikssøn — 1468, D. R. R. 1477 s. 208—210, 332.
- Ulrik II, Greve af Werderberg 294.
- Unger, Petrus — clericus Rosk. dioceseos, apost. auct. notarius 1450 s. 25, 27, 28.
- Upland Lagmænd 16.
- Upsale 87, 89, 91. — Erkebisper 16, 51, 77, 82, 86, 88, 93, 94, 149—153, 156, 158, 170, 171, 180, 253, 263, 312, 314, 325—329. — Provsti
300. — Archidiaconat 301. — Degne 18, 21, 22. — Cantorer 326, 327.
- Urne, Hr. Jürgen — 1468 s. 196, 208, 209.
- Utholm 317.
- Utstens Kloster 73, 74.
- Vaabentag, love paa Thing med — 34.
- Vadstena 47, 49, 151, 175.
- Wagenschott, reent Egetræ uden Knaster 219.
- Walbors, Woldborgs Herred 102, 108, 160, 173, 185, 189.
- Waldner, Jo. — protonotarius 1480 s. 360.
- Walkendorf, M. Erik — Provsti Roskilde 1508 s. 6. Hans — 1468 s. 197.
- Walstorp, Henneke — holstensk Raad 1469, 1480 s. 224, 347, 367—369. Otte — H. R. 1469—1480 s. 224, 230, 347, 367—369.
- Wan, M. Martinus — Jacobi III regis Scotiæ magnus eleemosynarius, confessor, ambasiator 1468 s. 201, 202.
- Wangxö ved Stockholm 253.
- Varberg Slot 60, 260, 261, 285, 313, 331, 334.
- Warendorp, Wolmar — Raadmand i Lybek 1480 s. 358.
- Warmbeken, Bertold — i Lybek 1469 s. 219.
- Wartislaff den Ældre af Pommern 72, 73. — d. Yngre af Pommern 72, 73, 112—114, 303, 304.
- Wasa, Erik Karlssøn — S. R. R. 1466—1476, Hövedsmand paa Stegholm 1471 s. 179, 250, 325. Magnus Karlssøn — S. R. R. 1476 s. 325.
- Wasschel Sogn i Liffand 81.
- Weedhby, Lüve Hrd, 108.
- Vensterman, Morten — 1458 s. 92.
- Werdemberg, Grever af — 294.
- Verden, Bisper af — 316.
- Werneke paa Borkholm 1456 s. 76.
- Vesteni, Hans — 1450 s. 35.
- Vesteraars, Arosia Bisper 16, 77, 80, 87, 89, 93, 94, 96, 150, 153, 154, 253. — Provsti 300. — Archidiaconat 301.
- Vestergaard, Vile Sogn, Harre Hrd, Salling, 211.

- Vestfrisland 275.
- Westman, Lodvig — Raadmand i Stockholm 1458 s. 88.
- Westminster, 11, 13, 165, 167, 278.
- Westuale, Skipper Hans — i Lybek 1468 s. 219. Johan — Raadmand i Lybek 1458 s. 100.
- Wetbergen, Brune v. — 1456 s. 71.
- Vetterslev, Wættersleff Sogn, Ringsted Hrd, 160, 172, 189.
- Wexiö 90. — Bisper 80, 90, 258, 259, 262, 263, 280, 284, 312, 314, 326--329. — Erkedegne 281, 284.
- Viana, comites de — 135.
- Viborg, Wiberg, Wigborgh, Wyborg 211. — Borgemestre 195. — Raadmænd 211. — Bisper 3, 26, 30, 32, 40, 56, 57, 111, 112, 122, 123, 125, 144, 145, 156, 170, 195, 207, 211, 215, 249, 285, 312, 321, 327, 329, 332. — Erkedegne 327, 329. — Provster 194. — Kanniker 194, 211. — Korsbrødre 211.
- Wiby, Vyby, Syv Sogn, Ramsö Hrd, 55, 92.
- Vibælte, Wickbelde, Krempe — og Wilster — 245.
- Wien 360.
- Viffert, Wifferssön, Jon — 1468, 1476 s. 194, 324.
- Vigen, Wik, Lagmænd i — 6, 83.
- Viking, Iver —, se Iver Vikingssön.
- Vilhelmus episcopus Orcadensis 1462 — 1472, ambasiator scotus 1468, Christiærni I 1472 s. 133, 134, 141, 142, 201—203, 214, 265, 267, 268. — Bisp af Eichstedt 1474 s. 293. — comes Orcadiæ et Cathaniæ, dñus de sto Claro 1460, 1461 s. 114, 133.
- Villands Herred, 260, 314.
- Wille, Henrik — paa Borkholm 1456 s. 76.
- Williom Pederssön paa Borkholm 1456 s. 76.
- Wilster Marsk, By, Wickbeld og Godinck 245.
- Winneslæff Hvdgd og Sogn, Lysgaard Hrd, 195.
- Winninge, Neder —, Kastrup Sogn, Hammer Hrd, 109, 160, 172, 189.
- Winter, Christiærn — paa Borkholm 1456 s. 76.
- Wirnenburg i Köln 69.
- Visborg, Hinsted Hrd, 254.
- Visby og Visborg 15, 52, 200, 252, 322. v. d. Wisch 356. Clavs — Clavssön 1480 s. 366. Helrich — Provst i Slesvig 1470, Bisp 1480 s. 242, 347, 353, 358. Otte — Wulfssön 1480 s. 363, 364. Wulf — holstensk Raad 1448, 1465, død 1480 s. 2, 171, 367. Wulf — Wulfssön 1480 s. 363, 364.
- Wise, Wisæ, Clavs — Borgemester i Stockholm 1458, 1463 s. 88, 150.
- Wismar 101, 110. — Borgemestere, Byskrivere og Raadmænd 109, 144, 146. Wismarsk Öl 219.
- Viterbo 141.
- Witiik, Bertold — lybsk Borgemester 1469 s. 219.
- Vitinghouen, Conrad v. — tysk Ordenscomtur til Asscherode, siden til Pernow 1456 s. 71.
- Wittenborg, Hermen — i Lybek 1469 s. 220.
- Wixiö, Wiighsiö Sogn, Jörlunde (Ölstykke) Hrd, 107, 109, 159, 172, 189.
- Voghe, Otte — Borgemester i Stralsund 1459 s. 109.
- Vogn, Woghen Nielssön, Foged i Rinds Hrd 1468 s. 195.
- Wolgast 143.
- Wolgast, Henrik — paa Borkholm 1456 s. 76.
- Volkuelde, Clawes — i Lybek 1469 s. 220.
- Woor Klosters Abbeder 194.
- Vordingborg 160, 172, 189. — Slot 103, 104.
- Worm, Knud — Borgemester i Horsnes 1468 s. 195.
- Vornede 17, 161.
- Vrese, Vilken — Knappe 1460 s. 116.
- Wridhslösc, Wretzlösæ, Smörum Hrd 160, 173, 189.
- Vulf, Clavs, Nicolaus — Biskop i Slesvig 1448 — 1473 s. 2, 116, 117, 171, 217, 225, 228, 242, 275.
- Vyby, se Wiby.
- Væ i Skaane 260, 314.
- Væredals Fylke 52.
- Wærmeland 93, 200.
- Ybernia, se Irland.
- Æringizel, Ærendgisell, Eren-gisel, Hr. — Nielssön S. R. R. 1453 — 1466, Høvedsmand paa Stegeborg 1463 s. 51, 80, 91, 93, 94, 96, 149, 151, 175, 179.
- Ærrö 370.
- Ödherslöff, se Örslev.
- Öl, wismarsk — 219, 220. — Hamburger — 220.
- Öland 75, 76, 212, 220.
- Ölsie, Högheölsye, Højelse, Ramsö Hrd, 160, 161, 173, 189.
- Öne, Öyne Fylke 52.
- Örebro By og Slot 46, 93, 200, 260.
- Öresunds Told 12.
- Örkenöerne 113, 114, 126, 128, 133, 134, 141, 142, 205, 206. Bisper af — se Vilhelmus.
- Örslev, Ödherslöff Sogn og By, Ringsted Hrd, 108, 161, 173, 190.
- Ösby Sogn, Haderslev Hrd, 117.
- Östredale 31, 251.
- Östergötland 91.

Di. 1512. 1118 22

